

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 11294

IDISH VERTERBUKH...

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אידיש ווערמעריבונד

YIDDISH DICTIONARY

CONTAINING

ALL THE HEBREW AND CHALDAIC ELEMENTS OF THE YIDDISH LANGUAGE
ILLUSTRATED WITH PROVERBS AND
IDIOMATIC EXPRESSIONS

COMPILED BY

DR. C. D. SPIVAK AND SOL. BLOOMGARDEN (YEHOASH)

Copyright, 1911

BY DR. C. D. SPIVAK AND S. BLOOMGARDEN

אידיש ווערטערבוך

ענטהאלט

אלע העברעאישע (און כאלדעאישע) ווערטער, אויסדרוקען און
אייגענעמען, וועלכע ווערען געברויכט אין דער אידישער
שפראך, מיט זייער אויסשפראך און אקצענט, און מיט
ביישפיעלען פון ווערטלעך און שפריכווערטער
אין וועלכע זיי קומען פאר

מיט א'ן

איינלייטונג

פון נעטהיגע כללים און בעמערקונגען, און א

פ י ל א ג ע

פון העברעאישע פערזאנען-נעמען, פאמיליען-נעמען און נעמען
פון פערזאנען, חברות, שולען, בית-עולם'ס א. א. וו.

צוזאמענגעשטעלט און ערקלעהרט

פון

ד.ד. חיים ספיוואק אין יתואש (ש. ברומגארטען).

ארויסגעגעבען פון

פערלאג „י ה ו א ש“

ניו יארק.

אינהאלט:

זייט	
V	פארווארט
VI	איינלייטונג
XXX	פארקירצונגען און צייכענס
1	ווערטערבוך I: אָפּט געברויכטע ווערטער און אויסדרוקען
281	ווערטערבוך II: זעלטענער געברויכטע זאצען און שפריכווערטער
308	אייניגע אויסגעלאָזענע ווערטער
	ביילאגע: נעמען פון פּערזאָנען, פּאַמיליע־נעמען, און נעמען פון פּעראַיינען, חבּרות, שוהלען, בית־עולם'ס א. א. וו.
319	

פארווארט

אלע אידען ווערטער-בוך שטעלען מיר די פאָלגענדע אָלגעמיינע בעהויפטונג: אלע אידען פון דער גאַנצער וועלט, פון גלות כּבל ביז היינטיגען טאָג, וואס פאַר אַ שפּראַך זיי האבען ניט בענוצט, האבען אימער געברויכט אין זייער טעגליכען פּערקעהר צווישען זיך, מעהר אָדער וועניגער העברעאישע ווערטער. אין דער רייכער איד־שער ליטעראטור פון די פּערשיעדענע פּעריאָדען, ווען די אידען האבען געוואוינט אין גרויסע צאָהלען אין כאַלדעא, פּערזיע, גריע־כענלאַנד, איטאַליען און שפּאַניען, און האבען געשריעבען זייערע ווערק אויף דער שפּראַך פון יענע לענדער, געפינען מיר, אַז די פּערפאַסער האבען זיך בענוצט פריי און אונבעשרענקט מיט פּיעלע העברעאישע ווערטער. אפילו איצט, אין די לענדער, וואו די אידען רעדען אויף דער שפּראַך פון דער לאַנד, אַזוי ווי למשל אין פּראַנק־רייך, דייטשלאַנד אדער ענגלאַנד, ווען איין איד רעדט מיט דעם צווייטען, געברויכט ער די ווערטער: גנב, מצוה, צדקה, יום־טוב, משוגע, חופּה, חכם, חזן, תּורה, א. ז. וו. אַזוי גוט ווי דער רוסישער, גאַליציאַנישער אדער רומענישער איד. אום צו ערקלערען אַזא ער־שיינונג, וועלען מיר געבען אַ קורצען איבערבליק איבער די גע־שיכטליכע ענטוויקלונג פון דעם געברויך פון הערעאיש אלס די פּונדאמענטאַלע שפּראַך פון אידען.

די אורשפּרינגליכע שפּראַך פון אידען איז געווען די עוואַליצ-
העברעאיש, די שפּראַך, אויף וועלכער די ביבעל איז
געשריעבען, און וועלכע ווערט גערופּען, ניט פון איר
רעאיש.
דען אליין, נור פון אלע ציוויליזירטע פּעלקער לשון הקודש, די
הייליגע שפּראַך.

פ ר ע ס ד - אלע שפראכען, וועלכע זיינען מעהר אדער ווייניג ווערטער. גער ענטוויקעלט, האבען א צד השוה שבהם, אז ווי רייך זיי זאָלען ניט זיין אין ווערטער, קענען זיי ניט אויסקומען אָהן דעם, אז זיי זאָלען ניט לייהען ווערטער איינע פון דער צווייטער. שוין אין די ערשטע יאָהרען פון דער עקזיסטענץ פון אידישען פאָלק, אין די צייטען ווען די אידען האבען געוואוינט אין מצרים, האָט העברעאיש זיך ניט באַנגונגענט מיט איהר אייגענעם אוצר פון ווערטער און האָט געליהען ווערטער פון די עגיפטער. ווען די איי-דען האָבען באַדארפט געבען אַ נאָמען צו אַ נייעם געגענשאַטאַנד אָדער אויסדריקען אַ בעגריף, פאַר וועלכען זיי האָבען ניט געהאַט אַ פאַסיג וואָרט, האבען זיי אָנגענומען די ווערטער, וועלכע זיינען געווען אין געברויך ביי די פעלקער, צווישען וועלכע זיי האבען געלעבט. מיר געפינען אין חומש פיעלע עגיפטישע ווערטער, און אין די אַנדערע ביכער פון די ביבעל פיעלע פערווישע, אַראַמישע און אַנדערע ווערטער געליהען פון אַנדערע פעלקער, מיט וועלכע די אידען זיינען געקומען אין מיליטערישע אדער קאָמערציעלע באַ-היהונגען. שפעטער אין די גלות-צייטען, ווען די אידען זיינען פאַרטריבען געוואָרען אין בבל, האבען זיי אַלץ מעהר און מעהר ווערטער אריינגענומען פון זייערע שכנים די כאַלדעער. דאס בוך דניאל איז כמעט אין גאַנצען געשריבען אין דער אַראַמישער שפראך. ביסלעכווייז איז זייער לשון געוואָרען אַ געמיש פון העב-רעאיש און כאַלדעאיש, מיט מעהר כאַלדעאיש ווי העברעאיש, צו וועלכען עס זיינען שפעטער צוגעקומען אַ מאַסע גריכישע, לאַ-טײנישע און אַנדערע פרעמדע ווערטער. פון דער **בבל-שפראך** צווייטער עפאָכע איז אונז איבערגעבליעבען אַ מאַ-נומענטאַלעס ווערק געשרייעבען אין דער **בבל-שפראך** — דער תלמוד און די מדרשים. נאָך שפעטער, ווען די אידען זיינען צור-זייהט און צושפרייט געוואָרען איבער דער גאַנצער וועלט, האט די תלמודישע שפראך, וועלכע איז געווען אי אין אינהאַלט פון ווערטער און טהיילווייז אויך אין דער פאָרם, העברעאיש, ביסלעכ-ווייז אויפגעהערט צו זיין דער אַלטעגליכער לשון פון דעם אידישען פאָלק. דער פאַרקעהר מיט די וואוינער פון דעם לאַנד, אין וועלכען דער שיקזאַל האט זיי פערוואָרפען, האט זיי געצוואונגען אָנצור-עהמען די שפראך פון זייער אומגעגענד. און דאָך איז העברעאיש

פארבליבען דער יסוד און הויפט-קוואל פון זייער שפראך, און ווי ווייט איין גרופע אידען איז געווען פון דער צווייטער אין א געאָגראַפֿישען זינן, און ווי פרעמד די שפראַך פון איין גרופע איז געווען צו דער צווייטער אין א פֿילאָלאָגישען זינן, אבער אזוי ווי אלע אידען האבען זיך בענוצט מיט העברעאיש פיר אלע רעליגיעזע, און אינטעלעקטועלע צוועקען, האָט זיך ענטוויקעלט ביי אלע אידען פון אלע לענדער אן אַלגעמיינע זאָנדערבארע שפראַך-אייגענשאַפט, נעמליך, אז אין אונטערהאַנדלונגען צווישען איין אידען און דעם צווייטען, אין רעדען און אין שרייבען, האָבען זיי זיך בענוצט מיט מעהר אדער ווייניגער העברעאישע ווערטער, פראַזען, אויסדריקע, ווערטלעך, א. ז. וו., גענומען פון תנ"ך, ספּאַניאַליש, תלמוד, מדרשים, תפלות, סליחות, קינות, א. ז. וו. און אידיש. אלס א רעזולטאַט פון עקאָנאָמישע, סאָציאָלאָגישע און פּאָליטישע אומשטענדען, פון וועלכע עס איז ניט דאָ דער אָרט צו רעדען, האבען די שפּאַנישע און דייטשע שפראַכען זיך ארויס-געוויזען צו זיין מסוגל זיך צו בעהעפטען מיט דער העברעאישער מעהר פון אלע אַנדערע שפראַכען. ניט נאָר האבען די צוויי אוי-בענערמאַנטע שפראַכען זיך ערלויבט צו פערקערפערן מיט העברעאישע רעאישע ווערטער, נאָר זיי, די צוויי שפראַכען גופא, זיינען אויף די ליפּען פון אידען דורך די ווירקונג פון דעם שמעליץ-טיגעל פון העברעאיש אליין אונטערנעוואָרפען געוואָרען אזעלכע ראַדיקאַלע פאַרענדערונגען, אז מיט דער צייט האבען זיך אויסגעאַרבייט צוויי שפראַכען, וועלכע זיינען גאַנץ פערשיעדען פון זייערע אורשפּרונג-שפראַכען. פון דעם זיווג פון שפּאַניש מיט העברעאיש איז בעשאַפּען געוואָרען דאס צאַרטע בעשעפעניס, די שפּאַניאַלישע אדער לאַדינאַ שפראַך, אויף וועלכער עס רעדען נאָך עד היום מעהרערע הונדערט-טויזענדע אידען אין פארשיעדענע טהיילען פון דער וועלט פון דעם זיווג פון דייטש מיט העברעאיש איז ארויסגעוואַקסען דער ריען, אויף וועלכען עס רעדען א'ן ערך פון ניין מיליאָן אידען צו-שפּרייט אין פערשיעדענע לענדער.

אז די העברעאישע ווערטער אין דער אידישער די עדיה. שפראַך, וועלכע בעשטעהט איצט פון אַכציג פראַג-צענט דייטשע און סלאַווישע ווערטער, זיינען פערבליעבען פון דער ביבלישער און תלמודישער עפאָכען, זאָגען עדות די ווערטער :

אבות, אבל, אלמן, בטל, בכור, בררה, גאון, גולם, גט, גלות, גנב, גר, הסכמה, הלואה, זכות, זכרון, חבר, חדר, חופה, חוצפה, חורבן, חלול השם, חלול, חן, הרטה, חרם, חתן, יחוס, יורש, יצר הרע, יצר טוב, ים, ירושה, יתום, כהן, לבנה, לוויה, מגפה, מדבר, מוהל, מילך, מזבח, מחותן, ממזר, מנהג, מפלה, מקוה, מצבה, מצוה, נביא, נדבה, נדן, נדר, נואף, נוסח, נס, נקודה, נסיון, עבור, עדות, פותר, צדקה, צנועה, נבלה, קבר, קנאה, ראשי תובת, שבת, שדוך, שררה, תורה, תכריכים, און נאך מעהרערע ווערטער, פאר וועלכע עס איז ניט געווען אין אידיש ביז מיט עטליכע יאָהר צור ריק קיין אנדער וואָרט אויסער דאס העברעאישע. מעהרערע פון די דערמאָנטע ווערטער געברויכט אי זאָידיש, זיינען אזוי אַלט, ווי דאס אידישע פּאָלק, און די איבריגע זיינען אזוי אַלט, ווי דער אידישער גלות.

דער וואָס אין צאָהל פון העברעאישע אישע ווער- ענטוויקלונג פון דער אידישער שפראך. דער יעניגע, וועלכער געהמט זיך די טרחה צו פארגלייכען דאס געשריעבענע און געשפראַכענע אידיש פון פינף און צוואַנציג יאָהר צוריק מיט דעם היינטיגען וועט געפינען, אז מיט דעם שטורמישען גאַנג פון דער אידישער געשיכטע פאר דער צייט, און מיט דער הויבונג פון דער נאַציאָנאַלער שטימונג צווישען אי-דען, האט דער געברויך פון העברעאישע ווערטער, פראַזען, אויס-דריקע, א. ז. וו., זיך אונגעהייער פארמעהרט. אויב די עוואָלוציאָן פון דעם אידען'ס זעלבסט-בעוואוסטזיין און זעלבסט-רעספעקט וועט ווייטער אזוי געהן, ווי אין דעם לעצטען פירטעלי-יאָהרהוני-דערט, וועט וואָהרשיינליך די צאָהל פון העברעאישע ווערטער גע-ברויכט ביי אידען זיך נאָך פּערגרעסערען. די אויפלעבונג פון נאַ-ציאָנאַלע געפיהלען און שטרעמונגען וועלען ממילא פּעראורזאכען, אז דאָס פּאָלק זאָל זוכען אויסדרוקען פאַר נייע באַגריפען אין דעם אונגעהויער גרויסער אוצר פון ווערטער, וועלכע געפינען זיך אין ביבעל, תלמוד, תפלות, מדרשים א. ז. וו. אגב מוזען מיר באַמער-קען, דאָס דער פאקט וואָס פיעלע אידישע שרייבער זיינען צוגלייך

העברעאישע שריפטשמעלער, טראָגט אויך ביי, דאָס די צאָהל פון
העברעאישע ווערטער זאָל זיך פאָרגרעסערען.

די פאַרפאַסער פון דעם ווערטער-בוך זיינען גע-
געקומען צום באַשלוס, אַז די צייט איז געקומען מע
זאָל מאַכען אַן אויספיהרליכע רשימה פון אַלע ווער-
טער, וועלכע ווערען געברויכט, אין דער אידישער
שפראַך, הן אין רעדען הן אין שרייבען, און האָבען
אויף זיך גענומען צוערשט די אויפגאבע צו זאַמלען, י ע נ ע
עלעמענטען, וועלכע האָבען צוליעב זייער היסטאָרישער באַדיי-
טונג און זייער נאַציאָנאַלען כאַראַקטער, די בכורה איבער אַלע
אַנדערע עלעמענטען, נעמליך, די העברעאישע ווערטער און אויס-
דרוקען.

דער צוועק פון דעם אידישען ווערטער-בוך איז
געווען אַ דאָפעלטער. ערשטענס, איז געווען די כונה
פון די פערפאַסער צו געבען אַ פולע און גענויע זאַמ-
לונג פון אַלע העברעאישע ווערטער, אויסדרוקען, פראַ-
זען ווערטלעך און שפריכווערטער כרי צו געבען מאַטעריאַל
פאַר געלעהרטע און פילאָלאָגען צו דער פאָרשונג פון דעם וויכטיגען
געגענשאַטאַנר. דאָס שטודיום פון דער פאַרענדערטער
מאַטעריאַל פירשפראַך- געשטאַלט, הן אין אויסלייגונג, הן אין אויסשפראַכע,
פאַרשער. הן אין באַדייטונג, וועלכע די העברעאישע ווערטער
האָבען אָנגענומען אין זייער פאַרשמעלצונג מיט די אַנדערע עלע-
מענטען פון אידיש אין דעם טעגליכען געברויך, און פאַרקעהרט,
די פאַרענדערונג פון די אויסלייגונג, אויסשפראַכע און באַדייטונג
פון די ווערטער פון די אַנדערע שפראַכען אונטער דער ווירקונג
פון די העברעאישע ווערטער, אַ שטודיום וועלכע איז כמעט ניט
אָנפאַנגען, וועט איצט מעגליך זיין דורך דעם ווערטער-בוך. צוויי-
טענס, האָבען די פאַרפאַסער געהאַלטען אין אויג
אַהילס פוך. יענע גרויסע צאָהל פון אידישע לעזער און שרייבער,
וועלכע האָבען ניט געהאַט אין זייערע אינגערע יאָהר-
רען קיין אונטערריכטונג אין העברעאיש. פאַר זיי וועט דאָס ווער-
טער-בוך ערפילען אַ לאַנג-געפיהלטע באַדערפעניס.

די צאָהל פון די העברעאישע ווערטער און ווערטלעך, וועלכע

ווערען געברויכט אין רעדען און אין שרייבען, איז פארשיעדען
 ביי די פארשיעדענע קלאסען פון פאלק. די תלמודיש
 געלערנטע וועלען נאטירליך געברויכען א סך ווערט-
 לאך און פראזען, וועלכע דער געוועהנליכער המון
 געברויכט ניט, און וועלכע מע קען דאריבער ניט בא-
 טראכטען אלס אן אָרגאַנישען טהייל פון דער אידישער שפראך.
 אזעלכע אויסדרוקען, שפריכווערטער און זאצען, האָבען מיר דאָר-
 בער געדרוקט אין אַ בעזונדערען צווייטען טהייל וועהרענד אין דעם
 ערשטען טהייל האָבען מיר אריינגעשטעלט די מעהר אָדער וועניגער
 אַלגעמיינ-געברויכטע העברעאישע עלעמענטען.

וואס מעהר
 לומדות אלץ
 מעהר העב-
 רעאיש.

ביים פאנאנדערשיידען די דאָזיגע צוויי יסודות, האָבען מיר
 די קלאַסיר- ניט תמיד געפונען שארפע גרענעץ-ליניען. ביי דעם
 סיקאַציאָן. שטינדיגען פראָצעס פון ענטוויקלונג דורך וועלכען
 אַ וואָרט ווערט ביסלעכווייז פארוואַנדעלט פון בלוז אַ ספעציעל
 לומדישען אויסדרוק אין דאָס אייגענטהום פון דעם גאַנצען פאלק,
 האָבען די פארפאַסערס זיך אָפט געפונען אין פארלעגענהייט,
 בנוגע צו דער קלאַסיפיקאַציאָן. די לומדים וועלען אזוי גוט זיין און
 דאָס האַלטען אין זינען ווען זיי וועלען פיעליכט געפינען אַ וואָרט
 אָדער אַן אויסדרוק אין דעם ערשטען טהייל, וועלכער האָט נאָך
 זייער אַנזיכט געזאָלט אריינקומען אין דעם צווייטען, אָדער פאר-
 קעהרט.

מעהר פון אַלע אַנדערע פיהלען די פערפאַסער די אונפאַלקאָ-
 מענהייט פון זייער אַרבייט, אָבער זיי האָפען דאָך, אַז זיי האָבען
 די האַפנונג בייגעטראָגען עטוואָס ניצליכעס צום שטודיום פון
 פון די די העברעאישע עלעמענטען אין אידיש, און אַז
 מחברים. זייער התחלה וועט פיהרען צו ווייטערע און גרינד-
 ליכערע אַרבייטען אויף דעמועלביגען פעלד.

איינלייטונג.

אייניגע נויטהייגע פללים און באמערקונגען
איבער די העברעאישע ווערטער וועלכע
ווערען געברויכט אין אידיש* .

די העברעאישע ווערטער געברויכט אין אידיש פאָלגען
אין אַלגעמיינעם די גראַמאַטיקאַלישע כללים פון דער אידישער
שפראַך. מיר גייען דאָ אונטען נאָר אַזעלכע רעגעלען וועלכע
אונטערשיידען זיך פון די דאָזיגע אַלגעמיינע געזעצען .

בוכשטאַבען (אותיות) .

אין העברעאישע ווערטער קומען פאָר די פאָלגענדע פיער
בוכשטאַבען וועלכע געפינען זיך ניט אין אַנדערע אידישע ווער-
טער: ב (אויסגעשפראַכען ווי ק), ש (אויסגעשפראַכען ווי ס),
ת (אויסגעשפראַכען ווי ס) און ט (אויסגעשפראַכען ווי ט).

* עס איז ניט אין אונזער פלאַן צו געבען אַ פאָלשטענדיגע גראַ-
מאַטיק פון די העברעאישע ווערטער און די געזעצען לויט וועלכע זיי גע-
שטאַלטען זיך. אזוי ווי מיר גייען אויפ'ן אָרט די אויסשפראַך, אַקצענט,
מעהרצאָהל און אַלע אַנדערע בייגונגען און ענדונגען פון יעדען וואָרט, האָ-
בען מיר זיך דאָ באַזונגענט מיט בלויז אַזעלכע כללים און באַמערקונגען
וועלכע מיר האָבען געהאַלטען אַלס נויטהייגע וועגווייזער אין דעם געברויך
פון אונזער ווערטער-בוך .

וואַקאַלען (נקודות) .

(1) וואַקאַלען אין העברעאיש ווערען באַצייכענט דורך די פּאָלגענדע וואַקאַל-צייכענס:

נעשטעלט אונטער דעם שאַטטמאָס .	}	(פתח) —	ווערט באַצייכענט דורך	אָ
		(קמץ) ֿ	" " "	אַ
		(סגול) ∴	" " "	אַ
		(חיריק) •	" " "	אַ
		(צירה) ∴	" " "	עִי
		(קבוץ) ∴	} " " "	אַ
		(מלאפּים) ׀		
		(חולם) •	} " " ("אויגען")	אַי (ווי אין "אויגען")
(חולם) ׀				

(2) בוכשטאָבען וועלכע האָבען ניט אונטער זיך אָדער איבער זיך אַ וואַקאַל (נקודה), ווערען באַצייכענט מיט אַ : (שׂוּא), אויסער ווען דער בוכשטאָב אָהן אַ וואַקאַל קומט צום סוף וואָרט .

(3) דאָרט וואו די שפראַך-געוואוינהייטען פון דער אירי-שער שפראַך מאַכען די אויסשפראַכע פון אַ וואַקאַל-לאָזען בוכ-שטאָב אונטערגליך, ווערט דער "שוא" אויסגעשפראַכען ווי אַ קורצער וואַקאַל — אונגעפעהר ווי דער "ע" אין "גערום". צ. ב. ש. : יתּוֹמָה, ווערט אויסגעשפראַכען אונגעפעהר ווי יתּוֹמָה ; לְבָנָה — ווי לְבָנָה ; נְקוּדָה — ווי נְקוּדָה, א. א. ווי .

(4) די פּאָלגענדע צייכענס קומען אָפּט אונטער די בוכ-

שטאבען א, ה, ח, ע, אין ווערען גערופען: — (חֲמַף-פֶּתַח),
 ד: (חֲמַף-קָמִץ), :: (חֲמַף-מְגוּל).

(5) דער "חמף", ווען ער טראָגט אויף זיך דעם אַקצענט,
 ווערט אויסגעשפּראַכען אזוי ווי דער וואַקאַל מיט וועלכען ער
 איז פאַרבונדען. צ. ב. ש: חֲזִיר — ווי חִזֵר, אָמַת — ווי
 אָמַת, א. א. וו.

(6) ווען ניט אַקצענטירט, ווערט דער "חמף" אויסגע-
 שפּראַכען ווי א ש ו א (זעה אויבען). צ. ב. ש: חֲלִיצָה —
 ווי חֲלִיצָה, אַחֲרֵי-מוֹת' — ווי אַחֲרֵי-מוֹת. ווען די אידישע
 שפּראַך-געוואוהנהייטען ערלויבען ניט קיין וואַקאַל-לאָוען בוכ-
 שטאַב, ווערט דער "חמף" אויסגעשפּראַכען ווי דער וואַקאַל.
 צ. ב. ש: חֲזָרָה — ווי חֲזָרָה, חֲלִיכָה — ווי חֲלִיכָה,
 אָלְתֵימִם — ווי אָלְתֵימִם.

(7) ווען אַ "חמף-פתח" שטעהט אונטער די בוכשטאַבען
 "א" און "ע", און קומט נאָך אַ זילבע מיט אַ "פתח", ווערט ער
 אויסגעשפּראַכען ווי "וי". צ. ב. ש: מְאָכַל — ווי מֵיכַל,
 מְעַמֵּד — ווי מֵימֵד, מְאָמִין — ווי מֵימִין, א. א. וו.

(8) ווען אַ קאַנזאנאַנט (סאַגלאַסני) האָט אונטער אָדער
 איבער זיך אַ נקודה, מוז דער קאַנזאנאַנט געלעזען ווערען פריהער
 און דערנאָך דער וואַקאַל, אויסער אין דעם פאַל פון דעם בוכ-
 שטאַב "ח" (חית) אין סוף וואָרט, אונטער וועלכען עס געפינט
 זיך די נקודה — (פתח), וואו דער וואַקאַל מוז געלעזען ווערען
 צוערשט און דערנאָך דער קאַנזאנאַנט. צ. ב. ש: מוֹחַ, מוֹז גע-
 לעזען ווערען מוֹחַ (ניט מוֹחַ), רֵיחַ — רֵיחַ (ניט רֵיחַ).

אויסשפראך און אקצענט.

דאָרט וואו די אויסשפראַכע איז אַנדערס ווי די אור-שפּרינגליך-העברעאישע, ווערט זי אָנגעוויזען אין קלאַמערען, אַזוי ווי: סוד [סָד], סוֹתְרִים [סְתָרִים].

דער אַקצענט, וועלכען מיר האָבען געשטעלט אויף די ווערטער, איז דער אירישער אָנגענומענער אַקצענט און ניט דער אורשפּרינגליך העברעאישער. אַזוי צ. ב. ש. גיעבען מיר אין דעם וואָרט מוֹכֵר דעם אַקצענט אויף דער ערשטער זילבע (מוֹכֵר), הגם דער אורשפּרינגליך העברעאישער אַקצענט איז אויף דער צווייטער זילבע (מוֹכֵר).

הויפטוואָרט (שם-עצם).

1) די מעהרסטע העברעאישע ווערטער באַהאַלטען אין דער אירישער שפּראַך זייער אורשפּרינגליכע מעהרצאָהל-ענ-דונגען, וועלכע זיינען: "ים" און "ות" (אויסנאַהמען זיינען ווער-טער ווי "אַשָה" וועלכעס ווערט אין מעהרצאָהל "נְשִׁים"). אַזוי ווערט פון "אורֶת" — "אורְתִים", פון "תְּשֻׁבֹן" — "תְּשֻׁבוֹת", א. א. ווי; ווערטער וועלכע ענדיגען זיך מיט אַ "ה", וואַרפען דעם דאָזיגען בוכשטאַב אין דער מעהרצאָהל אַרונטער. אַזוי ווערט פון "לֹזָה" — "לֹזִים", פון "נְדָבָה" — "נְדָבוֹת", א. א. ווי.

2) ווערטער וואָס ענדיגען זיך מיט אַ "ה" נאָך אַ בוכ-שטאַב מיט אַ "קמץ", ווען זיי פאַרבינדען זיך מיט אַנדערע ווערטער, פאַרוואַנדלען דעם "ה" אין אַ "ת". אַזוי ווערט פון "אַהָבָה" — "אַהֶבַת" (אַחִים), פון "טוֹבָה" — "טוֹבַת" (תְּכַלֵּל), א. א. ווי.

3) ווערטער וועלכע ענדיגען זיך אין מעהרצאָהל אויף

”ים“, ווען זיי פארבינדען זיך מיט אנדערע ווערטער, ווארפען ארומטער דעם ”ם“. אזוי ווערט פון ”אַנְשִׁים“ — ”אַנְשֵׁי-” (אַמַת), פֿין ”בָּנִים“ — ”בָּנֵי-” (יִשְׂרָאֵל), א. א. וו.

4) פיעל ווערטער נעהמען צו א ”י“ אין איינצאהל ווען זיי קומען אין פארבינדונג מיט אנדערע ווערטער. אזוי ווערט פון ”אַב“ (פאָטער) — ”אַבִּי-” הַיְלֵךְ (פאטער פון קינד).

פארקלענערונג פון הויפטווערטער.

1) די פארקלענערונג-פאָרם פון העברעאישע ווערטער וועלכע ענדיגען זיך מיט ”א“, ”ה“ און ”ע“, בילדעט זיך אין מעהרצאהל ווי אין איינצאהל דורך דער צושטעלונג פון די פאר-קלענערונג-ענדונג צו דעם וואָרצעל-וואָרט, אזוי ווי:

מעשה: מעשה'לע, מעשה'לעך.

רנע: רנע'לע, רנע'לעך.

תורה: תורה'לע, תורה'לעך.

2) די פארקלענערונג-פאָרם פון אלע אנדערע ווערטער ווערט אין מעהרצאהל געבילדעט דורך דער צושטעלונג פון דער פארקלענערונג-ענדונג נאָך דער מעהרצאהל-ענדונג, אזוי ווי:

איינצאהל	מעהרצאהל
בגד — בגד'על	בגדים — בגדים'לעך
ספר — ספר'על	ספרים — ספרים'לעך
חון — חונד'על	חונים — חונים'לעך
חשבון — חשבונד'על	חשבונות — חשבונות'לעך

אנמערקונג: דאָס וואָרט חסיד'על האָט צוויי מעהר-

צאהל-ענדונגען: 1) חסיד'על (א קליינער

חסיד) — חסידים'לעך; 2) חסיד'על (א חסידיש מעג-

צעל) — חסיד'לעך.

8) דאָרט וואו דאָס וואָרצעל-וואָרט האָט ניש קיין העב-
רעאישע מעהרצאָהל-ענדונג, פילדעט זיך די פאַרקלענערונג אין
מעהרצאָהל דורך דער צושמעלונג פון די פאַרקלענערונג-ענדונג
צו דער איינצאָהל-פאַרמע, אזוי ווי:
חן : חנדעל — חנדלעך.

די אויסנאָהמען פון די אויבענדערמאָהנטע כללים וועלען
געבראכט ווערען אין דעם ווערטער-בוך.

אייגענשאַפט = וואָרט.

1) העברעאישע אייגענשאַפט-ווערטער פאָלגען די זעלביגע
כללים ווי אַלע אנדערע אידישע אייגענשאַפט-ווערטער, אזוי
זאָגט מען :

ער איז חשוב.

זי איז חשוב.

זי זיינען חשוב.

א חשוב'ער מאַן.

א חשוב'ע פרוי.

חשוב'ע לייט.

חשוב'ער פון איהם.

דער חשוב'סטער פון אַלע.

דערפֿי איז צו באַמערקען, אז געוויסע אייגענשאַפט-ווער-
טער האָבען אויסער זייערע אידישע ענדונגען אויך די העברע-
אישע ענדונגען וועלכע ווערען געוועהנליך געברויכט ווען דאָס
וואָרט קומט אין פאַרבינדונג מיט אַ העברעאישען הויפטוואָרט.
אזוי זאָגט מען אויך:

איש חשוב.

אשה חשובה.

אנשים חשובים .

נשים חשובות .

2) פיעלע העברעאישע אייגענשאפט=ווערטער ווערען בלויז געברויכט אלס פרעדיקאט (באהויפטונגס-וואָרט) און געה-מען ניט אָן קיין אידישע ענדונגען. אזוי זאָגט מען:

עַר אַיז פֿטור . ער אַיז חשוד .
זי אַיז פֿטור . זי אַיז חשוד .
זי זיינען פֿטור . זי זיינען חשוד .

אַבער מע קען ניט זאָגען: אַ פֿטור'ער מענטש , אָדער: אַ חשוד'ע פֿרוי , אָדער: חשוד'ער פֿון איהם . צו דער קלאַסע געהערען פֿאָלגענדע אייגענשאַפט-ווערטער :

אסור , במל , גדול , חולה , ממא , חיב , חלק (בלאנק) , מהור , טוב , יוצא , כולל , מבוסס , מגושם , מוחזק , מוחרם , מוטל , מיסכס , מוקצה , מוקשה , מותר , מחויב , מחולק , מליבש , מסוגל , מסופק , מרוצה , משונה , משוגע , משופע , נגור , נגמר , נומה , נוהר , ניכר , נכלל , נכשל , נתפעל , עלול , קודש , ראוי , שייך , תלוי .

דערביי איז צו באַמערקען , אז פיעל פֿון אזעלכע אייגענ-שאַפט-ווערטער האָבען דאָך העברעאישע געשלעכט=און מעהרצאָהל-ענדונגען , ווען זיי קומען אלס אַדיעקטיווען פֿון העב-רעאישע הויפטווערטער . אזוי זאָגט מען :

דברים בטלים .

בשורה טובה .

בשורות טובות .

א נ מ ע ר ק ו נ ג : אייגענשאַפט=ווערטער וועלכע ווערען געבילד-דעט פֿון אַ העברעאישען וואָרט מיט אַ אידישע ענדונג , אזוי ווי: משונה'דיג , שכל'דיג , געהמען נאטירליך אָן אַלע פֿאַרמען פֿון געווענהליכע אידישע אייגענשאַפט=ווערטער .

געשלעכט און צאהל .

פיעלע העברעאישע ווערטער האָבען אין דער אידישער שפראך אומגעמישטע זייער געשלעכט אָדער צאָהל, אזוי ווי: (א גרויסער) זכות, (א ביטערער) רחמנות, וועלכע זיינען ווייבליך אין העברעאיש און מענליך אין אידיש; (א פינסטערע) מורא, וועלכעס איז מענליך אין העברעאיש און ווייבליך אין אידיש; (דער) פנים, וועלכעס איז מערהצאָהל אין העברעאיש און איינצאָהל אין אידיש.

צייטוואָרט .

צייטווערטער ווערען געבילדעט אויף די פאָלגענדע צוויי

ארטען:

(א) פון א העברעאישען וואָרצל-וואָרט מיט דער צו-שמעלונג (אין אינפֿיניטיוו) פון "ן", "ען", "מען" אָדער "עווען", צ. ב. ש: פון גָבַב ווערט גָבַב'ען, פון טַעַנָה - טַעַנָה'ן, פון לָץ - לָץ'עווען, פון צָבוע - צָבוע'טשען.

(ב) פון א העברעאישען וואָרט אין פארבינדונג מיט די הילפס-צייטווערטער "זיין" אָדער "ווערען", צ. ב. ש: מְבַרְכֵם זיין, נִשְׁתַּחֲוֶיִם-ווערען.

אנטערקונג 1. די אינפֿיניטיוו-ענדונג "ען" פון פיעלע העברעאישע צייטווערטער ווערט אין דעם מויל פון פאָלק אָפּט פארדאָפּעלט אויף "ענען", אזוי זאָגען פיעלע: גבב'ענען (אנשטאט גבב'ען). די פארדאָפּונג אָבער מוז באַטראַכט ווערען אלס אַ פארניוונג פון דער איינפאָכער ריכטיגער ענדונג און דאָרף אויסגעמיעדען ווערען אין שרייבען אזוי ווי אין ריידען.

I.

צייטווערטער וועלכע ווערען געבילדעט דורך דער צושמעלונג פון "ן", "ען", "עווען", "טשען" צו דעם העברעאישען וואָרצעל-וואָרט.

צייטווערטער וועלכע ווערען געבילדעט דורך די ענדונגען "ן", "ען", "עווען", "טשען" צוגעשמעלט צו דעם העברעאישען וואָרצעל-וואָרט, ווערען אין אלגעמיינעם געבויען און געענדערט אזוי ווי די אידישע צייטווערטער פון דייטשען אָדער סלאווישען אורשפּרונג, צו וועלכע זיי טראָגען אַן עהנליכקייט אין זייער זילפען-בוי, צ. ב. ש.:

ברקען, סוד'ען, מקיאן ווי	צאצקען, נודיען, בריקען.
אבלען, גזל'ען, טובל'ען "	צאפלען, טרייסלען, שאַקלען.
כשר'ען, סרסר'ען, דוכניען "	אקערן, פאָדערען, רעכענען.
סמ'ען, מל'ען, גמ'ען "	שטאמען, שאלען, גלעטען.
לציעווען, תכליעווען, גער "	האָרעווען, שאַנעווען, פאל-
ונד'עווען, צבוע'טשען	דעווען, קאמטשען.

אָנמערקונג 2. אלע צייטווערטער וואָס זייער העברעאישער וואָרצעל-וואָרט ענדיגט זיך אויף "א", "ה" אָדער "ע", וואָרפען אַראָפּ דעם "ע" פון אלע ענדונגען; דערבוי נעהמט דער לעצטער וואָקאל פון וואָרצעל איבער די אויסשפראַכע פון דעם "ע", צ. ב. ש. : מ ק י א' ן [פּייקען], ט ע נ ה' נ ד י ג [טענענדיג], ג ע' ע צ ה' ט [געעצעט].

מוסטערען פון צייטווערטער וועלכע

א ק ט י ו		
ב'ש'ר'ען	ב'ד'ק'ען	אינפניטיוו (מקור)
גע'ב'ש'ר'ט	גע'ב'ד'ק'ע'ט	איך האָב דו האָסט ער האָט מיר האָבען איהר האָט זיי האָבען
ב'ש'ר ב'ש'ר'סט ב'ש'ר'ט ב'ש'ר'ען ב'ש'ר'ט ב'ש'ר'ען	ב'ד'ק'ע ב'ד'ק'ע'סט ב'ד'ק'ע'ט ב'ד'ק'ע'ען ב'ד'ק'ע'ט ב'ד'ק'ע'ען	איך דו ער מיר איהר זיי
ב'ש'ר'ען	ב'ד'ק'ע'ען	איך וועל דו וועסט ער וועט מיר וועלען איהר וועט זיי וועלען
ב'ש'ר'ענדיג - גע'ב'ש'ר'ט	ב'ד'ק'ענדיג האָבענדיג גע'ב'ד'ק'ע'ט	מיטעלוואָרט
ב'ש'ר ב'ש'ר'ט	ב'ד'ק'ע ב'ד'ק'ע'ט	באפעהל (צוויי)

ענדיגען זיך אויף 'עך אדער 'ין .

(פ ע ל)		
מ'ענה'ן	ס'מ'ען	א'קל'ען
גע'שענה'ט	גע'סמ'ט	גע'אקל'ט
שענה שענה'ס שענה'ט שענה'ן שענה'ט שענה'ן	סם סמ'ס סמ'ט סמ'ען סמ'ט סמ'ען	אקל אקל'ס אקל'ט אקל'ען אקל'ט אקל'ען
שענה'ן	סמ'ען	אקל'ען
שענה'נדיג - גע'שענה'ט	סמ'ענדיג - גע'סמ'ט	אקל'ענדיג - גע'אקל'ט
שענה שענה'ט	ס סמ'ט	אקל אקל'ט

דער פאסיוו (נפעל) ווערט געבילדעט מיט דער הילף פון די צייטווערטער "זיין" און "ווערען".

פאסיוו (נפעל)	
גע'פֿרֿייע'טווערען, גע'פֿרֿייע'טווערען, גע'פֿרֿייע'ט-ווערען, גע'פֿרֿייע'טווערען, גע'פֿרֿייע'טווערען.	אינפֿיניטיוו (מקור)
גע'פֿרֿייע'ט געוואָרען	פֿאַרנאַנגענ-הייט (עבר)
גע'פֿרֿייע'ט	גענענוואָרט (הווה)
גע'פֿרֿייע'ט ווערען	צוקונפֿט (עתיד)
ווערענדיג גע'פֿרֿייע'ט	מימעלוואָרט
גע'פֿרֿייע'ט	באַפֿעהל (צווי)

ווי בִּדְק'ען ווערען געבויגען :

ברח'ען, גנב'ען, דער'רגוען, דרש'ען, הלכ'ען, הרג'ען, זרק'ען,
חכמ'ען (זיד), חל'יען [חאָל'יען], חנפ'ען, חתמ'ען, ירש'ען,
ישב'ען, כתב'ען, לקח'ען, סרח'ען, פסק'ען, קנס'ען [קאנסען].
שרפ'ען, שתק'ען .

ווי בִּשְׂר'ען ווערען געבויגען :

אויר'ען, דבר'ען, הולכ'ען, הירג'ען, חבר'ען (זיד), הרוש'ען
(זיד), חזוק'ען, חושב'ען, חלומ'ען, חזיר'ען, חזיר'ען, חיות'ען
(זיד), חלש'ען, יחוס'ען (זיד), ישיב'ען (זיד), כשופ'ען,
לאמר'ען, מיאוס'ען (זיד), מוסר'ען, מסר'ען, מויק'ען, ממית'ען,
מעשר'ען, משלמ'ען, משפט'ען, נהרג'ען, נואפ'ען, ניווק'ען,
סדר'ען, סלוק'ען, ספק'ען (זיד), סרסר'ען, עסק'ען (זיד), פטר'ען,
צלמ'ען, רודפ'ען, שאכערן (סחר'ען), שמועסען, שנדר'ען .

אזוי אויך :

ברחני'ען, דוכני'ען, חקרני'ען (זיד), חשבוני'ען, יחסני'ען (זיד),
כעסני'ען (זיד), נתני'ען, עקשני'ען (זיד), פאר'משכונ'ען,
שרבני'ען (זיד) .

אָנמערקונג 3. אזוי ווי דער "ן" אין די לעצט-דערמאָנטע
ווערטער געהערט צו דעם וואָרצל, מוז
ער נאטירליך פאָרקומען אין אלע ענדונגען. די ענדונג פון אזעלכע
ווערטער ווי "חשבונ'ען" מוז נישט פארמישט ווערען מיט
דער פאָרגרייזטער ענדונג פון "גנב'ענען". זעה אויבן
"אָנמערקונג 1".

ווי אַבְל'ען ווערען געבויגען :

פאָנוול'יען, במל'ען, גדל'ען (זיד), טובל'ען, יכול'ען [יאָבלען],
כפל'ען, מפל'ען, משל'ען, פסל'ען .

ווי סמ'ען ווערען געבויגען :

גמ'ען, כעס'ען, לצ'ען, מל'ען, מת'ען, פאר'קנס'ען [פארקאנסען],
שמד'ען, שחמ'ען .

אָנמערקונג 4. דאָס צייטוואָרט שחמ'ען צוליעב ווין
אנקלאַנג אָן "פלעכטען" ווערט אין פאָר-
גאנגענהייט גע'שחמ'ען (און נישט "גע'שחמ'ען").

ווי טענה'ן ווערען געבויגען:
 בריה'ן, דאנה'ען, מקיא'ן, מלאכה'ן, מעלה-גרה'ן, נגע'ן,
 עצה'ן.

II.

צייטווערטער וועלכע ווערען געבילדעט דורך
 דער צושמעלונג פון "זיין" און "ווערען" צו
 דעם העברעאישען ווארט.

אין צייטווערטער וועלכע ווערען געבילדעט פון א העב-
 רעאישען וואָרט מיט דער צושמעלונג פון די אידישע הילפס-
 צייטווערטער "זיין" אָדער "ווערען" (ווי: מנצח-זיין,
 נשתומם-ווערען), ווערען די פארשיעדענע צייטען און
 פאָרמען געבילדעט דורך די בויגונגען אין ענדערונגען פון דעם
 הילפס-וואָרט. דאָס העברעאישע וואָרט בלייבט אין אלע פאָרמען
 גלייך.

דערביי איז צו באַמערקען, אַז אין די צייטווערטער וועלכע
 ווערען געבילדעט מיט דער צושמעלונג פון "זיין", ווערט אין
 פאַרגאַנגענהייט געברויכט דאָס הילפס-צייטוואָרט "האַבען" אַנ-
 שטאַט "זיין". אזוי זאָגט מען: "איך האָב מנצח-געווען" (אַנ-
 שטאַט: "איך בין מנצח-געווען"), "האַבענדיג מנצח-געווען"
 (אַנשטאַט: "זייענדיג מנצח-געווען"), א. א. וו.

די צייטווערטער וועלכע ווערען געבילדעט דורך די
 הילפס-ווערטער "זיין" און "ווערען", דאַרפֿען אייגענמליך באַ-
 טראַכט ווערען אַלס ניט-פּאַלשטענדיגע צייטווערטער. די צייט-
 ווערטער געבילדעט דורך "זיין" האָבען ניט קיין פּאַסיווע פּאַרמע
 (נפעל), און די צייטווערטער וועלכע ענדיגען זיך אויף "ווערען",
 האָבען ניט קיין אַקטיווע פּאַרמע (פעל).

מוסמערען פון צייטווערטער געבילדעט דורך דער צושטעלונג פון "זיין" און "ווערען".

נשואים-ווערען	מנצח-זיין	אינפני' (שיוו)מקור)
<p>נשואים- געוואָרען</p> <p>איך בין דו ביסט ער איז מיר זייגען איהר זייט זיי זייגען</p>	<p>מנצח-געווען</p> <p>איך האָב דו האָסט ער האָט מיר האָבען איהר האָט זיי האָבען</p>	<p>פארגאנג- גענהייט (עבר)</p>
<p>נשואים</p> <p>איך ווער דו ווערסט ער ווערט מיר ווערען איהר ווערט זיי ווערען</p>	<p>מנצח</p> <p>איך בין דו ביסט ער איז מיר זייגען איהר זייט זיי זייגען</p>	<p>געגענ- וואָרט (היה)</p>
<p>נשואים- ווערען</p> <p>איך וועל דו וועסט ער וועט מיר וועלען איהר וועט זיי וועלען</p>	<p>מנצח-זיין</p> <p>איך וועל דו וועסט ער וועט מיר וועלען איהר וועט זיי וועלען</p>	<p>צוקונפט (עתיד)</p>
<p>נשואים-ווערענדיג</p>	<p>מנצח-זייענדיג</p>	<p>מיטעל- וואָרט</p>
<p>נשואים</p> <p>ווער ווערט</p>	<p>מנצח</p> <p>זיי זייט</p>	<p>פאפעהל (צווי)</p>

פֿאַר בּוֹכְשֵׁט אַבְעֵן .

“ה” אַלס אַרטיקעל (אַנווייז־וואָרט) .

דער אַרטיקעל (“דער”, “די”) ווערט אין העברעאיש באַצייכענט מיט דער צושטעלונג פֿון אַ “ה” אין אָנהויב וואָרט אַזוי ווי: הַמֶּלֶךְ (דער קעניג), הַגִּבּוֹר (דער גרויסער), הַאֵשָׁה (די פֿרוי) .

פֿאַרבוכשטאַבען אַלס בינדווערטער .

(1) דאָס בינדוואָרט “און” ווערט אין העברעאיש באַצייכענט דורך אַ “ו” צוגעשמעלט אין אָנהויב וואָרט . צ. ב. שׁוֹ : צִדִּיק [מְהוֹר (אַ פֿרוּמער און אַ ריינער) , תִּקְוָה [מִיד (גִּיך און באַלד) .

(2) דאָס בינדוואָרט “ווי” און “אַזוי ווי” ווערט אין העברעאיש באַצייכענט דורך אַ “כ” צוגעשמעלט אין אָנהויב וואָרט . צ. ב. שׁוֹ : בְּשֵׁמוֹ (אַזוי ווי זיין נאָמען) , בְּסוּמָא (אַזוי ווי אַ בלינדער) .

פֿאַרבוכשטאַבען אַלס פֿאַרווערטער .

די פֿאַרווערטער (מלות־היחס) ווערען אין העברעאיש און באַלדעאיש באַצייכענט מיט די פֿאַלגענדע בוכשטאַבען צוגעשמעלט אין אָנהויב וואָרט: “ב” — “אין”, בְּשָׁלִים (אין פֿרידען); “ד” (באלדעאיש) — “פֿון”, דְּלִימָא (פֿון לימא); “ל” — “צו”, “אין”, לְתֵימִים (צום לעבען), לְשָׁלוֹם (אין פֿרידען); “מ” — “פֿון”, מִקֹּדֶם (פֿון פֿריהער); “שׁב” — “פֿון”, “צווישען”, מִבֵּין (פֿון הונד און הינט [אַ גרויסער הונד]), עֲנִי־שְׂבָעִיִּים (דער אַרעמסטער פֿון די אַרעמע) .

ענד = בוכשטאבען .

בוכשטאבען וועלכע ווערען צוגעשטעלט צום סוף פון
וואָרט און דיענען אַלס באַזיץ־אַנווייזענדע פירווערטער
(פנויים) .

אין העברעאישע ווערטער ווערען באַזיץ־אַנווייזענדע פיר־
ווערטער געבילדעט דורך דער צוזעצונג צום סוף וואָרט פון די
פאָלגענדע בוכשטאבען:

איינצאהל :

די (מיון), דָה (דיף) (דיין, מעגליך), דָה (דיף) (דיין, וויבליך),
דו (דיו) (זיון), דָה (דיף) (איהר), דָנו (דינו) (אונזער), דָכּם
(דיכּם) (איער, מעגל.), דָכּן (דיכּן) (איער, וויבלי.), דָם (דיכּם)
(זיער, מעגל.), דָן (דיכּן) (זיער, וויבלי.) .

מעהרצאהל :

די (מיינע), דָיך (דיינע, מעגל.), דָיך (דיינע, וויבלי.), דָיו
(זיינע), דָיך (איהרע), דָינו (אונזערע), דָיכּם (איערע, מעגל.),
דָיכּן (איערע, וויבלי.), דָיכּם (זיערע, מעגל.), דָיכּן (זיערע,
וויבלי.) .

אזוי ווי :

איינצאהל :

אַח אַ ברודער	בֵּן אַ זון
אַחֵי מִיין ברודער	בָּנָי מִיין זון
אַחֵיךָ דִיין (מעגל.) ברודער	בָּנֶיךָ דִיין (מעגל.) זון
אַחֵיךָ דִיין (וויבלי.) ברודער	בָּנֶיךָ דִיין (וויבלי.) זון
אַחֵיו זיין ברודער	בָּנָיו זיין זון

אַת־יָהּ איהר ברודער	בְּנֵי־הָ איהר זוהן
אַת־יָנוּ אונזער ברודער	בְּנֵי־נוּ אונזער זוהן
אַת־יָכֶם אייער (מעגל.) ברודער	בְּנֵי־כֶם אייער (מעגל.) זוהן
אַת־יָכוֹן אייער (ווייבל.) ברודער	בְּנֵי־כוֹן אייער (ווייבל.) זוהן
אַת־יָהֶם זייער (מעגל.) ברודער	בְּנֵי־הֶם זייער (מעגל.) זוהן
אַת־יָהֶן זייער (ווייבל.) ברודער	בְּנֵי־הֶן זייער (ווייבל.) זוהן

מ ע ר צ א ה ל :

אַתִּים ברידער	בְּנִים זיהן
אַם־י מינע ברודער	בְּנֵי־י מינע זיהן
אַת־יָךְ דינע (מעגל.) ברידער	בְּנֵי־יךְ דינע (מעגל.) זיהן
אַת־יָךְ דינע (ווייבל.) ברודער	בְּנֵי־יךְ דינע (ווייבל.) זיהן
אַת־יִו זינע ברודער	בְּנֵי־יו זינע זיהן
אַת־יָי איהרע ברודער	בְּנֵי־יָי איהרע זיהן
אַת־יָנוּ אונזערע ברודער	בְּנֵי־נוּ אונזערע זיהן
אַת־יָכֶם אייערע (מעגל.) ברודער	בְּנֵי־כֶם אייערע (מעגל.) זיהן
אַת־יָכוֹן אייערע (ווייבל.) ברודער	בְּנֵי־כוֹן אייערע (ווייבל.) זיהן
אַת־יָהֶם זייערע (מעגל.) ברודער	בְּנֵי־הֶם זייערע (מעגל.) זיהן
אַת־יָהֶן זייערע (ווייבל.) ברודער	בְּנֵי־הֶן זייערע (ווייבל.) זיהן

א פ ש מ א מ ו נ ג .

ביי יעדער צוזאמענשמעלונג פון צוויי אָדער מעהר העב־
 רעאישע ווערטער (און אויך ביי געוויסע כאראקטעריסטישע
 איינצעלנע ווערטער) האָבען מיר אָנגעוויזען דעם מקור פון
 וועלכען די וואָרט־פארבינדונג (אָדער דאָס וואָרט) שטאַמט. צ.
 ב. ש.: ביבליש (גענומען פון דעם תנ"ך), תלמודיש

(גענומען פון תלמוד אָדער די מדרשים), ליטורגיש (גענומען פון די תפלות, יוצרות, קינות, הגדה, סליחות, מחזור, א. א. ו.), קאבאליסטיש (גענומען פון זהר אָדער אנדערע קבלה ספרים), א. א. ווי.

העברעאזירטע אָדער פסעוודאָ-העברעאישע ווערטער און פאָרמען.

ווערטער וועלכע זיינען אייגענטליך ניט-העברעאיש (הגם זיי טראָגען אַ העברעאישע פאָרמע) אָדער זיינען פון צווייפֿעל-האָפּמען אורשפרונג, ווערען באַצייכענט מיט אַ שטערענדעל (*), אַזוי ווי: פֿלוש, קוֹנְדֶס. מיט דעם זעלביגען שטערענדעל ווערען אויך באַצייכענט ווערטער וועלכע טראָגען אַ העברעאישע אָבער גראַמאַטיש ניט-ריכטיגע פאָרמע, אַזוי ווי: טָעוֹתִים (אנ־שטאַט טָעוֹת), תְּכֵלֶתִים (אנשטאַט תְּכֵלֶת).

אַנמערקונג: אין דער אידישער שפראַך זיינען דאָ סיעל ניט-העברעאישע ווערטער וועלכע געהמען אָן אין מעהרצאהל אַ העברעאישע פאָרמע, אַזוי ווי: דאָקטאָר — דאָקטוירים, פויער — פויערים, פאָקטאָר — פאָקטוירים. אין געוויסע ווערטער, וועלכע האָבען אַ געווענהליכע מעהרצאהל-פאָרמע, ווערט אָפט די העברעאישע מעהר-צאהל-פאָרמע געברויכט אום אויסצודריקען שפאָס אָדער פאָראַכטונג, אַזוי ווי: שוסטער — שוסטוירים (פאָרעכטליך).

פאַרקירצונגען און צייכענס .

א.	אייגענשאַפט=וואָרט (תואר) .	
א. א. וו.	און אזוי ווייטער .	
אב.	אַנפאַנג=בוכשטאַבען (ראשי-תבות) .	
א. ד. ג.	און דאָס גלייכען (זכדומה) .	
אז.	אומשטאַנד=וואָרט (תואר-הפעל) .	
אוו.	אייגענשאַפט=וואָרט ווייבליך (תואר , נקבה) .	
אמ.	אייגענשאַפט=וואָרט מענליך (תואר , זכר) .	
אנ.	אייגעננאָמען (שם-עצם-פרטי) .	
אנוו.	אייגעננאָמען ווייבליך (שם-עצם-פרטי , נקבה) .	
אנמ.	אייגעננאָמען מענליך (שם-עצם-פרטי , זכר) .	
אנמ. מ.	אייגעננאָמען מענליך מעהרצאָהל (שם-עצם-פרטי , זכר , רבים) .	
אר.	אויסרוף=וואָרט (מלת-הקריאה) .	
ב.	בינד=וואָרט (מלת-החבור) .	
ד. ה.	דאָס היינט .	
הוו.	הויפטוואָרט ווייבליך (שם-עצם , נקבה) .	
הז.	הויפטוואָרט זאכליך (שם-עצם , סתמי) .	
המ.	הויפטוואָרט מענליך (שם-עצם , זכר) .	
וו.	ווייבליך (נקבה) .	
וון.	וועלכעס זעה .	
ווער.	ווערטעל .	
זעה זוב.	זעה (ערשטען טהייל) ווערטער=בוך	}
זעה פערז.	זעה נעמען פון פערזאָנען	
	די אָפּקירצונגען קומען	}
	פֿאַר אין די ביילאָגען .	

- מ. מעהרצאָהל (רבים) .
- מנ. מענגער=נאָמען .
- פ. פאָרוואָרט (מלת-היחס) .
- פי. פירוואָרט (מלת-הגוף) .
- פנ. פרויען=נאָמען .
- צ. צאָהלוואָרט (מלת-המספר) .
- צא. צייטוואָרט איבערנעהענד (פעל-יוצא) .
- צ. ב. ש. צום ביישפיעל .
- צוו. צייטוואָרט ווידערקעהרענד (פעל-חוזר) .
- צל. צייטוואָרט ליידענד (נפעל) .
- צש. צייטוואָרט שטעהענד (פעל-עומד) .
- ק. קליין (פארקלענערונג אָדער פארצערבעלונג) .
- שפון. שפריכוואָרט .
- * ווייזט אָ דאָס וואָרט איז ניט קיין אַלט-העברעאישעס נאָר גע=
שאפען געוואָרען אין שפעטערע צייטען, אָדער די פאָרמע
(הגם זי קוקט אויס ווי העברעאיש) איז ניט קיין
העברעאישע .
- ' דער אַפאָסטראָף=צייכען ווערט געברויכט אום אָפצוונדרערען
דעם העברעאישען וואָרצל פון די איבריגע טהיילען פון
דעם וואָרט, אזוי ווי אין פ א ר ' מ ש כ ו נ ' ע ן ,
צייגען די אַפאָסטראָף=צייכען אָ דער העברעאישער וואָרצל
איז מ ש כ ו ן .
- ' צייגט דעם אַקצענט (לויט דער געברויכטער אידישער אויס=
שפראך). דער צייכען קומט שטענדיג נאָך דער וילבע
וועלכע דארף אַקצענטירט ווערען .
- [] אין אַנעלכע קלאַמערען קומט די אויסשפראַכע פון ווערטער
דאָרט וואו זי איז אַנדערס ווי די עכט-העברעאישע .

אידיש ווערמערפונד

I

אָפּט געברויכטע העברעאישע (און כאַלדעאישע) ווערמער,
אויסדרוקען און אייגענעמען.

אַבֹּת (אַ'בֹּת) - אַבֹּתִינוּ, מ. אונג
 זערע עלטערע'ס עלטערען. פון
 אבות - אבותינו, פון אורג
 אלטע צייטען.

אַבִּי, המ. מיון פאָטער.

אַבִּי, המ. דער פאָטער פון —.

אַבִּי-אַבֹּת - הַמִּזְמוֹן, אָה, המ. (תל=
 מודיש). "דער אורפאָטער פון
 אונרוינקייט", דער העכסטער גראַד
 פון אונרוינקייט, די קווינטעסענץ
 פון פארדאָרבנהייט.

אַבִּי-הַיָּד, המ. (ליטורגיש). דער
 פאָטער פון דעם (באַשניטענעם)
 קינד.

אַבִּי-תוֹמִים, המ. (ביבליש). דער
 פאָטער פון די וועלכע האָבען ניט
 קיין עלטערען. "גאָט איז אַן
 אבי-יתומים" (שפור).

אַבִּיָּה, הוּו. (מ. אַבִּיָּהוּת). זעה
 אַבִּיָּה.

אַבִּיּוֹן, המ. (מ. אַבִּיּוֹנִים). אָרע=
 מאן. "בוי אַן אביון א צוויי"

א, המ. דער ערשטער בוכשטאב פון
 דעם אידישען אַלף-בית; מיט א
 וואַקאַל=צייכען אויסגעשפראַכען ווי
 דער וואַקאַל אַליון (אזוי ווי אין
 "אַבֵּל"), אָהן אַ וואַקאַל=צייכען
 שטום (ווי אין "לֵא"); אין צעה=
 לען גערעכענט אלס 1. זעה
 אַלף.

א"ב, אב. אַלף-בֵּית (ו.ו.).

אַב, המ. דער עלפטער מאָנאַט פון
 דעם אידישען יאָהר; פאלט גע=
 וועהנליך אין יולי=אוגוסט, און
 האָט דרייסיג טעג.

אַבִּדָּה, הוּו. (מ. אַבִּדוּת). פאר=
 לוסט, שאַדען; פארלאָרענער גע=
 געשטאנד.

אַבִּד־מִמּוֹן, המ. (תלמודיש).
 געלמ=שאַדען; געלמ=פארשווענדע=
 רונג.

אַבֹּת, מ. פאָטערס, עלטערען,
 די אורפאָטערס פון דעם אידישען
 פאָלק (אברהם, יצחק און יעקב).

אָבֿוֹן-טוֹב [מָב], (תלמודיש: אָבֿוֹן-טוֹבֿה), המ. (מ. אָבֿוֹן-טוֹבֿות).
עדעלשטיין, דימענט; טהויערע
זאך, זעלטענהייט. "א שמיטוב
איו בעסער ווי אַן אבן-טוב"
(שפור).

אָבֿוֹן-גָּבֿה, המ. (מ. אָבֿוֹן-גָּבֿה).
(ביבליש). שטרויכעל-שטיין, היג-
דערנים.

אָבֿוֹנֿט, המ. גארטעל, דער גארטעל
וועלכען מע טהוט אָן א טויטען.

אָבֿר, המ. (מ. אָבֿרים [אָבֿרים]).
גליעד; מענליכער געשלעכט-אָר-
גאן.

אָבֿר-מֶן-הַסִּי, המ. (תלמודיש). א
שטיק פלייש אָפגעשניטען פון א
בהמה ווען זי לעכט נאָך (פאר-
באָטען צו עסען לויט דעם אירי-
שען דיין).

אָבֿרֿהם, אנג. דער נאָמען פון דעם
ערשטען אידישען אורפאָטער.

אָבֿרֿהם-אָבֿוֹנוֹ, המ. (תלמודיש).
אונזער פאָטער אברהם. אברהם-
אביון'ס טהירען, זעהר פיעל
טהירען (לויט דער לעגענדע האָט
אברהם, וועלכער איו געווען זעהר
גאָסטפריינדליך, געלאָזט מאַכען
זעהר פיעל טהירען אין זיין הויז
דאָמיט די פרעמדע זאָלען קענען
לייכט אַרײַנקומען).

אָגב, או. פארבייגעזעהנדיג, אויך,
צוגלייך.

לינג איו ווי אַ שינפטער ראָד צום
וואָגען" (שפור). "ער איו ניט
קיין גרויסער עושר און ניט קיין
קליינער אביון" (ווער).

אָבֿוֹן-שָׁבֿאָבֿוֹנֿים, המ. דער
אַרעמסטער פון די אַרעמע, אַ
גרויסער אַרעמאָן.

אָבֿוֹנֿטע, הוו. (מ. אָבֿוֹנֿטעם).
אַרעמע פרוי.

אָבֿילות, הוו. זעה אָבֿילות.

אָבֿוֹנֿ-מֶלֶךְ [מֶלֶךְ], המ. אונזער
פאָטער דער קעניג (נאָט).
"אביון-מלך דאָס האַרץ איו
מיר פרעהליך" (פאָלקס-ליעד).

אָבֿוֹנֿ-מֶלֶכְנוֹ, המ. (ליטורגיש).
"אונזער פאָטער און קעניג", די
ערשמע ווערטער און דער נאָמען
פון אַ אידישען געבעט.

אָבֿוֹרֿ-גָּב [גָּב], המ. (ביבליש).
הארטהערציגער מענש.

אָבֿל, המ. (מ. אָבֿלים). איינער
וועלכער איו אין טרויער; דער
פערוואַנדטער פון אַ פארשטאַרבע-
נעם (אין דעם יאָהר פון טרויער).

אָבֿלָה, הוו. (מ. אָבֿלות). זעה
אָבֿל.

אָבֿלות, הוו. טרויער; די צייט פון
טרויער נאָך אַ פארשטאַרבענעם
(ביי אידען, צוועלף מאָנאָט).

אָבֿלישע, הוו. (מ. אָבֿלישעם).
זעה אָבֿל.

אָגב־אָרְיָחא, או. (תלמודיש). זעה א'גב.

אָגְדָה, הוו. (מ. אָגְדוֹת). זאגע, לעגענדע; דעריעניגער טהייל פון תלמוד (ווו.) וועלכער באשטעהט פון לעגענדען, שפריכווערטער, מאַראל=לעהרען א. ד. ג. אין געגענוואן צו דעם טהייד וועלכער רופט זיך "הַלְבָּחָה" (ווו.). זעה תְּלִמּוֹד.

אָגְדָתא, הוו. (מ. אָגְדָתוֹת). זעה אָגְדָה.

אָגוּדָה, הוו. (מ. אָגוּדוֹת). פאַר= איין, פאַרבאַנד.

אָגוּדָל, המ. דער גראַבער פינגער פון דער האַנד. זעה גוֹי.

אָגוּל־אַשְׁמַח, או. (ליטורגיש). "איך וועל זיך פּרעהען אין וועל לוסטיג זיין", די צוויי ערשטע ווערטער פון אַ געוויסען אידישען געבעט=געוואַנג, געברויכט אין דעם ווערטעל: "א גוּל - א ש מ ח קיילעכדיג און שפיציג", ד. ה. זעהר גלאַט (דאָס וואָרט "אגיל", איך וועל זיך פּרעהען, ווערט דאָ שפּאַטהאַפט פאַרביטען מיט דעם וואָרט "עגול", רונד).

אָדוֹם, אגמ. דער נאָמען פון אַ פּאַלק וואָס איז געווען פיינדליך צו אידען און וואָס ווערט דער= מאַנט זעהר אָפט אין דער ביבעל.

אָדוֹן, המ. (מ. אָדוֹנִים). אַ הערר; אַ רייכער פאַרנעהמער אָדער אַריסטאָקראַטישער מאַן; אַ הויכער בעאַמטער (געוועהנליך געברויכט אויף אַ נייט=אידען).

אָדוֹן-הַגְּדוֹל, המ. דער גרויסער הערר, דער פאַרשטעהענדער בע=אַמטער.

אָדוֹן-עוֹלָם, המ. (ליטורגיש). "דער האַרר פון דער וועלט", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון אַ אידישען געבעט וואָס מע זאָגט אין אָנהויב פון דעם מאָרגענדיגען דאַוונען. פון א ד ו ן - ע ו ל ם ביו עלינו, פון אָנהויב ביוֹן ענר.

אָדוֹנִי, המ. מיין האַרר.

אָדוֹנִי, המ. "מיין האַרר", גאָט. זעה יְהוָה.

אָדוֹק, המ. (מ. אָדוֹקִים). אַ זעהר פּרומער, אַ פּאַנאַטישער מענש.

אָדוֹשִׁם, המ. זעה יְהוָה.

אָדוֹר, המ. (מ. אָדוֹרִים). "אַ מעב=טיגער", אַ זעהר רייכער מאַן.

אָדָם, המ. אַ מענש; אגמ. דער נאָמען פון דעם ערשטען מענשען. "א ד ם אַ מענש קאַטשקע רוק זיך" (ווערטעל געזאָגט אויף אַ קליין מענשעל וואָס שמעלט זיך גרויס, אָדער אויף אַ מויגעניכטס וואָס מאַכט דעם אָנשמעל פון אַן אויפטהוער). "א ד ם גאַקעט חוה באַרוועס" (ווער).

אָדָם-גְּדוֹל, המ. גרויסער מאַן.

מער מאַנאַט פון א'ן עבור-יאָהר; פאלט געוועהנליך אין מערץ= אפריל און האָט 29 מעג.

אַד'ר'בָּה, או. (תלמודיש). פאר= קעהרט, אים געגענטהייל; גאָך בעסער, דעסמאָ בעסער.

אַד'ר'בָּה-אַד'ר'בָּה, או. גאָך בע= סער, דעסמאָ בעסער; זעהר גוט פארטראָגען. "איך בין מיט איהם אדרבה-ו אדרבה און ער איז מיט מיר קודער-ווידער" (ווער.).

אַ'ה'בָּה, אַה'בָּת, הוו. (מ. אַה'בָּת). ליעבע, פריינדשאַפּט.

אַה'בָּה-ר'בָּה, הוו. (ליטורניש). גרויסע ליעבשאַפּט; די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון א געוויסען אידישען געבעט וואָס מע זאָגט פאר שמעי-ישראל. אהבה-רבה = פרישטיקלעך, א וואולגארע באצייכנונג פון גע= וויסע פרישטיקלעך אויף דעם געויכט פון יונגע לויט. "פאר לויטער אהבה-רבה קומט ער נישט צו שמעי-ישראל" (ווער.).

אַה'בָּה שְׂאִי'בָּה תְּלוּיָה בְּדָבָר, הוו. (תלמודיש). א ליעבע וועלכע איז נישט אָפהענגיג אָן א געוויסען אינ= מערעס, אונאייגענניציגע ליעבע.

אַה'בָּה שְׂהִיא תְּלוּיָה בְּדָבָר, הוו. (תלמודיש). א ליעבע וועלכע איז

אַד'ם-ה'ראשון, המ. (תלמודיש). דער ערשטער מעגש.

אַד'ם יסודו מע'פּר וס'פּו ל'ע'פּר, (ליטורניש). דער פונדאמענט פון מעגשען איז שטויב און זיין עגד איז שטויב. "אדם יסודו מעפר וסופו לעפר און בינורלכינו איז גוט א טרונק בראַנפען" (ווער.).

אַד'ם קרוב לעצמו, (תלמודיש). א מעגש איז גאָהענט (אם נאָ= הענטסטען) צו זיך אליין.

אַד'מָה, הוו. ערד. אריינגעגען אין דער אדמה, אומגליקליך מאַ= כען, רואינירען; מאכען צו נישט.

אַדמו'ר, המ. אב. אַדמו'נו מור'נו וְרַבְנו, אונזער הארר, קעהרער און מייסטער (א מיטול מיט וועל= כען; מע אַרדעסירט אין שרייבען א גרויסען פרומען געלעהרטען).

אַד'ר וְאַד'ר, המ. דער זעקסטער מאַנאַט פון דעם אידישען יאָהר; פאלט געוועהנליך אין פעברואַר= מערץ און האָט 29 מעג.

אַד'ר-וְאַד'ר (אַד'ר-וְאַד'ר), מ. דער זעקסטער און דער זיבעטער מאַ= נאט פון א'ן עבור-יאָהר.

אַד'ר וְאַד'ר-ש'נו, המ. (תלמודיש). דער צווייטער אדר, דער זיבעט=

אירישען פאָרוואָרט "אָוועג" מוז געווכט ווערען אונטער דעם וואָרט צעל-וואָרט, צ. ב. ש.: "אָוועג" גנב'ען" זעה "גנב'ען".

אויבער, די באַדייטונג פון אלע העברעאישע ווערטער מיט דעם אירישען פאָרוואָרט "אויבער" מוז געווכט ווערען אונטער דעם וואָרט צעל-וואָרט, צ. ב. ש.: "אויבער" שמש" זעה "שמש".

אויס, די באַדייטונג פון אלע העברעאישע ווערטער מי דעם אירישען פאָרוואָרט "אויס" (וועל-כע געפינען זיך ניט דאָ) מוז גע-זוכט ווערען אונטער דעם וואָרט צעל-וואָרט, צ. ב. ש.: "אויס" כשר'ען" זעה "כשר'ען".

אויסישייגעציען, צא. אויסוידלען, אָפּוידנען. זעה שייגעציען.

אויפ, די באַדייטונג פון אלע העב-רעאישע ווערטער מיט דעם פאָרט וואָרט "אויפ" מוז געווכט ווערען אונטער דעם וואָרט צעל-וואָרט, צ. ב. ש.: "אויפ'רעש'ען" זעה "רעש'ען".

אָויר, המ. לופט; שלעכטער גע-רוך, געשטאַנק; קלימאַט.

אָוירען, צש. האָבען א שלעכטען נערוך, שטינקען. פ א ר' = א ויר'ען, אָנפילען מיט א

אָפּהענגיג אָן א געוויסען אינטע-רעס, אייגענזיגיקע ליעבע.

אָד'בת־הבְּרִיּוֹת, הוּו. (תלמודיש). מענטשענליעבע.

אָה'רן, אנמ. דער נאָמען פון דעם עלטערען ברודער פון משה; דער פאָטער פון דעם אירישען פרום-טער-שטאַם.

אָה'רן־הבְּרִיּוֹת, אנמ. דער פרוסטער אהרן.

אָה'רב, המ. (מ. א'ה'בים). ליעב-האבער, פריינד.

אָה'רב־בְּצִע, המ. (מ. א'ה'ב'ב'צ'ע [ב'צ'ע]), (ביבליש). ליעבהאבער פון געלט, געלט-גויץ, קאַרגער.

אָה'רב־יִשְׂרָאֵל, המ. (מ. א'ה'ב'ר־יִשְׂרָאֵל). א פריינד פון דעם אי-דישען פאָלק.

אָה'רב־נְיָאָמֶן, המ. (מ. א'ה'ב'ים־נְיָאָמֶן). א געטרייער פריינד.

אָה'קל, המ. א געמיערט שטיבעל אויף א קבר; דאָס שטיבעל וואו מע רייניגט דעם טויטען פאר דער בעערדיגונג.

אָו'ראי, או. (תלמודיש). געוויס, אָהן צווייפעל. זעה וו'ראי.

אָוועג, די באַדייטונג פון אלע העברעאישע ווערטער מיט דעם

אומ'כבוד, המ. באליידינגונג, ער=
ניעדערינגונג. "פאר אומ'כבוד
אנטלויף אָבער דעם כבוד לויף
ניט גאָך" (שפּוּו.).

אוימן, המ. האַנדווערקער, קינסט=
לער.

אוימן'יר ניד, המ. זעה אוימן.

אומנות [אונ'נות], הוו. האַנד=
ווערק; סונציגע אַרבייט.

אוימ'ר-עו'שה, או. (ליטורגיש).
געזאָגט און געטשאַן, ניד, גלייך.

אומ'ת'בות, המ. שלעכטע מאַנג=
רען. זעה ת'בות.

אונטער-, די באַדייטונג פון אַדע
העברעאישע ווערטער מיט דעם
אידישען פאַרוואָרט "אונטער"-
מוז געזוכט ווערען אונטער דעם
וואַרצל-וואָרט, צ. ב. ש: "אונט=
טער'מסר'ען" זעה "מסר'ען".

אויגס, המ. צוואַנג, געצוואונגענהייט.
אויפן, המ. (מ. אויפ'נים). אַרט,
שטיינער; באַדיינגונג; פאַל.

אויצער, המ. (מ. אויצרות [אויצ'רות]).
שאַץ, רייכטהום, גרויס פאַרמע-
גען; פאַרבאַרגענער שאַץ; טייערע
זאָך. "אויף אַ שטוב בויען און אַ
קינד אויסגעבען איז דאָ ביי גאָט
אַ באַזונדער אַוצר" (שפּוּו.).

שלעכטען גערוך. זעה א'ייר.

אולי, או. פילייכט.

אולי'ואולי, או. פילייכט, פילייכט
דאָך.

אולי'י'י'י'י'י, פילייכט וועט ער
(נאָט) זיך דערבאַרעמען (א'ן אויס=
דרוק פון טרױסט אַדער האַפּענונג).

אומ'בר'ח'נות'דיג, א. אָהן דער=
באַרמונג, גרויזאם, האַרטהערציג.
זעה ב'ח'נות.

אוימה, הוו. (מ. אוימות). נאַציאָן,
פּאָלק. די אומות, די (ניט=
אידישע) פעלקער.

אוימה-ה'יש'רא'לית, הוו. דאָס אי=
דישע פּאָלק.

אוימה-ו'ל'שין, הוו. (תלמודיש). "אַ
פּאָלק און אַ שפּראַך", נאַציאָן,
פּאָלק.

אוימות-ה'עו'לם, מ. (תלמודיש).
די (ניט=אידישע) פעלקער פון דער
וועלט.

אוימן, המ. ניט=שענקייט; אונז=
פרידענהייט. וואַרפען א'ן אומ'=
חן אויף אימיצען, פיינט קריגען
אימיצען. "חן קאָסט ניט מעהר
ווי אומ'חן" (שפּוּו.). זעה
חן.

אוקיינוס, המ. אָקעאָן, מעער.

אור־הַנּוֹ, המ. (תלמודיש). דאָס
באהאלטענע ליכט, דאָס לע=
גענדאָרישע וואונדער־ליכט וואָס
נאָט האלט אָנגעברייט פאר די
צדיקים אויף יענער וועלט.

אור־חַיִּים (אוי־חַיִּים), המ. (מ. אוי־חַיִּים
[אוי־חַיִּים]). גאָסט; פרעמדער. "אז
דער אור־חַיִּים הוּסט פעהלמ איהם
א לעפעל" (שפּוּו). "מיט מיטגע=
בראכטען ברויט איז מען אומגעטום
א גוטער אור־חַיִּים" (שפּוּו).

אור־חַיִּים־הַגּוֹן, המ. (תלמו=
דיש). א פאָרנעהמער, אָנגעלעג=
טער גאָסט.

אוי־חַיִּים־ע, הוו. זעה אוי־חַיִּים.

אוי־חַיִּים־וְחַיִּים (ווי־חַיִּים), המ.
(ביבליש). געוויסע עדעלשטייגער
וואָס דער כּהן־גדול (אַמאָל ביי
אידען) האָט געטראָגען אויף
דער ברוסט און ביי וועלכע ער
פלעגט זיך ערקונדיגען וועגען
צוקונפטיגע פּאַסירונגען אָדער
פרעגען אַ ראַטה אין וויכטיגע אַנ=
געלענעההייטען; אָראַקעל.

אוי־שפּײַז, המ. (ליטווגיש). געוויסע
רעליגיעזע שפּרוכען וועלכע אַ איד
וואָגט ווען ער קומט אַריין צוערשט
אין דער סוכה.

אוי־שׂר, המ. גליק.

אות־נֶאֱתַת, המ. (מ. אוי־תִּית). בוכ=
שטאַב.

אות, המ. (מ. אוי־תֹּת). צייבען,
באוויז, וואונדער.

אות־בָּאוֹת [אָת־בָּאוֹת], און. בוכ=
שטאַב פאר בוכשטאַב, בוכ=
שטעבליך, גענוי, אַקראַט.

אוי־תִּי־הָאִישׁ, המ. (תלמודיש). דער
דאָזיגער מאַן; קריסטום.

אוי־תִּי־חַיִּים, מ. (ביבליש).
באוויזען און וואונדער־טהאַטען;
שטאַרקע באוויזען.

אוי־תִּי־מְרוֹבְעוֹת, המ. פיער=
עקיגע (העברעאישע) בוכשטאַבען,
העברעאישע דרוק־שריפט.

אוי־שׂיר, המ. (ביבליש). "דאָן
האָט ער געזונגען", די ערשטע
ווערטער און דער נאָמען פון דעם
לויב־ליעד וואָס משה האָט גע=
זונגען צו נאָט נאָכדעם ווען די
אידען וויגען אַריבער דעם ים־סוּף
(וּו).

אוי־רָה, הוו. (מ. אַוִּירֹת). וואַר=
נונג.

אוי־רָה, הוו. (מ. אַוִּירֹת). זעה
הוי־רֵת־נְשָׁמוֹת.

אזנים, מ. אויערען.

אזנים-לכותל, (תלמודיש). די ווענט האָבען אויערען. "אזנים לכותל די שטיוועל האָבען אויך אויערען" (שפּו.).

א"ח, אב. אָס'רו'סג (ו.ו.).

אחב"ו, אב. אָח'ו'נר-ב'נר'יש'אָל (ו.ו.).

אָהר, צ. איינער; דאָס לעצטע וואָרט פון "שמע ישראל" (ו.ו.). וואָס די פרומע אידען ציהען אויס מיט גרויסער כּוּנָה.

אָהר-מ'אָלף, המ. (ביבליש). איי= גער פון טויווענד, אַ זעלטענהייט.

אָהרות, הוו. אייניגקייט.

אָהרות-ב'רא, הוו. די איינאיינ= ציגקייט פון גאָט.

אָהו'ן, או. אויסער. זעה חו'ן.

אָהור, המ. דער הינטער=טהייל, דער הינטען.

אָהורים, המ. זעה אָהור.

אָהו'תי, הוו. מיין שוועסטער.

אָהי, המ. מיין ברודער.

אָהי-נו'א'תָה, דו ביזט אונזער ברודער, דו ביזט איינער פון אונזערע.

אָהית'פֿל [אָהיתו'פֿל], אנמ. דער נאָמען פון אַ געוויסען מאַן וועל= כער איז געווען דער ראַב=געבער פון קעניג דוד, ווי די ביבעל דערצעהלט.

אָהר-מ'ע'שָׁה, נאָך דער פּאַסירונג, נאָך דעם. "אָהר-מ'ע'ש'ח העלפט ניט קיין חרטה" (שפּו.).

אָהר-מ'אָה'ש'נים, נאָך הונדערט יאָהר, נאָכ'ן טויט. אָה'רון, א. (מ. אָהר'נים; וו. אָהר'נה, מ. אָהר'נות). דער לעצטער; דער וואָס ווערט אויפ= גערופען דער לעצטער צום ליי= ענען אין שוהל; איינער פון די שפעטערע רבנישע געלעהרמע.

אָהר-ו'ן-ש'ב'אָהר'נים, א. דער לעצטער פון די לעצטע, דער ני= דעריגסטער.

אָהר-ו'ן-ש'ל'פֿ'סח, המ. דער לעצ= טער (שָׁג) פון פּסח.

אָהר-י'ב'ל'ות-ח'בל, (ליטורגיש). נאָכדעם ווי אַלץ איז געענדיגט, נאָך אַלעמען.

אָהר-י'מות, הוו. דער נאָמען פון דער ניין און צוואַנציגסטער סדרה (ו.ו.).

אָהרית-ד'ב'ר, המ. (ביבליש). דאָס ענד פון דער זאך.

אָהש'רו'ש, אנמ. דער נאָמען פון דעם קעניג פון וועמען עס ווערט דערצעהלט אין דעם בוך אסתר (ו.ו.).

אָהת-ז'א'סת, צ. (ליטורגיש). "איי= גע און איינע", צוויי. אַרײַנצעה= לען א ח ת ו א ח ת, געבען מעהרערע שטיין אָדער קלעפּ.

אָהת-ל'א'סת, צ. (ביבליש). "איינע צו איינער", צוואַמען גענומען.

אי'בוד', זעה אי'בוד'.

איבער-, די באדייטונג פון אַקע העברעאישע ווערטער מיט דעם אידישען פאָרוואָרט "איבער" מוז גענוכט ווערען אונטער דעם וואָרט צעל-וואָרט.

אי'בך, זעה א'בך.

אי"ה, איה"ש, אב. אַס-יִרְאָה-הַשָּׁמַיִם' (ווי.).

אי'וב, אנמ. דער נאָמען פון אַ גע-וויסען מאַן וועלכען גאָט האָט גע-פלאַגט אום צו פרובירען זיין פרומקייט; דאָס ביבלישע בוך וואָס ענטהאַלט די געשיכטע פון איוב.

אי'ינ, די באדייטונג פון אַלע העב-רעאישע ווערטער מיט דעם איד-שען פאָרוואָרט "אי'ינ" מוז גענוכט ווערען אונטער דעם וואָרט צעל-וואָרט.

אי'ד-שִׁיחָה, ווי די זאך וואָל (ניט) זיין, יעדענפאַרס.

אי'כה, הוו. דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען פון איינעם פון די ביכער פון דער ביבעל וואו עס ווערט באַקלאַנגט די צער-שמערונג פון ירושלים; אַ קלאַנג-ליעד.

אי'כות, הוו. אייגענשאַפט, קוואַ-ליטעט.

אי'לוּגִית, הוו. קינדערלאַזע פרוי, בעודיעטניצע. אַ קול פון א'ן אילונית, אַ האַרטע רויהע שטים.

אי'מָה, הוו. (מ. אַי'מֹת). שרעק, גרויל; פורכט, אַנגסט, שרעקע-נים

אי'מָה גַּבְחָד, הוו. (ביבליש). שרעק און גרויל, גרויס שרעק.

אי'מָה־דיג, א. שרעקליך, פורכ-טערליך; אונגעהייער.

אי'מֵהוּת, זעה אַמֵהוּת.

אי'מֵת־מִיָּת, הוו. (ביבליש). טויט-שרעק.

אי'מֵת־אֶדְצָבוֹרָא, הוו. (תלמודיש). דאָס שרעקען זיך (ביים אויפ-טרעטען) פאַר אַ פּובליקום.

אי'ן־אֵיגִם, (ביבליש). "קיינער גויטיגט ניט", ניט געצוואונגען.

אי'ן־בְּרִיָּה, עס איז ניטאָ קיין אויסוואַהל, מע קען זיך ניט העל-פען. "אי'ן־בְּרִיָּה איז אַ גרויסע גורח" (שפוו.).

אי'ן־גַּם־אֶחָד, (ביבליש). עס איז ניטאָ צומאָל איינער.

אי'ן־קָמָה וְאִין־תְּבוּנָה גִּיָּד, - (ביבליש). עס איז ניטאָ (עס העלפט ניט) קיין קלוגהייט און קיין פאַרשטאַנד קענען. - "אי'ן־חכמה ואין תבונה נגד שלעכטע קאַרטען" (שפוו.).

אי'ן־לִי, (תלמודיש). איך האָב ניט. "אי'ן־לִי איז די בעסטע מענה" (שפוו.). "אי'ן־לִי איז פטור" (שפוו.).

אי'ן־לְשׁוֹנְךָ, ניט אַפּצושאַצען, אונ-געהייער.

אין קול ואין עונה, (ביבליש).
 "עם איו נישא קיין שמים און קיין
 ענטפער", מע הערט נאָר ניט.

אין ריגע קלי קלע [קלע], (נאָכ-
 תלמודיש). ים איו נישא א מינוט
 אָהן א נייעם אָנשיקעניס.

אין ר'חום בדין, (תלמודיש: אין
 מרחמים בדין). עם איו נישא
 קיין בארעמהערציגער (בארעם-
 הערציגקייט) אין געריכט. "אין
 ר ח ו ס בקארטען" (פאראָדיש
 ווערטעל).

אין תקיפה, עם איו קיין האָפנונג
 מעהר נישאָ.

אין גהמקור'ישת, (תלמודיש). זו
 איו (ווערט באַטראַכט אלס) ניט
 פארלאָבט. "איו א י נ ה -
 מ ק ו ד ש ת" (ווער. — ד. ה.
 אז ניט איו אויך רעכט).

איוסור, ועה איוסור.

איוסראמקסב'רא, (תלמודיש). עם
 מיינט גראַד דאָס גענענטהייל,
 גראַד פארקעהרט, אים גענענט-
 מהייל.

איור [איר], חמ. דער אכטער מאָ-
 נאָט פון דעם אידישען יאָהר;
 פאלט געוועהנליך אין אפריל=
 מאי און האָט ניין און צוואַנציג
 טעג.

איש, חמ. (מ. אָנ'שים, אָנ'ש-).
 א מאַן; בירגער, לאַנדסמאַן פון,
 אָפגעשטאַמט פון. איש סובלק,
 א געבורטיגער פון סובלק. איש
 חורוויץ, איינער וואָס שטאַמט פון
 דער פאמיליע חורוויץ.

איש-אלהים, חמ. (ביבליש). געט-
 ליכער מאַן.

איש-אמת, חמ. (מ. אָנ'ש-אמת),
 (ביבליש). א מאַן פון וואַרהייט,
 אַן עהרליכער מאַן.

איש-הבינים, חמ. (ביבליש). מי-
 טעל-מאַן, פארמיטלער.

איש-חשוב, חמ. (מ. אָנ'שים-
 חשובים), (תלמודיש). אָנגעזע-
 הענער מאַן.

איש-מה'מן, חמ. (תלמודיש). א
 באַגליבטער, פארשרויענסווערטער
 מאַן.

איש-מפוי-איש, חמ. איינער פון
 צווייטען, טראַדיציאָנעל.

איש'ה, ועה איש'ה.

איה'בראש, ועה עק'ברוש.

אכ'ר, חמ. (מ. אָכ'רים). גרויאָ-
 מער, האַרטהארציגער מענטש.

אכ'ר'מע, חוּ. (מ. אָכ'ר'מעס).
 גרויאָמע, האַרטהארציגע פרוי.

אכ'ר'יות, חוּ. גרויאָמקייט, האַרט-
 האַרציגקייט.

אכ'ר'יות'דיג, א. גרויאָם, האַרט-
 הערציג.

אכיל'ה, חמ. (מ. אָכיל'ות). דאָס
 עסטען; עסטענוואַרג; א שפייג, א גע-
 ריכט. "אכיל'ה איו די בעסטע
 תפלה" (שפוו). "אז קרופניק איו
 אַן אכיל'ה איו איישעשאַק א
 קחילה" (שפוו).

אז די מעשה פון א פארך" (ווער).
אַלְהִים [געוועהנליך אויסגעשפראך=
 כען: אַלְהִים], **המ. גאָט.**
אַלֹהִים, **המ. זעה אַלְהִים.**
אַלֹאִי, **אַלֹואִי**, **אר. זעה הַלְבֹאִי.**
אַלֹקִים, **המ. זעה אַלֹהִים.**

אַלֹל, **המ. דער צוועלפטער מאָנאַט**
 פון דעם אידישען יאָהר; פּאַלט
 געוועהנליך אין אוגוסט-סעפטעמ-
 בער און האָט ניין און צוואַנציג
 טעג. "ראש-חודש א ל ו ל געהט
 אוועק און דער בעל-הבית בלייבט
 א בעל-הבית" (שפּו). "ראש-חודש
 א ל ו ל ציטערט אפילו א פיש אין
 וואַסער" (שפּו).

אַלְיָהוּ הַקְּבִיא, **המ. (ביבליש). דער**
 פּראָפּעט א ל י ה ו פון וועלכען
 עס ווערען דערצעהלט אין דער
 ביבעל פיעלע וואונדער-טהאָטען
 און וועלכער ווערט געהאַלטען ביים
 אידישען פּאָלק אַלס דער בריוונער
 פון גוטע נאַכריכטען און וואונ-
 דערליכע הילף. "אז א ל י ה ו
 ה נ ב י א איז דער בעל-עגלה
 פּאָהרט מען גיך" (שפּו). "אז
 גאָט וויל א ל י ה ו ה נ ב י א
 מסכים" (שפּו).

אַלְיָהוּ הַקְּבִיאִים פּוּס [כּס], **המ. א**
 בעכער אָנגעפילט מיט וויין אָדער
 אַנאַנדער געמראַנג, וועלכען מע
 שטעלט צום סדר פאַר א ל י ה ו
 תנביא.

אַלְבִּסִין, **המ. קרומע ליניע.**
אַלְכְּסַנְדֵּר מִיְקַדִּין, **אנמ. (תלמודיש).**
 אלעקסאַנדער דער קיניג פון מאַ-

אַלְלָן, **המ. עסער, פרעסער.**
אַלְלֵעֵנען, **אַלְלֵעֵנען, צא. עסען,**
פרעסען.
אַלְלֵיעֵר, **המ. (מ. אַלְלֵיעֵרס).**
עסער, פרעסער.

אַכְסַנְיָא, **אַכְסַנְיָה**, **הוו. (מ. אַכְסַנְיֹות).**
גאַסטהויז, טיינמאָהר,
האַטעל.

אַל מִלֵּא רַחֲמִים, **המ. (ליטורגיש).**
"גאָט וועלכער איז פול מיט באַ-
רעמעהרציגקייט", די ערשטע ווער-
טער און דער נאמען פון אַגעבעט
וואָס מע וואָגט ביי אירען פאַר די
זעעלען פון די טויטע. "עס העלפט
ווי אַ טויטען אַן א ל מ ל א
ר ח מ ים" (ווער).

אַל נְקִמוֹת, **המ. (ביבליש). דער**
גאָט פון ראַכען.

אַל תְּבַחְוּ בְּנֵדִיבִים, **(ביבליש).**
איחר וואָלט זיך ניט פאַרלאָזען אויף
גרויסע לייט. "א ל ת ב ט ח
ב נ ד י ב ים פאַרלאָז זיך ניט
אויף א פאַרך" (ווער).

אַל תְּפַתַּח פֶּה לְשׂוֹטֵן, **(תלמודיש).**
וואָלט ניט עפּענען דעם ביזען
גייסט דאָס מויל (אַ שפּרוך וועל-
כען מע וואָגט ווען מע רעדט פון
אַ מעגליכען אומגליק).

אַלָּא, **ב. אָבער, אַלואַ, איי וואָס?**
א ל א וואָס? — וואָס דען? איי
וואָס? א ל א וואָס-דען? — איי
וואָס דען?

אַלֶּה תּוֹלְדוֹת נִחַם, **(ביבליש). דאָס**
איז די לעבענמגשיכטע פון נח'ן.
"א ל ה תּוֹלְדוֹת נח, דאָס

צִדְרָאֲנִיעַן, באַריהמט אין דער גע=
 שיכטע מיט ווין קלוגהייט און
 העלדישקייט.
 אַלְמָן, המ. (מ. אַלְמָנִים). א מאַן
 ביי וועלכען ווין ווייב איז גע=
 שטאַרבֶען, א וויטווער. אויסזעהן
 ווי אַן אַלמאן נאָך שלשים,
 אויסזעהן פאַרפּוצט, אויסזעהן
 פּראַנטיש.
 אַלְמָנָה, הוו. (מ. אַלְמָנוֹת). א
 פּרוי ביי וועלכער דער מאַן איז
 געשטאַרבֶען, א וויטווע. "אז אַ
 בחור נעהמט אַן אַלמנה פאַר
 איהר ברויט, האָט ער פון איהר
 דעם טויט" (שפּו.ו.). "בעסער אַ
 יונגע אלמנה ווי אַן אַלמע
 מויד" (שפּו.ו.). "אַן אלמנה
 איז אַ סכּנה, אַ גרושה איז אַ
 בושה און אַ בתולה איז אַ גדולה"
 (שפּו.ו.). אַ לעבעדיגע אלמנה,
 אַ פּרוי וועלכע דער מאַן האָט
 פאַרלאָזען.
 אַלְמָנָה חַיָּה (ביבליש: אַלְמָנוֹת
 חַיִּוֹת), הוו. אַ לעבעדיגע וויטווע,
 אַ פּרוי וועלכע דער מאַן האָט
 פאַרלאָזען.
 אַ מַעמָאָר (אייגענטליך: אַל מוֹמָר)
 המ. (מ. אַלמַעמָאָרִים). דער
 שטענדער פאַר וועלכען דער פּאָר=
 בעמער שטעהט אין דער סינאַ=
 גאַנע.
 אַלְעמָאִי (אַלְאמאִי), ב. זעה אַמאִי.
 אַלְף, המ. (מ. אַלְפֵיעִי). דער
 גאַמען פון דעם ערשטען בוכשטאַב
 פון דעם אידישען אַלף־בית. "דער
 וואָס זאָגט אַלף דער מוז זאָגען
 סדרה (וו.ו.).

בית" (שפּו.ו.). "ער קען ניט קיין
 צלם פון קיין אַלף" (ווער.).
 אַלְף, צ. (מ. אַלְפִים). א טויווענד.
 אַלְף־אַלְפִים, צ. (מ. אַלְפֵי־אַלְפִים),
 (ביבליש). טויווענד מאַהל טויווענד.
 אַלְף־בֵּית (בַּיִת), המ. (מ. אַלְף־
 בַּיְתִיעַן). אַלע העברעאישע בוכ=
 שטאַבען צוזאַמענגענומען; ערש=
 טער אונטעררוכט, אָנהויב.
 אַלְף הַשָּׁשִׁי, צ. דער זעקסטער
 (יאָהר־) טויווענד (לויט דער אַי=
 דישער צייטרעכענונג). ביי אַלף
 ה ש ש י, זעהר לאַנג.
 אַם יְרֵצָה הַשָּׁם, אויב גאָט וועט
 וועלען, מיט גאָטעס הילף.
 אַם כֵּן, (ביבליש). אויב אַזוי, אויב
 יא אַזוי. "אַם כֵּן אויב דער
 צער פון טראַגען איז יא אַזוי
 גרויס" (ווערשעל. באַציהט זיך
 אויף די ווערטער וועלכע רבקה
 האָט געוואָגט אין דער צייט פון
 איהר שוואַנגערשאַפט, ווי די בַי=
 בעל דערצעהלט).
 אַמאִי, ב. ווארום? ווארום דען?
 אַמָּה, המ. דער מיטעלסטער פינגער
 פון דער האַנד.
 אַמְהוֹת, הוו. מ. די מוטערס, די
 אורמוטערס פון דעם אידישען פּאָלק
 (שרה, רבקה, רחל, לאה).
 אַמּוֹנָה, הוו. (מ. אַמּוֹנוֹת). גלוי=
 בען, רעליגיּזן; אַ רעליגיּזן;
 צוטרוי.
 אַמּוֹר, הוו. די איין און דרייסיגסטע
 סדרה (וו.ו.).

אָמוֹרָא, הַמ. (מ. אָמוֹרָא'יִם). אײ= נער פון די שפעטערע תלמודישע געלעהרטע. זעה תל'מוד.

אָמֵן, אר. ריכטיג, וואהר, אזוי זאָל עס זיין (א וואָרט מיט וועלכען פיעלע געבעטען און קאָפּיטלען פון תהלים ענדיגען זיך, און וואָס די צוהערער ענטפערען אויף די גע= בעטען פון דעם פאָרבטער). זאָ= גען אַמֵן, צובאַמקען. "פאר אַמֵן קומט קיין פאַטש נישט" (שפּוּן).

אָמֵן סָלָה, אר. (ליטורגיש). עס איז וואהר, אזוי זאָל עס זיין. זעה אָמֵן.

אָבֵר, צא. האָט געזאָגט, אזוי האָט געזאָגט.

אָבֵר אַבֵּי, (תלמודיש). (אזוי) האָט געזאָגט אבוי (א געוויסער געלעהרטער וועלכער קומט זעהר אַפּט פאַר אין תלמוד). "פון אַמֵר אַבֵּי איז נאָך נישט קיין ראיה" (שפּוּן).

אָבֵר לְאַלְהֵים, (ליטורגיש). זאָגט צו גאָט (די ערשטע ווערטער פון אַ געוויסען געבֵט). "אַמֵר לְאַלְהֵים רַעַד צו דער וואַנד" (ווער).

אָמֵת, הַמ. וואַרתייט, ריכטיגקייט, ווירקליכקייט. "אַ האַלבער אַמֵת איז אַ נאַנצער ליגען" (שפּוּן). "אַ ליגען מאַר מען נישט זאָגען אַ' אַמֵת דאַרף מען נישט זאָגען" (שפּוּן). "אַמֵת מיט ליגען צו= ריבען איז גאָר נישט געבליבען" (שפּוּן). "אַ' אַמֵת מעג מען זאָגען אויף אַ' אייגענעם טאַטען"

(שפּוּן). "דעם ליגנער גלויבט מען אפילו דעם אַמֵת אויך נישט" (שפּוּן). "דער שפיגעל זאָגט אויס דעם אַמֵת" (שפּוּן). "דער אַמֵת איז דער גרעסטער שוויג= דעל" (שפּוּן). "דער בעסטער ליגען איז דער אַמֵת" (שפּוּן). "זאַלץ און ברויט זאָלסטו עסען און דעם אַמֵת נישט פאַרנעמען" (שפּוּן). "קינדער און נאַראָנים זאָגען דעם אַמֵת" (שפּוּן).

אָמֵת, א. ריכטיג, וואהר, ווירק= לייך; אויפריכטיג, אַפּענהערציג; עכט. אין דער אַמֵת, אין דער אַמֵת'ן — אין דער טהאַט, ווירק= לייך. "אַמֵת ווי תורת משה" (ווער).

אַנגע'בֵר'גוֹזִים, א. פאַרערגערט, פאַרביווערט, ביז. זעה בֵר'גוֹזִים.

אַנְדְרֵ'גִינוֹס, הַמ. (מ. אַנְדְרֵ'גִינוֹס'ען) איינער וועלכער האָט די גע= שלעכט=צייכענס אי פון אַ מאַנס= פערשון אי פון אַ פרויענצימער.

אַנֵס, הַמ. (מ. אַ'וֵסִים). אַ גע= צוואונגענער. די אַנֵסִים, די אידען אין שפּאַניען אין צייט פון דער אינקוויזיציאָן וועלכע זעגען געצוואונגען געוואָרען זיך צו טוּ= פען און האָבען פערבאָרגענעהייט אָפּגעהיט די אידישע רעליגיאָן, די מאַראַנען.

אַנֵסִים, הוּ. (מ. אַנֵסִים). אַ פאַרגוואַלטיגטע (יונגפּרוּן).

אַנֵי מֵאֵמִין, הַמ. (ליטורגיש), (מ. אַנֵי מֵאֵמִין). "איך גלויב", איינער פון די דרייצעהן גלויבענס= אַרטיקלען פון דער אידישער רע=

וְאֵל דִּיר וַיִּין אוֹיב דו וועסט דאָס טהאַן .
 אַסְוֹר הַ'וִּיר, א. פאַרבאַטען אַזוי ווי (דאָס פֿלויש פֿון) אַ שוויין; אַ'ן אויסדרוק פֿון שווערען אויף ניט . ועה אַסְוֹר .
 אַסְוֹר לְבִר, מע טהאַר ניט רע= דען! ניט גערעדט! רעדען אויף אימיצען אסור ל ד בר , רעדען ועהר שלעכטע זאכען אויף אימ= צען .
 אַסְוֹר לְרַחֵם, (תלמודיש) . מע טאַר ניט קיין מיטליד האָבען (אויף איהם, איהר א. ד. ג.) .
 אַסְוֹתָא, אר. (תלמודיש) . (צו) היי= לונג! צו געזונד! אַ וואנש צו איינעם וועלכער ניסט אָדער קומט אַרויס פֿון אַ באַד .
 אַסְוִים, ה. מ. די אנהענגער פֿון אַ געוויסער אידישער קאָמוניסטי= שער סעקטע אין דער צייט פֿון דעם צווייטען מעמפעל וועלכע האָבען געלעבט אָבגעזונדערט פֿון פֿון דער וועלט און זיך גענעהרט מיט די איינפֿאַכסטע שפּיווען .
 אַסְוִיָּה, הוו. (מ. אַסְוִיָּה). פֿאַר= זאַמלונג, מיטינג .
 אַסְוִרֵי, ה. מ. (ביבליש) . דער טאַג נאָך פסח, שבועות אָדער סוכות .
 אַסְוִיעֵן, צא. פאַרביטען, פֿאַרוועה= רען, אַרויפֿלייגען אַ פאַרבאַט אויף, ערקלערען אַלס ניט גילטיג אָדער ניט געועצליך (לויט דער אידישער רעליגיאָן) .
 אַסְוִיָּה, אנוו. דער נאָמען פֿון דער אידישער פֿרוי פֿון קיניג אחשוורוש

ליגיאָן וועלכע מע זאָגט ביי אירען אין דעם מאָרגעדיגען דאוונען; די דרייצעהן גלויבענשאַרטיקלען .
 אַנִי יְשֻׁלְמָה, (ביבליש) . איך בין (דער קעניג) שלמה . "האַטש שריי אַנִי ש ל מ ה קיינער גלויבט ניט" (ווער) .
 אַנדער, די באַדייטונג פֿון אַלע העברעאישע ווערטער מיט דעם אידישען פֿאַרוואָרט "אַנדער" מוז געווכט ווערען אונטער דעם וואָר= צעל-וואָרט .
 אַנְקָת מַסְלֵדִיך, (לויטרוגיש) . "דאָס קרעכצען פֿון די וועלכע ריהמען דיך (נאָט)" , די ערשטע ווערטער פֿון אַ געבעט וואָס מע זאָגט צו געילה מיט אַ געוויסער מעלאָדיע, געברויכט אין ריידען ווען מען רייצט זיך מיט אימעצען וועלכען מע האָט אָפּגענאַרט (דער אויסדרוק פֿון טריאומף ליגט הויפטזעכליך אין דעם זינגענדיגן טאָן מיט וועל= כען מע רעדט די ווערטער אַרויס) .
 אַנִי־שׁ, ה. מ. ועה אַיִש .
 אַנִי־שׁים, ה. מ. ועה אַיִש .
 אַנִי־שׁים וְנִי־שׁים וְנִי־שׁים, ה. מ. (ביב= ליש) . מענער און פֿרויען און קינ= דער, קינד און קייט .
 אַסְוֹ, ה. מ. (אַסְוִיָּה) . פאַרבאַט, פֿאַרוועהר .
 אַסְוֹר, א. מ. (אַסְוִיָּה) . פאַרבאַט= טען, פֿאַרוועהרט; אַ'ן אויסדרוק פֿון שווערען אַליין אָדער באַשווע= רען אַ'ן אַנדערען ניט צו טהאַן עפעס, אַזוי ווי: אסור אויב איך וועל דאָס טהאַן, אסור

וועלכע האָט זיך איינגעשטעלט פאר דאָס אידישע פּאָלק; דאָס בוך פון דער ביבעל וואו די געשיכטע ווערט דערזעהלט.

אַסְתֵּר הַמַּלְכָּה, הוּוּ. (ביבליש). די קעניגין אסתר. "שעהן ווי אסתר המלכה" (ווער).
אַסְתֵּר הַיְעֲנִית (הַיְעֲנָת), (אייגענט=

ליך; **הַיְעֲנִית אַסְתֵּר**). דער טאָג פאר פורים אין וועלכען אידען פאסטען צום אנדענק אן דער וואונדערליכער רעטונג פון דעם אידישען פּאָלק דורך דער קעניגין אסתר. עס דויערט פון אסתר תענית ביו פורים, עס דויערט ניט לאַנג.

אַפֿ, די באדייטונג פון אלע העב= רעאישע ווערטער מיט דעם אוי= דישען פאָרוואָרט "אַפ" מוז געוואַרט ווערען אונטער דעם וואָרצל= וואָרט.

אַפֿוֹד, חמ. אַ ברוסט=קלייד וואָס דער אויבער=פריסטער (אַמאָל ביי אידען) פלעגט טראָגען.

אַפֿוֹמְרוֹ'פִּים [אַפֿמְרוֹ'פִּים], חמ. (מ. **אַפֿמְרוֹ'פִּים** [אַפֿמְרוֹ'פִּים]). א'ן אַפּעקן, איינער וועלכער פאסט אויף אויף אַ ניט=דערוואַקסענעם און פארוואַרנט זיינע אינטערעסען; פארוואַרנער, אויפזעהער.

אַפֿוֹמְרוֹ'סוֹת [אַפֿמְרוֹ'סוֹת], הוּוּ. אַפּעקונסטוואָ, אויפזעהרשאפט, אויפפאסטונג.

אַפֿוֹתִיקִי, חוּ. געלד, פיעל געלד, רייכטהום.

אַפֿוֹתִיעֵן, צא. אויפלעבען, אַפּ=

מינטערען. זעה ס'י. **אַפֿילו**, כ. אויך וואָנאר.

אַפֿיקוֹ'סוֹן, חמ. איינע פון די דריי מצות וועלכע מע לעגט אויף'ן טיש צום סדר און וועלכע ווערט באהאלטען ביו צום ענד פון מאָהל= צייט.

אַפֿיקוֹ'רִם, חמ. (מ. **אַפֿיקוֹ'רִים** [אַפֿיקוֹ'רִים]). איינער וועלכער לייקענט אן גאָט, אַ פריידענקער. "אַ איד אַ למדן קען קיין חסיד ניט זיין און א'ן עס=הארץ קען קיין אפיקורס ניט זיין" (שפּוּו.).

אַפֿיקוֹ'סוֹת [אַפֿיקוֹ'סוֹת], הוּוּ. דאָס לייקענען אן גאָט, פריידענקעריי; אַ פרייער געדאַנק, אַ פרייע גע= זיונג.

אַפֿיקוֹ'רִסִּיע, הוּוּ. (מ. **אַפֿיקוֹ'רִסִּי** [אַפֿיקוֹ'רִסִּי]). איינע וועלכע לייקענט אן גאָט, אַ פריידענקעריין.

אַפֿיקוֹ'רִיש [אַפֿיקוֹ'רִיש], א. גאָטלאָז, פריי, פרייגעוואָגען. **אַפֿנים**, או. זעה **הַפֿנים**.

אַפֿסִּם בְּרִפָּה, (ביבליש). עס איז אויסגעגאַנגען דאָס געלד. "אַפס כסף מאכט דער תרגום שלים" (שפּוּו.); דאָס וואָרט "שלים" דייטעט אין אַראַמעאיש "אויסגע= גאַנגען" און אין אידיש פאדייטעט עס "שלעכט".

אַפֿכִּים, אַנמ. דער גאַמען פון דעם אינגסטען ווהן פון יוסף; דער גאָ= מען פון דעם אידישען שמאַם וועלכער קומט פון איהם אַרויס.

אַפֿישַׁר, או. פיעלייכט, מעגליך.

אפשר און מאַמער בריינגט קלאַג און יאָמער" (שפּוּו).
אַץ לְהַעשִׁיר, הוּו. (ביבליש). איי=

נער וואָס יאָגט זיך רייך צו ווערען. אַץ קוֹיִצִין, (ליטורגיש). די ערשטע

צוויי ווערטער פון אַ געוויסען אַ= דישען רעליגיעזען לויב=געזאַנג

וואָס ענטהאַלט אַ וואָרט=שפּיעל פון פּיעל "צוֹען" (אין קוצן, קוצני

לקצן, ברבור מפוּצן, רוצני לרצן). אין קוצן שפּראַך, אַ פּאַרדרעהטער אונפאַרשטענד=

ליכער סטיל. אַצְיָבֶע, הַמ. דער טייטעל=פינגער.

אַצְיָבֶע אַלְהִים, הַמ. (ביבליש). אַ פינגער פון גאָט, אַ באַווִיז פון

הימעל, אַ וואַנדער. אַקְרָמוֹת, הוּו. מ. (ליטורגיש). גע=

וויסע לויב=געזאַנגען אין אַראַמע= אישע שפּראַך וועלכע מע זאָגט ביי

אידען אום שבועות. "ער פאַר= שמעטט זיך דאַרויף ווי אַ קאַץ

אויף אַקדמות" (ווער). אַראַפֿ, די באַדייטונג פון אַלע העב=

רעאישע ווערטער מיט דעם איד= שען פאַרוואָרט "אַראַפֿ" מוז גע=

זוכט ווערען אונטער דעם וואָרט= צעל=וואָרט.

אַרְבָּה, הַמ. היישעריק, אייגע פון די צעהן פּלאַגען וועלכע גאָט האָט

אַנגעשיקט אויף די עניפּטער אום ווי זאָלען אַרויסלאָוען דאָס אירישע

פּאָלק פון זייער לאַנד. אַרְבֵּעַ, אַרְבָּעָה, צ. פּיער.

אַרְבֵּעַ בּוֹסוֹת, הַמ. מ. (תלמודיש). די פּיער בעכערס (וויין) וועלכע

מע טרינקט ביי אידען צום סדר. "מע מיינט ניט די הרוסת נאָר די

אַרבע כּוּסוֹת" (שפּוּו). אַרְבֵּעַ בְּנֵי פּוֹת, הַמ. מ. אַרְבֵּעַ

בְּנֵי פּוֹתֵינוּ, (ביבליש). "פּיער עקען", אַ פּיערעקיג קליידונג=שטיק

מיט וואָלענע אָדער זיידענע פּע= דים איינגעמאַכט אין די פּיער עקען,

וואָס יעדער איד מוז טראָגען נאָכ'ן אירישען געווען. "עס פּאַסט איהם

ווי דעם הונט אַן אַרבע כּנפּוֹת" (ווער). אַרְבֵּעַ פְּנוֹת (הַעוֹלָם), הַמ. מ.

(תלמודיש). די פּיער ווינקלען (פון דער וועלט). זון אַלע

אַרבע פּנוֹת, פון אומעטום. אַרְבָּעָה, צ. פּיער.

אַרְבָּעָה בְּיָמִים, הַמ. מ. (תלמודיש). די פּיער פאַרשיעדע קינדער

וועלכע ווערען אויסגערעכענט אין דער הגויה: חכם — דער קלו=

גער, רשע — דער שלעכטער, תם — דער נאַרישער, שאינו

יודע לשאול — דער וואָס פאַרשמעטט ניט צומאָל צו פּרעגען.

אַרְבָּעִים, צ. פּיערציג. אַרְוִים, די באַדייטונג פון אַלע

העברעאישע ווערטער מיט דעם אירישען פאַרוואָרט "אַרוים" מוז

געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרט= צעל=וואָרט.

אַרְוִים, די באַדייטונג פון אַלע העברעאישע

ווערטער מיט דעם אירישען פאַרוואָרט "אַרויפֿ" מוז

געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרט= צעל=וואָרט.

יאַהרען, לאַנגעס לעבען.
 אַרְךָ אַפִּים, א.מ. (ביבליש). אַגע-
 דולדיגער. "נאַט איז אַן אַרְך
 אפֿים".
 אַרְךָ־יִשְׂרָאֵל, הוּו. (ביבליש). דאָס
 אידישע לאַנד, פּאַלעסטינא.
 אַרְךָ־יִשְׂרָאֵל־געלט, הוּו. דאָס געלט
 וואָס מע שיקט אַוועק פאַר די
 אָרעמע אין פּאַלעסטינא.
 אַרְךָ־יִשְׂרָאֵל־ערד, הוּו. ערד גע-
 בראַכט פון פּאַלעסטינא וועלכע מע
 לעגט צו קאָפּענס דעם טויטען אין
 גרוב אַלס באַשיצונג קעגען גלגול
 מחילות.
 אַרְצָה, א.ו. אויף דער ערד, זעהר
 נידעריג, זעהר געפּאַלען.
 אֵשׁ לְהַבָּה, א.ו. (ביבליש). פּלאַם-
 פייער, צאָרענדיג.
 אֵישָׁה (אִשָּׁת), הוּו. (מ. נָשִׁים).
 אַ פרויענצימער; אַ ווייב.
 אֵישָׁה רַעָה, הוּו. אַ שלעכטע, בייוע
 פרוי.
 אֵשֶׁכֶּנֶז, אנוו. דייטשלאַנד.
 אֵשֶׁכֶּנֶז, א. לויט נוסח אשכּנז. זעה
 נויסח.
 אֵשֶׁכֶּנֶזִי, ה.מ. (מ. אֵשֶׁכֶּנֶזִים). אַ
 דייטשער איד, מיט דעם נאָמען
 ווערט געוועהנליך באַצייכענט יע-
 דער איד וועלכער איז ניט קיין
 ספרדי (ווו.).
 אֵשֶׁכֶּנְאִי, ה.מ. דער קעניג פון די
 טייוואַלים.
 אֵשֶׁמֶת, הוּו. (מ. אֵשֶׁמֶת וְאֵשֶׁמֶת)
 שולד, פאַרברעכען.

אַרומ, די באַדייטונג פון אַלע
 העברעאישע ווערטער מיט דעם
 אידישען פּאַרוואָרט "אַרומ" מוז
 געזוכט ווערען אונטער דעם
 וואָרצל-וואָרט.
 אַרְוִן, ה.מ. (מ. אַרְוִנֹת) דער
 קאָסטען אין וועלכען מע טראַגט
 (ביי אירען) דעם טויטען צו דער
 בעערדיגונג; דער קאָסטען אין
 וועלכען די לוחות פּלענען גע-
 האַלטען ווערען; ארון קודש (ו.ו.).
 אַרְוִן הַקִּדְשׁ, ה.מ. זעה אַרְוִן
 קִדְשׁ.
 אַרְוִן קִדְשׁ, ה.מ. (מ. אַרְוִן
 קִדְשִׁיעֵן). "דער הייליגער קאָס-
 טען", די שאַפּע וואו עס ווערען
 געהאַלטען די ספּרייתורות אין דער
 סינאַגאָגע.
 אַרונטער, די באַדייטונג פון אַלע
 העברעאישע ווערטער מיט דעם
 אידישען פּאַרוואָרט "אַרונטער" מוז
 געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרט
 צעל-וואָרט.
 אַרְוִרָה, הוּו. (מ. אַרְוִרֹת). בייוע,
 שלעכטע פרוי.
 אַרְוִיָה, ה.מ. דער לייב, דער אַסטראָ-
 נאָמישער צייכען אין דעם שטערען-
 קרייז פאַר דעם מאָנאַט אָב. זעה
 מַזְל.
 אַרְוִינִי, די באַדייטונג פון אַלע
 העברעאישע ווערטער מיט דעם
 אידישען פּאַרוואָרט "אַרְוִינִי" מוז
 געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרט
 צעל-וואָרט.
 אַרְוִיכַת יָמִים (נְשִׁימִים), הוּו.
 (תּלמודיש). לאַנגע טעג (און

אַשְׁמוּרָה, הוּוּ. (מ. אַ מוֹדוּת).
 איינער פון די טהיילען אין וועלכע
 די נאכט אין געווען איינגעטהיילט
 אין דעם הייליגען טעמפעל (פאר=
 צייטען ביי אידען. יעדען טהייל
 פון דער נאכט פלעגט א באזונג=
 דערע וואכע פון פריסטער בא=
 וואכען דעם טעמפעל).

אַשְׁמֹנֵי, הַמ. (ליטורגיש). "מיר
 האָבען זיך פארשולדיגט", ערשטער
 וואָרט און דער נאָמען פון אַגע=
 וויסען אידישען געבעט אין וועל=
 כען מע באַרוייהט אויף די זינד
 זיך שלאָגענדיג דערבוי מיט דער
 האַנד אויף דער ברוסט. זיך שלאָ=
 גען א ש מ נ ו , באַדויערען, בא=
 רייהען, זיך ערקלערען אלס שול=
 דיג.

אַשְׁפָּה, הוּו. (מ. אַשְׁפּוֹת). מיסט,
 שמוץ, בלאַט; שלעכטע, גע=
 מיינע וואַרע.

אַשְׁרֵי יֵצֵר, הַמ. (ליטורגיש). א
 קורצעס געבעט וואָס מע זאָגט ווען
 מען געהט אַרויס פון אַפּטריט.

אַשְׁרֵי יֵצֵר פּאָפִיר, הוּ. אַפּטריט=
 פּאָפִיר; אַ ווערטעהלאָנער פּאָפִיר.

אַשְׁרֵי יֵצֵר יַעֲלֵל, הוּ. (מ. אַשְׁרֵי
 יֵצֵר יַעֲלֵל). אַפּטריט=פּאָפִיר. וויין
 וועכטעל איז גוט אויף א ש ר -
 י צ ר ל ע ד " (ווער).

אַשְׁרֵי, הַמ. (ליטורגיש). דאָס ערשטע
 וואָרט און דער נאָמען פון אַ קא=
 פּיטעל תהלים וואָס ווערט זעהר
 זעהר אַפּט געזאָגט (ביים דאוונען).
 קענען ווי א ש ר י , קענען קלאָר,
 אויסוועניג.

אַשְׁת אִישׁ, הוּו. (תלמודיש). אַ
 פּאַרהייראַטהעטע פּרוי. "אַ שניי=
 דערס אַ ווייב איז גיט קיין א ש ת
 א י ש " (שפּוּו).

אַשְׁת אִישׁ יְנִיצֵע, הוּו. (מ. אִשְׁת
 אִישׁ יְנִיצֵע). אַ פּאַרהייראַטהעטע
 פּרוי וועלכע לעבט מיט אַ פּרעמ=
 דען מאַן.

אַשְׁת אִישׁ יְנִיק, הַמ. (מ. אִשְׁת
 אִישׁ יְנִיקעם). אַ מאַן וועלכער
 לעבט מיט אַ פּרעמדער פּאַרהיי=
 ראטהעטער פּרוי.

אַשְׁת חַיִל, הוּו. (ביבליש). אַ
 העלדישע פּרוי, אַן אויפטהערקע,
 אַ פּעהיגע ווירטהין. "אַן א ש ת
 ח י ל גיט דעם מאַן אַ האַלבע
 פּרנסה" (שפּוּו).

אַשְׁת חַיִל מוֹ יְמִיָּא, (ביבליש).
 אַ פּעהיגע פּרוי ווער קען געפּינען?
 (די ערשטע ווערטער פון אַ ביב=
 לישען קאַפיטעל וועלכען אַ איד
 זאָגט פּרויטאָג צו נאָכט ווען ער
 קומט אַהיים פון שול. אין דעם
 דאָזיגען קאַפיטעל ווערען געלויבט
 די גוטע אייגענשאַפטען פון אַ פּע=
 הינער הווי=פּרוי). "אַ ש ת ח י ל
 מ י י מ צ א אָבער אַ שלִימּוּל
 איז בנמצא" (שפּוּו).

אַת חַיָּא אֲנִי מוֹ יְבִיר, (ביבליש).
 איך דערמאָן מיין זינד, איך טו
 געשטעהן.

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ, הַמ. (ליטורגיש).
 "דו האָסט אונז אויסערוועהלט",
 די ערשטע ווערטער און דער נאָ=
 מען פון אַ געבעט וואָס מע זאָגט
 ביי אידען אין די פּייערטיג.

אַתָּה בְּחַרְתָּ'נִיק, הַמּ. (מ. אַתָּה
 בְּחַרְתָּ'נִיקעם). א'ן אויסערוועהל=
 פער (א נאָמען מיט וועלכען אידען
 באַצייכענען זיך אליין, אָפּט אין
 ערנסט און אָפּט אין שפּאַס). זעה
 אַתָּה בְּחַרְתָּ'נִי.

אַתָּה הָרֵאִיתָ, הַמּ. (ליטורגיש).
 "עם איו דיר באוויוען געוואָרען",
 די ערשטע ווערטער און דער נאָ=
 מען פון אַ ביבלישען קאָפיטעל וואָס
 מע זאָגט שמחת תורה. געבען
 אתה הראית, באַעהרען
 אימיצען מיט פּאַרוינגען אתה
 הראית פּאַר'ן עמוד. וואָס
 האָט אתה הראית צו דער
 אַרענדע, וואָס האָט איינס צומהאָן

מיט דעם אַנדערען.
 אַתָּה'רוג, הַמּ. (מ. אַתָּה'רוג). מ״ש=
 ראָדיו-עפעל, אַ זאָרט לימאָנען
 פּרוכט וועלכע אידען געברויכען
 צוואַמען מיט לולב און חרסין צו
 רעליגיעזע צוועקען אום סוכות.
 בענשען אַתָּה'רוג, זאָגען אַ גע=
 וויסען זענען-שפּרוך האַלטענדיג
 דעם אַתרוג אין האַנד. שעהן ווי
 אַ קארפּירער (פון גריכישען אינוועל
 קארפּו) אַתָּה'רוג, זעהר שעהן.
 "דער אַתרוג קאָסט דאָס גאַנצע
 געלט און אויף דעם לולב מאַכט
 מען די ברכה" (שפּו.ו.). "אַז מען
 האָט ניט קיין אַתרוג דאַרף מען
 קיין פּושקע ניט האָבען" (שפּו.ו.).

ב.

ב, הַמּ. דער צווייטער בוכשטאַב פון
 דעם אידישען אלף-בית; אָהן אַ
 פינטעלע איגעווייניג ("ב") אויב=
 געשפּראַכען (ווי וו') אַזוי ווי אין
 "בְּיָבֵר", מיט אַ פינטעלע איגע=
 ווייניג ("ב") אויסגעשפּראַכען ווי
 אין דעם וואָרט "ברענען"; אין
 צעהלען גערעכענט אַלס 2.

ב, (צוגעשטעלט אין אָנהויב פון אַ
 העברעאישען וואָרט), אין, מיט,
 אויף, פּאַר.

בא, הווּ. דער נאָמען פון דער פינפֿ=
 צעהנטער סדרה (ו.ו.).

בא, די באַדרייטונג פון אַלע העבֿ=
 רעאישע ווערטער מיט דעם אידֿ=
 שען פּאַרוואָרט "בא" (וועלכע גע=
 פּינען זיך ניט דאָ) מוז גענוכט
 ווערען אונטער דעם וואָרצעל=
 וואָרט.

פינען זיך ניט דאָ) מוז גענוכט
 ווערען אונטער דעם וואָרצעל=
 וואָרט.

בא'י'מיען, צא. פּאַרבלוטיגען. זעה
 דָם.

בא'ה'קה, או. מיט ליעבע, מיט צו=
 פּרידענהייט, מיט רעזיגנאַציען.

בא'י'נס, או. געצוואונגענערחייט.

בא'ו'פן, או. אויף דער אַרם, מיט
 דעם באַדינג.

בא'ו'רים, (מ. בא'ו'רים)
 [בא'ו'רים]. ערקלערונג, קאָמענ=
 טאַר. דער באַור, אַ געוויסער
 קאָמענטאַר אויף דער ביבעל פּאַר=
 פּאַסט אונטער דער רעדאַקציען פון
 מאָזעס מענדעלסאָהן.

בְּאִתּוֹ הַיּוֹם, או. אין דעם דאָזיגען טאָג.

בְּאִזְנֵי שְׂמַעְתִּי, (תלמודיש). מיט מיינע (אייגענע) אויערען האָב איך געהערט.

בְּאִתְּנִי, א. אנציהענד, רייצענד, ליעבליך. זעה הַן.

בְּאִשְׁעָמִי, א. געשמאק, אפע=טיטליך. זעה ט'עם.

בְּאִין אֶפֶן, או. אויף קיין פאל ניט.

בְּאֶלְקִסֹן, או. פאר קווער, קרום.

בְּאַלְמַעְמָר, (מ. באלמעמאָרס). זעה אַלְמַעְמָר.

בְּאֶלֶף מְחִילוֹת, (מ. "מיט טויזענד פערציהונגען", דער הינטען, דאָס געזעס.

בָּאָם, ב. אויב.

בָּאָם לֹא, ב. אויב ניט.

בָּאָם לֹא, ב. אויב ניט.

בְּאַמוּנָה, או. עהרליך, געטרוי; אויף עהרליכקייט! אויף עהרענ=וואָרט!

בְּאַמוּנָה שְׁלִי, או. אויף מיינ עהרליכקייט, אויף מיינ עהרענ=וואָרט.

בְּאַמוּנָה שְׁלִימָה, או. (ליטורגיש). מיט פולען גלויבן, מיט פּאָל=קאָמענעם צוטרוי.

בְּאַמֶּת, או. אין דער ווירקליכקייט, אין דער טהאָט; ערנסט.

בְּאַנְלִיעֵן, צא. באַשמוצען, באַ=ליידיגען, באַריידען.

בְּאֶרְיִכּוֹת, או. לאַנג, לאַנג אויס=געצויגען, מיט אַלע גענויאיגקייטען. בְּאֶשֶׁר, ב. ווייל; אַבוּוָּאָהַל, האָטש, מאַלע=וואָס.

בְּאֶשֶׁר קָבַן, ב. מאַלע=וואָס, אַי=וואָס, אַבוּוָּאָהַל.

בְּאֶשֶׁר הוּא שָׁם, (ביבליש). וואו ער איז דאָרט, וואו ער מעג זיין.

בְּבָא, הוו. (מ. בְּבֹת). אַן אַפּ=טהיילונג, אַטראַקטאַט פון תלמוד (מיט דעם נאָמען רופט מען גע=וועהנליך יעדע איינע פון דריי גע=וויסע אָפּטהיילונגען פון דעם סדר נוֹקִין (ווי). זעה אונטען.

בְּבָא בְּתָרָא, הוו. (תלמודיש). די לעצטע אָפּטהיילונג. זעה בְּבָא.

בְּבָא מְצִינָא, הוו. (תלמודיש). די מיטעלסטע אָפּטהיילונג. זעה בְּבָא.

בְּבָא קְבָא, הוו. (תלמודיש). די ערשטע אָפּטהיילונג. זעה בְּבָא.

בְּבַחֲיָנָת, או. (קאבאליסטיש). אין דער (סימבאלישער) געשטאַלט פון, אין דער רָאָלע פון, אין דער קלאַסע פון, אַלס.

בְּבָרַל, אנוו. דאָס לאַנד וואו דאָס אידישע פּאָלק איז פאַרטריבען גע=וואָרען אין דער צייט פון דער צערשטערונג פון דעם ערשטען טעמפעל; די הויפט=שטאָרט פון דעם לאַנד בכל; (מ. שלעכטע, געמיינע וואָארע. "קיין סתורה אין דער ערגסטער ב ב ל" (שפּוו).)

בְּבַל-טְהוֹרַעַם, (מ. דער טהורעם וועלכען געוויסע מענשען האָבען אויפגעבויט אין כּבּל מיט דער

מִיט א'ן אָפּגעדעקטען קאַפּ, אָהן אַ היטעל.
 בְּגֵל'פִּין, (קאַבאליסטיש). מִיט שניצערױען, אויפּגעראַמט, באַ= מרונקען, באַרוישט.
 בְּגֵג'בֵּה, או. (געהמענדיג) אָהן דעם אייגענטהימער'ס וויסען, פאַרבאַר= גענעהרהייד, אין געהיים.
 בְּגֵר'ת * , הוּ. זעה בּוֹג'רֵת.
 בְּדוּ'חַק, או. אין גוּיט, אין אָרעם= קייט; קוּיט=קוּיט.
 בְּדוּק וּמְנוּ'סָה, א. אונטערזוכט און אויספרובירט, פעסטגעזעצט, אָהן אַ צווייפעל.
 בְּדוּר'ו, או. אין ווין צייט.
 בְּדִ'חַן, הַמ. (מ. בְּדִ'חַיִם). מאַר= שאַלעק שפּאַס=מאַכער, וויצענ= זאָגער, גראַמענ=מאַכער. "אַ בּדחן מאַכט אַלעמען פרעהליך און אַליין ליגט ער אין דער ערד" (שפּו.).
 בְּדִ'חַ'נֹת, הוּ. די פּראַפעסיאָן פּון אַ מאַרשאַלעק; שפּאַס=מאַכעריי; אַ שפּאַס, אַ וויץ, אַ שפּאַסהאַפּטער גראַס.
 בְּדִ'חַ'נֵּען, צש. זאָגען וויצען, מאַ= כען שפּאַסהאַפּטע גראַמען.
 בְּדִ'יוּק, או. מיט גענויאַיגקייט, גע= גוּי, אַקוראַט, פינקטליך.
 בְּדִיל נַל * , בְּדִיל הַדְּלִי * , (תלמודיש: בְּדִלֵי דְלוּת), או. זעהר אָרעם.
 בְּדִיעֵבֶד [בְּדִיעֵבֶד], או. (תלמודיש). אַזוי ווי עס איז שוין געשעהן,

אַבוּכט אַרויפצוקלעטערען אויפ'ן הימעל, ווי די בויבעל דערצעהלט (אַלס שטראַף האָט גאָט צומישט וויער שפּראַך און דאָס זאָל גע= וועזען זיין דער אורשפרונג פון דער שפּראַכען=פאַרשירענהייט אויף דער וועלט).
 בְּגֵל'סְחֹר'תָּה, הוּ. (מ. בְּ'גֵל' סְחֹר'וֹת). שלעכטע וואַרע. "אַ מיידעל איז אַ בבל=סחורה" (שפּו.).
 בְּגֵל'קוּ'גָה, הַמ. (מ. בְּ'גֵל'קוּ'גִים). שלעכטער קויפער, שלעכטער קונד. "אויף אַ בבל=סחורה קומט אַ בבל=קונה" (שפּו.).
 בְּגֵל'שפּראַך, הוּ. צומישטע שפּראַך. זעה בְּגֵל.
 בְּגֵד, הַמ. (מ. בְּגֵדִים). אַ קלייד.
 בְּגֵדֵי כְהוֹנָה (בְּהוֹנָה), הַמ. מ. (תלמודיש). פריסטער=קליידער.
 בְּגֵדֵי מַלְכוּת, הַמ. מ. קעניגליכע, פרעכטיגע קליידער.
 בְּגֵדֵי שִׁבְתָּה, הַמ. מ. פעסטליכע, שענע קליידער.
 בְּגֵז'לָה, או. דורך רויב, ניט עהרליך.
 בְּגֵז'רֵת, או. מיט דעם באַפעהל פון —, מיט דעם סטראַשונאַק פון —.
 בְּגִילָה בְּרִיעָה בְּשִׁמְחָה בִּיבָה, (ליטורגיש). מיט לוסטיגקייט מיט געזאַנג און מיט גרויס פרייד.
 "בגעלע בגרינע בשמחה רבה" (א'ן אַפּטע פאַראַדיע).
 בְּגִילוּי רֵאשׁ [נְרֵאשׁ], או. (תלמודיש).

נאך דעם ווי עס איז שוין אָפּגע־
 טהאָן געוואָרען .
בְּדִלִית [בְּדִלַת] בְּרִיָּה , או.
 (תלמודיש) . ווען עס איז קיין
 אויסוואהל ניטאָ , ווען מען קען
 אַנדערס ניט טהאָן .
בְּדִיָּקָה , הוּו . (מ. בְּדִיָּקוֹת) . אונג־
 טערוזכונג , נאָכוזכונג ; די אונטער־
 זוכונג פון דעם אינגעווייד פון אַ
 פיה אום אויסצוגעפינען אויב עס
 איז געווען געוונד און מע מעג
 דאָס פלייש עמען , לויט דעם איז
 די שען געזען .
בְּדִיָּקַת הַרִיָּאָה , הוּו . די אונטער־
 זוכונג פון די לונגען פון אַ גע־
 קוילמען פיה . זעה אויבען .
בְּדִיָּקַת הַמִּץ , הוּו . (תלמודיש) .
 דאָס נאָכוזכען און אויפראַמען
 אַלע געווייערטע זאכען דעם טאָג
 פאַר פּמח .
בְּדִלוֹת , או . אָרעס . ב ד ל ו ת
 שטעלען , פאַראַרעמען , רואינירען .
 בין איך ב ד ל ו ת ! , מיך קומערט
 עס ניט .
בְּדִלְיָא [בְּדִלְיָא] , או . (תלמודיש) .
 ווען עס איז ניטאָ .
בְּדִיָּעָה , או . אין ויגען , אין אַבויכט .
 האָבען ב ד ע ה , בעאַבויכטיגען .
בְּדִיעַת , או . וויסענדיג .
בְּדִקַּת הַבֵּיִת , הַמ . (כיפליש) . דאָס
 פאַרריכטען (רעמאָנטירען) אַ שוהל .
בְּדִקְעוֹן , בְּדִקְעֵנען , צא . זוכען ,
 נאָכוזכען ; אונטערזוכען דאָס איז־
 געווייד פון אַ נעקוילעטען פיה
 אום אויסצוגעפינען אויב עס איז
 געווען געוונד און מע מעג דאָס

פלייש עמען , לויט דעם אידישען
 געזען . א ר ו מ ' ב ד ק ' ע ן ,
 אַרומזוכען . "אז מע וויל גוט
 ב ד ק ' ע ן איז אַלץ טרף" (שפּוּו) .
בְּדִיָּדָה , או . אויף דעם שטיינער
 פון — אַלס .
בְּדִיָּדָה אֶצֶב , או . פאַרבייגעחענדיג ,
 פאַר איין וועג .
בְּדִיָּדָה הַלְּיָה , או . אַלס שפּאַס ,
 אין שפּאַס .
בְּדִיָּדָה לָל , או . איבערהויפט , אין
 אַלגעמיינעם .
בְּדִיָּדָה מִיִּשְׁל , או . אַלס אַ ביישפּיעל ,
 אַלס אַ צוגלייך , אַלס אַ פּאַבעל .
 ב"ה , אב . בְּרוּךְ הַשֵּׁם (וּוּו) .
בְּהוּל , הַמ . אַ צוטומעלטער , אַ זאָ־
 דרעהטער , אַ פאַרהאוועטער .
בְּהַחֲלֵט (נְ'מור) , או . מיט (אַבמאָ־
 לומען) ענטשלוס , ענטשיעדען ,
 באַשטימט .
בְּהִיּוֹת , או . אין אנבעטראַכט אז ,
 אזוי ווי .
בְּהִיָּלָה , הוּו . (מ. בְּהִיָּלוֹת) . שרעק ,
 טומעל , סומאַטאָכע . די צייט פון
 דער ב ה ל ה , די צייט אין רוֹם־
 לאַנד אונטער דער רעגירונג פון
 ניקאָלאַי דעם ערשטען ווען קליינע
 אידישע קינדער ווייגען צוגענומען
 געוואָרען פאַר סאָלדאַטען .
בְּהִיָּמָה , הוּו . (מ. בְּהִיָּמוֹת) . פיה ,
 הויז־פיה ; אַ קוה ; אַ נאַר , אַ
 שטומפּוויגיגער מענש . "אין דער
 יוגענד אַ ב ה מ ה אויף דער על־
 טער אַ פּערד" (שפּוּו) . "אין אַ
 מגפּה איז אַ ציעג אויך אַ ב ה מ ה"

שטעהנדיג מיט דעם גענויכט צו דער טהיר. "בוי בואי בשלום שטעהט דער אָרעמאָן אויבען אָן" (שפּוּן).

בּוֹנֵי רֵת [בּוֹנֵי רֵת], הוּן. (מ. בּוֹנֵי רֵת). אַ דערוואַקסען מיידעל, אַ מיידעל אין הייראַטע-יאָהרען.

בּוֹנֵי גֵר, הֵם. (מ. בּוֹנֵי גֵר). פּאַר-רעטהער.

בּוֹנֵי קִיּוּן, צא. זעה בּוֹנֵי קִיּוּן.

בּוֹנֵי אֵי, אֵו. זעה אַנְוֵי אֵי.

בּוֹלֵט, א. סטאַרטשענדיג, קלאָר, דייטליך.

בּוֹלֵמוֹס, בּוֹלֵמוֹס אָבִי לֵוִי, הֵם. (תלמודיש). גרויסער הונגער, גרויסער אַפעטיט.

בּוֹלֵעָה, הוּן. (מ. בּוֹלֵעָה). אַ בלאָג, אַ בלאָטער, אַ געשוויר (אויף די לונגען פון אַ געקוילעטען סיה).

בּוֹלֵעֲלוֹיין, צא. געשלעכטליך צו זאמענויין מיט —

בוּר, הֵם. (מ. בּוֹרִים). אַן אונג וויסענדער מענש.

בּוֹר אַרְבֵּי יָמָא, הֵם. אַן אונזיג סענדער אפילו לויט דעם געווען פון דער תורה (ווי), אַ זעהר אונזיגסענדער מענש.

בּוֹרָא, הֵם. דער באַשעפער, גאָט. בּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, הֵם. דער באַשעפער געבענשט זאָל ער זיין, גאָט.

בּוֹרָא מְאֹרֵי הָאֵשׁ, (ליטורגיש). "דער באַשעפער פון פּייַער-ליכט", די לעצטע ווערטער פון אַ זע

(שפּוּן). "בּוֹטוֹ אַ בַּהֲמָה קִיּוּ שטרוי" (ווער). "כּעס וחמה מאכט אַ מענשען פאַר אַ בַּהֲמָה" (שפּוּן).

בְּהֵמָה בְּצוֹרֵת אָדָם, הוּן. אַ סיה אין געשטאַלט פון אַ מענשען. "בהמה בצורת פערד" (אַפּט גע=ברויכטע פאַראַדיע).

בְּהֵמָה גֵּיפָה, הוּן. (מ. בְּהֵמָה גֵּיפָה), (תלמודיש). גרויס=סיה (אַן אַקס אָדער אַ קוה).

בְּהֵמָה דְּקָה, הוּן. (מ. בְּהֵמָה דְּקָה), (תלמודיש). קלייף=סיה (אַ שעפּס אָדער אַ ציעג).

בְּהֵמָה שְׂלֵי, אֵו. אויף מייַן יא=וואָרט, אויף מייַן עהרעניוואָרט.

בַּהֲמָה, אב. בֵּית הַמִּקְדָּשׁ (ווי). בְּהֵמָה בְּסֵם, אֵו. מיט דער צושטימונג פון —

בְּהֵמָה לֹדֵה, הוּן. דער נאָמען פון דער זעקס און דרייסיגסטער סדרה (ווי). "ויך דרעהן ווי רש"י אין בַּהֲמָה לֹדֵה" (ווער).

בְּהֵמָה פָּה, אֵו. אויף באַרג, אויף קרעדיט.

בְּהֵמָה, הוּן. דער נאָמען פון דער צוויי און דרייסיגסטער סדרה (ווי).

בְּהֵמָה בְּהֵמָה, אֵו. מיט ברייטקייט, באַקוועם; אין גוטע, באַקוועמע אומשטענדען.

בּוֹאֵי בְּשֵׁלוֹם, (ליטורגיש). "קום אין פּרידען". די ערשטע ווערטער פון אַ געבעט=געוואַנג וואָס אידען זאָגען פּרייטאַג צו נאַכט אין שול

גענשפרוך וועלכען מע זאגט ביי אידען שבת=צו=נאכט ווען מען צינדט אָן צום ערשטען מאָל פּויער. מאכען בורא מאורי האש, אונטערצינדען.

ב'רָא מ'יג'י מו'נ'ות, (ליטורגיש). דער באשעפער פון (אלע) זאָרטען שפּיווען, א זעגענשפרוך וועלכען מע זאָגט ביי אידען איידער מע עסט א לייכטע שפּיו.

ב'רָא ק'ש'ות, (ליטורגיש). דער באשעפער פון די זעלען, ווערטער פון א זעגענשפרוך וועלכען מע זאָגט ביי אידען נאָך א לייכטען איבערבייסען.

ב'רָא ק'ש'ות קל'יועל, הו. א הויו פון אויסגעלאסענהייט, א בראָדעל. ב'רָא פ'רי ה'ג'פּן, (ליטורגיש). דער באשעפער פון דער פּרוכט פון דעם וויינשטאָק, די לעצטע ווער=טער פון א זעגענשפרוך וועלכען מע זאָגט ביי אידען איידער מע טרינקט וויין.

ב'רָא, ה. א'ן אנטלאָפּענער, א שולדנער וועלכער איז אנטלאָפּען פון זיינע קרעדיטאָרען.

ב'רָר, ה. (מ. ב'רָרים וּב'רָרים). א וועהלער, א שטימגעבער; איי=נער פון די אויסגעקליבענע שיי=דענס=ריכטער ביי א'ן אָפּמאָך.

ב'רָרות וּב'רָרות, הו. אָפּמאָך, קאָמפּראַמיס.

ב'שָׁה, הו. (מ. ב'ש'ות). שאַנד; שעמעוודיגקייט. "אַנזווערען נדן און ירושה איז ניט קיין בוש" (שפּו.). "בושה מהוט וועה"

(שפּו.). "ער געהמט זיין חרפה און דעקט זיין בוש" דערמיט צו" (ווער).

ב'שָׁת־פְּנִים, ה. (מ. ב'שָׁת־פְּנִים'ער), (תלמודיש). א שע=מעוודיגע פּערזאָן. "בעסער א בוש=ת פנים איידער א'ן עוות=פנים" (שפּו.).

ב'שָׁת־פְּנִים'דיג, א. שעמעוודיג.

בָּהַ הַלְשׁוֹן, א. מיט דער שפּראַך, אזוי, געמליך.

בָּהַ הָאוֹפֵן, א. אויף דער אַרט, מיט דעם באַדינג.

בָּהַ, ה. (מ. בָּהַ). פּאַרעכט=ליכער, נידעריגער מענש.

בָּהַ וּבָהַ, א. זעהר פּאַראַכטעט, זעהר ערנידעריגט.

בָּהַ וּבָהַ, א. זעהר פּאַראַכטעט, זעהר ערנידעריגט.

בָּהַ וּבָהַ, א. ביליג, וואָלוועל.

בָּהַ * , ה. מ. א גרויסע שאַנד; גרויסע באַליידיגונגען.

בָּהַ, ה. (מ. בָּהַ). שאַנד; באַליידיגונג. "א מאמע איז א פּאַקרישקע זי דעקט צו די קינד=דער'ס חסרונות און דעם מאַנס בוינות" (שפּו.).

בָּהַ, מ. (אַמעריקאַניש). (שפּאַסאַפּטע איבערמאַכונג פון דעם ענגלישען וואָרט "ביונעס") געשעפטען.

בָּהַ וּבָהַ, א. זעהר ביליג, שפּאַט=ביליג.

בָּהַ, א. צוליעב, וועגען.

טאציאָן פון — אָנגענומען אלס — .
 קהיל וּבְרֵעֵיָהּ, או. (ביבליש).
 מיט טרייסלען און מיט ציטערנים,
 מיט גרויס פארעהרונג.
 קְהִינָה, הוו. (מ. קְהִינֹת), (קאט)
 באליסטיש). שטופע, קלאס,
 גראד.
 קְהִיר, המ. דער אויסערוועהלטער,
 דער בעסטער, דער פער; א' אָנ־
 טיקעל, א שטענע זאך.
 קְהִיר הַיְצוּרִים, המ. דער אויסער-
 וועהלטער פון אלע באשעפעניסען,
 דער מענש.
 קְהִיָּה, הוו. וואהל, אויסוואהל,
 פרייער ווילען.
 קְהָנִם, או. אומזיסט; זעהר ביליג.
 "בהגם קריגט מען בנים" (שפוי).
 קְהָפוֹן, או. אין איילעניס, אין
 האסט.
 קְהָצוּצֵי רֹחַ וְקוֹל שׁוֹפָר, או. (ביב)
 ליש). מיט טראָמפֿיטען און מיט
 האָרן-קלאַנג.
 קְהָצִי וְקְהָצִי הַנָּם, או. האַלב
 אומזיסט, זעהר ביליג.
 קְהָקִים, הוו. דער נאָמען פון דער
 דריי און דרייסיגסטער סדרה (ויו).
 קְהָרָם, או. אונטער דער שטראָף
 פון אויסגעשלאָסען ווערען פון דער
 געמייניע. פּרעג מיך בחרם,
 וואָס ווייס איך? זעה קְרָם.
 קְהָרְפָתוֹ, קְהָרְפָתִי, קְהָרְפָתֵנוּ,
 או. צו זיין, מיין, אונזער שאַנדע.
 קְהָטוֹחַ, המ. (מ. קְהָטוֹחִים). א באַ-
 גלויבטער, ראיעלער מענש. "דער
 בעסטער בטוח איז די אייגענע

קְהָבוֹת' זָה, או. (ליטורניש). צוליעב
 דעם, דערפאר.
 קְהָבוּק יְבִי'ם, או. (ביבליש). מיט
 פארלוינטע הענד, לידיג. "דער
 וואָס זיצט בחבוק ידיים דער
 בלייבט אָהן מכנסים" (שפוי).
 קְהָדָר ג, אב. קְהָדָם דְּכַבְּנוּ
 גְרִשׁוֹם, ווערטער וועלכע מע
 שרייבט ביי אידען אויף דעם
 קאָנווערט פון א בריעף אלס א
 וואַרונג אז קיינער אויסער די
 אדרעסירטע פּרוואַן זאָל איהם ניט
 לעזען. זעה קְרָם דְּרַבְּנֵנוּ גְרִשׁוֹם.
 קְהָדְרֵי תְּהָרִים, או. (תלמודיש).
 "אין די אינעווייניגסטע צימערען",
 באהאלטען, פארבאָרען, סעק-
 רעטנע.
 קְהָחוּר, המ. (מ. קְהָחוּרִים וְקְהָחוּרִים),
 א יונגער מאַן; א' אונפארהיראט=
 העטער; א יונג, א קערל. "א
 בחור טאָר קיין שדכן ניט זיין"
 (שפוי). "א בחור מאכט קדוש
 איבער שפענער און הברלה איבער
 א קאלטען פייער-טאָפּ" (שפוי).
 "אז א' אלטער בחור שטארבט
 האָבען מיידלעך נקמה" (שפוי).
 "ער איז אזוי א בחור ווי די
 אַם איז א מויד" (ווער).
 קְהָחוּרִימַע, הוו. (מ. קְהָחוּרִימַעם).
 א מוטטיגע, היטצע, אָדער פאר-
 שייטע פרוי.
 קְהָחוּרִיעִין, המ. א קערל, א יונג.
 קְהָחוּשׁ, או. דייטליך, קלאַר. זעהן
 בחוש, זעהן מיט די אייגענע
 אויגען.
 קְהָחֻזְרָה, או. האָבענדיג די רעפּו-

שלעכמליכעם צוזאמענווין. "מאָל
אויס אַ סריס דעם טעם פון
ביאה" (ווער.).

ב'אור, המ. (מ. ב'אור'ים). זעה
ב'אור.

ב'אָת הג'אָל, המ. דאָס קומען פון
דעם (אידישען) דערליווער.

ב'ד [ב'ד] ח'קָה, או. (ביבליש).
מיט שטארקער האַנד, מיט גע-
וואַלט.

ב'ד ר'מָה, או. (ביבליש). מיט הוי-
כער האַנד, מיט שטאַלץ, מיט
פרעכהייט.

ב'ד'ים, או. מיט די הענד.

ב'ד'ע'ים, או. מיט אַלעמענס וויסען,
עפענטליך, אָפען.

ב'יש, המ. שאַנד, באַליידיגונג.

ב'יז'ון, המ. (מ. ב'יז'נות). זעה
ב'יז'ון.

ב'יח'דות [ב'יח'דות], או. אין איינ-
זאַמקייט, איינער אליין. דאָזיגען
ביח'דות, דאָזיגען אָהן אַ
מנין (ווי.).

ב'ימול, המ. זעה ב'ימול.

ב'ימ'חון, המ. (מ. ב'ימ'ח'נות).
זעה ב'ימ'חון.

ב'י-, די באַדייטונג פון אַלע העכ-
רעאישע ווערטער מיט דעם אי-
דישען פאַרוואָרט "בוי" מוז גע-
זוכט ווערען אונטער דעם וואָרט
צעל-וואָרט.

ב'ייש'ן, המ. (מ. ב'ייש'נים). זעה
ב'ייש'ן.

קעשענע" (שפון). "גאָט איז אַ
בטוח" (שפון).

ב'מ'יח, א. זיכער, איבערצייגט.

ב'מ'יח'ות, הוו. מ. זיכערהייטען,
גאַראַנטיע, זאַלאַג.

ב'מול, המ. פאַראַכטונג, גערינג-
שעצונג.

ב'מול הנש [ה'ש], המ. די פאַרניג-
נונג פון אַלץ וואָס איז מאַטעריעל,
דאָס אויסטהאַן זיך פון אַלע איר-
דישע אינטערעסען.

ב'מ'חון, המ. (מ. ב'מ'ח'נות). צו-
טרוי, גלויבען, האָפענונג. "אז

מע האָט בטחון האָט מען
אויף שבת" (שפון). "דער

בטחון איז צוקראַכען" (ווער.).
ב'מ'ל, א. (מ. ב'מ'לים). פאַרניכ-
טעט, אָפגעשאַפט, צו-נישט.

בטל ווערען, אויפהערען צו
עקוויסטרען, אָפגעשאַפט ווערען.

ב'מ'ל ב'ש'ים, (תלמודיש). פאַר-
לאָרען אין זעכציג מאָל אזוי פיעל,

פאַרלאָרען אין אַ מאַסע.
ב'מ'ל וּמב'מ'ל, א. (תלמודיש).
אויסקאָסירט און ווערטהלאָז.

ב'מ'ל'ן, המ. (מ. ב'מ'ל'נים). ליידיג-
געהער, פוסטעפאַניק; קלויזניק.

"צוויי התונות אין איין מאָג איז
דעם בטל'ן'ס יאָמער און קלאַג"

(שפון).
ב'מ'ל'נות, הוו. ניט וועלטליכקייט,
ניט פראַקטישקייט.

ב'מ'ל'יען, צש. אַרומנעהן ליידיג,
פוסטעפאַכעווען.

ב'מ'ל'יען, צש. אַרומנעהן ליידיג,
פוסטעפאַכעווען.

ב'מ'אָה, הוו. (מ. ב'מ'אָה). גע-

דיש: **בִּינֵי וּבִינֵי**. אין דער צוויי-שענצייט, אונטערדעסען.

בִּינֵי יָהֳם, או. „צווישען זיי“, ביי ניש-אידען. ביי זיי ביניהם, ביי ניש אידען.

בִּינָיוֹן, המ. (מ. **בִּינָנָיִם**). זעה **בִּינָיוֹן**.

בִּינָתָיִם, או. אונטערדעסען.

בִּינָצָה, הוו. (מ. **בִּינָצִים**). אַין איי.

בִּינָצִימֵר, המ. (מ. **בִּינָצִימֵר**), (אמערקאניש). אַין אירלענדער (שטאמט וואהרשיינליך פון דעם וואָס „אירלאַנד“ ווערט אין ענגליש אויסגעשפּראַכען „אייירלאַנד“).

בִּיקוֹר חוֹלִים, המ. זעה **בִּיקוֹר חוֹלִים**.

בִּירוּשָׁה [**בִּירוּשָׁה**], א. געערבט, איבעריגעלאָזט, טראַדיציאָנעל.

בֵּית [**בֵּית**], המ. (מ. **בֵּיתֵינן** [**בֵּיתֵינוּ**]) דער נאָמען פון דעם צווייטען בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף בית ווען געשריבען מיט אַ פינגער מעלע אינעווייניג (ב).

בֵּית [**בֵּית**], המ. (מ. **בֵּיתֵינן** [**בֵּיתֵינוּ**]). דער נאָמען פון דעם צווייטען בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף בית ווען געשריבען אָהן אַ פינגער מעלע (ב).

בֵּית, המ. (מ. **בָּתִּים** [**בָּתִּים**]). הויז; קעסטעל, שידעל, דאָס פּאַרעט-שיידעל פון די תּפּילין וואו עס ליגען איינגעשלאָסען די פּרשות (ווי).

בֵּית־דִּין [**בַּעֲזָן**], המ. (מ. **בֵּית־דִּין**)

בִּילְבּוּל, המ. (מ. **בִּילְבּוּלִים**). זעה **בִּילְבּוּל**.

בִּימָה, הוו. (מ. **בִּימֹת**). אַ פּלאַטפּאָרמע אַרומגערינגעלט מיט אַ געלענדער אין מיטען פון דער סינאגאָגע.

בִּין, מ. צווישען.

בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ, (תלמודיש). צווישען איין מענשען און דעם צווייטען.

בֵּין אָדָם לְמִקּוֹם, (תלמודיש). צווישען דעם מענשען און גאָט.

בֵּין אַרְוֵר הָמֶן לְבִירוֹן קַרְדֵּיבֵי, (תלמודיש). צווישען „פּאַרפּלובט איז המן“ ביו „געבענשט איז מרדכי“. ניש וויסען בין ארור המן לברוך מרדכי, ניש קענען אונטערשיידען פון איין זאך ביז דער צווייטער (פון באַטרונג-ענהייט).

בֵּין הַמְּבִינִים, המ. די פּרייע וואָכען צווישען די צוויי לעהרטערמינען (ביי אידען).

בֵּין הַשְּׂמִינֹת, המ. (תלמודיש). פּאַרנאָכט, פּאַר זונענאונטערנאַנג.

בֵּין כְּסָא לְעֵשׂוֹר, המ. (די מענ) צווישען ראש השנה און יום-כּפּוֹר.

בֵּין מְנַחָה לְמַעֲרִיב, המ. די צייט צווישען דעם מנחה און דעם מעריב-געבעט, פּאַרנאָכט.

בֵּין רִגְלֵי לְרִגְלֵי, המ. צווישען איין פּייערטאָג און דעם צווייטען, חול המועד (ווי).

בִּינָי לְבִינָי [**בִּינָיוֹן**], או. (תלמוד-

צייטען אין ירושלים. "ניט אין
איון טאָג אין דער בית -
המקדש געבויט געוואָרען"
(שפּוּר).

בית־המשון־עֵים, המ. אירענהוּי.

בית־הקברות, המ. (מ. בית־
הקברות־ין), (תלמודיש). דאָס
טויטען־פעלד. "צרות טרייבען
אויפֿן בית־הקברות"
(שפּוּר).

בית־נֶעֶד לְחַבְּמִים, המ. (תלמו־
דיש). אַ הוּי וואו געלעהרטע
קומען זיך צוזאַמען.

בית־זוֹנוֹת, המ. (מ. קְהִילוֹנוֹת),
(ביבליש). הור־הוּי.

בית־זְקֵנִים, המ. אַלמֶען־הוּי, באַ־
גאַדיעלניע.

בית־סֵיִים, המ. (מ. בית־סֵיִים).
"דאָס פּלאַץ פון לעבען", טויטען־
פעלד.

בית־מִדְּרָשׁ [מִדְּרָשׁ], המ. (מ.
קְהִילַת־מִדְּרָשִׁים), (תלמודיש). אַ
אידישע סינגאַגע וועלכע ווערט
אויך געברויכט אַלס פּלאַץ צום
לערנען. "אַ גוטען מענשען וועט
די שענק ניט קאליע מאכען און
אַ שלעכטען וועט דער בית־
מדרש ניט פאַרריכטען" (שפּוּר).

בית מוֹשֵׁב זְקֵנִים, המ. זעה
מוֹשֵׁב זְקֵנִים.

בית מַחְסֵה ליתוֹמִים, המ. ווייז
זענהוּי.

בית־מִקְדָּשׁ, המ. (מ. בית־
מִקְדָּשִׁעוֹ). זעה בית־המִקְדָּשׁ.

בעזונס), (תלמודיש). געריכטס=
הוּי; געריכט; די ראַבינער אָדער
געלעהרטע פאַר וועלכע עס ווערען
פאַרגעבראַכט אַלע געלמליכע
דיספּוטען און רעליגיעזע פּראַגען
וואָס קומען פאַר אין דער גע־
מיינדע.

בית־דין [בעזון־שטיבעל, הוּ. (מ.
בית־דין [בעזון־טיבלעך). דאָס
צימער וואו בית־דין זיצט.

בית־דין [בעזון] שַׁל מַעֲלָה, המ.
(הלמודיש). דאָס הימלישע גע־
ריכט.

בית־דין [בעזון] שַׁמֶשׁ [שַׁמֶשׁ],
המ. (מ. בית־דין [בעזון] שַׁמֶשִׁים
[שַׁמֶשִׁים]). דער באַדינטער פון
בית־דין. איך בין ניט דיין בית־
דין־שמש, איך בין ניט דיין
באַדינטער.

בית־הַבְּלִיעָה, הוּו. (תלמודיש).
שלוּג, שפּיורעהר.

בית־הַבְּבֹד, המ. (מ. בית־
הַבְּבֹדִיעוֹ), (תלמודיש). אַפֿ=
טריט, קלאָזעט.

בית־הַבְּנֵי־סֵת, המ. (מ. קְהִילַת־
בְּנֵי־סֵת), (תלמודיש). אַ סינאַ־
גאַגע.

בית־הַבְּקֵא, המ. (מ. בית־הַבְּקֵאִים),
(תלמודיש). אַפּטריט, קלאָזעט.

בית־הַמִּדְּרָשׁ, המ. (מ. קְהִילַת־
מִדְּרָשִׁים). זעה בית־מִדְּרָשׁ.

בית־הַמִּקְדָּשׁ, המ. (מ. בית־
הַמִּקְדָּשִׁעוֹ), (תלמודיש). "דאָס
הוּי פון הייליגקייט", דער היילי־
גער טעמפל (ביי אידען) פאַר־

בית־מְרַחֵץ, המ. (תלמודיש). זעה מְרַחֵץ.

בית־עוֹלָם, המ. (מ. בית־עוֹלָם), (תלמודיש). "דער אויבגיגער פלאץ", דאָס טויטען=פעלד. "ווי קומט דער הויר אויפ'ן בית־עוֹלָם" (ווער.).

בית־עלְמִין, המ. (מ. בֵּית־עלְמִין), (תלמודיש). זעה בית־עוֹלָם.

בית־קְבוּל, המ. (תלמודיש). א פלאץ אַדיינזונעמען, א מאגען. ער האָט אַ גוטען בית־קְבוּל, ער קען פיעל עסען.

בֵּית־רֵאשׁוֹן, המ. (תלמודיש). "דאָס ערשטע הויז", דער ערשטער בית־המקדש (ווי.).

בֵּית־שְׁנֵי, המ. (תלמודיש). "דאָס צווייטע הויז", דער צווייטער בית־המקדש (ווי.).

בְּבֹד [בְּבֹדִי] גְדוּל, א. "מיט עתדע", אַנשטענדיג. עהרווירדיג, געאַכטעט. זעה בְּבֹד.

בְּבֹד [בְּבֹדִי] גְדוּל, או. מיט גרויס עתדע, מיט פאַראַר; מיט פאַרגעניגען.

בְּבֹדִי וּבְעֵצֵמוֹ, או. (תלמודיש). "מיט זיין ווירדע און מיט זיין אייגענער פערזאָן", ער אַליין.

בְּבֹדִי, ב. דאַמיט, אום.

בְּכוּן [בְּכוּוֹן], או. מיט אַבויכט. זעה בְּכוּוֹן.

בְּכֻנָּה [בְּכֻנָּה], או. מיט וואַרעם=

קויט, מיט געפיהל, מיט'ן גאַנצען האַרצען: זעה בְּכֻנָּה.

בְּכוֹר [בְּכוֹרִים], המ. (מ. בְּכוֹרִים). אַין ערשט=געבוירענער זוהן; אַין ערשט=געבוירענער אָקס, באַק א. ד. ג. וועלכער איז הייליג ביי אידען און וועלכען מען מאַר נישט קאַלעטשען אָדער שלאָגען. אַרומ=געחן ווי אַ בְּכוֹר אויף דעם גוטען אָרט, אַרומגעהן ליידיג.

בְּכוֹרָה, הוו. (מ. בְּכוֹרוֹת). אַין ערשט=געבאָרענע מאַכטער; די רעכט און פריווילעגיעען פון ערשט=געבאָרענע.

בְּכוֹרִיטַע [בְּכוֹרִיטַע], הוו. (מ. בְּכוֹרִיטַעס [בְּכוֹרִיטַעס]). אַין ערשט=געבאָרענע מאַכטער.

בְּכֹס [בְּכֹסִים], או. אימיטאַנד, פּע=היג. האָבען בְּכֹס, זיין אימ=שטאַנד. זעה בְּכֹס.

בְּכֻיָּה, הוו. (מ. בְּכֻיָּוֹת). געוויין, יאָמער.

בְּכֻיָּה לְדוֹרוֹת, המ. (תלמודיש). אַ יאָמער אויף לאַנגע צייטען, אַין אויביגער טרויער.

בְּכֻיָּוֹן, או. זעה בְּכֻיָּוֹן.

בְּכֻסִּים [בְּכֻסִּים] בְּכֻסִּים [בְּכֻסִּים], (תלמודיש). דורך זיין בייטעל דורך זיין בעבער און דורך זיין צאָרן. "מע דער=קענט אַ מענשען בְּכֻסִּים בְּכֻסִּים בְּכֻסִּים" (שפּוּו.).

בְּבַל מְבַל בַּל, (תלמודיש). אַלס=דינג, פון אַלע סאַרטען.

בְּבַל תְּפוצוֹת יִשְׂרָאֵל, אין אַלע

ווען זיי ריידען פון טהאָן אַ זאָך
אין דער צוקונפט, אום ניט צו
נעהמען אויף זיך קיין פארפליב=
טונג).

בְּלִי-גִדְרָה, או. אָהן אַ באַ=
שטימען פארשפרעכען. זעה
בְּלִי-מִסְקָנָא.

בְּלִי-סִפְקָה, או. אָהן צווייפעל.

בְּלִי-מ, אב. בְּלִי-מִסְקָנָא (ו.ו.).

בְּלִי-נ, אב. בְּלִי-גִדְרָה (ו.ו.).

בְּלִי-ז, אב. בְּלִי-שׁוֹן עִם זָר, או.
"אין דער שפראך פון אַ פרעמדען
פאָלק", ניט-העברעאיש; פאַר=
טייטשט, דאָס הייסט.

בְּלִי-עם, אב. דער נאָמען פון דעם
צויבערער וועלכען בלק האָט גע=
רופען צו שילטען די אידען אין
דער וויסטע; אַ גרויס מויל. די
ביבעל דערצעהלט אַז ווען בלעם
איז געווען אויפ'ן וועג צו שילטען
דאָס אידישע פאָלק האָט זיך
פלוצלונג פאַר דער עזערין אויף
וועלכע ער איז געריטען באַוווּען
אַז ענגעל מיט אַ שווערד אין
האַנד און האָט איהר פאַרשטעלט
דעם וועג, און די עזעלין האָט
מיט אַמאָל אָנגעהויבען צו רעדען.
דערפון איז דער אויסדרוק:
בְּלִי-עִים עזעל.

בְּלִי-ק, אב. דער נאָמען פון דעם
קעניג פון דעם לאַנד מואב (ו.ו.),
וועלכער האָט געוואָלט פאַרשילט=
גען די אידען אין דער וויסטע ווי
די ביבעל דערצעהלט; ה.ו. דער
נאָמען פון דער פיערציגסטער סדרה

ערטער וואו אידען זענען צו=
שפרייט.

בְּבִלָּל [בְּבִלְלִי], או. אין אַלגעמיין=
נעם, איבערהויפט; אין דער
קלאסע פון, אלס.

בְּבִין, או. דעריבער, דערפאַר, צו=
ליעב דעם.

בְּבִתְּבָב [בְּבִתְּבָבִי], או. שריפטליך,
אין מאָנסקריפט.

בְּבִתְּשִׁיחִית, (ביבליש). זאָלסט ניט
(אוממיסט) צושטרען. עובר זיין
אויף כ ל - ת ש ח י ת, פאַר=
שווענדען אוממיסט.

בְּבִלָּא, או. ניט, ניט-געזעהן, בלא-
ראיה (ו.ו.).

בְּבִלְיִדְעִים, או. (ליטורניש). ניט=
וויסענדיג.

בְּבִלְדִּיאָה, או. אומגעזעהען, ניט=
געזעהענערהייד (אין קאַרטען=
שפיעל).

בְּבִלְבוּל, המ. (מ. בְּבִלְבוּלִים). פאַל=
שע באַשולדיגונג.

בְּבִלְבוּל דָם [דָם], המ. בלוט=
שולדיגונג, די פארשע באַשולדי=
גונג געמאַכט אויף אידען אַז זיי
געברויכען בלוט פון קריסטען אויף
פסח.

בְּבִלְחֵשׁ, או. שושקענדיג, שטילער=
הייד.

בְּבִי, פ. אָהן.

בְּבִי-גוֹן/מָא, או. אָהן איבערמיי=
בונג.

בְּבִי-מִסְקָנָא, או. אָהן אַן אַבסאַ=
לוטען באַשלוס (אַן אויסדרוק
וועלכע די פרומע אידען געברויכען

בְּמִקְחַ הַשְּׂפִיחַ, או. אין גלייבען פרייו, אין גלייבען געלט, בילויג. בְּמִשְׁפָּחָה, או. אין פארלויה. בְּמִתְנַחֵה, או. אלס געשאנק, געשאנקען.

בְּן, המ. (מ. בְּנִים, בְּנֵי). א ווהן; א יונג, א קערל. דאָס וואָרט ווערט אויך זעהר אָפט געברויכט אין פארבינדונג מיט אנדערע ווערטער טער אין די פיעלפאכע באדייטונג גען פון: געהערענדיג צו, באגאבט מיט, פעהיג אויף, באזיצער פון, מיטגליעד פון, אין אלטער פון (זעה אונטען).

בְּנֵי־אָדָם, המ. (מ. בְּנֵי־אָדָם), (ביבליש). א מענש, מענשענקינד. בְּנֵי־בְּיָת, המ. (מ. בְּנֵי־בְּיָת [בְּיָת]), (ביבליש). "הווי" קעכט, הווי=מענש, אָפטער איינגעהער.

בְּנֵי־בְּרִית, המ. (מ. בְּנֵי־בְּרִית [בְּרִית]), (תלמודיש). איינער וועלכער גע= הערט צו דעם בונד (וועלכען גאָט האָט געשלאָסען מיט די אידען), א איד.

בְּנֵי־דְּוָלִים, המ. איינער וועלכער שטאמט פון גרויסע (מענער), אַן אַריסטאָקראַט.

בְּנֵי־הַנְּדָה, המ. (מ. בְּנֵי־הַנְּדָהים). דער ווהן געבאָרען פון א צוזאמענגע= וויין אין דער צייט פון דער מו= טער'ס אונגריינקייט.

בְּנֵי־הַרְבֵּי, המ. (מ. בְּנֵי־הַרְבֵּי). דער ווהן פון א ראבינער.

בְּרִיוּג, המ. (תלמודיש). די בא= שערטע פאָאר, דער באשערטער.

(ווי). וואו די געשיכטע פון בלק ווערט דערזעהלט. לערנען מיט אימיצען ב ל ק, איינעם גוט אָנ= לערנען. בְּלִיתֵי סִפְקָא, או. אָהן א צווייפעל.

בְּמִדְבָּר, המ. דער נאָמען פון דעם פינפטען בוך פון חומש (ווי); הווי. דער נאָמען פון דער פיער און דרייסיגטער סדרה (ווי).

בְּמִתְנַחֵה, המ. זעה מַה מְצִינֵנוּ.

בְּמִתְנַחֵה, או. שנעל, באַלד, אין קורצען.

בְּמִתְנַחֵה בְּמִינֵנוּ, או. (תלמודיש).

אין ניכען (און) נאָך פאר אונזער לעבען, אין קורצען.

בְּמִזְוִימָן, בְּמִזְוִימָיִם, או. מיט באארען געלט, אין קאסע.

בְּמִזְוִיר, או. מוטשוויליג, מיט אַב= זיכט.

בְּמִחְיָלָה, או. מיט פארצייהונג, בעמענדיג פארצייהונג.

בְּמִצְוֵי־תוֹרָה, או. באַרוישט, באַ= טרונקען (שטאמט וואַהרשיינליך פון דעם וואָרט "במצוותיו" וואָס קומט פאָר אין קידוש, וועלכען מע זאָגט געווענהליך אויף וויין).

בְּמִקְוִים, פ. אנשטאָט, וויצע; המ. א שטעלפארטערטער, א געהילפע.

בְּמִקְוִים שְׂאֵיף אִישׁ נְהַשְׂמִידָל לְהַיִּיט אִישׁ, (תלמודיש). דאָרט

וואו עס איז ניטאָ קיין מאַן צו טהאָן די אַרבייט (באמיה זיך דו צו זיין דער מאַן). "במקום שאיף איש איש א הערינג אויך א פיש" (שפוי). .

האלט מאַראַל=שפּרוכען און רופט זיך מיט דעם זעלבן נאָמען (דאָס בוך איז אַ טהייל פון די כתובים אחרונים, וו.).

בְּנֵי-עֵיר, המ. (תלמודיש). שטאַדט=מענש; איינער וועלכער קומט פון דער זעלביגער שטאַדט.

בְּנֵי-פְּקוּעָה, המ. (מ. בְּנֵי-פְּקוּעָה'ים), (תלמודיש). אַ לעבעדיג קעלבעל אַרויסגענומען פון אַ געקוילעטער קוה.

בְּנֵי-שְׂבָעִים, המ. (תלמודיש). אַ זיבעציגער, איינער וועלכער איז אַלט זיבעציג יאָהר אָדער מעהר.

בְּנֵי-הַיָּרְחָה, המ. (תלמודיש). אַ גע=לערנטער, אַ לערנער, אַ תלמ=דיסט.

בְּנֵי-אֲמֹנֹת, או. אויף עהרליכקייט, אויף עהרענוואָרט.

בְּנֵי-אֶקָ, המ. (מ. בְּנֵי-אֶקָעם). אַ ווהנדעל (געברויכט אין אַ פאַר=אַכטענדען זין).

בְּנֵי-בֹרְאָה, או. פּראָפעמיש, פּאַראַויס. בְּנֵי-בֹרְעָה, או. וואָס אַנבעלאַנגט, וואָס געהערט.

בְּנֵי-נֹת, הוּו. מ. זעה בַּת.

בְּנֵי-אֶרְבָּת, המ. (ביבליש). די ערשטע ווערטער פון די פסוקים וועלכע מע זאָגט צו כפרות-שלאָגען. קוקען ווי דער הָאָהוּ אין בְּנֵי-אֶדָם, קוקען (אויף עפעס גע=שריבענעם אָדער נעדרוקטעם) און ניט קענען איבערלעזען אָדער ניט פאַרשטעהן דעם אינהאַלט.

בְּנֵי-מִשְׁחָה, המ. מ. משה'ס קינדער, די רויטע אירעלעך, אַ געוויסער

בְּנֵי-יִקְוִיָּים, המ. (ביבליש). אַ ווהן געבאַרען אויף דער עלטער, מי=זיניק. "אַ בן-יִקְוִיָּים איז אַ פאַרטיגער יתום" (שפּו.).

בְּנֵי-חֲרִין, המ. (מ. בְּנֵי-חֲרִין), (תלמודיש). אַ פרייער מאַן.

בְּנֵי-מִ'בֵּים, המ. (תלמודיש). אַ ווהן פון פיינע עלטערען.

בְּנֵי-יִחִיד, המ. (מ. בְּנֵי-יִחִיד'ים), (ביבליש). אַן איינאניגער ווהן. "אַ בן-יִחִיד איז אַ האַלבער משומד" (שפּו.). "אַ בן-יִחִיד זאָל מען מיידען אַ בתיחודה זאָל מען זוכען" (שפּו.). "איינגע=שפּאַרט ווי אַ בן-יִחִיד" (ווער.).

בְּנֵי-יִקְרָה, המ. (ביבליש). אַ טהייערער ווהן, אַ טהייער קינד (געוועהנליך געברויכט אין אַן איראַנישען זין). בְּנֵי-יִשְׁרָאֵל, המ. (מ. בְּנֵי-יִשְׁרָאֵל) (ביבליש). אַן איראַעליט, אַן אידיש קינד.

בְּנֵי-מִ'נֹת, המ. (ביבליש). "פאַר=אורטהיילטער צום טויט", שטער=בענדער, געפעהרליכער קראַנקער. בְּנֵי-מִ'לָּה, המ. (מ. בְּנֵי-מִ'לָּבֵים), (תלמודיש). דער ווהן פון אַ קע=ניג, אַ פרייניץ.

בְּנֵי-נֶחַם, המ. (תלמודיש). איינער וועלכער שטאַמט פון נח, אַ ניש=איד; אַ קאַרגער גראָבער מענש.

בְּנֵי-נֶחֱם, און בְּנֵי-נֶחֱם, המ. (ביב=ליש). אַ ווידערשפענסטיגער ווהן, אַ פאַרדאַרבען קינד.

בְּנֵי-סִירָא, אַנמ. דער ווהן פון סירא, פאַרפאַסער פון אַ בוך וואָס עָגט=

באלד, צו דעם העברעאישען וואָרט "עגלה", וואָגען).

בע"ה, אב. קְעוֹנֹתֵינוּ הַרְבֵּים' (ו.ו.).

בעה"ב, אב. בְּעֵלְהֵבֵית (ו.ו.).

בעוה"ר, אב. בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים (ו.ו.).

בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים, או. "פאר אונזערע פיעלע זינד", א'ן אויס= דרוק געברויכט אויסצודריקען די נישטווירדיגקייט אָדער דעם קלוי= נעם באַטרעף פון אַ זאך, אַווי ווי: בעוונותינו הרבים וואָס ער האָט אין ווין גאַנצען פארמעגען.

בעזיבושיניצע, הוו. (מ. בעזיבושי= ניצעס). אונפארשעמטע פרוי.

בעזיבושיניק, המ. (מ. בעזיבושי= ניקעס). אונפארשעמטער מאן.

בעזיחֲרָפָה־יִנְיָצֵע, הוו. (מ. בעזי= חֲרָפָה־יִנְיָצֵעס). אונפארשעמטע פרוי.

בעזיחֲרָפָה־יִנְיָק, המ. (מ. בעזי= חֲרָפָה־יִנְיָקעס). אונפארשעמטער מאן.

בעז"ה, אב. קְעוֹרֵת הַשֶּׁם' (ו.ו.).

קְעוֹרֵת הַבּוֹרָא, או. מיט דער הילף פון דעם באַשעפער, מיט גאָט'ס הילף.

קְעוֹרֵת הַשֶּׁם וְהַשֶּׁם' (יִתְבָּרֵךְ), מיט דער הילף פון גאָט (געבענשט זאָל ער ווין).

קְעוֹנֵי רְאִיִּיתִי, מיט מיינע (אוי= גענע) אויגען האָב איך געזעהען. קְעוֹרוֹם וְכַחֲסָר כֹּל, או. (ביבליש).

טהייל פון דעם אידישען פאָלק וואָס געפינט זיך, ווי די לעגענדע דערצעהלט, פון יענער זייט מיך סמבטיון (ו.ו.).

בְּנֵי־עֲלִיָּה, המ. מ. (תלמודיש). מענער פון הויכען שטאַנד, גע= הויבענע לויט.

בְּנֵי־מוֹם, בְּנֵי־מוֹסְרֵינוּ, או. אַנ= שטענדיג.

בְּנֵי מוֹן, אַנמ. דער נאָמען פון דעם אינגסטען פון יעקב'ס צעהן זיהן; דער שטאַם וועלכער קומט אַרויס פון בנימין.

בְּנֵיָו, המ. (מ. בְּנֵיָנִים). געבוי, געביידע.

בְּנֵי־צֵאָא, או. אָפּט באַגעגענט, לייכט צו געפינען.

בְּנֵי־עוֹמֹת, או. מיט זאַנפטקייט, זאַנפט, מילד.

בְּנֵי־יָקָה, או. (תלמודיש). מיט אַ קום (פון גאָט). "משה רבנו איז געשטאַרבען בנשיקה".

בס"ה, אב. בְּסֵפֶר־הַיָּבֹל (ו.ו.).

בְּסוֹד [בְּסוֹד], או. אין געהיים.

בְּסוֹדֵי סוֹדוֹת, או. זעהר געהיים.

בְּסֵפֶר־הַיָּבֹל, או. אין גאַנצען, אַלץ צוזאַמענגענומען.

בְּעֵנֵי־לֵא וּבְזִמּוֹן קְרִיב, או. (לי= טורגיש). אין גיכען און אין אַ קורצע צייט. "אַז בעגלאַ איז אַ וואָגען איז בזמן קריב אַ שלימען" (ווער.—דער שפאַס ליעגט אין דער עהנליכקייט פון דעם אַראַמעאישען וואָרט "עגלאַ",

ג'אָה'יטעם). שטאַלצע פרוי , גרויס-האַלטערקע .
 ב'על-ג'אָה'ניצע , הוו. (מ. ב'על-ג'אָה'ניצעם). שטאַלצע פרוי , גרויס-האַלטערקע .
 ב'על-ג'אָה'ניק , המ. (מ. ב'על-ג'אָה'ניקעם). שטאַלצער מענש , גרויס-האַלטער .
 ב'על-ג'אָה'ניקא , המ. (מ. ב'על-ג'אָה'ניקא). איינער וועלכער האָט ליעב צו איבערשרייבען .
 ב'על-ג'אָה'ניקע , המ. (מ. ב'על-ג'אָה'ניקעם). שטאַרקער דיקער מענש ; אַ קלייַ גער ערד=באזיצער (געוועהנליך געברויכט אויף אַ ניט=אידען) .
 ב'על-ד'ק'ר , המ. (מ. ב'על-ד'ק'ר). (ביבליש). "דער מאן פון דער קלאַגע", די באַטרעפֿענדע פֿערוואָן; דער ניט=גוטער , דער שמן (ווי) .
 ב'על-ד'ק'רן , המ. אַ רעדנער .
 ב'על-ד'ין , המ. (מ. ב'על-ד'ינים). (תלמודיש). איינער פון די פֿאַר=אינטערעסירטע פֿערוואָנען אין אַ פֿראַצעס. "אַז בייַדע בעלי-דינים זיינען גערעכט איז שלעכט" (שפּוּ).
 ב'על-ד'יעה , המ. (מ. ב'על-ד'יעות). איינער וואָס זיין מיינונג אָדער זיין באַפֿעהל ווערט געוועהנליך אָנגענומען , איינער וועלכער האָט (איבער עפעס) צו זאָגען , אייַג פֿלומרייכע פֿערוואָן , אויטאָריטעט .
 ב'על-ד'ק'דוק , המ. (מ. ב'על-ד'ק'דוק). איינער וועלכער קען נישט די העברעאישע שפראך=רע=געלען ; אַ גראַממאַטיקער .

"אין נאָקעטייט און אין מאַנגעל פֿון אַלצרינג", אין גרויס נויטה .
 ב'על- , המ. (מ. ב'עלי-). ווערט געברויכט אין פֿאַרבינדונג מיט אַנדערע ווערטער און האָט די פֿיעלפאַכע באַדייטונגען : באַזיצער פֿון , באַגאַבט מיט , פֿעהיג אויף , אָנגעשטעלט אַלס א. ד. גל. זעה אונטען .
 ב'על-אויק'נות , המ. (מ. ב'עלי-אויק'נות), (תלמודיש). איינער וועלכער האָט אַ פֿראַפעסיאָן , אַ האַנדווערקער .
 ב'על-אַחַרְיֹות ואַחַרְיֹות , המ. (מ. ב'עלי-אַחַרְיֹות ואַחַרְיֹות). דער וועלכער איז פֿאַראַנטוואָרטליך .
 ב'על-אַפֿסְיָה , המ. (מ. ב'עלי-אַפֿסְיֹות), (תלמודיש) . דער אייגענטימער פֿון אַ גאַסטהויז .
 ב'על-בְּטוּחַ , המ. (תלמודיש : בעל בְּמִתְקָה) . זעה בְּטוּחַ .
 ב'על-בְּמִחִין , המ. (מ. ב'עלי-בְּמִחִין וּבְמִחִין) . איינער וועלכער בער האָט צוטרוי (אין גאָט) .
 ב'על-בְּבִיבִי , המ. איינער וועלכער ווערט לייכט געריהרט צום ווייַגען , אַ וויינער .
 ב'על-בְּרִית , המ. (מ. ב'עלי-בְּרִית וּבְרִית), (ביבליש) . דער פֿאַטער פֿון דעם באַשניטענעם קינד .
 ב'על-ג'אָה , המ. (מ. ב'עלי-ג'אָה'ות). שטאַלצער מאַן , גרויס-האַלטער .
 אַ בעל-גאַוה איז ערגער פֿון אַ בעל-תּאווה" (שפּוּ) .
 ב'על-ג'אָה'יטע , הוו. (מ. ב'עלי-ג'אָה'יטעם) .

ב'על-ל'ישון'קודש, המ. (מ. ב'על-ל'ישון'קודש). איינער וועלכער קען די העברעאישע שפראך.

ב'על-מג'יח, המ. (מ. ב'על-מג'יח'ים). איינער וועלכער קוקט איבער ספרות תורות תפילין און מזוזות אום אויסצוגעפינען אויב עס איז אין זיי קיין טעות ניש פאראן אָדער די בוכשטאבען זיינען ניש אָפגעשפרונגען אָדער פארמעקט געוואָרען; א קארעקטאָר אין א דרוק.

ב'על-מ'ח, המ. (מ. ב'על-מ'ח). א קאַפּ=מעגש.

ב'על-מום, המ. (מ. ב'על-מו'מים). (תלמודיש). איינער וועלכער האָט א פעהלער, א קריפעל, א קאליקע. ב'על-מו'קף, המ. (מ. ב'על-מו'קף). דער פאַרבעטער פון דעם מוסף (ווי) געבעט.

ב'על-מו'פת, המ. (מ. ב'על-מו'פת). איינער וואָס באַוווינט וואונדער, א גוטער איד.

ב'על-מ'זל, המ. (מ. ב'על-מ'זל'ות). איינער וועלכער האָט גליק.

ב'על-מ'ח'בר, המ. (מ. ב'על-מ'ח'ברים). פאַרפאַסער.

ב'על-מ'ח'יה, המ. (מ. ב'על-מ'ח'יות). א שענקער.

ב'על-מ'ח'ל'וקת, המ. (מ. ב'על-מ'ח'ל'וקת), (תלמודיש). איינער וועלכער האָט ליעב שטרויטניקויטען, א קריגער.

ב'על-מ'ח'ש'בות, המ. (מ. ב'על-מ'ח'ש'בות), (תלמודיש). א מאַן מיט געדאַנקען, א דענקער.

ח'ש'בון). א מאטהעמאטיקער, א רעכענמייסטער.

ב'על-ח'תונה, המ. (מ. ב'על-ח'תונה). איינער וועלכער גיט א האַבצייט=פעסט פאַר זיין זוהן אָדער זיין טאָכטער.

ב'על-טאַקסע, המ. (מ. ב'על-טאַקסע). איינער וועלכער האַלט אין אַרענדע די טאַקסע. "זער ערגסטער שוהט איז דער בעל-טאַקסע" (שפור).

ב'על-מ'ב'ה, המ. (מ. ב'על-מ'ב'ות). וואהלאַטהער, איינער וואָס טהוט געפּעליגקייטען.

ב'על-יסורים, המ. (מ. ב'על-יסורים). איינער וועלכער לידט שמערצען.

ב'על-ב'ח, המ. (מ. ב'על-ב'ח'ים). א שטאַרקער מאַן.

ב'על-ב'ים, המ. (מ. ב'על-ב'ים). (תלמודיש). איינער וואָס האָט געלט, א רייכער מאַן.

ב'על-ב'עם, המ. (מ. ב'על-ב'עם). איינער וועלכער קומט לייכט אַרײַן אין צאָרן, אַ ביזער מעגש.

ב'על-ב'עסן, המ. (מ. ב'על-ב'עסנים). זעה ב'על-ב'עס.

ב'על-ב'ר'חו' (ב'ר'חה), או. (תלמודיש). קענען זיין (ריין) ווילען, מיט געוואַלט.

ב'על-ל'ישון, המ. (מ. ב'על-ל'ישון). (ביבליש). שפראך=קענער; א רעדנער; א שרייבער.

כער קויפט זאכען זעהר ביליג .
ב'על-מ'על'ים, המ. איינער וועלכער
האָט אימער גליק .
ב'על-מ'קו'בל, המ. (מ. **ב'על'י**-
מ'קו'ב'לים). איינער וועלכער איז
געלערנט אין קבלה, אַ קאַבאַליסט .
ב'על-מ'ק'נא, המ. (מ. **ב'על'י**-
מ'ק'נ'אים). אַ באַניידער, אַ נישט
פאַרניגער .
ב'על-מ'ק'רה-ש'ח'רה, המ. (מ. **ב'על'י**-
מ'ק'רה-ש'ח'רה). אַ מעלאַנכאָלי־
קער .
ב'על-מ'ש'לים, המ. (מ. **ב'על'י**-
מ'ש'לים). איינער וועלכער ווייס
אַדער געברויכט אין זיין ריידען
זעהר פיעל פאַבעלען אָדער אַנעק־
דאָטען .
ב'על-מ'נא'נות, המ. (מ. **ב'על'י**-
נא'מ'נות). אַ באַגלויבטער, פאַר־
טרויענעסווערטער מענש .
ב'על-מ'נ'נה, המ. (מ. **ב'על'י**-
נ'נ'נה). זעה **ב'על-מ'נ'ג'ן** .
ב'על-ג'ם [ג'ם], המ. (מ. **ב'על'י**-
ג'סים). איינער וועלכער באַווייזט
וואונדער אָדער עס פאַסירען מיט
איהם וואונדער .
ב'על-נ'ע'ילה, המ. (מ. **ב'על'י**-
נ'ע'ילה). דער פאַרבעטער פון
דעם געילה (ווי) געבעט .
ב'על-סוד [סוד], המ. (מ. **ב'על'י**-
סו'דות). איינער וועלכער קען
האַלטען אַ געהיימניס . "דער מאַ־
גען איז אַ גרויסער בעל-סוד"
(שפּוּו.)

ב'על-מ'טופל, א. אַ באַלאָדענער,
אַ באַשאַנקענער (מיט); המ. איי־
נער וועלכער האָט פיעל קינדער
אַדער אַ גרויסע פאַמיליע .
ב'על-מ'ב'ישף, המ. (מ. **ב'על'י**-
מ'ב'ש'פים). צוויבערער .
ב'על-מ'ק'א'קה, המ. (מ. **ב'על'י**-
מ'ק'א'כות), (תלמודיש). אַרבייטער,
האַנדווערקער; אַ מייסטער, אַ
קינסטלער . "דעם אַרבייטער אַ
גילדען דעם בעל-מלאכה אַ
רובל" (שפּוּו.) .
ב'על-מ'נ'ג'ן, המ. (מ. **ב'על'י**-
מ'נ'ג'נים). אַ קענער אויף זינגען, אַ זינגער .
ב'על-מ'פ'ניצע, הוו. (מ. **ב'על'י**-
מ'פ'ניצ'עם). זעה **ב'על-מ'פ'ו'ק** .
ב'על-מ'פ'ו'ק, המ. אַ דעליקאַטנער
פאַרצערטעלשער מענש, אַן אויס־
טראַכטער, אַן אויסקלייבער .
ב'על-מ'פ'מיר, המ. דער וועלכער
ווערט אויפגעזרופען אין שוהל
צום לייענען פון דער הפטורה
(ווי) .
ב'על-מ'צ'וה, המ. (מ. **ב'על'י**-
מ'צ'ו'ות), (תלמודיש). 1) איינער
וועלכער טהוט מצוות; 2) בר־
מצוה (ווי) .
ב'על-מ'צ'וה'מ'ניצע, הוו. (מ. **ב'על'י**-
מ'צ'וה'מ'ניצ'עם). זעה **ב'על'י**-
מ'צ'וה' 1 .
ב'על-מ'צ'וה'מ'ניק, המ. (מ. **ב'על'י**-
מ'צ'וה'מ'ניק'עם). זעה **ב'על'י**-
מ'צ'וה' 1 .
ב'על-מ'צ'ו'א'ות, המ. איינער וועל־

ב'על-צד'קה'מע, הווי. (מ. ב'על-צד'קה'מעס). וזה ב'על-צד'קה.

ב'על-קב'לה, המ. (מ. ב'על-קב'לה). וזה ב'על-מקו'בל.

ב'על-דח'מים, המ. (מ. ב'על-דח'מים), (תלמודיש). א בארמ-העריגער מענש.

ב'על-ר'ח'מן, המ. (מ. ב'על-ר'ח'מנים). א בארמהעריגער מענש.

ב'על-שח'ר'ת, המ. (מ. ב'על-שח'ר'ית, ב'על-ישח'ר'יתים*). דער פארבעטער פון דעם שחרית (ווי.) געבעט.

ב'על-שם [שם], המ. (מ. ב'על-ש'מות). איינער וועלכער קען באווייזן וואונדער מיט די הויז ליגע נעמען פון גאט, א גוטער איד. "אז דער טאמע איז א בעל-שם איז דער זוהן א גולם" (שפוי.).

ב'על-שם-טוב [שם-טוב], אמ. דער צו-נאמען פון דעם קאבאליסט ישראל פון מעיבוו, גרינדער פון דער חסידישער סעקטע (געבארען 1700; געשטארבען 1760).

ב'על-שמי'חה, המ. (מ. ב'על-שמי'חות). איינער וועלכער מאכט א מאהלצייט, א האכצייט-פעסט א. ד. ג. "אז דער בעל-שמחה איז א פרעסער קומט די געסט גארניט אן" (שפוי.).

ב'על-שמי'חה'מע, הווי. (מ. ב'על-שמי'חה'מעס). וזה ב'על-שמי'חה.

ב'על-עב'רה, המ. (מ. ב'על-עב'רות). א מאן פון זינד, אן אויסגעלאסענער מענש.

ב'על-עב'רה'ניק, המ. (מ. ב'על-עב'רה'ניקעס). וזה ב'על-עב'רה.

ב'על-ענ'לה, המ. (מ. ב'על-ענ'לות). פוהרמאן; אנטרייבער, קוטשער. "אז מע וויל אפטהאן דעם בעל-ענלה א שפיטצעל געהט מען ביי'ן וואגען צו פום" (שפוי.). "זוי דער בעל-ענלה וויל אזוי דרעהט ער מיט'ן די-שעל" (שפוי.).

ב'על-ענ'לה, המ. (מ. ב'על-ענ'לות). איינער וועלכער טהוט אן אונרעכט, איינער וועלכער קרוודעט (אימעצען).

ב'על-ע'סק, המ. (מ. ב'על-ע'סקים) געשעפטס-מאן.

ב'על-ע'צה, המ. (מ. ב'על-ע'צות). (תלמודיש). ראטהגעבער; א קלו-גער מאן.

ב'על-פ'ה, או. (תלמודיש). "מיט'ן מויל", אויסוועניג.

ב'על-פ'י'על, המ. א ווירקזאמער אונטערריכטער, איינער וועלכער לערנט גוט מיט זיינע שילער.

ב'על-צד'קה, המ. (מ. ב'על-צד'קות), (תלמודיש). א וואהל-טהווער, א פרייגביגער מענש. "אן ארעמאן טאר קיין בעל-צדקה ניט זיין" (שפוי.). "ער איז א בעל-צדקה אויף א פרעמדען בויטעל" (ווער.).

ניט בלאָזען לעגט זיך דער שטן
 אין שופר אריין" (שפון).
 ב'על-תְּשׁוּבָה, המ. (מ. ב'עלי-
 תְּשׁוּבוֹת וְתְשׁוּבוֹת), (תלמודיש).
 איינער וועלכער באַריוועט אויף
 זיינע זינד.
 ב'על-תְּשׁוּבָה־נוֹצֵעַ, הווי. (מ. ב'על-
 תְּשׁוּבָה־נוֹצֵעַ). זעה ב'על-
 תְּשׁוּבָה.
 ב'על-תְּשׁוּבָה־נִיּוּק, המ. (מ. ב'על-
 תְּשׁוּבָה־נִיּוּק). זעה ב'על-
 תְּשׁוּבָה.
 ב'על-הַתְּלִמּוֹד, המ. מ. (תלמודיש).
 די געלעהרטע וועלכע האָבען פאַר-
 פאַסט די פאַרשידענע טהיילען פון
 דעם תלמוד.
 ב'על-מַיִם, המ. מ. די אורין-אַרנאַ-
 נען, די געשלעכט-גלידער.
 ב'עלָן, המ. (מ. ב'עלָנים). איינער
 וועלכער וויל וויסען אָדער האָבען
 (עפעס), אַ קונד. "אויף גוטס איז
 איטליכער אַ בעלָן" (שפון).
 ב'עלָנות, הווי. די לוסט צו האָבען
 אָדער צו וויסען (עפעס), פאַר-
 וועלעניס, קאַפּרוי.
 ב'עלָניטע, הווי. (מ. ב'עלָניטעס).
 זעה ב'עלָן.
 ב'עמִיָּדָה, או. שטעהענדיג.
 ב'עִצָּם, או. אין דער ווירקליכקייט,
 אייגענטליך.
 ב'עִרְוָה, או. אונגעפעהר; אין פאַר-
 גלייך.
 בעש"ט, אנמ. אב. ב'על-שם-טוב
 (ווי).

ב'על-שִׁפְעַ, המ. (מ. ב'על-שִׁפְעַ).
 איינער וועלכער האָט אַ גוט-גע-
 הענדעס געשעפט.
 ב'על-תְּאַצָּה, המ. (מ. ב'עלי-
 תְּאַוֹת וְתַאֲצוֹת). איינער וועל-
 כער איז איבערגעגעבען צו קער-
 פערליכע פאַרגעניגענס; אַ ליידענ-
 שאַפטליכער מענש.
 ב'על-תְּאַצָּה־נוֹצֵעַ, הווי. (מ. ב'על-
 תְּאַצָּה־נוֹצֵעַ). זעה ב'על-
 תְּאַצָּה.
 ב'על-תְּאַצָּה־נִיּוּק, המ. (מ. ב'על-
 תְּאַצָּה־נִיּוּק). זעה ב'על-
 תְּאַצָּה.
 ב'על-תְּנִיּוּק, המ. (מ. ב'על-
 תְּנִיּוּק). זעה ב'על-
 תְּנִיּוּק.
 ב'על-תְּנִיּוּק, המ. (מ. ב'על-תְּנִיּוּק)
 דער וועלכער בלאָזט דעם שופר
 אין שוהל.
 ב'על-תְּחִבּוּלָה, המ. (מ. ב'עלי-
 תְּחִבּוּלוֹת וְתַחֲבִילוֹת). אַ מאַן
 מיט אַינפאַלען, אַ קלוגער מענש.
 ב'על-תְּמַלְוִית, המ. (מ. ב'עלי-
 תְּמַלְוִית וְתַמְלִוִית). ב'על-
 תְּמַלְוִיתים*. איינער וועלכער
 קוקט אויס אויף אַ צוועק, אַ שפּאַ-
 רעוודיגער עקאָנאָמישער מענש.
 ב'על-תְּנִיּוּק, המ. (מ. ב'על-תְּנִיּוּק).
 איינער וועלכער קען זעהר גוט די
 ביבעל.
 ב'על-תְּפִלָּה, המ. (מ. ב'עלי-
 תְּפִלוֹת וְתַפְּלוֹת). פאַרבעטער אין
 דער סינאָגאָג.
 ב'על-תְּקִיּוּעָה, המ. (מ. ב'עלי-
 תְּקִיעוֹת וְתַקִּיעוֹת). דער וועל-
 כער בלאָזט דעם שופר (אין שוהל).
 "אַז דער בעל-תְּקִיעָה קען

בְּעֵת, או. אין דער צייט, וועהרענד.
 בְּעֵת-מַעֲשֵׂהָ, או. אין דער צייט
 פון דער פאסירונג, וועהרענד.
 בְּפֶה [בְּפֶה] אֶחָד, או. מיט איין
 מויל, איינשטימוג.
 בְּפֶה [בְּפֶה] מְלֵא, או. מיט'ן פולען
 מויל, אָפּען ארויסגעזאָגט.
 בְּפוּעַל [בְּפוּעַל] מוֹמֵשׁ, או. אין
 דער ווירקליכקייט, פאקטיש.
 בְּפָנֵי כָל עָם [כָּל עָם] וְעָרָה, או.
 "פאר דעם גאנצען פאָלק און פער=
 זאמלונג", עפענטליך.
 בְּפָרוּמְרוּם, או. (תלמודיש). מיט
 אַלע איינצעהייטען; אימליך בא=
 זונדער.
 בְּפִ'רוּשׁ, או. אויסגעשטייטשט, דייט=
 ליך, אויסדריקליך.
 בְּפִרְט [בְּפִרְט'], או. בעזונדערס,
 ספעציעל.
 בְּפִרְמִיּוּת, או. מיט אַדע איינצעל=
 הייטען, גענוי.
 בְּפִרְיָשׁוּת, או. אין אָפּגעזונדערט=
 קייט (פון דער וועלט).
 בְּצִ'בוּר, או. מיט אַ פּאַרוואַמלונג,
 מיט צעהן מענשען. דאווען
 בצבור, דאווען זאלבע-צעהנט.
 בְּצִ'רְק, המ. איינער וועלכער איז
 פרום בלויז פּיו צו דער קע=
 שענע (די אָנפּאַנג בוכשטאָבען פון
 די פיער ווערטער בילדען צוזאמען
 דאָס וואָרט "בצדק").
 בְּצִנְיָאָה, או. דורך אַ טעסטאַמענט;
 איבערגענומען, איבעריגעבען,
 טראַדיציאָנעל.

בְּצִוְרֵת, או. אין געשטאַלט פון —
 בְּצִמְצוּם, או. מיט גענויאיקייט,
 גענוי, קאָרג, קוים=קוים.
 בְּצִנְיָעוּת, או. פאשיידען, זיטריך.
 בְּקַבְלָהּ, או. איבערגעגעבען, אי=
 בערגענומען, טראַדיציאָנעל.
 בְּקוֹרְבַּרְיָאוֹת, או. אין אַ געזונדען
 צושטאַנד, געזונד.
 בְּקוֹמְהֵזְקוּפָה, או. (תלמודיש).
 שטעהענדיג גלייך, מיט שטאַלצער
 האַלטונג.
 בְּקוֹרְחֵי'לִים, המ. (תלמודיש).
 באַזוכונג פון קראַנקע; פאַראיין
 אָדער אַנשטאַלט פאַר אָרעמע
 קראַנקע.
 בְּקִי, המ. (מ. בְּקִי'אִים). איינער
 וועלכער איז באַהאווענט, אַ גע=
 ניטער.
 בְּקִי'אוֹת, הוו. באַהאווענטקייט,
 געניטקייט.
 בְּקִלְוֹת־רֵאשׁ, או. (תלמודיש).
 לייכטזיניג, פאַרשייט; מיט אַ
 הוילען קאַפּ.
 בְּקִצּוֹר, או. קורץ, פאַרקירצט.
 בְּקִצּוֹרֵי־הַדָּבָר, או. אין קורצע
 ווערטער, קורץ גערעדט.
 בְּקִשָּׁה, הוו. (מ. בְּקִשׁוֹת). ביטע,
 געבעט; ביטשריפט.
 בְּרֵי, המ. זעהן, געברויכט אין פאַר=
 בינדונג מיט אַנדערע ווערטער אין
 פיעלפאַכע באַדייטונגען אזוי ווי
 "בן" (זוּ).
 בְּרֵי־אֵרְיָן [אֵרְיָן], המ. (תלמודיש).

יאָהר אַלט. זעה **בְּרוּךְ שֶׁפְּטָרְנִי**.
בְּרִינֶשׁ, המ. (תלמודיש): א מעגש.
בְּרִיסקָא, המ. (תלמודיש). איז
 נער אויף וועלכען מע קען זיך
 פארלאָוען, א'ן אויטאָריטעט.
בְּרִישׂוֹל, המ. א פאַרנופּמיגער
 קלוגער מעגש.
בְּרִיאַשׁ [בְּרִיאַשׁ], או. אויבען-אָן, אן
 דער שפיצע.
בְּרִיאַשׁוּת, המ. "אין אָנהויב", דאָס
 ערשטע וואָרט פון דער תורה;
 דער נאָמען פון דעם ערשטען בוך
 פון תומש (ווי); הוו. דער נאָמען
 פון דער ערשטער סדרה (ווי).
בְּרִיאַים, המ. מ. באַשעפעניסען.
בְּרִיָּו, בְּרִיָּוִדוּג, א. ביזו, אָנ-
 געבלאָוען, צוקריגט. "א
 ב ר ו ג ז' ע ר שלאַפּט אליין"
 (שפּו.). "ווער עס ווערט אומ-
 זיכט ב ר ו ג ז ווערט ווידער
 אומזיכט גוט" (שפּו.). "פאַר אַ
 קראַנקען לאָזט מען איבער אָבער
 נישט פאַר אַ ב ר ו ג ז' ען" (שפּו.).
בְּרִיָּוִטאַנץ, המ. (מ. **בְּרִיָּוִד**-
 מ'ע'ן). א געוויסער אַלט-מאָד-
 שער אידישער טאַנץ וועלכען מע
 מאַנגט אויף התונות.
בְּרוּךְ-אַתָּה, (ליטורגיש). "גע-
 בענטשט זאָלסטו זיין", די גע-
 וועהנליכע אָנהויב-ווערטער פון
 אידישע געבעטען און זעענע-
 שפּרובען.
בְּרוּךְ בְּיָן הָאֱמֶת, (ליטורגיש).
 געבענטשט זאָל זיין דער גערעכטער
 ריכטער, א זעגענשפּרוך וועלכען

אַ געלערנטער (אין תלמודישע גע-
 גענטשאַנדען).
בְּרִי'צַת, המ. (תלמודיש). א מעגש
 מיט פאַרשטאַנד.
בְּרִיכֹבָא [בְּבֹבָא], אנמ. דער
 נאָמען פון אַ געוויסען אידישען
 העלד און אנטיהרער פון אַרעוואָ-
 לוציענערער אַרמיי וועלכער האָט
 געקעמפּט קעגען דער הערשאַפּט
 פון די רעמער אין די צייטען פון
 דעם קייזער אַדריאַן.
בְּרִיעֲוִלְשִׁין, המ. (תלמודיש). איז
 נער וועלכער קען געוועזליך באַ-
 שטראַפּט ווערען, אַ דערוואַקסענער,
 א מינדיגער. זעה **בְּרִמְצָוּהָ**.
בְּרִמְצָל, המ. (תלמודיש). זעה
בְּעֵל-מִצָּל.
בְּרִמְוִן, המ. (מ. **בְּרִמְוִןִים**),
 (תלמודיש). א געשטאַרבענער.
בְּרִמְצֵר [מְצֵר], המ. (תלמודיש).
 נאַכבאַר, דער וועלכער האָט דאָס
 רעכט פון נאַכבאַרשאַפּט (לויט אַ
 תלמודישען געוועזען האָט אַ נאַכבאַר
 דאָס ערשטע רעכט אָפּצוקויפּען
 דאָס לאַנד וועלכע גרענעצט זיך
 מיט זיין אייגענעם).
בְּרִמְצָוּהָ, המ. (מ. **בְּרִמְצָוּהִָים**),
 (תלמודיש). אַ אידיש אינגעל ווען
 עס ווערט דרייצעהן יאָהר, צו
 וועלכער צייט ער הויבט אָן לייגען
 תפּדון (ווי). און טרעט אַריין אין
 אַלע פּליכטען פון אַ דערוואַקסענעם
 און זיין פּאָטער הערט אויף צו זיין
 פאַראַנטוואָרטליך פאַר זיינע זינד;
 די מאַהלצייט וועלכע מע מאַכט
 ווען אַ אינגעל ווערט דרייצעהן

מע זאגט ביי אידען ווען מע הערט אז אימיצער איז געשטאָר= בען.

בְּרוּךְ-הַבָּא, אר. (מ. בְּרוּכִים-הַבָּאִים), (ביבליש). געבענשט זאָל זיין דער וואָס קומט אַרױן, ווערטער מיט וועלכע מע באַ= גריסט ביי אידען אַ גאסט. ברוך ה באַ ס'קאָציל קומט, ווערטער מיט וועלכע מע באַגריסט אַ וויכטיגען אָדער באַליבטען גאסט, געוועהנליך אַ פרויענצימער.

בְּרוּךְ-הַבָּא, המ. (מ. בְּרוּךְ-הַבָּאִים). אויפגאָהמע, באַגריסונג אַ טרוקענער ברוך-ה באַ אַן אויפגאָהמע אָהן טראַקטאָמענט, אַ קאָלטע אויפגאָהמע.

בְּרוּךְ-הוּא, (ליטורגיש). געבענשט זאָל ער זיין. "גאָט ברוך-הוּא".

בְּרוּךְ-הוֹשִׁיב, אר. (מ. בְּרוּכִים-הוֹשִׁיבִים). געבענשט זאָל זיין דער וואָס זיצט (און עסט), אַ גוטען אָפּעטיט.

בְּרוּךְ-הַשֵּׁם, "געבענשט זאָל זיין דער גאָמען (פון גאָט)", דאָנקען גאָט. ער איז אַ גאָנצער ברוך-ה שם, ער איז אַ גאָנצער מאַכער.

בְּרוּךְ קַמְצָה הַמִּיתִים, (ליטורגיש). געבענשט זאָל זיין דער וועלכער פֿאלעבט די טויטע, ווערטער וועלכע מע זאָגט ביי אידען ווען מע טרעפט זיך מיט אַ פּערזאָן וועלכע מע האָט ניט ערוואַרטעט צו זעהן מעהר אָדער לאַנג שוין ניט באַגעגענט.

בְּרוּךְ שְׂפָתַי בְּיַשְׁפְּטֵנִי, (ליטורגיש). געבענשט זאָל זיין דער וועלכער האָט מיך באַפֿרייט (פון אַ פּאַטער'ס פּאַראַנטוואָרטליכקייט. ווערטער וועלכע דער פּאַטער זאָגט ביי אידען ווען זיין זעהן ווערט דרייצעהן יאָהר אַלט). זעה בְּרוּךְ-מִצְוָה; אַ דאָנקען גאָט לויט געוואָרען. "ביי אַ אינגעל מאַכט מען ברוך שפּט רני צו בעל מצוה ביי אַ מיידעל צו דער חתונה" (שפּו). .

בְּרוּךְ וְיָדוּעַ, א. (תלמודיש). קלאָר און באַוואוסט, אַלגעמיין באַקאנט, פּעסט-געשטעלט.

בְּרוּךְ בּוֹתְדִין, א. ברויטליך, באַ= קוועם.

בְּרוּךְ בְּתוּךְ הַקְּטָנָה, (ביבליש). פֿאַר רחל דיין טאָכטער די אינגערע (די ווערטער וועלכע יעקב האָט געזאָגט צו לבן ווען ער האָט זיך פֿאַרפּליכטעט צו אַרבייטען זיבען יאָהר אום צו קריגען זיין טאָכטער פֿאַר אַ ווייב, ווי די ביבעל דער= צעהלט). אויסריידען ברוך ל בתך הקטנה, גענוי אויס= ריידען, זיך גענוי באַדינגען. "ברוך ל בתך הקטנה לאה די גרויכע" (פֿאַראַדיש ווערטעל). .

בְּרוּךְ חַיֵּן, בְּרוּךְ חַיֵּנען, צש. אנט= לויפען.

בְּרוּךְ, או. (תלמודיש). געוויס.

בְּרוּךְ-לִי, (תלמודיש). עס איז ביי מיר געוויס. "ברוך לי איז געלט" (שפּו). .

בְּרוּךְ-לָא, הוו. (מ. בְּרוּךְ-אוֹת). באַ=

שעפענים; ענערגישע פרוי, אויפֿ=
טהערקע.

בְּרִיאַת־הַגּוֹף, הוּו. די געזונדהייט
פון קערפער, געזונדהייט.

בְּרִיאַת־הָעוֹלָם, הוּו. די באשאפונג
פון דער וועלט.

בְּרִיָּה [בְּרִיָּה], הַמ. און הוּו. (מ.)
בְּרִיּוֹת [בְּרִיּוֹת]. ענערגישע,
געשיקטע, געראַטענע פערזאָן.

בְּרִיָּה־נְעוּזָה, בְּרִיָּה־נְעוּזָה, צוּו. זיך
פלייסען (פאר אימיצען).

בְּרִיָּה־שׁ, אַ. פעהיג, געראַטען,
ענערגיש, פלייסוג.

בְּרִיָּה־ישׂאָפֿט, הוּו. ענערגישע טהע=
טיגקייט, געשיקטקייט, געראַטענע=
קייט.

בְּרִיָּנָא, הַמ. (מ.) בְּרִיָּנָא, (תלמו=
דיש). "אַ רויבער", אַ יונגאַטש.

בְּרִיָּתָא, הוּו. (מ.) בְּרִיָּתָא, (תלמודיש)
איינע פון יענע
לעהר-וואַצען און געווען-ענמשיי=
דונגען פון די תנאים (וּוּ). וועלכע
זיינען ניט אריינגענומען געוואָרען
אין דער משנה (וּוּ). אָבער ווערען
געבראַכט אַלס אויטאָריטעטען אין
דער גמרא (וּוּ).

בְּרִיָּתָהּ, הוּו. (מ.) בְּרִיָּרֹת. זעה
בְּרִיָּה.

בְּרִישׁוֹתָא, אַו. (תלמודיש). עפענט=
ליך.

בְּרִית, הַמ. (מ.) בְּרִית־עוֹן. "דער
בונד" (צווישען גאָט און אירען),
די צערעמאָניע פון באַשניידונג.
"די נקבה האָט די יסורים און דער
מאַן מאַכט דעם בְּרִית" (שפּוּו.).

בְּרִית־חַדְשָׁה, הַמ. דער נייע
טעסטאַמענט, דער עוואַנגעליום.

בְּרִית־מִיָּלָה, הַמ. (מ.) בְּרִית־
מִיָּלָה־ים, (תלמודיש). זעה בְּרִית.

בְּרִית־יִצֵּעַ, הוּו. (וואולגאַר). די
געבורט פון אַ מיידעל.

בְּרִיָּהּ, הוּו. (מ.) בְּרִיָּבֹת. זענען,
גליק, גערעטעניס; אַ ווינשעוואַניע,
אַ גליקוואונש; זענענשפרוך, דאַנק
געבעט, לויב-געבעט, איינס פון
דיא פיעלע קורצע געבעטען וועלכע
ווערען געזאָגט ביי אירען פאר
און נאָכ'ן געניסען עפעס און ביי
פיעלע אַנדערע געלעגענהייטען.
זאָגען בְּרִיָּהּ, זאָגען דאָס מאָר=
גענעבעט (גלייך נאָכ'ן אויפֿ=
שמעון). מאַכען אַ בְּרִיָּהּ, זאָגען
אַ זענענשפרוך. מאַכען בְּרִיָּהּ,
געניסען. עס איז דארטער אַ
בְּרִיָּהּ צו מאַכען, עס איז זעהר
שעהן אָדער געראַטען. "אַ אַ
טויבער הערט אַ גראַנער מאַכט ער
אַ בְּרִיָּהּ איבער אַ דונער"
(ווער). "אַ סך מלאכות און
ווייניג בְּרִיָּהּ" (שפּוּו.). "וואָס
נוצט מוֹל אָהן בְּרִיָּהּ" (שפּוּו.).
"אין אַ ליידיגען פאַס קען די
בְּרִיָּהּ ניט אַרײַן" (שפּוּו.).

בְּרִיָּהּ־אַחֲרֵי־נְהָ, הוּו. (תלמודיש).
דער זענענשפרוך וועלכען מע
זאָגט ביי אירען נאָך דעם ווי מע
עסט פרוכטען אָדער אַ לייכטען
צובײַס.

בְּרִיָּהּ־לְבַמְּלָהּ, הוּו. (תלמודיש).
אַ זענענשפרוך אויסגעשפּראַכען
אומײַסט (אַזוי ווי ווען מע זאָגט
דעם זענענשפרוך אויף וויין און

בְּשׂוֹרֵגַג, או. (תלמודיש). אומגערן,
 אָהן אַבוּכט.
 בְּשׂוּם (עֲנִין וְאִין), או. אויף קיין
 פאל, אונטער קיינע אומשמענדען.
 בְּשׂוּפִי, או. (תלמודיש). אין רייכ=
 טהום, מיט פולער מאַס.
 בְּשׂוֹרָה [בְּשׂוֹרָה], הוּו. (מ. בְּשׂוֹרָת
 [בְּשׂוֹרָת]). נאכריכט, נייעס.
 "גוטע בשרות הערט מען פון
 דער ווייטען" (שפּוּו.).
 בְּשׂוֹרָה [בְּשׂוֹרָה] מוֹרָה, הוּו. (מ.
 בְּשׂוֹרָת [בְּשׂוֹרָת] רְעוּת). א
 בְּשׂוֹרָת [בְּשׂוֹרָת] מוֹבּוּת. א
 גוטע נאכריכט.
 בְּשׂוֹרָה [בְּשׂוֹרָה] רְעוּת, הוּו. (מ.
 בְּשׂוֹרָת [בְּשׂוֹרָת] רְעוּת). א
 שלעכטע נאכריכט.
 בְּשׂוֹרָה, או. (ליטורגיש). אַלס
 לויטן פאר דאָס, דערפאר.
 בְּשׂוֹרָה, או. אין פרידען, רוהיג,
 אָהן זאָרג.
 בְּשׂוֹרָה, או. אין פרידען, אין זי=
 כערהייט; פרידליך, גוט פאר=
 טראַגען.
 בְּשׂוֹרָה, או. (תלמודיש). זונגע=
 בענדיג אַז, אויב עס איז יא ריכ=
 טיג אַז, זאָל שוין זיין אַז.
 בְּשׂוֹרָה, או. אין פאַלקאָמענהייט,
 פאַלשטענדיג, אין גאַנצען.
 בְּשׂוֹרָה, או. אין דעם נאָמען פון—
 בְּשׂוֹרָה [בְּשׂוֹרָה] וְשׂוֹרָה.
 (ביבליש). אין דעם נאָמען פון
 פון דעם אידישען גאָט, אין גאָט'ס
 נאָמען.
 בְּשׂוֹרָה [בְּשׂוֹרָה], או. (ליטורגיש).

עם ווייזט זיך ארויס אַז עס איז
 געווען אַן אַנדער געטראַנק; ;
 אַרויסגעוואָרפענע, אומניסמע אַר=
 בייט.
 בְּרָכוּ, המ. (ליטורגיש). "בענשט",
 דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָ=
 מען פון אַ געוויסען געבעט אין
 דעם מאָרגענדיגען און אָבענדיגען
 דאַוונען. האַפען אַ ב ר כ ו ,
 קריגען צו זאָגען ברכו מיט אַ
 מנין (וּוּו.). "אַ אידענ'ם גליק איז
 ווען ער קומט צו ב ר כ ו"
 (שפּוּו.).
 בְּרָכוּת [בְּרָכוּת], המ. (ליטורגיש).
 "בענש, מיין זעלע", די ערשטע
 ווערטער און דער נאָמען פון דעם
 הונדערט און פיערטען קאפיטעל
 פון תהלים וועלכען מע זאָגט ביי
 אידען אין די ווינטער-מאָנאַטען
 יעדען שבת נאָך מיטאָג.
 בְּרָכוּת [בְּרָכוּת], הוּו. (תלמודיש).
 דאָס געבעט וואָס מע זאָגט נאָכ'ן
 עסען.
 בְּרָכוּת [בְּרָכוּת], הוּו. (תלמודיש).
 די בענשונג וועלכע די כהנים גיבען
 אין דער שוהל ביי'ם דובנ'ען.
 בְּרָכוּת, או. אויפ'ן וואונק.
 בְּרָכוּת, הוּו. (מ. בְּרָכוּת). וואהל,
 אויסוואהל; אַ זיצונג פון בוררים
 אויף אַן אָפּמאַך. "אַז מע האָט
 ניט קיין ב ר ר ה מוז מען אפילו
 טהאָן אַן עברה" (שפּוּו.). "דער
 מענש האָט צוויי ב ר ר ו ת קריעה
 ריימען אָדער פאַרשוואַרצט ווערען"
 (שפּוּו.).
 בְּרָכוּת, או. (ליטורגיש). מיט
 דער ערלויבניס פון —

בלוט און וויערמילך" (ווער).
ב'ש'ר'מ'ן'ב'ח'ו'ץ', המ. פלייש ארוינ=
געבראכט פון דרויסען (פון א
פרעמדער שטאָדט).

ב'ש'ת'יק'ה [ב'ש'ת'יק'ה], או. שוויי=
גענריג, שטילערהייד, פארבאָר=
גענערהייד.

ב'ת, הוו. (מ. ב'נות, ב'נות'). מאָכ=
טער, די מאָכטער פון —; איינע
וועלכע איז אין עלטער פון —.
"דער ר ב האָט דאָס ר ו ב
ב'נות" (ווער). — וואָרטשפיעל
אויף "ר ב'נות".

ב'ת'ה'ר'ב', הוו. די מאָכטער פון א
ר.ב.

ב'ת'י'ח'י'ד'ה, הוו. (מ. ב'ת'י'ח'י'ד'ה'ים).
א'ן איינאיינציגע מאָכטער. "די
ב'ת'י'ח'י'ד'ה זאָל מען פרויען
(הייראטמען) דעם ב'י'ח'י'ד זאָל מען
שייען" (שפון).

ב'ת'י'ח'י'ד'ק'ע, הוו. (מ. ב'ת'י'ח'י'ד'ק'ע'=
ק'עם). פארקלענערונג אָדער פאר=
צערטעלונג פון "ב'ת'י'ח'י'ד'ה".

ב'ת'י'ש'ר'אָל, הוו. (תלמודיש). א
אידישע מאָכטער, די מאָכטער
פון איינעם וועלכער איז ניט קיין
כהן (ווו). אָדער לוי (ווו).

ב'ת'י'ב'י'ן, הוו. (תלמודיש). די
מאָכטער פון א כהן (ווו).

ב'ת'י'ל'וי, הוו. די מאָכטער פון א
לוי (ווו).

ב'ת'י'מ'ל'ק'ה, הוו. (תלמודיש: ב'ת'
מ'ל'ק'ה), (מ. ב'ת'י'מ'ל'ק'ה'ים). א
קעניג'ס מאָכטער, א פרינצעסין.
ב'ת'י'ק'ל [ק'ל], המ. (תלמודיש). א

מיט (גרויס) פרייד, מיט (גרויס)
פארגעניגען.

ב'ש'מ'ים, המ. מ. געווירצען, שמע=
קעדיגע געווירצען.

ב'ש'מ'ים'ק'ראָם, הוו. (מ. ב'ש'מ'ים'
ק'ראָמען). געווירץ-געשעפט,
שפיון-קראָם.

ב'ש'מ'ים'ד'יג, א. געווירציג, שמע=
קעדיג, דופטיג.

ב'ש'ן'צ'י'ן, או. (תלמודיש). מיט א
(אויסגעהאקטען) צאָהן אָדער אויג
(גענומען פון דער שטעלע אין
תלמוד וועלכע זאָגט אז שקלאָף
מוז ארויסגעלאָזען ווערען פריי
ווען זיין אייגענטימער האָט איהם
אויסגעהאקט א צאָהן אָדער א'ן
אויג). ארויסגעהן ב'ש'ן'צ'י'ן,
שלעכט אָפּשניידען.

ב'ש'ע'ת', או. אין דער צייט, וועה=
רענד.

ב'ש'ע'ת'מ'נ'ע'ש'ה, או. אין דער צייט
פון דער פאסירונג, אין דער צייט.

ב'ש'ע'ת'ו, או. אין זיין צייט.

ב'ש'ר, המ. פלייש.

ב'ש'ר'ב'ח'ל'ב, המ. מ. (תלמודיש).
"פלייש מיט מילך", פליישונגס מיט
מילכונגס צוזאמען (פארבאָטען לויט
דעם אידישען געזעץ).

ב'ש'ר'י'ד'ג'ים, המ. מ. (ליטורגיש).
פלייש און פיש. "ב'ש'ר'י'ד'ג'ים
איז א'ן ענגישע שבת אין דער וואָכען
איז עס אויך ניט שלעכט" (שפון).

ב'ש'ר'י'ד'ם [ד'ם], המ. (תלמודיש).
"פלייש און בלוט", א מעגש.
"אומשטייגס געזאָגט ב'ש'ר'י'ד'ם

בתורת הלוואה, אלם א'ן אג=
 לייח, געבאָרגט.
 ב'תי, הוו. מיינ טאָכטער. זעה ב'ת.
 ב'תים [ב'תים], המ. מ. זעה ב'ת.
 ב'ת'לית [ב'ת'לית] השל'מות, או.
 אויף דער שפיץ פון פאָלקאָמען=
 הייט, העכסט פאָלקאָמען.
 ב'ת'מיה [ב'ת'מיה], או. (תלמודיש).
 מיט פאָרוואונדערונג, מיט א'
 פראַגענדען טאָן.
 ב'ת'מיות [ב'ת'מיות], ב'ת'מיות=
 דיג, א. נאָאיוו, אָהן קונצען,
 ערנסט, מיט'ן גאַנצען האַרצען.
 ב'ת'נאי [ב'ת'נאי], או. מיט דעם
 באַדינג.
 ב'ת'קפו [ב'ת'קפו], או. אין (דער
 צייט פון) זיין טאָכט.

געטליכע שמים, א שמים פון
 הימעל.
 בת'שבעים, הוו. א זיבציגערין, א'
 פרוי וועלכע איז אלט זיבעציג
 יאָהר אָדער מעהר.
 ב'תוף [ב'תוף] ה'פאים, או. צווישען
 די אָנגעקומענע, צווישען די געסט.
 ב'ת'וקם [ב'ת'וקם], או. צווישען זיי,
 אונטער זיי, דאָרונטער.
 ב'ת'ולה, הוו. (מ. ב'ת'ולות). יונג=
 פרוי, מיידעל; דער אַסטראָנאָמי=
 שער צייכען אין דעם שטערע=
 קרייז פאַר דעם מאָנאָט אלול.
 "ווען א'ן אַלטער מאָן געהמט א'
 בתולה האָבען ביידע ניט קיין
 גדולה" (שפון).
 ב'ת'ולים, המ. מ. די צייכענס פון
 יונגעערשאַפט.
 ב'ת'ורת [ב'ת'ורת], או. אלם.

ג.

זונג אויף וועלכע דאָס אידישע
 פאָלק האָפט. וועט די גאולה
 קומען א ביסעל שפעטער, עס
 וועט ניט פאָרזאָמען.
 ג'און, המ. (מ. ג'אונים). א גרויסער
 תלמודישער געלעהרטער אויסגע=
 צייכענט מיט אונגעווענהליכע
 פעהיגקייטען און קענטעניסען; איי=
 נער פון די גרויסע ראַבינישע גע=
 לעהרטע וועלכע האָבען געלעבט
 נאָך די תלמודישע צייטען; א'
 זשעני. דער גאון, דער באַ=

ג, דער דויטער בוכשטאב פון דעם
 אידישען אלה'בית; אין צעהלען
 גערעכענט אלם 3. זעה ג'מל.
 גא'נה, גא'ודה, הוו. (מ. גא'ורת).
 שטאָלץ; פוסטער שטאָלץ, גרויס=
 האַלטעריי. "גאָט זאָל אָפהימען
 פון גויאישער תאווה און פון איי=
 דישער גאווה" (שפון).
 גא'ודה'דיג, א. שטאָלץ, גרויס ביי
 זיך.
 גא'ולה, הוו. (מ. גא'ולות). אויס=
 לייונג, דערלייונג; די אויסליי=

א גביר צו זיין" (שפון). "בע" סער א'ן אויפגעקומענער גביר איידער א'ן אָפּגעקומענער עושר" (שפון). "דער גביר בלאָזט זיך און דער אָרעמאָן ווערט גע" שוואַלען" (שפון).

גביר-א'ריר, המ. (מ. גביר'רים א'ריר'ים). א זעהר רייכער מאַן.

גביר'ע'צום, המ. א זעהר רייכער מאַן.

גביר'רה, הווי. (מ. גביר'רות). זעה גביר.

גביר'יטע, הווי. (מ. גביר'יטעם). זעה גביר.

גביר'יש, א. האָבענדיג די אייגענע שאַפטען פון אָדער באלאָנגענדיג צו א גביר.

גביר'ענטע, הווי. (מ. גביר'ענע-טעם). זעה גביר.

גביר, המ. א זעהר שטארקער מאַן.

גביר'יאל, אנמ. דער נאָמען פון א געוויסען ענגעל. "האַלט מיך פאר מלאך גביריאל און טרוי מיך ניש פיעל" (ווער).

גביר'ן, המ. זעה גביר.

גביר, אנמ. דער נאָמען פון איינעם פון יעקב'ס צוועלף זיהן; דער שטאם וועלכער קומט אַרויס פון גביר.

גביר'ול, המ. (מ. גביר'לים). א גרויסער; א גרויסער מאַן; א געוויסעם געלט-שטיק.

גביר'ול, אמ. (מ. גביר'לים; אנו. גביר'לה, מ. גביר'לות), גרויס.

ריהמטער אידישער געלעהרטער אליהו פון ווילנא וועלכער האָט געלעבט אין ענדע פון אַבעעהנטען יאָהר-הונדערט.

גא'נות, הווי. אונגעווענהליכע פעג-הונקייט, זשעניאליטעט.

גא'נייש, א. זעהר באַגאָבט, זעהר פעהיג, גייסטרייך.

גא'נות, הווי. זאָס אַמט פון א גבאי (ווי).

גבאי, המ. (מ. גבאי'ים). פאָר-שטעהער פון א געמיינדע אָדער א וואָהלטהעטיגען פאָראיין. "אז דער גבאי געהט נישט אין שול איז אַ סימן אז די שול געהט אין גבאי לעגט קיינמאָל נישט צו צו דער גבאות" (שפון).

גבאי'טע, הווי. (מ. גבאי'טעם). פאָרשטעהערין פון א וואָהלטהע-טיגען פאָראיין; די פרוי פון א גבאי.

גבול, המ. גרענעץ, ענד.

גבול, המ. (מ. גבול'רים). א שטאָר-קער מענש; א העלד.

גבול'רה, גבול'רה'שאַפט, הווי. (מ. גבול'רות, גבול'רה'שאַפטען).

שטארקייט; העלדישקייט; א שטארקע אָדער העלדישע טהאַט. "דער אָקס ווייס נישט פון זיין גבורה" (שפון).

גבול'רה'ת'הב'ורא, הווי. מ. שטארקע טהאַטען פון דעם באַשעפער, גאָט'ס וואונדער.

גביר, המ. (מ. גביר'ים). א רייכער מאַן. "א משכון צו פאָרעצען אבי

אום צו באוואָרענען אַז מע זאָל
ניט איבערטרעטען אַרעליגיעזעס
געזעץ.

גוֹאָל, המ. (מ. גוֹאָלִים). אויס=
דיזער, דערליזער, באַפרייער ;
משיח (יוו.); פריינד, פאַרוואַנד=
טער. "ער האָט ניט קיין קרוב
און קיין גוֹאָל" (ווער.).

גוֹאָל-הַקָּדוֹשׁ (הַקָּדוֹשׁ), המ. (מ. גוֹאָלִי-
הַקָּדוֹשׁ), (ביבליש). דער
פאַרוואַנדטער פון דעם ערמאַרדע=
טען אויף וועלכען עס איז גע=
פאַלען די פליכט ראַכע צו נעה=
מען פון דעם מערדער (ביי די
פאַרצייטיגע אידען).

גוֹאָל-זַדֵּק, המ. דער גערעכטער
דערליזער, דער אידישער משיח
(יוו.).

גוֹאָל-רִיזוֹן, צא. באַזיגען, בייקומען.
גוֹאָל-מִגְוֹן (גוֹאָל-מִגְוֹן), אגמ. (ביב=
ליש). גוג דער קיניג פון דעם
פּאָלק מגוג. גרויסזוי גוֹאָל-מִגְוֹן,
זעהר גרויס, ריווענאַפּט.

גוֹאָל-מָוֶת, המ. (מ. גוֹאָלֵי מוֹת,
גוֹאָלֵי מוֹת). איבערמייבונג ; אַ
מאַסע, זעהר פיעל.

גוֹאָל-מִאֲרִיבָה, הוו. אַ גרויסע מאַסע,
זעהר פיעל.

גוֹאָל-מִאֲדִינָה, א. איבערמייבונג ; אונט=
געהייער.

גוֹאָל-רִיזוֹן, צש. באַפעלען, פאַר=
אורטהיילען.

גוֹאָל-רִיזוֹן, צש. (תלמודיש). באַ=
שטימען אָן אורטהייל, באַפע=
לען.

גְדוֹל, המ. אַ געוויקס ; וואַקס,
געשטאַלט, זאָרט.

גְדוֹל-בְּוַעֲרָאָל, המ. אַ גרויסער מאַן
צווישען אידען, אַ גרויסער מאַן.

גְדוֹל-בְּיָנִים, המ. (תלמודיש). די
האַדעוואַניע פון קינדער, קינדער=
ערציהונג.

גְדוֹל (גְדוֹל) הַדוֹר (הַדוֹר), המ. (מ.
גְדוֹלֵי-הַדוֹר (הַדוֹר)), (תלמו=
דיש). איינער פון די גרויסע מע=
נער פון דער צייט.

גְדוֹלֵי-יָד, א. גרויס ביי זיך,
שטאַלץ.

גְדוֹלָה, הוו. (מ. גְדוֹלוֹת). גרויס=
קייט, גרויסע עהרע, רוהם ;
פרייד. "אַ גְדוֹלָה אויף דיין
באַבען" (איראַנישער אויסדרוק).

גְדוֹלִים, המ. מ. זעה גְדוֹלֵי-
גְדוֹלִים.

גְדִי, המ. אַ "ציקעלע", דער אַסטראָ=
נאַמישער צייכען אין דעם שטערען=
קריין פאַר דעם מאַנאַט טבת. זעה
מִזְלָה.

גְדִלוֹת, הוו. גרויסקייט, שטאַלץ=
קייט.

גְדִלוֹתֵי-יָד, א. שטאַלץ, גרויס ביי
זיך, באַריהמעריש.

גְדִלָּה, המ. (מ. גְדִלָּהִים). אַ גרויס=
האַלטער.

גְדִלְעוֹת, גְדִלְעוֹת-זוֹף, צוו. זיך
גרויסען, שטאַלצירען.

גְדֵר, המ. (מ. גְדֵרִים), (תלמודיש).
אַן אַפּצאהמונג, אַ באַשרענקונג, אַ
רעגל אָדער פאַרשריפט געמאַכט

ג'שן, אנוו. דער נאָמען פון דער געגענד אָדער שטאָרט וואו די אידען האָבען געוואָהנט ווען זיי זיינען געווען אין עניפטען. פאר= קריבען אַזש אין גושן, פאר= געהן זעהר ווייט, רעדען ניט צו דער זאך.

ג'ז'לה, הוו. (מ. ג'ז'לות). זעה ג'ז'לה.

ג'ז'רה, הוו. (מ. ג'ז'רות). זעה ג'ז'רה.

ג'ז'לה, הוו. (מ. ג'ז'לות). א רויב; רויבעריי.

ג'ז'לה-בויה, המ. (מ. ג'ז'לה-בייער). איינער וועלכער איז רייך געוואָרען פאר אַראַבערעניג אַנדערע.

ג'ז'ליואָיסטווע, הוו. (מ. ג'ז'ליואָיסטוועס). רויבעריי, אונרעכט.

ג'ז'לן, המ. (מ. ג'ז'לנים). א רויבער; א מערדער; א גרויזאָמער שלעכטער מענש. אַ קינד איז ערגער ווי אַ כולן און מען מוז נאָך טאַנצען אויף זיין חתונה" (שפּוּו.).

ג'ז'לנות, הוו. רויבעריי. ג'ז'לנישע, הוו. (מ. ג'ז'לנישעס). זעה ג'ז'לן.

ג'ז'לניש, א. מערדעריש, גרויזאָם. ג'ז'ליען, ג'ז'ליענען, צא. רויבען.

ג'ז'ע, המ. שטאַם, אַפּשטאַמונג, פאַמיליע.

ג'ז'ר [ג'ז'ר], המ. (מ. ג'ז'רען). באַשלוס, אורטהייל, פאַראורטהיילונג, שטראַף. אַ נאַרר איז אַ גזר" (שפּוּו.).

ג'ז'ר-דיין, המ. (תלמודיש). אַין אור=טהייל (פון דעם הימלישען גע=ריכט). צורייסען דעם גזר-דיין, שענקען די שטראַף, פאַרצייהען די זינד.

ג'ז'ר [ג'ז'ר] מן-השמים, המ. אַין אורטהייל, אַ שטראַף פון הימעל.

ג'ז'רה, ג'ז'רת, הוו. (מ. ג'ז'רות). געזעץ, באַשלוס, אַ שטראַף-גע=זעץ; פאַרפּאָלונג, אומגליק. "אין ברירה איז אַ גרויסע גזרה" (שפּוּו.).

ג'ז'רה-שן, הוו. (מ. ג'ז'רות-שן). (תלמודיש). דאַס דרינגען פון איין זאך אויף די צווייטע דורך אַ געוויסע עהנליכקייט וועלכע עקזיסטירט צווישען ביידען (איינע פון די דרייצעהן הויפט-מעטהאָרען פון דער תלמודישער לאַגיק).

ג'ז'רת-שמד [שמד], הוו. אַ באַ=פעהל אַרויסגעגעבען אויף אידען אַז זיי מוזען זיך טיפּען.

ג'ז'רת-מ"ח, הוו. די אויסשלאַכטונג פון אידען דורך די קאַזאַקען אין דעם העטמאַן המעלניצק'ס צייטען אין דעם יאָהר ת"ח (1648).

ג"ח, אב. גמילות-חסדים (וו). גחש"א, אב. גמילות-חסד-של-אַמת (וו).

גט [גט], המ. (מ. ג'טיין). שייד=בריעף, דער דאָקומענט דורך וועלכען דער מאַן שיידט זיין פרוי. "ביי-מאַג צום גט ביי-נאַכט צום בעט" (שפּוּו.).

ג'טיען, צא. שיידען (אַ פרוי); אויס=

פיהרען די שידדונגס=צערעמאָניע.
אָפּ'גאָט'ען, שידדען. גאָט'ען
זיך, זיך שידדען.

ג'יבור, המ. (מ. ג'יבורים). זעה
ג'יבור.

ג'יר, המ. א'ן אָדער, א'ן אָדער מיט
וועלכען מע פארנייהט די פארמעט
פון תפילין און ספרי-תורות (מ.
ג'ירין); דער מעגליכער געשלעכט=
אָרגאָן.

ג'ידה-ה'ישה, המ. (ביבליש). אָגע=
וויסער אָדער וועלכען מע מוז
לויט דעם אירישען געזעץ צוערשט
אויסשניידען אידער מע מעג
עסען דאָס הינטערפלייש פון אַ
געקילעטען פיה.
ג'ידול, המ. זעה ג'ידול.

ג'יהנום [ג'ה'נום], המ. (מ. ג'יהנוםים
[ג'ה'נומים]). די העללע. בעסער
מיט אַ קלוגען אין ג'יהנום איי=
דער מיט אַ נארר אין ג'יערן"
(שפור). "דער ג'יהנום איז
נישט אַזוי שלעכט ווי דאָס קומען
צו איהם" (שפור).

ג'יגול, המ. (מ. ג'יגולים). זעה
ג'יגול.

ג'ילוי, זעה ג'ילוי-.

ג'יליון, המ. (מ. ג'יליונות). זעה
ג'יליון.

ג'ימטריא, הוו. (מ. ג'ימטריאות).
אַגעוויסע אַרט פון אויסטייטשען
דעם פארבאָרגענעם זינן פון אַ
וואָרט, דורך דעם וואָס מע באַ=
רעכענט די איינציגע בוכשטאַבען
אַלס צאָהלען, אַזוי זאָגט מען אַז

"ווי" (וויין) וועלכעם באַטרעפט
70 (י-10, י-10, י-10) איז
אין גימטריא "סוד" (געהיימניס),
ווייל דאָס לעצטערע באַטרעפט
אויך די זעלביגע צאָהל (ס-60,
ו-6, ד-4), און דאָס מיינט
"אַ דאָרט וואו וויין געהט אַרײן
געהט דאָס געהיימניס אַרויס";
א'ן אויסטייטשונג פון אַ וואָרט
לויט גימטריא.

ג'ימל, המ. (מ. ג'ימליען). דער
נאָמען פון דעם דריטען בוכשטאַב
(ג) פון דעם אירישען אַלף-בית.
ג'ירוש, המ. (מ. ג'ירושים). זעה
ג'ירוש.

ג'יריקא, הוו. (מ. ג'יריקות), (תל-
מודיש). אַ לעהרע, אַ לעקציע, אַ
אַ לעוע-אַרט (פון אַ טעקסט).

ג'יריקא-די-ג'יקותא, הוו. (תלמודיש).
דאָס וואָס מע האָט קינדווייז גע-
לערנט.

ג'יגול, המ. (מ. ג'יגולים), (קאַ=
באַליסטיש). פאַרוואַנדלונג, מע=
טאַמאַרפּאָוע; די וואַנדערונג פון
דער זעלע פון איין קערפער אין
אַ צווייטען; אַ בייזער גייסט; אַ
פאַרוועלעניס, אַ קאַפּרײז.

ג'יגול-מחילות, המ. (תלמודיש).
"די וואַנדערונג דורך הייהלען",
די אונטער-אירישע וואַנדערונג
פון די טויטע נאָך דעם הייליגען
לאַנד אין דער צייט פון תהיית-
המתים (וויז).

ג'יגל, המ. (מ. ג'יגלים). אַ זיך=
דרעהנדער קערפער, אַ פלאַנעט
אָדער שטערען. "די גלגלים

פארוואַגעלטקייט פון דעם אידישען פּאָלק אין לאַנד באַבילאָן.

גְּלוּת־הַשְּׂבִי'נָה, המ. (קאבאליס= טיש). די פארוואַגעלטקייט פון דעם געטליכען גלאַנץ וועלכער איז, לויט דער לעגענדע, פאַר= וואַגעלט נעוואַרען צוגלייך מיט דעם אידישען פּאָלק.

גְּלוּת־לֶאֱנֵד, הו. (מ. גְּלוּת־לֶעֱנֵד דער). אייגע פון די לענדער וואו די אידען זיינען פאַרטריבען.

גְּלוּת־מִצְרַיִם, המ. די פאַרשקלאַ= פונג פון דעם אידישען פּאָלק אין עגיפטען.

גְּלוּת־סִפְרָד, המ. די אַרויסטרייבונג (פון אידען) פון שפּאַניען.

גְּלָח, המ. (מ. גְּלִיחִים). אַ קייס= ליכער גייסטליכער, אַ פריעסטער. "אַז מען דערמאָנט דעם מראַך קומט דער גלח" (ווערטעל וואָס מען זאָגט ווען אימיצער קומט אַרײַן גראַד ווען מען האַלט אין ריידען פון איהם). "ביזט אַ הון זינג=זשע ביזט אַ גלח קלינג= זשע" (ווער).

גְּלִיחִיש, א. באַלאַנגענדיג צו אַדער האַבענדיג די אייגענשאַפטען פון אַ גלח. גלח'ישע ציפערען, לאַטיינישע ציפערען.

גְּלִיזִין אָגְלִיזִין, המ. (מ. גְּלִיזִנות). דער ניט באַדרוקטער (אַדער ניט באַשריבענער) ראַנד פון אַ בוך (אַדער אַ מאַנוסקריפט).

גְּלִיל, אַנמ. דער נאָמען פון אַ גע= וויסער פּראָווינץ אין פּאַלעסטינאַ, גאַלילעאַ.

דרעהען זיך און מיר דרעהען זיך מיט זיי" (שפּו). .

גְּלִיעַל־הַחַיִּיךְ, המ. (תלמודיש). אַ זיך=דרעהענדער פּלאַנעט. "די וועלט איז אַ גלגל-החזור" (שפּו). .

גְּלוּחִים, המ. (מ. גְּלוּחִים). אַ גע= גענאָלטער, איינער וועלכער ראַ= זירט זיין באַרד (קעגען דעם אי= דישען רעליגיאָז-געווען).

גְּלוּד־יַעַת, המ. (תלמודיש). מיט= טהיילונג, נאַכריכט.

גְּלוּד־וּדְוֵעַ, א. (תלמודיש). אַנט= פּלעקט און באַוואוסט, אַלגעמײַן באַקאַנט.

גְּלוּד־עֲרִיזוֹת [עֲבִירוֹת], המ. (תלמודיש). בלוטשאַנדע, דאָס צוואַמענ= זיין מיט געוויסע בלוט-פאַר= וואַנדטע.

גְּלוּד־רֵאשׁ [רֵאשׁ], המ. (תלמודיש). אַפּגעדעקטקייט פון קאָפּ.

גְּלוּד־שְׂבִי'נָה, המ. (תלמודיש). די אַנטפּלעקונג פון דער גאַטהייט.

גְּלוּת, המ. (מ. גְּלוּת־יען). פאַר= טרייבונג; פאַרטריבענקייט, פאַר= וואַגעלטקייט, פאַרשקלאַפּטקייט; די פארוואַגעלטקייט פון דעם אי= דישען פּאָלק. לאַנג ווי דער אי= דישער גלוּת, זעהר לאַנג. אַפּריכטען גלוּת, אַרומוואַנג= דערן פון שטאַרט צו שטאַרט אַלס אַן אַפּקומעניס פאַר די זינד: "געהר רעד אַז די צונג איז אין גלוּת" (ווער). .

גְּלוּת־בְּבָל, המ. (תלמודיש). די

גְּלִילָה, הוּוּ. (מ. גְּלִילוֹת). דָּאָם צונויפראָלען פון דער ספר-תורה נאָכ'ן לייגען אין שיהל. געבען ג ל י ל ה, באַעהרען אימיצען מיט גלילה.

גְּלִיט, אנט. דער נאָמען פון אַ גע= וויסען ריען וועלכען דער קליינער דוד (ווי). האָט געטייטעט, ווי די ביבעל דערצעהלט.

גַם, ב. אויך.

גַם הוּוּ-לְמִי'קָה, (תלמודיש). דָּאָם איז אויך צום גוטען.

גַם לִי גַם לָהּ לֹא יִהְיֶה, (ביבליש). נישט צו מיר נישט צו דיר זאָל עס געהערען.

גְּמֹר, א.מ. (מ. גְּמֹרִים; א.ו. גְּמֹרָה, מ. גְּמֹרוֹת). פּאָלקאַ= מען, פּאָלשטענדיג.

גְּמִילוֹת-חֶסֶד, ה.מ. (מ. גְּמִילוֹת-חֶסֶדִים), (תלמודיש). וואָהל= טהעטיגקייט; אַ וואָהלטהאט, אַ געפעריגקייט; געלט געבאָרגט אַלס געפעליגקייט.

גְּמִילוֹת-חֶסֶד-שְׁלֵמָה, הוּוּ. די וואָהרע (אונאייגעניציגע) וואָהל= טהאט, מיט דעם נאָמען ווערט אָנגערופען די באַערדיגונג פון אַ טויטען פון וועלכען מע קען קיין געגענווייטיגע געפעריגקייט נישט מעהר ערוואַרטען; בעערדיגונגס= פּאָראיין.

גְּמִילוֹת-חֶסֶדִים, ה.מ. (תלמודיש). פּאָראיין אָדער אַנשטאַלט צו ליהען אַרעמע געלט אָהן פּראָצענט.

גְּמֹר, ה.מ. שלום, אַפּשלוס; די לעצטע ענטשיידונג.

גְּמִרְתִּי-מִי'קָה-טוֹבָה, ה.מ. אַ לעצט= טע פּאַרויגעלונג צום גוטען, אַווי ווינגט מען זיך ביי אידען אין די טעג צווישען ראש-השנה און חושענא-רבּה.

גְּמִרָא, הוּוּ. (מ. גְּמִרוֹת). דער= יעניגער טהייל פון תלמוד וועל= כער איז אַ קאָמענטאַר אָדער צו= לאַג צו דער משנה. זעה מִלְמוֹד; אַן אָפּטהיילונג, אַ טראַקטאַט אָדער אַ באַנד ענטהאַלמענדיג מעהרערע טראַקטאַטען, פון תלמוד.

גְּמִרָא-גְּנוּן, ה.מ. אַ געוויסער האַלב= זינגענדיגער האַלב-דעקלאַמירענדיגער מאָן מיט וועלכען מע לערנט גע= וועהנליך דעם תלמוד.

גְּמִרְא-קָאָפּ, ה.מ. (מ. גְּמִרְא-קָעפּ). שאַרפּער קאָפּ.

גְּנֵי-דָן, ה.מ. (מ. גְּנֵי-דָנִים), (ביב= ליש). פּאַראַדיען, יענע וועלט. "אַליין איז אפילו אין גן-עֵדֶן אויך נישט גוט צו זיין" (שפּוּ). "זיבען זיהן ברײנגען אַ שטוהל אין גן-עֵדֶן זיבען טעכטער אין גיהנום" (שפּוּ).

גְּנֵי-דָן-הַסְּחָה, ה.מ. דער אונט= מערשטער פּאַראַדיען, אַ געוויסער פּאַראַדיען וועלכער געפינט זיך, לויט דער לעגענדע, ערגעץ וואו אויף דער ערד.

גְּנָאִי, ה.מ. באַליידיגונג, לעסטערונג, שאַנד. עס זאָל איהם צו גנאי נישט זיין, מיט רעספעקט צו איהם.

גְּנָב, ה.מ. (מ. גְּנָבִים). די עב, קעשעניק; שווינדלער. "אויף אַ

גנב ברענט דאָס הימעל" (שפּוּו).
 "אז מע דארף דעם גנב שניידט
 מען איהם אָפּ פון דער תליה"
 (שפּוּו). "אז גנב מוז זיין א
 חכם" (שפּוּו). "אז היימישען
 גנב קען מען ניט איינהימען"
 (שפּוּו). "אז מע גיט דעם גנב
 דעם שליסעל צו דער האַנד איז
 מען זיכער" (שפּוּו). "ניט יעדער
 אויף וועמען הינט בילען איז א
 גנב" (שפּוּו). "מעהר גנבים
 מעהר שטריק" (שפּוּו).

גְּנֵבָה, הוּו. (מ. גְּנֵבֹת). אז גע=
 שטאָהלענע זאך, א זאך גענומען
 אָהן דעם אייגענטימער'ס וויסען;
 דאָס געהמען עפעס אָהן דעם איי=
 גענטהימער'ס וויסען.

גְּנֵבִימַע, הוּו. (מ. גְּנֵבִימַעַם). זעה
 גְּנֵב.

גְּנֵבִישׁ, א. באלאנגענדיג צו אַדער
 האָבענדיג די אייגענשאַפטען פון
 א גנב; היטערע, מיט הינטער=
 שפּיצלעך.

גְּנֵבִיעַן, גְּנֵבִיעַנען, צא. צוגעהמען
 פרעמדעם אייגענטיהום אָהן דעם
 אייגענטימער'ס וויסען. אריינגע=
 גנב'ען זיך, אריינקומען אונג=
 באַמערקטערהייט. פאר'גנב'ען=
 זיך, זיך באַהאַלטען, זיך פאר=
 בעריגען. "אז מע גנב'עט א'ן
 איי האָט מען זיבען יאָהר דליח"
 (שפּוּו). "גנב'ען און רא=
 בעווען זאָל מען און א'ן עהרלי=
 כער מאַן זאָל מען זיין" (שפּוּו).

גְּנֵבִיבָה, הוּו. (מ. גְּנֵבִיבֹת). זעה
 גְּנֵבָה.

גְּנֵיָהּ, הוּו. (מ. גְּנֵיֹת). זעה
 בְּהֵמָה־גְּנֵיָהּ.

גְּנֵיָהּ, הוּו. די לעצטע ליידען
 פאר'ן טויט, טויט=מאַטערניס.
 גע'מאָ'ר'ט, א. פאַרשפיצט, היטערע,
 קונציג. זעה בְּמָ'וֹר.

גע'קְרִיָּהּ, הוּו. געשטאַנק. "איט=
 ליכע משפחה האָט איהר גע'=
 סרחה" (שפּוּו). זעה סְרִיָּהּ.

גַּר [גַּר], ה.מ. (מ. גַּרִים). איינער
 וועלכער האָט זיך באַקעהרט צו
 דער אידישער רעליגיאָן; אַ פרעם=
 דער; א'ן עלענדער. "פאר א גר
 טאָר מען קיין גוי ניט שילמען"
 (שפּוּו).

גַּר [גַּר]־צַדִּיק, ה.מ. (תלמודיש). אַ
 וואָהרער באַקעהרטער, איינער
 וועלכער האָט זיך באַקעהרט צו
 דער אידישער רעליגיאָן.

גַּרְגָּרַת, הוּו. קעהל, גאַרגעל.
 אַריינקריכען אין די גרגרת,
 דערעסען, דאקוטשען.

גַּרְגָּרַת [גַּרְגָּרַת]־דְּבִיר־צַדִּיק, הוּו.
 (תלמודיש). די פייג פון
 רבי־צדוק, פון וועלכען עס ווערט
 דערצעהלט אין דעם תלמוד אז
 אין דער צייט פון דער באַלאַגע=
 רונג פון ירושלים האָט ער געלעבט
 בלויז מיט דעם וואָס ער פלעגט
 אויסשמאַקצען די זאַפט פון אַ
 פייג, א'ן אויסגעשמאַקצעטע פייג.
 אויסוועהן ווי אַ גרוגרת־דרביר
 צדוק, אויסוועהן דאַר און אָפּ=
 געצעהרט.

גְּרוּשׁ, ה.מ. (מ. גְּרוּשִׁים). אַ מאַן
 וועלכער האָט זיך געשיידט מיט

גְרִימֵע, הוּו. (מ. גְרִימֵעס). איינע וועלכע האָט זיך באַקעהרט צו דער אידישער רעליגיאָן.
 גְרִימֵעס, המ. (ליטוורניש). "רעגען", דאָס געבֶקט פאר רעגען וואָס מע זאָגט ביי אידען אום סוכות.
 גְרִימֵיִת, הוּו. מאַטעריעלע זאַכען; מאַטעריאַליזמוס.

וויין פרוי. גרוש און גרוש איז נישט קיין פרוש" (שפון).
 גְרוֹשׁ, המ. (מ. גְרוֹשִׁים). אַרויס=טרייבונג, פארטרייבונג. גרוש שפאניען, די אַרויסטרייבונג (פון אידען) פון שפאניען.
 גְרוֹשֶׁה, הוּו. (מ. גְרוֹשׁוֹת). א פרוי וועלכע איז געשיידט פון איהר מאן.

ד.

דאָ'גהין, דאָ'גהינען, צש. זאָרגען, וויין באַזאָרגט. — צא. פּאַר' = דאגה'ן, פאַרזאָרגען. — פּאַר' = דאגה'ט, פאַרזאָרגט, באַזאָרגט.
 דאָ'גות-הַקָּלָל, הוּו. (מ. דאָ'גות-הַקָּלָל, הַקָּלָל). דאָס זאָרגען פאר די אינטערעסען פון דער געמיינדע, דעם פּאַק א. ד. ג.
 דאָ'גות-יְחִיד, הוּו. (מ. דאָ'גות-יְחִיד). די זאָרג פון אַין איינצעל=נעם, פּריוואַט-אינטערעס.
 דאָ'גות-פְּרָגְמָה, הוּו. די זאָרג פון ערנעהרען זיך, די זאָרג פאר לעבענס=מיטעל.
 דאָ'גות-צְבוֹר, הוּו. (מ. דאָ'גות-צְבוֹר). די זאָרג פון דער גע=מיינדע, א געמיינדע=זאך.
 דאָ'גות-רַבִּים, הוּו. (מ. דאָ'גות-רַבִּים). זעה דאָ'גות-הַקָּלָל.
 דַּבּוּק, המ. (מ. דַּבּוּקִים), (קאַפּא=ליסטיש). אַ בייזער וויאַט וועל=

ד, דער פיערטרער בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף=בית; אין צעהרען געקעכענט אַלס 4. זעה דַּבּוּק.
 ד' (צוגעשמעלט אין אָנהויב פון אַ העברעאישען וואָרט), פון טוב ד טוב, דאָס בעסטע פון די בעסטע. גרוגרת דרבי= צרוק, די פייג פון רבי=צרוק.
 ד', אַ פאַרשמעלטע אַרט פון שרייבען "יהוד" (גאָט) און אויסגעשפּראַ=כען קאַפּ (ווי).
 ד'אַמֹת, הוּו. מ. (תלמודיש). פיער איילען; קליינער, איינגער פלאץ; נאָהענטע אומגעבונג. נישט געהן אין זיינע ד'אַמֹת, נישט האָבען מיט איהם קיין באַריה=רונג.
 דאָ'גה, הוּו. (מ. דאָ'גות). זאָרג, באַזאָרגטקייט. מיין באַבעס דאגה זאָל עס זיין, מיך קימערט עס נישט.
 פּרעמדע דאגות נעהמען נישט אַוועק דעם שלאָף" (שפון).

כער געהט אריין אין א מענשען.
ד'בוֹר, המ. (מ. ד'בוֹרִים).
שפּראַך, אויסשפּראַך; געשפּרעך, רייד.

ד'ב'רָה, אנוו. דער נאָמען פון א געוויסער אירישער פּראָפּעטין דער= מאַנט אין דער ביבעל.
ד'ב'רָקוֹת, הוו. זעה ד'ב'רָקוֹת.

ד'ב'רָקוֹת, הוו. באהעפטונג (פון דעם מענשען צו גאָט), רעליגיעזע ענטציקונג, עקסטאז.

ד'ב'קיען, ד'ב'קיענען-וויז, צוו. אריינקומען אין רעליגיעזען עקס= טאז, מאַכען מינעס און באווע= גונגען פון א רעליגיעזען עקסטאז.
ד'ב'ר, המ. פעסט, איינע פון די עשר מכות (ווי).

ד'ב'ר, המ. (מ. ד'ב'רִים). א וואָרט; א זאך.

ד'ב'ר־א'חַר, המ. (מ. ד'ב'רִים-אָחֲרַיִם), (תלמודיש). 1) "אנ' אנדער זאך" (א גענענשטאנד ווע= מעם נאָמען מע דארף ניט דער= מאַנען), א שוויין; 2) א גראַבע עקעלהאפטע פּערוואַן.

ד'ב'ר־א'חַר ב'יִרְחָהּ, (ליטור= גיש). א שוויין געהמט מיט שטאַרקער האַנד, ד. ה. מיט גע= וואַלט (ד'ב'ר-א'חַר ווערט דאָ שפּאַסאָהאַט געברויכט אין דעם זין פון "שוויין" וועהרענד אין דעם טעקסט האָט עס די באַדיי= טונג פון "אנ'אנדער זאך", אנ' אנדער מיינונג).

ד'ב'ר־א'חַר־שֵׁע, הוו. (מ. ד'ב'רִי-א'חַר־שֵׁע)

א'חַר־יָמֵעם). זעה ד'ב'ר־א'חַר (2).
ד'ב'ר אָל הַעֲצִיּוֹת וְאָל הַתְּאֲבָנִים, (ביבליש: וְדָבַר עַל הַעֲצִיּוֹת).
רעד צו די פּלעקער און צו די שטיינער, ד. ה. קיינער וויל ניט הערען אָדער פאַרשטעהן.

ד'ב'ר־אָסוֹר, המ. (מ. ד'ב'רִים-אָסוֹרִים). א פאַרבאָטענע זאך.

ד'ב'ר־בְּעִתּוֹ, המ. (ביבליש). א זאך אין דער צייט.

ד'ב'ר־הַיְרִיעַ, המ. א באַוואַסענע זאך.

ד'ב'ר־הַיְדֵשׁ, המ. א נייע זאך, א נייער אויפטהו.

ד'ב'ר־חֲבִימָה, המ. (מ. ד'ב'רִי-חֲבִימָה). א קלוג וואָרט, א'ן איינפאַל.

ד'ב'ר־נִפְלְאָ, המ. (מ. ד'ב'רִים-נִפְלְאִים). א וואונדערליכע זאך.

ד'ב'ר־פְּלֵא, המ. א וואונדערליכע זאך.

ד'ב'ר־שׁוֹרֵשׁ, המ. (ביבליש: שׁוֹרֵשׁ-דְבָר). דער וואָרצל, דער גרונד פון דער זאך. "אז דער ארון ווייס שוין פון כל ד'ב'ר-שורש העלפט שוין ניט מעהר קיין חורש" (שפוי).

ד'ב'ר־הַיְרִיעַ, המ. (מ. ד'ב'רִי-הַיְרִיעַ וְהַיְרִיעַ), (תלמודיש). א'ן אויסמיטשונג פון א ביבלישען אָדער תלמודישען טעקסט, א שטיקעל דרוש (ווי).

ד'ב'ר־יְהִי־מִיָּם, המ. מ. "די פּאַס= רונגען פון די צייטען", דער נאָ=

מען פון א געוויסען ביבלישען בוך
(איינגעטהילט אין צוויי טהיילען,
פון וועלכע דער ערשטער הייסט
"דבריהימים א.", און דער
צווייטער — "דבריהימים ב.").

דְּבָרִים, המ. דער נאָמען פון דעם
פינפטען בוך פון חומש (ווי.);
הווי. דער נאָמען פון דער פיער
און פיערציגטער סדרה (ווי.).

דְּבָרִים־בְּמִלִּים, המ. מ. (תלמוד=
דיש). פוסטע זאכען, פוסטע רייד.
דְּבָרִין, המ. (מ. דְּבָרִים). רעדנער.

דְּבָרֵינוּ, ציש. רעדען.

דְּגוּשׁ, המ. (מ. דְּגוּשִׁים). א פינג-
טעלע אין א בוכשטאב, א געווי-
סער העברעאישער אויסשפראך=
צייכען.

דְּגִים, המ. מ. פיש; דער אסטראָנאָ-
מישער צייכען פון דעם שמערען=
קרייז פאר דעם מאָנאט אדר. זעה
מִזְלֵ.

דְּגָל, המ. (מ. דְּגָלִים). פאָהן.
דְּרִים, מ. בריסט.

דְּרִינֵנוּ, או. (תלמודיש). צום בוי-
שפיעל, נעמליך, דאָס הייסט.

דוּבְּמָא, הווי. (מ. דוּבְּמָאוֹת). א
ביישפיעל.

דוּד, אנמ. דער נאָמען פון דעם אי-
דישען קיניג צו וועלכען דער
תחלים ווערט צוגעשריבען.

דוּד־הַמֶּלֶךְ, (תלמודיש), אנמ. דער
קיניג דוד (ווי.).

דוּדִי, המ. מיין אָנקעל.

דוּדִי, הווי. מיין מוהמע.

דוּבְּמָא, או. זעה דְּבָרִים.

דוּדֵינוּ, צא. אָפּשטויסען, קומען
פריהער פאר, ויין וויכטיגער פון.
פקודת־נפש אין דו חה שבת,
ראטעווען א לעכען איז וויכטיגער
ווי אָפּהיטען שבת.

דוּסָק, המ. נויטה, מאָנגעל.

דוּדֵינוּ, ציש. שמען (פון די
כהנים) ביי דעם ארוינקודש מיט
דעם געויכט צו דעם פאָלק און
מיט די הענדר אויפגעהויבען אין
דער הויך און בענשען דאָס פאָלק
(אין געוויסע אירישע פּייערמען);
שמען פארטראַכט.

דוּסָם, המ. (דוּסָים). הערצאָג.

דוּסָק, המ. פולס.

דוּבְּמָא, או. (תלמודיש). גראד, גראד
פארקעהרט.

דוּר [דוּר], המ. (מ. דוּרוֹת). גע-
שלעכט, צייטאלטער, פעריאָדע.
דוּר [דוּר]־דוּרוֹת, המ. מ. א לאַנגע
רייזע פון יאָהרען.

דוּר־הַמִּבּוּל, המ. (תלמודיש). דאָס
געשלעכט וואָס איז אונטערגע-
גאָנגען אין דער פארפלייצונג (זינד-
פלוטה), ווי די ביבעל דער-
צעחלט.

דוּר־הַמִּדְבָּר, המ. (תלמודיש). די
אידען וועלכע משה האָט גע-
פיהרט דורך דער וויסטע.

דוּר־הַפְּלִיגָה, המ. (תלמודיש). די
מעגשען וועלכע האָבען געבויט
דעם טהורָם פון בבל.

ב'נ'נות, הווי. דאָס אַמט, די שמעלע פון אַ ב'ן (ווי).
 ד'י'ג'ר'ג'ו'יים [נ'י'ם], המ. מ. ציוויל=
 און קרימינאַל=געזעצען פון ניט=
 אידען.
 ד'י'ג'ר'ק'מ'נ'ות, המ. מ. (תלמודיש).
 געלט=זאכען, ציוויל=געזעצען.
 ד'י'ג'ר'נ'פ'ש'ות, המ. מ. (תלמודיש).
 קרימינאַל=זאכען, קרימינאַל=גע=
 זעצען.
 ד'י'ע'ה, הווי. (מ. ד'יע'ות). זעה
 ד'יע'ה.
 ד'י'ק'א, או. זעה ב'ן'ק'א.
 ד'י'ק'ד'וק, המ. זעה ד'ק'ד'וק.
 ד'י'ר'ה, הווי. (מ. ד'יר'ות). וואָהנונג.
 ד'י'ר'ה געלט, וואָהנגעלט.
 "א'ן אַרעמאַן האט קעמט אין די
 הייזער און ד'יר'ה אין הקדש"
 (שפּוּ).
 ד'ל, המ. (מ. ד'לים). א'ן אַרעמאַן.
 ד'ל-ג'אָה, המ. (תלמודיש). אַ שמאַל=
 צער אַרעמאַן.
 ד'ל'ר, המ. (מ. ב'ל'ר'ען). זעה
 ד'ל'ת.
 ד'ל'ות, המ. (מ. ב'ל'ית'ים*). א'ן
 אַרעמאַן.
 ד'ל'ות, הווי. אַרעמקייט. "אַ ריינער
 אַרעמאַן איז אַ שענער ד'ל'ות"
 (שפּוּ). "בעסער צעהן שלעמער
 איידער איין ד'ל'ות" (שפּוּ).
 "ד'ל'ות מאכט פסלות" (שפּוּ).
 "ד'ל'ות קאָך לאַקשען, ניטאָ
 קיין אייער" (שפּוּ). "דער
 ד'ל'ות לעגט זיך צוערשט אויפ'ן

ד'ורס-זיון, צא. פארצוקען, צוריי=
 מען.
 ד'ורש'י'מ'וב, המ. (ביבליש). איינער
 וואָס זוכט צו טהון גוטס (פאר
 אנדערע).
 ד'ח'ק [ד'ח'ק], או. נויטה.
 ד'ח'ק'ות, הווי נויטה, מאנגעל,
 אַרעמקייט.
 ד'י'ה'ת'ר, או. (ביבליש). גענוג
 און צום איבערבלייבען, מעהר
 ווי גענוג.
 ד'י'ב'וק, המ. (מ. ד'יב'וק'ים). זעה
 ד'י'ב'וק.
 ד'י'ב'ור, המ. (מ. ד'יב'ור'ים). זעה
 ד'י'ב'ור.
 ד'י'ו'ן, המ. (מ. ד'י'ו'נים). זעה ב'ן'ו'ן.
 ד'י'מ'יו'ן, המ. (מ. ד'ימ'יו'נות). זעה
 ד'י'מ'יו'ן.
 ד'ין, המ. (מ. ד'י'נים). געזען, פאָר=
 שריפט, רעגעל.
 ד'י'ן, המ. (מ. ד'י'נים). אַ ריכטער,
 אַ ראַפּינער אַדער געלעהרטער פאר
 וועלכען עס ווערען פאָרגעבראַכט
 געלמליכע אַדער רעליגיעזע פראַ=
 גען. "אַ הונט טאַהר קיין ד'ין
 ניט זיין" (שפּוּ).
 ד'י'ן'ה'ש'ב'ון, המ. (תלמודיש). באַ=
 ריכט, רעפּאַרט. פראַטאַקאַל, אויס=
 קונפט, רעכענונג.
 ד'י'ן'ה'ד'ה'ים, המ. (מ. ד'י'ן'ה'ד'ה'ים).
 (תלמודיש). אַ פראַצעס פאר אַ
 אידישען געריכט,

דְּנִי'אָל, אַנמ. דער נאָמען פון אַ געוויסען פּראָפעט פון וועלכען די ביבעל דערצעהלט אַז דער קעניג פון בבל האָט איהם געלאָזט אַרױם= וואַרפען אין אַ לייבען-גרוב און ער ער איז אויף אַ וואונדערבארע אַרט געבליבען לעבען; דער נאָמען פון דעם ביבלישען בוך וואָס ענט= האַלט די פּראָפעצייִהונגען פון דניאל.

דְּנִי'עָה, הווּ. (מ. דְּעוֹחַ). פאַר= שטאַנד, מיינונג; שמים, אויטאָ= ריטעט, איינפלוס; געדאַנק, זין. זיך שלאָגען מיט דער דעה, זיך ניט קעגען באַשליסען. "ווי= פיעל קאַפּ אזוי פיעל דעות" (שפּו.).

דער-, די באַדייטונג פון אַלע העב= רעאישע ווערטער מיט דעם אי= דישען פאַרוואָרט "דער" (וועלכע געפינען זיך ניט דאָ) מוז געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרצעל= וואָרט.

דער־רִגְזִיעֵן, דער־רִגְזִיעֵנען, צא. דערבייזענען, איינבייזענען, אַרױם= בריינגען אין צאָרן.

דְּעֵת, המ. פאַרשטאַנד, פאַרנופּט. דְּעֵתָן, המ. אַ מענש מיט געועצטע מיינונגען, אַ מאַן מיט אַ שטאַרקען ווילען.

דָּךְ, המ. (מ. דְּפִים). אַ בלאַט (פון אַ בוך).

דָּפּוּס, המ. דרוק, דרוקעריי.

דְּצִ"ךְ-עֲרֵשׁ-בְּאֵחָב, אב. דָּם, צִפְרִיעַ, בָּגִים, עֲרֹב.

פנים" (שפּו.). "נויטה ברעכט אַיזען, דלוח ברעכט שלעסער" (שפּו.).

דְּלִי, המ. "אַן עמער", דער אַסמאַ= נאָמישער צייבען פון דעם שמע= רען-קרוין פאַר דעם מאָנאַט שבט. זעה מִ'לָּל.

דְּלִפּוֹן, אַנמ. דער נאָמען פון איי= געם פון המנ"ס צעהן זיהן; המ. אַרעמאַן (מ. דְּלִפּוֹנִים [דְּלִפּוֹנִים]). אַ דלפון ווי אין פּסוק שטעהט, אַ גרויסער אַרעמאַן.

דְּלִת [דְּלִת], המ. (מ. דְּלִתִּיעֵן [דְּלִתִּיעֵן]). דער נאָמען פון דעם פיערטען בוכשטאַב (ד) פון דעם אידישען אַלף־בית.

דָּם [דָּם], המ. (מ. דְּמִים). בלוט; די מאָנאַטליכע (ביי פרויען), מענסטרואַציע; איינע פון די עשר מכות (ווי). די דמים זיינען איהם איינגעפאלען, ער האָט זיך דערשראָקען.

דָּם־שׁוֹנָאִים, המ. (מ. דָּם־שׁוֹנָאִים [שׁוֹנָאִים]). אַ בלוטיגער פייגל.

דְּמִי'וֹן, המ. (מ. דְּמִי'וֹנוֹת). פאַר= גלייך; איינבילדונג, פאַרשטעלונג, פאַרשטעלונגס=קראַפט.

דְּמִים, המ. מ. געלט.

דָּן, אַנמ. דער נאָמען פון איינעם פון יעקב'ס צוועלף זיהן; דער שטאַם וועלכער קומט אַרויס פון דן.

דָּן לְבָב [דָּן לְבָב] זוכת־זיון, צא. (תלמודיש). אורטהיילען צום גו= טען, פאַרטהיירדיגען.

דָּבָר, שְׁחִין, בְּרֵד, אֲרֵבָה, חֲשֵׁה, מִכַּת-בְּבוֹדוֹת (בלוט, פרעש, ליוו, אָנְשִׁיקֶנִים פון טהיערען, פעסט, קרעץ, האָגעל, היישערק, פינסטערניס און דאָס אויסשטארבען פון די ערשט-גע= באַרענע), די צעהן פלאַנען וואָס גאָט האָט אָנגעשיקט אויף די עניפּטער פּרי זיי וואָלען אַרויס= לאָזען דאָס אירישע פּאָלק פון זייער לאַנד, ווי דו ביבעל דער= צעהלט. זעה עַיִשָׁר-מִכּוֹת.

דְּקָדוֹק, המ. די רעגעלען און גע= וועצען פון א שפראך (געוועהנליך פון דער העברעאישער שפראך), גראמאטיק.

דְּקָדוֹקִיסְפָּר, המ. (מ. דְּקָדוֹקִיסְפָּרִים). א גראמאטיק.

דְּקָדוֹקִיעֲנוּת, המ. מ. (תלמודיש). קליינליכע גענויאיקייטען.

דְּרָגָא, הוו. (מ. דְּרָגוֹת). א טרעפ, א שטופע. דרגות-וויוו, שטופע-וויוו, ביסליך-וויוו.

דְּרָדְקִי-מַלְבָּד, המ. (מ. דְּרָדְקִי-מַלְבָּדִים). א לעהרער פון קליינע קינדער.

דְּרוֹם, המ. זיד.

דְּרוֹשׁ, המ. (מ. דְּרוֹשִׁים). אויס= טייטשונג פון א ביבלישען אָדער תלמודישען טעקסט ניט לויט דער ווערטליכער באַדייטונג. זעה פֶּשֶׁט; רעדע, פרעדיגט, פּאָר= טראַג.

דְּרִיסְתֵי-תְרַגְלָל, המ. (תלמודיש).

א'ן איינמירט, דאָס רעכט אַרייַ= צוטערטען.

דְּרִישׁוֹת-חֲקִירָה וְחֲקִירָה, הוו. (מ. דְּרִישׁוֹת-חֲקִירוֹת וְחֲקִירוֹת). "נאָכזוכונג און נאָכפּאַרשונג", אויספּאַרשונג, פאַרהער.

דְּרִיָּה, המ. (מ. דְּרִיָּים). וועג; גאַנג, שטייגער, אַרט, מאַניער. געהמען דעם דרך, אוועקגעהן, ויך אַפּמאַרענען. געבען דעם דרך, הייסען געהן. פאַרגעהן אין הויכע דרכים, זעהר ווייט פאַרגעהן.

דְּרִיָּה-אַצֵּב, או. זעה דְּרִיָּה-אַצֵּב.

דְּרִיָּה-אַרְצִי, המ. (תלמודיש). גוטע אויפפיהרינג, שענע מאַניערען, סטאַטעק.

דְּרִיָּה-הַיִּשְׂרָאֵלִי, המ. דער גלייכער (גאַטפּאַרכטיגער) וועג.

דְּרִיָּה-הַלְיָצָה, או. זעה דְּרִיָּה-הַלְיָצָה.

דְּרִיָּה-מִיִּשְׂרָאֵל, או. זעה דְּרִיָּה-מִיִּשְׂרָאֵל.

דְּרִיָּה לְרִיבֵי-שְׂלֹמֹה, המ. מ. (תל= מודיש). די וועגען פון פריעדען. פון דרכי-שלום וועגען, אום אַנצוהאלטען אָדער צו מאַכען פריעדען.

דְּרִישׁ [דְּרִישׁ], המ. אויסטייטשונג פון אַ ביבלישען אָדער תלמודישען טעקסט ניט נאָך דער ווערטליכער באַדייטונג. זעה פֶּשֶׁט.

דְּרִישָׁה, הוו. (מ. דְּרִישׁוֹת). רעדע, פרעדיגט, פּאַרמאַג (געוועהנליך פון אַ רעליגיעזען אינהאַלט).

ד'ר'ש'ה-געשאנק, המ. א געשאנק וועלכען מע גיט די ניו-פארהיי-ראטהעמע צו זייער האַכצייט (דער אויסדרוק קומט פון דעם וואָס פאָרצייטען פּלעגט זיין אַ מאָדע און דער חתן פּלעגט האַלטען אַ דרשה נאָך דער חופּה). "מע מיינט

גיט די דרשה נאָר די בקשה" (ווער).
 ד'ר'ש'ן, המ. (מ. ד'ר'ש'נים). רעד-נער, פרעדיגער, זאָגער.
 ד'ר'ש'יען, ד'ר'ש'יענען, גיש. רעדען, פרעדיגען, זאָגען.

ה.

ה, המ. דער פינפטער בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף-בית. אין אָנ-הויב אָדער אין מיטען פון אַ וואָרט אויסגעשפּראַכען ווי אין "האַבן", אין ענד פון אַ וואָרט — שמוּם; אין צעהלען גערעכענט אלס 5. ועה הָא.

נאָמען פון אַ געוויסען געבעט וואָס מע זאָגט אום ראש-השנה. "האות-ביד" אין די בעסטע תּפּלה" (שפּו). "האות-ביד שלום בקעשענע" (שפּו). "האות-ביד שמעחמ גרוים געשריבען" (שפּו).

ה' (צונגעשמעלט אין אָנהויב פון אַ וואָרט), דער, די. ה מ לך, דער קעניג. האשה, די פרוי. הנשמות, די זעלען.

האָז'נו, הוו. די דריי און פּופּציג-סטע סדרה (ווי).

ה', פּאַרקיצט אַרט פון שרייבען דאָס וואָרט 'ה' (ווי).

הַבְּרִיל, המ. אונטערשייד.

הא, המ. (מ. האיען). דער נאָמען פון דעם פינפטען בוכשטאב (ה) פון דעם אידישען אַלף-בית. "ער גיט זיין פּערד צו עסען דעם הא פון סדור" (ווער).

הבְּרִילָה, הוו. (מ. הבְּרִילֹת). דער זעגענשפּרוך וועלכען מע זאָגט ביי אידען שבת-צו-נאַכט; אַ געפּלאַכט-טען וואָקס-ליכט וואָס מע צינדט אָן ווען מע זאָגט די הברלה; אַ געפּלאַכטען וואָקס-ליכט.

הא-לח'מא-עני'א, (ליטורגיש). אָט און דאָס אָרעמע ברויט, די ערשטע ווערטער פון דער הגדה.

הבְּמִחָה, הוו. (מ. הבְּמִחֹת). פּאַרויכערונג, פּאַרשפּרעך, צוואַנג.

האוי-חז'ב'ד, המ. (ליטורגיש). "דער וועלכער האַלט אין דער האַנד", די ערשטע ווערטער און דער

הַבְּל, אנט. דער נאָמען פון אָד-הראשונים צווייטען זוהן וועל-כען זיין עלטערער ברודער קין האָט ערמאָרדעט, ווי די ב' בעל דערצעהלט.

הַגְּנִימָה, הוּו. (מ. הַגְּנִימוֹת). אִי=
בערטריובונג.

הַגְּמִ' ב. אָבוּוֹאָהַל, ווען אויך,
כאַטש.

הַדְּרוֹר, הַמ. פאַרשענערונג, פאַר=
פּוצונג.

הַדְּרוֹר־הַבֹּד, הַמ. אַכטונג, רע=
ספעקט, פאַרעהרונג.

הַדְּרִיּוֹמ, הַמ. (מ. הַדְּרִיּוֹמִים). א
פּראָסטער מענש, א פּראָסטאַק.

הַדְּלִמְדִּיגֵי, הוּו. (תלמודיש). די
צערעמאַניע פון אָנצינדען און
בענשען ליכט פּרוּיטאַג פאַר נאַכט.

הַדְּמִס, הַמ. (מ. הַדְּמִסִּים). א מירט,
דאָס מירטענ=צווייגעל וואָס מע
בינדט=צו צו דעם לולב; א
געפעס פון זילכער אָדער אַץ
אַנדער מעטאַל אָננעפּילט מיט
געוויירצען פון וועלכע מע שמעקט
זאָגענדיג הכדלה (ווי).

הַדְּפִסָּה (הַדְּפִסָּה), הוּו. דאָס דרוקען
(פון אַ בוך).

הַדְּרִיגָה, הוּו. דאָס שטייגען אָדער
ענטוויקלען זיך פון שטופּע צו
שטופּע.

הַדְּרִיגָה, הוּו. ערציהונג.

הַדְּרִיגָה, הַמ. אַ שאַרפּוּניגער תלמודי=
שער פאַרטראַג וועלכער ווערט
געהאַלטען ביים ענדיגען דאָס
שטודיום פון אַ טראַקטאַט פון
תלמוד און וועלכער בעשמעהט
געוועהנליך אין דער צוזאַמענקײט=
לונג פון דעם לעצטען זאַץ פון
דעם געענדיגעטען טראַקטאַט מיט
דעם ערשטען זאַץ פון דעם געכ=
סטען טראַקטאַט.

הַבֵּל, הַמ. (מ. הַבֵּלִים). פּוסטע
זאַך, נאַרישקײט, אַכערגלויבען.

הַבֵּלִי-הַבֵּלִים, הַמ. (ביבליש). גאַר=
נישט מיט גאַרנישט, א פּוסטע
זאַך.

הַבֵּלִיוֹת, הוּו. נאַרישקײטען, פּוסטע
זאַכען.

הַבֵּינָה, הוּו. פאַרשטאַנד, פאַר=
שטענדעניס.

הַבְּעַל, אַב. הַבְּא' (מ. הַבְּאִים);
וו. הַבְּאָה, מ. הַבְּאוֹת) עֲלִינוּ
לְבִיבָה, אַמ. (ליטורגיש). דער
וועלכער וועט קומען אויף אונו
צום גוטען, דער צוקינפטטיגער.

הַבְּרָה, הוּו. (מ. הַבְּרוֹת). אויס=
שפּראַכע.

הַבְּרָה (הַבְּרָה), הַבְּרָה, הוּו. (מ.
הַבְּרָהִים). דאָס אויפהויבען פון
דער ספּיריטורע גאַב'ן לייגען איי=
דער מע וויקעלט זי צונויף. גע=
בען הגבה, באַעהרען (אימי=
צען) מיט הגבה.

הַבְּרָה, הוּו. (מ. הַבְּרוֹת). די זאַמ=
לונג פון געבעטען, ביבלישע
זאַצען, תלמודישע ערקלעהרונגען
ערצעהלונגען און לעגענדען וועל=
כע מע זאָגט בײַ אירען אין די
ערשטע צוויי געכט פון פסח;
דאָס בוך וואָס ענטהאַלט די גאַ=
טעס=דיענכט פון סדר. "ער מיינט
גײט די הגדה גאַר די קנייד=
לער" (ווער).

הַבְּרָה, הוּו. (מ. הַבְּרוֹת). דורכ=
זעהונג, אויסבעערונג (פון אַ
מעקסט); אָנמערקונג.

הוֹצֵא אֶת־קַמְנוֹתַי הוּוּ. מ. קליינע אויסגאבען.

הוֹיִקְרִיבְךָ לָהּ, (ביבליש). מאך זעלטען דיין פוס (אין דעם הויז פון דיין פריינד). "אלע הווי קערס זיינען קרום אויסער הווקר-ר-ג-לך" (שפור).

הוֹיִרְג * ,המ. זעה ה'רוג.

הוֹיִרְגֵנְיִפֶשׁ, המ. (ביבליש). מער= דער.

הוֹיִרְגֵען, צא. מערדערליך שלאָגען. הוֹשִׁיעַ, אנמ. דער נאָמען פון א געוויסען ביבלישען פראָפעט; דאָס ביבלישע בוך וואָס ענטהאלט די פראָפעצייִהונגען פון הושע.

הוֹשִׁיעֵנָא, הוּו. (מ. הוֹשִׁיעֵנֹת). א, "העלה", דאָס אָנהויב= און ענד=וואָרט פֿין געוויסע געבעטען וועלכע מע זאָגט אום הושענא-רבה; א ווערבע=ריטעל וואָס מע שלאָגט אָן דער ערד אום הושענא-רבה זאָגענדיג דערביי די געבעטען פון הושענא. אָפגע= שלאָגענע הושענא, א זאך וועלכע טויג ניט מעהר.

הוֹשִׁיעֵנֶא־רִבָּה, המ. דער זיבענטער טאָג פון סוכות.

הוֹשִׁיעֵר, אב. הוֹשִׁיעֵנֶא־רִבָּה (וּו). הוֹיִרְגֵנְיִהֶר, היט זיך און היט זיך, זיי זעהר פאָרויכטיג.

הוֹיִרְגֵה, הוּו. (מ. הוֹיִרְגֵה). וואָר= נונג.

הוֹיִק, המ. (מ. הוֹיִקֹת). שאדען, פארלומט.

הוֹיִרְת־פִּנִים, הוּו. א שענעם אויס= זעהן, א שענע אסאָבע.

הוֹיִדוּ, המ. (לויטורגיש). "דאָנקט", דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָ= מען פון א געוויסען געבעט וואָס מע זאָגט אין מאָרגענדיגען דאוּ= גען; אנמ. דער נאָמען פון א גע= וויסען לאַנד דערמאָנט אין דער ביבעל. "זאָגט ער פלייש זאָגט זיי פיש זאָגט ער הוודו זאָגט זיי כוש" (ווער).

הוֹיִדְעָה, הוּו. (מ. הוֹיִדְעוֹת). בא= קאנטמאכונג, רעקלאַמע, אַנאַנסע. הוֹיִיָה, המ. גאָט (דאָס וואָרט איז אַין איבערשטעלונג פון די בוכ= שטאבען יְהוָה וּוּו).

הוֹיִיָה־רִבִּיל, המ. (ביבליש). בא= ריידער, פארלימדער. הוֹיִלְכֵיען, צש. אוועקגעהן, זיך אָפ= טראָגען.

הוֹי, המ. א פארמעגען.

הוֹיִרְב, המ. א גרויס פארמעגען.

הוֹיִרְעֵצוּם, המ. א גרויס פארמעגען.

הוֹיִסְפָה, הוּו. (מ. הוֹיִסְפֹת). א צולאָג, א ביילאָגע; א העכערונג (פון געהאלט).

הוֹיִצֵאָה, הוּו. (מ. הוֹיִצֵאוֹת). אויס= גאבע, אומקאסטען; דאָס אַרויס= געהמען די ספר־תורה פון דעם אַרו־קורש פאר'ן לייגען, אויס= געמעניס. געבען הוצאה, בא= עהרען (אימיצען) מיט אויסגעמע= ניס.

הוֹיִצֵא־תִּהְיֶיךָ, הוּו. מ. רייזע= קאָסטען.

הַכְּבִדָּה, הוּוּ. (מ. הַכְּבִדוֹת). בַּאֲשֶׁר שׁוֹעֲרוֹנֵג, בְּאַלְעִסְטִיגוֹנֵג.

הַכְּבִישָׁה וְהַכְּבִישָׁה, הוּוּ. (מ. הַכְּבִישוֹת וְהַכְּבִישוֹת). אֶפְלוּיִּי קַעֲנוֹנֵג, פֶּאֶרְלִיִּיקַעֲנוֹנֵג.

הַכְּבִישָׁה לְיִשְׂרָאֵל, אוּ. אֶלֶיךָ מִיט אֲנִיגְדֵר, אִינ גֶּאֲנַעֲעֵן.

הַכְּבִישָׁה לְיִשְׂרָאֵל, (בִּיבְלִישׁ). אֶלְצִיגֵג אִיז פּוֹסְטִיקִיט (בִּאֲרִישְׁקִיט). "הַכְּבִישָׁה לְיִשְׂרָאֵל אִינ גֶּאֲנַעֲעֵן מִזוֹ דֶּאָךְ וִוְעֵרֵעֵן" (שְׁפוּוֹ).

הַכְּבִישָׁה, אוּ. דִּי הוּיִפְטוֹאָךְ אִיז, דֵּער רַעוּלְטַאָט אִיז, אֶלֶוֹךְ.

הַכְּבִישָׁה, הוּוּ. (מ. הַכְּבִישוֹת). פֶּאָר־בִּאֲרִישְׁטוֹנֵג, צוּבֶאֶרִישְׁטוֹנֵג.

הַכְּבִישָׁה, הוּוּ. (מ. הַכְּבִישוֹת). אִיגֵג־נֶאֱהַמַּע, אִיגֵג־קוֹנְפֵט, אִיגֵג־רֶאָג; דֶּאָס אֲרִישְׁטֵמֶלֶעֵן דִּי סְפֶר־תּוֹרָה צוּרִיק אִינ אָרוּן־קוֹדֶשׁ גֶּאָבִי לִי־עֵנֶעֵן. גַּעֲבַעֵן הַכְּבִישָׁה, בַּאֲשֶׁר עֵהֲרַעֵן (אִימִיצֵעֵן) מִיט אֲרִישְׁטֵמֶע־רַעֵן דִּי סְפֶר־תּוֹרָה אִינ אָרוּן־קוֹדֶשׁ. "אָהֵן הוּצֵאָה אִיז קִיִּין הַכְּבִישָׁה נִישְׁטֶא" (שְׁפוּוֹ).

הַכְּבִישָׁה אֲרִישְׁטֵמֶלֶעֵן, הוּוּ. (תּוֹרָה) אֲרִישְׁטֵמֶלֶעֵן פֶּרַעֲמֵדַע, גֶּאֲסְטֶפֶרִישְׁטֵמֶלֶעֵן אֲרִישְׁטֵמֶלֶעֵן; אֲרִישְׁטֵמֶלֶעֵן וּוּאָ עִם וִוְעֵרֵעֵן אֲרִישְׁטֵמֶלֶעֵן פֶּרַעֲמֵדַע.

הַכְּבִישָׁה לְיִשְׂרָאֵל, הוּוּ. (תּוֹרָה) דֶּאָס אֲרִישְׁטֵמֶלֶעֵן אֲרִישְׁטֵמֶלֶעֵן מִיט דַּעַל מִיט גַּעֲלֵט אָדֶער אֲרִישְׁטֵמֶלֶעֵן אֲרִישְׁטֵמֶלֶעֵן. אֲרִישְׁטֵמֶלֶעֵן וּזוֹ צוּ פֶּאֶרְהִירֶאָטֶהֲעֵן.

הַכְּבִישָׁה, חוּוּ. אֲוִנְטֶרֶשְׁטֵמֶלֶעֵן אֲרִישְׁטֵמֶלֶעֵן, נִידֶערִגֶּעֲשְׁטֶאָגֶעֲנִיקִיט.

הַכְּבִישָׁה לְיִשְׂרָאֵל, הוּוּ. "דִּי דֵּער־מֶאָגוֹנֵג פּוֹן דִּי וִוְעֵלֶעֵן", אַ גַּעֲבַעֵט וּוּאָס מַע וּוּאָס פֶּאֶר דִּי וִוְעֵלֶעֵן פּוֹן דִּי מִיטֵע.

הַכְּבִישָׁה, הוּוּ. (מ. הַכְּבִישוֹת). רֶוֶף־צַעֲמַעֵל, פֶּאָוִעִסְטִקֶע.

הַכְּבִישָׁה, הוּוּ. (מ. הַכְּבִישוֹת). בַּאֲשֶׁר שְׁלוֹס, רַעוּאָלְצִיגֵעֵן.

הַכְּבִישָׁה, הִיזֶר, הִיזֶר. זַעֲה הַכְּבִישָׁה.

הַכְּבִישָׁה, (לִיטוּוִישׁ). "הַכְּבִישָׁה, דֶּאָס עֲרֶשְׁטֵע וּוּאָרְט מִיט וִוְעֵלֶעֵן עִם הַכְּבִישָׁה וּזְךְ אִינ יַעֲדֵער פֶּעֲרוּ פּוֹן אַ נַעוּוִיסֶעֵן גַּעֲבַעֵט וּוּאָס מַע וּוּאָס אֲוִם רֶאֶשְׁה־שְׁנַה צוּם עַנְד פּוֹן דֶּאָוִעֵן. קוּמֶעֵן גֶּאָךְ אֶלֶע חַיִּים, קוּמֶעֵן זַעֲהֶר שְׁפַעֵט.

הַכְּבִישָׁה, אוּ. אִינ אֲנַבֶּעֲטֶרֶאָכְט אֲוִ, אֲוִי וּוִי.

הַכְּבִישָׁה לְיִשְׂרָאֵל, (תּוֹרָה) "וּוּאָ וּוְעֵמֶט עִם גַּעֲפִיגֶעֵן?", וּוִי קַעֵן דֶּאָס וּוִי? וּוִי אִיז עִם מַעֲגִלֶיךָ?

הַכְּבִישָׁה, הִיזֶר. מַעֲמַפֶּעֵל, דֵּער הַכְּבִישָׁה מַעֲמַפֶּעֵל (פֶּאֶרְצִיטֶעֵן בִּי אִידֶעֵן).

הַכְּבִישָׁה לְיִשְׂרָאֵל, (בִּיבְלִישׁ). "דֶּאָס קִיגֵד אִיז נִישְׁטֶא", עֵר אִיז אֲנַטְלֶאָ־פֶּעֵן.

הַכְּבִישָׁה, הִיזֶר. זַעֲה הַכְּבִישָׁה.

הַכְּבִישָׁה, הוּוּ. (מ. הַכְּבִישוֹת), (תּוֹרָה) זַעֲה הַכְּבִישָׁה.

הַכְּבִישָׁה, הַכְּבִישָׁה, הִיזֶר. זַעֲה הַכְּבִישָׁה.

הַכְּבִישָׁה, הִיזֶר. הִיזֶר. (מ. הַכְּבִישוֹת), (תּוֹרָה) זַעֲה הַכְּבִישָׁה.

הַכְּבִישָׁה, קַעֵן עִם דַּעֵן וּוִי? אִיז עִם מַעֲגִלֶיךָ?

הַכְּצַעְתָּהּ, (ביבליש). צי איז טאקי (די זאך אזוי) ווי דאָס געשריי איז.
הַכְּרִיחַ, המ. נויטהווענדיגקייט.

הַכְּרִיחִית, הווי. א נויטהווענדיגקייט, א נויטהווענדיגע זאך.

הַכְּרִיעָה, הווי. (מ. הַכְּרִיעוּת). א צולאָג (צום געוויכט אָדער צו דער מאָס); א קאָמפּראָמיס, א'ן ענטשיידונג.

הַכְּשֵׁר, המ. (מ. הַכְּשֵׁרִים). א דאָקומענט, א צייגניס אויף כשרות (ווי).
הַלְבִּישָׁה, הווי. באַקליידונג, אויס=קליידונג.

הַלְבִּישָׁה, הווי. (מ. הַלְבִּישוּת). פאַר=לייהונג, פאַרבאַרגונג (פון געלט), באַרג.

הַלְוִיָּה, הווי. (מ. הַלְוִיָּאוֹת). פאַר=לייהונג, פאַרבאַרגונג (פון געלט), באַרג.

הַלְוִיָּאִי, אר. (תלמודיש). גיעהאי, איך ווינש אז.

הַלְוִיָּאוֹת, הווי. (מ. הַלְוִיָּאוֹת). זעה הַלְוִיָּאָה.

הַלְוִיָּאִי, אר. זעה הַלְוִיָּאִי.

הַלְוִיָּת (הַלְוִיָּת)-הַמֵּת, הווי. (תל=מודיש). דאָס באַגלייטען דעם טויטען צו דעם פּלאַטץ פון זיין בעערדיגונג.

הַלְוִיָּה, המ. א גאַנג, מאַניער פון געהן; מאַניער פון געהן געקליי=דעט, קליידונג.

הַלְוִיָּגִילָה, (ביבליש). ער וועט געהן. "דער הלך ילביט ניש" (ווער. — ד. ה. די זאך געהט ניש).

הַלְוִיָּגִילָמוֹ, (ליטורגיש). ער איז אַוועק אויף ויין וועלט, ער איז געשטאַרבֶּען. ער איז שוין אַ הלך-לעלמו, ער איז טויט.

הַלְוִיָּה, הווי. (מ. הַלְוִיָּוֹת). א גע=זען, א פאַרשריפט; דערינעניגער טהייל פון תלמוד וואָס באַשטעהט פון געזעצן און רעליגיעזע פאַר=שריפטען און אונטערשיידעט זיך פון דער אנדה. זעה הַלְוִיָּמוֹד.

הַלְוִיָּען, הַלְוִיָּענען, צש. געהן.

הַלְוִיָּבֵת, הווי. (מ. הַלְוִיָּבוֹת). זעה הַלְוִיָּבָה.

הַלְוִיָּבֵת, הווי. (מ. הַלְוִיָּבוֹת). א פאַרוויקעלער שווערער אינטע=רעס, א געשליעדער.

הַלְלָה, המ. (ליטורגיש). א צוואַ=מעגשטעלונג פון געוויסע קאַפיט=לען פון תהלים וועלכע מע זאָגט ראש־הרש און יום־טוב. האַלב הַל ל, הַל ל אין פאַרקירצטער פאַרם.

הַלְלֵ-הַגִּדּוֹל, המ. (תלמודיש). דער גרויסער (אונפאַרקירצטער) הלל.

הַלְלוּיָהּ, (ביבליש). "ריהמט גאָט", דאָס אָנהויב= און שלום=וואָרט פון פיעל קאַפיטלעך תהלים.

הַלְמֵאִי, ב. זעה אַמֵּאִי.

הַלְמֵצָה, הווי. (מ. הַלְמֵצוֹת). א שפּאַס, א ווערטעל, א וויץ.

הַמְבְּרִיל, המ. (ליטורגיש). "דער וואָס מאַכט א'ן אָפּשייד", דאָס ערשטע וואָרט און דער גאַנצער

פון א געבעט וואָס מע זאָגט ווען דער שבת פאַרנעהט .

הַמּוֹכֵז׳וּ, אב. הַמּוֹכֵר־בְּתוֹכָהּ , חמ. דער איבערבריינגער פון דעם דאָזיגען בריעה .

הַמּוֹן׳, חמ. פעבעל, נידעריגע מאַסע ; א גרויסע מאַסע .

הַמּוֹזְעֵם [עם], חמ. (ביבליש) . פעבעל, נידעריגע מאַסע .

הַמּוֹצִיאַ, חמ. (ליטורגיש) . "דער וואָס בריינגט אַרויס", דער נאָמען פון דעם זענענשפּרוך וועלכען מע זאָגט איידער מע עסט ברויט ; דאָס ערשטע שטיקעל ברויט וואָס מע עסט נאָך דעם ווי מע זאָגט המוציא . "די חלה קלעקט נישט אויף אַ המוציא" (ווער) . "איבער אַן אַנגעהויבענע חלה איז נישט גוט המוציא צו מאַכען" (שפּוו) . "נו, מאַך המוציא" (ווער) וואָס מע זאָגט ווען איינער פרעגט : "גו?" .

הַמְכוּנָה, אמ. דער גערופענער, דער זאָגענאָנטער . "יוסף המכונה יאָועף" .

הַמְלִיךְ, חמ. (ליטורגיש) . "דער קעניג", דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען פון אַ געוויסען געבעט וואָס מע זאָגט אום ראש־השנה (דאָס וואָרט ווערט געוועהנליך זעהר הויך אַרויסגעשריען) .

הַמְנֵן, אגמ. דער מיניסטער און ראטהגעבער פון דעם קיניג אחרשוש וועלכער האָט געפלאַנט צו פאַרמיליגען אַלע אירען און וועלכער איז נאָכדעם אַליין גע= האַנגען געוואָרען, ווי עס ווערט

באַשריבען אין דעם ביבלישען בוך "אסתר" ; א פיינד פון אירען ; א שלעכטער מענש . קלאַפען הַמּוֹעֵן, קלאַפען מיט די פיס אָדער מיט גראַנערס אין דער צייט ווען מע לייענט די געשיכטע פון הַמּוֹעֵן אין שוהל אום פורים, בוי יעדען מאָל ווען דאָס וואָרט "המן" ווערט דערמאָנט . הַמּוֹס מפלה , אַ שלעכטער אָפּשניט , אַ דורכ= פאַל .

הַמְנַמְנֵשׁ, חמ. (מ. הַמְנַמְנֵשׁעֵן) . אַ געוויסער זאָרט דרייעקיגער קו= כען אַנגעפילט מיט מאָהן וועלכען מע באַקט אויף פורים .

הַמְנַמְנֵשׁ קלאַפער, חמ. (מ. הַמְנַמְנֵשׁ קלאַפערס) . אַ גראַנער אָדער אַן אַנדער קלאַפגעצייג מיט וועלכען די קינדער קלאַפען הַמּוֹעֵן (ווי) .

הַמְצִיאָה, חווי . (מ. הַמְצִיאָוֹת) . שפּאַס, וויין, שפּיצעל ; איינפאַל . אויבער= הַמְצִיאָה , אויבער= שפּיצעל .

הַמְשִׁיךְ, חמ. (מ. הַמְשִׁיכִים) . פאַרשזעצונג ; פאַרבינדונג .

הַן [הַן], חמ. יא , יא=וואָרט ; אי , אויך .

הַן [הַן] אַרְקָה , חמ. עהרענוואָרט , עהרליכעס יא=וואָרט .

הַן [הַן] אַשְׁלִי , חמ. מיין יא=וואָרט , מיין עהרענוואָרט .

הַנְּאִיָּה, חווי . (מ. הַנְּאִיָּוֹת) . פאַר= געביגען, גענוס .

הַנְּהַ, ב. אַווי ווי .

הַנְּהַנְּהַ, חווי . (מ. הַנְּהַנְּהַוֹת) . פּיה=

רעדע, לויברעדע נאך א גע=
שטארבענעם.

הַסְפִּיקָה, הווי. (מ. הַסְפִּיקוֹת).
אויסהאלטונג, ערנעהרונג, פענסייע.
הַסְפִּיקוֹת, הווי. דאָס באַנגוגען זיך
(מיט וועניג).

הַעֲבֵר [הַיָּרֵךְ] הַבֶּדֶד, ה.מ. פֿאַר=
מינדערונג פון עהרע, באַליידונג.
הַעֲבֵרָה [הַעֲבֵרָה], הווי. (מ. הַעֲבֵרוֹת
[הַעֲבֵרוֹת]). פֿאַרקוימנג (פון גע=
זיכט), גרימאסע, מיגע; באַ=
ווענונג.

הַעֲבֵרָה [הַיָּרֵךְ] הווי. (מ. הַעֲבֵרוֹת
[הַיָּרֵךְ]). פֿרעכהייט, אוינפֿאַר=
שעמטקייט.

הַעֲבֵרָה, הווי מ. הַעֲבֵרוֹת. אַג=
מערקונג.

הַעֲבֵרָה, הווי מ. הַעֲבֵרָוֹת. אַפּ=
שאַצונג, אַפּטאַקסירונג; אַ מאַקסע
וועלכע די געמיינדע לענט אַרויף
אויף די מיטגלידער לויט איטל=
כענ'ס פֿאַרמעגען.

הַעֲבֵרָה, הווי. (מ. הַעֲבֵרָוֹת). אי=
בערווענונג.

הַפִּוּה, ה.מ. זעה הַפִּוּה .

הַפְּטוּרָה, הווי. (מ. הַפְּטוּרוֹת).
דער קאַפּיטעל פון נביאים אָדער
כתובים וועלכען מע לייענט פֿאַר
אין שוהל אום שבת און יום־טוב
און אין פֿאַסט־טעג נאָך דעם ווי
מע האָט געלייענט פון דער תורה.
אַ נאָמען פון דער הַפְּטוּרָה,
אַן אויסגעטראַכטער, נישט־גע=
שטויגענער נישט־געפֿלויענער נאָ=
מען.

רונג, פֿאַרוואַלטונג; אויפֿפיהרונג;
איינפיהרונג.

הַנְּחָה, הווי. (מ. הַנְּחוֹת). גרונג=
זאָן; פֿאַרלויכטערונג, פֿאַרלינדע=
רונג; נאָכלאָונג, אַרונטערלאָונג,
ראַבאַט.

הַנְּלָ, אב. הַנְּלָךְ (מ. הַנְּלָכִים;
זו. הַנְּלָכָה, מ. הַנְּלָכֹות)
לְעֵיל, א. דער אויבענדערמאָג=
טער.

הַנְּלָ, ה.מ. (ליטורגיש). דאָס ער=
שטע וואַרט און דער נאָמען פון
אַ געבעט וואָס מע זאָגט פֿאַר
מוסף אום ראַש־השנה.

הַנְּעִלָה, הווי. באַשוונג.

הַנְּרוֹת־הַלָּלוּ, ה.מ. (ליטורגיש).
"די דאָווגע ליכט", די ערשטע
ווערטער און דער נאָמען פון אַ
געבעט־געזאַנג וואָס מע זינגט
ווען מע צינדט אָן די תנוכה=
ליכט.

הַסֵּב *־בַּעַט, הווי. דער שטוהל
אָדער געזעס אויסגעבעט מיט קי=
שענס אויף וועלכען דער פֿאַמי=
ליען־פֿאַטער זיצט אַנגעלעהנט ביים
אַפֿריכטען סדר.

הַסְבִּיָּה, הווי. (מ. הַסְבִּיָּוֹת). ער=
קלערונג, אויסשטייטשונג.

הַסְבִּיָּם, ה.מ. צושטימונג.

הַסְבִּיָּה, הווי. (מ. הַסְבִּיָּוֹת). צו=
שטימונג, רעקאַמענדאַציען, באַ=
שטעטיגונג; רעקאַמענדירענדער
בריעף.

הַסְפִּיר, ה.מ. (מ. הַסְפִּירִים). קלאָג=
ען.

גליק, ערפאלג, גערעטעניס.
הַצִּיָּעָה, הוּוּ. (מ. הַצִּיָּעוֹת). פֶּאָר-
שלאג, פראיעקט.

הַקִּי, אב. הַקִּיָּוִן (וּוּו).

הַקִּבֵּה, אב. הַקִּדוּש־בְּרוּךְ-הוּוּ
(וּוּו).

הַקִּדוּש־בְּרוּךְ-הוּוּ, הַמ. (תלמו)
דיש). דער הייליגער געבענשט
זאל זיין זיין נאָמען, גאָט.

הַקִּדְמָה, הוּוּ. (מ. הַקִּדְמוֹת).
פאַררעדע, פאַרוואָרט, אַינלייטונג.

הַקִּדְשִׁים, הַמ. (מ. הַקִּדְשִׁים). "הייט"
לינקייט, א נאכטלאגער פאר
בעטלער אָדער א קראנקענהויו פאר
אַרעמע; א שמוציג הויו. "א
ליארם ווי אין א קדש" (ווער).

הַקִּדְשִׁינִיעֵ, הוּוּ. (מ. הַקִּדְשִׁינִיעֵ)
צעם). א נידעריגע געמיינע פרוי.

הַקִּדְשִׁינִיק, הַמ. (מ. הַקִּדְשִׁינִיק)
קעם). א נידעריגער געמיינער מאן.

הַקִּיָּוִן, א. דער קליינער, דער
ווינציגער (אין אויסדרוק פון באַ-
שיידענהייט וועלכען מע שטעלט
פאר דעם נאָמען ווען מע שרייבט
אונטער אַ בריעף).

הַקִּיָּצוֹר, או. זעה הַקִּיָּצוֹר.

הַקִּיָּפָה, הוּוּ. (מ. הַקִּיָּפּוֹת). אַרום-
גאַנג, רונדמאַרש (אין שוהל אום
שמתתורה); באָרג, קרעיש.

הַקִּיָּצוֹר, או. אין קורצען, אַלוּץ.

הַרְרֵ, הַמ. באַרג.

הַרְרֵ-הַבֵּיִת, הַמ. (תלמודיש). דער
באַרג אויף וועלכען דער הייליגער

הַפֶּךָ [הַפֶּךָ], הַמ. געגענואץ, גע-
גענטהייל.

הַפֶּכְיָה, הַמ. (ביבליש). א לייכט-
זינגער, פאַרענדערליכער מענש.

הַפֶּלְאָפֶּלָא, או. (ביבליש).
העכטט וואונדערבאר, זעהר
מערקווידיג, אויסגעצייכענט גוט.

הַפֶּלְגָה, הוּוּ. (מ. הַפֶּלְגוֹת). אי-
בערטרייבונג.

הַפֶּלְגִים, או. ווי עם שיינט, ווי עם
זעהט אויס, קענטיג.

הַפֶּלְקִים, הַמ. (מ. הַפֶּלְקִים). אונג-
טערברעכונג, אַפרוה, צווישענ-
רוים, צווישענצייט.

הַפֶּסְקָה, הוּוּ. (מ. הַפֶּסְקוֹת). אונג-
טערברעכונג, אַפרוה, צווישענ-
צייט, צווישענרוים.

הַפֶּסְקוֹת, פֶּאָסמען. פֶּאָסמען
ה פֶּסְקוֹת, פֶּאָסמען אַלע מאָג-
טאג און דאָנערשטאג אָדער אַג-
דערע באַשטימטע מעג אין דער
וואָך.

הַפֶּרְקִי, א. פריי, פריי פאר אַלע-
מען; אויסגעלאסען, פרינציפלאן.
ה פֶּרְקִי-פֶּעטרושקע, פריי, אָהן
א קאָנטראָל. "אז דאָס לעבען איז
זיס איז די וועלט ה פֶּרְקִי"
(שפּוּו).

הַפֶּרְקִי-וּוּו, הַמ. (מ. הַפֶּרְקִי-וּוּו)
גען). אויסגעלאסענער פרינציפ-
לאָוער קערל.

הַפֶּרְקִי-רוֹת, הוּוּ. אויסגעלאסענהייט,
פרינציפלאָווגקייט.

הַפֶּרְקִי-כוֹת, הוּוּ. (מ. הַפֶּרְקִי-כוֹת-עוּו).
באַדערפעניס, נויטהווענדיגקייט.

הַפֶּרְקִיָּה, הוּוּ. (מ. הַפֶּרְקִיָּהוֹת).

ערשטע ווערטער פון דעם שפרוך וועלכען דער חתן וואָנט צו דער כלה ווען ער מהומ איהר אָן דעם הייראַט=רינג .

ה'רייח'ו'שן, חמ. מ. (תלמודיש) . די פינסטערע בערג, ווייט פאר= וואָרפענע לעגענדאַרישע בערג . אַוש אין די ה'ר-י-ה'ו-ש'ך , ועהר ווייט פאַררוקט .

ה'רי'נה, הוּוּ . (מ. ה'ריג'ות) . אָן אויסשלאַכטונג ; אַ שלאַכט, אַ אַ קריג, אַ געשלעג, אַ האַמפּעריי . ה'רים'נו'ק'עות, חמ. מ. (ביבליש) . בערג און טהאַלען . צוואַנגען ה'ר-י-ב-ג'ב'עות, מאַכען גרויסע פאַרשפרעכען .

ה'ריני'מו'ק'ן-ו'מו'ק'ן, (ליטורגיש) . "איך בין גרייט און פאַרטיג" , די ערשטע ווערטער פון דעם שפרוך וועלכען מע וואָנט איידער מע פאַריכט אַ ועליגייעזע צערעמאָניע .

ה'ר'ף-צ'ין, חמ. (תלמודיש) . אַ וואונק פון אָן אויג, אָן אויגע= בליק .

ה'ר'ש'אָה, הוּוּ . (מ. ה'ר'ש'אות) . פּאָלמאַכט, בעפּאָלמעכטיגונג . ה'ש'אָר'ת-ה'נ'פּש, הוּוּ . "די איבער= בלייבונג פון דער זעלע", די אונשטערבדיכקייט פון דער זעלע .

ה'ש'ב'עה, הוּוּ . (מ. ה'ש'ב'עות), (קאַ= באַליסטיש) . דאָס באַשווערען (דורך הייליגע נעמען און ווער= טער) אַ בייזען גייסט אָדער אַ טייוועל .

ה'ש'בת-אַב'י'דה, הוּוּ . (תלמודיש) . דאָס אָפּגעבען אַ געפונענעם גע=

מעמעל (ביי אידען פאַרצייטען) איז געשטאַנען .

ה'ר'ה'ני'תים, חמ. (ביבליש) . דער איילבערט=באַרג, אַ געוויסער היי= ליגער באַרג אין פּאַלעסטינאַ .

ה'ר'ג, חמ. (תלמודיש) . די שטראַף פון קעפען (ביי אידען פאַרצייטען) . ה'ר'ג'ל, חמ. געוואָהנהייט .

ה'ר'ג'ל-נע'ש'ה-ט'בע, (נאָכתלמו= דיש) . די געוואָהנהייט ווערט אַ נאַטור .

ה'ר'גען, ה'ר'גענען, צא. טויטען , ערמאָרדען ; מערדערליך שלאָגען , שלאָגען . אַרויס'ה'ר'ג'ען , אַרויסשליידערען . אַרונטער'ה'ר'ג'ען , אַרונטערשליידערען . צו'ה'ר'ג'ען, טויטען .

ה'ר'ג'ש, חמ. געפיהל .

ה'ר'נ'ש'ה, הוּוּ . געפיהל , דאָס פיהען .

ה'ר'ה'ור, חמ. (מ. ה'רהו'רים), (תלמודיש) . געדאַנק, פאַרבאָר= גענער געדאַנק .

ה'רהו'רים-ר'עים, חמ. מ. (ליטור= גיש) . שרעכטע געדאַנקען .

ה'רוג, חמ. (מ. ה'רוגים) . ערמאָר= דעטער, טויטער קערפּער .

ה'רו'סה, ה'רו'סה, הוּוּ . (מ. ה'רו'חות, ה'רו'חות) . פאַרדינסט, פּראָפּיט .

ה'ר'ק'ה, הוּוּ . ברייטיקייט, באַ= קוועמליכקייט, גוטע אומשטענדען .

ה'ר'י-אַת'מ'ק'ו'ק'ש'ת, (ליטורגיש) . "דו בוסט הייליג פאַרבונדען", די

אויפבליהונג פון דער ניי-העברע=
 אישער ליטעראטור).
 הַשְׁבִּי'לָה-סִפֵּר, חמ. (מ. הַשְׁבִּי'לָה-
 סִפֵּרִים). אַ ניי-העברעאישעם בוך,
 אַ בוך פון אַ נייט-רעליגיעזען איג-
 האלט.
 הַשְׁבִּי'מָה, הווי. דאָס פרייה אויפ-
 שטעהן (צום דאווענען).
 הַשְׁבִּי'מָה, הווי. (מ. הַשְׁבִּי'מֹת).
 בילדונג, קענטעניס.
 הַשְׁבִּי'שָׁה, הווי. דאָס איינלעגען געלט
 ביי אַ שליש (ווי).
 הַשֵּׁם [הַשֵּׁם], חמ. דער נאָמען (פון
 נאָט), נאָט. זעה יֵשׁ-הַמִּפְּוִי'ש.
 הַשֵּׁם [הַשֵּׁם] יִצְלִי'ם בְּרַבִּי'ךָ (מ.
 בְּרַבִּי'ךָם [בְּרַבִּי'ךָ]). נאָט זאָל באַ-
 גליקען דיין (אייער) וועג.
 הַשֵּׁם [הַשֵּׁם] יִשְׁמְרֵנוּ, נאָט זאָל
 אונז באַהיטען.
 הַשֵּׁם [הַשֵּׁם] יִתְבָּרַךְ, נאָט גע-
 בענשט זאָל ער זיין.
 הַשְׁמִי'מָה, הווי. אַין אויסלאָונג,
 אַין אויסגעלאָוענער זאָץ אָדער
 וואָרט.
 הַשְׁשִׁי'רָה, הווי. (מ. הַשְׁשִׁי'רֹת).
 פארמוטהונג, מיינונג, היפאָ-
 מהעווע.
 הַשְׁשִׁי'עָה, הווי. (מ. הַשְׁשִׁי'עֹת).
 איינפלוס, באַאיינפלוסונג.
 הַשְׁשִׁי'עֵה-עֵלִי'נָה, הווי. (קאבאָ-
 ליסטיש). דער איינפלוס פון אוי-
 בען, די געטליכע באַאיינפלוסונג
 (אויף דער וועלט).
 הַשְׁשִׁי'פָה, הווי. (מ. הַשְׁשִׁי'פֹת).
 איבעריכט, איבערבליק.

גענשטאנד צוריק צו דעם איי-
 גענשהימער.
 הַשְׁשִׁי'גָה, הווי. (מ. הַשְׁשִׁי'גֹת). באַ-
 גריף; די פעתיגקייט צו באַגריי-
 פען, אויפפאסונגס-קראפט.
 הַשְׁשִׁי'חֹת, הווי. (מ. הַשְׁשִׁי'חֹת).
 אויפועהונג, אויפפאסונג; געט-
 ליכע אויפועהונג, פאָרזעהונג.
 "יעדע מערכה איז פון גאָט'ס
 הַשֵּׁם" (שפּוּו.).
 הַשְׁשִׁי'חֵה-עֵלִי'נָה, הווי. די אויבער-
 שטע אויפועהונג, די געטליכע
 פאָרזעהונג.
 הַשְׁשִׁי'חֵה-פִּרְמִי'ת, הווי. די געטליכע
 אויפפאסונג אויף אימליכען בע-
 שעפעניס באַוונדער.
 הַשְׁשִׁי'מֵר-הַחִי-אֲנִי, (ביבליש).
 בין איך דען דער היטער פון מיי-
 ברודער? די ווערטער וואָס קי-
 האָט געענטפערט ווען נאָט האָט
 איהם געפרעגט וועגען זיין ברודער
 הבל וועלכען ער האָט ערמאָרדעט.
 הַשְׁשִׁי'נו, (ליטורגיש). "קעהר אונז
 אום צוריק". "הַשֵּׁם יִבְנוּ נאָ-
 זאָר!" (ווער. — ד. ה. צוריק!
 איבערגעדעהט דעם דייקסעל!).
 הַשִּׁי'ת, אב. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (ווי).
 הַשְׁשִׁי'לָה, הווי. בילדונג, אויפקלע-
 רונג (דאָס וואָרט ווערט הויפט-
 זעכליך געברויכט צו בעצייכענען
 די באַוועגונג פאר אייראָפּיאישע
 בילדונג וואָס האָט זיך אָנגעהוי-
 בען צווישען אירען אין דעם
 לעצטען טהייל פון דעם 18-טען
 יאָרהונדערט און האָט זיך צו-
 ערשט אַרויסגעוויזען אין דער

הַשְׁתַּדְּלוּת, הוּוּ. (מ. הַשְׁתַּדְּלוּתִיעַן).
באמינונג, האדאטיסטוואָ.

הַשְׁתַּדְּלוּתִימוּת, הוּוּ. ערשטוינונג,
פארוואונדערונג.

הַשְׁתַּדְּלוּתִישׁוּת, הוּוּ. (קאבאליסטיש).
די צוואמענקויטלונג פון באגע-
בענהישען אָדער פון אורזאכען און
פאָלגען.

הַשְׁתַּדְּלוּתִיג, הוּוּ. אורין.

הַשְׁתַּדְּלוּתִיעַן, הוּוּ. (מ. הַשְׁתַּדְּלוּתִיעַן).
פארענדערונג.

הַשְׁתַּדְּלוּתִיעַן, הוּוּ. אויסגיסונג (פון
געפיהלען).

הַשְׁתַּדְּלוּתִיעַן־פֶּשׁ, הוּוּ. אויסגיס-
סונג פון דער זעלע, אויסגיסונג
פון געפיהלען.

הַתְּבוּדָה, הוּוּ. אָפּגעוונדערטקייט
פון דער וועלט, איינזאמקייט.

הַתְּבוּדָה, הוּוּ. דאָס אַריינטראַכט-
טען זיך, באַטראַכטונג, אויפ-
מערקזאמקייט.

הַתְּבוּדָה, הוּוּ. (קאבאליסטיש).
דאָס באַהעפּטען זיך (אין געדאַג-
קען צו גאָט).

הַתְּבוּדָה, באַניי זיך! (אַזוי ווינשט
מען אייגעס וועלכער טהוט אָן אַ
ניי קלייד צום ערשטען מאַל).

הַתְּבוּדָה, הוּוּ. (מ. הַתְּבוּדָהִיעַן).
פארפליכטונג, פליכט.

הַתְּבוּדָה, הוּוּ. דאָס קלייגען זיך,
שארפויניגקייט.

הַתְּבוּדָה, הוּוּ. (מ. הַתְּבוּדָה). אָג-
הויב. "אַ גוטע הַתְּבוּדָה איז
אַ האַלבע אַרבייט" (שפּוּו). "אַ

שלעכטע הַתְּבוּדָה בריינגט צו
אַ מפּלה" (שפּוּו).

הַתְּבוּדָה־הַשְׂפָּר, הוּוּ. דאָס אָנהוּ-
בען שרייבען אַ ספּר־תּוּרה; דער
פארט וועלכער ווערט געמאַכט
ביי'ן אָנהויבען שרייבען אַ ספּר-
תּוּרה.

הַתְּבוּדָה, הַמּוּ. (מ. הַתְּבוּדָהִים). ער-
לויבניס. "קלייגע הַתְּבוּדָה
בריינגען גרויסע יאָרוּם" (שפּוּו).
וואָרטשפּיעל פון וואָרט "יאָרוּם"
און "אַסור־ים".

הַתְּבוּדָה־עַם־קָא, הַמּוּ. (מ. הַתְּבוּדָה־
עַם־קָאִים). די ערלויבניס וועלכע
איז געמאַכט געוואָרען פון גע-
וויסע ראַבינישע אויטאָריטעטען
(מהר"ם מרוטענבערג) צו געהמען
פראָצענט אונטער געוויסע באַ-
דינגונגען; אַ צעטעל וואָס ווערט
אויסגעמאַכט אין פארבינדונג מיט
אַ וועקסעל אָדער אַ באַמערקונג
אויפ'ן וועקסעל אַליין וואו עס
ווערט ערקלערט און דער פראָצענט
ווערט גענומען לויט דער ראַביני-
שער ערלויבניס.

הַתְּבוּדָה, הוּוּ. צופלאַמטקייט,
צוהיצטקייט, באַנייסטערונג, עג-
טהוויאָמוס.

הַתְּבוּדָה־בוּדָה־דיג, אַ. מיט היץ, מיט
אַ ברען, ענטהוויאָסטיש.

הַתְּבוּדָה, הוּוּ. פלייס, פלייסיקייט.

הַתְּבוּדָה, הוּוּ. (מ. הַתְּבוּדָהִיעַן).
אַמט, שטעלע; דאָס אַרופּגעצען
(אימיצען) אויף אַ'ן אַמט.

הַתְּבוּדָה, הוּוּ. דאָס שטעלען זיך
אַנטקעגען, ווידערשטאַנד.

התקנ'ה, הווי. "די האפונג", דער נאָמען פון אַ געוויסען ציוניסטישען ליעד.
 התקנ'בות, הווי. פריינדליכקייט, פריינדליכע באהאנדלונג.
 התקש'רות, הווי. פארבינדונג.
 הת'רת-נד'רים, הווי. (תלמודיש). די אויפלייוונג פון אַ גדר (ווי). (דורך דעם רב אָדער דורך גע= לעהרטע).
 התר'אה, הווי. (מ. התר'אות). וואַרונג; אַ מינדליכער אָדער גע= שריבענער אויפֿרוף צו ערשיינען פאר'ן רב.

התנצ'לות, הווי. (מ. התנצ'לותיען). פארענטפערונג, פארטהייריגונג.
 התעו'רות, הווי. ערוואַכונג, בא= גייסטערונג.
 התפע'לות והתפע'לות, הווי. ענט= ציקונג, באגייסטערונג, באוואונג= דערונג. האפען התפעלות, ווערען ענטציקט. קעלבערנע התפעלות, נארישע באוואונג= דערונג.
 התפ'שות והנפ'שיות, הווי. (קא= באליסטיש). דאָס אויסטהאָן ויך פון אלע קערפערליכע און מאַטע= ריעלע אינטערעסען.

ו.

מאָנאט פון דעם אידישען עבור- יאָהר (ווי).
 נאו, המ. (מ. נאויען). דער נאָמען פון דעם וועקסטען בוכשטאב (ו) פון דעם אידישען אלף-בית.
 נאו'נו, (ביבליש). און ער איז נישט, ער איז אַנטלאָפֿען.
 נאם-תאמר, (תלמודיש). און אויב דו וועסט זאָגען, אין פאל אז דו וועסט זאָגען.
 ואם תאמר מה נאכל (ביבליש): וכי תאמרו מה נאכל. און אויב דו וועסט זאָגען וואָס וועלען מיר ע-ען? און וואָס וועט זיין מיט לעבענשמייטעל?

ו, המ. ויער וועקסטער בוכשטאב פון דעם אידישען אלף-בית. אָהן אַ וואָקאל=צייכען אָדער מיט אלע אנדערע וואָקאלען אויסער הולם אָדער שורוק אויסגעשפראַכען ווי "וו" אין "וועקען"; מיט די פינגער מעלאך פון הולם (ו) אָדער שורוק (ו) איז ער בלויז אַ וואָקאל=צייכען; אין צעהלען גערעכענט אלס 6. זעה נאו.
 ו' (צונגעשטעלט אין אָנהויב פון וואָרט), און, מיט. הוצאה והכנסה, אויסגאָבע און איינגאָבע.
 נאָמען.
 נאָרד ו'נאָרד, המ. דער זיעבעטער

נִאָרָא, הוּוּ. דער נאָמען פון דער פערצעהנטער סדרה (ו.ו.).

נִאָתָם/ן, הוּוּ. דער נאָמען פון דער פינף און פיערציגסטער סדרה (ו.ו.).

וְכָא לְצִיּוֹן גּוֹ'אֵל וְנֹא'מַר אֶ'מֶן . (ליטורגיש). און עס וועט קומען אויף ציון א דערליווער און מיר וועלען זאָגען אָמן (ווערטער פון א געוויסען געבעט מיט וועלכע מען ענדיגט געוועהנליך א רע= ליניעווען אָדער תלמודישען פאָר= טראג).

נִרְאִי, הֵם. געוויסהייט, א זיכערע זאך.

נִקָּא רְאָיָה, (תלמודיש). און אַט איז דער באווייזן.

נִהוּא נִמְ'שָׁל קָךְ, (ביבליש). און ער זאָל געוועלטיגען איבער דיר (די ווערטער וועלכע נאָט האָט געזאָגט צו דער פרוי, ווי די בי= בעל דערעהלט). "ו הו א= ים ש ל= בך און וואָס זי וויל טהוט זי דאָך" (שפּו.ו.).

נִהוּא ד'רְחוּם, הֵם. (ליטורגיש). א געבעט וואָס ווערט געזאָגט אַלע מאָנאָטאָג און דאָנערסטאג. לאַנג ו הו א= ר חוּם, דער פולער טעקסט פון דעם דאָזיגען געבעט.

נִהַיְבַל שְׁרִיר וְקִיּוּם, (תלמודיש). און אַלעס (וואָס שטעהט אויבען) איז באַשטעטיגט און פעסט=גע= שטעלט (ווערטער מיט וועלכע מע ענדיגט א פארלאָבונג= אָדער היראטה=קאָנטראַקט).

נִשְׁתַּיְתָּ, און צווייטענס.

נִו, הֵם. (מ. נ'וען). זעה נָאוּ.

נִרְאִי, הֵם. זעה נִרְאִי.

נִרְיָקְעִמוֹדִים, הֵם. מ. (ביבליש). אייגענטליכע באַרייטונג: "די העקלעך פֿין די זיילען". די בוכ= שטאַבן "ו" ביי'ם אָנהויב פון יעדען עמוד (ו.ו.). (געוויסע ספרות תורות ווערען פון שענקייט וועגען אַווי געשריבען אַז יעדער עמוד זאָל זיך אָנפאַנגען מיט א "ו").

נִרְדִּי, הֵם. (מ. נ'ירד'יים). זעה נִרְדִּי.

נִוְלָד וְנִוְלָד, הֵם. זעה נִוְלָד.

נִוְקָת וְנִוְקָת, הוּוּ. זעה נִוְקָת.

נִוְעַד, הֵם. זעה נִוְעַד.

נִוְשָׁט, הֵם. זעה נִוְשָׁט.

נִוְתָרְן, אִמּוּ. (מ. נ'וּתָרְיים). זעה נִוְתָרְן.

נִוְתָרְנוּת, הוּוּ. זעה נִוְתָרְנוּת.

נִזְאֵת־הַבְּרִיָּה, הוּוּ. דער נאָמען פון דער פיער און פופציגסטער סדרה (ו.ו.).

נִיאָ'מַר, (ביבליש). "און ער האָט געזאָגט", א וואָרט מיט וועלכען עס הויבען זיך אָן פיעלע זאָצען פון דער ביבעל.

נִיאָ'מַרְדָּוּד, הֵם. (ביבליש). די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון אַ ביבלישען קאָפימעל וועל= כען מע זאָגט אַלע טאָג אין דעם מאָרגענדיגען און פאַרנאַכטיגען דאָוונען.

הענדיג משה'ס גרויסקויט), גע= מאכטע פאלשע פרייד. (שטאמט פון דעם וואָס דער תלמוד זאָגט אז אויף דעם וואָרט "ויהר" שמעהען פינטעלאַך אום אָנצודיי= טען אז דאָס פּרעהען זיך איז ניט געווען פון האַרצען).

וַיְהִי, הוּוּ. דער גאָמען פון דער צוועלפטער סדרה (ויו).

וַיְהִי, הוּוּ. דער גאָמען פון דער צוויי און פופציגסטער סדרה (ויו).

וַיִּפְתַּח אֶת פִּי הָאֱלֹהִים, (ביבליש). און ער (גאָט) האָט געעפענט דעם מויל פון (בלעם'ס) עוועלין (א) ווערטעל וואָס מע זאָגט ווען אי= מיצער מיטט זיך אַרײַן אין אַ געשפרעך מיט אַ נאַרישער אָדער ניט=פּאַסיגער פּאַמערקונג. זעה ב'ל'עם.

וַיִּצְא, הוּוּ. דער גאָמען פון דער זיעבענטער סדרה (ויו).

וַיִּצְעֲקוּ, הֵם. (ביבליש). "און זיי (די אידען אין עניפּטען) האָבען געשריען (צו גאָט)", אַ געשריי, אַ ליאַרם.

וַיִּקְהַל, הוּוּ. דער גאָמען פון דער צוויי און צוואַנציגסטער סדרה (ויו).

וַיִּקְהַל־הַלְפָקוּדִי, זעה ס'ד'רה.

וַיִּקָּם מִלֶּהָרְדֵּשׁ, (ביבליש). און עס איז אויפגעשטאַנען אַ נײַער קיניג (אין עניפּטען).

וַיִּקְרָא, הֵם. דער גאָמען פון דעם דריטען בוך פון תּוּמֵשׁ (ויו); הוּוּ. דער גאָמען פון דער פינף און צוואַנציגסטער סדרה (ויו).

וַיִּבְאֵהוּ הָמָן, (ביבליש). און המן איז געקומען (א'ן אויסדרוק מיט וועלכען מע באַגרייט אַ ניט=גע= וויגשמע פּערזאָן).

וַיִּבְרַח, הֵם. (ביבליש). "און ער איז אַנטלאָפּען", פּאַרשווינדונג. מאַכען אַ וי ב ר ח, אַנטלויפּען; אַנטלויפּען מיט פּרעמדע געלט.

וַיִּגַשׁ, הוּוּ. דער גאָמען פון דער עלפטער סדרה (ויו).

וַיִּדְוֶי, הֵם. (מ. ו'ד'ו'ים). באַקע=

נונג פון זינד; דאָס געבעט וואָס אַ שטערבענדער זאָגט באַקענענדיג זיינע זינד. אָפּזאָגען וי ד ו י, פּאַרצווייפּלען, אויפגעבען יעדע האַפּנונג. "אז מען לעבט אָהן חשבון שטאַרבט מען אָהן וי ד ו י" (שפּו).

וַיְהִי, הֵם. (מ. ו'ה'ים), (ביבליש). "און עס איז געווען", א'ן אומ= גליק, אַ קאַטאַסטראָפּע. (די באַ= דייטונג צוגעגעבען דעם וואָרט שטאַמט פון דעם וואָס דער תלמוד זאָגט אַז אַזאַו עס שמעהט אין דער ביבעל דאָס וואָרט "ויהי" דאָרט ווערט געוועהנליך דער= צעהלט א'ן אומגליק וואָס האָט פּאַסירט).

וַיְהִי הַיּוֹם, (ביבליש). און עס איז געווען דער טאָג (א'ן אויסדרוק מיט וועלכען מע הויבט אָן א'ן ערצעהלונג).

וַיִּנְיָא, אַנּם. דער אינגסטער פון המן'ס צעהן זיהן; נאַר; מענלי= כער אַרנאַן.

וַיִּיחַד, הֵם. (ביבליש). און ער (יתרו) האָט זיך געפּרעהט (זע=

מוכת אום יום־כפור). זעה יִבְךָ
הַיָּה מוֹיָנָה.

יִבְךָ יִבְךָ הַיָּה מוֹיָנָה, (תלמודיש).
און אזוי פלעגט ער (דער כהן־
גדול) צעהלען (ווען ער פלעגט
מאכען די בלוט־שפריצונגען אויפ'ן
מוכת אום יום־כפור). "פון וכך־
היה־אומר ביו וכך־היה־
מונה אין א גרויסער אונטער־
שייד" (שפון. — ד.ה. פון זאגען
ביו געבען איז ווייט).

יְכַל כַּת דְּיִלְיָהּ, (קאבאליסטיש).
און זיין גאנצע קאמפאניע.

יְכַרְוֹת, חמ. (ליטורגיש. אורשפרינגט
ליך פון אנדערער באדייטונג).
דער מעגליכער אָרגאַן.

יְלָד יְלָד, חמ. דאָס קינד (אין מוֹ
טער'ס בויך).

יְנַתְּנָהּ־תִּקְוָה, חמ. (ליטורגיש). די
ערשטע ווערטער און דער נאָמען
פון אַ געבעט וואָס מע זאָגט אום
ראשהשנה און יום־כפור; דער
פארפאסער פון דעם דאָזיגען גע־
בעט. "נעה קלאָג איהם פאר'ן
ונתנה־תוקף" (ווער. — ד.
ה. קענסט קענען איהם גאָר ניט
טהאָן).

יְנַתְּנוּ, (ביבליש). "און זיי זאָלען
געבען". "ונתנו מאכט צוריק
אויך ונתנו" (שפון. — ד.
ה. אז מע טהוט אַ געפעליגקייט
קען מען ערווארטען צוריק אַ גע־
פעליגקייט).

יְסַתְּרֵם, חו. די צייט, די מאָ־
נאטליכע (ביי פרויען), מענסטרו־
אציאָן.

יְנַרְא, חו. דער נאָמען פון דער
דריטער סדרה (ווי).

יְנַשֵּׁב, חו. דער נאָמען פון דער
ניינטער סדרה (ווי).

יְנַשְׁקֶהוּ, (ביבליש). "און ער (עשו)
האָט איהם (יעקב'ן) געקושט".
וישקהו מיט פינטעלאך, פאר־
רעהערנישע פריינדשאפט (שטאַמט
פון דעם וואָס דער תלמוד זאָגט
אז אויף דעם וואָרט "וישקהו"
שמעהען דאָריבער פינטעלאך אום
אָנצודרייטען אז דאָס קישען איז ניט
געווען פון האַרצען).

יְנַתְּנוּ לָהּ (הַאֲלֹהִים) מִמֶּלֶךְ הַשָּׁמַיִם
וּמִשָּׁמַיְךָ הַשָּׁמַיִם, חמ. (ביבליש).
"און געבען זאָל דיר (גאָט דעם
טהווי פון הימעל און די פעטקייט
פון דער ערד)", די ערשטע ווער־
טער און דער נאָמען פון געוויסע
פסקים וועלכע מע זאָגט אין
שבת־צו־נאכט'יגען מעריב־געבעט.
"וינתן לך — קיין געלט איז
ניטאָ, מַטְלֵה שְׁמַיִם — ניטאָ
וואו צו ליהען, וַמִּשְׁמַיִם
הארץ — דאָס געלט איז ביי'ם
פרייך" (שפאָס־ליעדעל).

יְנַתְּרוּ־יָצוּ, (ביבליש). און זיי די
קינדער אין רבקה'ס בויך) האָבען
זיך געראַנגעלט.

יְכוּ, אכ. יְכוּ־לָהּ (זעה אונטען).

יְכוּ־לָהּ, (תלמודיש). און דאָס
גאנצע, און אזוי ווייטער.

יְכַךְ יִבְךָ הַיָּה אוֹיָר, (תלמודיש).
און אזוי פלעגט ער (דער כהן־
גדול) זאָגען (ווען ער פלעגט מאַ־
כען די בלוט־שפריצונגען אויפ'ן

נְעַד, חמ. מ. (נְעַדִים). קאָמיטעט.

נְעַד-הַכּוֹלָל, חמ. א קאָמיטעט וועלכער האָט צו וואָגען איבער מעהרערע געמיינדען אָדער אָרגאַניזאַציען; דער קאָמיטעט וועלכער טהיילט אויס די נדבות וואָס ווערען געשוקט פון פאַרשיעדענע לענדער פאַר די אָרעמע אידען אין פּאַלעסטינאַ.

נְעַד-הַכּוֹלָלִי, חמ. צענטראַל קאָמיטעט.

נְעַד-הַפְּשׁוּרוֹת, חמ. א קאָמיטעט פון רבנים אָדער פאַרשטעהער פון דער געמיינדע וואָס פאַסט אויף אַז דאָס פּלייש וואָס די געמיינדע עסט וואָל ווין כּשר.

נְעַל-כּוֹלָם, או. (ליטורגיש). איבער אַלעמען, אין מעהר פון אַלץ, און איבערהויפּט.

נְצַדְקָתָךְ (נְצַדְקָתְךָ), חמ. און חוּ. (ביבליש). "און דיין גערעכטיג= קייט", א פּערזאָן וועלכע מאַכט פּרומע אָנשטעלען אָדער וויל זיך אַרויסווייזען פּרומער פון אַנדערע. נְשֵׁט (נְשֵׁט), חמ. שפּיורעהר, שלונד.

נְשֵׁתִי, אנוו. די פּרוי פון דעם קי= ניג אהשורוש (ווי). וועלכע ער האָט געלאָזט טויטען, ווי די בילבעל דערצעהלט.

נְתִיבֵיךָ, חמ. מ. "די פּרומע". אויפ= שטען ותיקין, אויפשטען פאַרשאַג צו דאוונען.

נְתִיבֵיךָ, חמ. מ. (נְתִיבֵיךָ). א פּרוי= גיבער מענש. "אַין אָרעמאָן איז אַ ותרן אויף אַ פּרעמדען ביי= טעל" (שפּוּ). נְתִיבֵינֹת, חוּ. פּרייגביגקייט.

ז.

מיט די ווערטער: זאַת הַנְּכֶכֶת הַמְּזַבֵּחַ, דאָס איז די איינווייהונג פון דעם אַלטאַר.

זְבֻלוֹן, אנט. דער נאָמען פון איינעם פון יעקב'ס צוועלף זיהן; דער שטאַם וועלכער קומט אַרויס פון זבולון.

זִבְת חֵלֶב זִבְכֵּשׁ, א. (ביבליש). פּליסענדיג מיט מילך און האָניג.

זֶה חֲלִיפָתִי זֶה כְּפָרְתִי, (ליטוּר=

ז, דער זיבעטער בוכשטאַב פון דעם אידישען אַלף-בית; אין צעהלען גערעכענט אַלס 7. זעה ז'יין.

ז' אָדַר (אָדָר), חמ. דער זיבעטער טאָג פון מאַנאַט אדר, דער טאָג פון משה'ס טויט (לויט דער טראַדיציע), און אַ האַלבער פּאַסט= טאָג.

זאת-חֵן נְכָה, חמ. דער לעצטער טאָג פון הנוכה (אין וועלכען מע לייגט ענט די פּרשה וואָס הויבט זיך אָן

ז'ווג, המ. (מ. ז'ו'גים). פאָאר, צו=
 גויפּפּאַרונג; באַשעערטע פּאַר.
 ז'ו'ה-ז'וין, צש. ווערט ז'וין, פּאַר=
 דיגען; דערלעבען. "מאַכט רשי
 (ווי). לא זוכה" (וואולגאַר
 ווערטעל. — ד. ה. וועסט עס
 גיט דערלעבען צו זעהן).

ז'ול נ'ל, המ. בילליגקייט, וואָל=
 וועלקייט, איבערפלוס.

ז'ול-ז'וס'יא, המ. (מ. ז'ול'לים-
 ז'וס'יאים), (ביבליש). א פּרע=
 סער און א וויפער.

ז'וקה, הוו. (מ. ז'ונות). אויסגעלאָ=
 סענע פרוי.

ז'ווג, המ. (מ. ז'ו'גים). זעה
 ז'ווג.

ז'יוף, המ. (מ. ז'ו'פים). פעלשונג,
 נאַכמאַבונג.

ז'יין, המ. (מ. ז'יין'ס). דער נאַמען
 פון דעם זיבעטען בוכשטאב (ז)
 פון דעם אידישען אַלף-בית.

ז'יפן, המ. (מ. ז'יפ'נים). זעה
 ז'יפן.

ז'יפ'רון, המ. (מ. ז'יפ'רות). זעה
 ז'יפ'רון.

ז'יל'זול, המ. (מ. ז'יל'זולים). זעה
 ז'יל'זול.

זי"ע, אב. זכותו נ'גן ע'לינו (ווי).
 ז'יק'נה, המ. זעה ז'ק'נה.

ז'יכאי, המ. איינער וועלכער געהט
 ארויס ריין פון געריכט.

ז'כור [ז'כר] כ'רית, המ. (לימורגיש).

גיש). "דאָס איז א'ן אומבויט פאַר
 מיך, דאָס איז א'ן אויסלייונג פאַר
 מיך", די ערשטע ווערטער פון
 דעם שפּרוך וועלכען מע זאָגט
 ווען מע שלאָגט כפרות (ווי).

ז'קב, המ. גאָלד.

ז'קב'ט'הור, המ. ריינעס גאָלד,
 לויטער גאָלד.

ז'קובים, המ. מ. גידדענס.

ז'קור, המ. (מ. ז'קור'ים). איינער
 וועלכער היט אָפּ גענוי אַרעלינג=
 עזעס געזען; א פּאַרויכטיגער
 מענש.

ז'נג, המ. (מ. ז'ונות). פּאַאר. אָפּ=
 היטען זונות, זיך אָפהיטען
 פון עסען און טרינקען א. א. וו.
 אין גראַדע צאָהלען, אזוי ווי
 פון עסען צוויי בייגעל, טרינקען
 צוויי גלעזער טהוי א. א. וו. (לויט
 א געוויסע באַהויפטונג פון תלמוד
 האָבען די בייזע גייטער אַ גרויסע
 מאַכט אויף גלייכע צאָהלען).

ז'נ'תו, ז'נ'תי, ז'נ'ת'ך, הווי. זיין,
 מיין, דיין ווייב.

ז'הר, המ. דער נאַמען פון אַ געווי=
 סען קאַפּאַליסטישען קאַמענטאַר
 אויף דער תורה געשריבען אין
 אַראַמעאַיש, פאַרעפּענדליכט צו=
 ערשט אין דעם דרייצעהנטען
 יאָרהונדערט און צוגעשריבען צו
 דעם תנא (ווי) שמעון בן יוחאי;
 דאָס בוך איז די קוואַל פון וועל=
 כער עס שעפען און די אוטאָרי=
 טעט אויף וועלכע עס פּאַציהען
 זיך אַלע שפעטערע קאַפּאַליסטישע
 ביכער.

זְכָר, המ. א'ן אנדענק, א צייבען, א שפור.

זְכָר לְחוּרְבָן, המ. (תלמודיש). א'ן אנדענק אן דער צושטערונג (פון דעם הייליגען טעמפעל).

זְכָר לְמִיט, המ. (תלמודיש). א'ן אנדענק אן דעם לעהם (וואָס אידען האָבען געמוזט קנעמען אין עניפטען).

זְכָר צִדִּיק לְבָרָכָה, (ביבליש). געבענשט זאל זיין דער אנדענק פון דעם גערעכטען (ווערטער וועלכע מע זאָגט ווען מען דער= מאַגט א געשטאַרבענעם).

זְכָרִין, המ. (מ. זְכָרִינֹת). עראי= גערונג, אנדענק.

זְכָרִין, המ. (מ. זְכָרִינִים). גע= דעכטנים, די פעהיגקייט צו גע= געדענקען. "א לינגער מוז האָבען א גוטען זכרון" (שפון).

זְכָרִינוּ (מ. זְכָרִינֵם; וו. זְכָרִינָה, מ. זְכָרִינֵן) לְבָרָכָה, המ. זיין (זייער; איהר, זייער) אנדענק זאל געבענשט זיין (ווערטער וועל= כע מע זאָגט ווען מע דערמאָנט דעם נאָמען פון א געשטאַרבענעם).

זְכָרִיָה, אנמ. דער נאָמען פון א געוויסען אידישען פראָפעט; דער נאָמען פון דעם אידישען בוך וואָס ענטהאלט די פראָפעצייחונגען פון זכריה.

זָל, אב. זְכָרִינוּ לְבָרָכָה (ווו.).

זְלוּל, המ. (מ. זְלוּלִים). שימפּ= וואָרט, זידעל=וואָרט.

זְמִירוֹת, הוו. מ. געוויסע לויב=

"דערמאָן זיך אן דעם בוגד", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון א געבעט וואָס מע זאָגט פריה פארטאָג אין דעם זונטאָג פאר ראש-השנה.

זְכוּת; המ. (מ. זְכוּתִיעַן). פאָר= רעכט, פרווילעגיע; פארדינסט, גוטע טהאַט, גוטע אייגענשאַפט; פארטהיירדיגונג. האָבען א זכות אויף א ספר, האָבען דאָס אויס= שליסליכע רעכט צו דרוקען א בוך. זיין זיידענ'ס זכות איז אהם בייגעשטאַנען, ער איז גע= האָלפען געוואָרען צוליעב דער פרומקייט אָדער די גוטע טהאַטען פון זיין זיידען. לערנען א זכות אויף אימיצען, אימיצען פארטהיי= דינגען.

זְכוּת־אֲבוֹת, המ. (תלמודיש). די גוטע אָדער פרומע טהאַטען פון (געשטאַרבענע) עלטערען. "זכות אבות איז קיין קאטאָוועס" (שפון).

זְכוּתוֹ יִגְן עַלְיָנוּ, זיינע (דעם געשטאַרבענעם) גוטע טהאַטען זאלען אונז באַשירמען (פון שלעכטם).

זְכוּתוֹ יִגְן וַאֲנִיָּהּ, פאראַדיע אויף זכותו יגן עלינו (ווו.). זעה יִגְן וַאֲנִיָּהּ.

זְכִיָּה, הוו. (מ. זְכִיּוֹת). פרוויל= לעגיע, אויסצייכנונג, עהרע.

זְכָר, המ. (מ. זְכָרִים). מאַנספער= זאָן. "ער מיינט אַז ער איז איין זכר אין מאַסקווא" (ווער).

הייליגען (געשריבען נאך דעם נאָ=
מען פון אַ געשטאַרבענעם זעהר
פרומען מאַן).

זצ"ל, אב. ז'ק"ר צ'דיק ל'ב'ר'כה
(ו.ו.).

זק"נה, הוו. (מ. זק"נות). זעה
זק"נה.

זק"ן, המ. (מ. זק"נים). א'ן אלטער
מאן, עלטסטער.

זק"ן אשמיאי, המ. (תלמודיש). א'ן
אלטער זיגנער.

זק"נה, חוו. (מ. זק"נות). א'ן אלטע
פרוי.

זק"נה, הוו. ערטער, אלטקייט.

זר'ב'בל, אנמ. דער נאָמען פון דעם
פיהרער וועלכער האָט צוריקגע=
בראָכט די אידען פון בבל קיין
פאלעסטינא ווי עס ווערט דער=
צעהלט אין דעם ביבלישען בוך
"עזרא".

זר'ע, הוו. אַ געקאָכטער ביין מיט
אַ שטיקעל פלייש דאָרויף וואָס
ווערט געלעגט אויפ'ן טיש צום
סדר אלס א'ן אנדענק אן דעם
לאַם וועלכען מע פלעגט פאַר=
ציימען ביי אידען אָפּפערען אום
פּכה.

זר'יו, המ. (מ. זר'יים). אַ גע=
שווינדער, פלינגקער, פינגקליכער
מענש.

זר'יעה, הוו. (מ. זר'יעות). זאָמט,
זאָמען.

זר'ע, המ. שפראַצונג, אָפּשטאַמונג,
קינדער; שכבת זרע.

געזאַנגען וועלכע מע זינגט שבת
ביים עסען און שבת=צו=נאַכט.
"אַ סך זמירות און וועניג
לאַקשען" (ווער.).

זמן זמן, המ. (מ. זמנים). צייט.

זמן מנחה, די צייט פון מנחה;
אַ סעמעסטער, איינער פון די
צוויי לעהר=טער זיגען (צווישען
סוכות און פסח און צווישען פסח
און סוכות), אַ האַלב יאָר.

זמן חרותנו, המ. (ליטורגיש). די
צייט פון אונזער באַפרייאונג (אזוי
רופט מען דעם פּייערמאָג פון
פּסח).

זמן מ'פן חרותנו, המ. (ליטורגיש)=
ניש). די צייט ווען אונזער תורה
איז געגעבען געוואָרען (אזוי רופט
מען דעם פּייערמאָג פון שבועות).

זמן פדיון, המ. (תלמודיש). די
צייט פון אָפּצאָהלען, צאָהל=טער=
מין.

זמן שמתנו, המ. (ליטורגיש). די
צייט פון אונזער פרייד (אזוי
רופט מען דעם פּייערמאָג פון
סוכות).

זמר, המ. געזאַנג, מעלאָדיע, ליעד.

זנב, המ. (מ. זנבים). אייגענשליך;
זנבות. עק, זוידעל; מענלי=
כער אָרגאַן; אַ באַרר.

זנות, הוו. הורעריי.

זנות ליטעראַטור, הוו. פאַרנאַגראַ=
פּישע, שמוציגע ליטעראַטור.

זצוק"ל, אב. ז'ק"ר צ'דיק זק"דוש
ל'ב'ר'כה, געבעניש זאָל זיין דער
אנדענק פון דעם גערעכטען און

פאַרשריפטען וועגען געבעטען און
נאָמעס=דיענסט.
וְרֵשׁ, אַנזו. דער נאָמען פון המן'ס
פּרוי.
וְרֵת, המ. דער קליינער פינגער.
זעה יוד.

וְרֵשׁ, המ. דער נאָמען פון דער
ערשטער פון די זעקס הויפט=אָב=
טהיילונגען פון תלמוד וועלכע
ענטהאַלט די רעליגיעזע געוועזען
וואָס באַציהען זיך אויף פעלדער,
פלאַנצען א. ד. ג. און אויך אלע

ת.

תְּבוּרָה, הוו. (מ. תְּבוּרוֹת). קאָמפּ
פּאַניע, געוועלשאַפט.
תְּבוּרָה, הוו. (מ. תְּבוּרוֹת). זעה
תְּבוּרָה.
תְּבוּרָה, המ. מ. (ביבליש:
תְּבוּרָה). געבורט=וועהען.
תְּבוּקָה, אַנמ. דער נאָמען פון אַ
געוויסען פּראָפּעט; דער נאָמען
פון דעם ביבלישען בוך וואָס
ענטהאַלט די פּראָפּעציעווינגען פון
תְּבוּקָה.
תְּבוּרָה, המ. (מ. תְּבוּרִים).
קאמעראַד, קאמפּאַניאָן, שול=קאָ=
מעראַד, פּרוינד; גענאָסע, מיט=
גלעד. אָ פ' ח ב'ו', אויס חבר.
תְּבוּרָה, (מ. תְּבוּרִים). א. קאָ=
מעראַדשאַפּטליך, באַפּריינדעט.
תְּבוּרָה, הוו. (מ. תְּבוּרוֹת). גענאָ=
נאָסין, מיטגלעד.
תְּבוּרָה, הוו. (מ. תְּבוּרוֹת). געוועל=
שאַפט, קאמפּאַניע; פּאַ-איון, אָר=
נאַניזאַציע. ווייסע=ח ב' ר ה,
לויפער=באַנדע, באַנדע פון יוד=
נאָמעס.

ח, דער אַכטער בוכשטאַב פון דעם
אידישען אַלף-בית; אין צעהלען
גערעכענט אלס 8. זעה ת"ח.
חאַס'לערע, הוו. (מ. חאַס'לערעס).
האַבצייט (אין אַפּאַראַכטענדען זיין).
זעה ת'תוּנָה.
תְּבוּדָה, אַב. תְּבוּדָה, בְּיָנָה, בְּיָעָה,
פּרוינד, פּאַרנאָנט, קענטנים (קאָ=
באַליסטישע אייגענשאַפטען פון דער
נאָטהייט). המ. דער נאָמען פון אַ
געוויסער חסידישער סעקטע.
תְּבוּדָה, הוו. אַ קלויז פון חבד=
ניקעס (ו.ו.).
תְּבוּדָה, המ. (מ. תְּבוּדָה).
אַן אַנהענגער פון חב"ד (ו.ו.).
תְּבוּדָה, המ. (מ. תְּבוּדָה). (תל=
מדיש). די לידען וועלכע דער
טויטער מוז אויסשטעהן אין זיין
קבר איידער מע ברענגט איהם
פאר דעם הימלישען געריכט.
תְּבוּדָה, המ. (מ. תְּבוּרִים). אַ פּאַר=
פּאַסונג, אַ ווערק, אַ בוך; (אין
אויסהמעטיק) צוזאַמענגענונג,
צוזאַמענציהונג.

(אזוי רופט מען דעם פייערמאָג פון שבועות).

חג-המ-צות, המ. (ביבליש). דער פייערמאָג פון מצות.

ח'נ'א, הוו. (מ. ח'נ'א'ות, ח'נ'א'ים). א (ניט=אידישער) פייערמאָג. "אז מע קלינגט אין א חג א אָדער א שרפה אָדער א פג" (שפון).

ח'ג'י, אנמ. דער נאָמען פון א גע= וויסען פראָפעט; דאָס ביבלישע בוך וואָס ענטהאלט די פראָפע= צייהונגען פון חגי.

ח'ד-ב'ד'ר'א, המ. איינער אין זיין צייט, דער גרעסטער מאן פון זיין צייט.

ח'ד-נ'ד'יא, המ. (מ. ח'ד-נ'ד'יא'ים). (ליטורגיש). "איין ציקעלע", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון אַן ערצעהלונג פאר קינדער וועלכע געפינט זיך אין דער הגדה; א נאָרישע פארשלידערטע געשעכטע; טורמע, געפענקניס. "אריינ'שב'ען אין ח-ד-גדיא" (ווער).

ח'ד'י'ת, הוו. פרייד.

ח'ד'וש, המ. (מ. ח'ד'ו'שים). א גויס, א נייער אויפטוה; א וואונדער, א זעלטענהייט. געהן אויף ח'דושים, געהן זעהען די וואונדער.

ח'ד'ושיען זיך, צוו. זיך וואונדערען.

ח'ד'ר [ח'ד'ר], המ. (מ. ח'ד'ר'ים). צימער; א שול פאר קינדער. אויס= זאָגען פון ח'ד'ר, אויספלוידערען א געהיימניס.

ח'ק'ר'ה-מאן, המ. (מ. ח'ק'ר'ה-ר'יט). מיטגליעד פון א פאראיין; היטער קערל, יונגמאש.

ח'ק'ר'ה-ק'ד'י'שא, הוו. "דער היילי= גער פאראיין", בערדיגונגס=פאר= איין.

ח'ק'ר'ה'טע, הוו. (מ. ח'ק'ר'ה'טעם). א היטער, דורכגעמאכטע פרוי.

ח'ק'ר'ה'ניק, המ. (מ. ח'ק'ר'ה'ניקעם). יונגמאש.

ח'ק'ר'ה'יש, א. באלאנגענדיג צו א פאראיין.

ח'ק'ר'טע, הוו. (מ. ח'ק'ר'טעם). פרוינדין, שוהל=קאמערדין.

ח'ק'רו'תא, הוו. (מ. ח'ק'רו'תות). קאמערעדשאפט, ברודערליבקייט; געזעלשאפט; קאמפאניע; באגדע, האליאמטערע.

ח'ק'ר'יא, הוו. (מ. ח'ק'ר'יות). קאמ= פאניע, באגדע, האליאמטערע.

ח'ק'ר'יען-זיך, צוו. קאמערעדשאפט מאכען, זיין באפריינדעט.

ח'ק'ר'ישאפט, הוו. קאמערעדשאפט, ברודערליבקייט.

ח'ק'ת-צ'י'ן, הוו. די ליעבע צו ציון, די ליעבע צו פאלעסטינא.

ח'ק'ה'א'ס'יף, המ. (ביבליש). דער פעסט פון איינזאמען (דאָס גע= טריידע פון פעלד. אזוי רופט מען דעם פייערמאָג פון סוכות).

ח'ק'ה'ב'ו'רים, המ. (ביבליש). דער פעסט פון די ערשמלינג=פרוכטען

ח'ד'ש, המ. (מ. הַדְּשִׁים). מאַנאַט.
 ח'ה, אנוו. דער גאַמען פון דער
 ערשטער פרויענציימער, די פרוי
 פון אדמ-הראשון. "ציעקאווע ווי
 מוטער חוה" (ווער).

חוח"מ, אב. חול-המ'עַד (ויו).
 חוחמ"ס, אב. חול-המ'עַד סויבות
 (ויו).

חוחמ"פ, אב. חול-המ'עַד פֿסח
 (ויו).

ח'ז'ק*, המ. א לעכערליכע אָדער
 אונבאדייטענדע פערזאָן; שפּאַס,
 שפּאַט. מאַכען חוזק, אָפּלאַ=
 כען, אָפּשפּעטען. האָבען אַ פנים
 ווי חוזק, ויין לעכערליך.
 חוזק איז ויין גאַמען, ער איז
 א'ן אונבאדייטענדע פערזאָן. ער
 זעהט אויס ווי חוזק אין ג'=
 עדו, ער זעהט אויס קאַמיש.
 "חוזק האָט זיין אייגען ווייב
 ניט דערקענט" (ווער). (דאָס
 וואָרט ווי עס שיינט שטאַמט פון.
 דעם אייגעננאָמען "חוזק" מיט
 וועלכען עס האָט זיך גערופּען אַ
 געוויסער מאַן וועגען וועלכען
 עס פלעגען אַרומגעהן צווישען
 פּאָלק שפּאַס האַפּטע געשיכטען.
 דאָס וואָרט איז אָבער פּאַהאַנדעלט
 געוואָרען אלס אַ העברעאישעם
 און פון איהם האָט זיך זאָגאר
 ענטוויקעלט אַ צווייטעס וואָרט
 מיט אַ העברעאישער פּאַרם:
 ח'ז'ק'ות, ויו).

ח'ז'ק'ען, צש. מאַכען שפּאַס, אָפּ=
 לאַכען. אָפּ'ח חוזק'ען, אָפּ=
 לאַכען.

ח'רר-אינגעל, הו. (מ. ח'רר-
 אינגעלעך). א שול-קינד. "ווען
 פּרעהען זיך די חדר = אינג =
 לעך ווען דער רבי זיצט שבעה"
 (שפור).

ח'רר וח'רר-הק'הל, המ. דאָס צי=
 מער וואו די פּאַרשטעהער פון
 דער (אירישער) געמיינדע האַלטען
 זייערע באַראַטהונגען.

ח'רר [ח'רר] מת'וקן, המ. אַ מאָ=
 דערנע שול צו לערנען העברעאיש
 און אַנדערע גענענשטאַנדען לויט
 דער נייער מעטהאָדע.

ח'רר"ג, אב. ח'ררם ד'ר'ג'נו ג'ר'שום
 (ויו).

ח'ד'ש, המ. די נייע געטריידע (וועל=
 כע די גאַנץ פרומע אירען עסען
 ניט ביז דעם 18=מען מאָג פון דעם
 מאַנאַט ניסן).

ח'ו, אב. חסד'ש'לום (ויו).

חוב, המ. (מ. ח'ובות). שולד,
 פליכט.

ח'וב-ב'צ'יון, המ. (מ. ח'וב-ב'צ'יון).
 אַ ליעבהאָבער פון ציון; אַ מיט=
 גליעד פון אַ פּאַראיין גענרינדעם
 צו קאָלאָניזירען אירען אין פּאַ=
 פּאַלעסטינאַ.

ח'ובת-הל'ב'ות, המ. "די פליכט
 פון די הערצער", דער גאַמען פון
 אַ געוויסען אידישען מאָראַל-בוך.

חודער-מודער (וואהרשיינליך פון
 ח'דר מה'ודר, אַ שעה צימער),
 המ. פּעטשונג, טורמע. "אריינ'=
 ישבען אין חודער = מודער"
 (ווער).

אידישע פייערמעג (ווי אונטען).
 חוֹלֵם-מוֹיֶד סוֹכּוֹת, המ. די האלב=
 פייערמעג צווישען די ערשמע און
 די צווייטע טעג פון סוכות (ו.ו.).
 חוֹלֵם-מוֹיֶד פֶּסַח (פֶּסַח), המ. די
 האלב=פייערמעג צווישען די
 ערשמע און די צווייטע טעג
 פון פסח (ו.ו.).

חוֹלֵה, המ. (מ. חוֹלָאִים *, איי=
 גענטליך: חוֹלִים). קראנקער,
 פאציענט.

חוֹלָה, א. קראנק.

חוֹלָה-קְמוֹסוֹן, המ. א געפעהרליך
 קראנקער.

חוֹלֵה-הַנֶּפֶשׁ, המ. "די קראנקהייט
 פון דער זעלע", זינדיגקייט.

חוֹלֵי-מַעֲיָוִים, המ. (תלמודיש).
 בויך=קראנקהייט, לייב=שמערצען.

חוֹלֵי-נִפְלָאִים, המ. די פאליגע
 קראנקהייט, עפילעפסיע.

חוֹלָם, המ. (מ. חוֹלָם'ס). דער
 נאָמען פון א געוויסען העברעאיי-
 שען וואָקאל, אויסגעשפראַכען
 אונגעפעהר ווי "אַאו". דער ציי=
 כען פון דעם וואָקאל איז ענטווע=
 דער א פינטעלע איבער דעם
 בוכשטאב, אָווי ווי אין "נֶם",
 אָדער א "ו" מיט א פינטעלע פון
 אויבען (ו) נאָך דעם בוכשטאב,
 אָווי ווי אין "חוֹלָה".

חוֹלָם-נָאָן, ה.י.ו. (מ. חוֹלָם-נְעוּזֵר).
 א צוראפעטע נאָן (א'ן אויס=
 דרוק פון קינדער).

חוֹזֵר, המ. (מ. חוֹזְרִים). איינער
 וועלכער איז אָנגעשטעלט ביי א
 חסידישען רבי'ן צו ווידעהאלען
 און ערקלערען דעם פאָרטראג וואָס
 דער רבי האָט געהאלטען.

חוֹזֵר בְּתְשׁוּבָה (בְּתְשׁוּבָה), המ.
 (מ. חוֹזְרִים בְּתְשׁוּבָה (בְּתְשׁוּבָה))
 איינער וואָס באַרייַעט אויף זיינע
 זינד.

חוֹזֵר בְּתְשׁוּבָה (בְּתְשׁוּבָה) זיין,
 צש. באַרייַען אויף זינד.

חוֹמֵת-מִשְׁלֵשׁ, המ. (ביבליש). א
 פאָדים געפלאַכטען אין דרייען.

חוֹמֵת-שֶׁדֶרָה, המ. (תלמודיש). דער
 רוקען=ביון, דער מאַרד=ביון.

חוֹמָא-בְּעִלְזוּיָן, צש. זינדיגען
 מיט (דער זינד פון) דעם (נאָל=
 דענעם) קאלב, זינדיגען. זעה
 ע'נ'ר.

חוֹמָא וּמְחִיָּא (אַתְהָר'בִּים), המ.
 (תלמודיש). איינער וואָס זינדיגט
 אַליון און מאַכט אַנדערע צו זינ=
 דיגען.

חוֹמָאָן, צש. זינדיגען; געשלעכט=
 ליך זינדיגען.

חוֹבָא וּמְלִילָא, מ. (תלמודיש).
 שפּאַס און געלעכטער, שפּאַט.

חוֹבֵר (חוֹבֵר), המ, (מ. חוֹבְרִים
 וְחוֹבְרִים)). איינער וועלכער
 געהמט אין אַרענדע, א'ן אַרענ=
 דאַר.

חוֹלֵם-מוֹיֶד, המ. (תלמודיש).
 "וואָכעדיגער פייערמאַג", די
 האַלבע פייערמעג צווישען די
 ערשמע און די צווייטע טעג פון

חול'שָׁה, הוּו. שוואַבקיט, שלאַפּ= קייט.
 חול'שֶׁה-חֶלְשׁוֹת, הוּו. גרויס עקעל, עקעלהאפטע זאך.
 חול'שֶׁת-הַגּוֹף, הוּו. קערפערליכע שוואַבקיט.
 חוֹמֵד מִמוֹן, הַמ. אַ ליעבהאָבער פון געלט, אַ געלטניעריגער מענש.
 חוֹמֵר, הַמ. מאַטעריע; דער מענש= ליכער קערפער. אָנשטאַפּען דעם חוֹמֵר, אָנצילען דעם מאָגען, עסען.
 חוֹמָרָא, הוּו. (מ. חוֹמָרֹת), (תל= מודיש). אַ שווייריגקייט, אַ שווע= רע פראַגע; שטרענגקייט (אין ענטשיידען אַרעליגיעזע פראַגע).
 חוֹמֵשׁ, הַמ. (מ. חוֹמֵשִׁים). איינס פון די פינף ביכער פון תורת משה (ווי); די פינף ביכער פון תורת משה.
 חוֹנָף, הַמ. (מ. חוֹנָפִים). אַ שמייב= לער, אַין אונטערלעקער.
 חוֹפֵה, הוּו. (מ. חוֹפִית). אַ פיער= עקיגע דעקע אַריבערגעצויגען אויף פיער שטאַנגען אונטער וועלכע די הייראַטה=צערעמאַניע ווערט געמאַכט; די הייראַטה=צערעמאַניע. "צו דער חוֹפֵה געהט מען צום גט לויפט מען" (שפּוּו.).
 חוֹפֵה וְקִדְוֵי שֵׁין, מ. הייראַטה= צערעמאַניע.
 חוּץ, אַו. אויסער.
 חוּץ, הַמ. אַין אויסנאַהמ, אַין אַג= טיק.

חוּץ-לְאַרְצֵי, אַו. (תלמודיש). אוי= סער דעם (הייליגען) לאַנד, גיט אין פאַלעסטינאַ.
 חוּץ לְדַרְךָ הַמַּיְבֵעַ, אַו. אויסער= נאַטירליך, איבערנאַטירליך.
 חוּץ לְנֶה, אַו. אויסער דעם.
 חוּץ לְמַחְנֶה, אַו. (ביבליש). אוי= סער'ן לאַגער, אויסגעשטויסען.
 חוּץ לְתַחֵם [לְתַחֵם], אַו. (תלמו= דיש). אויסער דעם תַּחֵם (ווי).
 חוּץ מ-, זעה חוּץ ל-.
 חוּצָה, הוּו. (מ. חוּצָפִית). פּרעכטייט, אונפאַרשעמטקייט. "נאַט זאָל אָפהייטען פון אירישע חוֹצֵפֵה, אירישע מיילער און אירישע קעפּ" (שפּוּו.).
 חוּצָפְהֵינִיק, הַמ. (מ. חוּצָפְהֵינִי קעם). פּרעכער מענש.
 חוּקְרֵדוֹרְשֵׁיוּן, צאַ. נאַכפאַר= שען, אויספאַרשען, אונטערזוכען.
 חוּקְרֵ קְדֻמוֹנִיּוֹת, הַמ. (מ. חוּקְרֵי קְדֻמוֹנִיּוֹת). פאַרשער פון אַל= מערטהימליכע זאַכען, אַרבעטאָלאַג.
 חוֹר [חוֹר], הַמ. אַ לאַך. אַריינרוקען אין חוֹר, אַריינזעצען אין פּעסטונג.
 חוֹרְבָה, הוּו. (מ. חוֹרְבוֹת). אַין אַמ, אַיינגעפאַלען געבוי, אַרו= אינע, אַ פּוסטקע.
 חוֹרְבָן, הַמ. (מ. חוֹרְבָנוֹת). זעה חוֹרְבָן.
 חוֹשׁ, אַב. סס'ן-ש'לוֹם (ווי).

חוש, המ. (מ. חו'שים). געפיהל, אינסמינקט.
 חוש-ה'ט'עם, המ. דאָס געשמאַק=געפיהל.
 חוש-ה'מ'ש'ש, המ. דאָס טאַפּ=געפיהל, דאָס טאַפּען.
 חוש-ה'ר'א'י'ה, המ. דאָס ועה=געפיהל, דאָס ועהען.
 חוש-ה'ר'י'ם, המ. ויאָס גערוך=געפיהל, דער גערוך.
 חוש-ה'ש'מ'י'ע'ה, המ. דאָס הער=געפיהל, דאָס הערען.
 חו'ש-ר'ז'י'ן, צא. פאַרדעכטיגען.
 חו'ש-ר'ב'ש'ר'ים [ב'ק'ש'ר'ים], המ. (תלמודיש). איינער וועלכער פאַרדעכטיגט אַן אונשולדיגען.
 חו'ש'ים, המ. זעה חו'שים.
 חו'ש'ק, המ. זעה חו'ש'ק.
 חו'ש'ן, המ. זעה חו'ש'ן.
 ח'ש-ר'ד'ע'ת, הוו. די אַרויסקאָנונג פון אַ מיינונג, אַ מיינונג.
 ח'ז'יר, המ. (מ. חו'ז'רים). שוויין; שווייגענפלייש; גראָבער געמיינער מענש; אַ קאַרגער. זיך מאַכען חזיר=פּיסעל=בשר, אַרויסווויען בלוין די גוטע ווייט, מאַכען פאַל=שע אַנשטערלעך (שטאַמט פון דעם וואָס אַ חזיר האָט צושפאַלטענע פּיס, וועלכע זיינען געוועהנליך די קעג=צייכענס דורך וועלכע מע דערקענט די בהמות וואָס אַ איר מעג עסען זייער פלייש, און דאָך איז ווין פלייש פאַרבאָ=מען). "פון אַ חזיר אַ האָאר

איז אויך גוט" (שפּו.ו.). "ווען אַ חזיר וואָלט געהאַט הערנער וואָלט די וועלט קיין קיום ניט געהאַט" (שפּו.ו.). "דער חזיר איז טריף אָבער דער מקח איז כשר" (שפּו.ו.). "אַז מע עסט חזיר זאָל שוין רינגען איבער דעם מויל" (שפּו.ו.). "פון אַ חזיר'ס עק קען מען קיין שטריימעל ניט מאַכען" (שפּו.ו.). "אַן אַלטער איז גלייך צו אַ קינד און אַ קינד איז גלייך צו אַ חזיר" (שפּו.ו.). "ער האָט אַזוי פּיעל געלט ווי אַ איד חזיר'ים" (ווער.). "דאָס ערשטע ווייב איז ווי אַ הונד, דאָס צווייטע ווי אַ קאַץ, דאָס דריטע ווי אַ חזיר" (שפּו.ו.). "אַ סבין ווי אַ חזיר אויף הייווען" (ווער.). "אַ מצוה פון אַ חזיר אַ האָאר אויסצורייבן סען" (שפּו.ו.). "דאָס בעסטע עפעלע האַפט אויס דער חזיר" (שפּו.ו.). "עס פאַסט איהם ווי אַ חזיר אַ שטריימעל" (ווער.). "אַ בשר'ער פּויעל שטעלט זיך ניט אויף אַ חזיר" (ווער.). "פּעט ווי אַ חזיר" (ווער.). "אַ קליין קינד איז אַ חזיר, אַ גרויס קינד איז אַ וואָלף" (שפּו.ו.). "אַז מע לעגט זיך אין קלייען שלעפען אַוועק די חזיר'ים" (שפּו.ו.). "די קראָה פליהט הויך און זעצט זיך אויף אַ חזיר" (שפּו.ו.). "ווילסט רייך ווערען — זיי זעבען יאָהר ווי אַ חזיר" (שפּו.ו.).
 ח'ז'ר-מ'ל'ך, המ. דאָס מילך וואָס געפינט זיך אין די ברוסטלעך פון געוויסע גיי-געבוירענע קינדער.

חֲזַק, אר. "שמארק זיך", א שלום= וואָרט וואָס מע שטעל'ט צום ענדע פון אַ בוך און וואָס דער אויפֿרו= פער אין שוהל זאָגט נאָך דעם נאָמען פון דער פּערזאָן וועלכע ער רופט אויף צו אַ'ן ערוייה (ווי).

חֲזַקָה, הוו. (מ. חֲזַקוֹת). דאָס רעכט וואָס איינער ערווערפט אויף אַ שטיק לאַנד אָדער אויף אַ'ן איי= גענטהום דורך דעם וואָס ער האָט זיי געהאַט אין זיין באַזיץ אַ באַ= שטימטע צייט; רעפּוטאַציאָן, אָנ= גענומענע מיינונג; פּאַראַויסוע= צונג. שטעלען אויף דער חֲזַקָה, זיך פאַרלאָזען אויף דער אָנגענו= מענער מיינונג.

חֲזַרְתָּ, הוו. (מ. חֲזַרְתָּ). צוריק= קעהרונג, צוריקגעבונג, צוריק= שיקונג.

חֲזַרְעוּ, צא. ווידערהאָלען, איבער= זאָגען, איינשטודירען. איבער= חזר'ען, ווידערהאָלען, נאָכ= זאָגען. אויס'חזר'ען, אויס= לערנען אויסוועניג. איינ'= חזר'ען, איינשטודירען.

חֲזַרְתָּ, הוו. גרינס וואָס מע עסט צום סדר (ווי).

חֲזַרְתָּ-הִשָּׁי, הוו. דעם פּאַרבע= מער'ס ווידערהאָלונג פון דער שמונה-עשרה.

חֲמַט [חַט], הוו. (מ. חֲמַטִּים). זינד.

חֲמַטֵּי-אֲוֵת־נְעוּרִים, הוו. מ. (ביב= ליש). די זינד פון דער יוגענד.

חֲמַטָּה, המ. אַ'ן אָפּפּער וואָס מע פלעגט ברענגען פאַרצייטען ביי אידען פאַר די פאַרגעבונג פון זינד.

חֲזִירִימַע, הוו. (מ. חֲזִירִימַעִים). א געמיינע פרוי, א קאריע.

חֲזִירִי, הוו. (מ. חֲזִירִי'ען). שוויינעריי, נידעריגע זאך, גע= מיינע האנדלונג.

חֲזִיר־נִיצֵע, הוו. (מ. חֲזִיר־נִיצֵעִים). זעה חֲזִיר־נִיק.

חֲזִיר־נִיק, המ. (מ. חֲזִיר־נִיקֵים). א איד וועלכער עסט חזיר=פלייש און אַנדערע פאַרבאָטענע שפּיי= זען; א געמיינער קערל.

חֲזִירֵן, צא. שמוצען, באַשמוצען. פאַר'חזיר'ען, פאַרשמוצען.

חֲזִירִישׁ, א. באַלאַנגענדיג צו אָדער האַבענדיג די אייגענשאַפטען פון אַ חזיר. חזיר'ישע מאָרדע, פעמע אָפּגעגאַלטע מאָרדע (אין אַ פאַראַכטענדיגן זין). חזיר'ישע ניס, ניס פון אַ'ן אייבענבוים, אייבעלען.

חֲזִירֵי לֵי, אב. חֲמַטֵּי-נְעוּרִים לְבַרְכָּה, אונזערע געלעהרטע געבענשט זאָל זיין זייער אנדענק.

חֲזִין, המ. (מ. חֲזִינִים). פאַרוינגער, פאַרבעטער, קאַנטאָר. "אלע חזנים זיינען נאַראָנים" (שפּו). "א חזן און אַ פּאַרד זיינען נאָר נוס ביו פעריציג יאָהר" (שפּו). "ווי אזוי דער חזן זינגט קריגט ער אַלץ אין טאַטען אַרײַן" (שפּו).

חֲזִינַטַע, הוו. (מ. חֲזִינַטַעִים). די פרוי פון אַ חזן.

חֲזִינָת, הוו. די שטעלע פון אַ חזן.

חַיִּי-קָיָם, המ. (ליטורגיש). "דער וועלכער לעבט און באשטעהט אייביג (נאָט)", ווערטער פון אַ געוויסען געבעט וועלכע די גע- מיינדע זאָגט אויף אַ זעהר הויכער שטייג. שרייען חַיִּי-קָיָם, פּראָטעסטירען אומזיסט. אַ פּראָס- מער חַיִּי-קָיָם, אַין איינפאַ- כער מענש, איינער וועלכער מאכט גיט קיין צערעמאָניעס.

חַיָּב, א. שולדיג, פּאַרפּליכטעט.

חַיָּב-מִיִּתְּחָה, א. (תלמודיש). ווערט מוויט=שטראַף.

חַיָּבוּת-תְּקַבֵּר, המ. זעה חַיָּבוּת-תְּקַבֵּר.

חַיָּבוּר, המ. (מ. חַיָּבוּרִים). זעה חַיָּבוּר.

חַיָּבֵת-צִיּוֹן, הווי. זעה חַיָּבֵת-צִיּוֹן.

חַיָּדָה, הווי. (מ. חַיָּדוֹת). רעטה= זעל, רעמעניס.

חַיָּדוּשׁ, המ. (מ. חַיָּדוּשִׁים). זעה חַיָּדוּשׁ.

חַיָּה, הווי. (מ. חַיָּוִת). טהיער, ווילדער טהיער.

חַיָּה-רַבֵּעַה, הווי. (מ. חַיָּוִת-רַבֵּעוֹת). ווילדע טהיער.

חַיָּיב, המ. (מ. חַיָּיבִים). פאַר- פליכטונג, פליכט.

חַיָּוָה, הווי. ערנעהרונג, לעבענס- מיטעל. ציהען חַיָּוָה פון, זיך ערנעהרען פון.

חַיָּוִת, הווי. לעבען, לעבענס- קראַפט; פאַרגעניגען, קוויקונג.

חַמָּאת, א. (מ. חַמָּאִתִּים *), (אַמעריקאַניש). אַ וינדער, אַ גיט- פּרומער.

חַמָּאִתִּי, (ליטורגיש). איך האָב געזינגט. זיך שלאָגען חַמָּאִתִּי, באַרייען.

חַמָּף, המ. (מ. חַמָּפִיעֵן). אַ שוואַ (ווי). פאַרבונדען מיט אַ וואַקאַל (זעה אונטען).

חַמָּף-סְגוּל, המ. (מ. חַמָּף-סְגוּלִיעֵן). אַ שוואַ וואָס שטעהט פאַר אַ סגול (י). און בילדעט צוזאַמען מיט איהם אַ האַלב- וואַקאַל.

חַמָּף-פֶּתַח וּפְתוּחַ, המ. (מ. חַמָּף-פֶּתַחִיעֵן). אַ שוואַ וואָס שטעהט פאַר אַ פתח (י). און בילדעט מיט איהם צוזאַמען אַ האַלב-וואַקאַל.

חַמָּף-קָמִץ, המ. (מ. חַמָּף-קָמִצִיעֵן). אַ שוואַ וואָס שטעהט פאַר אַ קמץ (י). און בילדעט צו- זאַמען מיט איהם אַ האַלב-וואַקאַל.

חַי, צ. אכצעהן (י"ח), אָנגענומען ביי אידען אַלס אַ גליק-ברענגענדע צאָהל, ווייל דאָס וואָרט "חי" באַרייטעט אין העברעאיש "לע- בענדער". עס איז דאַריבער אַייג- געפיהרט ביי די פּרומע אידען ווען זיי שענקען געלט צו אָרעמע אָדער פאַר אַ הייליגען צוועק צו געבען די צאָהל "חי" (אַכצעהן) אָדער "חי מאָל חי" (אַכצעהן מאָל אַכצעהן).

חַיָּגֶלעבט, א. געלעבט אַ טאָג, פּרעהליך.

חיות, הווי. לעבען, לעבענסקראפט.
ער ווייס ניט פין זיין חיות,
ער ווייס ניט וואָס מיט איהם
טהוט זיך.

חיות'ען-זיך, צוו. זיך קוויקען.

חץ, חמ. (מ. חץ'מים). שניידער.

חץ'אָרץ, חמ. "דאָס לעבען פון
מענשען", דער נאָמען פון אַ גע-
וויסען בוך וועלכעס ענטהאַלט
אין אַ פאַרקורצטער פאַרמע אַלע
רעליגיעזע פאַרשריפטען.

חץ'ש'עה, הוו. (תלמודיש). "דאָס
לעבען פון אַ וויילע", אַ וויילע
פאַרגעניגען. "אַ חיי-שעה איז
אויך גוט" (ווער.).

חץ'ש'רה, הוו. דער נאָמען פון
דער פינפטער סדרה (ווו.).

חץ'יב, א. (מ. חץ'יבום). זעה
חץ'ב.

חץ'ה, הוו. זעה חץ'ה.

חץ'ט, חמ. (מ. חץ'טים). זעה
חץ'ט.

חץ'יל, חמ. (מ. חץ'ילות). זעה
חץ'יל.

חץ'ים, מ. דאָס לעבען.

חץ'ים-אַרז'ים, מ. (ליטורגיש).
לאַנגעס לעבען.

חץ'ול, חמ. זעה חץ'ול.

חץ'ולף, חמ. זעה חץ'ולף.

חץ'ולק, חמ. (מ. חץ'ולקים). זעה
חץ'ולק.

חץ'מה, הוו. זעה חץ'מה.

חץ'נוף, חמ. זעה חץ'נוף.

חץ'סור, חמ. זעה חץ'סור.

חץ'רון, חמ. זעה חץ'רון.

חץ'ריק, חמ. (מ. חץ'ריקען). דאָס
וואַקאַל-פינטעלע (.). וועלכעס
ווערט געשטעלט אונטער דעם
בוכשטאב און ווערט אויסגע-
שפראַכען ווי "אי" אין "אידען".

חץ'ת, חמ. (מ. חץ'ת'ען). דער נאָ-
מען פון דעם אַכטען בוכשטאב
(ח) פון דעם אידישען אַלף=בית.

חץ'ירה [חץ'ירה], הוו. (מ. חץ'ירות
[חץ'ירות]). אַן אַרענדע, אַ
פאַכט; אַ שטיק לאַנד געהאַלטען
אין אַרענדע.

חץ'ם, חמ. (מ. חץ'מים, חץ'מ'י).
אַ קלוגער מאַן; אַ געלעהרטער;
איינער פון די פיער פאַרשיעדענע
זיין וועלכע ווערען אויבגערעכענט
אין דער חגדה (זעה אַרץ'ענה
חץ'ים). אַ חכם פון דער מהר
נשתנה, אַ נאַרר וועלכער האַלט
זיך פאַר קלוג. "בעסער אַ פאַטש
פון אַ חכם איידער אַ קוש פון
אַ נאַרר" (שפור.). "דער חכם
שכל'ט זיך אפילו פון דער תליה
אַראָפּ" (שפור.). לאַנד=חכם,
איינער וואָס זיין קלוגהייט איז
באַריהמט אין דעם גאַנצען לאַנד
אַרום.

חץ'ם', חמ. אַ רב ביי שפּאַניאַלישע
אידען; דער גייסטליכער פיהרער
פון אַ קאַראַאימישער געמיינדע
(זעה חץ'אי').

חץ'ם-בל'ילה, חמ. אַ קלוגער ביי

דער נאכט, א קנאפער קלוגער .
ק'בם-מ'ק'בם, המ. (מ. ק'ב'מ'ס-
מ'ק'מ'מ'ים), (ביבליש). א זעהר
קלוגער מענש .

ק'בם-ע'ת'יק, המ. א זעהר קלוגער
מענש .

ק'ב'מ'ה , ק'ב'מ'ת , הוו. (מ.
ק'ב'מ'ת). קלוגהייט, וויזנהייט ;
קענטשאפט, וויסענשאפט; קונסט,
פילאָזאָפיע; א קונץ; א קלוג וואָרט,
א וויין. אָהן חכמות, ניט=
געקונסטעלט, איינפאך. א וי=
בער = חכמה, אויבערשפיצעל.
"מיט חכמה געהט מען ניט
אין מאַרק אַרײַן" (שפּו.ו.). "וואָס
טויג די חכמה און די נאַרײַש=
קײט גילט" (שפּו.ו.). "בײַם אָרע=
מאַן ווערט די חכמה דער=
שלאַנגען" (שפּו.ו.). "צום גליק
דאַרף מען קײן חכמה ניט"
(שפּו.ו.).

ק'ב'מ'ה, הוו. (מ. ק'ב'מ'ת). א
קלוגע פרוי .

ק'ב'מ'ה'דיג, א. וויציג, קלוג .

ק'ב'מ'ה'לעזשאַנקע, המ. מ. די
קלוגע פון הינטער דעם אויזען .

ק'ב'מ'ה'ניץ, המ. מ. די פילאָזאָפּען
פון גריכענלאַנד .

ק'ב'מ'נו, המ. מ. אונזערע געלעהר=
טע, די געלעהרטע פון תּכּמוּד
(ווי). .

ק'ב'מ'נית (ק'ב'מ'נית), הוו. (מ.
ק'ב'מ'נית (ק'ב'מ'נית)). א קלוגע
פרוי .

ק'ב'מ'יען, ק'ב'מ'יען-זיך, צוו.
זיך וויצלען .

ק'ב'מ'ת *, הוו. א קלוגע פרוי .

ק'ב'מ'ת-תּוּר (תּוּר), הוו. די קונסט
פון פאַראַוויסוואַגען די צוקונפט
פון א מענשען נאָך די שטריכען
פון זיין האַנד .

ק'ב'מ'ת-תּוּר'יָה, הוו. די וויסענ=
שאפט פון מעסטען, געאַמעטריע .

ק'ב'מ'ת-תּוּר'צוּף, הוו. די קונסט
צו דערקענען די אייגענשאפטען
און די נאַטור פון א מענשען לויט
די שטריכען פון זיין געזיכט .

ק'ב'מ'ת-תּוּר'יָה, הוו. שטערענ=
לעהרע, אסטראָנאָמיע .

ק'ב'מ'ת-יָוֵן, הוו. די גריכישע פּוּ=
לאָזאָפּיע .

ק'ב'מ'ת-שְׁלֵמָה, הוו. די קלוגהייט
פון (קיניג) שלמה, גרויסע קלוג=
הייט .

ק'ל-וויין, צש. זיין גילטיג, זיין אין
קראפט, זיין אָנווענדבאַר; פּאַס=
רען, טרעפען, אויספאלען,
שטאַטפּינדען .

ק'לאת *, הוו. (מ. ק'לאת'יען).
א קראַנקהייט, א פּעהלער. וויסען
א חלאת, גאַרניט וויסען.
געבען א חלאת, גאַרניט גע=
בען .

ק'ל'ב, הוו. דאָס פעט (פון פּלייש)
וועלכעס א איד טאָר ניט עסען .

ק'ל'ב-ד'ב'ש', המ. מ. (ביבליש).
מילך און האָגניג .

ק'ל'ב'דיג, א. אייגענשמירט אין חלב .

חֲלָבִיעַן, א. נעמאכט פון חלב.

חֲלִיבָה, הוו. דער פֿעך פון א נע= וויסען בוים וועלכער איז גע= ברויכט געוואָרען צוזאמען מיט פארשיעדענע אנדערע געווירצען אין דער צובאַרייטונג פון דעם הייליגען ווייהרויך, הגם אליין האָט ער זעהר אַ שלעכטען גערוך. "אין די קטורת איז דאָ חלב בנה, און אין דער פיינסטער משפחה איז דאָ אַ משומד" (שפּו.).

חֲלָה, הוו. (מ. ח'לות). אַ לאַבען ברויט; ווייס=ברויט, ווייצענ= ברויט; דאָס שטיקעל וואָס מע נעהמט אַראָפּ פון דעם פאַרקנע= טענעם טייג און מע פאַרברענט איידער מע מאַכט ברויט (אין אג= דענק אָן דעם טהייל וואָס מע פֿלענט פאַרציטען אַרונטערנעהמען פאַר'ן בתי). "אז מע זוכט חלה פאַרליקרט מען ברויט" (שפּו.).

חֲלוּל, המ. פאַרשוועבונג, שענדונג, לעסטערונג.

חֲלוּל־הַכֶּבֶד, המ. באַריידיגונג, ערנידערונג.

חֲלוּל־הַשֵּׁם וְהַשֵּׁם', (תלמודיש). אַ שענדונג פון גאָט. עס איז אַ חלוּל־הַשֵּׁם פאַר גוים, עס איז אַ שאנד פאַר די אויגען פון פון נישט=אידען.

חֲלוּל־שִׁבְתָּ, המ. (תלמודיש). פאַרשוועבונג פון (דער הייליגקייט פון) שבת, איבערטערטונג פון די שבת=געוועזען.

חֲלוּם וְחֲלוּם, המ. (מ. חֲלוּמוֹת). אַ טרוים; בייזער טרוים; אַ פאַג=

טאַזיע, אַ פאַרשמעלונג, אַן אַייג= בילדונג. אויסבייטלען אויף אים= צען אַלע חלומות, אימיצען שטאַרק זירלען אָדער פֿלוצען. "אַלע בייזע חלומות אויף ויין קאָפּ" (פלוך=ווערטעל). "אַ חלום איז אַ האַלבער נביא" (שפּו.). "מע קען מאַכען דעם חלום גרעסער ווי די נאכט" (שפּו.). "די גאַנצע וועלט איז ווי אַ חלום" (שפּו.). "דעם מענשענ'ס יאָהרען פֿליהען איבער ווי אַ חלום און האַפט מען זיך אויף ליעגט מען אין דער ערד" (שפּו.).

חֲלוּמִיעַן, צש. טרוימען, זעהן אין אין טרוים; פאַנטאַזירען. חלום'ען זיך, ערשיינען אין טרוים; זיך דאַכטען.

חֲלוּף, המ. אָפּוועקסלונג, אויס= וועקסלונג, אומבײט. "אַ חלוף איז אַ חלף" (שפּו. — ד. ה. בײַם בייטען זיך מוז זיך איינער אָפּנאַרען).

חֲלוּף־מִטְּבֵּעַ, המ. אויסבייטונג פון געט, געלט=וועקסעל.

חֲלוּק, המ. (מ. חֲלוּקִים). אונז טערשייד, דיפערענץ; צושטיילונג (אין אַריטהמעטיק); אַ תלמודישער פאַרטראַג פון אַ זעהר שאַרפּוויניגען פאַרוויקעלטען אינהאַלט. "חלוק איז ניש קיין כּופּל" (שפּו.).

חֲלוּק־דִּיעוֹת, המ. (מ. חֲלוּק־דִּיעוֹת'ען). פאַרשיעדענהייט פון מיינונגען.

חֲלוּץ, המ. (מ. חֲלוּצִים). איינער וועלכער האָט געגעבען חליצה (וו. ויין געשטאַרבֿענעם ברודער'ס

ח'ל'ף, המ. (מ. ח'ל'פים). שלאבט= מעסער. איהם ליגט דער ח לף אויפ'ן האלו, ער האלט זעהר שמאל.

ח'ל'פן, המ. (מ. ח'ל'פנים). געלט= וועקסלער, באנקיער.

ח'ל'פנות, הזו. געלט=וועקסעל-גע= שעפט.

ח'ל'ק, המ. (מ. ח'ל'קים). טהייל; פארציאן. געבען א ח ל ק, שטארק זירלען. "אז מע שווייגט קיינט מען א בעסערען ח ל ק" (שפון).

ח'ל'ק, א. גלאט, בלאנק (אין א לאטעריע).

ח'ל'ק לעו'לם ח'בא, המ. (תלמוד דיש). א טהייל אויף יענער וועקט, יענע וועלט.

ח'ל'שיות, הזו. שוואכקייט, שלאפ= קייט, אונמאכט; עקעל. פאלען אין ח ל שות, פאלען אין אונג= מאכט. "א'ן ארעמאן קוויקט זיך מיט ח ל שות" (שפון).

ח'ל'שיות'דיג, א. איבעל, עקעל= האפט.

ח'ל'שען, צש. פאלען אין אונמאכט; בענקען, שמאכטען; ווערען שלאף פון הונגער. איהם ח ל ש'ט דאס הארץ, ער איז הונגעריג.

חם [חם], אנמ. דער נאמען פון איי= געם פון נח'ס זיהן; המ. א גרא= בער קערל; א שטומפוניגער מענש, א פארשטאפטער קאפ.

ח"מ, אב. ח'תום מ'טה (מ. ח'תומים מ'טה). דער אונטער= צייכענטער.

פרוי; א פיאנער, א פאראויס= געהער.

ח'לוצה, הזו. (מ. ח'לוצות). א פרוי וועלכע האט גענומען חלוצה (ווז.) פון איהר געשטארבענעם מאן'ס ברודער.

ח'לוצקה, הזו. (מ. ח'לוצקות). צו= טהיילונג, אויסטהיילונג; די געלט= שטיצע וועלכע ווערט אייסגע= טהיילט צו די ארעמע אין פא= לעסטיגא.

ח'לוש, המ. א שלאפער, קרענקלי= כער מענש.

ח'לילה, ח'לילה'דיג, אר. גאט באהיט, אויף קיין פאל ניט!

ח'לייען, צש. קרענקען, קראנק זיין.

ח'לוצה, הזו. (מ. ח'לוצות). דאס אידישע געזעץ לויט וועלכען דער ברודער פון דעם וועלכער שטארבט אהן קינדער מוז דעם געשטארבע= נעם'ס פרוי (ענטוועדער הייראטהען (זעה 'בוים) אדער) באפרייען דורך א געוויסע פארגעשריבענע צערע= מאניע וועלכע באשטעהט הויפט= זעכליך אין דעם וואס די פרוי ציהט אראפ א שוך פון איהר שוואגער'ס פוס; די צערעמאניע פון אראפציהען דעם שוך. געבען ח ל י צה, באפרייען די שווע= געריין דורך די צערעמאניע פון חלוצה. געהען ח ל י צה, בא= פרייט ווערען דורך די צערעמאניע פון חלוצה.

ח'לל, המ. לאך, עפענונג, ליידי= דיגער רויס.

ח'מָה, הוּו. צָרָן, גרימצָרן.
 ח'מ'ז'לוע, ח'מ'ז'ק', ח'מ. (מ. ח'מ'ז'לוע-
 ליעם, ח'מ'ז'קעס). א שמומפויני-
 גער מענש, א פארשטאָפּטער קאָפּ.
 זעה ח'ם.

ח'מ'ז'ר, ח'מ. (מ. ח'מ'ז'רים). עזעל;
 אונזוויסענדער מענש; א פאר-
 שטאָפּטער קאָפּ, א נארר. עס
 ווענדט זיך ווי דער ח מ ו ר
 שטעהט, עס ווענדט זיך אָן די
 אומשטענדען (דער אויסדרוק
 שטאַמט פון דעם עהנליכקייט
 צווישען דעם העברעאישען וואָרט
 "ח'מ'ז'ר" (עזעל) און דעם אַראַ-
 מעאישען וואָרט "ח'מ'ז'ר" (וויין).
 עס הייסט דאָריבער אַז אום צו
 געפינען די נענויע באַדייטונג
 דאָרף מען זעהען וואו עס שטעהט:
 אויב אין שטאַל איז דאָס אַין
 עזעל, אויב אין קעלער איז דאָס
 וויין).

ח'מ'ז'ר ל'מ'ש'א, ח'מ. אַין עזעל צו
 דער לאַסט, אַ לאַסט-עזעל, אַ
 שווערער אַרבייטער.

ח'מ'ז'ריש, א. עזעלהאַפּט, גראָב,
 אונזוויסענד.

ח'מ'ז'קה, הוּו. (מ. ח'מ'ז'מות). היץ,
 הייס וועטער.

ח'מ'ז'שי, ח'מ. דער פינפטער; דער
 וועלכער ווערט אויפגערוּפּען אין
 שוהל צו דער פינפטער עליה.
 געבען ח מ י ש י, אויפּרוּפּען דעם
 פינפטען. קריגען ח מ י ש י,
 אויסגערוּפּען ווערען דער פינפטער.

ח'מ'ז'ן, ח'מ. געווערעטעס, א שפייז
 אָדער אַ געטראַנק וועלכעס ענט-
 האַלט אין זיך וויערטייג אָדער
 וויער-געוואָרענע מעהל-שטאָפּען
 וועלכע אַ איד טאָר ניט געניסען
 אָדער האַלטען ביי זיך אין הויז
 אין די טעג פון פסח (ווי); א
 שעדליכע זאך.

ח'מ'ז'ש, צ. פינג.

ח'מ'ש-מ'נ'לות, הוּו. מ. די פינג
 (פארמעט) ראָללען, די פינג ביב-
 לישע ביכער: שיר-השירים, רות,
 איכה, קהלת, אסתר (ווי).

ח'מ'ז'שה, צ. פינג.

ח'מ'ז'שה חוּמ'ז'שי תוּרָה [תוּרָה],
 ח'מ. מ. (תלמודיש). די פינג ביכער
 פון דער תורה: בראשית, שמות,
 ויקרא, במדבר, דברים (ווי).

ח'מ'ז'שה-ע'ז'ר-ב'ש'ב'מ', ח'מ. (תלמ-
 דיש). דער פופצעהנטער טאָג אין
 מאָנאַט שבט (בוי אירען ווערט
 דער טאָג געפּויערט אַלס דאָס ניי-
 יאָהר פון די בוימען).

ח'מ'ז'שי, צ. זעה ח'מ'ז'שי.

ח'מ'ז'שים, צ. פופציג.

ח'ן, ח'מ. ריין, צוציהונג, ליבליכ-
 קייט, לויטזעליגקייט. האָבען דעם
 זיבעטען ח'ן, זיין זעהר אַנצ-
 הענד. "ח'ן קאָסט ניט מעהר ווי
 אומ'ח'ן" (שפור). "ח'ן געהט
 איבער שען" (שפור). "איין מאָל
 איז שען, צוויי מאָל האָט נאָך
 ח'ן, דריי מאָל האַקט מען אויס
 די צייהן" (שפור). "אַז מע טהוט
 אַ שטעקען אָן שען, האָט ער אויך
 ח'ן" (שפור).

ח'נְבָה-גַעֲלַט, הוּ. דאָס געלט וואָס מע שענקט די קינדער און וואָס מע גיט צו די אָנגעשטעלטע פון דער געמיינדע ווי אַ רב, חוּן, חוּן, שמש, אָדער צו אַרעמק לייט אום חנכה.

ח'נְבָה-דְרַעֲהַדְעֵל, הוּ. אַ פּיער-וויי-טיג דרעהדעל פון האָלץ אָדער מעטאַל מיט אַ געוויסען העברע-אישען בוכשטאב אויף איטליכער ווייט מיט וועלכען די קינדער שפיעלען אום חנכה. די בוכ-שטאבען זיינען: נ, ג, ה, ש, אב. גַם גְדוֹל הָיָה שֵׁם (דאָרט איו געשעהן אַ גרויס וואונדער). ווען דאָס דרעהדעל פאלט מיט דעם "ג" ארויף הייסט עס געוואונען אין "גאַנצען", מיט'ן "ה" ארויף הייסט עס געוואונען "האַלב".

ח'נְבָה-לְאָמַפּ, הֵם. אַ לאָמפּ אין וועלכען מע צינדט אָן די חנכה-ליכט.

ח'נְבָה-לִיכַט, הוּ. איינס פון די ליכט וואָס מע צינדט אָן אין די אַכט טאָג פון חנכה, אָנהויבענדיג מיט איינעם דעם ערשטען טאָג און ענדיגענדיג מיט אַכט דעם לעצטען טאָג.

ח'נְבֹת-הַבֵּית, הֵם. איינזייהונג אָדער באַניאונג פון אַ הויז, די מאָהלצייט וועלכע מע מאַכט ווען מע קלייבט זיך אַרײן אין אַן איגענעם ערשט-אויפגעבויטען הויז; די איינזייהונג פון אַ שוהל.

ח'נָם, או. אומױסט, ביליג. ח'נְפִיעֵן, סְנְפִיעֵנען, צא. שמיכט לען. זיך חנפ'ען, זיך צו-

חן-גריבעלע, הוּ. (מ. חן-גריבעלע-לעך). אַ קנייטשעל אָדער אַ גריבעלע וואָס גיט צו אַ רייץ דעם געױכט.

חן-יִרְעֵל, הֵם. (מ. חן-יִרְעֵל). קאָ-קעטישע מינע אָדער באַװעגונג. מאַכען חנ'דל עך צו אימי-צען, זוכען צו געפעלען אָדער שמייכלען אימיצען.

חן-יִזְרוּג, או. רױצענד, ליעבלעך, אַנזייענד, גראַציען.

חן-יִנְחָה, הֵם. ערציהונג; איינזייהונג.

חן-יִנְחָה הַאֲרוֹן, הֵם. איינזייהונג פון אַ נייעם אָרוֹן-קודש.

חן-יִנְחָה הַגְּדֵר (הַגְּדֵר), הֵם. איינזייהונג פון אַ נייעם טױטענפעלד.

חן-יִנְכָה, הוּ. (מ. חן-יִנְכָה). זעה ח'יִנְכָה.

חן-יִנְיָה, הוּ. פאַרמעריציגקייט, מיט-לייד.

חן-יִנְיָה, הוּ. (מ. חן-יִנְיָה). אַ שמייכלעל-וואָרט; שמייכלעריי, אונטערלעקעריי.

חן-יִנְיָה-נִינְיָה, הוּ. (מ. חן-יִנְיָה-נִינְיָה-נִינְיָה). זעה חן-יִנְיָה-נִינְיָה.

חן-יִנְיָה-נִינְיָה, הֵם. (מ. חן-יִנְיָה-נִינְיָה-נִינְיָה). אַ שמייכלער, אַן אונג-טערלעקער.

חן-יִנְיָה, הוּ. (מ. חן-יִנְיָה). די אַכט טעג וועלכע די אידען פּייערען יעדעם יאָהר צום אנדענק אָן דעם זיענ וואָס יהודה המכבי (ווי) האָט געהאַט איבער די גריכען אין דער צייט פון דעם צווייטען בית-המקדש.

רען אָדער לעהרען פון דער חסי=
דישער סעקטע.

חֲסִידֵי-אֱוִמֹת-הָעוֹלָם, ח.מ. מ.
(תלמודיש). די פרומע און גוטע
לויט צווישען די (נישט-אידישע)
פעלקער פֿין דער וועלט.

חֲסִידֵי-יִשׂ, א. באלאנגענדיג צו דער
סעקטע פון חסידים.

חֲסִידֵי-עֵל, ח.מ. הו. (מ. חֲסִידֵי-לַעֲקָה). א
חסידיש געזאנג אָדער טענצעל.

חֲסִידֵי-עֵל, ח.מ. ק. (מ. חֲסִידִים-
לַעֲקָה). זעה חֲסִידֵי.

חֲסִידִיקֵע, ח.מ. הו. (מ. חֲסִידִיקֵעס).
די פרוי פון א חסיד.

חֲסִידִים, ח.מ. (מ. חֲסִידִים). א (איד-
דישער) מאָנאט וועלכער האָט
בלויז 29 טעג.

חֲסִידִוֹ-ווערען, צש. אָהנווערען, פאר=
לירען; צל. פארלאָרען ווערען.

חֲסִידִוֹ-בִּרְעָה, ח.מ. וואהנויניג,
פארריקט, אראָפ פון זינען.

חֲסִידִוֹ-עֵהֵינִיק, ח.מ. (מ. חֲסִידִ-
וֵעֵהֵינִיקֵעס). א וואהנויניגער,
א פארריקטער.

חֲסִידוֹת, ח.מ. (מ. חֲסִידוֹת). פעה=
לער, מאנגעל, שאָדען. "א מאמע
איז א פאָקישקע, זי דעקט צו
די קינדער'ס חסרונות און
דעם מאַן'ס בויונות" (שפּו.ו.).

חֲסִידוֹת-יִשְׂרָאֵל, ח.מ. געלט=
שאָדען.

חֲסִידוֹת, ח.מ. (מ. חֲסִידוֹת). א גע=
געשטאַנד, א ווערטוואַך.

מאכען מיט שמיכעל-ווערטער,
אונטערלעקען. "מע חנפ'עט
ניש דעם נגיד נאָר זיין געלט"
(שפּו.ו.).

חֲסִידוֹת, ח.מ. דערווערונג, איינע פון
די פיער טויט-שמראָפען ביי די
אַמאָליגע אידען.

חֲסִידוֹת-זִיּוּן, צש. האָבען מיטלייד,
האָבען אייגנעהעניג.

חֲסִידוֹת-לֵה, אר. זעה חֲסִידוֹת-לֵה.

חֲסִידוֹת-לוֹם, אר. (תלמודיש). גאָט
באהיט. "אלע חס-ושלום'ם
זיינען מעגליך" (שפּו.ו.).

חֲסִידוֹת, ח.מ. (מ. חֲסִידוֹת). גענאָר,
וואָהלטהאט. מיט חסד, ניש
שלעכט, צו דערליידען, ניש צו
פארזינדיגען. "עס איז מיט חסד
אַרעמע לייט שטאַרבען" (ווער.).

חֲסִידוֹת, ח.מ. אַרונטערציהונג (אין
אַריטהמעטיק).

חֲסִידוֹת, ח.מ. (מ. חֲסִידוֹת). א פרו=
מער; א'ן אָנהענגער פון יע=
נער אידישער סעקטע וועלכע
לעגט מעהר געוויכט אויף גאָטעס=
דיענסט, אויף מיסטישע לעהרען,
אויף רעליגיעזען עקסטאַז און אויף
די פארנעטערונג פון הייליגע מע=
נער ווי אויף דעם שטודיום פון
תלמוד; פאַרעהער, אנהענגער.
"אז א חסיד ווערט אויפגע=
קלערט שילט ער גאָט אין טאַמען
אַריוו" (שפּו.ו.).

חֲסִידוֹת-יִשְׂרָאֵל, ח.מ. (מ. חֲסִידוֹת-יִשְׂרָאֵל-
ניעס). א קלויז פון חסידים.

חֲסִידוֹת, ח.מ. הו. פרומקייט; מאַניע=
מאַניע.

ליש). פעמטער שטרענגער גע=
ועין.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת לִישׁוֹן, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת
מען פון א געוויסען בוך וואָס
ענטהאלט אויסצוגען פון ביבעל,
תלמוד און אנדערע הייליגע ביי=
כער, צונויפגעשמעלט פאר (זאָ=
גען) יעדען טאָג פון יאָהר באַ=
וונדער.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, הוּוּ. (מ. חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת). נאָכ=
פאַרשונג, אויספאַרשונג, נאָכ=
כונג; פּילאָזאָפּיע; פּילאָזאָפּישער
געדאַנק.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת לִישׁוֹן, הוּוּ. (מ. חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת
וְרִבְרִישׁוֹת), (תלמודיש). אויס=
פאַרשונג.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת.
פאַרשער, דענקער, פּילאָזאָפּ.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, הוּוּ. (מ. חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת).
זעה חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת.
פּילאָזאָפּיערען.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, הוּוּ. דער נאָמען פון דער
ניין און דרייסיגסטער סדרה (ווי).
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, א. וויסמ, צושטערט; גע=
פעהרליך קראַנק.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, הוּוּ. (ביבליש).
די וויך=דרעהענדיגע שווערד (וועל=
כע גאָט האָט אויפגעהאַנגען אַרױף
דעם טויער פון גן־עדן כדי אדם
הראשון זאל ניט קענען אַהין
אַריינקומען, ווי די ביבעל דער=
צעהלט).

חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, הוּוּ. מ. מאַניערען, פּאַס=
מעמקעס.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, הוּוּ. אויסערליכקייט.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת. (מ. חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת). פרע=
כער מענש.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת. א זעהר פרע=
כער מענש.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, הוּוּ. (מ. חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת). א
פרעכע אָדער פאַרשייטע פרויענ=
צימער.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, הוּוּ. (מ. חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת).
ציעם). פאַרשייטעם פרויענצימער.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת.
גאַטעסדיגעס. אַפּרױכטען (פּראַ=
ווען) חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, האַלטען די מי=
טעננאכטיגע גאַטעסדיגעס.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, א. או. האַלב=.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת.
נאַט. שען ווי די לבנה אין חֲרִבַּת
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, זעהר שען.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, א. או. האַלב=אומ=
ויסמ, זעהר ביליג.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת.
לעה). א געוויסער זאַרט היטעל
וואָס מע פלעגט טראָגען פאַר=
צייטען.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, הוּוּ. פרעכטייט, פאַר=
שעמטקייט, אויסגעלאַסענהייט.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, א. פאַרשייט, אויסגע=
לאַטען.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת. געוען,
באַפעהל.
חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת, חֲרִבַּת הַמַּתְּהַפֶּכֶת. (ביב=

קִיּוֹן חֵרֵם הַנֶּשֶׁבֶר (שְׁפוּר).
"צוּי מִאֵל הָאֵשׁ מֵעַן נִישׁ
חֵרֵם" (שְׁפוּר).

חֵרֵם-מִיָּם, הֵם. מִי אִמְאֵלִיגַע
עִיפִישֵׁע צוֹיבֶרֶר און שוואַרְיֵן
קִינֶסְטֶלֶר.

חֵרֵם-מִיָּם-כְּתֵב, הֵם. הִיעֵרְאָגִלִּיעַן
שְׂרִיפֵט.

חֵרֵף (חֵרֵף), הֵם. (מִ. חֵרֵף-פִּים).
שְׂאֵרְפוּינִיעֶר מֵעֵשׂ (נֶעוּעֵהנִלִּיךְ
נֶעוּאָט אוֹיף אַ שְׂאֵרְפוּינִיעַן
תִּלְמוּדִיסְט).

חֵרֵף-פּוֹת, הוּו. שְׂאֵרְפוּינִיעִיט.

חֵרֵם, הֵם. אוֹיֶשְׁלִיסוֹנַג פּוֹן דֶּער
נֶעמִינֶדֶע. אַרִינֶלֶגֶען אִין חֵרֵם,
אוֹיֶשְׁלִיסֶען פּוֹן דֶּער נֶעמִינֶדֶע.

חֵרֵם-קוֹיטֶעל, הֵם. אַ קוֹיטֶעל
אַדֶּער דֶּאָקוּמֶנט אִין וועלכֶּען מֵע
פֶּאַרפֿליכטֶעט זיך עפֿעס צו טהאַן
נֶעמֶנֶדִיג אוֹיף זיך די שְׂטֵרְאָף
פּוֹן חֵרֵם אִין פֶּאַל מֵע וועט עס
נִישׁ טהאַן.

חֵרֵם-כְּרֵבֵנוּ גְרֵשִׁים, הֵם. די
שְׂטֵרְאָף פּוֹן אוֹיֶשְׁלִיסוֹנַג פּוֹן דֶּער
נֶעמִינֶדֶע וועלכֶּע דֶּער גְרוֹיֶסֶר
אִידִישֶׁר נֶעלֶעֶהרֶטֶר גְרֵשׁוּם (נֶע=
לֶעבֶט 1028—960) הָאָט אַרױפֿ=
נֶעלֶעגֶט אוֹיף די וועלכֶּע לֶעוּען
פֶּרֶעמֶדֶע בְּרִיעַף אָהן דֶּער עֶרְלוֹיבֶּ=
נִישׁ פּוֹן דֶּער אַדֶּרֶעכִירטֶער פֶּערוּאָן,
וועלכֶּע הִיעֵרְאָטֶהען מֵעֶהר ווי אוֹיֶן
פֶּרוֹי און וועלכֶּע נִשְׁעֵן אָפֿ אַ
פֶּרוֹי קֶענֶען אִיהֶר ווִילֶען.

חֵרֵם-מִזֵּה, מִ. פֶּלוֹבֶוּעֶרֶטֶר.

חֵרֵם-בְּנֵשֶׁבֶר, הֵם. (תִּלְמוּדִישׁ).
אַ צוֹבֶרְאָכֶען שְׂעֶרְבֶעל.

חֵרֵב וּמוֹחָרֵב, א. וויסֵט און צוֹ=
שְׂטֵעֶרֶט.

חֵרֵבֵת, מ. פֶּאַרוֹוִיסטוֹנַגֶען, צוֹ=
שְׂטֵעֶרוֹנַגֶען. אַנֶמֶאכֶען חֵרֵבֵת,
אַנֶמֶאכֶען גְרוֹיֶסֶע שְׂאָדֶענֶם.

חֵרֵבֵן, הֵם. (מִ. חֵרֵבֵנוֹת). צֶעֶר=
שְׂטֵעֶרוֹנַג, פֶּאַרוֹוִיסטוֹנַג ; צֶעֶר=
שְׂטֵעֶרוֹנַג פּוֹן ירושלים ; אוֹמֶנְלִיק,
עלֶענד, יאַמֶּר. דֶּער עֶרֶשְׂטֶער
חֵרֵבֵן, די צֶעֶרֶשְׂטֵעֶרוֹנַג פּוֹן
דֶּעם עֶרֶשְׂטֶען בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. דֶּער
צוֹוִיטֶער חֵרֵבֵן, די צֶעֶרֶשְׂטֶע=
רוֹנַג פּוֹן דֶּעם צוֹוִיטֶען בֵּית־
הַמִּקְדָּשׁ. "אַ חֵרֵבֵן אוֹיף אִיהֵם"
(פֶּלוֹבֶוּאָרֶט).

חֵרֵבֵת, הוּו. אַ מִישׁוֹנַג פּוֹן צוֹ=
שְׂטוֹיסֶענֶע נִישׁ, פֶּרוֹכְטֶען און גֶּע=
וויִרְצֶען צוֹנוֹכְעֶמישֵׁט אִין ווִיֶן
וועלכֶּע מֵע שְׂטֵעֶלט אוֹיפֿ'ן טִישׁ
צוּם סֶדֶר אַלס אַנֶדֶענֶק אָן דֶּעם
לֶעֶהם וואָס אִיעֶרן הָאָבֶען גֶעמוֹוט
קֶנֶעטֶען אִין מִצִּיּוּם. "מֵע מִינֶט
נִישׁ די חֵרוֹסֵת גָּאָר די אַרְבֵּעַ
כּוֹסוֹת" (שְׁפוּר).

חֵרֵף-אָשׁ, הֵם. זֶעֶה מִסִּיבֵּת־
גְּלִישׁ.

חֵרֵף, אַ פֿלױסִיגֶער פֶּעֶהיגֶער מֵעֵשׂ.
"דֶּרוֹי זאַכֶּען טױגֶען נִישׁ ; אַ פּױעֶר
אַ חֵרוֹף, אַן אָרְגֶמֶר פֶּרִיץ און
אַ רֵב אַן עִם־הֶאַרץ" (שְׁפוּר).

חֵרוֹת, הוּו. פֶּרִיֶהִיט. "אַ נֶאַרֶר
הָאָט חֵרוֹת" (שְׁפוּר).

חֵרֵמֵה, הוּו. (מִ. חֵרֵמֵת). בֶּאַרִי=
אָנַג, בֶּאַדוֹיעֶרוֹנַג, די ענדֶערוֹנַג
פּוֹן אַ בֶּאַשֶׁלוּם אָדֶּער דֶּאָס צוֹרִיקֶּ=
נֶעחֶמֶען פּוֹן אַ פֶּאַרשְׂפֶּרֶעכֶען.
"אוֹיף נִישׁ הָאָט מֵען קִיּוֹן מִאֵל

פון דעם צווייטען מאנאט פון דעם אידישען יאָהר; פאלט געוועהנליך אין די מאָנאטען אָקטאָבער=נאָ=וועמבער און האָט 29 טעג.

קְשִׁיבוֹת, הוּ. אנגעוועהנקייט, וויכטיגקייט.

קְשִׁיבֵיעַר, א. מעהר אנגעוועהען. זעה ק'שוב.

קְשִׁימ, ה. (אייגענטליך דער נאָ=מען פון איינעם פון דן'ס (ווי.) זיהן). גרויסער נאָרר, אידיאָט.

קְשִׁיָה, ה. פינסטערניס; איינע פון די עשר־מכות (ווי.). עס טהוט ויך חשך, עס איז א גרויס גערודער, עס איז א גאנצע אי=בערקעהרעניס. אָנמאַכען חשך, אָנמאַכען א סומאַטאָכע.

קְשִׁיָה, א. פינסטער; באַטריבט, פארטרויערט.

קְשִׁיָה־דַּבְּרֵי־לָהּ, א. (ביבליש). זעהר פינסטער.

קְשִׁיָה־נִחַלְתֵּי־קוֹת, א. (ביבליש). פינסטער און גליטשיג.

קְשִׁיָה־מַצְרִיִּים, ה. די פינסטערניס פון עגיפטען (זעה ח'יָה), גרויסע פינסטערניס.

קְשִׁיבוֹת*, הוּ. פינסטערניס.

קְשִׁיבִינִים, הוּ. פינסטערניס.

קְשִׁיבֵיעַן, צש. פינסטערען, ליידען. צא. פאָר'חשכ'ען, פינסטער מאַכען, באַרביטערען. אָפּ=חשכ'ען, פאַרבריינגען אין אין ליידען.

קְשִׁמוֹנֵי־אֵימ, מ. די מיטגליעדער פון א געוויסער פירסטערליכער

קְרָפָה (קְרָפָה), הוּ. (מ. קְרָפוֹת וְקְרָפוֹת). שאַנדע, שענדליכע טהאַט. "בעסער אַוועהטאָג אין האַרצען איידער אַ חרפּה אין פנים" (שפּו.).

קְרִישׁ נִחְרֵשׁ, ה. שווייג=געלט, לאַפּקע. "אַז דער אַדון ווייס שוין פון בל דבר שורש העלפּט ניט קיין חרש" (שפּו.).

קְשִׁיבֵין, ה. (מ. קְשִׁיבוֹנִת). רע=כענונג; רעכענקונסט, אַריטהמע=טיק; אַ באַריכט; קאַנטא, קרע=דיט. נעהמען אויף חשבוֹן, געהמען אויף באַרג. "אַ ריינער חשבוֹן איז אַ האַלבער סילוק" (שפּו.). "אַז מע לעכט אָהן חשבוֹן שטאַרבט מען אָהן ווידוי" (שפּו.).

קְשִׁיבוֹן־הַנְּפֶשׁ, ה. "באַרעכענונג פון דער זעעלע", זעלבסט=אונ=טעזוכונג.

קְשִׁיבוֹן־צֶדֶק, ה. אַן עהרליכע ריכטיגע רעכענונג.

קְשִׁיבוֹינען, צש. רעכענען, אויסרע=כענען, איבעררעכענען.

קְשֶׁר (קְשֶׁר), ה. פאַרדאַכט.

קְשִׁיבוֹ, ה. (מ. קְשִׁיבִים). אַן אנגעוועהענער מענש.

קְשִׁיבוֹ, א. (מ. קְשִׁיבִים; וו. קְשִׁיבָה, מ. קְשִׁיבוֹת). אנגע=וועהן. אשה חשבוֹה, אַן אנגעוועהענע פרוי. אנשים חשבוֹים, אנגעוועהענע מענער.

קְשִׁיזוֹר, א. פאַרדעכטיגט.

קְשִׁיזוֹן, קְשִׁיזוֹן, ה. דער נאָמען

ח ת ו נ ה , אָנמאַכען אַ סומאַטאָאָ
 כע . טאַנצען אויף צוויי חתונות,
 שפילען אַ צווייטשיגע ראָליע, זיך
 באַשעפטיגען מיט צוויי זאַכען צו
 דער זעלביגער צייט . " ח ת ו נ ה
 האָבען דויערט אַ שעה און צרות
 האָט מען דאָס גאַנצע לעבען"
 (שפּוּו.) : " ח ת ו נ ה האָבען ,
 קגעלען און שטאַרבען פאַרווימט
 מען נישט" (שפּוּו.) . "פּריה אויפֿ=
 שטעהן און פּריה ח ת ו נ ה
 האָבען שאַדט נישט" (שפּוּו.) . "אַז
 אַיִן אָרעמאַן מאַכט ח ת ו נ ה
 טראָגען הינד גאַנצע קעפֿ" (שפּוּו.) .
 "אַז דער זוהן האָט ח ת ו נ ה גיט
 ער דער ווייב אַ כתובה און דער
 מאַמען אַ גט" (שפּוּו.) . "אַז מע
 מאַכט אַ מיידעל גיט ח ת ו נ ה ,
 מאַכט זי זיך אַליין ח ת ו נ ה "
 (שפּוּו.) . "אַ ספּריתורה זאָל מען
 פאַרזעצען און אַ מיידעל זאָל מען
 ח ת ו נ ה מאַכען" (שפּוּו.) . "אַ
 קינד איז ערגער ווי אַ גולן און
 מע מוז גאָך טאַנצען אויף ויין
 ח ת ו נ ה " (שפּוּו.) .

חתיכה [חתי'קה], הוו. (מ. חתיכות
 [חתי'כות]). אַיִן אָפּגעשניטענע
 שטיק, אַ שטיק .

חתימה, הוו. (מ. חתימות). אונט
 טערשריפט, זיגעל .

חתימה מו'קה, הוו. אַ פאַרויגלונג
 צום גוטען (אין דעם הימלישען
 בוך פון לעבען), אַ וואונדז וועל=
 כען מע גיט זיך אין די טעג פאַר
 יומ־כפור .

חתי'מיען, חתי'מיענען, צא. זיגלען,
 פאַרויגלען. זיך חתמ'ען, זיך

פאַמיליע וועלכע האָט אין פאַר=
 לויף פון פיעלע יאָהרען געקעניגט
 איבער אידען אין פאַלעסטינא אין
 דער צייט פון דעם צווייטען בית=
 המקדש; דער אורפאטער פון דער
 פאַמיליע איז געווען מתתיהו וועל=
 כער האָט זיך אויסגעצייכענט מיט
 זיין פרומקייט און העלדישקייט אין
 דער מלחמה אַקעגען די גריכען .
 זעה מ'ק'ב'י .

ח'שן, המ. אַ טאָוועל באַזעצט מיט
 שהייערע שטיינער וועלכען דער
 בת־גדול פלעגט טראָגען אויף דער
 ברוסט .

ח'שן־מש'ש'ט, המ. איינע פון די
 פיער אבטהייירונגען פון דעם
 שלה־ערוך (ווי.) וועלכע ענט=
 האַלט די אירישע ציוויל־געזעצען .

ח'שק, המ. לוסט, באַגעהר, פאַר=
 לאַנג .

ח'שש ון'שש], המ. אַ פאַרדאַכט; אַ
 שפור .

ח'תוך, המ. די פאַשניידונג, מילה .
 געבען חתוך, באַעהרען אימ=
 צען מיט דער באַשניידונג .

ח'תוך־ה'ב'ור, המ. קלאַרקייט אָדער
 דייטליכקייט פון אויסשפראַכע .

ח'תום, המ. (מ. חתימים). דער
 אונטערגעצייכענטער .

ח'תום־מ'טה, המ. (מ. חתימים־
 מ'טה). דער אונטערגעצייכענטער .

ח'תונה, הוו. (מ. חתונות). היי=
 ראַטה; האָבצייט; אַ גערודער, אַ
 סומאַטאָכע . מאַכען ח ת ו נ ה ,
 פאַרהייראַטהען . אָנמאַכען אַ גאַנצע

חתן-כלה קוסען זיך מעגען די שדכנים געהן א היים" (שפון).
 "חתן-כלה האָבען גלעווערען אויגען" (שפון).

חַסֵּן [ח'תָּן] בְּרֵאשִׁית, המ. דער וועלכער ווערט אויפגערופען אום שמהת-תורה צום לייגען פון דער ערשטער פרשה פון דער ווידער-אָנגעהויבענער תורה. זעה סְרִיָּה.

חַסֵּן [ח'תָּן] תוֹרָה, המ. דער וועלכער ווערט אויפגערופען אום שמהת-תורה צום לייגען פון דער לעצטער פרשה פון דער תורה. זעה סְרִיָּה.

אונטערשרייבען. פאר'חתמ'ען, צו'חתמ'ען, פארויגלען.

חִתּוּן, המ. (מ. חֲתָנִים [ח'תָּנִים]).

א פארלאָבער; א מאן אין דעם טאָג פון ווין חתונה, א ברויט-גאס. ויצען ווי א חתן, ויצען שעמעוויג. "איז דאָ געלט אין דאָ א חתן" (שפון).

חִתּוּן-בְּחֹר, המ. (מ. חִתּוּן-בְּחֹרִים). א יונגער מאן וועלכער איז אין הייראטהע-אלטער.

חִתּוּן-בְּלָה, מ. ברויטגאס און ברויט; פארלאָבעט פאָאַר. "ווען

מ.

דאוונען אָדער פאר געוויסע אַנג-דערע רעליגיעזע צערעמאָניען; מאָנאטליכע רייניגונג (פון אירע) שע פרויען). געהן ט בילה, זיך אונטערטונגען אין וואסער (פאר רעליגיעזע צוועקען).

מְבִיעוֹת-עֵינַי, הוו. (תלמודיש). די מעהיגקייט צו דערקענען א זאך מיט'ן קוק, א שארף אויג.

מְבִיעַ, הוו. נאטור, אייגענשאפט; האראקטער, טעמפעראמענט.

מְבִיעוּת, הוו. נאטירליכע ערשיי-נונג, נאטירליכקייט.

מְבִיעוֹת-קְרוֹשִׁין, הוו. הייראטהע-רינג.

מ, המ. דער ניינטער בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף-בית; אין צעה-לען גערעכענט אלס 9. זעה מְיִת.

מְאָמַר (אייגענטליך: תא'מר, פיעלייכט וועסטו זאָגען), או. פיעלייכט. "מאָמער (וואָרט) שפיעל אויף דעם ביבלישען פרוי-ען-נאָמען "מְאָמַר" איז געווען א אירענע" (ווערטעל וואָ מע זאָגט צו איינעם וועלכער זאָגט ביי יעדער געלעגענהייט "מאָמער").

מְבִילוֹת, הוו. (מ. מְבִילוֹת). דאָס אונטערטונגען זיך אין וואסער (פון פרומע אידען איידער זיי געהען

דיגע צוועקען, ווייל "יה" איז איינער פון די געמען פון נאָט און די ערשטע העלפט פון דעם וואָרט "יהוה", וו.ו.).

ט"ו-ק"ליו, הם. דער פופצעהנטער טאָג פון דעם מאָנאט כסליו, א פאסט=טאָג פאר די זעלען פון די טויטע.

ט"ב [ט"ב], א. א. (מ. ט"ב'ים; וו. ט"ב'ה, מ. ט"ב'ות). גוט.

ט"ב-דמוב, א. אויסגעצייכענט גוט. ט"ב-מאוד, א. זעהר גוט.

ט"ב-ל"ב [ל"ב], הם. (ביבליש). א גוטגעריצגער מענש.

ט"ב-ל"ב, הם. (ביבליש). איינער וועלכער איז צו אלעמען גוט. "א ט"ב-ל"ב איז א רע-לכל" (שפו.).

ט"ב'ה, הוו. (מ. ט"ב'ות). געפע= לינקייט, וואָהלטהאט.

ט"ב'י [מ"ב'י] קעיר', הם. מ. (תל= מודיש). די אנגעזעהענע לייט פון דער שטאָרט.

ט"ב-ל"וין, צא. אונטערשונקען אין וואַסער (פאר רעליגיעזע צוועקען).

ט"ב-ליעי, צא. אונטערשונקען, טונג קען, באַדען.

ט"ב-אָה, הוו. (מ. ט"ב'אות). אונג ריינקייט; זינד, זינדיקייט. שוואַרצע טומאה, די שטאָרט "ביעלאָ=צערקאָוו" אין רוסלאַנד. "אריינלענען די טומאה אין דער יראה" (ווער. — ד. ה. גע=

מ'ב'ת, הם. דער פינפטער מאָנאט פון דעם אידישען יאָהר; פאלט געוועהנליך אין דעצעמבער=יאנואר און האָט ניין און צוואַנציג טעג.

מ'היר, א. א. (מ. מ'ה'רים; וו. מ'ה'רה, מ. מ'ה'רות). ריין, קלאַר, לויטער; אונשולדיג, פריי פון זינד.

מ'ה'רה [מ'ה'רה], הוו. ריינקייט, ריינליכקייט, רייניגונג (לויט די אידישע רעליגיאָן=געזעצן); די אָפּוואַשונג פון דעם טויטען פאר דער באַערדיגונג.

מ'ה'רה-ברעט, הוו. (מ. מ'ה'רה-ברעט'ר). די ברעט אָדער דער טיש אויף וועלכע מע וואַשט דעם טויטען.

מ'ה'רה-שטיבעל, הוו. (מ. מ'ה'רה-שטיבעל'ה). דאָס שטיבעל אויף דעם טויטענפעלד וואו מע וואַשט דעם טויטען פאר דער באַערדיג=ונג.

מ'ה'רות [מ'ה'רות], הם. "רייניגונגען", דער נאָמען פון איינער פון די זעקס הויפט=אָפּטהיילונגען פון תלמוד וועלכער ענטהאלט די גע=זעצען פון ריינקייט און רייניגונג (אין רעליגיעזען זינן).

מ'ה'רת [מ'ה'רת]המ'ש'קה, הוו. די (זמליכע) ריינקייט פון דער פאמיליע.

מ"ו, צ. פופצעהן. (די בוכשטאָבען "מ"ו ווערען געברויכט אנשטאט די בוכשטאָבען "יה" וועלכע ווע=רען געהאלטען צו הייליג אום גע=ברויכט צו ווערען פאר וואָכענ=

בען א גוטען מאַטיוו אויף א שלעכטע טהאט).

טוּמ'אַה וְטַהַרָה (וְטַהַרָה), הוּו. מ. די אידישע געוועזען פון ריינקייט און אונריינקייט (אין רעליגיעזען זיגן).

טוּמ'טוּם, ה.מ. (מ. טוּמ'טוּמ'ים), (תלמודיש). א פערזאָן ביי וועלכער עס פעהלען אָדער זייגען ניט ענטוויקעלט די געשלעכט=ציי=כענס.

טוּעֶדֶר־זוּיוֹן, צוּו. מאכען א'ן אירטהום, פארזעהן.

טוּעֶם־זוּיוֹן, צא. פארוועקען, געניסען.

טוּעֶם־טוּעֶם־זוּיוֹן, צש. עפעס פאר=וועקען, עפעס געניסען.

טוּעֶן, ה.מ. (מ. טוּעֶנִים). א מאַה=נער, א קלאַנגער, אייגער וועלכער פאָרערט אין געריכט; אַדוואָקאַט.

טוּז, צ. זעכצעהן (צוליעב דער הייליגקייט פון די בוכשטאבען "יו" וועלכע קומען פאַר אין דעם נאָמען פון גאָט "יהוה" (וּוּו). גע=ברויכט מען אנשטאט זיי די בוכ=שטאבען "טו").

טוּטוּם, אַנמ. דער נאָמען פון דעם רויטישען גענעראַל וועלכער האָט גענומען דעם הויפט=אנשהייל אין דער צערשמערונג פון ירושלים; א שלעכטער גרויזאמער מענש. טוּטוּם'עס מוק, די מוק וועלכע, לויט אַ תלמודישע לע=גענדע, איז אַרײַן טימוט'ען אין מאַרד און האָט איהם קיין רוה ניט געגעבען, אַלס שטראַף פאַר וואָס

ער האָט צערשטערט דעם בית המקדש.

טוּנוף, ה.מ. זעה ט'נוף.

טוּפּש, ה.מ. (מ. טוּפּ'ש'ים). זעה ט'פּש.

טוּרף, ה.מ. וואַהנויגן; ווילדער קאפּרוּ.

טוּר'דות, הוּו. זעה ט'ר'דות.

טוּר'קה, הוּו. (מ. טוּר'חות). זעה ט'ר'קה.

טוּר'קער, ה.מ. (ליטורניש). "טהוּו און רענען", ווערטער וועלכע ווערען צוגעוועזט אין די ווינטער=מאָנאַטען צו דעם געבעט פאַר אַ געראַטען יאָהר וואָס מע וואָגט אין שמונה=עשרה. די ווערטער ווע=רען געוועהנליך געדרוקט אין די געבעט=ביכער מיט קליינע בוכ=שטאבען, דערפון שטאַמט דער אויסדרוק: "קליין ווי דער ט ל ו מ ט ר פון אַ קליינעם סדרו".

טוּרָה, ה.מ. "אַ לעמעלע", דער אַסטראָנאָמישער צייכען אין דעם שטערען=קרייז פאַר דעם מאָנאַט ניסן. זעה ט'זל.

טוּר'ת, ה.מ. (מ. טוּר'תים), אייגענט=ליך: טוּר'תות). אַ פיערעקיגע וואָלענע אָדער ווידענע דעקע מיט פּעדעם=פּרענו אַיינגעמאַכט אין אַלע פיער עקען, וועלכע אידען טראָגען אויף זיך ביי'ן דאוונען און ביי אַנדערע רעליגיעזע צערע=מאָניען. "אַז מע פּאַרזעצט דעם ט ל י ת איז שוין אַ סמן דלות" (שפּוּו).

מ'לית'קמן, המ. (מ. מ'לית'קמן/ק'מ'ן). זעה אר'בע'כנ'פות.

קמא, א. (מ. טמ'אים; וו. טמ'אה, מ. טמ'א'ה). אונרין, פאראונריונגט, באפלעקט, פאר= באטען (לויט דער אידישער רע= ליניאן); זינדיג.

מ'נוף, המ. שמוץ, בלאטע; דרעק; ביליגע געמיינע וואארע; טויגע= ניכטס.

מ'נוף-מנו'קת, המ. זעהר ביליגע געמיינע וואארע.

מנו'קת, הוו. שמוץ, בלאטע; דרעק; שלעכטע, געמיינע וואארע; א'ן אפגעלאזענע, אונזיכטיגע פרוי.

מ'עות, המ. (מ. טעו'תים, * מ'עות'יע). אירטהום, פעהלער, פארזעהן. האבען א טעות אין פשט, ניט אויפפאסען ריכטיג א זאך.

מ'עות'הדפוס', המ. דרוק-פעהלער.

מ'עם, המ. (מ. טע'מים). געשמאק; אורזאכע, גרונד, ערקלערונג. אהן א מעם און אהן א ראם, אהן א געשמאק און אהן א זינג.

מ'ענה, הוו. (מ. מע'נות). קלאגע, פאדערונג, פּרעטענזיע.

מ'ענה'ומענה, הוו. (מ. טע'נות'ומע'נות). פאדערונג; דיספוט, שטרייטקייט, ארגומענט.

מ'ענה'ין, צא. און צש. פאדערען, באהופטען; שמועסען, ריידען. א יונ'טענה'ן (מיט אימיצען),

האבען א לאנגען געשפרעך (מיט אימיצען).

מ'ענו ב'חמים ו'הורה לו בשעו'רים, (תלמודיש). ער פא= דערט פון איהם ווייץ און ער איז איהם מודה אויף גערשטען. "טענו בחמים והורה לו בלאקשען" (פאראדיע).

מ'פה מן הים והים, הוו. (תלמודיש). א טראפען פון מעער, א גאנץ קליינע טהייל.

מ'פה-סרו'קה, הוו. (תלמודיש). א פארשטונקענער טראפען.

מ'פח, המ. (מ. מ'פחים). די ברייט פון א האנד (א מאס וועלכע ווערט אפט געברויכט אין תלמוד).

מ'פל, המ. ביזאך, ניט וויכטיגער טהייל.

מ'פש, המ. (מ. מ'פשים). א נארר.

מ'פשה, הוו. (מ. מ'פשות). זעה מ'פש.

מ'פשות, הוו. נארישקייט.

מ'פשימע, הוו. (מ. מ'פשימעים). זעה מ'פ'שה.

מ'ר'דות, הוו. פארנומענקייט, צו= טראגענקייט.

מ'ר'וד, המ. (מ. מ'רודים). א פאר= נומענער מענש.

מ'ר'קה, הוו. (מ. מ'רקות). בא= מיהונג, באלעסטיגונג.

מ'ריף, מ'רף, * א. אונרין, פאר= באטען, ניטגעזעצליך. טרפ'ער מסחר, ניטגעזעצליכעס געשעפט.

טרף-פסול, המ. מ. טרף-פסול'ען
 (פסול'ען). "אין אונרוינע פאר=
 באשטענע זאך", אין אויסדרוק מיט
 וועלכען די פאנאטיש=פרומע אידען
 פלעגען באצייכענען א בוך וואס
 איז פון א וועלטליכען אינהאלט.
 טרף-פסול'ען, המ. מ. טרף-פסול'ען.
 א איד וועלכער היט גיט אפ די
 אידישע שפיו-געזעצען.
 טרף-פסול (אייגענטליך: טרף-פסול), מ.
 פארבאטענע (לויט דעם אידישען

געזעץ) שפיווען. עס איז ווערט
 דאס געלט אויף טרפוט, עס
 איז זעהר בירויג.
 טרף-פסול, א. אויסגעלאסען, פאר=
 דארבען. טרפ'ענער ביין,
 אויסוואורף. טרפ'ענער
 האלו, א פרעסער, א נאשער.
 טרפ'ענער מול, אונגעהיי=
 ערעם גליק (רעדענדיג פון אן
 אויסגעלאסענעם מענשען וועלכען
 עס געהט זעהר גוט). טרפ'ע=
 גע קישקע, א פרעסער.

המ. דער צעהנטער בוכשטאב
 פון דעם אידישען אלף-בית; מיט
 א וואקאל=צייכען אויסגעשפראכען
 ווי דער "י" אין "יאגען"; אהן א
 וואקאל=צייכען: ווען עס קומט
 נאך די וואקאלען "י", "ו", "ד"
 אויסגעשפראכען ווי דער "י" אין
 "אי", ווען עס קומט נאך די
 וואקאלען "י", "ו", "אדער "י" -
 שטום. אין צעהלען גערעכענט
 אלס 10. זעה יוד.

יאהודי, המ. מ. יאהודים).
 דייטשער איד. זעה יהודי.

יאוש (יאוש), המ. פארצווייפלונג.

יאכל'הו, א. (ביבליש). "זיי זא=
 לען איהם עמען", פארבאלען,
 פארלארען (הויפטעכליך אויף
 געלט).

יאלד (אייגענטליך: י'לד), המ.
 מ. יאלדעם). א גראבער קערל,
 א שטומפונגיגער מענש, א נארר.
 יאלדעווען, צא. מאכען צום נאררען,
 אפטהאן א שטיצעל.

יבוא-יומו, (ביבליש). עס וועט
 קומען זיין טאג, די צייט וועט
 קומען. "עס וועט קומען זיין
 יבוא-יומו" (ווער).

יבום, המ. דאס אידישע געזעץ לויט
 וועלכען דער ברודער פון דעם
 וועלכער שטארבט אהן קינדער,
 מוז הייראטהען דעם געשטארבע=
 נעם'ס פרוי (ואנט מוז ער זי בא=
 פרייען דורך חליצה (וונ). אין
 תלמודישע צייטען איז דאס גע=
 זעץ פון יבום אפגעשאפט געווא=
 רען און בלויז די חליצה איז פאר=
 בליבען).

יְדִיעָה, הוּוּ. (מ. יְדִיעוֹת). נאכט
ריכט; באגריעף, קענטעניס, באע-
האווענטשקייט.

יְדִיעָן, הַמּ. זעה יוֹדִיעַ.

יְהִידוֹת, הוּוּ. אירישקייט.

יְהוֹדָה, אַנַּם. דער נאָמען פון איי-
נעם פון יעקב'ס צוועלף זיהן;
דער נאָמען פון דעם שטאָם וועל-
כער קומט אַרויס פון יהודה; אַנױ.
דער נאָמען פון אַ געוויסער גע-
גאַנדר אין פּאַלעסטינאַ.

יְהוֹדִי, הַמּ. (מ. יְהוֹדִים). אַ איד.

יְהוֹדִית, הוּוּ. אַ אירישע פרוי;
אַנױ. דער נאָמען פון אַ געוויסער
העלדישער אירישער פרוי פון
וועלכער די לענגערע דערצעהלט
אַז זי איז אַרױן בײַ=נאַכט אין דאָס
נעצעלט פון האַלאָפּעריגעס וועל-
כער איז אַרויסגעשוּקט געוואָרען
פון קעניג נבוכדנצר מיט אַ גרוי-
סער אַרמױ קענען דאָס אירישע
פּאַלק, און האָט איהם מיט איהר
שענקייט באַצויבערט און נאַכהער
איהם אַרונטערגעשניטען דעם קאַפּ.

יְהוֹדָה, הַמּ. גאָט. ווען דערמאָנט אין
אַ געבעט ווערט דאָס וואָרט אויס-
געשפּראַכען אָדִי' (וּו). בײַ
אַנדערע געלענענהייטען, אום
ניט אַרויסצורױדען גאָט'ס נאָמען
אומזיסט, פאַרבייט מען עס מיט
הַשֵּׁם (וּו). אָדער יוֹד־כַּאָ-נְאֹו־
כַּאָ (וּו). אָדער הַנִּיָּה (וּו). אָדער
אָדִישִׁם' (וּו). דאָס וואָרט "יהוה"
צוליעב דער גרויסער הייליגקייט
אין וועלכער עס ווערט געהאַל-

יְבָרְכֶךָ, (ליטורניש). ער (נאָט) וואָל
דיך בענשען (אַ וואָרט גענומען
פון דעם זענען וועלכען די כהנים
וואָגען בײַן דוכנען).

יְבָרְשָׁה, הוּוּ. טרוקענעס לאַנדר,
לאַנדר.

יְבָרְשָׁה, הוּוּ. אַין אויסטרוקעניס, אַ
טרוקען יאָהר.

יְבִי' אַב. יוֹי' אָפֵן (וּו).

יְגוֹן וְאֲנָקָה, הַמּ. מ. (ביבליש).
טרויער און זיפּעניס. האָבען
יגון ואַנחַה, זעהר פּיעל
אויסשטעהן. "אַ אירענ'ס פרנסה
איז יגון ואַנחַה און זײן
גליק איז אַ מערכה" (שפּוּ).

יְגִיעֵכֶם, הַמּ. (ביבליש). די
פּראַצע פון זײן האַנדר.

יְגַעְתִּי וּמָצָאתִי, (תלמודיש). "איך
האַב זיך געמיהט און איך האָב
געפונען", אַז מע זוכט געפּינט
מען.

יָד וְיָד, הוּוּ. (מ. יְדִים). האַנדר,
לאַפע.

יָד וְיָד, הַמּ. (מ. יְדִיעוֹן). אַ מעשאַ-
לענער אָדער בײַגענער טײטעל
געברויכט בײַם לײענען אין שול.

יָד וְיָד, הוּוּ. איין האַנדר,
אײנשטימיגער אָפּמאַך.

יָדִיד, הַמּ. (מ. יְדִידִים). אַ גוטער
פּרױנד.

יָדִיד־נֶאֱמָר, הַמּ. (מ. יְדִידִים)
נאָמ'ני'ם). אַ געטרויער פּרױנד.

יָדִידִי, הַמּ. מײן פּרױנד. ידִידִי
בריעף, אַ פּרױנדשאַפּט=בריעף.

מען, ווערט זאגאר אויסגעמיעדען אין שרייבען און מע באנוצט זיך אנשטאט דעם מיט איינע פון די פאלגענדע פארשטעלטע פארמען: "ה", "ד", "י", "יוד-באווא-כא", "הויה" און "השמ". זעה: "שם-המפורש", מ"ו, מ"ז.

יְהוֹיָכֵן, אנמ. דער נאָמען פון דעם קעניג שאול'ס זוהן וועלכער איז געוועזען דער ברוצער-פריינד פון דוד.

יְהוֹשֻׁעַ, אנמ. דער נאָמען פון דעם נאָכפאלגער פון משה'ן וועלכער האָט אַרײַנגעפיהרט דאָס אידישע פאלק אין לאַנד כנען; דאָס ביב=לישע בוך וואו די געשיכטע מיט יהושע'ן ווערט דערצעהלט.

יְהוֹדָיִצִין, המ. (ליטורגיש). "עם זאל זיין דער ווילען פון נאָט", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון פיעלע אידישע געבעטען.

יְהוֹיָה אָיִה שְׁיִהְיֶה, עם מעג זיין ווי עם וויל.

יְהוֹיָה מוֹי שְׁיִהְיֶה, עם מעג זיין ווער עם וויל.

יֹאֵל, אנמ. דער נאָמען פון א גע-וויצען אידישען פראָפעט; דאָס בוך וואָס ענטהאלט די פראָפע-צייחהנגען פון יואל.

יֹאֵל, המ. (מ. יֹאֵלֹת). פופציג יאָהר; דאָס פופציגסטע יאָהר וועלכעס איז געווען א פעסט=יאָהר לויט דעם אידישען געזעץ.

יֹוד, המז (מ. יוד'יען). דער נאָמען פון דעם צעהנטען בוכשטאב (י) פון דעם אידישען אָקף-בית; דער

קליינער פינגער פון דער האַנד. זעה ג"י.

יֹוד־בְּאוּוֹ-כָא, א געוויסע פאר-שטעלטע ארט פון שרייבען אָדער אַרויסרעדען דעם נאָמען פון נאָט—יְהוָה ("כא" ווערט דאָ געברויכט אנשטאט "הא").

יֹוד־יַעַב, המ. (מ. יֹוד־יַעִים). א קענער, א וויסער.

יֹוד־עֵיִה־כָּל, המ. (מ. יֹוד־עֵי-יֹוד־עֵי-כָּל). איינער וואָס ווייס אַלע דינג.

יֹוד־עֵי־נִין, המ. (מ. יֹוד־עֵי־נִין), (ביבליש). איינער וואָס פאַר=שטעהט אויף זינגען אָדער שפּיע=לען; א זינגער.

יֹוד־עֵי־סִפֵּר, המ. (מ. יֹוד־עֵי־סִפֵּר), (ביבליש). איינער וואָס פאַר=שטעהט א בוך, א געלערנטער.

יֹוד־עֵי־שְׁאֵי־נֹי־יֹוד־יַעַב, המ. איינער וואָס ווייס אז ער ווייס ניט. "א יודע שאיננו יודע" איז א האַלבער יודע" (שפּו). .

יֹוד־עֵר, המ. א צעהנער (געלט=שמיק).

יֹוֹן, המ. (מ. יֹוֹנִים). זעה יֹוֹן.

יֹוֹם, אב. יום־טוב (וונ).

יֹוֹם, יוב"ם, אב. יום־כִּפּוּר (וונ).

יֹוֹבֶד, אנוו. דער נאָמען פון משה־רבנו'ס מוטער.

יֹולֶדֶת [יֹולֶדֶת], הוו. (מ. יֹולֶדֶת). א געוויינערין, א קינפעטאַרין. "אז דאָס ווייב איז א יולדת" איז דער מאָן א יאָלד" (שפּו).

יְהוֹיָכֵן, אנמ. דער נאָמען פון דעם קעניג שאול'ס זוהן וועלכער איז געוועזען דער ברוצער-פריינד פון דוד.

יְהוֹשֻׁעַ, אנמ. דער נאָמען פון דעם נאָכפאלגער פון משה'ן וועלכער האָט אַרײַנגעפיהרט דאָס אידישע פאלק אין לאַנד כנען; דאָס ביב=לישע בוך וואו די געשיכטע מיט יהושע'ן ווערט דערצעהלט.

יְהוֹדָיִצִין, המ. (ליטורגיש). "עם זאל זיין דער ווילען פון נאָט", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון פיעלע אידישע געבעטען.

יְהוֹיָה אָיִה שְׁיִהְיֶה, עם מעג זיין ווי עם וויל.

יְהוֹיָה מוֹי שְׁיִהְיֶה, עם מעג זיין ווער עם וויל.

יֹאֵל, אנמ. דער נאָמען פון א גע-וויצען אידישען פראָפעט; דאָס בוך וואָס ענטהאלט די פראָפע-צייחהנגען פון יואל.

יֹאֵל, המ. (מ. יֹאֵלֹת). פופציג יאָהר; דאָס פופציגסטע יאָהר וועלכעס איז געווען א פעסט=יאָהר לויט דעם אידישען געזעץ.

יֹוד, המז (מ. יוד'יען). דער נאָמען פון דעם צעהנטען בוכשטאב (י) פון דעם אידישען אָקף-בית; דער

יום [ם], המ. (מ. יוֹמִים). א טאָג; דאָס קאָפיטעל פון תהלים וואָס מע וואָגט נאָך דעם מאָרגענדיגען דאוּ= נען (יעדען טאָג פון דער וואָך ווערט געוואָגט אַ באַזונדער קאָפיטעל).

יום־הַאָרְוֶה, המ. דער לענגסטער טאָג פון יאָהר.

יום־הַחַיִּים, המ. (ליטורגיש). דער טאָג פון געריכט (געוועהנליך רופט מען מיט דעם נאָמען ראש־השנה אָדער יום־כפור).

יום־הַקֶּצֶר, המ. דער קורצעסטער טאָג פון יאָהר.

יום־זְלִיִּלָה, או. טאָג און נאַכט.

יום־טוֹב [יַמְטוֹב] אָדער [יַמְטוֹב], המ. (מ. יוֹמֵי־טוֹבִים, יוֹם־טוֹבִים) [יַמְטוֹבִים] אָדער [יַמְטוֹבִים], (ביבליש). אַ פּייער־טאָג, אַ פּעסט־טאָג. די יוֹם־טוֹבִים, די פּייערטיגע פון ראש־השנה יום־כפור און סוכות. גוט יום־טוב!, אַ פּרעהליכען פּייער־טאָג! גוט־יום־טוב ביטען, נעהן צו נאַכט אין אַ פּייער־טאָג. גוט־יום־טוב נאָ דיר!, אָט האָסטו דיר! "ווען איז ביי אַ הונט אַ יום־טוב ווען מע צוברעכט איהם אַ פּוס" (שפור).

יום־טוֹב־דוֹג, א. באַלאַנגענדיג צו אָדער האָבענדיג די אייגענשאַפטען פון יום־טוב; אויפּערטאָמט, פּרעה־ליך; אויסגעפּוצט.

יום־כְּפוּר [יַמְכְּפוּר] אָדער [יַמְכְּפוּר], המ. (מ. יוֹם־כְּפוּרִים), (תלמוד־יש). דער טאָג פון פּאָרגעבונג,

דער צעהנטער טאָג פון מאָנאַט תשרי וועלכער איז אַ הייליגער פּאַסט־טאָג.

יום־כְּפֻר־לִיכַּט, הו. (מ. יוֹם־כְּפֻר־לִיכַּט). אַ גרויסע ליכט וואָס מע צינדט אָן אין שוהל אָדער אין הויז אויף יום־כפור.

יום־כְּפֻר־טְרַאָפּענִס, המ. מ. גע= ווייסע שטאַרקע טראָפּענס וועלכע מע שמעקט אום ניט אָפּגעשוואַכט צו ווערען פון פּאַסטען אום יום־כפור.

יום־כְּפֻר־קֶמֶן, המ. (מ. יוֹם־כְּפֻר־קֶמֶןִים). דער קלויגער פּאַרגעבונג־טאָג, דער לעצטער טאָג פון מאָנאַט איז וועלכען די פרומע אידען פּאַסטען ביז האַלבען טאָג. יום־כְּפֻר־דוֹג, א. באַלאַנגענדיג צו אָדער האָבענדיג די אייגענשאַפט־טען פון יום־כפור.

יוֹמֵי־דְפִנָּא [יַדְפִּנָּא], המ. (תלמודיש). אַ פּרייער טאָג, אַ פּייער־טאָג.

יוֹמֵי־זְלִיִּלָה, או. (ביבליש). טאָג און נאַכט.

יָוֵן, אנוו. גריכענלאַנד.

יָוֵן, המ. (מ. יוֹנִים). אַ רוסישער סאָלדאַט, אַ סאָלדאַט; אַ געוונדער גראַבער קערל. "אַריינפאַרען ווי אַ יון אין דער סוכה" (ווער). — ד. ה. מאַכען פּלוצלונג אַ באַט־מערקונג וועלכע האָט ניט צו טהאָן מיט דעם געשפרעך. "בוי איהם האָבען אַלע יונגים איין פנים" (ווער).

יָוֵד, אנו. דער נאָמען פון אַ גע=

וויסען אידישען פראַמעט וועלכער
אין איינגעשלונגען געוואָרען פון
א פיש און איז גערעמעט געוואָרן=
רען אויף אַ וואונדערבארער אַרט ;
דאָס בוך וואו די געשיכטע מיט
יונה'ן ווערט דערצעהלט .

ייניש, א. סאָלאַטסקע ; גראָב ;
רוסיש (שפראַך) .

יִקָּה, אַנב. דער נאָמען פון איינעם
פון יעקב'ס צוועלף זיהן וועלכען
זיינע ברודער האָבען פאַרקויפט
פאַר אַ שקלאַף אין עניפּטעו .

יִקָּפּוֹן, אַנב. דער נאָמען פון אַ
געוויסען אידישען גענעראַל און
היסטאָריקער וועלכער האָט גע=
לעבט אין ערשטען יאָרהונ=
דערט ; דער נאָמען פון אַ היס=
טאָריע פאַרפאַסט פון יוספּוֹן .

יִקְצִיץ, חמ. (מ. יִקְצִיץ). ראַטה=
געבער .

יִקְפִּי, חמ. אַ שענע זאַך, אַ' אַנב=
טיקעל .

יִקְצִיאַ, א. אָפּגעקומען, אָפּגעפאַר=
טיגט . פון יוצא וועגען, פון
לייטענ'ס וועגען, ניט גערן .

יִקְצִיאַ-זוּיִן, צש. זיך באַגעהן, זיך
כאַנגוגענען, אָפּקומען, אויסקו=
מען . "אז עס איז ניטאָ קיין פיש
איז מען יוצא מיט הערינג"
(שפּו.ו). יוצא-זוּיִן מיט אַ'ן
אַנדערע'ס קדוש, אויסקומען מיט
דעם וואָס מע הערט זיך צו ווי
אַ'ן אַנדערער זאָגט דאָס געבעט
פון קדוש אַנשטאַט עס אַלזוּן צו
זאָגען (ועה מוֹיִצִיאַ-זוּיִן). יוצא-
זוּיִן פאַר, טהאָן צוליעב, צו=

פריעדענשמעלען, זיך אויספיינערען
פאַר, צ. ב. ש. : יוצא-זוּיִן
פאַר גאָט און פאַר לייטען .

יִקְצִיאַ-חֲפִזוֹן, חמ. (ליטורגיש) . "דער
וועלכער איז אַרויס אין אַילעניס"
"אַ יוצא-חֲפִזוֹן פאַרליערט
דאָס געלט און די הויזען" (שפּו.ו) .

יִקְצִיאַ-זִנְיָוּת, חמ. (תלמודיש) .
אַרויס= און אַרײַנגעהער, אָפּטער
אַיינגעהער .

יִקְצִיאַ-מִ-הַכֶּלֶל [הַכֶּלֶל], חמ. (מ.
יוֹצִיאַ מִן-הַכֶּלֶל [הַכֶּלֶל]), (תל=
מודיש) . אַ'ן אויסנאַהם פון דער
רעגעל, אַ'ן אויסנאַהם .

יִקְצִיר, חמ. (מ. יִקְצִיר* [יִקְצִיר]).
(ליטורגיש) . דער אַלגעמיינער נאָ=
מען פון געוויסע לויב-געזאַנגען
וועלכע מע זאָגט אין געוויסע
שבתים און פּויערטען . זיך פאַר=
בייטען מיט די יוצרות, זיך
פאַרפלאַנטערען, זיך פאַרמישען
מיט די רייד . קעלבערנע
יוצרות, נאַרישקייטען, פלוז=
דערייען . "מיט אכילה הויבט זיך
אַן זיין יוצר" (ווערמעל גע=
זאָגט אויף אַ פרעסער) .

יִקְצִיר מִשְׁרָתִים וְאַשֶׁר מִשְׁרָתִיו ,
חמ. מ. (ליטורגיש) . באַדינטע אויף
באַדינטע (די אייגענטליכע פאַרדיי=
טונג פון די ווערטער איז אַ גאַנץ
אַנדערע) .

יִקְרָה, חמ. (מ. יִקְרָה). אַ'ן אַרונב=
טערנעקומענער, אַ רייכער מאַן
וועלכער איז אַרעם געוואָרען .

יִקְרָה-דְּעָה, חמ. דערייענער מהייל
פון שלחן-ערוך וועלכער ענטש=

בריעף). א דאָקומענט אָדער אַ
אַ בוך וואו עס ווערט אויסגערע-
כענט די אָפּשטאַמונג פון אימי-
צען, גענעאלאָגיע.

יְחוּס־עֲצָמוֹ, המ. דער ווערט פון
דער פּערזאָן אליין (און גיט פון
זיין אָפּשטאַמונג).

יְחוּס־דִּיג, א. פון אַן אַריסטאָקראַט-
טישער אָפּשטאַמונג.

יְחוּס־עַן־זִיך, צש. שטאַלצירען, זיך
גרויס האַלטען, זיך באַרהמען.

יְהוֹקָאֵל, אנמ. דער נאָמען פון אַ
געוויסען אירישען פּראָפעס; דער
נאָמען פון דעם בוך וואָס ענט-
האַלט די פּראָפעזיעהונגען פון
יחוקאל.

יְחִי, זעה יְחִיָּה (אַזוי ווי אין פּיעלע
אַנדערע ווערטער אַזוי ווערט אויך
דאָ אויסגעמיעדען די צוזאַמענ-
שטעלונג פון די בוכשטאַבען "י"
און "ה" וועלכע בילדען דאָס
וואָרט "יְחִי" (נאָט) און זיינען די
צוויי ערשטע בוכשטאַבען פון
יְחִיָּה, וווּ).

יְחִיד, המ. (מ. יְחִידִים). אַן איינ-
צעלנער, אַן אינדיווידואל; אַן
איינציגער; אַ פּריואַט־פּערזאָן.

יְחִיד בְּדוֹד (בְּדוֹרוֹ), המ. איינער
אין דער צייט (אין זיין צייט), אַן
אויסגעצייכענטער.

יְחִיָּה, "לעבען זאָל ער", אַ וואָרט
וועלכען מע שטעלט צו אין שרייב-
בען נאָך דעם נאָמען פון אַ
פּערזאָן.

יְחִלְקוּ, (תלמודיש). זיי דאַרפֿען

האַלמ די רעגעלען איבער ער-
לויבטע און פּאַרבאָטענע שפּייזען,
ריינליכקייט א. ד. ג.

יְיָ־שׁ, המ. (מ. יְיָ־שׁים נְיָ־שׁים).
דער צו וועמען עס געהט איבער
דאָס פּאַרמענען פון אַ געשטאַרבע-
נעם, ערבע, נאָכפּאָלגער.

יְיָ־שׁ־עֵצֶר, המ. (ביבליש).
טהראָן־פּאָלגער, קרוינעריניץ.

יְיָ־שׁ־אֵי־קָל, המ. (ביבליש). אַ
שטוב־זיצער; איינער וועלכער ויצט
און לערנט נאָכאַנאַנד.

יְיָ־שׁ־ר, המ. גערעכטיגקייט; דאָס
געפיהל פון גערעכטיגקייט, גע-
וויסען, געוויכענהאַפטיגקייט.

יְיָ־כּוֹר, המ. (ליטוויש). "ער (נאָט)
זאָל דערמאָהנען", דאָס ערשטע
וואָרט און דער נאָמען פון אַ גע-
בעט וואָס מע זאָגט פאַר די זעע-
לען פון די טויטע.

יְיָ־לִו, אר. צוזאַמען, לאָמיר זיך
טהיילען! איבער העלפט! (אַן
אויסדרוק וועלכען מע זאָגט צו
דעם וואָס געפינט עפעס ווען מע
ווייל קריגען דערפון אַ טהייל).

יְיָ־חַד, המ. דאָס זיין אין איין צימער
מיט אַ פּרעמדער פּאַרהייראַטהעטער
פּרוי (פּאַרבאָטען לויט אַ תלמודי-
שער פּאַרשריפט).

יְיָ־חִס, המ. (מ. יְיָ־חִסִּים). אָפּשטאַ-
מונג, פּאַמיליע; הויכע אַריסטאָ-
קראַטישע אָפּשטאַמונג; שטאַלע,
גרויסקייט. "יְיָ־חִס אויפֿן בית"
הקברות און אין דער היים צרות"
(שפּוּ).

יְיָ־חִסִּים, המ. (מ. יְיָ־חִסִּים)

זיך צוטהיילען, עס געהערט צו
ביידען.

יח'ק'ן, המ. (מ. יח'ק'נים). איינער
וועלכער שטאמט פון א הויכער
אריסטאקראטישער פאמיליע; איינ-
פלוסרייכע אָדער פריווילעגירטע
פערזאָן; שטאַלצער מענש. "געלט
האַט אַ מיאוסען טאַטען און איז
דאָך אַ יח'סן" (שפּוּ). "דאָס
קערבעל איז דער גרעסטער
יח'סן" (שפּוּ).

יח'קנידיג, או. שטאַלץ, אריסטאָ-
קראטיש.

יח'קנות, הוו. שטאַלץ, גרויסהאַל-
טען זיך מיט אריסטאקראטישער
אָפּשטאַמונג אָדער אַנדערע אויס-
צייכנונגען.

יח'קניטע, הוו. (מ. יח'קניטעס).
זעה יח'ק'ן.

יח'קניען-זיך, צוו. זעה יח'וסיען-
זיך.

יח'ץ, המ. (ליטורגיש). "ער זאָל
צוטהיילען אויף העלפט", דעריער-
גינער טהייל פון דער סדר=צערע-
מאַניע וועלכער באשטעהט אין
צוברעכען איינע פון די דריי
מצית וואָס ווערען געדעגט צום
מיש.

יח'אוש, המ. זעה יח'אוש.

יח'בום, המ. זעה יח'בום.

יח'ג, המ. זעה יח'ג.

יח'הוד, זעה יח'הוד.

יח'וס, המ. (מ. יח'וסיס). זעה
יח'וס.

יין, המ. וויין.

יין [יין]־ג'ק'ן, המ. וויין פון טרוי-
בען, וויין.

יין־ק'שו'ק'ר, המ. (תלמודיש).
דער וויין וועלכען גאָט האַלט
אָנגעגרייט פאַר די פרומע אויף
די צייט ווען משיח וועט
קומען.

יין [יין]־ק'ק'ה, המ. (תלמודיש).
וויין וועלכען אַ בעצענדיענער האָט
אָנגערוהרט (פאַרבאָטען צו טרויג-
קען לויט דעם אידישען געזעץ).

יין־ק'ק'רי'סין, המ. (תלמודיש). אַ
געוויסער טהייערער וויין פון דעם
אינוועל ציפערן.

יין־ש'ל'ק'ס'ס, המ. וויין וועלכען
מע מעג טרוינקען אום פסח.

יין־ש'ר'ף (אייגענטליך: ש'ר'ף),
המ. בראַנפּען, שנאַפּס.

יין־ש, המ. זעה יין־ש.

יין־שוב, המ. (מ. יין־ש'ב'ים). זעה
יין־שוב.

יין־ש'ר'ב'ים, (תלמודיש).
שטאַרקען זאָל זיך די קראַפט
(דיינע אָדער אייערע)! אַ דאַנק!
יין־הור, המ. זעה יין־הור.

יין־ל'יען [יין־ל'יען], צש. קענען,
זיין אים שטאַנד, קענען טהאָן.

יין־ל'ת, הוו. קראַפט, פעהיגקייט,
מעגליכקייט.

יין־ב'ה, (ביבליש). געברויכט אין
אין דעם ווערטעל: "ביי איהם
איז יין־ב'ה און יין־ב'ה אַלס איינעם"
(רעדענדיג פון אַן אונגוויסענדיגן

ימח' - שמו'ניק, המ. מ. ימח' - שמו'ניקעס). א פארדארבענער קערל.

ימיה'הג'לה, המ. מ. זעה של'ש'ת - ימיה'הג'לה.

ימיה'ו'ש'נים, המ. מ. (ביבליש). טעג און יאהרען, א לאנגע צייט. ימיה'נו'ר'אים, המ. מ. די שרעק= ליכע טעג, די טעג פון ראש השנה און יום הכפור.

ימיה'נו'ר'א'ים'יג, א. באלאנגענע דיג צו די ימים נוראים.

ימ"ש, אב. ימח' - שמו' (ווי).

ינ'קא, המ. "א קינד", א ווהן פון א חסידישען רבי'ן וועלכער געהמט שוין קינדוויווי איבער די שטעלע פון ויין פאטער.

ינ'קה, הוו. (מ. ינ'ק'ת). זויגונג, זאפט; נוץ, פראפיט, איינקונפט. יסוד יסוד, המ. (מ. יסוד'ת). גרונד, פונדאמענט, באזיס; עלע= מענט.

יסו'רים, המ. מ. פייניגונגען, שמער= צען, וועהטאגען, ליידען.

יסו'רים - של'א'ה'קה, המ. מ. (תל= מודיש). ליידען (וועלכע נאָט שיקט אָן אויף א געוויסען מענע= שען) פון ליבשאפט וועגען, לוי= דען וועלכע זיינען ליצעב.

יע"א, אב. יב'נה עיר'נו א'מן, ער (נאָט) זאָל בויען אונזער שטאָדט (ירושלים), ווערטער וועלכע עס איז איינגעמיהרט ביי די פרומע אידען צוזושטעלען נאָך דעם נאָע מען פון א שטאָדט.

מענשען וועלכער קען נישט אונטערשיידען א "ב" פון א "ב" צוליב זייער עהנליכקייט).

ינ'לד, המ. "א קינד", א יוגג.

ילוד'א'שה, המ. (ביבליש). "א גע= באַרענער פון א פרויענצימער", א מענש.

יל'לה, הוו. (מ. יל'לות). קלאַג, יאָמער, יאָמער=געשרוי.

יל'קוט, המ. (מ. יל'ק'מים). א זאמלונג פון לעהר=שפרוכען, פא= בעלען און אויסטייטשונגען פון ביבלישע טעקסטען צונויפגעקליבען פון תלמוד און מדרש.

ינס'ן, המ. (מ. ימ'ים, ימ'ען). מעער, אָקעאן; א גרויסע מאסע. ינס'ה'ק'רח, המ. דאָס אייז=מעער.

ינס'סוף, המ. דאָס רויטע מעער, דאָס מעער וואָס האָט זיך גע= שפּאַלמען אויף משהר'בנו'ס בא= פעהל אום דאָס אידישע פּאָלק וואָס איז ארויס פון עניפטען זאָל קענען דורכגעהן, ווי די ביבעל דערצעהלט.

ינס'שטאָק, המ. א געוויסער ראָהר וואָס וואַקסט ביי די ברעגעס פון טייכען.

ימח' - שמו', - זוכ'רו' (מ. שָמָם, - זוכ'ם; ווי. שָמָה, - זוכ'ה', מ. שָמָן, - זוכ'ן), (ביבליש). אויסגעמעקט זאָל ווערען זיין נאָע מען, - און זיין געדעכטניס.

ימח' - שמו'ניצע, הוו. (מ. ימח' - שמו'ניצעס). א פארדארבענער פרוי.

נאָמען פון אַ פּערזאָן; א.ב. יב'ק'ה
צײַן וירושלײַם, ער (נאָט) זאָל
בויען ציון און ירושלים (ווערטער
צוגעשטעלט אין שרייבען נאָך דעם
נאָמען פון אַ שטאָדט).

יב'ק'ק, א.ב. דער נאָמען פון איינעם
פון די אידישע אורפאָטערס, דער
ווהן פון אברהם.

יב'ק'ק'פּש, הוּ. "דער אַרויס-
גאַנג פון דער זעלע", דער לעצט
טער הויך, מויט.

יב'ק'ק'צ'ר'ים, הוּ. (תלמודיש).
דאָס אַרויסגעהן (פון אידען) פון
עניפטען; די וואונדער וועלכע
האָבען פאסירט ווען אידען זיינען
אַרויס פון עניפטען; גרויסע וואונ-
דער. דערצעהלען י צ א ת -
מ צ ר ים, דערצעהלען וואונדער-
ליכע זאַכען.

יב'ק'ק'צ'מ'ה, הוּ. (תלמודיש).
זעה יב'ק'ק'צ'פּש.

יב'ק'ק'ה, הוּ. די באשאַפונג (פון
דער וועלט).

יב'ק'ק'ר'ע, ה.ב. זעה יב'ק'ק'ר'ע.

יב'ק'ק'ר'ע, ה.ב. (תלמודיש). דער
בייזער גייסט, דער פארפיהרער;
אַ זינדיגע לוסט.

יב'ק'ק'ט'וב, ה.ב. (תלמודיש). דער
נוטער גייסט, די נייגונג צו טהאָן
גוטס.

יקום-פיר-ק'ן, ה.ב. (מ. יקום-
פיר-ק'ים). די ערשטע ווערטער
אין דער נאָמען פון נעוויסע צוויי
געבעטען וואָס מע זאָגט שבת אין
דער פריה. אַ נייער יקום-
פורקן, אַ נייער אויפטהוּ.

יע'בור-עלי-מה, (ביבליש). זאָל
מיט מיר פאסירען וואָס עס וויל,
זאָל זיין וואָס ס'זעט זיין.

יע'לה, הוּ. (מ. יע'לה'ים). זאָל
אַרויפשטייגען, דאָס ערשטע
וואָרט און דער נאָמען פון אַ נע-
בעט וואָס מע זאָגט יום-כפור אין
שוהל אויף אַ זעהר הויכע שטים,
אַן אויפרוהר, אַ ליארם, אַ נע-
רודער.

יע'לה-יב'א, ה.ב. "עס זאָל אַרויפ-
געהן און קומען", די ערשטע
ווערטער און דער נאָמען פון אַ
געבעט וואָס מ'זאָגט אום פייער-
טעג.

יע'מוד', אר. עס זאָל אויפשטעהן!
(אַ וואָרט מיט וועלכען מע רופט
אויף אימיצען צום לייענען, אין
שוהל).

יע'קב (יב'קב), א.ב. דער נאָמען פון
איינעם פון די אידישע אורפאָ-
טערס, דער ווהן פון יצחק; אָזט
געברויכט צו באצייכענען דאָס אי-
דישע פאָלק. "אַז מע גיט גיט
יעקב'ן גיט מען עשו'ן" (שפּו).
יב'ק'ה'י'פ'י', הוּ. (מ. יב'ק'ה'י'ת
יב'ק'פ'ת). אַ זעהר שענעם פרוי-
ענצימער, אַ גרויסע פאַרשוין.

יב'ק'ת, א.ב. דער נאָמען פון איינעם
פון נח'ס דריי זיהן.

יב'ת'ת'אר, הוּ. (ביבליש). אַ
שענעם פרויענצימער.

יע'ו, א.ב. יע'מ'הו צו'רו ו'גו'א'לו,
זאָל איהם באהיטען זיין באשיצער
און זיין דערליווער (ווערטער צו-
געשטעלט אין שרייבען נאָך דעם

יִקְנֶה"ז, אב. בִּיזָן, קִדּוּשׁ, נָר, סִבְרָה, זָמָן, (תלמודיש). דָּאָם וואָרט ווערט געברויכט אום אָג= צווייטען די אָרדענונג אין וועל= וועלכער פֿארשיעדענע זענען= שפּרוכען דארפען געוואָנט ווערען ווען די נאכט פון פסח קומט אויס צו זיין שבת=צו=נאכט: צוערשט זִיזָן (ד. ה. דער זענענשפרוך אויף זיזון), דאָן קִדּוּשׁ (וויז), דאָן נָר (ד. ה. דער זענענשפרוך וועל= כען מע זאָנט אויף דאָס ליכט), דאָן הִבְרִיָּלָה (ד. ה. דער זענענש= שפרוך אין וועלכען מע דאָנקט גאָט פֿאַר וואָס ער אונטערשיידעט צווישען ליכט און פינסטערניס) און דאָן זָמָן (ד. ה. דער זענענש= שפרוך "שהחינו" וויז) אין וועל= כען מע דאָנקט גאָט פֿאַר וואָס מע האָט דערלעבט די צייט פון דעם פֿייערטאָג.

יִקְרָה, חמ. אַ מהייערער עדלער מענש.

יִקְרֵהָמְצִיאֹת, חמ. אַ זעלמענע זאך, אַז אַנטקומען.

יִקְרוּת, חו. אַ גויטה, אַ הוננער; הויכער פרייז.

יִקְרוּ, חמ. (מ. יִקְרוּבִים). איינער וועלכער פֿאַרלאַנגט אַ הויכען פרייז פֿאַר זיינע וואַרע.

יִקְרִינִיעַ, חו. (מ. יִקְרִינִיעַם). זעה יִקְרוּ.

יִרְא, חמ. (מ. יִרְאִים). אַ גאָטס פֿאַרכטיגער מאַן.

יִרְאִינִישׁ לָם, חמ. (מ. יִרְאִים וְשִׁלְמִים). אַ גאָטספֿאַרכטיגער און פֿאַלקאָמענער מאַן.

יִרְאִינִישׁ לְשִׁמְיָם, חמ. (תלמודיש). אַ גאָטספֿאַרכטיגער מאַן.

יִרְאָה, יִרְאֵת, חו. פֿורכט, שרעק; עהרפּורכט; גאָטספֿאַרכ= טינקייט.

יִרְאֵת־הַכִּבּוֹד, חו. עהרפּורכט.

יִרְאֵת־הַרוּמָּוִת, חו. עהרפּורכט.

יִרְאֵת־שְׁמִיָּם, חו. (תלמודיש). גאָטספֿאַרכטיגקייט.

יִרְבֵּעַם־בְּיָדְךָ, אגמ. ירבעם דער זון פון נבט, אַ געוויכער קעניג פון וועלכען די ביבעל דערזעהלט אַז ער האָט פֿאַרפיהרט דאָס איד= דישיע פֿאַלק צו געזענדינסט; אַ פֿאַרפיהרער.

יִרְגִּזוּן, חמ. (ביבליש). זוי וועלען אויפגעצויטערט ווערען, גריס= צאָרן.

יִרְדֵּן, אגמ. דער גאָמען פון אַ גע= וויסען טייך אין פֿאַלעסטינא זעהר אָפט דערמאָנט אין דער ביבעל. "ער קען אויסטרינקען אַ ירדן" (ווער).

יִרְוֶשָׁה, חו. (מ. יִרְוֶשׁוּת). איד= גענטהום וואָס בלייבט נאָך אַ געד שטאַרבענעם, ערשטאָפט, נאָבלאָז. צולעגען דער באַבע'ס ירושה, גאָרניט פֿאַרלירען. "אַ אירדישע ירושה איז אַ גילדערנער אָדער" (שפון).

יְרוּשָׁלַיִם, אנוו. דער נאָמען פון דער הויפטשטאָרט פון פּאַלעסטינא . ירושלים דליתא, א נאָמען מיט וועלכען מען פלעגט באציי= בענען די שטאָרט ווילנא צוליב די פיעלע געלעהרטע און פרומע לויט וואָס זיינען אין איהר געווען .

יְרוּשָׁלַמִי, המ. דער תלמוד וועל= בער איז צונויפגעשטעלט געוואָ= רען אין פּאַלעסטינא (זעה תְּמִמֹד .

יְרוּשָׁלַמִי, אנמ. (מ. יְרוּשָׁלַמִי). דער נאָמען פון א איר וואָס קומט פון ירושלים .

יְרִיד, המ. (מ. יְרִידִיען), (תלמוד דיש). יאָהרמאַרק; גרויסער אויפ= רוהר. "איין בעטלער קען ניט זיין אויף צוויי ירִיד'ען" (שפּוה). יְרִידָה, הוו. אַרונטערפאל, נידער= פאל, אָרעם ווערען .

יְרִיעָה, תוו. (מ. יְרִיעוֹת). איינע פון די שטיקער פארמעט פון וועלכע א ספּרִיתורה איז צוזאַמען= גענייהט .

יְרִיקוֹת, מ. גרינס, גאַרסענפרובטען .

יְרִשִׁיעַן, יְרִשִׁיעֵנען, צא. ערבען, איבערנעהמען (וואָס א געשטאַר= בענער האָט געלאָזען). ירש'ען אימיצען, איבערנעהמען אויב= צענס פארמעגען נאָך זיין טויט . ירש'ען אימיצענס געלט, קרי= גען אימיצענס געלט נאָך זיין טויט . אָפ'ירש'ען, ערבען .

ישׁ [נִשׁ], המ. א וועזען, א זאך וואָס מע קען אַנטאָפען, א באַטרעף .

ישׁ, אב. יִישׁ'שְׁרָף (ווו). יִשְׁ-אַמְרִים [נִשְׁ-אַמְרִים], המ. (תלמודיש). "עס זיינען דאָ אַזעל= כע וואָס וואָגען", א מיינונג. עס איז דאָ א יִשְׁ-אַמְרִים, עס איז פאַראַן א מיינונג .

יִשׁ [נִשׁ]-מֵאִין, המ. עפעס (בא= שאַפען) פון גאָרניט .

יִשְׁבִּיעַן, יִשְׁבִּיעֵנען, צש. ויצען . צא. א ריינ'יש'ב'ען, אריינ= וועצען (אין פעסטונג) .

יִשׁוּב־הַנְּזִרִי, אנמ. יעווס פון נאַזא= רעט, דער געקרייציגטער .

יִשׁוּב, המ. (מ. יִשׁוּבִים). א בא= וואָהנטע גענענד; א דאָרף, א קאָלאָניע; באַזעצונג, קאָלאָניע= וואַזיאַן; באַקלערונג, באַראַטהונג .

יִשׁוּב־הַדְּבָרִית, המ. (מ; יִשׁוּב־הַדְּבָרִיתִיען). באַקלערונג, באַ= ראַטהונג .

יִשׁוּב־עֲוֹן, צוו. זיך באַקלערען, זיך איבערלעגען, זיך באַראַטהען .

יִשׁוּב־נִיצֵע, הוו. (מ. יִשׁוּב־נִי צעם). זעה יִשׁוּב־נִיק .

יִשׁוּב־נִיק, המ. (מ. יִשׁוּב־נִיקעם). איינער וואָס וואָהנט אין א דאָרף, א דאָרפס=מאַן; א'ן אונערפאַהרע= גער מענש .

יִשׁוּבָה, הוו. (מ. יִשׁוּעוֹת). הילף, רעטונג .

יִשׁוּעוֹת־וְנִחְמוֹת, הוו. מ. (ליטור= גיש). הילפען און טרייסונגען, גוטע פאַסירונגען .

יִשְׁיָבָה, הוו. (מ. יִשְׁיָבוֹת). א תלמודישע לעהר=אַנשטאַלט פאַר

וועלכער איז ניט קיין כהן און
ניט קיין לוי.

יְשׁוּרָן, המ. (מ. יְשׁוּרָן־ים). א גע-
רעכטער, עהרליכער, געוויסענע
האפטער מאן.

יְשׁוּרָנוֹת, הוו. גערעכטיגקייט, עהר-
לימקייט, געוויסענהאפטמיגקייט.

יְשׁוּשָׁרָיִם [יְשׁוּרָיִם], אנמ. דער נאָמען
פון איינעם פון יעקב'ס צוועלף
זיהן.

יְתוֹם, המ. (מ. יְתוֹמִים). איינער
וואָס האָט ניט קיין פאָטער אָדער
מוטער. "א קינד אָהן א פאָטער
איז א האַלבער יתום, אָהן א
מוטער — א גאַנצער יתום"
(שפּו.).

יְתוּמָה, הוו. (מ. יְתוּמוֹת). איינע
וועלכע האָט ניט קיין פאָטער
אָדער קיין מוטער. "א יתומה
איז א וואָלוועלע משקה" (שפּו.).

יְתוּר, המ. א רעשטעל געוואַנד וואָס
בלויבט איבער פון א קלייד און
וועלכעס דער שניידער באַהאַלט
געוועהנליך פאַר זיך.

יְתוּרָא, אנמ. דער נאָמען פון מישה
רבנו'ס שוויגער-פאָטער; הוו. דער
נאָמען פון דער זיבענצענטער
סדרה (ווי.). האָבען יתרו'ס
געמען, האָבען פיעל געמען (לויט
דער תלמודישער לעגענדע וועלכע
דערצעהלט אז יתרו האָט געהאַט
פיעל געמען).

יְתוּרָנוֹת, המ. (מ. יְתוּרָנוֹת). פאָר-
צוג, אויסצייכענונג.

פאָרטגעשרימענע שילער; פעם-
מונג, טורמע (וואולגאר).

יְשׁוּבָה־כְּחוּר, המ. (מ. יְשׁוּבָה־
כְּחוּרִים). א שילער פון א ישיבה;
א יונגער מאן וואָס גיט זיך אָפּ
מיט דעם שטודיום פון תלמוד און
ווערט אויסגעהאַלטען פון דער
געמיינדע.

יְשׁוּבָה־מָאן, המ. (מ. יְשׁוּבָה־
ל ימ). א שילער פון א ישיבה.

יְשׁוּבָה־שֶׁל־מַעֲלָה, הוו. (ליטור-
גיש). די הימלישע (גערוכטע) זי-
צונג.

יְשׁוּשִׁישׁ, המ. (מ. יְשׁוּשִׁים). א (אנ-
געוועהענער) גרייז.

יְשׁוּשִׁיָּאל, אנמ. דער נאָמען פון
דעם זוהן פון אברהם און זיין
שקלאפין הָנָה (דאָס וואָרט ווערט
אויך אָפּט געברויכט צו באַצייכען
דאָס טערקישע פאָלק, וועלכעס
שטאַמט פון ישמעאל'ן, לויט זוי
עס איז אָנגענומען ביי אירען).

יְשׁוּשִׁי־נִרְיָה־בְּרָא, באַהימען זאָל
אונז דער באַשעפער.

יְשׁוּן, א. אַלט; המ. פאַראַיאַהריג
געבריייע. ז: הַיְשׁוּן.

יְשׁוּנִי, (ביבליש). ער זאָל מיך
קישען, א וואָרט גענומען פון
שיר-השירים (געוועהנליך גע-
ברויכט אין א וואולגארען זינג).

יְשׁוּרָאֵל, המ. (מ. יְשׁוּרָאֵלִים). א
איד; דאָס אידישע פאָלק; א איד

כ.

כען פאר דעם נאָמען פון א פער= זאָן).

כ'בור, המ. (מ. קבור'ים). באַ= עהרונג; טראַקטאמענט מיט וועל= כען מע נעהמט אויף א נאָסט.

כ'בור־אַב [אַב], המ. (תלמודיש). פאָטער=עהרונג.

כ'בור־אַם, המ. (תלמודיש). מוטער= עהרונג.

כְּבוֹד־מַעֲלֵיתוֹ — המ. די ווירדע פון זיין הויכקייט — (ווערטער וואָס מע שרייבט פאר דעם נאָ= מען פון א וויכטיגער פערזאָן וועל= כע מע אַררעסירט).

כְּבוֹד (קדו'שת) שם תְּפָאֲרָתוֹ, המ. די (הייליגע) ווירדע פון זיין גלעג= צענדען נאָמען (א טיטול ווערען מע שרייבט פאר דעם נאָמען פון א גרויסען הייליגען מאַן).

כְּבוֹדוֹ, המ. זיין ווירדע (א העפליכע אַרט פון אַררעסירען אימצען אין א בריעף), איהר.

כְּבוֹבֹל [כְּבוֹבֹל], המ. (תלמודיש). נאָט (אורשפרינגליך געברויכט, רעדענדיג פון גאָט אַלס פערזאָנג= פיצירטע מענשליכע געשטאַלט, און באַדויטעט: "גלייך ווי מע וואָלט געקענט אזוי וואָגן", ד. ה. ווי דער מענשליכער פאַר= שטאַנד שטעלט זיך פאַר).

כְּבֹאִי, א. ווערטה, ווערטה די מיה.

כ, המ. דער עלטער בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף־בית. מיט א פינטלע אינעוועניג (כ) אויסגע= שפראַכען אונגעפעהר ווי "ק", אָהן א פינטלע (כ) אויסגעשפראַ= כען אונגעפעהר ווי "ח"; אין צעהלען (כ) גערעכענט אַלס 20; צום ענד פון וואָרט געשריבען "ך". זעה כף.

כ" צוגעשטעלט אין אָנהויב פון א וואָרט) — ווי, אזוי ווי. כ מ לך בגדוד, אזוי ווי א קעניג צווישען זיין סוויטע.

כ' קיין, המ. דער צוואַנציגסטער מאַג פון מאָנאַט סיון, א פאָסט=מאָג אין אנדענק אן גורת"ח (ו.ו.).

כְּאוֹר־חַבְדוֹ קָר, או. (ביבליש). "ווען עס ווערט ליכטיג דער מאָרגען", אין דער פריה.

כְּאִשֶׁר אָבְדוֹתַי אָבְדוֹתַי, (ביבליש). "אויב איך בין פארלאָרען בין איך פארלאָרען", איך בין אזוי ווי אזוי פארלאָרען.

כְּבִרְפָּה, המ. (ביבליש). "שווער אויף די ליפען", א שטאַמלער, א מעקעקע.

כְּבוֹד, המ. עהרע, אכטונג. "א כפרה געלט אבי דער כבוד אין גרויס" (שפ.ו.). "א נגיד האָט פיינט כבוד ווי א קאַץ סאָע= טענע" (שפ.ו.).

כְּבוֹד־י, המ. די ווירדע פון — א וואָרט וואָס מע שטעלט אין שריי=

עם איז ניט בדאי, עם לוינט ויך ניט.
 כְּבָרְכֵי, או. (תלמודיש). אזוי ווי עם באדארף צו ווין, געזעריג.
 כְּבֹרֵךְ, או. גלייך ווי, אזוי ווי, צום ביישפיעל.
 כְּבֹרֵךְ לְמִשְׁלָל, או. צום ביישפיעל.
 כְּבֹרֵךְ, או. (מ. כְּבֹרֵךְ). א באל, א קויק, א רונדע זאך.
 כְּבֹרֵךְ הָאָרֶץ, או. דער ערד-קונעל.
 כְּרִי, ב. גענוג אום, אום, דאמיט.
 כְּרִיזֵן גְּמָלָא, (ביבליש). עם איז גענוג שאנד און פארדרוס.
 כְּרִיזֵן לְהִמִּית, או. גענוג צו טויטען, מערדעריש.
 כְּרִין, - וְכָתַב לְכָתוּב, או. לויט דעם (אידישען) געזעץ, נאך אלע פארערונג פון געזעץ.
 כְּרִמְשֵׁמִיעוֹת, או. (תלמודיש). ווי עם שיינט, ווי עם ווייזט אויס.
 כְּרִרְהִטָּבֵע, או. ווי דער שטיי געד פון דער נאטור, נאטירליך.
 כְּרִת וְכָרַת, או. זעה כְּרִין.
 כְּרִת־מִשְׁחָה וְשִׁרְיָא, או. (לימור) גיש). לויט די (הייראטה) געזע- צען פון משה און דעם אידישען פאלק, לויט די אידישע הייראטה- געזעצען.
 כְּרִמָּא לְחִמָּא עִיָּא, (ליטורגיש). "או ווי דאס דאָזיגע ברויט", די ערשטע ווערטער פון דער הגדה (אין אנדער לעזע-ארט איז: "ה א לחמא עניא").

כְּרִמְשֵׁמִיעוֹת, או. (תלמודיש). מיט אזע שפראך, אזוי, געמליך.
 כְּרִמְשֵׁמִיעוֹת, או. פרישטערטהום, פרישט- מערליכע אָפּשטאַמונג. "א כפרה די כהונה פאר א שנתן פנים" (שפון).
 כְּרִמְשֵׁמִיעוֹת, או. היינט, איצט.
 כְּרִמְשֵׁמִיעוֹת, או. (מ. כְּרִמְשֵׁמִיעוֹת). א פרישט- מער; א איר וואָס שטאַמט פון דעם אַמאָליגען פרישטער-שטאַם און וועלכער האָט געוויסע רעלי- גיעזע רעכטען און פליכטען וואָס א געווענהליכער איר האָט ניט; ער טאָר ניט הייראַטהען א פרוי וואָס איז געשיידט פון איהר מאָן, ער טאָר ניט אַרײַנגעהן אין דאָס הויז וואו עם געפינט ויך א טויט- מער, ער ווערט אויפגערופען דער ערשטער צום לייענען אין שוהל א. א. וו. געבען כהן, אויפ- רופען צום לייענען אלס כהן. "א כהן איז א כעסן" (שפון). אַרויסווייען דעם כהן, אַרויס- ווייען צאָרן.
 כְּרִמְשֵׁמִיעוֹת, או. (מ. כְּרִמְשֵׁמִיעוֹת) דער אויבער-פרישטער (פארצייטען ביי אידען).
 כְּרִמְשֵׁמִיעוֹת, או. (מ. כְּרִמְשֵׁמִיעוֹת) פרישטער, א כהן.
 כְּרִמְשֵׁמִיעוֹת, (ביבליש). אזוי פיעל און נאך א מאָל אזוי פיעל, מעהרערע מאָל אזוי פיעל.
 כְּרִמְשֵׁמִיעוֹת, או. (תלמודיש). ווי א וואונק פון א'ן אויג, אויגענבליק לייך.

ב'ה'ן, ח'מ. (מ. ב'ה'נים). זעה ב'ה'ן.

ב'יון, ח'מ. מ'יון, אבוכט.

ב'ק'ה, ה'וו. (מ. ב'ק'נ'ת). זעה ב'ק'ה.

כוח'ט, אב. ק'ת'י'קה נ'ת'י'קה מ'י'קה (וו.).

כ'ר'ל, או. אין גאנצען, גענצליך.

כ'ר'ה'אי, (תלמודיש). אזוי פיעל? טאקע אזוי?

כ'ר'ל, ח'מ. (מ. ב'ר'לים). א פאר=

אייניגונג פון מעה'רע אירישע געמיינדען מיט דעם צוועק צו פארואלטען זייערע רעליגיעזע אנגעלעגנהייטען אָדער פאר אויס=טהיילונג פון געלט און שטיצע צו אַרעמע (געוועהנליך נעברויכט אויף אַן אָרגאניזאציע צונויפגע=שמעלט פון אלע אירישע געמיינע דען פון א געוויסען לאנד אָדער א געוויסער געגענד מיט דעם צוועק אויסצוטהיילען שטיצע צו זייערע אַרעמע אין פאלעכטיגא).

כ'ר'ל, א. (מ. ב'ר'לים). אלגעמין, צענטראל. אין כ'ר'ל, אין אל=געמיינעם.

כ'ר'ל-יון, צא. איינשליסען, ענטהאלטען; פארבינדען, פאר=אייניגען.

כ'ר'ל, ח'מ. א (ניט=אירישער) פריס=טער אָדער נייטליכער.

כ'ר'ה, ה'וו. (מ. ב'ר'נ'ת). אבוכט, צוועק; מ'יון, טיעפער מ'יון, גע=דאנקען; אויסמערקאמקייט; בא=נייטערונג, עקסטאז.

כ'ס (כ'ס), ח'מ. (מ. ב'ס'ת). א בע'ה בער, א באַקאַל. מאכען א כ'ס, מאכען א שנאפס.

כ'ס-אַל'הו, ח'מ. זעה אַל'הו ה'ק'בי'א'ס-כ'ס.

כ'ס'יע, ה'וו. א בעכער, א גלעזעל. מאכען די כ'ס'ע, טרינקען, פיאנעווען.

כ'ס'יען, צש. טרינקען, פיאנעווען.

כ'פ'ר, ח'מ. (מ. ב'פ'ר'ים). א לייב קענער (אן גאָט).

כ'פ'ר-ק'ע'יק'ר, ח'מ. (מ. ב'פ'ר'ים-ק'ע'יק'ר), (תלמודיש). איינער וואָס דייקענט אן דעם הויפט=פונקט (גאָט).

כ'פ'ר'ה'כ'ל, ח'מ. איינער וואָס לייב קענט אן אלץ (גאָט, רעליגיעז א. א. וו.).

כ'ר'ע'ים, או. (ליטורניש). זיך ב'ו קענדיג, אויף די קניע. פאלען כ'ר'ע'ים, פאלען אויף די קניע; זיך ערגירדיגען.

כ'ר'ע'ים-וּמְשַׁתְּחִי'ים, או. (ליטור=ניש). זיך בוקענדיג און קניענדיג.

כ'ר'ת-ק'ר'ית-ז'ו'ין, צש. (ביבליש). שליסען א בונד (פון פריינדשאפט אָדער פרידען).

כ'וש, אב. דער נאָמען פון א גע=וויסען לאַנד דערמאָנט אין דער ביבעל. זעה ה'ו'דו.

כ'תל-מ'ע'ר'י, ח'מ. די וועסטליכע וואַנד פון דעם צערשטערטען בית=המקדש וועלכע איז פארבליבען שטעהן ביז איצט.

ק'זב, המ. (מ. ק'זבים). א ליגען.
 ק'זב'ש'ק'ר, מ. ליגען און בא= טרונ.
 ק'זבן, המ. (מ. ק'זבים). א ליגען.
 ק'זב'נטע, הוו. (מ. ק'זב'נטעם). זעה ק'זבן.
 ק'זוב, המ. (מ. ק'זובים). זעה ק'זב.
 ק'זות, המ. (תלמודיש). (גרויס) ווי א'ן אוילבערש, די גרויס פון א'ן אוילבערש (א מאָס זעהר אָפּט געברויכט אין תלמוד און אין אידישע רעליגיאָנס=געוועזען, צ. ב. ש: זויניגער ווי א כּוּת מעג מען עסען אָהן געוואַשען). "גרויס ווי א כּוּת".
 כ'ס, המ. (מ. כ'חות). שטאַרקייט, קראַפּט, מאַכט; פּאָלמאַכט, בא= פּאָלמעכטיגונג; אנשטרענגונג. זיך אַנטהאַן א כּוּת, זיך אנשטרענגען.
 כ'ס'נ'ב'רא, המ. (תלמודיש). מע= נער=קראַפּט, שטאַרקייט.
 כ'ס'ת'ר'מ'יון, המ. איינבילדונגס=קראַפּט, פּאַרשטעלונגס=קראַפּט.
 כ'ס'ת'ר'יב'ור, המ. די קראַפּט פון רעדען, רעדענס=קראַפּט.
 כ'ס'ת'ר'מ'ד'מ'קה, המ. זעה כ'ס'ת'ר'מ'יון.
 כ'ס'ת'ר'ש'אָה, המ. פּאָלמאַכט, דאָס רעכט צו פּאַרטרעטען (אימיצען).

קחול'הים [הים], או. (ביבליש). ווי דאָס זאַמל פון מעער, זעהר פיעל.
 קח'מ'ר ב'ר ה'ו'צ'ר, (ליטורגיש). ווי לעהם אין דער האַנד פון דעם טעפּער.
 קי'הוא'נה, (ביבליש). "אז דאָס איז עס", אויף אַווי פיעל. "ניט צו מאַל כּוּת א-וה" (ווער).
 קי'ת'ב'וא, הוו. דער נאָמען פון דער פּופצינסטער סדרה (ווי).
 קי'ת'צ'א, הוו. דער נאָמען פון דער ניינ=און=פּערצינסטער סדרה (ווי).
 קי'ת'ש'א, הוו. דער נאָמען פון דער איין=און=צוואַנציגסטער סדרה (ווי).
 קי'ר'ה'מ'ל'ך, או. (ביבליש). מיט קיניגליכער האַנד, מיט פּולער האַנד, גרויסאַרטיג.
 קי'ר'ו'ע, או. אַווי ווי עס איז בא= וואוסט.
 קי'וון, המ. זעה קי'וון.
 קי'ור, המ. א וואַסער=פּאַס וואָס שטעהט אין פּאָלעש פון א שוהל אָדער קלויז צו וואַשען די הענד אידער מע געהט אַרױן.
 קי'לי, המ. א קאַרנער, א געלט=ניי= ציגער מענש.
 קי'נה, הוו. (מ. קי'נים), זעה קי'נה.
 קיס, המ. א בייטעל, א געלט=ביי= טעל.
 קיס'לער, המ. (מ. קיס'לערם). טאַשענ=דיעב, קעשעניק, באַטריב= גער.

כ"סא, ועה כ"סא.

כ"שוף, חמ. מ. כ"שופים. כ"שופיען). ועה כ"שוף.

כף, או. אווי.

כף-ה'ווא, (תלמודיש). אווי איז (טאקי) געוועזען, אווי האָט זיך טאקי אוינגעלאָזען.

כָּל-, א. אלע, יעדער, יעדע, דער גאנצער, די גאנצע.

כָּל-יְבוּ, חמ. "אין איהם איז אַלץ פאראנען", איינער וואָס קען אלע דינג אָדער וואָס טויג זיך צו אלצינג; אַרדאָס שלעכטס, אַלע שלעכטע אייגענשאַפטען; אַ גע- וויסע אויסגאבע פון דעם אירי-שען געבעט=בוך וועלכע ענט- האלט אַלע געבעטען און אַלע ליטורגישע רעגעלען פאר דאָס גאנצע יאָהר.

כָּל-בְּיָנַי, חמ. (מ. כָּל-בְּיָנַי- צעם). איינע וועלכע האָט אַלע שלעכטע אייגענשאַפטען.

כָּל-בְּיָנַי, חמ. (מ. כָּל-בְּיָנַי- קעם). איינער וועלכער האָט אַלע שלעכטע אייגענשאַפטען, אַן אויסווארף.

כָּל-דְּאֵלִים-גַּבְר, (תלמודיש). דער וואָס איז דער שטארקער דער קומט ביי (פיהרט אויס).

כָּל-הַדּוֹרְדֵּי-עֲלָמָא, חמ. (תלמודיש). דאָס גאנצע רייכטהום פון דער וועלט.

כָּל-הַמַּיָּנִים, מ. אַלע זאָרטען.

כָּל-הַנְּעָרִים, או. אַלע אינגלעך

(צוזאמען). אויפרופען כל הנערים, אויפרופען אום שבת-תורה אין שוהל אלע אינג- לעך אין איינעם און פאר אלע צוזאמען ליינען פון דער תורה (דער איינפיהר שטאמט פון דעם וואָס אום שבת-תורה מוז יעדער איר צי קליין צי גרויס אויפגער- פען ווערען צום ליינען און ווייל עס איז נישט צייט גענוג צו ליי- ענען איטליכען באזונדער ווערען די אינגלעך אויפגערופען אלע אין איינעם); אַלע אויף איין מאָל, נישט אויסצייכענענדיג קיינעם בא- זונדער.

כָּל-הַנְּגִישׁוֹת (הַנְּגִישׁוֹת), — שְׂפָעוֹתָם, מ. אַלע פייניגונגען, — אויף דער וועלט. אָנטהאָן כל-הַנְּגִישׁוֹת, שטארק פאר- פאלגען.

כָּל-הַפְּסָקִינֹת, חמ. אַרדאָס בייז, אַלע שלעכטע אייגענשאַפטען.

כָּל-יָבֵל (כָּל-יָבֵל), חמ. "אַלץ מיט אַלץ", דער גאנצער מאכער.

כָּל-יָדָה, חמ. אַ גאנצער מאכער (פא- ראָדיע אויף כָּל-יָבֵל, ווו).

כָּל-זָמַן, או. די גאנצע צייט וואָס, אווי לאנג ווי.

כָּל-זָמַן שְׂחַנְשִׁמָּה בְּקַרְבִּי, (לוי- מורגיש). אווי לאנג ווי די וועלעך איז אין מיר. "כל-זמן שהנשמה בקרבי עכס מא- טיע" (ווער).

כָּל-חַמְּתוֹ (חַמְּתוֹ), חמ. (תלמו- דיש). ויין (מיינ) גאנצער גרימ- צאָרן.

קָל־טוֹב, הַמ. (ביבליש). אַלדָּאָם נומט.

קָל־יְכוֹל, א. אַלמעכטיגער. "ער איז אַ כל־יכול".

קָל־יָמִי, מ. (תלמודיש). "אַנע מיינע טעג", מיינ גאַנצעס לעבען. קָל־יָמֵי־חַיָּוִי, מ. (ביבליש). "אַלע טעג פון זיין לעבען", זיין גאַנצעס לעבען.

קָל־יָמִי, מ. "אַלע זיינע טעג", זיין גאַנצעס לעבען.

קָל־יִשְׂרָאֵל, הַמ. (ביבליש). דָּאָם גאַנצע אידישע פֿאָלק, אַלע אידען. "וואָס עס וועט זיין מיט כל־ישראל ווער." (ווער. — ד. ה. וואָס עס וועט זיין מיט אַלעמען וועט זיין מיט דיר, מיר, איהם א. א. וו.).

קָל־יִשְׂרָאֵל אַ'חִים, אַלע אידען זיינען ברודער.

קָל־יִשְׂרָאֵל חֲבֵרִים, אַלע אידען זיינען קאמעראַדען.

כָּל מַאֲמֵי־נִים שְׁהוּא', (ליטורניש). "אַלע גלויבען אַז ער", די ערשטע ווערטער פון אַ געבעט וואָס מע זאָגט אום ראַש־השנה. פון כל־מאמינים שהוא, פון אַלע זאָרטען (פאַראַדיע אויף קָל־הַמִּינִים, ווו.).

קָל־מוֹסְרָע נָעוּ, הַמ. יעדער שלעכטער פעהלער, יעדע פאַר־דאַרבענע אייגענשאַפט.

קָל־מִיָּגֵר, מ. אַלע זאָרטען.

קָל־גִּדְרִי, הַמ. (ליטורניש). "אַלע פאַרשפרעכונגען", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון אַ געוויסען געבעט וואָס מע זינגט מיט אַ זעהר ריהרענדער מעלאָדיע אין דער נאַכט פון יום־כּפּוֹר.

קָל־עוֹדֵר, א.ו. (ביבליש). אַזוי לאַנג, אַזוי לאַנג ווי, ביז וואַנען.

קָל־שִׁכְּוֹן [קָל־שִׁכְּוֹן], א.ו. (תלמודיש). געוויס, געוויס דאָך, אום זאָ מעהר, צ. ב. ש. : אייב אַ קראַנג־קער קען עס טהאָן כל־שכּוֹן אַ געזונדער.

קָל־אֲחֵרִיד נֶדָּר, א.ו. (תלמודיש). ווי אונטער דער האַנד, פאַרביי־געהענדיג.

קָל־אֲחֵרִיד, א.ו. אַזוי ווי ער וואָלט ניט געוואוסט. זיך מאַכען כל־אֲחֵרִיד, זיך מאַכען ניט וויסענדיג אָדער ניט זעהענדיג.

קָל־ב, הַמ. (מ. קָל־בִּים). אַ הונד; אַ שלעכטער בייווער מענש. אַ קאַר־גען רופט מען חויר אַ שלעכטען רופט מען כל־ב" (שפּוו.).

קָל־ב־שִׁפְּכָל־בִּים, הַמ. "אַ הונד פון אַלע הינט", אַ זעהר שלעכטער מענש.

קָל־בִּיטֵע, הוּו. (מ. קָל־בִּיטֵעם). "אַ צויג", אַ שעכטע בייווע פרוי.

קָל־ה, הוּו. (מ. קָל־ה). אַ פאַר־לאַבטע; אַ פרויענציטער אין דעם טאָג פון איהר חתונה, ברויט. "אַלע כל־ה זיינען שעהן אַלע מתים זיינען פּרוּם"

מע פון דער געמיינדע (א רב, א חזן, א שמש א. א. וו.).
 קלי ובל'זי-ש'ל'מה, הווי א פעהיגע באגאבעט פערזאן;
 קלל (קלל), המ. (מ. קל'לים). א רעגעל, א הויפטזאץ; פובליקום, געמיינדע, פאלק, מענשהייט; צאהל, סומע. אריינרעכנען אין כלל, אריינרעכנען אין דער צאהל. אין כלל, אין אלגעמיינעם. ארבייטען פאר'ן כלל, ארבייטען פאר דאס פאלק, פאר די מענשהייט א. א. וו. א כלל, אין קורצען, אין קורצע ווערטער.
 קלל (קלל), או. גענצליך, איבער=הויפט, אין אלגעמיינעם.
 קלל-זאך, הווי. (מ. קלל-זאכען). אלגעמיינער אינטערעס, אלגע=מיינע זאך.
 קלל-טהוער, המ. (מ. קלל-טהוער ערם). איינער וועלכער ארבייט פאר אלגעמיינע אינטערעסען.
 קלל-יש'ראל, המ. דאס גאנצע אידישע פאלק.
 קלל-מענש, המ. (מ. קלל-מענשען). זעה קלל-טהוער.
 קלערלוי, א. אלערלוי.
 קמדי'מה'לי, או. ווי מיר דאכט ויך, ווי מיר שיינט.
 ק'מה, א. פיעל, מעהרערע.
 ק'מה-וכמה [ז'ק'מה]. או. (תלמו=דיש). זעהר פיעל.
 ק'מה-ש'נים, המ. פיעל יאהרען, א לאנגע צייט,

ק'מות, הווי. קוואנטיטעט, צאהל.
 קמ'נין, או. ווי די צאהל פון —.
 קמ'לך-ב'גוד, או. (ביבליש). אזוי ווי א קעניג צווישען דער סוויטע. "כמלך-בגוד ווי א הונד אין קראפיווע" (אפמע פארדיע).
 קמעט, או. פאסט, שיער, ביי=נאע.
 קמש'עות, או. (תלמודיש). ווי עס שיינט, ווי עס זעהט אויס.
 קני'אב'דו, (ביבליש). אזוי זאלען אונטערנעהן (די פיינד פון גאט), ווערטער וועלכע מע זאגט ווען מע הערט פון דעם טויט אָדער אונגליק פון א געהאטער פער=זאן.
 קני'גד, פ. קעגען, אנטקעגען; אין פארנלייך מיט.
 קני'גד, המ. א גענגער.
 קני'ה, הווי. (מ. קני'ים). א לויז.
 קנופ'יא, הווי. (מ. קנופ'יות). פאר=זאמלונג, געועמעל, געועלשאפט.
 קני'ים, מ. "לויז", איינע פון די צעהן פלאַנען וואָס גאָט האָט אָנגעשיקט אויף די עגיפטער כדי ווי וואָרען אַרויסלאָזען דאָס אידישע פאלק פון זייער לאַנד. זעה ע'ש'ר מ'בות.
 קנ'ת-יש'ראל, הווי. (תלמודיש). דאָס אידישע פאלק.
 קנ'פה (אייגענטליך: קנ'ף), הווי. (מ. קנ'פות). איינע פון די פיער עקען פון א טלית אָדער טלית=

קמן וואו עס ווערען איינגעמאכט די ציצית.

כְּסֵא־הַכְּבוֹד, המ. (ביבליש). דער שטוהל פון עהרע, דער טהראן-שטוהל פון גאט.

כְּסֵא־הַרְבַּנּוֹת, המ. דער ראבינער-שטוהל, די שמעלע פון א ראב"ג נער.

כְּסָרָה, או. נאך דער רייע, נאכ-אנאנד.

כְּסוּמָא בְּאַרְוֵה [בְּאַרְוֵה], או. (תלמודיש). "אזוי ווי א בלינדער (מרעפט) אין פענסטער", בלינד-דערהייר, צופעליג.

כְּסוּלָיו, המ. דער דריטער מאָנאַט פון דעם אידישען יאָהר; פאלט געוועהנליך אין נאָוועמבער=דע=צעמבער און האָט ניין=און=צוואַנציג טעג.

כְּסָף, המ. זילבער.

כְּעֻלֹת־הַבּוֹקֵר, או. (ביבליש). ווען עס געהט אויף דער מאָרגען, גאנץ באַגינגען.

כְּעֻלֹת־הַשֶּׁחַר, או. (ביבליש). זעה כְּעֻלֹת־הַבּוֹקֵר.

כְּעֻנֵי-כַּפְתָּח [בְּסִתָּח], או. אזוי ווי א'ן אָרעמאַן ביי דער מזהיר.

כְּעֵם, המ. (מ. כְּעֵסִיעַן). צאָרן, פאררויס. ווערען אין כ ע ס, אריינקומען אין צאָרן.

כְּעֵסִים, המ. (מ. כְּעֵסִיָּם). איינער וועלכער קומט לייכט אריין אין צאָרן, א היציגער מענש.

כְּעֵסִיָּמַע, הווי. (מ. כְּעֵסִיָּמַעִים). זעה כְּעֵסִים.

כְּעֵסִיעַן, כְּעֵסִיעַן, צש. ויין צאָרניג, צאָרנען. כ ע ס נ' ען זיך — זיך ערגערן, זיך היצען, ויין צאָרניג.

כְּעַפְרָא־דְאַרְיָעָא, או. (ליטורניש). ווי שטויב פון דער ערד. מאַכען כ ע פ ר א ד א ר ע א, מאַכען צי גאָרנישט, מאַכען מיט בלאַטע צוגלייך, שטאַרק זידלען.

כַּף [כָּף], המ. (מ. כְּפִיעַן). דער נאָמען פון דעם עלפטען בוכ=שטאַב (כ) פון דעם אידישען אַלף=בית. לאַנגער כַּף, שלעכטער כַּף אָדער שלום=כַּף, דער נאָ=מען פון דעם זעלבדיגען בוכשטאַב ווען געשריבען צום ענד פון א וואָרט (ך). קרומער כַּף, דער בוכשטאַב כ.

כַּף [כָּף], המ. (מ. כְּפִיעַן). דער נאָמען פון דעם עלפטען בוכשטאַב (כ) פון דעם אידישען אַלף=בית. קרומער כַּף, דער בוכשטאַב כ.

כַּף־הַקָּלֵי*, הווי. זעה כַּף־הַקָּלֵעַ.

כַּף־הַקָּלֵעַ [כַּף־לֵעַ], הווי. (ביבליש). איינע פון די פייניגונגען וועלכע די פארוינדיגטע נשמה מוז אויס=שמעהן און וועלכע באַשמעהט אין דעם וואָס זי ווערט אַרומגע=שליידערט פון ביזנע גייסטער הין און הער.

כַּפּוּי [כְּפּוּי] טוֹבָה, המ. (מ. כְּפּוּיֵי טוֹבָה), (תלמודיש). א'ן אונג דאַנקבאַרער מענש.

איהם אלע אנדרערע, ער איז בעט
סער אָדער פיעל מעהר ווערטה
ווי אלע אנדרערע. דארפען אויף
כפרות, ניט דארפען. טויגען
אויף כפרות, טויגען צו נאָר=
ניט. שלאָגען כפרות, דרעהען
די הוהן אָדער האָהן פון כפרה
איבער'ן קאָפּ וואָגענדיג דערביי "זה
חליפתי". שלאָגען כפרות מיט
אימיצען, אויפאָפערן אימיצען
צוליעב אייגענע נוצען. ווערען
די כפרה פאר אימיצען, זיין
שקלאַמיש איבעריגעבען צו אימ=
צען. "א נאָנג יאָהר האָדעוועט
מען די כפרה און ערב יום=
כפור פליהט זי אוועק" (שפּו.ו.).
"דער מענש זינדיגט און דער
האָהן איז די כפרה" (שפּו.ו.).
כפ'רה-געלט, הו. געלט וועלכעס
מע געברויכט ערב יום-כפור אנ=
שטאָט אַ הוהן אָדער אַ האָהן אלס
א'ן אויסלייוונג פאר די זינד און
וועלכעס מע שענקט אוועק צו
אַרעמע לייט.
כפ'רה-היהנדרעל, הו. (מ. כפ'רה-
היהנדרעל). דער אָפּפער פאר אַ
פרעמדענס שולד, אונשולדיגע
אָפּפער.
כפ'תור-אָפ'רח, או. (ביבליש). "אַ
קנעפעל און אַ קוויטטעל", צאָצ=
קעדיג, אויסגעצייכענט.
כ"ץ, אב. כ'הן-אָר'ק (ו.ו.).
כ"ץ, אב. כ'ס'ף-אָר'ף, געלייטער=
טער וילבער, ד. ה. געלט. "וואו
נעהט מען די כ"ץ (קאָץ)?"
(ווער). — ד. ה. וואו נעהט מען
דאָס געלט (?).

כ'פול-שמו'נה, א. געפלאַכטען אין
אכט (וועברויכט געוועהנליך אויף
פערדעס פון ציצית פון וועלכען
יעדער איינער איז צוגנויפגעדרויהט
פון אכט דיגערע פערדעס. די
נאָנג פרומע טראָגען בלויז אזעלכע
ציצית).

כ'פול-שמו'נה-דיג, א. כפול-שמונה
(ו.ו.); וזהר שטארק. אַ כפול
שמונה דיגער פאָטש, אַ
שטארקער פאָטש.

כפ'ר, פ. נאָך, לויט, לויט ווי.

כפ'ר-היכולת, או. נאָך די קרעפ=
טען.

כפ'ר-המדובר, או. לויט ווי עס
איז אָפּגעערט געוואָרען, לויט'ן
אָפּמאָך.

כפ'ר'ה, הו. לייקענונג (אן גאָט),
נאָטלאָזיגקייט.

כפ'ל [כפ'ל], ה. די דאָפעלע צאָהל,
צוויי מאָל אזוי פיעל; פאָרדאָפע=
לונג, מולטיפליקאָציאָן (אין אַרײַטה=
מעטיק).

כפ'ל [כפ'ל]-כפ'לים, ה. דאָפעל
מאָל דאָפעל, מעהרערע מאָל אזוי
פיעל.

כפ'ל'יען, צא. דאָפעלען, פאָרדאָפעלען.

כפ'רה, הו. (מ. כפ'רות). אויס=
לייוונג, פאָרגעבונג, פאָרצייהונג,
אַ הוהן אָדער אַ האָהן וועלכע מע
קוילעט אין דעם טאָג פאר יום=
כפור אלס א'ן אויסלייוונג פאר
די זינד. אַ עשהנע רייגע כפרה!
עס איז רעכט אויף איהם (איהר
א. א. ו.ו.). אַ כפרה קעגען

דעראן, ניט אין פריינדליכע באַ-
ציהונגען (די עטימאָלאָגיע פון דעם
אויסדרוק איז רעטהעוועלהאפט.
אורשפּרינגליך קומען די ווערטער
פון דעם תלמודישען זאָן (עירובין
ע.): יִרְשׁ כְּרֵעִיה דְאַבְוֵהּ, דער
ערבע איז דער פּוס פון זיין פּאָ-
טער).

קָרַת, המ. פריהער טויט, דאָס
שטאַרבען פאַר דער צייט, אָפּגע-
שניטענע יאָהרען (א שטראָף
וועלכע עס קומט לויט דעם אַ-
דישען געווען פאַר נעוויסע זינד).
כרת אויף יענער וועלט, אַ גע-
וויסע באַשטראַפונג נאָכ'ן טויט.

קָרַת־יאָהרען, הז. מ. אָפּגעשני-
טענע יאָהרען, פּריוויטיגער טויט.
האָבען כרת־יאָהרען (פון
אימיצען), זעהר פּיעל אויסשטיהן.
כִּשּׁוּף, המ. (מ. כִּשּׁוּפִים, מ.
כִּשּׁוּפִיעַן). צויבערקונסט, צו-
בערקאפט; צויבער, צויבער-
וואונדער; רייץ, צוציהונג.

כִּשּׁוּף־מאַכער, המ. (מ. כִּשּׁוּף־
מאַכערס). צויבערער.

כִּשּׁוּפ־דיג, א. באַזייענדיג צויבער-
קראפט; זעהר אנציהענד.

כִּשּׁוּפִיעַן, צש. מאַכען צויבערקונ-
צען; צוציהען, אנציהען. צא.
בא'כ שופ'ען, פאַר'כשופ'ען,
באצויבערן. אַרויפ'כ שופ'ען,
אַרויסבריינגען דורך צויבער.

כִּשּׁוּרָה, או. אין אָרדענונג, ווי
געהעריג.

כִּשּׁוּם, או. ווי, אזוי ווי.

כִּצְאָן־בְּלִירוּעָה (ביבליש: כִּצְאָן
אָשֶׁר אֵין לְהֵם רֵעָה), ווי שעפּ-
סען אָהן אַפּאַסטרך. "כצאן בלי-
רועה, ווי אַ הונט אָהן אַן
עק (אָדער: ווי אַ שייגעץ אָהן אַ
פּייפּעל)" (ווער.).

כִּצְפִּיחִית־בְּדָבָרָשׁ, או. (ביבליש).
אזוי ווי אַ קוכען אין האָניג,
זעהר געשמאַק.

כְּקָדָם, או. אזוי ווי פּריהער, אזוי
ווי אַפּאַל.

כְּקִשּׁוּת, אב. כְּבֹד קְרוּשָׁת שֵׁם
הַפְּאָרְתּוֹ (ווי).

כְּרוּב, המ. (מ. כְּרוּבִים). ענגעל;
איינע פון די צוויי געפליגעלטע
מענשליכע פיגורען וואָס זייגען
געשטאַנען אין דעם בית־המקדש
איבער די לוחות.

כְּרוּז [כְּרוּז], המ. (מ. כְּרוּזִים
[כְּרוּזִים]). אַן אויסרוף, פּראָק-
לאמאַציאָן; אַ שטימ פון הימעל.

כְּרַחֵק מִן־רַחֵק מִמַּעַרְב, או. (ביב-
ליש). אזוי ווייט (איינער פון
צווייטען) ווי אַסט פון וועסט.

כְּרָה, המ. (מ. כְּרָהִים). אַ באַנד.

כְּרָה, המ. (מ. כְּרָהִים). אַ גרויסע
שטאַרט.

כְּרַה־גְּדוּל, המ. אַ גרויסע שטאַרט.

כְּרַבְשִׁתָּא, הוו. (תלמודיש). די
הינטערשטע קישע.

כְּרַמֵּל, אב. דער נאָמען פון אַ
נעוויסער געגענד אין פּאַלעסטינא
אָפט דערמאָנט אין דער ביבעל.

כְּרֵעִיה־דְאַבְוֵה־יְדִיג, או. ניט גוט

א וואסער=געפעס צוואמען מיט מעטאל=געשיר אום זיי צו רייניגן גען אויף פסח.

כְּשֵׁרֹת, הוּו. די אידישע שפייז= געזעצען; דאָס זיין געזעצליך (אין רעליגיעזען זיגן).

כְּשֵׁרִיעַן, גא. צובארייטען לויט די אידישע רעליגיעזע געזעצען, אזוי ווי: כ ש ר 'ן פלייש — דורך דעם וואָס מע זאלצט עס, כ ש ר 'ען נייע געשיר אויף פסח — דורך דעם וואָס מע שווינקט זיי אין וואַסער, כ ש ר 'ען דעם אויווען אויף פסח — דורך דעם וואָס מע הייצט איהם אָן זעהר שטאַרק, א. א. וו.; ערקלערען אַלס ערלויבט לויט די אידישע געזעצען.

כְּשֵׁרִיקייט, הוּו. געזעצליכקייט (אין רעליגיעזען זיגן).

כְּשֵׁת, אב. כְּבוֹד שֵׁם הַתְּפֹאֲרוֹתוֹ (ווו.).

כְּתָ, הוּו. (מ. כְּתוֹת). סעקטע; באַנדע.

כְּתָ-לִיזִיגִים, הַמ. מ. "באַנדע פון אָפּלאכערס", אָפּלאכערס, שטײ פּערס, שפּאַסמאַכערס; גיט=גוטע, טייוואָלים.

כְּתָב וּכְתָב, הַמ. (מ. כְּתָבִים). זריפט, מאַנסקריפט; אַ דאָקוּ= מענט, אַ צייגניס, אַ קאַנטראַקט (וואָס די געמיינדע מאַכט מיט אַ רב אויף אַ געוויסען טערמין); האַנדשריפט.

כְּתָב־יָד [יָד], הַמ. (מ. כְּתָב־יָד, כְּתָב־יָדִיעַן). מאַנסקריפט, אַ געשריבענעס ווערק.

כְּשֵׁמוֹ-יְכֵן-הוּא, (ביבליש). אזוי ווי ויין נאָמען אזוי איז ער אַליין.

כְּשֵׁר, הַמ. (מ. כְּשֵׁרִים; וו. כְּשֵׁרָה, מ. כְּשֵׁרֹת). ערלויבט, צובארייט אָדער געמאַכט נאָך די אידישע רעליגיאָנס-געזעצען; פּרוּם, ריין, אונשולדיג, עהרליך; גאָ= איוו, אונערפּאָהרען. כ ש ר פלייש, פלייש וואָס אַ איד מעג עסען. אַ כ ש ר 'ע מקוה, אַ מקוה וואָס איז געמאַכט לויט די רעליגיעזע פּאַרשריפטען. אַ כ ש ר 'ער איד, אַ פּרומער עהר= ליכער איד. אַ כ ש ר 'ער מסחור, אַ געזעצליכעס געשעפט. אַ כ ש ר 'ע נשמה, אַן עהרליכע אונשולדיגע פּערזאָן. אַ כ ש ר קיהעלע, אַ גאַאיווע נאַרישע פּער= זאָן. אַ כ ש ר קינד, אַ געזעצליך= געבאַרענעס קינד. אַ כ ש ר 'ע מציאה, אַ זעהר ביליגער אַיינ= קויף. כ ש ר פּאַרדיענען, עהר= ליך פּאַרדיענען. "בעסער אַ כ ש ר 'ער גראָשען איידער אַ מרף קערבעל" (שפּו). "ער איז מרף אָבער זיין געלט איז כ ש ר" (ווער).

כְּשֵׁר־וְיִשְׁרָ, א. ריכטיג און ווי עס געהער צו זיין.

כְּשֵׁר־טאַנץ, הַמ. (מ. כְּשֵׁר־טאַנץ). אַ געוויסער אַלט=מאַדי= שער אידישער טאַנץ וועלכען מע טאַנצט אַרום דער כּלה אין דעם אבּענד פון דער חתונה.

כְּשֵׁר־שטיון, הַמ. (מ. כְּשֵׁר־שטיוןער). אַ שטיון וועלכען מע ברענט אָן און מע לעגט אַרײַן אין

פְּתִיבָא־רִבָּא, ה.מ. א גרויסער שרייב
בער, איינער וואָס האָט אַ שענע
האַנדשריפט אָדער שרייבט אַ שע-
נע שפּראַך .

פְּתִיבּוּת, ה.וו. שפּאַס, שפּאַס=מאַכע=
רײ. אין כּתבוּת, אין שפּאַס.
"מיט דעם מלאך-המות מאַכט מען
ניט קיין כּתבוּת" (שפּוו.).
זעה קאַמפּאָוועס.

פְּתִיבָן, ה.מ. (מ. פְּתִיבָנִים). אַ
שרייבער .

פְּתִיבֵינּוּ, פְּתִיבֵינֶענּוּ, צ.א. (וואוּל=
גאַר): שרייבען .

פְּתִיבָה, ה.וו. (מ. פְּתִיבֹת). סעקסט;
אַ גרופּע קינדער (אין אַ שולע),
אַ קלאַס; אַ הויפּען (פון ענגלען).

פְּתִיבֵיבֵינּוּ, א. געשריבען און
אונטערגעצייכענט, פעקסט באַ=
שלאָסען .

פְּתִיבָה, ה.וו. (מ. פְּתִיבֹת). היי=
ראַטה=קאָנטראַקט אין וועלכען
די גענערוויטיגע פאַרפּליכטונגען
פון מאַן און פּרוי ווערען אויס=
גערעכענט; דאָס געלט וואָס דער
מאַן פאַרפּליכטעט זיך צו געבען
דער פּרוי ווען ער וועט זיך מיט
איהר שיידען אָדער איהר איבער=
צולאָזען נאָך זיין טויט. "אַז דער
זוהן האָט תּוּנָה ניט ער דער
ווייב אַ כּתוּבָה און דער מאַ=
מען אַ גט" (שפּוו.).

פְּתִיבָים, מ. "די שריפטען" (מיט
דעם נאָמען ווערען באַצייכענט
די פּאָלגענדע ביכער פון דער בײַ-
בעל: תּהלים, משלי, איוב, שיר-
השירים, רות, איכה, קהלת,

אמטר, דניאל, עזרא, נחמיה,
דבריהמים).

פְּתִיבָים-אַחֲרֵינִים, מ. "די לעצטע
שריפטען" (מיט דעם נאָמען ווערען
באַצייכענט געוויסע אידישע ביכער
וועלכע זיינען געשריבען געוואָרען
אין ביבלישע צייטען און ווערען
אַנערקענט אלס אויטאָריטעטען
אָבער זיינען ניט אזוי הייליג ווי
די ביכער פון דער ביבעל, אזוי
ווי "בן-סירא", ווו.).

פְּתִיבֵי, "שרייב", אַ צייכען-וואָרט
וואָס צייגט אָן ווי אַ טעקסט
אין דער ביבעל זאָל געשריבען
ווערען (אַנדערס ווי עס ווערט
געלעזען). זעה קְרִי .

פְּתִיבָה, ה.וו. אַ געשריפט; אַ פאַר=
שרייבונג .

פְּתִיבָה וְחֲתִימָה טִיבָה, ה.וו. אַ
פאַרשרייבונג און אַ פאַרויגעלונג
(אין דעם הימלישען בוך פון לֵי=
בען) צום גוטען, וואונגע-ווערטער
וועלכע מע זאָגט איינער דעם
אַנדערען אום ראשיהשנה (עס
ווערט געגלויבט אז אין דעם בוך
פון לעבען ווערט דער שיקואל
פון יעדען מענשען פאַר דאָס נאַצע
יאָהר פאַרשריבען אום ראשיהשנה
פאַרויגעלט אום יום-כּפור און דאן
אונזוידעררואַליך באַשטעטיגט אום
הושענאידרה).
פְּתִיבֵיעַט, א. געשריעבען אין דער
פיער-עקיגער העברעאישער שריפט
וועלכע ווערט געברויכט אין
ספרית-תּורות, מוזות א. ד. ג. .
כּתִיבֵיעַט אַתּוּת, פיער-
עקיגע העברעאישע בוכשטאַבען .

ק'תר, המ. א קרוין (פון וילבער אָדער נאָלד וועלכע מע טהוט אָן אויף אַ ספר-תורה); דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען פון אַ גע- וויסען געבעט וואָס די חסידים

וואָגען אנשטאט דאָס געבעט וואָס הויבט זיך אָן מיט "גערייך" וועל- בעס ווערט געוואָנט ביי די מתנגדים. "כתר האָט ער פאַר- געסען און גערייך האָט ער ניט אויסגעלערנט" (שפּוּו). .

ל

ל, המ. דער צוועלפטער בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף-בית; אין צעהלען גערעכענט אלס 30. זעה ל'מ'ד.

ל- (צוגעשטעלט אין אָנהויב פון אַ וואָרט) — צו, פאַר, אויף, צו- ליעב, לויט, נאָך. לתיים, צום לעבען. לחצאין, אויף העלפט. לטובת-, צו גונ- סטען פון — לכל-הדעות, נאָך אלע מיינונגען.

לא, או. ניט, ניין. "לא מיט א'ן אַלף" (ווער). — דער אויס- דרוק שטאמט פון דעם וואָס אין העברעאיש איז דאָ נאָך אַ וואָרט לו (מיט אַ ו) "צום ענד" — צו איהם, וועלכעס ווערט אויסגע- שפראַכען אזוי ווי לא — ניין). "לא מיט אַ ספּאָדעק" (פאַ- ראַדיע).

לא-רי, או. ניט גענוג וואָס, ניט בלויז, ניט נאָך.

לא-יוזיקה, (וואולגאר). ניט דער- לעבען וועסטו (וועט ער, זי, א. א. וו.) עס; געברויכט אין דעם

ווערטעל: "מאכט רש"י לא - ווכה".

לא-יוזיקלח*, המ. (ביבליש. איי= גענטליך: לא-יוזיקלח). א טוויגע- ניכטס.

לא-יוזיקלח, לא-יוזיקלחידין, א. ניט טויגליך, נוצלאָז.

לא-יוזיקרין, המ. (ביבליש). "עז וואָל ניט שאַרפען (וויין צונג קיין הונד)", געלט וואָס מע ניט אי= מיצען פאַר שווייגען.

לא-יוזיק-געלט, הו. געלט וואָס מע ניט אימיצען פאַר שווייגען.

לא-יוזיקלט, או. ניט פאַסירען וואָל עס, נאָט באַהיט אויב עס וועט טרעפען.

לא-עלייבם, או. (ביבליש: לא- אַלייבם). ניט אויף אייך געדאַכט.

לא-עלייבסירין, א. קראַנק, ניט מיט אַדעמען.

לא-עליינו, או. ניט אויף אונז גע- דאַכט.

לא-פּרְלָתִי, (וואולגאר). האָב איך
 ניט געפירעלט!, אָז ניט איז אויך
 רעכט! (דאָס אידישע וואָרט
 "פירלען" ווערט דאָ באַהאַנדעלט
 ווי אַ העברעאישעם צייט-וואָרט
 פאַראַדירענדיג דאָס העברעאיש
 וואָרט לא-פּרְלָתִי, בראשית מ"ח).
 לא-תְּנַב, (ביבליש). וואָלט ניט
 געהען פרעמדעס אייגענטהום אָהן
 דעם אייגענטהומער'ס וויסען. דאָס
 זיבענטע פון די צעהן געבאָטען.
 לא-תְּחַמְד, (ביבליש). וואָלט ניט
 באַגעהרען פרעמדעס אייגענטהום,
 דאָס ניינטע פון די צעהן געבאָטען.
 לא-תְּנַחֵף, (ביבליש). וואָלט ניט
 בוהלען (געשלעכטליך פאַרקעהרען
 מיט אַ פּרעמדער פרוי), דאָס
 זעקסטע פון די צעהן געבאָטען.
 לא-תְּעַשֶׂה, (מ. לא-
 תְּעַשֶׂהִים), (תלמודיש). "וואָלט
 ניט טהאָן", אַ פאַרווער, אַ
 פאַרבאָט (די אידישע געזעצען
 טהיילען זיך אין געבאָטען "צו
 טהאָן" (עשת, ווו.) און פאַרבאָטען
 טען "ניט צו טהאָן").
 לא-תְּיָצַח, (ביבליש). וואָלט ניט
 מאָרדען, דאָס פינפטע פון די
 צעהן געבאָטען.
 לא-יְבֹד, או. פאַרלאָרען, פאַר-
 שווענדעט, אין יוועזען.
 לְאֵהָב, אנוו. איינע פון די אייר-מו-
 טערס פון דעם אידישען פּאַל
 די פרוי פון יעקב.
 לְאֵהָבִי, צו מיין גוטען פריינד (אַ
 וואָרט וואָס מע שרייבט אין אַנ-

הויב פון אַ בריעף צו אַ באַקאַנט-
 טען).
 לְאֵהָבִי-בְרִיעַף, (מ. לְאֵהָבִי-
 בְרִיעַף). אַ פריינדשאַפט-בריעף.
 לְאוֹ, (מ. לְאֵין), (תלמודיש).
 אַ פאַרבאָט, אַ לא-תעשה (ווו.).
 לְאוֹ דְבָרִים, אר. (וואולגאר).
 ניט גערעדט! שאַ!
 לְאוֹ-דִּינָקָא, או. (תלמודיש). ניט
 גראָד אַזוי, ניט אַקוראַט אַזוי,
 ניט אַזוי.
 לְאוֹמִי, (מ. לְאוֹמִיִּים). או-
 דישער נאַציאָנאַליסט.
 לְאַחֲדִים, או. איינצעל-ווייס, אין
 איינצעל-פאַרקויף, אויפ'ן העקער.
 לְאַחֲרֵי-הַמַּעֲשֶׂה, או. נאָך דער
 פאַסירונג, נאָך אַלעמען.
 לְאַחֲרֵי-יְאוּשׁ, או. (תלמודיש).
 נאָך דעם ווי מע האָט שוין אויפ-
 געגעבען יעדע האַפנונג.
 לְאַחֲרֵי-כֵּן אֵיךָ שָׁנִים, או. "נאָך הונט-
 דערט יאָהר", נאָכ'ן טויט.
 לְאַמְחַעַן, לְאַמְחַעְנֵעַן, צא. (וואול-
 גאר). וואַהרשיינליך פאַרגרייזט
 פון לְקַחֵעַן (ווו.).
 לְאַיְבֹד, או. זעה לְאַיְבֹד.
 לְאַלְפִים וְלְרַבֵּיבֹת, או. (ביבליש).
 אין די טויזענדען און אין די
 צעהנדליג-טויזענדען, אין גרויסע
 מאַסען.
 לְאַלְמֵר, או. אין ניכען.
 לְאַמֵר, או. (ביבליש). אַזוי צו
 וואָנען, געמליך, ווי פּאַלנט. גע-
 וועהנליך וואָגט מען אין שפּאַס אי

ל'ג'קעו'קאר, המ. דער דריי-אונף-
 דרייסיגסטער פון די מעג פון
 ספירה וועלכער אין א האלבער
 פייער-טאג און אין וועלכען אלע
 טרויער-געזעצען וועלכע ווערען
 אָפּגעהיט אין די מעג פון ספירה
 (אזוי ווי: נישט שערען זיך, נישט
 מאַכען קיין האַכצייט א. א. וו.)
 ווערען אונטערבראָכען.

ל'ג'ב'ר, ס. (תלמודיש). געבען,
 ביי; לויט, נאָך.

ל'ג'ל'ת'נו, או. זינט אונזער פאָר-
 טריבען ווערען (פון פאלעסטינא).
 א' תת"ם לג'לות'נו, 1840
 יאָהר זינט אירען זיינען פארטרי-
 בען געוואָרען (פון פאלעסטינא)
 אָדער 1910 לויט דער כריסטלי-
 כער צייטרעכנונג.

ל'ג'מ'רי, או. (תלמודיש). אין גאנ-
 צען, גענצליך. לגמרי נישט,
 אין גאנצען נישט, איבערהויפט נישט.

ל'ה'ק'א, או. (תלמודיש). אין דער
 צוקונפט.

ל'ה'ק'א'דיג, א. צוקינסטיג.

ל'ה'ק'ד'יל, או. צו אונטערשיידען,
 אונטערשיידענדיג (אין אויסדרוק
 געברויכט ווען מע דערמאָנט צו-
 זאמען אַ הויכע און אַ נידריגע,
 אַ הייליגע און אַ שמוציגע זאך א.
 א. וו.).

ל'ה'ק'ד'יל אַלף ה'ב'ד'לות, צו אונ-
 טערשיידען מיט טויענד אונטער-
 שיידונגען (אַ פארשטאַרקערונג פון
 דעם אויסדרוק ל'ה'ק'ד'יל, ווו.).

דאָס העברעאישע וואָרט אי די
 אידישע איבערזעצונג: "לאמר
 אזוי צו זאָגען".

ל'א'מרען, צא. (וואולגאר). זאָגען,
 אויסזאָגען.

ל'א'פ'קי, או. (תלמודיש). אָבער,
 דאָך, אים געגענטהייל.

ל'ב' ו'לב, המ. (מ. ל'ב'בות). הערץ,
 מוטה, כאַראַקטער. מע דארף
 האָבען לכבוד דאָס צו טהאָן,
 מע דארף האָבען אַ האַרמען באַ-
 ראַקטער אָדער פרעכהייט דאָס צו
 טהאָן.

ל'ב'מ'ב ו'ל'ב'מ'ב, המ. (ביבליש).
 אַ נומ-ה'ערץ; אַ גוטשהרציגער
 מענש.

ל'ב'ר, ב. אויסער.

ל'ב'ר'זה, או. אויסער דעם.

ל'בוש, המ. (מ. ל'בושים). קלייד,
 באַקליידונג, פארקליידונג.

ל'ב'ן (ה'א'ר'מ'), אמם. לבן (דער
 אַראַמעער), דער נאָמען פון דעם
 שוויגער-פאָטער פון יעקב וועלכער
 האָט דעם לעצטערען מעהרערע מאָל
 אָפּגענארט, ווי די ביבעל דער-
 צעהלט; אַ באַטריגער.

ל'ב'נה, הוו. (מ. ל'ב'נות). מאָגד.
 האַלבע לכבוד, די איינשלוס-
 צייבענס "()."

ל'ב'נון, אמם. דער נאָמען פון אַ
 געוויסען וואַלדיגען באַרג אין
 פאלעסטינא זעהר אָפט דערמאָנט
 אין דער ביבעל.

(שפון). "טו מע זאל ווארטען אויף דעם לוח'ס פאָרדע וואָלט מען קיין מאָג קיין ברויט ניט געהאט" (שפון).

לוח'ס־תּפּת'חות, הם. אינהאַלט פאַרצייכנים.

לוחות, הם. מ. די צוויי טאָוולען אויף וועלכע עס וויינען געווען אויסגעקריצט די ציהן געבאָטען און וועלכע גאָט האָט געגעבען משה'רבונו' אויפ'ן באָרג סיני, ווי די ביבעל דערצעהלט.

לוחות־הַבְּרִית, הם. מ. (ביבליש). די טאָוולען פון דעם בונד (צווישן שטאָט און דעם אירישען פּאָלק). זעה לוחות.

לוח (לוח), אַנמ. דער נאָמען פון אַ געוויסען מאָן פון וועלכען די ביה בעל דערצעהלט אז וויינע טעכטער האָבען איהם אָנגעטרונקען מיט וויין. "שכור ווי לוח" (ווער).

לוי, אַנמ. דער נאָמען פון איינעם פון יעקב'ס צוועלף זיהן; דער שטאָם וואָס קומט אַרויס פון לוי'ן און די מיטגלידער פון וועלכען האָבען (פאַרצייטען ביי אידען) ערפילט געוויסע פּריסטער־פּליבט טען און געהאט געוויסע פּריסטער־רעכטען; אַ מיטגלידער פון דעם שטאָם לוי (נאָך איצטער האָבען די וואָס שטאַמען פון דעם דאָזיגען שטאָם געוויסע פּליבטען און פּרי־וויילעניען צווישען דעם אירישען פּאָלק. זיי וויינען די וועלכע וואָס שטאָם די הענד פון די כּהנים פאַר'ן דוכנען, זיי ווערען אויפ־גערופען צום לוייענען אין שוהל

לְהַבְרִיל בֵּין טוּמְאָה לְטָהָרָה וְלְטָהָרָה], אונטערשיידענדיג צווישען אונריינקייט און ריינקייט. זעה לְהַבְרִיל.

לְהוֹט, א. צופלאַטט, פאַרקאַכט. זיין להוט נאָך געלט, זיך יאָגען נאָך געלט.

לְהַכְעִים, א. צו ערגערען, צום טראַפּן.

לְהַכְעִיס־נִיצֵע, הוּו. (מ. לְהַכְעִיס־נִיצֵע). איינע וואָס טהוט זאָכען צו ערגערן אַנדערע.

לְהַכְעִיס־נִיק, הם. (מ. לְהַכְעִיס־נִיקע). איינער וואָס טהוט זאָכען צו ערגערן אַנדערע.

לְהַפְּךָ (לְהַפְּךָ), א. צאָרקעהרט, אים געגענשטייל.

לְהַק, אב. לְשׁוֹן־הַקִּדְשׁ (וּוּ).

לְהַרְוֹג־וְלֹא־בַד, א. (ביבליש). צו טויטען און צו פאַרטיליגען. ער איז אויף איהם להרוג־ולאבד, ער איז זעהר שטאַרק אויפגעבראַכט אויף איהם.

לְהַשְׁתַּקֵּעַ, א. (ליטורגיש). זיך אויפצוהאַלטען, מיט דער אַבזיכט צו פאַרבליבען.

לוי, מ. זעה לְמִדְּוָאוּ.

לִזְנָה, לִזְנָה, הם. (מ. לִזְנָה). איינער וועלכער באַרנט (געלט), אַ שולדנער.

לְוִיָּה, הוּו. (מ. לְוִיּוֹת). זעה לְוִיָּה.

לוח, הם. (מ. לוחות). קאַלענדאַר. "דער לוח טרעפט אויך אַ מאָל"

לומדיש [למ'דיש], א. געלעהרט, שארמוניג.

לויניק, המ. (מ. לויניקעס). ועה ב'מדרן'אויניק.

לוינגל'יש, המ. (ביבליש). אויב גער וועלכער מאכט שפאס פון אָדער רייצט זיך מיט אַן אָרע מאן.

לויכר-עולם, צום אויביגען אנדענע קען (געווענהליכע אָנהויב-ווער-טער פון אַן אויפשריפט אויף אַ גראָב-שטיין).

לחומ'רא, או. (תלמודיש). "צו דער שמרענגער ווייט", אונגונסט. פסקען לחומרא, ענטשעידען (א רעליגיעזע פראגע) אויף אַ שרענגער ארט. ועה לקו'לא.

ל'חות, הוו. "פייבטיקייט", שליים.

לחיים, אר. צום לעבען! צו גע-זונדהייט! (א טרונק-שפרוך). טרינקען לחיים, טרינקען פאר (אימיצענס) געזונדהייט. מאכען לחיים, מאכען אַ שנאָפס.

לחיים, מ. באַקען. אריינפאָהרען אין די לחיים, געבען פעטש.

לחיים (טויבים) וולשילום, אר. (ליטורגיש). צום (גוטען) לעבען און צו פריעדען! (א געגענוואויש צו דעם ויאָס זאָגט "לחיים"; או. געזונדערהייד. געהט אייך לחיים ולשלום, געהט אייך געזונט דערהייד, געהט אייך אין גאָט'ס גאָמען.

לחיים ולשנאָבעל, או. פאראָדיע אויף "לחיים ולשלום" (וונ).

גלייך נאָך דעם ווי מע רופט אויף דעם כהן און איידער מע זופט אויף אַ ישראל, א. א. וו.), (מ. לויים). געבען לוי, אויפ-פּען צום ליינענען אַלס אַ לוי.

לויח [לויח], הוו. (מ. לויח [לויח]). די באַגלייטונג פון דעם טויטען צו דעם פלאַטץ וואו ער ווערט באַערדיגט, לייכענ-פראַ-צעסיאָן.

לויחן, המ. דער גרויסער פיש וועלכער רינגעדט אַרום, לויט דער לעגענדע, די גאַנצע וועלט און איז אָנגעברייט אַלס אַ שפיין פאר די פּרומע אין דער צוקונפּט.

לולב, המ. (מ. לולבים [לולבים]).

אַ פּאַלם-צווייג געברויכט אום סוכות פאר רעליגיעזע צוועקען. שאַקלען לולב, מאַכען די פּאַרנעשריבענע מיסטישע באַווע-גונגען מיט'ן לולב. בענשען לולב, זאָגען אַ געוויסען זע-געשפּרוך האַלבענדיג אין איין האַנד דעם לולב און אין דער אַנדערער דעם אַתרוג. אויסזעהן ווי אַ לולב, ויין הויך און מאַגער.

לומדות [למ'דות], הוו. (תלמודי-שע) געלעהרשאַפטיקייט.

לומדי'תורה [למ'די'תורה], המ. מ. די וועלכע גיבען זיך אַפּ מיט דעם שטודיום פון תלמוד און ראַ-בינישער ליטעראַטור.

לומדים [למ'דים], המ. מ. געלעהר-טע (אין דער ראַבינישער ליטע-ראַטור).

לְחַלְחִיחַ, הוּו. (תלמודיש). אַ
 מייכטקייט, אַ שפּרין, אַ שפּור. ער
 האָט ניט אין ויך קיין לחלוחית
 אירישקייט, ער האָט ניט אין ויך
 קיין שפּרין אירישקייט.
 לְחַלְחִיחַ, או. אין גאַנצען, גענצליך,
 אַבסאָלוט.
 לְחִים, הַם. ברויט.

לְחִים לְאֵיבֹל וּבְגָד לְלִבֹּשׁ, (ביב=
 ליש). ברויט צום עסען און אַ
 קלייד אָנצוטהאַן.

לְחִים מְשֻׁנָּה, מ. (ביבליש). די
 צוויי לאַבענס ברויט וועלכע עס
 איז איינגעפיהרט צו לעגען צום
 טיש שבת און פּייערשעג.

לְחִים עֲנִי, הַם. (ביבליש). דאָס
 ברויט פון אָרעמקייט, מצות.

לְחִים עֲנִיִּים, הַם. ברויט פאר
 אָרעמע.

לְחִמָּא, הַם. זעה לְחִים.

לְחֻצִּין, או. (תלמודיש). אויף
 העלשט, איבער העלפט.

לְחֻשׁ, הַם. (מ. לְחֻשִׁים). אַ
 שפּורך וועלכען מע זאָגט אויף אַ
 וואונד אָדער קראַנקהייט אום זיי
 צו היילען.

לְטוֹבָה, או. צום גוטען.

לְטוֹבָת־, או. צו גוטמען פון —

לְטוֹבַת־הַכָּלָל [הַבְּלָלִים], או. פאר
 די גוצען פון דער געמיינדע,
 פּאָלק, מענשהייט א. א. וו.

לְיַחֲדָיִם, או. (ביבליש). "פאר די
 אידען", פּרעהליך, לוסטיג (דער

פולער טעקסט אין דעם בוך
 "אסתר" פון וועלכען דאָס וואָרט
 איז גענומען איז: לְיַחֲדָיִם הָיְתָה
 אִיכָּה וְשִׁמְחָה וְשִׁשׁוֹן וְיָקָר, און
 פאר די אידען איז געווען אַ ליב=
 טינגקייט און אַ פּרייד און אַ לוס=
 טינגקייט און אַן עהרע). עס טהוט
 ויך דאָרטען ליהודים, עס
 איז דאָרטען זעהר פּרעהליך.

לְיוֹרְתָן, הַם. זעה לְיוֹרְתָן.

לְיַחֲוֹת, הוּו. זעה לְיַחֲוֹת.

לְיַלְשָׁמוּרִים, הַם. (ביבליש). די
 נאַכט פון אָפּהיטונג (אזוי
 ווערט גערופען די ערשטע נאַכט
 פון פסח, ווייל אין יענער נאַכט
 האָט גאָט באַהיט די אידען פון
 די עניפּטער צו דער צייט ווען
 זיי האָבען ויך אָנגעגרייט צו
 פארלאָזען מצרים).

לְיָלִית, הוּו. די קעניגין פון די
 מיוואָלים; אַ שלעכטע ביזע פרוי.

לְיַמּוּד, הַם. (מ. לְיַמּוּדִים). זעה
 לְיַמּוּד.

לְיַצְנוֹת, הוּו. שפּאַם, שפּאַם=מאַ=
 כעריי.

לְיַצְנוֹת־דִּיג, א. שפּאַסהאַפּט, סאַ=
 טיריש, הומאָריסטיש.

לְיַצְגִּי־הַדּוֹר [הַדָּרִי], הַם. מ. (תל=
 מודיש). די שפּאַם=מאַכערס פון
 דער צייט, די אָפּלאַכערס.

לְיַקוּרִי, הַם. זעה לְיַקוּרִי.

לִית [לְתַת] בְּרִיכָה, (תלמודיש). עס
 איז גיטא קיין אויסמוואָהל, מע
 קען ויך אַנדערס גיט העלפען.

לְקַלְהַפְּחוֹת, או. אם וועניגסטען,
צום וועניגסטען.

לְקַלְהַפְּגִים, או. זעה צל־קֶלֶט
פְּגִים.

לִיבן, או. דאריבער, דערפאר, צו־
ליעב דעם, אלא.

לְבַתְּחֵלָה, או. (תלמודיש). פון
אָנפֿאַנג, אין אָנהויב, אין פֿלוג,
אורשפרינגליך, אייגענטליך.

לְלִיעַנְוִלְקֵלֶס, או. (ביבליש). צו
שפּאַט און צו שאַנד.

לְמֵאֵי, או. צו וואָס? ווארום?

לְמִדָּה, ה.מ. (מ. לְמִדְּרֵינָה). דער
נאָמען פֿון דעם צוועלפטען בוך־
שטאַב (ל) פון דעם אידישען
אלף־בית.

לְמִדְרָא, ה.מ. מ. "די זעקס און
דרייסיג" צדיקים וועלכע געפינען
זיך שטענדיג אויף דער ווערט
און לעבען אזוי פֿאַרשטעלט אַז
קיינער ווייס פון זיי ניש; איינער
פון די זעקס=און־דרייסיג; א זעהר
פרומער באַשיידענער מאַן.

לְמִדְרָאוֹיִנִיעַ, ה.וו. (מ. לְמִדְרָ-
אוֹיִנִיעַ). א זעהר פרומע באַ-
שיידענע פרוי.

לְדִנְאוֹיִנִיק, ה.מ. (מ. לְמִדְרָאוֹיִ-
נִיקעס). איינער פון די זעקס
און דרייסיג פֿאַרבאָרגענע פרומע
לייט (זעה לְמִדְרָאוֹ); א זעהר
פרומער באַשיידענער מאַן.

לְמִדְרָן, ה.מ. (מ. לְמִדְרָגִים). א גע-
לעהרטער (אין תלמוד אָדער

לְיִתְרֵי־בְחִינָה, או. פון מעהר זי-
כערהייט וועגען, אויף יעדען
פּאַל.

לְיִתְרֵי־חַיּוֹק, או. צוליעב מעהר
פֿאַרשטאַרקערונג, אום די זאך
צו באַפעסטיגען.

לְיִתְרָה, ה.וו. "געה דיך", דער נאָ-
מען פון דער דריטער סדרה (ו.ו.).
"לך־לך אין בעסער ווי שלאח־
לך" (שפּוּן. — ד.ה. עס איז
בעסער אליין צו געהן איידער
אזוועקגעשיקט צו ווערען).

לְכַבֹּד, צו דער ווירדע פון (א טי-
טול=וואָרט געשריבען פֿאַר דעם
נאָמען פון דער פּערזאָן וועלכע
מע אָדערסירט). ל כ ב ו ד
הרבני —, צו דעם ווירדיגען
געלעהרטען —.

לְכַבֹּד וְלְקַבֹּד, או. צו עהרע, צו
עהרע פון. מאַכען ל כ ב ו ד אי-
מיצען א מאָהלצייט, מאַכען א
מאָהלצייט צו אימיצענס עהרע.
איהם ל כ ב ו ד, איהם צו עהרע.

לְכַהֲדוֹיִ, ה.מ. (ליטורניש). "קום
געליבטער", די ערשטע ווערטער
און דער נאָמען פון אַ געזאַנג־גע-
בעט מיט וועלכען מע באַגריסט
פרייטאג=צו־נאַכט דאָס אָנקומען
פון שבת.

לְכַוֵּן־בְּרִנָּה, ה.מ. (ליטורניש).
"קומט לאָמיר זינגען", די ערשטע
ווערטער און דער נאָמען פון אַ
קאָפיטעל תהלים וועלכען מע
זינגט פרייטאָג־צו־נאַכט.

לְקַלְהַרְעוֹת, או. נאָך אַלע מיי-
נונגען, נאָך אַלעמענס געשמאַק.

רַב־בִּינְיָמִין עֵר לִימְעָרָאטוֹר).
 לְמִדְּנֹת, חוּו. זַעָה לִּמְדֹת.
 לְמוֹד, הַמ. (מ. לְמוֹדִים). א זֶאךְ
 וּוְעֹלְכֵע מַע לְעֹרֵט, א לְעָה־נַע=
 גַּעֲנִשְׁמָאָנְד, א שְׁטוּדִיּוּם.
 לְמוֹדִיּוֹת, חוּו. מ. וּוּיִמְעָנִשְׁמָפְטֵען,
 קַעֲנִטְעִיבִּעֵן.
 לְמִיָּל, או. מִיט גִּיק, אִינ א גוֹטְעֵר
 שְׁטוּדֵע.
 לְמִיָּה, אַמַּ. דַּעַר נָאָמַען פּוֹן א מַאָן
 פּוֹן וּוְעֹלְכֵען דִּי בִיבַעַל דַּעֲרַעֲהֵלֵט
 אִז עַר הָאָט גַּעֲהָטֵט פִּיעַל וּוּיִ=
 בַּעַר; הַמ. א מַעֲנֵש מִיט א שׁוּאַ=
 בַּעַן כְּאַרְקַטְעֵר, אִיבִיעֵר וּוְאַס
 לְאָזֵט זִיך פִּיהֲרַען פֶּאַר דַּעַר נָאָו.
 לְמַעֲה, אַב. לְמַעֲרֵה־שָׁם' (וּוּו).
 לְמַעֲרֵה־מִן־הַמַּבַּע, או. אִיבַעַר
 דַּעַר נַאָטוֹר, אִיבַעַרנַאטוֹרִלִיך.
 לְמַעֲרֵה־שָׁם [הַשָּׁם], או. אוּם
 גָּאָט' וּוּיִלַּען, וּוּי גָּאָט אִינ דִּיר
 (אִיך א. וו. לִיעַב, אִונבַּא=
 דִּינַגַּט. זַעָה הַשָּׁם).
 לְמִיָּשָׁל, או. צוּם בִּישְׁפִיעַל.
 לְמִיָּשָׁל וְלִשְׁנֵי־נָה, או. (בִּיבִלִיש).
 צוּ שְׁפָאָט אִונ צוּ שְׁאַנְד.
 לְכוּף [לְרָף], או. צוּם עַנְד, עַנְדִּלִיך.
 לְכוּף [לְרָף]־מִיָּו, או. "צוּם עַנְד
 פּוֹן וּוּינַע מַעֲנֵ", אוּיף דַּעַר עַל=
 מַעַר.
 לְעוֹלָם־יָעַד, או. (בִּיבִלִיש). אוּיף
 אוּיבִיג, אוּיף אִימַעַר.
 לְעוֹלָם־תִּמְקַח, שְׁמַעַנְדִיג וְאַדְסַטו
 נַעֲהַמַּען. "לַעֲוֹלָם נַעֲהַם,
 תִּקַּח בַּעַט וּוּיִטְעֵר" (שְׁפוּו).
 לְעִזָּאִיל, או. (בִּיבִלִיש). "צוּ דַעַם
 פַּעַלֵו עִזָּאִיל" (פּוֹן וּוְעֹלְכֵען מַע
 פִּלְגִיגַּט אַרִונְטֵרשְׁלִידֵעֵרן דַּעַם
 זִינְדֵע־בַּאָק אוּם יוּם־כַּפּוֹר אַלֵס א
 פֶּאַרְגַּעֲבוּנַג פֶּאַר דִּי זִינְד פּוֹן דַּעַם
 פֶּאַלֵק), צוּ אַלְדַּע שׁוּאַרַצַּע יֶאָה=
 רַעַן, צוּם טִיּוּוֵעַל.
 לְעוֹלָא־וְלְעוֹלָא, או. (לִישׁוּרִיגִיש).
 זַעָהָר גַּעֲהוּיבַּעַן, אוּיסַנַּעֲצִיבַּעֲנַט.
 לְעַע, אַב. לְעַת־עִיָּה (וּוּו).
 לְעַרְךָ, או. פַּעַרְהַעֲלַטְנִיסְמַעִיס, ג
 פֶּרָאָפֶּאַרְצִיאָגַעַל; אִונגַּעֲפַעַהָר.
 לְעַת־עִיָּה, או. פֶּאַרְלוּיפִיג, דַּעַר=
 וּוּיִלַּע.
 לְעִיָּה־לְבִיא, או. (תַּלְמוּדִיש).
 אִינ דַּעַר צוּקִונַפֵט (וּוּעַן דַּעַר דַּעַר=
 לִיּוּעַר פּוֹן דַּעַם אִידִישְׁעַן פֶּאַלֵק
 וּוְעַט קוּמַעַן).
 לְפַג, אַב. לְפָרְט־גִּדּוֹל (וּוּו).
 לְפַי, מ. לוּיט.
 לְפַי־שְׁעָה, או. אוּיף דַּעַר וּוּיִלַּע,
 פֶּאַרְלוּיפִיג.
 לְפַיָּה [לְפַיָּה], או. דַּאֲרִיבַּעַר,
 דַּאֲרוּם.
 לְפַי־וְלְפַי־גִּיבִים, (תַּלְמוּדִיש). אִינ
 סַאָמַע אִינּוּוְעִינַגִיסְמַעַן (פּוֹן דַּעַם
 בִּית־הַמַּקְרָש).
 לְפַי־גִּיבִים [לְפַי־גִּיבִים], או. פֶּאַרְזֵן קוּק,
 צוּם שִׁיּוּן, אוּיסַעֲרִלִיך. עַר מַהוּט
 עַם בִּלּוּיז לְפַגִּים, עַר מַהוּט
 עַם בִּלּוּיז פּוֹן לִיטְעֵנִם וּוְעַנַּעַן.
 לְפַי־מִשׁוֹר־תַּת־הַרִין, או. (תַּל־
 מוּדִיש). מַעַהָר וּוּי דִּי גַּעֲרַעֲכַטְנִיג
 קִיט פֶּאַרְלַאָנַגַּט, גִּרוּיסְמוּטְהִיג.

רַב־בִּינְיָמִין עֵר לִימְעָרָאטוֹר).
 לְמִדְּנֹת, חוּו. זַעָה לִּמְדֹת.
 לְמוֹד, הַמ. (מ. לְמוֹדִים). א זֶאךְ
 וּוְעֹלְכֵע מַע לְעֹרֵט, א לְעָה־נַע=
 גַּעֲנִשְׁמָאָנְד, א שְׁטוּדִיּוּם.
 לְמוֹדִיּוֹת, חוּו. מ. וּוּיִמְעָנִשְׁמָפְטֵען,
 קַעֲנִטְעִיבִּעֵן.
 לְמִיָּל, או. מִיט גִּיק, אִינ א גוֹטְעֵר
 שְׁטוּדֵע.
 לְמִיָּה, אַמַּ. דַּעַר נָאָמַען פּוֹן א מַאָן
 פּוֹן וּוְעֹלְכֵען דִּי בִיבַעַל דַּעֲרַעֲהֵלֵט
 אִז עַר הָאָט גַּעֲהָטֵט פִּיעַל וּוּיִ=
 בַּעַר; הַמ. א מַעֲנֵש מִיט א שׁוּאַ=
 בַּעַן כְּאַרְקַטְעֵר, אִיבִיעֵר וּוְאַס
 לְאָזֵט זִיך פִּיהֲרַען פֶּאַר דַּעַר נָאָו.
 לְמַעֲה, אַב. לְמַעֲרֵה־שָׁם' (וּוּו).
 לְמַעֲרֵה־מִן־הַמַּבַּע, או. אִיבַעַר
 דַּעַר נַאָטוֹר, אִיבַעַרנַאטוֹרִלִיך.
 לְמַעֲרֵה־שָׁם [הַשָּׁם], או. אוּם
 גָּאָט' וּוּיִלַּען, וּוּי גָּאָט אִינ דִּיר
 (אִיך א. וו. לִיעַב, אִונבַּא=
 דִּינַגַּט. זַעָה הַשָּׁם).
 לְמִיָּשָׁל, או. צוּם בִּישְׁפִיעַל.
 לְמִיָּשָׁל וְלִשְׁנֵי־נָה, או. (בִּיבִלִיש).
 צוּ שְׁפָאָט אִונ צוּ שְׁאַנְד.
 לְכוּף [לְרָף], או. צוּם עַנְד, עַנְדִּלִיך.
 לְכוּף [לְרָף]־מִיָּו, או. "צוּם עַנְד
 פּוֹן וּוּינַע מַעֲנֵ", אוּיף דַּעַר עַל=
 מַעַר.
 לְעוֹלָם־יָעַד, או. (בִּיבִלִיש). אוּיף
 אוּיבִיג, אוּיף אִימַעַר.
 לְעוֹלָם־תִּמְקַח, שְׁמַעַנְדִיג וְאַדְסַטו
 נַעֲהַמַּען. "לַעֲוֹלָם נַעֲהַם,
 תִּקַּח בַּעַט וּוּיִטְעֵר" (שְׁפוּו).
 לְעִזָּאִיל, או. (בִּיבִלִיש). "צוּ דַעַם
 פַּעַלֵו עִזָּאִיל" (פּוֹן וּוְעֹלְכֵען מַע
 פִּלְגִיגַּט אַרִונְטֵרשְׁלִידֵעֵרן דַּעַם
 זִינְדֵע־בַּאָק אוּם יוּם־כַּפּוֹר אַלֵס א
 פֶּאַרְגַּעֲבוּנַג פֶּאַר דִּי זִינְד פּוֹן דַּעַם
 פֶּאַלֵק), צוּ אַלְדַּע שׁוּאַרַצַּע יֶאָה=
 רַעַן, צוּם טִיּוּוֵעַל.
 לְעוֹלָא־וְלְעוֹלָא, או. (לִישׁוּרִיגִיש).
 זַעָהָר גַּעֲהוּיבַּעַן, אוּיסַנַּעֲצִיבַּעֲנַט.
 לְעַע, אַב. לְעַת־עִיָּה (וּוּו).
 לְעַרְךָ, או. פַּעַרְהַעֲלַטְנִיסְמַעִיס, ג
 פֶּרָאָפֶּאַרְצִיאָגַעַל; אִונגַּעֲפַעַהָר.
 לְעַת־עִיָּה, או. פֶּאַרְלוּיפִיג, דַּעַר=
 וּוּיִלַּע.
 לְעִיָּה־לְבִיא, או. (תַּלְמוּדִיש).
 אִינ דַּעַר צוּקִונַפֵט (וּוּעַן דַּעַר דַּעַר=
 לִיּוּעַר פּוֹן דַּעַם אִידִישְׁעַן פֶּאַלֵק
 וּוְעַט קוּמַעַן).
 לְפַג, אַב. לְפָרְט־גִּדּוֹל (וּוּו).
 לְפַי, מ. לוּיט.
 לְפַי־שְׁעָה, או. אוּיף דַּעַר וּוּיִלַּע,
 פֶּאַרְלוּיפִיג.
 לְפַיָּה [לְפַיָּה], או. דַּאֲרִיבַּעַר,
 דַּאֲרוּם.
 לְפַי־וְלְפַי־גִּיבִים, (תַּלְמוּדִיש). אִינ
 סַאָמַע אִינּוּוְעִינַגִיסְמַעַן (פּוֹן דַּעַם
 בִּית־הַמַּקְרָש).
 לְפַי־גִּיבִים [לְפַי־גִּיבִים], או. פֶּאַרְזֵן קוּק,
 צוּם שִׁיּוּן, אוּיסַעֲרִלִיך. עַר מַהוּט
 עַם בִּלּוּיז לְפַגִּים, עַר מַהוּט
 עַם בִּלּוּיז פּוֹן לִיטְעֵנִם וּוְעַנַּעַן.
 לְפַי־מִשׁוֹר־תַּת־הַרִין, או. (תַּל־
 מוּדִיש). מַעַהָר וּוּי דִּי גַּעֲרַעֲכַטְנִיג
 קִיט פֶּאַרְלַאָנַגַּט, גִּרוּיסְמוּטְהִיג.

לפ"ק, אב. לפ"מ'ק'ק'ן (ו.ו.).

לפ"מ ולפ"מ' ג'דול, או. לויט דער גרויסער צייט=רעכענונג. זעה לפ"מ'ק'ק'ן.

לפ"מ ולפ"מ' ק'ק'ן, או. לויט דער קלוינער צייט=רעכענונג (אין שרייבן בען דאָס דאָטום נאָך דער אידע=שער צייט=רעכענונג [ווינט דער וועדנט=באשאפונג] ווערען גע=וועהנליך די טויווענדער אויסגע=לאָוען, אזוי ווי: תרע"א—671 אנשטאט ה'תרע"א—5671. די פארקירצטע אָרט פון שרייבען די יאָהר=צאָהלען הייסט לפ"מ קטן, די פולע, ניט פארקירצטע אָרט — לפ"מ גדול).

לץ ולץ'ן, הב. (מ. ל'צ'ים). 1) שפאט=מאכער, אָפלאַכער; 2) טיוועל, ניט=גומער.

לצ'י'ק'ה, או. צו נוצען פון, אין די אינטערעסען פון.

ל'ציעווען, ל'ציען, צש. שפאטען, שפאטען, אָפלאַכען.

ל'קוים'קה, הב. פארדונקעלונג פון דער זונן.

ל'קוים'ק'נה, הב. פארדונקעלונג פון דעם מאָנר.

ל'קוילא, או. (תלמודיש). מיט לייכט=קייט, ניט שמרענג, גינסטיג. פסק'ען לקולא, ענטשיידען (א ציוויפעלהאפטע רעליגיעזע פראגע) אויף א גרינגער אָרט. זעה ק'חוק'ק'א.

ל'קחיען, ל'קחיענען, צא. (וואול=גשר). געהמען; צונעהמען (עפעס

אָהן דעם אייגענטימער'ס וויסע). ל'קט, הב. די זאנגען וועלכע בלייבן בען איבער אויב'ן פעלד נאָך דעם שניט און וועלכע געהערען לויט דעם אידישען געזעץ צו אָרעמע לייט.

ל'רוב', או. אין גרויסער צאָהל, אין איבערפלוס, זעהר פיעל.

ל'ישון, הב. (מ. ל'ש'נות). שפראך; רייד; סטיל, אָרט פון ריידען. מאמע=לשון, אידיש. שטום=לשון, דאָס צוזאמענרעדען זיך אָהן ווערטער. "מירקע גיעב לשון" (ווער. — ד. ה. קום ארום מיט דער שפראך).

ל'ישון ול'ישון'ק'ד'ש, הב. (הל=מוריש). די הייליגע שפראך, העברעאיש.

ל'ישון ול'ישון'ה'ר'ע, הב. (תלמו=דיש). בויע רייד, באריידעריי, פארלוימדונג.

ל'ישון ול'ישון'ז'ב'ר, הב. מענליכעם געשלעכט (אין גראמאטיק).

ל'ישון [ל'ישון] חיד, הב. איינצאָהל (אין גראמאטיק).

ל'ישון [ל'ישון] נ'ק'ב'ה, הב. ווייבלי=כעם געשלעכט (אין גראמאטיק).

ל'ישון [ל'ישון] ק'ד'ש, הב. זעה ל'ישון'ק'ד'ש.

ל'ישון'ק'ד'ש'דיג, א. העברעאיש.

ל'ישון [ל'ישון] ר'ב'ים, הב. מעהר=צאָהל (אין גראמאטיק).

ל'ש'נו מ'ק'ש, גענוי זיין שפראך, אָקוראט ווי ער האָט געזאָגט.

מען צו מאכען יעדען טאָג).
מאַהבת-מַרְדְּבִי, (תלמודיש). פון
 ליעבע צו מרדכי'ן. "ער טהוט עס
 גיט אזוי מאהבת-מרדכי ווי
 משנת-המן" (ווער.).
מאַוִּיִּם־דִּג, א. שרעקליך, פירכט
 מערליך, אונגעהויער.
מאַום [מ'אום], א. העמליך, עקעל-
 האפט, אָפּשטויסענדר; אונאַג-
 שטענדיג, שמוציג, שלעכט.
מאַום [מ'אום]-וּמ'אַום-ווערען, צל.
 ווערען ועהר עקעלהאפט, שטאַרק
 דערעסען.
מ'אַום־יעִרִיָה, צוה. זיך עקלען.
מ'אַום־קייט, הוו. מ. מ'אַום־קיי-
 טען. א'ן עקעלהאפטע זאך; א
 העסליכע פערזאן; א מווי, א
 ראטץ.
מאַוּנִים, מ. (תלמודיש). "וואָג-
 שאַלען", דער אַסטראָנאָמישער
 צייכען אין דעם שטערען-קרייז פאַר
 דעם מאָנאַט תשרי. זעה מ'זל.
מאַחֲזִיקֵי־הַפֶּן־גוֹד, (תלמודיש). פון
 הינטער דעם פאַרהאַנג. הערען
 מאהורי-הפּרגוד, הערען
 פון אַ פאַרבאָרגענער אָכער ריכטיג
 גער קוועלע.
מאַיִדְקאַמ'רִירִי־בִּיַצִין, וואָס די
 רבי'צין זאָגט (אַ פאַראַדיע אויף
 דאָס תלמודישע "מאַיִדְקאַמ'רִירִי-
 כְּזִין", וואָס די געלעהרמע זא-
 גען).
מאַיִקאַמ־שִׁמְעֵלֵן, (תלמודיש).
 וואָס לאָזט ער אונז דאָ הערען?
 צו וואָס דערצעהלט ער עס אומא?

מאַיִים, מ'אַיִם־זיון, צא. איינ-
 שרעקען, אָנסטראַשען.
מאַיִר־בְּעֵל־הַגַּם [הַגַּם], (תלמוד-
 דיש). מאיר דער וואונדער-מאַן,
 אַ געוויסער תנא פון וועלכען דער
 תלמוד דערצעהלט פיעלע וואונ-
 דער.
מאַיִר־בְּעֵל־הַגַּם [הַגַּם]-פּוֹשְׁקֵעַ,
 הוו. די פּוֹשְׁקֵעַ אָנגעקלאַפט אין
 פיעדע אירישע הייזער אין וועלכער
 מע זאמעלט געלט פאַר די אַרעמע
 אין פאַלעסטינא.
מאַיִל־מַרְפּוֹת [מַרְפּוֹת]-זיון, צא.
 שפייזען מיט טרפֿע זאכען.
מאַיִבל, ה.מ. (מ. מ'אַיִבִּלִים). א'ן
 עסען, א שפייז, א געריכט; א
 געשמאַקעם עסען.
מאַיִכל־מַלְהָה, ו. א קעניגליכער גע-
 ריכט, א זעהר געשמאַקער געריכט.
מאַיִמין, ה.מ. (מ. מ'אַיִמִּינִים). א
 גלויבער (אין נאָט).
מאַיִמֶר, ו.מ. (מ. מ'אַיִמֶרִים). א
 זאץ, א שפּרוך, א ווערטעל; א'ן
 ארטיקעל, א צייטונגס-אַרטיקעל.
מאַיִמֶר־הַמוֹסָר, ו. א'ן איינגע-
 שאַסענער זאץ, פאַרענטהעוויס.
מאַיִדְקאַמֶר, ה.מ. (תלמודיש). "דער
 וואָס האָט עס געזאָגט", די בא-
 טרעפּענדר פּערזאן; פּערזאן.
מאַיִדְכֵר־שְׂמִייה, (תלמודיש). "ווער
 דערמאָנט זיין נאָמען", דערפון
 איז גאָר גיט צו דענקען, נאָט
 באהיט.
מאַיִגס־זיון, צא. פאַרנוואַלטיגען,
 שענדען.

מבוי'ש-ווערען , צל. פארשעמט
אָדער באליידיגט ווערען .

מב'ר'קה , הוו. פארווירונג, טומעל,
סומאטאָבע, איבערקעהרעניס .

מ'בול , המ. די פארפלייצונג פון
וועלכער עס ווערט דערצעהלט
אין דער ביבעל ; א פארפלייצונג,
א שלאגס-רעגען .

מבול'בל-ווערען , צל. צומישט
ווערען, זיך פארלירען .

מב'קם , א. (תלמודיש) . באמרוג-
קען, פארוישט, באקנאקט, בא-
שנאָשקעט .

מב'קס-דיג , א. זעה מב'קם .

מב'זה-זיון, צא. שענדען, ערנידע-
ריגען, באליידיגען, באריידען .

מב'הין-זיון, צש. אונטערשיידען .

מב'מ'ס-זיון, צא. פארויכערען, צו-
זאָגען .

מב'מל-זיון, צא. אָפשאפען, קאסי-
רען ; מאכען צו גאָרנישט, אוועק-
מאכען מיט דער האַנד .

מב'מ'ן-א'מו, (ביבליש) . פון זיין
מוטער'ס לייב אָן, פון זיין גע-
בורט אָן .

מב'ויש-, זעה מב'ויש- .

מב'ין , המ. (מ. מב'נים) . א קע-
נער, א פארשטעהער, א'ץ עקס-
פערט. "אויף ניטס אוי אימליכער
א מ ב ין" (שפּוּו) .

מבין-בל'שון-זיון, צש. פארשטעהן
די שפּראַך, פארשטעהן וואָס מע
רעדט

מא'סף, המ. (מ. מא'ספים) . צו-
נויפואמלער, צונייפקלייבער. די
מ א ס פ ים , די גרינדער און מיט-
ארבייטער פון א בעוואוסטען העב-
רעאישען ושרונאל "המא'סף" .

מא'סף-זיון, צא. אָנוואמלען, אָג-
קלייבען ; צוזאמענקלייבען, צוזא-
מענוואמלען (באזונדערס געברויכט
אויף צו זאמלען גדבות פאר
אַרעמע אָדער פאר א הייליגען
צוועק) .

מא'סף'מ'מ'ן-זיון, צש. אָנקלייבען
(פיעל) געלט .

מא'ר'ך, המ. איינער וואָס האָט די
געוואָהנהייט צו פארציהען א גע-
שפרעך אָדער א'ן ארבייט זעהר
לאַנג, א לאַנגזאמער מענש .

מא'ר'ה-זיון, צא. אויסציהען (א
געשפרעך אָדער א'ן ארבייט) זעהר
לאַנג .

מא'ר'ה-ב'כ'ר'ים-זיון, צש. רעדען
לאַנג, אויסציהען א געשפרעך .

מא'ר'ה'מ'ים'ש'צ'ים-זיון, צש.
לאַנג לעבען .

מב'אָר [מב'אָר] זיון, צא. ערקלע-
רען, פארטייטשען, קלאָר מאכען .

מב'עָר [מב'עָר] המ'ז-זיון, צא.
אויסראמען און פארברענען אלע
געוויינטע זאכען פאר פסח לויט
דעם אידישען געזעץ; אָפשאפען
אָדער פארניכטען א זאך פון וועלכע
מע וויל לויז ווערען .

מב'זה-ווערען, צל. באליידיגט
אָדער ערנידעריגט ווערען .

מבין-כל-הדבר, המ. (ביבליש).
 איינער וועלכער פארשטעהט יעדעס וואָרט אָדער יעדע זאך, א זעהר פארשטענדיגער מענש.
 מביןות, הוו. קענטעניס, זאכפארשטענדיגקייט, געניטקייט.
 מביןיטע, הוו. (מ. מביןיטעם). זעה מבין.
 מביןת*, הוו. (מ. מביןות). זעה מבין.
 מביןש-וויין, צא. פארשעמען.
 מביןל-וויין, צא. צומישען, פארשוירען, פארפלאגטערען.
 מביןקר, המ. (מ. מביןקרים). קריטיקער, רעצענוענט.
 מביןקר-הויליה-וויין, צא. באזוכען א קראנקען. "געהן אימיצען מבקר-הוילה ויין".
 מביןל-וויין, צא. ערציהען, אויפבריינגען, אויפהאָדעווען. מגדל זיין לתורה ולחופה ולמעשים טובים, ערציהען (א קינד) אין דעם שטודיום פון דער תורה און צו גוטע טהאטען און איהם פיהרען צו דער חופה.
 מבין, המ. (תלמודיש). א געוויסער תלמודישער לאַגישער געווען לויט וועלכען דאָס געריכט גלויבט די ווערטער פון אימיצען ווייל עס געפינט אַז אויב ער וואָלט געוואָלט זאָגען אַ ליגען וואָלט ער געקענט דערצעהלען זאכען וועלכע וואָלטען פאר איהם פיעל גינסטע גער געווען ווי די וועלכע ער האָט דערצעהלט.

מבין'שים, מבין'שיר- ומבין'שירי, המ. מ. די פארטריבענע.
 מבין'שם, א. גראַב, פארגרעכט.
 מבין'ם-וויין, צש. איבערמייבען.
 מבין'ד, המ. (מ. מבין'דים). א פרעדיגער, א זאָגער.
 מבין'דות, הוו. די שטעלע פון א מניד; זאָגאָכץ, פרעדיגט.
 מבין'דיקע, הוו. (מ. מבין'דיקעם). די פרוי פון א מניד.
 מבין'דת'טע, הוו. (מ. מבין'דת'טעם). זעה מבין'ד.
 מבין'ה, המ. (מ. מבין'הים). זעה מבין'ה-מבין'ה.
 מבין'ה-וויין, צא. איבערזעהן, איבערקוקען, אויסבעסערען.
 מבין'לה, הוו. (מ. מבין'לות). זעה מבין'לה.
 מבין'ן-וויין, צא. באשירמען, באשויצען, באהיטען. "גאָט איז מבין אויף אידען".
 מבין'פה, הוו. (מ. מבין'פיות). זעה מבין'פה.
 מבין'לה, מבין'לת-, הוו. (מ. מבין'לות). א באשריעבענע ראָלל פון פאפיר אָדער פארמעט; אַ לאנגער בריעף, ארטיקעל אָדער דאָקומענט. די מגלה, מגלת-אסתר (ווי). מגלה-געלט, דאָס געלט וואָס מע קלויבט צונויף אין שוהל אום פורים פאר דעם וועלכער לייגעט פאָר די מגלה אָדער פאר אנדערע וואָהלטהעטיגע צוועקען.

מְגִלְה־זִיוֹן, צא. אנטפלעקען, אויפ־
דעקען, פארעפענטליכען, אויפ־
זאָגען .
מְגִלְת־אֵי־כָה, הווי. דאָס ביבלישע
בוך "איכה" (ווי.) .
מְגִלְת־אֶם־תֵּר, הווי. דאָס ביבלישע
בוך "אסתר" (ווי.) .
מְגִלְת־אֵבֹת, המ. (ליטורניש). דער
באַשיצער פון (אונזערע) אורפאָ-
טערס. "דער געוונדסטער מאָגען
איז דער מִגְלַת־אֵבֹת" (וואָרט)
שפיעל צווישען דעם אידישען
וואָרט "מאָגען" און דעם העברע־
אישען וואָרט "מגן" .
מְגִלְת־דִּיר, המ. (מ. מְגִלְת־דִּירֵיעֵן,
מְגִלְת־דִּירֵים). דער טראַדיציאָנע־
לער שילד (הערב) פון קעניג דוד,
א זעקס־ווינקעלדיגע פיגור .
מְגִלְת־דֹּמִיָּשָׁא, המ. (תלמודיש). אומ־
גאַנג, באַריהונג, פאַרקעהר .
מְגִלְת־פֹּה, הווי. (מ. מְגִלְת־פֹּת). פעסט,
עפידעמיע. "אין אַ מַגְפָּה איז אַ
אַ ציעג אויך אַ בהמה" (שפוי.) .
מְגִלְת־רֵיבֹתָא, א. (תלמודיש). לויט
דעם מאָזאִיאישען געווען (אין גע־
גענואַץ צו מְגִלְת־רֵיבֹתָא, לויט דעם
תלמודישען געווען) .
מְגִלְת־רֵיבֹתָא, המ. (מ. מְגִלְת־רֵיבֹתָא). וויס־
טע, וויסמעניו; די וויסטע דורך
וועלכע אידען האָבען געוואַנדערט
ווען זיי וויגען אַרויס פון עניפּטען
קײן כנען, זיי די ביבעל־דער־
צעחלט .
מְגִלְת־הווי. (מ. מְגִלְת־הווי). "מאָס",
זיטטע, מאַניער, געוואָהנהייט;
אייגענשאַפט, מאָס .

מְדַת־טוֹבָה, הווי. (מ. מְדַת־טוֹבָה).
טוֹבָה, (תלמודיש). אַ גוטע
געוואונהייט, אַ גוטע אייגענשאַפט.
מְדַת־כְּנָגֵד מְדַת, (תלמודיש). מאָס
פאַר מאָס. באַצאָהלען מ ד ה
כ נ ג ד מ ד ה, אָפּצאָהלען מיט
גלייכער מאָס.
מְדַת־רֵיבֹתָא, הווי. (מ. מְדַת־רֵיבֹתָא).
רֵיבֹתָא, (תלמודיש). אַ שלעכטע
געוואונהייט, אַ שלעכטע איי־
גענשאַפט .
מְדַת־רֵיבֹתָא, המ. אַפּרייד, אַפּמאַך .
מְדַת־הווי, צא. אַפּשטויסען, אַפּ־
טרייבען פון זיך; אַפּלעגען אויף
שפעטער .
מְדַת־אנמ. מיריען, אַ לאַנד דער־
מאַנט אין דער ביבעל .
מְדַת־הווי. אויסמעסטונג. מאַכען
מ ד י ד ה, מאַכען אַ יעהרליכע
רעכענונג פון איינקונסט און
אויסגאַבע און פון דער איבער־
געבליבענער וואַרע .
מְדַת־רֵיבֹתָא, אַנמ. מ. צוויי פעל־
קער דערמאַנט אין דער ביבעל
וועלכע זייגען געווען פיינדליך
איינס צום אַנדערען. זיי וויגען
מ ד י ו מ א ב, זיי וויגען זיך
ביטערע פיינד .
מְדַת־טוֹבָה, הווי. (מ. מְדַת־טוֹבָה). אַ
פּראָווינץ, אַ געגענד, אַ קיניג־
רייך, אַ לאַנד; אַ גרויסע שטיק
לאַנד .
מְדַת־הווי, המ. איינער וואָס
זײן קלוגהייט איז באַוואוסט אין
גאַנצען לאַנד, אַ זעהר גרויסער
חכם .

דער וויל איהם ניט העלפען ווען לען איהם פּרעמדע געוויס ניט העלפען.

מה'טוב, א. געוויס גוט, נאך בעסער. "אויב ער וועט קומען איז מה טוב און אויב ניט איז אויך רעכט".

מה'טובו, המ. (ליטורגיש). "ווי גוט ווינען", די ערשטע צוויי ווערטער און דער נאָמען פון א מאָרגענגעבעט וואָס מע זאָגט גלייך ווי מע געהט אַרײַן אין שוהל. "אַנהױבען פון מה טובו" (ווער).

מה'יוקר, ווי טהייער?

מה'יעשה'ניק, המ. (מ. מה' יעשה'ניקעם), (תלמודיש). א פרייער אויכגעלאָסענער מענש (שטאַמט פון דעם תלמודישען אויסדרוק: "מה יעשה הַבֵּן שְׁלֹא יִחַמָּא", וואָס זאָל דער זעהן מהן אויב ניט זינדיגען [ווען די פאַר-זוכונג איז אזוי גרויס]?).

מה'יפית, המ. (ליטורגיש). "ווי שען ביסטו!", די ערשטע ווער=טער און דער נאָמען פון א געווי=טען רעליגיעזען געזאַנג וועלכען אירען זינגען פרייטאָג=צו=גאַכט מיט א געוויסער מעלאָדיע. (די אַמאָליגע פּוילישע שליאכציעס פלעגען אָפט פון קאַטאָועם ווע=גען צווינגען די אירען וועלכע פלעגען קומען צו זיי מיט א ביטע אָדער א געשעפט, צו זינגען פאַר זיי דאָס דאָזיגע ליער.)

מ'רפּים, המ. (מ. מ'רפּ'קים). א דרוקער, א פּערלענער.

מ'רפּ'ק, המ. (מ. מ'רפּ'ק'קים). איינער וואָס איז זעהר גענוי; א קענער פון גראַמאַטיק.

מ'רפּ'ק'זיין, צ.ש. זיין גענוי, שטרענג אָפּהיטען.

מ'רפּ'ק'ן, א. (תלמודיש). לויט דעם תלמודישען געזעץ (אין געגענזאַץ צו מ'דאַרבייטא, לויט דעם מאָ=זאָישען געזעץ).

מ'רפּ'קה, מ'רפּ'קה, הוו. (מ. מ'רפּ'נות, מ'רפּ'נות). שטופע, שטאַפּעל, גראַד, קלאַס, צו=שטאַנד.

מ'רפּ'ד'זיין, צא. ערציהען, אויפ=בריינגען, לערנען, איינגעוואהנען.

מ'רפּ'ש [מ'רפּ'ש], המ. (מ. מ'רפּ'שים [מ'רפּ'שים]). א געוויסער קאָמענטאַר אויף דער ביבעל וועלכער באַשטעהט פון טעקסט=אויסטיי=טשונגען און פון פאַבעלען, לע=גענרען און מאָראַל=לעהרען פון פאַרשידענע תנאים, צוואַמענ=געשטעלט אין תלמודישע ציי=טען. "ער זאָגט ליגען ווי דער מדרש" (ווער).

מ'ד'ת'הדין, הוו. (תלמודיש). די מאָס פון גערעכטיגקייט, גערעכ=טיגקייט.

מ'ד'ת'ר'ח'מים, הוו. (תלמודיש). די מאָס פון באַרמערצייקייט, באַרמערצייגקייט.

מה'רפּ'אך, ב. ווען, אויב, אז. "מח דאָך זיין אייגענער ברע=

מ'ה'ר'ר, המ. (מ. מ'ה'ר'ר), —
 ב'מ'ר'ר, איינער וועלכער היט
 אָפּ צו טהאָן אַ מצוה אויף דער
 שענסטער אַרט אָדער מיט אַלע
 גענויאַגקייטען. ער איז אַ מחדר
 אויף אַן אחרונ, ער באַמיהט זיך
 שטענדיג צו קריגען דעם שענסטען
 אחרונ.

מ'ה'ר'ר'וין, צש. זוכען צו ערפילען
 אויף דער שענסטער אַרט אָדער
 שטרענג אָפהיטען אַ מצוה.

מ'ה'ר'ר'מן'מ'ה'ר'ר'ים, המ. (תלמו-
 דיש). אַ זעהר גרויסער מהדר.

מ'ה'ר'ר'ו'ע'ר'כ'וש, (ביבליש). "פון
 דעם לאַנד חודו ביו דעם לאַנד
 כוש" (ווערטער פון יענער שטע-
 רע אין דעם בוך "אסתר" וואו
 עס ווערט באַשריבען די גרויסע
 צאָהל פון לענדער איבער וועלכע
 דער קעניג אהשוורש האָט גע-
 וועלטניגט), אַ גרויסע שטרעקע.

מ'ה'ר'ר, המ. (מ. מ'ה'ר'ר), זעהר
 שטאַרק געקליבען, צאָקעדיג. "אַין
 אחרונ אַ מהודר".

מ'ה'ר'ר'דיג, א. זעה מ'ה'ר'ר.

מ'ה'ר'מ'ה, הוו. (מ. מ'ה'ר'מ'ה). אַ
 טומעל, אַן אויפרוהר, אַ סומא-
 טאָבע.

מ'ה'ר'ר', אב. מ'ר'נו ה'ר'ב ו'ר'בנו
 רב — אונזער לעהרער דער גע-
 לעהרטער און אונזער האַר,
 הערר — (טיטול=ווערטער וועלכע
 מע שטעלט אין שרייבען פאר
 דעם נאָמען פון אַ גרויסען רב
 אָדער תלמודישען געלעהרטען).

מ'ה'ר'פ'ית'ניק, המ. (מ. מ'ה'ר'פ'ית'ניק)
 ניקעם). אַ איד וועלכער האָט ניש
 אין זיך קיין נאָציאָנאַלעם ועלכס-
 געפיהל, איינער וועלכער זוכט
 צו פאַרדעקען זיין אידישע אָב-
 שטאַמונג אָדער זוכט זיך צוצומאַ-
 כען צו נישט=אידען פאַרלויקענענדיג
 אָדער פאַרשטעלענדיג זיינע איד-
 שע האַראַקטער=שטריכען. זעה
 מ'ה'ר'פ'ית'.

מ'ה'ר'מ'ינו, (תלמודיש). אזוי ווי
 מיר געפינען (אין אַ צווייטען פאל
 אזוי מוז זיין דאָ אויך), אי-
 נע פון די הויפט-מעטאָדען פון
 דער תלמודישער אַרגומענטאַציע
 וועלכע באַשטעהט אין אָפּ-
 לערנען פון איין זאך אויף די
 צווייטע.

מ'ה'ר'ש'ת'נה, (ליטורגיש). וואָרום
 איז פאַרשיעדען (די נאכט פון פסח
 פון אַלע אַנדערע נעכט פון אַ
 נאָנץ יאָהר), די ערשטע ווערטער
 פון דער הגדה.

מ'ה'ר'ע'ש, "וואָס איז דער טומעל?"
 וואָס איז דער אומגליק? וואָס
 מאכט עס אויס?

מ'ה'ש'מ'ה [ש'מ'ה], (מ. — ש'מ'מ'ם
 [ש'מ'ק'ם]). ווי איז דיין נאָמען?
 ווי הייססט דו?

מ'ה'ש'נוי, וואָס איז דער אונטער-
 שויד. "מ-ה-ש-נוי געהופט
 מ-ה-ש-נוי געשפרונגען" (שפון).

מ'ה'ר'ר'ה, הוו. (מ. מ'ה'ר'ר'ה).
 אויסנאָבע, אויסלאָגע (פון אַ
 בוך).

מ'הות, הוו. אייגענשאפט, קווא= ליטעט.

מ'הי'ם-נ'ה'ל'א'ה, (ביבליש). פון היינט אן און ווייטער.

מ'הי'ב'א-ת'י'ת, או. (תלמודיש). פון וואגען קומט עס (אז ניט) "?, וואָרום דען ניט? פאר וואָס טאָ= קע ניט? טאָקע, נו טאָקע.

מ'הי'רות, הוו. שנעלקייט, פליג= קייט, געשיקטקייט.

מ'הי'ל'ך, המ. א גאנג, א ריווע, א שמרעקע, א ווייטע שמרעקע.

מ'הי'ל'ד'ב, המ. א ווייטע שמרעקע.

מ'הי'נה, צא. פארשאפען נוצען אָדער פארגעניגען, מאכען (אימיצען) געניסען.

מ'הס'פ'ם, או. זעה מ'ס'ת'מ'א.

מ'הפ'קה, הוו. (מ. מ'הפ'כות). איבערקערעניס.

מ'הר'ר-זיוין, צש. נאָכדענקען, נאָכנריבלען. מ ה ר ר - ז י ו י ן אויף אימיצען, אימיצען פארדעכ= טיגען.

מ'הר'ש'א, אנמ. אב. מ'רנו הרב שמואל אידי'ליש - דער פארפא= סער פון א זעהר שארפזיניגען קאמענטאר אויפ'ן תלמוד; דער קאמענטאר וועלכען ער האָט פאר= פאסט.

מ'הר'ש'א-קאָפּ, המ. (מ. מ'הר'ש'א-קאָפּ). א זעהר שארפער קאָפּ. זעה מ'הר'ש'א.

מ'הי'ב'מ'א'ל'יו, א. זעלבסט=פאר= שטענרליך.

מ'ידה-זיוין, צש. אנערקעגען, בא= קענען, צונגעבען, צוגעשטעהן. זיך מודה-זיוין, פאקעגען (זינד אָדער פערברעכען).

מ'ידה-אָנ'י, המ. (ליטורניש). "איך דאָנק דיר (נאָט), די ערשטע צוויי ווערטער און דער נאָמען פון א דאָנק-געבעט וואָס מע זאָגט אין דער פריה גלייך גאָב'ן אויפ= שטעהן פון שלאָף.

מ'ידה-ב'מ'ק'צ'ת, המ. איינער וואָס געשטעהט אָדער גיט=צו א מהייל (פון אפאָדערונג אָדער אנקלאַגע).

מ'ידה-ומ'ת'נה-זיוין-יוף, צוו. בא= קעגען (אויף א זינד אָדער פאר= ברעכען).

מ'ידים, המ. (ליטורניש). "מיר דאָנקען", דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען פון איינער פון די תפלות אין שמונה-עשרה וועלכע מע זאָגט זיך בויגענדיג צו דער ערד.

מ'ידע-זיוין, צא. לאָזען וויסען, באַנאכריכטיגען; באַקאנט מאַכען, אַנאָנסירען.

מ'ידע'ה, הוו. (מ. מ'ידע'ת). בא= קאנטמאכונג, פראַקלאַמאַציען, אַנאָנסע, רעקלאַמע.

מ'יהל, המ. (מ. מ'יהלים). דער וועלכער באַשניידט (אויף א ברית).

מ'יהל-מעלה, הוו. שטויב פון פאר= פוילטע האַלץ אָדער פון אַין אַנדער שטאָף אין וועלכען דער מוהל לייגט אַרײַן די אָפּגעשני= טענע פאָרהויט.

מו'הלישאפט, הוו. דאָס אַמט פון אַ מוהל; די באַשניידונג.

מו'ח, חמ. (מ. מו'חות). זעה מ'ח.

מו'ח'ק, א. געהאַלטען, אָנגענומען. "ער איז אַ מו'ח'ק פאַר א'ן עהרליכען מאַן".

מו'חל'ווין, צא. פאַרנעבען, פאַר צייען; ניט באַשטעהן, גאַכ געבען, שענקען; אַייגנזאָלי גען. זייט מו'חל, זייט אזוי פריינדליך.

מו'ח'רם (—ו'מנו'דח), א. אויכגעשלאָסען (—און פאַרטריבען) פון דער געמיינדע. זעה ח'ר'ם.

מו'ח'ל, א. אַרויפגעוואָרפען. עס איז אויף איהם מו'חל, עס איז ווין פליכט. עס איז מו'חל בספק, עס איז צווייפעלאַהפט.

מו'ח'ז, אב. מו'ח'ר פֿת'ב'ז'ה, אי= בערבדייגער פון דיעזער שריפט (בריעף).

מו'ח'ח, חמ. (מ. מו'ח'חים). מאַ= ראַל-פּרעדיגער.

מו'ח'ן ו'ק'זו'ק'ן, או. (ליטורגיש). פאַרטיג און אָנגעגרייט.

מו'ח'ן ל'פּו'ר'ע'ני'ות, א. (תגמודיש). אָנגעגרייט צו אונגליקען.

מו'ח'ס, חמ. (מ. מו'ח'סים) מ'ק'ס'ים. איינער וועלכער מאַהנט אויף צאָלל-געלט, איינער וועלכער האַלט די מאַסקע, אַקציוניק.

מו'ח'ר, חמ. (מ. מו'ח'רים) מ'ק'ד'ים. פאַרקויפער.

מו'ח'ר'ק'ר'ים, (מ. מו'ח'ר'ק'ר'ים).

פאַרקויפער פון ביכער, בוכהענד= לער. "אַ מו'כר'ס פּריס איז קיין למדן ניט, אַ תּלפּן איז קיין עושר ניט" (שפּו). .

מו'כר'ק'ר'ים נ'יק, חמ. (מ. מו'כר' ק'ר'ים נ'יקעס), זעה מו'כר' ק'ר'ים.

מו'כר'ת'בו'א'ה, (מ. מו'כ'ר'י' ת'בו'א'ה). געטריידע-הענדלער.

מו'כ'ר, חמ. די געבורט (פון דער נייער לבנה). אויסרופען דעם מו'לד, אויסרופען (אין שוהל בוי'ם דאוונען, אין דעם שבת וואָס פאַלט פאַר ראַיז תּרש) דעם מאַג, די שטונד, מינוט און סע= קונדע אין וועלכער די נייע לבנה ווערט געבאָרען.

מו'לד'ווין, צא. געבערען, געוו= גען, האַבען.

מו'ל'ך, חמ. (ביבליש). דער נאָמען פון א'ן אָבנאָט צו וועלכען געוו= סע פאַרצייטיגע פעלקער פּלעגען ברוינגען מענשען אַלס אָפּפער.

מו'ל'ך-ב'ק'ב'ה ו'ב'ק'ב'ה, חמ. (תלמא= דיש). איינער וועלכער געוועלטיגט איבער דער גאַנצער וועלט.

מום, חמ. (מ. מו'מים). אַ פּעהלער.

מום'ר'ע, חמ. שלעכטער פּעהלער, פאַרדאָרבּענהייט.

מו'מ'ח'ה, חמ. (מ. מו'מ'חים). אַ געניטער, אַ זאַכפאַרשטענדיגער, א'ן עקספּערט, אַ ספּעציאַליסט, אַ פּאַכמאַן; א'ן אָפּשפּרעכער, אַ זנאַכער.

מו'מחה'נמע, הוו. (מ. מו'מחה'ני-מעם). ועה מו'מחה.

מו'מך, המ. (מ. מו'מרים (מו'מ'רים)). א געטויפטער.

מו'מרה'לה'עים, המ. (מ. מו'מ'רים-קה'עים), (תלמודיש). איינער וועלכער איז ארויסגעטראָטען פון אידישקייט מיט דער אַבויכט צו פארשאַפּען פאררום אָדער שאַג דע זיינע פּאַריגע גלויבענסגענאַסען, איינער וועלכער ווייזט ארויס זיין ניט-פרומקייט עפענט-ליך.

מו'מרה'ב'קו'פּסא, א. (תלמודיש). אריינגעלייגט אין קאסטען. אזוי ווי מונח-ב'קופסא, אזוי ווי ביי זיך אין קעשענע.

מו'מ'קם, א. איינגעשטימט, צוגע-שטימט, אָנגענומען.

מו'מ'קה, המ. (מ. מו'מ'קים). איינער וואָס סמיכה אויף רבנות.

מו'מ'קה'זיון, צא. צולייגען, פרי-באווען.

מו'מ'קה, המ. (מ. מו'מ'קים). א'ן עקסטראַ געבעט וואָס ווערט גע-וואָגט נאָך שחרית אום שבת, יום טוב און ראש חודש.

מו'מ'קה, המ. זיטען=לעהרע, מאַראַל, פרומקייט; מאַראַל=פרעדיגט; א ביישפּיעל. "זיך אַראָפּגעהמען אַ מוסר".

מו'מ'קה (מ'מ'קה), המ. (מ. מו'מ'קים (מ'מ'קים)). פּערעטשהרע, דאָנאַס=שטיק.

מו'מרה'ש'קל, המ. (ביבליש). א "א קלוגע לעהרע", א ביישפּיעל. "זיך אַראָפּגעהמען אַ מוסר-השכל".

מו'מרה'זיון, צש. איבערגעבען, אי-בערליפּערן.

מו'מרה'מו'קה'זיון, צש. לאָוען ווי-וויסען, וואַרנען, עפענטליך ער-קלערען.

מו'מרה'נ'פש'זיון'זיך, צוו. אייג-שמעלען דאָס לעבען, זיך אויפ-אַפּפּערען.

מו'מרה'מ'קה, המ. (מ. מו'מרה'קה'מ'קה). ועה ק'פ'רה'מ'קה.

מו'מרה'ש'מייבעל, המ. א קלויז וואו מע גיט זיך אָפּ בלויז מיט לערנען מוסר-ספרים.

מו'מרה'יען, צא. פּרעדיגען מאַראַל, פּאַרוואַרשאַן, אויסריידען, שטראַפּען.

מו'מרה'ניק, המ. (מ. מו'מרה'ניקעם). איינער וועלכער גיט זיך אָפּ מיט לערנען מוסר-ספרים.

מו'מרה'עד, המ. (תלמודיש). א'ן אָנגע-גרייטער (צו מאַכען שארען).

מו'מרה'עד, המ. "פּייערטאָג", דער נאָמען פון דער צווייטער אב-טהיילונג פון תלמוד וועל-כע ענטהאלט די געזעצען פון שבת, פּייערטעג א. ד. ג. ועה "ש"ס.

מו'מרה'ב'ש'ליחות-זיון, צש. (תל-מודיש). ניט פּאַרריכטען דאָס וואָס מע איז בעאויפּטראַגט גע-וואָרען צו טהאָן, טהאָן אַנדערש

(אויף אימיצען), מאכען (אימיצען) א שלעכטען נאָמען .
 מו'ציא'שם ו'שם-זוין, צש. (תלמוד מוריש). ארויסלאָוען א באריכט , ארויסלאָוען א קלאנג .
 מו'ציא'שם ו'שם-רע-זוין, צש. (תלמוד מוריש). ארויסלאָוען א שלעכטען קלאנג (אויף אימיצען), מאכען (אימיצען) א שלעכטען נאָמען .
 מו'ציא'שע'תו-זוין, צש. (תלמוד מוריש). אויסלעבען זיינע יאָהרען .
 מו'צ'לח, המ. (מ. מו'צ'ל'חים). איז גער וואָס איהם גליקט שטענדיג אָפּ . א מול'דיגער מענש .
 מו'ק'צה, א. (תלמודיש). "אָפּגע-זונדערט", אונבאָריהרבאר (לויט דעם אידישען דין). "געלט איז מו'קצה אום שבת".
 מו'ק'שה, א. שווער, שווער צו פאַר-שטעהן, אונבאָגרייפליך .
 מו'ר, אב. מו'ר'נר'רב'נו (ווי).
 מו'רא, הוו. שרעק, פורכט, אנומט .
 מו'רא'דיג, א. שרעקליך, פירכטער-ליך, אונגעהייער .
 מו'רד, המ. (מ. מו'ר'דים). א ווי-דערשפעניגער, א רעוואָלוציאָנער .
 מו'רד-זוין, צש. ווידערשפעניגען זיך שטעלען אנטקעגען, רעבע-לירען .
 מו'רד-ב'מלכות, המ. (מ. מו'ר'דים-ב'מלכות), (תלמודיש). איינער וועלכער שטעלט זיך אָקעגען דער אויטאָריטעט פון קעניג אָדער רע-

ווי מע האָט זיך אונטערענומען צו טהאָן .
 מו'פ'לג, המ. (מ. מו'פ'ל'גים , מו'פ'ל'ג'י). איינער וועלכער איז אויסגעצייכענט מיט זיין (תלמודיש) שער) געלעהרוואַמקייט .
 מו'פ'ל'ג'י-תורה (ה'תורה), המ. מ. זעה מו'פ'ל'ג .
 מו'פ'קר, המ. (מ. מו'פ'ק'רים). א'ן אויסגעלאַסענער מענש .
 מו'פ'ת, המ. (מ. מו'פ'תים ו'מ'פ'תים), א צייכען, א באַווין; א וואונדער-ליכער באַווין, א וואונדער .
 מו'פ'ת'ח'תך (ח'תך), המ. (מ. מו'פ'תים-ח'ת'תים (ח'ת'תים)). א שטארקער באַווין :
 מו'ציא'ח-זוין, צש. (ביבליש). גע-פינען לייטועליגקייט, אויסנעה-מען, געפּלעען .
 מו'צ'אי, המ. דער אויסגאַנג פון, דאָס ענדע פון, דער אָבענד נאָך . מו'צ'אי-יוס'טוב, דער אָבענד נאָך יוס'טוב .
 מו'ציא, המ. (מ. מו'ציאים). א שטיק אָדער א פּענען ברויט . זעה מו'ציא .
 מו'ציא-זוין, צא. טהאָן עפעס פאַר (אימיצען), פאַרטרעטען (צ. ב. ש: "דער בעל-הבית האָט גע-מאַכט קדוש און האָט מו'ציא געווען די געסט"); ארויסלאָוען א קלאנג, א באריכט) .
 מו'ציא'ל-זוין, צש. (תלמודיש). ארויסלאָוען א שלעכטען קלאנג

מוֹשֶׁה וְהוֹדוּ עָרְעָן, צל. זיך אויסגלייב
בען.

מוֹשֶׁה כָּל־רֵאשֵׁי, המ. דער ערשטער
געדאנק, דער ערשטער איינפאל.
"דער מוֹשֶׁה לִרְאשׁוֹן אִיו
א רוחהקודש" (שפון).

מוֹשֶׁה, המ. (מ. מוֹשֶׁה לִים). הער=
שער, געוועלטיגער, קעניג.
מוֹשֶׁה לִים, המ. (מ. מוֹשֶׁה לִים). איי=
גער וועלכער באזיצט פיעל קענט=
ניס, א פיעל-וויטיג געבילדעטער
מענש.

מוֹשֶׁה לִים כָּל־הַמַּעֲלוֹת, המ. אַין
אויסגעצייכענטער מיט אלע גוטע
פעיהקייטען אָדער אייגענשאפטען.

מוֹשֶׁה לִים, הוו. זעה מוֹשֶׁה לִים.

מוֹתָר, א. ערלויבט (לויט דעם אי=
דישען דין).

מוֹתָר, מ. איבעריגע זאכען, לוק=
סוס-זאכען.

מוֹתָר, המ. (מ. מוֹתָר חוֹת). אַין
אלטאר; דער אלטאר (וואָס איז
געשטאנען אין ביתהמקדש).
מוֹתָר-געלט, הוו. היידיג געלט.

מוֹתָר, המ. נאטור, טעמפערמענט,
הארטקטער.

מוֹתָר מוֹב (מוֹב), המ. א גוט הארץ,
אַין איידעלער הארטקטער.

מוֹתָר-וויין, צא. ווארנען, אָנזאָגען.

מוֹתָר-וויין, צא. צוואמענ=
פאָארען, צונויפבריינגען.

מוֹתָר-ווייניגים, המ. (תלמודיש). א
צוואמענפאָארער. "גאָט איז א
מוֹתָר-ווייניגים" (שפון).

גורנג; איינער וועלכער באלוידיגט
די מאיעמעט פון קעניג.

מוֹתָר-דִּרְקָה, המ. (מ. מוֹתָר-
דִּרְקָה). א וועג-ווייזער, א פיה=
רער, א לעהרער.

מוֹתָר-הַדִּרְקָה, המ. (מ. מוֹתָר-
הַדִּרְקָה). איינער וועלכער ענט=
שיידעט רעליגיעזע פראגען, א
רב אָדער א דיין.

מוֹתָר-הַתְּרִוּוּן, צש. ערלויבען,
געבען די ערלויבניס. מורה-
התְּרִוּוּן-זיך, זיך ערלויבען,
זיך געהמען די ערלויבניס (צו
טהאָן עטוואָס פארבאָטענעם).

מוֹתָר-יְרִבּוֹתִי, מיינע לעהרערס און
העררען.

מוֹתָר-וויין, צא. ארונטערלאָזען.
זעה מוֹתָר-וויין.

מוֹתָרנו (מוֹתָרנו), אונזער לעהרער
(און האר), א טיטול מיט וועלכען
מע אָרעסירט א געלעהרטען אָדער
א וויכטיגע פערזאָן (אין שרייבען).
"ער מיינט ער איז א גאנצער
מוֹתָרנו (אָדער: משה-מוֹתָרנו)"
(ווער).

מוֹתָרָה, המ. (מ. מוֹתָרָה). בא=
פאָלמעכטיגטער, דעפוטאט, דע=
לענאט.

מוֹתָרָה, המ. וואוהנאָרט, קאָלאָניע;
שמוציגע הויגערעטה, שמוץ. "א
מוֹתָרָה ווי ביי דער רבי'צען אין
בעט" (ווער).

מוֹתָרָה, המ. (מ. מוֹתָרָה). א בא=
גריף.

קְוִיָּה, הוו. (מ. קְוִיָּוֹת). א שטי= קעל פארמעט אויף וועלכען עס וויינען אויפגעשריבען פון איין זייט געוויסע פסוקים פון דער תורה און פון דער אנדערער זייט דאָס וואָרט "שדי" — וואָס ווערט צוגעפּעסטיגט צו דעם ביישטידעל פון דער טהיר.

קְוִיָּוֶן, ה.מ. א געוועלשאפט פון דריי אָדער מעהר מענער; באַארעם געלט, קאססא (מ. קְוִיָּוֶיִם). בענשען מוזמן, וואָגען דאָס געבעט (נאָכ'ן עסען) זאלבערדיט. "איינער בענשט מוזמן דער אנדערער האָט מוזמן" (שפּו.).

קְוִיָּוֹת, מ. לעבענסמיטעל, שפּיו, גאָהרונג; ערנעהרונג, שפּיוונג; דאָס געלט וואָס דער מאַן איז פאַרפּליכטעט צו געבען דער פּרוי פאַר איהר ערנעהרונג. מו"ט, אב. מְוִלְטִיב (ווי.).

קְוִיָּר, ה.מ. איינער וועלכער באַ געהט (א יונג אָדער פאַרברעכען) מיט אַבויכט.

קְוִיָּרֵי, קְוִיָּרֵיִין, צא. פעלשען, גאָבסאכען.

קְוִיָּק, ה.מ. (מ. מְוִיָּקִים). א יונג גאטש, א שטיפער, א שאָרענמאַ בער; אַין ענערנישער אָדער פּעהי גער מענש, אַין אויפטהוער; א בייזער גויסט, א טייוועל.

קְוִיָּקֵיִין, צא. שעדיגען, קאליע= טעען.

קְוִיָּקֵיִין, צא. זעה מְוִיָּקֵיִין.

קְוִיָּקֵיִין, צא. באַשעערען, באַ שיינגען, באַעהרען.

קְוִיָּרֵיִין, צא. עראינערען, דער מאָגען.

קְוִיָּרֵיִין־נְשָׁמוֹת־וִיין, צא. וואָגען דאָס געבעט פון הוכרת־נשמות. "ער איז מזכיר־נשמות ויין טאָ טען".

מְוִלְ, ה.מ. (מ. מְוִלְוֹת). גליק; שיקואל, דאָליע; שטערן, פּלאַ געט, דער אַסמראָנאַמישער צייכען פון דעם שטערן־קרייז פאַר אַיט ליכען מאָנאַט (דער מזל טלח (ווי.) פאַר דעם מאָנאַט ניסן, שור (ווי.) פאַר איר, תאומים (ווי.) פאַר סיון, סרבן (ווי.) פאַר תמוז, אריה (ווי.) פאַר אב, בתולה (ווי.) פאַר אלול, מאזנים (ווי.) פאַר תשרי, עקרב (ווי.) פאַר חשון, קשת (ווי.) פאַר כסליו, גדי (ווי.) פאַר טבת, דלי (ווי.) פאַר שבט און דגים (ווי.) פאַר אדר). "מ'מזל" (אויסדרוק פון אַי ראַניע). "אַ גוט מזל עלטערט זיך ניט" (שפּו.). "אַהן מזל זאָל דער מענש גאָר ניט געבוירען ווערען" (שפּו.). "אַז דער מזל איז קליין האָטש זעץ זיך אין וויין" (שפּו.). "אַז דאָס מזל געהט קעלבט זיך דער אָקס" (שפּו.). "אַז דאָס מזל געהט ניט מאַכט קמץ בית באַ" (שפּו.). "בעסער מזל אַ קווינט איידער גאָלד אַ פונט" (שפּו.). "אַ מזל פון אַ גוי" (ווער.). "ווען דאָס מזל קומט שטעל איהם אַ שטוהל" (שפּו.). "גאָט איז אַ פּאַטער דאָס מזל איז אַ שטיף־פּאַטער" (שפּו.). "עלשערען קענען אַלעס געבען גאָר ניט קיין מזל"

(שפוו.) "לאָז עם זיון פון אַ קאַָ= זאָק אָזי מיט מול" (שפוו.) .
 "איטליבעך קינד ווערט געבוירען מיט זיון מול" (שפוו.) "שכל אָהן מול איז ווי אַ רויהער בריליאַנט" (שפוו.) . "וואָס נוצט מול אָהן ברכה" (שפיו.) .

מול-ברכה, המ. (מ. מול-ברכה ברכות). גליק, גערעטעניס, אי= בערפלוס .

מול-טוב (מוב), אר. (ליטורגיש) . "גוטעם גליק", מיט גליק !, אַ ווינשעוואַניע וועלכע מע זאָגט ביי פאַמיליען-פעסטליכקייטען, אזוי ווי אויף אַ חתונה, אַ תנאים, אַ ברית-מילה א. ד. ג. ; המ. פאַמיליען-פעסטליכ= קייט (מ. מול-טוב'ים [מב'ים]).

מול-דינג, א. גליקליך; גדיק-בריינגענדיג. "דער מול-דינגער ווערט געבוירען מיט אַ גילדענעם לעפעל אין מויל" (שפוו.) . "אין אַ מול-דינגער שעה מיט'ן רעכטען פיסעל" (אזוי ווינשט מען חתן-כלה ווען זיי געהען צו דער חופה) .

מול-מול-קח-זיון, צש. פאַרביליגען דעם פריזיון .

מול-מור, המ. (מ. מול-מורים) . אַ געוואַנג, אַ געבעט-געוואַנג, אַ פסאלם. ווי אַ מומור, גלאַט, געלויפניג .

מול-נה-זיון, צש. אונגעווענליך צוואַ= מענויין, בוהלען, שווייפען .

מול-רח, המ. (מ. מול-רחים) . אָסט= זייט, אָסט; דער אויבען-אָן אין

אַ שוהד; אַ בירד (געוועהנליך אַ מצענע פון דער ביבעל אָדער פון דער אידישער געשיכטע) וואָס מע הענגט אויף אויף דער מורה וואַנד .

מול-רח-דינג, א. אָסטליך .

מול-רחי, המ. דער אַרט אָדאַקסישער פליגעל פון דער ציוניסטישער אָר= גאַניזאַציען .

מול-חיות-דרו-מיות, א. (תלמודיש) . אָסט-וידליך, אין אַ אָסט-וידליכער ריכטונג .

מול-חיות-צפון-מיות, א. (תלמודיש) . אָסט-גאַרדליך, אין אַ אָסט-גאַרד= ליכער ריכטונג .

מול-רע-הודים, (ביבליש) . פון אידישער אָבשטאַמונג .

מ'ם, המ. (מ. מ'חות) . געהירן, מאַר; דער שאַרבען (פון קאַפּ); פאַרשטאַנד, שאַרפּווינגקייט; אויפ= מערקזאַמקייט; געדעכטניס . ער האָט אַ מח פון אַ קאַץ, ער פאַר= געסט גיך . "אַז מע פּלעהט צו הויך קעהרט זיך איבער דער מח" (שפוו.) .

מח'אה, הוו. (מ. מח'אות) . פּראָ= טעסט .

מח'בל, המ. (מ. מח'בלים) . פאַר= דאַרבער, שאַדענמאַכער; א'ן ענער= גישר פעהיגער מעגש, א'ן אויפ= טהוער; אַ ביזוער גייסט, אַ טיי= וועל .

מח'בר, המ. (מ. מח'ברים) . פאַר= פאַסער, שרייבער, אויטאר .

מח'דש-זיון, צא. באַנייען; ער=

פינדען . מ ח ד ש - ו י י ן ד י
 לבנה, זאָגען אַ געוויסע געבעט
 ווען די נייע לבנה געהט אויף .
 זעה ק'דוּש־לְבָנָה .

מְחוּיָב, א. שולדיג, פארמליכעט,
 געצוואונגען .

מְחוּלָקָה, א. ניש איבעראייג=
 שטימיג, האָבענדיג פארשיעדענע
 מיינונגען .

מְחוּסָר־הַמַּמְוֵנִים, (מ. מְחוּסָרִים) .
 איינער וועלכער איז אין מאַנגעל
 פון — , איינער וועלכער האָט
 ניש — .

מְחוּסָר־לְחֵם, (מ. מְחוּסָרִי-
 לְחֵם) . איינער וואָס איהם פעהלט
 (אויף) ברויט, אַ גרויסער אָרע=
 מאַן .

מְחוּץ לַמַּחְנֶה, א. ועה חוץ-
 לַמַּחְנֶה .

מְחוּצִינֵער, א.מ. אַ דרויסענדיגער,
 אַ זייטיגער; אַן אַרבייטער וועל=
 כער געהערט ניש צו דער יוניאָן .

מְחוּלָתִים, (מ. מְחוּלָתִים) . דער
 פאָטער פון דעם חתן אָדער דער
 פּלה; אַ גאָהענטער פאַרוואַנדטער
 פון דעם חתן אָדער דער פּלה; אַ
 גאָהענט בעפריינדטער מענש . זיין
 מיט אימיצען אַ גאַנצער מ ח ו ת ן .
 זיין מיט אימיצען זעהר בעפרייג=
 דעט . "א מ ח ו ת ן טאַר קיין
 הונד ניש זיין" (שפּו.) . "איינס
 מיט דעם דרויטען איז ניש קיין
 מ ח ו ת ן" (שפּו.) . "חוויר האָסט
 נעלט ? זיי מיין מ ח ו ת ן"
 (שפּו.) . "עס איז נישאָ קיין

מומנים אין אויס מחותנים"
 (שפּו.) .

מְחוּלָנֵישֶׁאָפֶט, חוּ. פאַרוואַנד=
 שאַפט דורך הייראַטא; זעהר גאַ=
 הענטע כאַציהונגען .

מְחוּלָתִים, חוּ. זעה מְחוּלָתִים .

מְחוּלָתֵישֶׁע, חוּ. (מ. מְחוּלָתֵישֶׁע-
 קָעס) . זעה מְחוּלָתִים .

מְחוּזָר, ח.מ. (מ. מְחוּזָרִים) . אַ
 בוך וואָס ענטהאַלט די תּפּלוּת
 וואָס מע זאָגט ראש השנה, יום
 פּוּר, ספּוּת, פּסח און שבועות .

מְחוּזָר־לְמוּשְׁבֵי-זֵיוֹן, צ.א. (תּלמוּד-
 דיש) . באַקעהרען צום גיטען .

מְחוּלָקָה, חוּ. (מ. מְחוּלָקוֹת) . אומ=
 גאַנג, פאַרקעהר, געשעפט . מאַ=
 כען אָדער האָבען מיט אימיצען
 מ ח ו ת ן , האָבען געשעפטען
 מיט אימיצען, פאַרקעהרען מיט
 אימיצען (אורשפּרינגליך: האָבען
 שפּאַס מיט אימיצען . זעה חוּלָקָה) .

מְחוּלָב־זֵיוֹן, צ.א. ערקלעהרען אַלס
 שולדיג; צווינגען, נייטהען, פּאַ=
 דרען . דער שכל איז מ ח י ב
 אַז עס מוז אַזוי זיין .

מְחוּלָה, ח.מ. קוויקונג, לאָבונג,
 פאַרגעניגען .

מְחוּלָה, חוּ. (מ. מְחוּלָוֹת) . ערנעה-
 רונג, אַ געשעפט פון וועלכען מע
 ערנעהרט ויך (געווענהליך גע=
 ברויכט אויף אַ שענק) . "אַז די
 קאַץ געהט אַוועק האָבען די מייז
 מ ח י ה" (שפּו.) .

מְחוּלָה-זֵיוֹן, צ.א. דערקוויקען, לאַ=

בען, ערפרישען, פארשאפען פאר=
געניגען.
מחיה-מתים-זיון, צא. (תלמודיש).
"באלעבען די טויטע", אויפלעבען
אויף דאָס ניי; "ער איז זיי
מחיה-מתים".
מחיה-נפשות, א. קוויקענדיג
די זעלען, קוויקענדיג, זעהר
געשמאק.
מחיה-נפשות-דיג, א. זעה מחיה-
נפשות.
מחיה-דיג, או. באלעבענדיג, ערקוויי=
קענדיג, ערפרישענדיג, זעהר אנגע=
נעהם.
מחייב-, זעה מחייב-.
מחיה, זעה מחיה.
מחיה, הוו. זעה מחיה.
מחילה, הוו. (מ. מחילות), פאר=
געבונג, פארצייהונג; (וואולגאר)
דער הינטען.
מחילה-גמורה, הוו. פאלקאמענע
פארגעבונג.
מחיצה, הוי. (מ. מחיצות). א
צאם, א וואנד, א צווישענוואנד.
מחלה, הוו. (מ. מחלות). קראנק=
הייט.
מחלוקה, הוו. זעה מחלוקת.
מחלוקת, הוו. (מ. מחלוקות),
מחלוקת(ען). שמרייט, קריעג,
דיספוט, צאנקעריי. "א מחלוקת
איז ווי א פייער" (שפון).
מחל-זיון, צא. פארשוועבען,
לעמטערען.

מחל-השם והשם-זיון, צש. לעס=
טערען דעם נאָמען (פון גאָט),
טהאָן עפעס וואָס שענדעט דאָס
אידישע פאָלק אין די אויגען פון
גיט אידען.
מחל-ל-שם [שם]-שמיים
(קפּרקה-קיא). המ. (תלמודיש). איי=
נער וועלכער פערשוועכט דעם
נאָמען פון גאָט (עפענטליך).
מח'קיר, המ. (מ. מח'קרים). איי=
נער וועלכער איז גענויגט צו ענט=
שיידען רעליגיעזע פראגען שמענ-
דיג אויף דער שטרענגער ווייט.
זעה מח'קיל.
מחמת (מחמת), ב. צוליב, ווע=
גען, איבער, ווייל.
מחנה, הוו. (מ. מחנות). פאלק,
ראַטע; אַרמיי; גרויסע מאַסע.
מחנה-זיון, צא. איינוויהען, בא=
נייען; ערציהען, אויפהאָדעווען,
אויפבריינגען.
מחצית-השקל, המ. (ביבליש).
דער האלבער שקל, דאָס קאָפּ=
געלט וואָס משה האָט גענומען
פון יעדען אידען צו בויען דעם
משכן; דאָס געלט וואָס יעדער
איד גיט פאר אַ וואָהלשעהטיגען
צוועק דעם אָבענד פון פורים צום
אנדענקען אָן דעם מחצית-השקל.
מחק [מ'חק], המ. אויסגעמעקטע
שמעקע (אין אַ מאַנסקריפט).
מח'קר, המ. פילאָזאָפיע.
מח'קר, או. מאַרגענדיגען טאָג.
מח'חרריב, המ. (ביבליש). א
"קריעג-מאכער, א'ן אונטערהעצער.

מ'חריב-זיין, צא. צושטערען, פאר= וויסטען.

מ'חריב-עו'למות-זיין, צש. (תלמו= דיש). צושטערען וועלמען, אי= בערקעהרען וועלמען.

מ'ח'רים-זיין, צא. אריינלייגען אין חרם.

מ'ח'רף [מ'ח'רף] ומ'ח'רף-זיין, צא. וידלען און לעסטערען.

מ'ח'רת-יוס'תפ'ורים, חמ. דער מאָן נאָך יום כפור.

מ'חש'ב'ה, חוו. (מ. מ'חש'בות). געדאָנק, זינן. "מחשבה — קיין מעשה" (ווער.).

מ'חש'ב'ה-ד'ר'ה, חוו. (מ. מ'חש'בות-ו'רות), (תלמודיש). "א פרעמדער געדאָנקען", א'ן אונריינער אָדער שלעכטער געדאָנקען.

מ'חש'ב'ה-מו'ב'ה, חוו. (מ. מ'חש'בות-מו'בות). (תלמודיש). א גושער געדאָנקען.

מ'חש'ב'ה-ד'ר'עה, חוו. (מ. מ'חש'בות-ד'עות). (תלמודיש). א שלעכטער געדאָנקען.

מ'חש'ב'ותין, או. זיך דערמאָנענדיג, אז מע האַלט שוין דערבוי, פאר= ביינעהענדיג.

מ"מ-ש'ע-ר'מ'מ'אָה, (קאבאליס= מיש). די ניין און פערציג טהויערען (שטופען) פון אונריינקייט.

מ'ח'ב'ע, חוו. (מ. מ'ח'ב'עות). א געלט=שטיק, א מינצע; געלט. א רעכטע מ ט ב ע, א גרויסע סומע. "דער וואָס האָט די מ ט ב ע דער האָט די דעה"

(שפון). "עם אין נימאָ קיין שלעכטע מ ט ב ע פאר א סותר" (שפון).

מ'מ'ה, חוו. (מ. מ'מ'ות). "בעט", דאָס ברעט אויף וועלכען מע טראָגט דעם טויטען צום טויטען= פעלד.

מ'מ'ה-ר'יוין, צא. אָפרייניגען, אָפ= וואַשען (א טויטען).

מ'מ'ו'פ'ל, חמ. (מ. מ'מ'ו'פ'לים). איי= גער וועלכער איז באלאָדען; איי= גער וועלכער האָט פיעל קינדער.

מ'מ'ו'ר'ף, חמ. (מ. מ'מ'ו'ר'פים). א פארריקטער, א וואַהנויניגער.

מ'מ'ו'ר'פ'ת, חוו. זעה מ'מ'ו'ר'ף.

מ'מ'ו'ש'מ'ש, א. גוט דייטליך; צו= טראָגען, צוטומעלט.

מ'מ'ו'ת, חוו. דער נאָמען פון דער צוויי און פערציגסטער סדרה (ויו.).

מ'מ'ו'ת-ו'מ'ס'עי, חוו. מ. זעה מ'מ'ו'ת-ו'מ'ס'עי.

מ'מ'ו'ר'ו'ן, חמ. דער נאָמען פון א געוויסען מלאך וועלכער שטעהט נעבען נאָט'ס טהראָן.

מ'מ'יב'זיין, צש. גוטס טהאָן, זיין ננעדיג.

מ'מ'י'ף, חמ. (מ. מ'מ'י'פים). רעד= גער, פּרעדיגער.

מ'מ'י'ף-ל'או'מי, חמ. א נאַציאָנאַליס= טישער רעדנער.

מ'מ'ל'מ'לים, מ. באַוועגליכע גיטער, חוּז=זאָכען, מעבעל.

מ'מ'מ'א-זיין, צא. פאַראַונרייניגען, מאַכען אונריין.

ק'יט'ה, הוו. (מ. ק'י'מות). זעה ק'ט'ה.

ק'י'א'עו, זעה ק'י'א'ש.

ק'י'ג'ם, צא. זעה ק'י'ג'ם.

ק'י'ח'ס, זעה ק'י'ח'ס.

ק'י'י'ם, המ. מ. זעה ק'י'י'ם.

מייקאכץ, הוו. (מ. מייקאכצען). דאָס וואָס מע ברעכט אויס (פון מאַגען). זעה ק'י'א'יץ.

מייקען, מייקענען, צש. ברעכען, אויסברעכען (פון מאַגען). זעה ק'י'א'יץ.

ק'י'י'שב, זעה ק'י'י'שב.

ק'י'י'אל, אנמ. (ביבליש). דער נאָ מען פון אַ געוויסען מלאך.

ק'י'י'קה, אנמ. דער נאָמען פון אַ געוויסען פראָפעט; דאָס ביבלישע בוך וואָס ענטהאלט די פראָפעט צייהונגען פון מיכה.

ק'י'י'לא, או. נו, אויך רעכט. "מילא נו פטור" (ווער. — ד. ה. נו זאל שוין אזוי).

ק'י'י'לה, המ. (מ. ק'י'לות). די באַשניידונג (פון אַ אירישען קינד); דער מעגליכער אָרגאַן. "ער טראַגט זיך אַרום ווי אברהם־אבינו מיט דער מילה" (ווער.).

ק'י'י'ר'דע'ל'ק'א, מ. (תלמודיש). וועלטליכע זאכען, וועלטליכע אינטערעסען.

ק'י'י'ם, מ. וואסער.

ק'י'י'ס'א'ר'ו'י'ם, מ. "דאָס לעצטע וואסער", דאָס וואסער אין וועל-

כען מע וואַשט די פינגער איידער מע זאָגט דאָס געבעט נאָכ'ן עסען. "מיס-א-הרוניס וואסער" (שפאָם=אויסדרוק).

ק'י'י'ס'ח'י'ים, מ. (ביבליש). "פרישעס וואסער", בראַנפען, שנאָפּס. ק'י'י'ס'ש'ל'נו, מ. (תלמודיש). וואָסער וואָס איז געשטאַנען אין אַ געפעס איבער נאָכט (געברויכט ביים קנעטען פון מצות דאַמיט דער טייג זאל ניט זויער ווערען).

ק'י'י'ר'א, הוו. (מ. ק'י'ר'ות). אַ זאַץ, אַ פאַראַגראַף (פון תלמוד). ק'י'י'ר'ים, מ. (מ. ק'י'ר'ים), ק'י'י'ר'י, זאָרט, גאַטונג, קלאַס, אַרט; געשעכט.

ק'י'י'ר'ין, המ. (מ. ק'י'ר'י'נים). זעה ק'י'י'ר'ין.

ק'י'י'ענט, זעה ק'י'ענט.

ק'י'י'צר, המ. אונטערדריקער, פאַרפאַלגער. "דער יצר איז אַ מיצר" (שפּוּו.).

ק'י'י'קיל, המ. זעה ק'י'קיל.

ק'י'י'שב-זיין-זיך, צוו. זיך באַראַטהען, זיך באַקלערען, זיך איבערלייגען.

ק'י'י'ת'ה, הוו. (מ. ק'י'ת'ות). טויט, טויט=שטראַף.

ק'י'י'ת'ה-ק'י'ש'ו'נ'ה, הוו. (תלמודיש). אַן אונגאַטורליכער טויט, אַ געוואלד-טויט. מיתת-משונה קאָלירען, זוילדע געשמאַקלאָוע קאָלירען.

ק'י'י'ב'ר'ז'י'ין, צא. באַעהרען, טראַקטירען.

מְכַבֵּי, אגב. (מ. מְכַבֵּים). א נא= מען מיט וועלכען די מיטגליעדער פון דער פאמיליע חשמונאים רופען זיך אָן. דער ערשטער וועלכער האָט געטראָגען דעם נאָ= מען איז געווען מתתיהו'ס זוהן יהודה, וועלכער האָט זיך באזוג= דערס אויסגעצייכענט מיט זיין העלדישקייט און פאטריאָטיזמוס אין פיעלע שלאכטען מיט די גרו= כען. לויט דער באַהויפטונג פון געוויסע היסטאָריקער איז דאָס וואָרט "מכבי" צונויפגעשטעלט פון די אָנפאַנג=בוכשטאבען פון די ווערטער "מִי כְמוֹד בְּאֵלִים יְהוּה" (ווער צווישען די שטארקע איז אזוי ווי דו, אָ גאָט), וועלכע זיינען געווען אויפגעשריבען אויף דער פּאָהן פון יהודת און זיין אַרמיי.

מְכַבֵּיר־זיין, צא. שווער מאַכען, אַרויפלעגען אַ לאַסט.
מְכַבֵּיר־על־זיין, צש. שווער מאַכען דעם יאָך.

מְכַבֵּה, הווי. (מ. מְכַבֵּה). א פּלאַג, א פּעכט, אַן אָנשיקענעם; א גע= שוויר; א קלאַפּ. קריגען מְכַבֵּה, גאָרנישט קריגען. "אז מע לענט גיט אַרײַן טאַקי געהמט מען אַרויס אַ מְכַבֵּה" (זשפור). "גאָט איז אַ פּאָטער, אַז ער גיט גיט קיין מְכַבֵּה גיט ער אַ בלאַטער" (שפור). "אז עס קומט אויף קהל אַ מְכַבֵּה קומט אויף דעם יתיר אַ בלאַטע= רעך" (שפור).

מְכַבֵּה אָשָׁר לֹא כְתוּבָה בְּתוֹרָה, תווי. (ביבליש: מְכַבֵּה אָשָׁר לֹא

כְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה). א פּלאַג וועלכע איז גיט דערמאָנט אין דער תּוֹרָה, אַ גייע פּלאַג. זעה תּוֹרָת־קַחָה.

מְכַבֵּיוֹן, זעה מְכַבֵּיוֹן. מְכַבֵּיוֹן, הווי. אַבויכט, מײַן.

מְכַבֵּים, זעה מְכַבֵּים.

מְכַבֵּלָה, א. פּאַרדאָרבען, קאַליע; באַנקראַט. געהן מְכַבֵּלָה, באַנקראַטירען.

מְכַבֵּיוֹן, צא. האַלטען אין זינגען, מײַנען, בעאַבזיכטיגען; צו= טרעפען, צופאַסען.

מְכַבֵּר־עַת, הווי. אַ העסליכע פּרויענע= צימער (פּאַרגרייזט פון מְכַבֵּר־עַת, ווי).

מְכַבֵּר־אַבְרָהָמִי, מ. גרויזאמע קלעפּ, מערדערליכע קלעפּ.

מְכַבֵּר־רַב־צַח, מ. מערדערליכע קלעפּ.

מְכַבֵּר, ב. ווענען, איבער, אין בע= צוג אויף.

מְכַבֵּר־שׂוֹיִן, צא. אָפּלייקענען.

מְכַבֵּר־קָא, הווי. אַ געוויסער קאַמענע= טאר געשריבען פון די תנאים אויף דאָס בוך שְׁמוֹת (ווי).

מְכַבֵּר־זיין, צא. אָנגרייטען, צוגרוי= טען.

מְכַבֵּר־טוֹבָה, חמ. אײַנער וועלכער איז דאַנקבאַר פאַר אַ געפּעליגקײַט.

מְכַבֵּרָה, הווי. (מ. מְכַבֵּר־וֹת). אַ פּאַרקײַף.

מְכַבֵּר־תּוֹרָת־מִן, הווי. דאָס פּאַרקײַ=

פעסיאָן. "פון אַלע מלאכות אין באַד אַריוו" (ווער). "א מלאכה פון איהם דאָס צו טהאַן!" (ווער). "פיעל מלאכות און ווייניג ברכות" (שפּוּו). "די מלאכה האָט ליעב צו מאַכען ברכה" (שפּוּו). "די שווערסטע מלאכה איז ליידיג צו געהן" (שפּוּו). "א מלאכה איז א מלובה" (שפּוּו). "אז מע האָט אין דער האַנד א מלאכה קומט אַריוו די ברכה" (שפּוּו). "טהו נאָר פליסיג דיין מלאכה וועט שוין קומען די מול-ברכה" (שפּוּו).

"די מלאכה דאַרף מען קענען און יושר דאַרף מען האָבען" (שפּוּו). "א איד קען אַלע מלאכות: פסח באַקט ער מצות, שבועות איז ער א נערט נער, תשעה-באב איז ער א זעל נער, סכות איז ער א בוי-מייסטער, תנוכה ניסט ער דריידלאַך, ראש-השנה בלאָזט ער שופר" (שפּוּו).

מלאַ'כרין, צש. (וואולגאַר). געהן אויפ'ן שמוהל.

מלאַ'כר, אַנמ. דער נאָמען פון א געוויסען פראָפעט, דער נאָמען פון דאָס ביבלישע בוך וואָס ענט האַלט די פראָפעציהונגען פון מלאכי.

מלאַ'כר-הַשְׁרֵת, הַמ. מ. (תלמודיש). די מאכים וואָס באַדיענען (גאָט, און שטעהען נאָהנט צו זיין טהאַן).

מלאַפּום [מלו'פּום], הַמ. דער גע- מיינשאַפטליכער נאָמען פון די צוויי העברעאישע וואָקאַל-צייכענס "ו" און "י".

מלאַ'ר-צייַחה, א. פול מיט וואוטא, אויפגעקאכט, שטאַרק צאָרניג. מלאַ'ר-שְׁמִיחָה, א. פול מיט פרייד, דערפרעהט.

מלאַ'ר, הַמ. מ. (מלא'ר-כּים). אַין ענגעל, א הימלישעס וועזען. "אז מע רופט דעם מלאך קומט דער גלח" (ווער) — ווען אימיצער ווענען וועלכען מע האָט נאָר וואָס גערערט קומט פלוצלונג אַריוו).

מלאַ'ר-הַדוּמָה [דו'מָה], הַמ. (תלמו-דיש). דער מלאך וועלכער געהמט אויף די טויטע אויף יענער וועלט. מלאַ'ר-הַגּוֹיָאֵל, הַמ. (פיבליש). דער ערלענערער (באַפרייענער) ענגעל.

מלאַ'ר-הַדוּמָה [דו'מָה], הַמ. זעה מלאַ'ר-דוּמָה.

מלאַ'ר-הַמּוֹת, הַמ. מ. מלאַ'ר-הַמּוֹת, (תלמודיש). דער ענגעל פון טויט; א מערדער, א טויט-בריוונגער. "דער מלאך-המות זאָרנט זיך ניט צו דער טויטער האָט תכריכים" (שפּוּו).

"דער מלאך-המות שעכט און בלייבט גערעכט" (שפּוּו). "א פוילען איז נוט צו שיקען נאָך מלאך-המות" (שפּוּו). "דער מלאך-המות קוקט ניט אין לוח" (שפּוּו).

מלאַ'ר-הַכּוֹלָה, הַמ. פ. מלאַ'ר-הַכּוֹלָה, (תלמודיש). פאַרדער-בענדער ענגעל, ביזער גייסט; שלעכטער מענש.

מלאַ'ר-הַהוּו, הַמ. מ. מלאַ'ר-הַהוּו, אַין אַרבייט, א שטיק אַרבייט; א פראַ-

מְלוּמָד, חמ. (מ. מְלוּמָדִים). א
נעלערענטער, א נעבילדעטער,
א קענער.

מְלוּמָדָת, חוו. זעה מְלוּמָד.

מְלוּמָדְתִּיע, חוו. (מ. מְלוּמָדְתִּי
טעם). זעה מְלוּמָד.

מְלַח, חמ. זאלץ.

מְלַחֵמָה, חוו. (מ. מְלַחֵמֹת).
שלאכט, קריעג, קאמפף, שטרויט.

מְלִיץ, חמ. (מ. מְלִיצִים). פארש

טהיידדיגער, אדרוואקאט; א רעדער
נער, א שרייבער. "א גוטער
מליץ זאל ער (דער פערשטאָר-
בענער) פאר אונז זיין".

מְלִיצֵי-יִשְׂרָאֵל, חמ. (ביבליש). א
גוטער פארטהיידדיגער.

מְלִיצָה, חוו. (מ. מְלִיצוֹת). רע-
טאָרשער סטיל, שעהנע שפראך;
א שענע פראזע, א נעשליפענער
זאץ.

מְלִיךָ, חמ. (מ. מְלָכִים). קיניג.

"הינטער די אויגען מעג מען רע-
דען אפילו אויפ'ן פוילישען מלך"
(שפוו). "א נייער מלך מיט
נייע גורות, א נייער יאָהר מיט
נייע עברות" (שפוו).

מְלִיחָה-חֶסֶד, חמ. (ביבליש). א געג-
דיגער קיניג.

מְלִיחָה-מְלִיכה-מְלָכִים, חמ. (לי-
טורניש). דער קיניג פון אלע קי-
ניגען, גאָט.

מְלִיכָה, חוו. (מ. מְלָכוֹת וּמְלִיכוֹת).

קיניגין. האָבען א מלכה צום
סדר, האָבען די ווייב נעבען זיך
ביים אָפּריכטען סדר. "ווי דאָס

מְלִבוּש, חמ. (מ. מְלָבוּשִׁים). א
קלייד.

מְלָבוּשֵׁי-כִּבּוֹד, מ. עהרען-קליי-
דער, פּרעכטיגע קליידער.

מְלָבִיש־עָרוּמִים, (תלמודיש). חמ.
דער באַקליידער פון די נאַקעטע
(אַרעמע).

מְלָבִישׁ, א. באַקליידעט, אָנגעהאַן.

מְלִינָה, חמ. (מ. מְלִינִים). איינער
וועלכער פארליהט געלט.

מְלִינָה-זִיּוּן, באַגלייטען, אַרויסבאַ-
לייטען; גאַנגען (נאָך אַ טויטען).

מְלִינָה-בְּרִית, חמ. (מ. מְלִינֵי-
בְּרִית), (תלמודיש). איינער

וועלכער פארליהט געדט אויף
פּראָצענט.

מְלִינָה-מְלָכָה, חוו. "די באַגלייטונג
פון דער קעניגין", די מאָהלצייט
וועלכע מע עסט שבת-צו-נאַכט

און מיט וועלכער מע באַגלייט
אַרויס דעם שבת.

מְלִינָה-מְלָכה-זִיּוּן, צש. "אַרויסבאַ-
גלייטען די קעניגין", עסען די

מאָהלצייט פון מלוה-מלכה.

מְלִינָה-יָמֵע, חמ. (מ. מְלִינָה-יָמֵעִם).
זעה מְלִינָה.

מְלִינָה, (מ. מְלִינִים). זעה מְלִינָה.
מְלִינָה, זעה מְלִינָה.

מְלִיכָה, (מ. מְלָכוֹת). רעגירונג;
קעניגרייך, אומפּעריע; קעניגלי-
כעס אַמט, קיזערטהום. "א

מלאכה איז א מלכה אָבער
מע האָט ניט קיין מנוחה" (שפוו).

מל'מ'דיש, א. באלאנגענדיג צו א מלמד; נארויש, ניט=וועלמליך.
 מל'מ'דיקע, הוו. (מ. מל'מ'דיקעס). די פרוי פון א מלמד.
 מל'עיל (מל'עיל), או. "אויבען", מיט דעם אקצענט אויף איינע פון די פארלעצטע וילבען.
 מ'ליען, צא. באשניידען (א קינד).
 מל'יקות, מ. קלעפ, שמיץ מיט וועלכע מע פלעגט באשטרעפן (פארצייטען בוי אידען) פאר געוויסע עברות; די שמיץ וואָס די פרומע אידען לאָזען זיך פון אימיצען געבען ערבייזס-כפור אלס א'ן אָפּקומעניס פאר וייערע ויגד.
 מל'רע', או. "אונטען", מיט דעם אקצענט אויף דער לעצטער זילבע.
 מל'ישין, המ. א פארלוימדער, א דאָנאָסשטיק.
 מל'ישין-וין, צש. פארלוימדען, דאָ= נאָמעווען.
 מ'ם, המ. (מ. מ'מיען). דער נאָמען פון דעם דרייצעהנטען בוכשטאב (מ) פון דעם אידישען אַלף-בית.
 שלום-מם, דער נאָמען פון דעם זעלבען בוכשטאב ווען גע= שריבען צום ענד פון וואָרמ (ם).
 מ'מ'ה'נפ'שן, (תלמודיש). "זוי דו ווילסט", אין איטליבען פון די צוויי פאלען, אויף יעדען פאל.
 מ'מין, המ. געלט. "עס קאָסט גע= נוג ממון און דמים" (ווער.).
 מ'מון-קרח, המ. א גרויסער קאפּי= טאל. זעה ק'רח.

זויב איז א מלכה אום פסח, איז דער מאן א מלך" (שפּוה).
 מל'כות, הוו. הערשאפט, קיניג= טהום; המ. קיניג.
 מל'כות-ברויט, הוו. א געוויסער זאָרט געבעקס וואָס מע באַקט ביי אידען אויף יום-טוב.
 מל'כים, המ. "די קיניגען", דער נאָמען פון א ביבלישען בוך (אייג= געטהיילט אין צוויי טהיילען, דער ערשטער פון וועלכע רופט זיך "מלכים א'" און דער צוויי= טער — "מלכים ב'").
 מל'בת-שקא, אנוו. די קעניגין פון לאַנד שבא (וועלכע איז געקומען זעהן דעם קעניג שלמה'ס קלוגהייט, ווי די ביבעל דערצעהלט). "אויס= געפונט ווי מלכת-שבא" (ווער.).
 מל'מ'ד, המ. (מ. מל'מ'דים). א לעהרער (געוועהנליך א לעהרער פון אידישע לעהר=געגענשטאנדען); א ניט=וועלמליכער מענש, א נארר. "אז דער מלמד קריגט זיך מיט דער ווייב איז אז אָך און וועה די תלמידים" (שפּוה).
 "איטליכער מלמד איז א שטיק שלים-מול" (שפּוה). "דער מלמד ארבייט מיטן טייטעל און דער בעל-הבית מיט'ן בייטער" (שפּוה).
 "עס האָט איהם געטראָגען ווי א רוח דעם מלמד" (ווער.).
 מל'מ'ד-נכות-זיין, צש. (תלמודיש). רעדען גוטעס, פארטהיידגען.
 מל'מ'דות, הוו. די פראָפעסיאָן פון א מלמד; א קנעללונג.

מְמוֹנָה, הַמ. (מ. מְמוֹנִים). אָנְנַע= שְׂמַעְלִטֶר, בַּעֲמַטֶר, אוּיִפוּץ= הַעַר.

מְמוֹר, הַמ. (מ. מְמוֹרִים). אַ אֹנַ= גַּעֲזַעֲלִיכֶם קִינְד; אַ חִיטְרַעַר פֶּאַרשְׂפִיצֶטֶר קַעַרל. "אַ מְמוֹר קַעַן מַעַן זִיין אֹן קְלוֹג מוֹז מַעַן זִיין" (שְׂפוּו). "אַ אַ מוֹטְטֶר שְׂרִיט אִויף אִיהַר קִינְד "מְמוֹר!" מַעַן מַעַן אִיהַר גְּלוּיבֶעַן" (שְׂפוּו). "דָּאַם קַעַרְבַעַל אִיו נִיט קִיין מְמוֹר" (שְׂפוּו).

מְמוֹר־בְּבִיל, הַמ. (מ. מְמוֹר־בְּבִילִים). דִּי בַאַשְׂוֹלְדִיגֶנְג אַ אוּיַעַר אִיו אַ מְמוֹר; אַ פֶּאַלשַׁע בַּאַשְׂוֹלְדִיגֶנְג.

מְמוֹר־בְּנִינְדֶה, הַמ. זַעַה בְּנִינְדֶה.

מְמוֹרִיטֶע, הוּו. (מ. מְמוֹרִיטֶעס). זַעַה מְמוֹר.

מְמוֹרִיש, אַ. בַּאַלְאַנְגֶנְדִיג צו אַ מְמוֹר; חִיטְרַע, פֶּאַרשְׂפִיצֶט, קוֹנְצִיג. מְמוֹרֶת, הוּו. (מ. מְמוֹרֶת). זַעַה מְמוֹר.

מְמוֹרֶא, אַו. נְאַטִירֶלִיך, זַעַלְבֶסַט= פֶּאַרשְׂטֶענְדֶלִיך, פֶּאַלְגֶלִיך.

מְמוֹרֶעַן, צַאַ. מַעַרְדֶּרֶלִיך שְׂלֶאַנְעַן.

מְמוֹרֶאֶזִיין, צַאַ. עַרְפִּילֶעַן, אוּיִס= פִּילֶעַן.

מְמוֹרֶאֶמֶקִים, הַמ. (תְּלִמּוֹדִיש). אַ שְׂמַעַל=פֶּאַרשְׂטֶעַר.

מְמוֹרֶאֶמֶקִים־זִיין, צַאַ. אוּיִסִּמִּדֶעַן דַעַם פֶּלֶאַץ פּוֹן —, פֶּאַרשְׂטֶעַן דִּי שְׂמַעַל פּוֹן —.

מְמוֹרֶעַן, זַעַה מְמוֹרֶעַן.

מְמוֹרֶעַן־זִיין, צוּו. עַרפִּינְדֶעַן. זִיך מְמוֹרֶעַן־זִיין, זִיך מַאַכֶעַן דִּי גַעוּוֹאֹהֶנְהִיט. "עַר הַאַט זִיך מְמוֹרֶעַן צו קוֹמַעַן יַעַדֶעַן מֶאַג".

מְמוֹרֶעַן־זִיין־הֶנְדֶה, (בִּיבִלִיש). פּוֹן מְמוֹרֶעַן בִּיו אַהַעַר, זַעַהר לֶאַנְג אָדַעַר וּוִיט.

מְמוֹרֶעַן־זִיין, זַעַה מְמוֹרֶעַן־זִיין.

מְמוֹרֶעַן־זִיין, הוּו. זַעַה מְמוֹרֶעַן־זִיין.

מְמוֹרֶעַן־זִיין, אַו. וּוִירְקֶלִיך, אִין דַעַר מַהֶאַט, טֶאַקִי; אַקוֹרֶאַט, גַעַנוּי. "עַר הַאַט מִיך מְמוֹר מַחִיה גַע= וּוַעַן". "מְמוֹר וּוִי זִיין טֶאַטֶע".

מְמוֹרֶעַן־זִיין, הוּו. וּוִירְקֶלִיכִיט, פֶּעַסַט= קִיט, אַפֶּט. "עַם הַאַט קִיין מְמוֹרֶעַן־זִיין".

מְמוֹרֶעַן־זִיין, אַו. אַבְּעַנְדִיג אַ תֶּאַפֶּט, קֶאַנְקֶרַעַט.

מְמוֹרֶעַן־זִיין, הוּו. (מ. מְמוֹרֶעַן־זִיין). הַעַרְשֶׂאַפֶּט, אוּיבֶּעַרְהַעַרְשֶׂאַפֶּט, רַעַנִירוֹנְג.

מְמוֹרֶעַן־זִיין, צַאַ. פֶּאַרוּיִסֶעַן, מַאַכֶעַן אַנְגֶעַנֶעַהַם, מַאַכֶעַן לִיכַט צו פֶּאַר= שְׂטַעַהַן, פֶּאַפּוֹלֶאַרִיזֶעַן. "עַר הַאַט דִּי זֶאַך מַמַּתִּיק גַעוּוַעַן מִיט אַ מַשֶּׁל".

מְמוֹרֶעַן־זִיין, מ. "זִיסַע זֶאַכֶעַן", גַעַלַט, קֶלִינְגֶעַרַם.

מְמוֹרֶעַן־זִיין, הַמ. דִּי גַעַשְׂמַאַקַע שְׂפִיין וּוַעַרְכֶע פֶּלַעַנַט יַעַרַעַן מֶאַרֶעַן אַרְאַפֶּפֶּאַלֶעַן פּוֹן הַיִמַעַל פֶּאַר דִּי אִירַעַן אִין דַעַר וּוִיטֶעַ, וּוִי דִּי בִיבַעַל דַעַרְצַעַחֶלַט. "עַם הַאַט דַעַם

מנהג, המ. (מ. מנהג'לים). פיה= רער, פארוואלמער (פון א ישיבה אָדער א וואָהלטהעטיגער אַג-שטאַלט).

מנהג'ל, המ. (מ. מנהג'לים). העסלו= כער אָדער עקעלהאפטער מעגש, פאסקורניק.

מנהג'לת, הוו. (מ. מנהג'לות). זעה מנהג'ל.

מנהג'לת'טע, הוו. (מ. מנהג'לת'טע). זעה מנהג'ל.

מנהג'חה, הוו. (מ. מנהג'חות). רוה, אָפרוה. "ווער עס ווערט רייך פון גולה און רציחה דער האָט ניט קיין מנוחה" (שפּו).
מנהג'ת-ש'עה, הוו. רוה פון א וויילע, א קורצער אָפרוה.

מנהג'רה, הוו. (מ. מנהג'רות). א לייכטער מיט מעהרערע רעהרען. א קאנדעלאבער.

מנהג'רת-ה'ק'אור, המ. "דער לייכטער פון לייכטיגקייט", דער נאָמען פון א געוויסען אידישען מאָראַל-בוך.

מנהג'חה, הוו. (מ. מנהג'חות). א גע= וויסער זאָרט אָפּפער (פאָרצייטען ביי אירען) וואָס איז באַשמאָען פון מעהל און אויל; די תּפּלה וואָס מע דאווענט גאָכמיטאָג אָדער פאָרגאָכט איידער די זונן פאָרגעהט.

מנהג'ה-גדולה, הוו. (תלמודיש). דאָס געבעט פון מנחה ווען עס ווערט געדאווענט גלייך גאָכמיטאָג.

מעם פון מן. "האָבען מיר ניט געוואָלט עסען מן אין דער מדבר מווען מיר אַצינד עסען צי= בעלעם" (שפּו).
מנהג'תם, או. זעה מנהג'תא.

מנהג'צד, או. פון דער זייט, פון א ווייטיגער קוועלע.

מנהג'שמ'ים, או. (תלמודיש). פון הימעל, פון גאָט.

מנהג'ש'פה'ולוח'ין, (תלמודיש). פון די ליפּען אַרויס (ניט פון האַרצען).

מנהג'ת'רה, או. (תלמודיש). לויט דעם געוועזן פון דער תורה.

מנהג'ן, המ. (מ. מנהג'נים). א זינגער; א קענער פון מוזיק.

מנהג'ב, המ. (מ. מנהג'בים). איינער וועלכער שענקט (עפעס פאָר אַרעמע אָדער פאָר וואָהלטהעטיגע צוועקען).

מנהג'ב-זיין, צא. שענקען (עפעס פאָר אַרעמע אָדער פאָר וואָהלטהעטיגע צוועקען).

מנהג'ה'פה, הוו. (תלמודיש). א שענע פאָרציע.

מנהג'ה, המ. (מ. מנהג'נים). גע= וואוננהייט; זיטע, מאָדע, אַייג= פיהרונג. "א מנהג ברעכט א דין" (שפּו).

מנהג'ה-מדינה, המ. (תלמודיש). "די זיטע פון לאַנד", אַיינפיהרונג, מאָדע.

מנהג'ה-שמות, המ. א נאָרישע מאָדע, א נאָרישע אַיינפיהרונג.

מנהג'ה, המ. (מ. מנהג'נים). פיה= רער, אַנפיהרער, פאָרשטעהער.

מְנַקֵּךְ, **הַמ**. (מ. מְנַקְרִים). דער וואָס שניידט אַרויס די טרפּע אָדערען פון אַ בהמה'ס פלייש כדי אידען וואָלען עס מענען עסען, אַ טרייבערער. זעה גִיד־הַנְּיִשָּׁה.

מְנַיִשָּׁה, **אָנַם**. דער נאָמען פון אייַם נעם פון די זיהן פון יוסף; דער שטאַם וואָס איז אַרויסגעקומען פון מנשה.

מ"ס, **אב**. מוֹבְר־קְפָרִים (ו.ו.).

מְסֻבָּה, **הוּו**. (מ. מְסֻבֹּת). קריין, געזעלשאַפט, קאַפּאַניע.

מְסֻבֵּר־זוּיין, **צא**. ערקלערען, גע־בען צו פּערשטעהן.

מְסֻדָּר, **הַמ**. (מ. מְסֻדָּרִים). איינער וועלכער בריינגט אין אָרדנונג, איינער וועלכער שטעלט צונויף.

מְסֻדָּר־זוּיין, **צא**. איינריכטען, צוואַ־מענשטעלען, אַראַנזשירען. מסדר־זיין זיך, זיך צוגרייטען, זיך איינפרובירען, זיך איינאיבען.

מְסֻדָּר־קִידוּשִׁין, **הַמ**. אַ רב אָדער אַווי אַ פּערזאָן וואָס פיהרט דורך די צערעמאָניע פון קידושין.

מְסֻנָּל, **א**. צוגעפאַסט, פאַסיג, גע־איינגעט, פּעהיג.

מְסֻפָּן, **א**. געפּעהרליך קראַנק.

מְסֻפָּק, **א**. אין צווייפעל, צווייפעל־האַפט.

מְסֻסָּר, **הַמ**. זעה מוֹסָּר.

מְסֻוֶּרָה, **הוּו**. (מ. מְסֻוֶּרֹת). אַ זאַך וואָס ווערט איבערגעגעבען פון איין דור צום צווייטען; אַ גע־וויסעס בוך אין וועלכען עס ווערט

מְנַיִת־הַקְּטָנָה, **הוּו**. (תלמודיש). דאָס געבעט פון מנחה ווען עס ווערט געדאווענט שפעט נאָכמי־טאָג אָדער פאַרנאַכט.

מְנַחֵם־זוּיין, **צא**. טרייסטען.

מְנַחֵם־אָב, **הַמ**. דער מאָנאַט אָב (דאָס וואָרט "מנחם" [א טרייסטער] ווערט צוגעשטעלט, ווייל "אָב" אין וועלכען תשעה באָב פאלט אויס איז ביי אידען אַ זעהר טרויעריגער מאָנאַט).

מְנַחֵם־אֶבְרֵל־זוּיין, **צא**. (תלמודיש). "טרייסטען דעם טרויערער", באַ־זוכען דעם וואָס זיצט שבעה.

מְנִיחָה־יְבִיחָה וְיָבִיחָה, **או**. (תלמודיש). גלייך אויפ'ן אָרט, אויגעגבליקליך.

מְנִיָּן, **הַמ**. (מ. מְנִיָּנִים). די צאָהל (פון צעהן פּערזאָנען וועלכע מען מוז ביי אידען האָבען צום דאוּ־גען און צו אַנדערע רעליגיעזע צערעמאָניען); צעהן, אַ צעהנד־ליג. מאַכען אַ מנין, דאוונען זאָלבע־צעהנט. "אַ סוד פאַר אַ מנין לייט" (ווער.). "בעט אַ פאַרד צו אַ מנין ווערט ער ביי זיך גרויס" (שפּו). "ניין רבנים קענען קיין מנין ניט מאַכען, אָבער צעהן שוסטערס יאָ" (שפּו).
מְנִיָּעָה, **הוּו**. (מ. מְנִיָּעוֹת). הינט־דערניס, אָפּהאַלט, שטערונג,

מְנִיָּה־זוּיין, **צא**. אַרונטערעכענען, אַרונטערציהען.

מְנִיָּח־זוּיין, **צא**. זענען, באַזענען, בייקומען.

די געוועהנליכע ארט פון רעכענען יעדען בוכשטאב פאר א צאָהל (א-1, ב-2, ג-3, א. א. וו.) אין געגענואָץ צו "מספר-קטן" (וו.).

מְסַפְּרֵי קָטָן, המ. די קליינע צאָהל, א געוויסער ארט פון צעהלען לויט וועלכער די צעהנדליגער און הונדערטער ווערען באַרעכענט אלס איינציגע צאָהרען, צ. ב. ש.: "שמש" כאַטרעפּט אין מספר-קטן "גב" (ווייל דער "ש" ווערט באַרעכענט אלס 3, דער "ב" אלס 4 און דער "ג" אלס 5).

מְסַרְיִים-וּוּיָן, צש. שטינקען.

מְסַרְיָן, צא. דאָנאָסעווען, פאַר ראַטהען, באַשולדיגען.

מְסַרְיִים-וּוּיָן, צא. מאַכען פאַר אַ סריס.

מְסַרְיָא, או. ווי עס שיינט, קעגן טיג.

מְסַרְיָא-בְּמוֹעֵם, המ. (תלמודיש). איינער וועלכער שטעלט זיך צו פריערען מיט וועניג.

מְעַבְרֵי דוֹת-לְחָרֹת, (ליטורניש). פון קעכטשאַכט צו פרייהייט.

מְעַבְרֵי-נְהַלְהוּיָן, צא. (ביבליש). ענטערבען, אוועקנעהמען דאָס רעכט פון ערבשאַפט פון.

מְעַבְרֵי-קָדְרָה [סְדְרָה]-וּוּיָן, צש. איבערלייענען מיט'ן טראָפּ די סדרה פון דער וואָך.

מְעַבְרֵי עַל מְדוֹתָיו, המ. (תלמודיש). איינער וועלכער אין גרויס מוטהיג, איינער וועלכער לאָזט איבערגעהן דאָס ווייניגע.

גענוי אָנגעגעבען די ריכטיגע אויסשפראַכע און אויסלעגונג פון דעם ביבלישען טעקסט.

מְסַחֵר, המ. (מ. מְסַחֵרִים). געשעפט, האַנדעל.

מְסַיְקָה, הווי. (מ. מְסַיְבוֹת). זעה מְסַיְקָה.

מְסַיְגֵי-נְבוֹלָיוּיָן, צא. (תלמודיש). "פאַרהאַפען די גרענעץ", פאַר געהמען אַ שטיק פון אַ שכן'ס לאַנד; פאַרהאַפען עפעס אויף וואָס אַן אַנדערער האָט אַ רעכט.

מְסַיְיִם, מְסַיְיִים-וּוּיָן, צא. ענדיגען (שרייבען אַ ספּר-תורה אָדער לערנען ש"ס א. ד. ג.).

מְסַיְרָה, הווי. (מ. מְסַיְרוֹת). אַ דאָנאָס, באַשולדיגונג, אַן אַנגעלאַגע.

מְסַיְרַת-מוֹדְרָעָה, הווי. ערקערונג, באַקאַנטשאַכונג.

מְסַיְרַת-נְפֵשׁ, הווי. (תלמודיש). דאָס שטעלען זיך אין געפאַהר, זעלבסטאויפּאַפּערונג.

מְסַיְרַת-וּמְדִיחַ, המ. (תלמודיש). אָנהעצער, איינרעדער (צום שלעכטען), פאַרפיהרער.

מְסַיְרַת, מְסַיְרָא, הווי. (מ. מְסַיְרוֹת). איינס פון די ביכער אָדער טראַקטאַטען פון תלמוד.

מְסַיְרַת-וּוּיָן, צא. אָפּצאַהלען.

מְסַיְצֵי, הווי. דער נאָמען פון דער דריי און פערציגסטער סדרה (וו.).

מְסַיְפֵר, המ. צאָהל.

מְסַיְפֵר-נְדוּלָה, המ. די גרויסע צאָהל,

מְעוֹרְרֵי-זיון, צא. אויפֿוועקען, אויפֿ-
 משוכען, אויפֿמונטערען, באגייס-
 מערען.

מְעוֹת, מ. געלט. "אז מע האָט
 מ ע ו ת א י ז מ ע ן ב ע ל - ה ב י ת"
 (שפּו.). "אז נאָט לאָזט לעבען
 מוּ ע ר ד ע ר צ ו מ ע ו ת ג ע ב ע ן"
 (שפּו.). "ווען כּניס זאָל זיין
 מ ע ו ת וּוּאָל מ א יך ג ע וּו ע ן א
 ג ר ו י ס ע ר ב ע ל - ה ב י ת" (ווער.).

מְעוֹת-ח'מים, מ. "זווייף-געלט",
 דאָס געלט וואָס ווערט אויסגע-
 טהיילט צו אָרעמע פּאַר פּסח
 אויף צו קויפּען מצה.

מְעוֹת-פּענאים, מ. געלט וואָס די
 שטאָדט אָדער די געמיינדע טהיילט
 צו אָרעמע.

מְעוֹד-זיון, צש. זאָגען ערות, דער-
 צעהלען.

מְעוֹרְזיון, צש. זיך דערווענען, זיך
 אַקעגען שטעלען.

מְעוֹרְפֿנים-זיון, צש. (תלמודיש).
 האָבען די פּרעכהייט, זיך דער-
 וועגען.

מְעוֹרְיון, מְעוֹרְזיון, צש. אריינקוקען
 (אין אַ בוך), זיך אריינטראכטען,
 זיך פּאַרטיעפען.

מְעוֹרְיון-הנוב'ע, המ. (תלמודיש), אַ
 קוועלענדער ברונען, אונערשעפּ-
 ליכער קוואַל.

מְעוֹרְיון-ה'הור, המ. "אריינער קוואַל",
 דער נאָמען פּון אַ געוויסען בוך
 פּאַר אירישע פּרויען וואָס ענט-
 האַלט די מענסטראַציעאַנס-געוועזען.

מע"כ, אב. מְעוֹלַת-קב'ודו (ווי.).

מְעוֹרְרֵי-קריאה-זיון, צש. זעה
 מְעוֹרְרֵי-קריאה-זיון.

מְעוֹרְרֵי-ב'וק, המ. דער נאָמען פּון
 אַ געוויסען בוך וואָס ענטהאַלט
 די געבעטען וועלכע אַ גוסס
 דאַרף זאָגען און די געבעטען וואָס
 מע זאָגט נאָך אַ טויטען.

מְעוֹרְרֵי-ל'ם, או. (ביבליש). פּון
 יענער וייט מעער.

מְעוֹרְרֵי-זיון, צא. פּאַרלאָוען (אַ פּרוי.).

מְעוֹרְרֵי-מ'לה, מ. קעניגליכע שפּיי-
 וען.

מְעוֹרְרֵי-ת, א. שוואַנגער.

מְעוֹרְרֵי-צ'ור, (ליטוויגיש). "שטאַרקער
 פעלז", די ערשטע ווערטער פּון אַ
 געבעט וואָס מע זינגט ווען מע
 צינדט אָן די תּנוכה-ליכט. "אז
 דער שעפּס הערט מ ע ו ר - צ ו ר
 און די קאַלב אַקדמות מעג
 מען זייער פּלייש אַוועקטראָגען"
 (שפּו.). — ד. ה. שעפּסענ-פּלייש
 נאָך תּנוכה און קאַלב-פּלייש נאָך
 שבוועות טויגען ניט מעהר).

מְעוֹט, המ. מינדערצאָהל, מינאַרי-
 מעט.
 מְעוֹט-מ'ה'עוט, המ. (תלמוד-
 דיש). זעהר ווינציגע צאָהל.
 מְעוֹרְרֵי-א'חד, פּון איין שטיק פעל.
 תּפּילין מ ע ו ר - א ח ד , תּפּילין
 געמאַכט פּון איין שטיק פּאַרמיט
 (די פּרומע טראָגען אַנעלכע תּפּילין).
 מְעוֹרְרֵי-ע'ם-ה'קריות, המ. (תלמוד-
 דיש). איינער וועלכער איז דורכ-
 געמישט מיט מענשען, געוועליגער
 אַנגענעהמער מענש.

מע'כב-וויין, צא. פארהאלטען, פאר= הינדערען, שטערען.

מע'כב-ה'נאו'לה-וויין, צא. פארהאל= מען די אויסלייוונג (פון דעם אי= דישען פאלק), פארהינדערען דאָס קומען פון משיח'ן (דורך זינד).

מע'כב-ה'קרי'אָה-וויין, צא. פארהאל= מען דאָס ליינענען פון דער תורה (ווען איין איד האָט אַ געוויסע קלאַנג געגען אַ צווייטען מעג ער זיך באַנוצען מיט דעם דאָזיגען מיטעל אום צו בריינגען די זאך פאר דער עפענטליכער אויפמערק= זאמקייט און פאָרדערען גערעכ= טיגקייט).

מע'כל-וויין, צא. פארדייען.

מעכ'ת, מע'לת כבוד תפארתו (ו.ו.).

מע'לה, הוו. (מ. מע'לות). א פאָר= צוג, א'ן אויסצייכנונג, אַ גוטע אייגענשאַפט, א'ן אייגענשאַפט. "אלע מעלות קענען ניט זיין אין איינעם" (שפ.ו.). "עס איז ניטאָ קיין מעלה אָהן אַ חסרון" (שפ.ו.).

מע'לה-וויין, צא. אויפהויבען, הע= כערען. עס איז ניט מעלה און ניט מוריד, עס מאַכט קיין אונ= טערשייד ניט.

מע'לה-ג'דה-וויין, צא. ווידער אויפ= בריינגען און איבערקייען די פאָר= שלונגענע שפייז (אזוי ווי קיה א. ד. ג.), איינער פון די צייכענס דורך וועלכע מע דערקענט די טהויערן וואָס אַ איד מעג עסען זייער פלייש.

מע'לה-ג'רהין, צא. זעה מע'לה-ג'דה-וויין.

מע'לים-וויין, צא. פארברענען, פאָר= לייקענען.

מע'כת-כבוד-תפארתו, "די וויר= דע פון זיין פראַכטפולער עהרע", ויין הויכווירדיגע עהרע (א העפ= ליכע אַרט פון אַדרעסירען אַ פער= זאָן אין אַ בריף).

מע'לת-כבודו, "די ווירדע פון זיין עהרע", ויין ווירדיגע עהרע (א העפליכע אַרט פון אַדרעסירען אַ פערזאָן אין אַ בריף).

מע'לתו, ויין ווירדע, (א העפליכע אַרט פון אַדרעסירען אַ פערזאָן אין אַ בריף).

מע'מך, המ. א באַשטאַנד, אַ גע= געשעפט; צושטאַנד.

מע'מדות, מ. געוויסע צוזאַמענ= געשטעלטע פסוקים פון תנ"ך, אויסצוגען פון תלמוד און תפלות וואָס מע זאָגט נאָך דעם פריה= מאָרגעדיגען דאוונען און נאָכדעם ווי מע האָט אָפגעזאָגט אַ געווי= סע צאָהל פון קאַפיטלעך תהלים. "מעמדות (זאָנען) איז וועל= וועלער פון תהלים" (שפ.ו.).

מע'נה-לישון, הוו. (ביבליש). "די רייד פון דער צונג", דער נאָמען פון אַ בוך וואָס ענטהאַלט די תפלות וועלכע ווערען געזאָגט אויפ'ן בית-עולם; אַ געשליסענע צונג, אַ גרויס מויל.

מע'נון-לענין, (תלמודיש). פון איין געגענשאַטאַנד צום אַנדערען.

מע'גש-וויין, צא. באַשטראַפען.

טהו ; פאסירונג, באגעבענהייט, פאקט ; אויפרוהר, סקאנדאל ; זאך, גענענשטאנד. וואָס איז די מעשה? , וואָס איז דער מעהר? , וואָס איז די אורזאכע? . ויך אָג= טהאָן א מעשה, זיך מאַכען דעם טויט. אַרבייטען אָדער אָג= געבען מעשים, מאַכען סקאַג= דאַלען. יענע מעשה, דער ווייבליכער געשלעכטס-אַרנאָן. קיין מעשה ניט, ניט שלעכט, צימ= ליך. געחאפט אין דער מעשה, ניט אונשולדיג אין דער באַציהונג; ניט פרום. "דער רב מיט דער רביצען איז אַ גאַנצע מעשה, דער רב אָתן דער רביצען איז אַ האַלבע מעשה, און די רביצען אַליין איז גאַר קיין מעשה ניט" (שפּו). .

מַעֲשֵׂה, הוּו. (מ. מַעֲשֵׂוֹת, מַעֲשֵׂוֹת). ערצעהלונג, געשיכטע; סקאזקע, לענעדע; קינדערשע ערצעהלונג; אַץ אויסגעטראַכטע זאך, אַ ליגען. באַבע= מעשה אָדער בבא= מעשה, קינדערשע ערצעהלונג, אויסגעטראַכטע זאך. "אויף אַ מעשה פרענט מען קיין קשיא ניט" (שפּו). "די מעשה האָט שוין אַ באַרד" (ווער. — ד.ה. זי איז שוין זעהר אַלט). "פון מעשות דער= צעהלען קאָכט מען קיין וויע= טשערע ניט" (שפּו). .

מַעֲשֵׂה-נִוְרָא, הוּו. אַ שרעקליכע געשיכטע, אַץ ערצעהלונג פול מיט וואונדערליכע פאסירונגען.

מַעֲשֵׂה-נִסִּים, הוּו. (תלמודיש). אַ וואונדערליכע פאסירונג.

מַעֲקָרֵען (מייקרין), צא. "אויס= וואַצען", איבערקעהרען, צור= דערן.

מַעֲרֵב, הַמ. וועסט וועסט=זייט,

מַעֲרֵבִית, הוּו. די תפלות וואָס ווערען צוגעגעבען צום מעריב גע= בעט אום יום טוב.

מַעֲרֵבִית-דְרוֹמִית, (תלמודיש). וועסט=זידליך, אין אַ וועסט=זיד= ליכער ריכטונג.

מַעֲרֵבִית-צְפוֹנִית, (תלמודיש). וועסט=נאָרדליך, אין אַ וועסט=נאָרד= ליכער ריכטונג.

מַעֲרָה (מַעֲרָה), הוּו. (מ. מַעֲרֹת מַעֲרֹת). אַ היהל; אַ געמויער= טעם שטובעל אויפגעשטעלט אויף אַ קבר.

מַעֲרֵיב, הַמ. אַבענד=געבעט.

מַעֲרִיבָה, הוּו. (מ. מַעֲרִיבֹת). שיק= זאל, דאַליע; שלעכטע דאַליע. "אַ אידענ'ס פּרנסה איז יגון ואנחה און זיין גלוק איז אַ מער כה" (שפּו). "דער יצר הרע האָט תמיד די מער כה" (שפּו). .

מַעֲרַת-הַמַּכְסָּה, הוּו. (ביבליש). אַ געוויסע געמויערטע היהל אין פאַלעסטינאַ וואו עס ליגען פאַ= גראָבען די אורפאַטערס און אור= מוטערס פון דעם אידישען פּאָלק.

מַעֲשֵׂה, אַו. אַלס, אין דער ראַלע פון, אווי ווי, אויף דעם שטיי= גער פון. "זיך שטעלען מעשה גביר".

מַעֲשֵׂה, הוּו. (מ. מַעֲשֵׂים). אַ טהאַט, אַ האַנדלונג, אַץ אויס=

ווייל פון שטרוי דארף מען אויפֿגענטליך קיין מעשר ניט געבען).
מַעְשֵׂר עַן, צא. אראָפּגעבען מעשר פון.

מַעְת־לַעֲת וּמַעְת־לַעֲת, המ. (מ.)
מַעְת־לַעֲתוֹן, (תלמודיש). א נאכט מיט א טאָג, פיער און צוואַנציג שטונדען.

מַעְתִּיק, המ. (מ. מַעְתִּיקִים). אי= בערוצער.

מַעֲפָה, חוו. (מ. מַעֲפֹת). א טוך= דעקע וועלכע מע פאַרשפּרייט אויפֿ'ן עמוד אָדער אויף דעם מיט אויף וועלכען מע לייענט און שוהל; א לאַנד=קארטע.

מַפְּוֹלֶת חוו. א רואינע, א'ן איינ= געפאלענעם הויז.

מַפְּוִינִיצֵע, חוו. (מ. מַפְּוִינִיצֵעִים). זעה **מַפְּוִינֶק**.

מַפְּוִינֶק, המ. (מ. מַפְּוִינִיקִים). א דעליקאַטער אָדער פאַרצערטעל= טער מענש, א'ן אויסטראַכטער, א'ן אויסקלייבער.

מַפְּוִינֶס, המ. (מ. מַפְּוִינִסִּים). א באַוואוסטער, א באַריהמטער.

מַפְּוִינֶש, או. אויסדריקליך, דייטליך.

מַפְּוִינֶר, המ. דער וועלכער ווערט אויפגערופען צום לעצטען ביים לייענען אין שוהל און וועלכער לייענט פֿאַר די הפטורה. געבען מ פ פ ט י ר, אויפּרופּען אימיצען צו זאָגען די הפטורה (צם ווערט באַטראַכט אַלס אַ באַזונדערן כבוד צו קריגען מפמיר). "איינער האָט האָלט זויער=מילך, דער

מַעְשֵׂה־קָרוֹם וְקָרוֹם, חוו. אויפֿ= פיהרונג פון סדום, שלעכטסקייט, גרויזאמקייט.

מַעְשֵׂה־שֶׁהֵיָהּ, חוו. (תלמודיש). א זאך וועלכע האָט פאַסירט, א פאַקט.

מַעְשֵׂה־שֶׁשֶׁן, או. "די אַרבייט פון טייוועל", צום אומגליק.

מַעְשֵׂה־יָדֵי (יָדוֹ), מ. (ביבליש). די אַרבייט פון מיינע (זיינע) הענד.

מַעְשֵׂים־בְּכַל־יָוִם, מ. (תלמודיש). פאַקטען פון יעדען טאָג, טעגליכע פאַסירונגען.

מַעְשֵׂים־מַוְבָּיִם, מ. (תלמודיש). גוטע טהאַטען. "מעשים טובים העלפּען ניט, מעשים רעים שאַדען ניט" (שפּו.).

מַעְשֵׂים־רַעִים, מ. (תלמודיש). שלעכטע טהאַטען.

מַעְשֵׂים־מַעֲתוּעִים, מ. (ביבליש). ווילדע זאַכען, סקאַנדאַלען.

מַעְשֵׂה־רִוּוּיִן, צא. רייך מאַכען.

מַעְשֵׂר, המ. (מ. מַעְשֵׂרֹת). א צעהנטיל, דאָס צעהנטע טהייל פון די תבואה און פּרוכטען וועלכע יעדער איד (פאַרצייטען אין פּאַ= לעמטינא) האָט לויט דעם איר= שען דין געמוזט אָפּגעבען פאַר די לויים; א צעהנטעל פון די פאַרדיענסטען וואָס געוויסע פרומע אידען צוטהיילען רעגעלמעסיג פאַר וואָלטהעטיגע צוועקען. פרעגען ווי מע ניט מעשר פון שטרוי, אַרויסווייען פאַלשע פּרוכטקייט

צווייטער מ פ ט י ר (שפון).
 "קיום פוצט זיך איינער אָפּ די
 שטיינעל רופט מען איהם שוין
 אויף צו מ פ ט י ר" (שפון).
 "ער האָט זיך שוין געקויפט
 מ פ ט י ר" (ווער. אויף אימיצען
 וואָס האָט זיך פאַרדרעהט אין אַ
 געשעצט אָדער באַגאַנגען אַ נאַ-
 רישקייט).

מפּוּיִה-תְּקַדוּשׁ, פון זיין הייליגען
 מויל.

מפּוּיִס-זיין, צא. איבערבעטען.
 מ'פּוּל הַמ, מ'פּוּל-קינד, הו. (מ.
 מ'פּוּל-יעקב; מ'פּוּל-קינדער). אַ
 קינד געבוירען טויט (פאר דער
 צייט).

מ'פּוּל-זיין, צש. געבערען אַ טויטעם
 קינד (פאר דער צייט).

מפּוּיִצִי, הַמ. מ. די פארשפרייטערם
 פון —.

מפּוּיִצִי-שְׁפֹתֵי-עֵקֶר, הַמ. מ. די פאר-
 שפרייטער פון דער העברעאישער
 שפראך (מיט דעם נאָמען רופען
 זיך פיעלע פאראייגען וואָס וויער
 צוויק איו צו פארברייטען דאָס
 שטודיום פון העברעאיש).

מפּוּיק, הַמ. דאָס פינטעדע אין דעם
 בוכשטאב "ה" (אין העברעאישע
 ווערטער).

מפּוּלָה, הוּו. (מ. מפּוּלֹת). נידער-
 לאגע, דורכפאל, אָפּשניט. "המנ'ם
 מ פ ל ה". "אויף אַ שלעכטען
 פריץ טאָר מען קיין מ פ ל ה גיט
 בעטען" (שפון).

מפּוּלָפּל, הַמ. שאַרפּוּניגער תּלמִיד-
 דיכט.

מפּוּלָג-זיין, צש. איבערטרײַבען.
 מפּוּלָיען, צא. זעה מ'פּוּל-זיין.

מפּוּלָל-זיין-זיך, צוּו. אַרגומענט-
 רען, דעבאַטירען, דיספּוטירען;
 זיך גריבלען, זיך פאַרטייעפּען.

מפּוּסִיק-זיין, צא. אונטערברעכען,
 אָפּהאַקען (אין מיטען); ריידען
 (אין דאוונגען).

מפּוּצָה-זיין, צא. איבערבעטען,
 פאַרניטיגען.

מפּוּקִיר-זיין, צא. אויפּפּערען;
 לאָזען אויפ'ן צופאַל, לאָזען געהן
 ווי עס געהט. זיך מ פ ק י ר
 זיין, זיך אויפּפּערען.

מפּוּרָגִס-זיין, צא. ערנעהרען.

מפּוּרָקִס-זיין, צא. פאַרעפענטליכען,
 באַקאַנטמאַכען, פּובליצירען.

מפּוּרָשִׁים, הַמ. מ. די (הויפט-)
 קאַמענטאַרען פון תּלמוד.

מפּוּרָח, הַמ. (מ. מפּוּרָחֹת). שלי-
 סעל (צו אַ בוך).

מ"ץ, אב. מו'רְה־צִדְקָה, "דער ריב-
 טיגער לעהרער", אַ רב אָדער אַ
 דיין.

מפּוּצָאָע, הוּו. (מ. מפּוּצָאָעִים).
 איראָנישע פאַראָדיע אויף "מציאה".

מפּוּצָב, הַמ. שטאַנד, צושטאַנד,
 אומשטאַנד, לאַגע, פאַרהעלטניס.

מפּוּצָבָה, הוּו. (מ. מפּוּצָבוֹת). נראָב-
 שטיין, דענקמאַל. "אויף דער
 מצבה וויגען אלע אידען שעה"
 (שפון).

צווייטער מ פ ט י ר (שפון).
 "קיום פוצט זיך איינער אָפּ די
 שטיינעל רופט מען איהם שוין
 אויף צו מ פ ט י ר" (שפון).
 "ער האָט זיך שוין געקויפט
 מ פ ט י ר" (ווער. אויף אימיצען
 וואָס האָט זיך פאַרדרעהט אין אַ
 געשעצט אָדער באַגאַנגען אַ נאַ-
 רישקייט).

מפּוּיִה-תְּקַדוּשׁ, פון זיין הייליגען
 מויל.

מפּוּיִס-זיין, צא. איבערבעטען.
 מ'פּוּל הַמ, מ'פּוּל-קינד, הו. (מ.
 מ'פּוּל-יעקב; מ'פּוּל-קינדער). אַ
 קינד געבוירען טויט (פאר דער
 צייט).

מ'פּוּל-זיין, צש. געבערען אַ טויטעם
 קינד (פאר דער צייט).

מפּוּיִצִי, הַמ. מ. די פארשפרייטערם
 פון —.

מפּוּיִצִי-שְׁפֹתֵי-עֵקֶר, הַמ. מ. די פאר-
 שפרייטער פון דער העברעאישער
 שפראך (מיט דעם נאָמען רופען
 זיך פיעלע פאראייגען וואָס וויער
 צוויק איו צו פארברייטען דאָס
 שטודיום פון העברעאיש).

מפּוּיק, הַמ. דאָס פינטעדע אין דעם
 בוכשטאב "ה" (אין העברעאישע
 ווערטער).

מפּוּלָה, הוּו. (מ. מפּוּלֹת). נידער-
 לאגע, דורכפאל, אָפּשניט. "המנ'ם
 מ פ ל ה". "אויף אַ שלעכטען
 פריץ טאָר מען קיין מ פ ל ה גיט
 בעטען" (שפון).

מְצַד־, פ. פון דער זייט פון — .

מְצַד־רִיבֵּינִים, או. פון אלע זייטען .

מְצַד־יִקְוִין, צא. רעכטפערטיגען, ערקלעהרען אלס גערעכט, פאר= מהיידגען, פארענטפערען .

מְצַד־יִקְוִינ־וִין, צש. (תלמודיש). ערקלעהרען אָדער אָננעהמען אלס גערעכט דעם אורטהייל (פון גאָט) .

מְצָה, הוו. (מ. מְצוֹת). א דינגער פלאַכער קוכען פון ניט=געווייערטען מייג וועלכע אידען עסען אום פסח. "איינגער צו פראצע, זיעבען צו מ צ ה" (שפון). "וואָס קלעקט פאר א סאָלדאט א מ צ ה" (שפון) .

מְצָה־בַּעֲקֵר, המ. (מ. מְצָה־בַּעֲ קערם). איינגער וואָס באַשעפטיגט זיך מיט באַקען מצות. ויצען ווי א מ צ ה - בעַקֵּר, אַרומגען ליידיג א גאַנץ יאָר .

מְצָה־וואַסער, הו. דאָס וואַסער אין וועלכע מע פאַרמישט דאָס מעהל פון וועלכען די מצות ווע= רען געמאַכט. געהן ווי מ צ ה - וואַסער, שנעל פּערקויפט ווערען, האָבען א גרויסען אָפּ= גאַנג. לויפּען ווי גאָך מ צ ה - וואַסער, לויפּען מיט אימפּעט .

מְצָה־שְׂמוֹרֶה, הוו. מצה געמאַכט פון מעהל אויף וועלכע מע האָט באַזונדערע אַכט געגעבען עס זאָל ניט געווייערט ווערען. זעה מְצָה־מִץ .

מְצָה, הוו. (מ. מְצוֹת). א גע= באַט, א רעליגיעזע פאַרשריפט; א פרומע שטאַט. א מ צ ה אויף

איהם, רעכט אויף איהם . פאר= קויפּען מצוות, פאַרקויפּען (אין שוהל) הגבה גלילה אָדער אַנדערע עהנליכע כבודים. "עס איז אַ מ צ ה אַ אידען צו באַגראָבען" (שפון). "דריי מצוות קריבען פון האַלו אַרום: אַ צו גרויסער אַפיקומן, אַ ווינטערדיגער שלש= מעודות און די מציצה פון אַ גרוי= סען גר" (שפון) .

מְצָה־לְחֵם, עס איז אַ מצוה צו מאַכען וויינגער (אַ ווערטער וואָס מע זאָגט ווען מע געהט עפעס פון אַ קאַרגען) .

מְצָה־שְׂנִיעַ, הוו. (מ. מְצָה־שִׁי ניצעם). זעה מְצָה־שִׁי־נִיק .

מְצָה־שִׁי־נִיק, הוו. (מ. מְצָה־שִׁי־נִיקעם). זעה מְצָה־שִׁי־נִיק .

מְצָוֶה, הוו. (מ. מְצוֹוֹת). זעה מְצָוֶה .

מְצוֹרֶע, המ. (מ. מְצוֹרֶעים). א קרעציגער; הוו. דער גאַמען פון דער אַכט און צוואַנציגסטער סדרה .

מְצוֹת־לֹא־תַעֲשֶׂה, הוו. (מ. מְצוֹת־לֹא־תַעֲשֶׂה). זעה לֹא־תַעֲשֶׂה .

מְצוֹת־עֲשֶׂה [עֲשֶׂה], הוו. (מ. מְצוֹת־עֲשֶׂה [עֲשֶׂה]). זעה עֲשֶׂה .

מְצוֹת־אִשְׁהוֹינָה, המ. (ביבליש). "דער שטערן פון אַן אויסגעלאַ= סענער פרוי", אַ קופּערניגער שטערן, אונטערשעמטקייט .

מְצוֹיָה, הוו. (מ. מְצוֹיֹת). "אַ געפונגען זאָך", אַ ביליגער אייג= קויף. עס איז אַ מ צ ה פון אַ גב, עס איז שפּאַט=ביליג. וואָס

איז די מציאה מיט איהם?
וואָס געהמט ער זיך איבער?
"דאָס גאַנצע געלט געהט אוועק
אויף מציאות" (שפּו.).

מציאות, הוו. די ווירקליכקייט.

מצייל-וויין, צא. רעטען, העלפען.

מציצה, הוו. דאָס אויסוויגען פון
דעם בלוט נאָך דער באַשניידונג.
געבען מציצה, באַעהרען אים
מיצען מיט דער צערמאָניע פון
מציצה.

מצייל-וויין, צש. האָבען גליק.

מצימצם-וויין, צא. באַשרענקען; גענוי
בארעכענען, גענוי צופאַסען.

מציצת, הוו. די קאַפּ-באַדעקונג
פון אַ טויטען.

מציצער-וויין, צא. שמערצען, וועה-
מאָן, באַטריבען.

מציצת (מציצת-וויין), צא. צוואַמענ-
רעכענען, אַרײַנרעכענען, צורע-
כענען. מצרף-וויין צום בענ-
שען, צורעכענען (אַ וויטיגע פּער-
וואָן) כדי צו בענשען מיט מומן.

מקיבל, המ. (מ. מקיבלין). אַ
געהמט; איינער וועלכער געהמט
צדקה.

מקיבל-באָה-וויין, צא. צונעה-
מען מיט ליבשאַפט, וויין צופּרידען
מיט, גערודיג אויסשטעהן.

מקיבל-ניחתי-וויין, צא. האָבען פּאַר-
געניגען, אָנקוועלען.

מקיבל-פּנים-וויין, צא. (תלמודיש).
אויספּעהמען, עמפּפּאַנגען, געהן
אַנטקעגען.

מקיבל-הויין, צש. (תלמודיש).
באַפּעמטיגען אַין אָפּמאָך אָדער
קאָנטראַקט דורך דעם וואָס ביידע
צדדים געהמען אָן אין דער האַנד
די עקען פון אַ פּאַטשיילקע.

מקיבל-שבת-וויין, צש. אויפּנעה-
מען אָדער איינזווייגען דעם שבת,
וואָגען לכּוֹנֵנְנָה. (ווי.).

מקיבלין-וויין, צוו. זיך פּערדע-
רען, קומען פּאַראַויס, לויפּען
אַפּריהער.

מקיבלין-וויין, צא. ווידמען, אָפּגע-
בען, אָפּפּערען.

מקיבלין-נאָ, או. (תלמודיש). פון
פּריהער, פון לאַנגע צײַטען.

מקיבלין, הוו. זעה פּיתח-מקיבלין.

מקיבלין-וויין, צא. זיך פּאַרלאָבען מיט
(דורך דעם וואָס מע טהוט אָן
דער פּאַרלאָבטער אַ רינג אָדער
מע גיט איהר אין דער האַנד אַ
ווערט-וואָך).

מקיבלין-שם (השם) וויין, צש.
(תלמודיש). "הייליגען דעם נאָמען
(פון גאָט)", טהאָן אַ העלדישע
טהאַט פון גאָטס וועגען, זיך אויפּ-
אַפּפּערען.

מקיבלין, המ. (מ. מקיבלין). זעה
ביעל-מקיבלין.

מקיבלין, הוו. (מ. מקיבלין, מקיבלין).
דאָס וואַבער אין וועלכען מע
געהט טבילה. "אין מקוה לאָזט
מען איבער אַלע עברות" (שפּו.).

מקיבלין-ווערען, צל. פּאַרווירקליכט
ווערען, געשעהן.

מְקַיִם, חַם. (מ. מְקַיְמוֹת). אֵין

אָרַט, א פּלאַץ; א שטאַרט, א לאַנד. אין ווייטע טקומות, אין ווייטע לענדער. מְקוֹם (מְקוֹם)־מְנוּחָה, חַם. אֵין אָרַט פון רוה. מְקוֹם (מְקוֹם)־מְקַלָּם, חַם. אֵין אָרַט וואו זיך צו רעטען, א צופלוכט, א היים. מְקוֹם־קָדוֹשׁ, חַם. "א הייליגער אָרט", א שוהל. מְקוֹנֵן, חַם. דער קלאַנגער, דער פאַרפאַסער פון איכה. "דאַרויף קלאַנגט דאָך דער מ ק ו נ ן" (ווער. — אָמט פאַראַדירט: "דא" רויף קלאַנגט דאָך דער ממקומך"). מְקוֹר, חַם. (מ. מְקוֹרִים). קוואַל, אורשפּונג, אָנהויב. מְקַח (מְקַחַח), חַם. (מ. מְקַחִים). פּרייז. מְקַח־מְמַכֵּר (מְקַח־וּמְמַכֵּר). חַם. (תלמודיש). קויף און פאַרקויף, האַנדעל. מְקַח (מְקַח־מְטָעוֹת), חַם. (תלמו" דיש). אֵין אַייגקויף אָדער א האַנג דעל וועלכער איז געמאַכט געוואָרן רען דורך אֵין אירטהום אָדער א שווינדעל. מְקַמְרֵג, חַם. (מ. מְקַמְרֵגִים). באַשולדיגער, באַשולדיגענדער אַד= וואָקאַט; באַשולדיגענדער ענגעל. מְקַמְרֵג־וויין (אויף), צש. אַנגרערען שלעכטס, בריינגען באַשולדיגונגען. מְקַיֵּין, צש. ברעכען, אויסברעכען (פון באַגען).

מְקַיִם, חַם. זש. זעה מְקַיִם. מְקַיִל, חַם. איינער וואָס איז שטענדיג גענייגט צו ענטשיידען רע= ליגענע פּראַגען אויף א גרינגער אָרט. זעה מְקַמְרֵג.

מְקַיִם־וויין, צא. ערשילען, אויס= פילען, טהאַן, פאַרריכטען.

מְקַיִם־פֶּסֶק (פֶּסֶק)־וויין, צש. אויס= פיהרען דעם אורטהייל (פון גע= ריכט).

מְקַנָּא, חַם. (מ. מְקַנָּאִים). באַניי= דער, נישט־פאַרניגער.

מְקַנָּא־וויין, צא. באַניידען, נישט פאַרניגען.

מְקַרֵּף, חַם. א קורץ פאַסיקעל וואָס דיענגט אַלס פאַרבינדונגס=צייכען צווישען צוויי ווערטער (אין העכט איש).

מְקַפֵּיד, חַם. (מ. מְקַפֵּידִים). א קאַפּ= רינגער מענש; אֵין איבערקלייבער, א פּעדאַנט.

מְקַפֵּיד־וויין, צש. זיין גענוי, גענוי אָפּהיטען, איבערקלייבען.

מְקַצֵּן, חוה. דער נאַמען פון דער צעהנטער סדרה (ווי).

מְקַצֵּר־וויין, צא. פאַרקירצען, מאַ= כען קורץ; זיך פאַסען קורץ.

מְקַצֵּר־וויין (וויין)־וויין, פאַר= קירצען (אימיצען) די טעג (און יאָהרען), פאַרבישערען דאָס לע= בָּען.

מְקַצֵּת, חַם. א קליינער טהייל, א ביסעל, א קלייניגקייט.

מְקַצֵּת, חַם. א קליינער טהייל, א ביסעל, א קלייניגקייט.

מְקַצֵּת, חַם. א קליינער טהייל, א ביסעל, א קלייניגקייט.

מְקַצֵּת, חַם. א קליינער טהייל, א ביסעל, א קלייניגקייט.

מְקַצֵּת, חַם. א קליינער טהייל, א ביסעל, א קלייניגקייט.

מְקַצֵּת, חַם. א קליינער טהייל, א ביסעל, א קלייניגקייט.

וועגס איז קיין מ ש א ניט" (שפון).

מ'ש'א-וּמ'תן, המ. (תלמודיש). נעה= מען און געבען, קויף און פאר= קויף, האַנדער. "דער בעסטער מ ש א - ו מ תן איז מיט גאָט" (שפון).

מ'ש'א-כְּבָרָה, הוו. (ביבליש): קְבֹד'. א שווערע לאַסט.

מ'ש'א-פְּנִים וּפְנִים, המ. (ביבליש). פארטייליכקייט.

מ'ש'ב'י-צוויין, צא. באַשווערען (בייזע נייסטער א. ד. ג.).

מ'ש'ב'ת-ל'ש'ב'ת, (תלמודיש). פון שבת צו שבת, איין מאָל אין וואָך.

מ'ש'ג'י'ח, המ. (מ. מ'ש'ג'י'ח). אויפזעהער, אַכטגעבער (אויף א רעליגיעזער אָדער וואָהלאַהעטיגער אנשטאַלט).

מ'ש'ג'י'ח-זוין, צש. אַכטונג געבען, אויפפאַסען.

מ'ש'ד'ך-זוין, צא. פאַרהייראַטמען, צונויפבריינגען (אַ הייראַטם-פאַר= טיי). מ ש ד ך - ז ו י ן זיך, זיך פאַרבינדען (מיט אימעצען) דורך הייראַט.

מ'ש'ה, אנט. דער גאָמען פון דעם ווהן פון עמרם און פון יוכבד, וועלכער האָט אַרויסגעפיהרט די אידען פון מצרים און האָט זיי גע= געבען די תורה וועלכע ער האָט געקריגען פון גאָט אויפ'ן באַרג סיני, ווי די ביבעל דערצעהלט. א מ ש ה (אַמעריקאַניש) א פּראָסטער אַנוויסענדער איד. "רב

מ'ר'חיק-זוין, צא. דערווייטערען, זיך האַלטען פון דער ווייט.

מ'ר'חץ, המ. (מ. מ'ר'חץ-אות, מ'ר'חץ-ציען). שוויץ=באָד.

מ'ר'חק, המ. (מ. מ'ר'חקים וּמְרַחֵם). א ווייטקייט, א ווייטע שטרעקע, א ווייטער פאַרוואָרפענער פּלאַץ. פאַהרען אין די מרחקים, פאַה= רען אין ווייטע לענדער.

מ'ר'חק-רב, המ. א ווייטע שטרעקע.

מ'ר'חש'ן, המ. זעה חש'ן.

מ'ר'י'דה, הוו. (מ. מ'ר'י'דות). א'ן אויפשמאַנד, א בונד, א רעוואָ= לוציאָן.

מ'ר'כ'א-מ'פ'קא, געוויסע צוויי מראָפּ= צייכענס: " (מרכא) און " (מפחא). פיס ווי א מ ר כ א - מ פ ח א, קרומע פיס.

מ'ר'עיש-עו'לם (עו'ל'מות)-זוין, צש. (תלמודיש). איינליגען די וועלט, מאַכען א ליאַרעם.

מ'ר'פ'א-ל'שון, (ביבליש). די היי= לונג (ד. ה. די רייד) פון דער צונג. "אויף מ ר פ א - ל ש ו ן קומט אַ מתנת יד" (שפון. — ד, ה. פאַר ריידען קריגט מען אָפּט קלעפּ).

מ'ר'ש'ע'ת, הוו. א שלעכטע בייזע פרוי.

מ'ר'ת, הוו. מאַדאַם, פרוי. מ ר ת פּרומע תחיה, פרוי פּרומע זאָל לעבען.

מ'ש'א, הוו. (מ. מ'ש'אות). לאַסט, שווערע לאַסט. "ברויט אונטער=

משה מעג מאשקע מאָר ניט" (שפון).
מ'שהרבונו, המ. אונזער לעהרער משה. "משה-רבו האָט מיט די אירען אויך ניט געקענט אויסקומען" (שפון).
מ'שוּג'ע, א. (מ. מ'שוּג'עים). פאר-ריקט, וואַהנינג; ווילד, צו-רייצט, צוטראַגען, קאפּריווע. מ'שוּגע אויף טויט, זעהר פּאַרריקט, זעהר ווילד. "פּרוּש און געוונד און מ'שוּגע" (ווער). "אז מע זאָגט מ'שוּגע גלויב" (שפון). "ביסטו מ'שוּגע לאָז דיך בינדען" (שפון). "מ'שוּגע מטורף און פּאַרדעקט נאָר יענעם די קאָפּ" (שפון).
מ'שוּג'עים-היו, הו. (מ. מ'שוּג'עים-היוער). דול-היו, אירענהיו.
מ'שוּג'עין, א. פּאַרריקט, וואַהנינג. "מ'שוּגע נע גענו מ'שוּגע" נע גריווען" (שפון). "איטלי" כער מ'שוּגע'נער ווערט אום תמוז קלאָר" (שפון). "אלע מ'שוּגע'נע שלאָגען יענעם די פענסטער אויס" (שפון).
מ'שוּג'עית, הו. (מ. מ'שוּג'עיתען). פּאַרריקטהייט, וואַהנין; קאפּריו, פּאַרוועלעניס, ווילדער געדאַג-קען.
מ'שוּג'ה, מ'שוּג'הזיון, צא. אויס-גלייכען, באפּריווען, פּאַרנוטי-נען, באַצאָהלען. מ'שוּג'הזיון אימיצען פּאַר ויין טרחה, באַצאָה-לען אימיצען פּאַר ויין מיה.
מ'שוּג'ח, המ. (מ. מ'שוּג'חים). א געשקטער, א געזאַנדטער; א

ריווענדער אַנענט; איינער וועל-כער פּאָהרט אַרום קלייבען געלט פּאַר אַ רעליגיעזע אַדער וואַהל-מהטיגע אַנשטאַלט.
מ'שוּג'חת (איינענליך **מ'ש'חת**), הו. (מ. מ'שוּג'חתיען). אַנשיקע-געם.
מ'שוּג'לש, א. דרייפּאַכיג. אַ הדם וואָס איז מ'שולש, אַ הדם וואָס זיינע בלעטער וואַקסען צו דריי אין אַ רייה (די פּרומע געברויכען בלויז אַועלכע הדסים).
מ'שוּג'מד, המ. (מ. מ'שוּג'מדים). אַ געטויפטער איד; אַן אויס-וואורף, אַ שורקע. "בעסטער צעהן מ'שומדים איידער איין שלעכטע ווייב" (שפון). "דעם אידען איז אַ מאָהל בעסטער ווי דעם מ'שומד: דער איד קען זיך שמד'ען, דער מ'שומד ניט" (שפון). "אַ מ'שומד אין דער משפּחה קומט אַמאָל אויך צוגיין" (שפון).
מ'שוּג'מדי-להב'עים, המ. זעה מ'מ'מדי-להב'עים.
מ'שוּג'מדיסקע, א. אַבנענדיג די אייגענשאַפט פּון אַ משומר; זעהר פּאַרדאָרבען.
מ'שוּג'דת, מ'שוּג'דתישע, הו. (מ. מ'שוּג'דתישעם). זעה מ'שוּג'מד.
מ'שוּג'גה, א. ווילד, פּרעמד, אונגע-הייער.
מ'שוּג'גהדיג, א. זעה מ'שוּג'גה.
מ'שוּג'קד, א. פּאַרשקלאַפט, אונט-מערוואַרפען, אונטעריאָכט; פּאַר-פּעליכטעט, געצוואַנגען.

קְשׁוּפָע, או. קרוב, אין א קרומער ליניע.

קְשׁוּפֶע־דיג, א. זעה קְשׁוּפָע.

קְשׁוּרֶר, המ. (מ. קְשׁוּרֶרִים [קְשׁוּרֶרִים]). א זינגער, א כּאָר־זינגער; א דיכטער, א פּאָעט.

קְשׁוּח־זיין, צא. באשטעכען, אונטערקויפּען, געבען חאבאר.

קְשׁוּחִית, המ. (מ. קְשׁוּחִיתִים). צושטערער, פּאָרניכטער, איינער ווערדער מאכט אָן שְׁאָדען; א טייוועל.

קְשׁוּג־זיין, צא. באגרייפּען, פּאַרשטעהן.

קְשׁוּיִם, המ. (מ. קְשׁוּיִחִים). "דער געזאלבטער", דער דערליינער אויף וועלכען דאָס אידישע פּאָלק וואַרט (לויט דער טראַדיציאָן וועט ער אַרויסקומען פון דעם קעניג דוד'ס פּאַמיליע). פּאַלשער מ ש י ח, איינער פון די פּיעלע פּאַרפּיהרערס וועלכע זיינען ערשיענען פון צייט צו צייט צווישען דעם אידישען פּאָלק און האָבען זיך אַרויסגעגעבן געבען אַלס דערליינערס געשיקט פון גאָט. "וואַרטען ווי אויף מ ש י ח'ן". "אז מ ש י ח וועט קומען וועלען אַלע קראַנקע גע-היילט ווערען נאָר דער נאַרר וועט אַ קאַלעקע בלייבען" (שפּור).

קְשׁוּיִם־בֵּן־דָּוִד, המ. דער געזאלבטער (ערליינער) דער זוהן פון דוד. זעה קְשׁוּיִם.

קְשׁוּיִם־בֵּן־יוֹסֵף, המ. דער געזאלבטער (דערליינער) דער זוהן פון יוסף (עס ווערט גענלויבט אז איידער

עס וועט קומען דער ריכטיגער דערליינער פון דעם אידישען פּאָלק וועלכער וועט שטאַמען פון דוד'ס פּאַמיליע וועט זיך צוערשט באַ-וויווען אַ דערליינער פון דעם שטאַם פון יוסף וואָס וועט פּרֹו־בירען אויסליינען דאָס אידישע פּאָלק, אָבער ויין אויסלייונג וועט קיין האַפט ניט האָבען און ער וועט פּאַלען באַזייענט פון זיינע פּיינד; ערשט נאָך איהם וועט קומען דער ריכטיגער דערליינער "משיח בן דוד".

קְשׁוּב־זכור, המ. (תלמודיש). אונטער נאַטירליכער פּאַרקעהר צווישען מענער.

קְשׁוּבֹן, המ. (מ. מְשֻׁבֹּת). א פּאַנז, אַ פּאַרזעצטער געגענט-שטאַנד, אַ זאַלאָג, אַ זיכערהייט. "מ ש כ ון ביר שלום בקעשענע" (שפּור).

קְשׁוּבִיל, המ. (מ. מְשֻׁבִּילִים). אַן אויפגעקלעהרטער. זעה הַשְׁבָּלָה.

קְשׁוּבֵן, המ. דאָס (גאָמעס) געגענט וואָס אידען האָבען אויפגעשטעלט אין דער וויסמע, ווי די ביבעל דערצעהלט.

קְשׁוּב־זיין, צא. באַרווישען.

קְשׁוּל, המ. (מ. מְשֻׁלִים). פּאַבעל, אַלעגאָריע, אַנעקדאָטע; צונגלייך, ביישפּיעל. געבען אַ מ ש ל, גע-בען אַ ביישפּיעל. "עדער מ ש ל האָט זיין נמשל" (שפּור).

קְשׁוּל־חֲמִנּוֹת, (ביבליש). די אייגנ-פּיהרונג צו שיקען איינער דעם אַנדערען עסען-זאַכען און נעטראַנע-

מְשַׁנֶּה מְקוֹם מְשַׁנֶּה מְזוּל, (תל-מודיש). דער וועלכער ענדערט דעם פלאץ ענדערט זיין גליק.

מְשַׁנֶּה יְשָׁם-זוּיין, צש. ענדערען דעם נאָמען (געוועהנליך: פון א גע-פעהרליך-קראנקען אלס א מיטעל צו ברעכען די קראנקהייט).

מְשַׁנֶּה תּוֹרָה, הווי. (ביבליש). "די וויעדערהאלונג פון דער תורה", דאָס בוך דברים (ווי).

מְשַׁנֶּה יוֹת (מְשַׁנֶּה יוֹת), דער טעקסט פון דער משנה אָהן דער גמרא (ועה תלמוד); א באַנד פון משניות (מ. מְשַׁנֶּה יוֹת יען).

מְשַׁנֶּה יְעָר-זוּיין, צש. פארמוטהען, טרעפען, אויסרעכענען; זיך פאַר-שטעלען.

מְשַׁפֵּקָה, הווי. (מ. מְשַׁפֵּקוֹת), פא-מיליע, פארוואַנדשאַפט; פארוואַנד-טע פערזאָן. "אויטליכע משפחה האָט זיך איהר גע'מרהה" (שפוי). "עס בלייבט אין דער משפחה"

(ווער). "אָן דעם איז קיין ברכה וואָס רעדט אויף זיין משפחה" (שפוי). "ווער עס האָט א גע-האנגענעם אין דער משפחה פאר דעם זאָל מען קיין שמריק ניש דערמאָנען" (שפוי). "אז מען האָט ליעב די ווייב האָט מען ליעב איהר משפחה" (שפוי).

מְשַׁפֵּחַ יָמַע, הווי. (פארעכטליך). ועה מְשַׁפֵּחָה.

מְשַׁפֵּחַ, דע. (מ. מְשַׁפֵּחִים). אור-טהייל, געריכטס-אורטהייל; פראָ-צעס. "גאָט איז גערעכט און זיין משפט איז גערעכט" (ווער).

קען אום פורים; פורים-געשאַנק. ועה שְׁלַח-מִנּוֹת.

מְשַׁלְּחֵי-זוּיין, צא. אוועקשיקען, ארויסשיקען.

מְשַׁלֵּי, דער נאָמען פון א ביב-לישען בוך וואָס ענטהאלט מאָ-ראל-לעהרען און שפריכווערטער פון קעניג שלמה.

מְשַׁלֵּי-זוּיין, צא. אוינלעגען ביי א שליח.

מְשַׁלְּמֵעַן, צא. באַצאָהלען.

מְשַׁלְּעַן, צש. רעדען מיט פאכעלען אָדער מיט אַנקערקאָמען.

מְשַׁמְּחֵי-זוּיין, צא. דערפּרעהען, מאַכען לוסטיג. זיך משמח-זיין, זיך לוסטיג מאַכען, הוליען.

מְשַׁמְּעוֹת, אור. ווי עס ועהט אויס, ווי עס שיינט.

מְשַׁמֵּשׁ, דע. (מ. מְשַׁמֵּשִׁים). בא-דיענער.

מְשַׁמֵּשׁ-זוּיין, צא. באַדיענען.

מְשַׁמֵּשׁ-מְשַׁמֵּשׁ-זוּיין, צש. (תלמוד-דיש). צוזאמענקומען געשאלעכט-ליך.

מְשַׁנֶּה, הווי. א געוויסער טהייל פון תלמוד (ווי); א'ן איינציגער פא-ראגראף פון דער משנה (מ. מְשַׁנּוֹת).

מְשַׁנֶּה-זוּיין, צא. פארענדערטן, ענדערען, בייטען; בייטען אָדער נישט האַלטען וואָרט.

מְשַׁנֶּה-בְּבִרְוֹ, דע. און אונזער וואָס בייט זיין וואָרט, איינער וואָס האַלט נישט זיין צוואַנג.

בייץ משפט מוז מען ביידע צדדים אויסהערען" (שפון).
 מ'שפ'ט'ים, הוו. דער נאָמען פון דער אכצעהנטער סדרה (ויו).
 מ'ש'פ'ט'יען, צא. ריכטען, אורטהיי= לען. זיך משפט'ען, זיך פראָצעסירען, זיך סודיען. פאר' = משפט'ען, פאראורטהיילען. צו' משפט'ען, פאראורטהיי= לען.
 מ'שפ'ר'ע-זיוין, צא. באַזיינמלוסען, זיינמלוסען.
 מ'ש'ק'ה, הוו. (מ. מ'ש'ק'ו'ת, מ'ש'ק'א'ות). א געטראַנק; שטאַר= קעם געטראַנק. "עם איז ניטאָ קיין שלעכטע משקה פאַר אַ שיכור, קיין שלעכטע מטבע פאַר אַ סוחר און קיין מיאוס'ע נקבה פאַר אַ נואף" (שפון). "אַ יתומה איז אַ וואָלוועלע משקה" (שפון).
 מ'ש'ק'ו'ת, הוו. גלויבעוויכט, בוי= לאַנג. שטעהן אויף משקול'ת, שטעהן אויף אַ וואַקעלדיגען פלאַץ, זיך קוים האַלטען.
 מ'ש'ק'ל, המ. געוויכט, וואַג; מאָס (אין פאָעזיע).
 מ'ש'ק'ר-זיוין, צש. וואָגען ליגען.
 מ'ש'ר'ת, המ. (מ. מ'ש'ר'ת'ים). דיע= נער, באַדיענטער, אָנגעשטעל= טער. "פון אַ שלעכטען משרת האָט דער בעל-הבית נאָר צרות" (שפון). "זוי די שרות אזוי איז דער משרת" (שפון).

מ'ש'ר'ת'טע, הוו. (מ. מ'ש'ר'ת'טעם). זעה מ'ש'ר'ת.
 מ'ש'ר'ת'יק'ה'ל'ת, מ. די אָנגעשטעל= טע פון דער געמיינדע.
 מ'ש'ר'ת'ל-זיוין-זיוף, צוו. זיך באַמיהען, זיך אַייגנשטעלען, האַראַטיסטווען.
 מ'ש'ר'ת'ה, הוו. (מ. מ'ש'ר'ת'ות). מאָהל= צייט, הוליאַנקע.
 מ'ש'ר'ת'ה-זש'מ'קה, הוו. (ביבליש). אַ מאָהלצייט און אַ הוליאַנקע, אַ הוליאַנקע.
 מ'ש'ר'ת'ין-זיוין, צש. אָפּשלאָגען וואַסער.
 מ'ש'ר'ת'ין-זיוין-זיוף, צוו. זיך באַמיהען= ליגען, געהען אַז' אַנטהייל.
 מ'ת' (מ'ת), המ. (מ. מ'ת'ים). אַ טויטער. "זוי די מ'ת'ים עסען אזא פנים האָבען זיי" (שפון). "זוען צוויי מ'ת'ים געהען טאַנצען ווער וועט שבת מאַכען" (שפון).
 מ'ת' (מ'ת)-מ'צ'י'ה, המ. (מ. מ'ת'י'ר-מ'צ'י'ה). אַ טויטער וועלכען די געמיינדע מוז באַערדיגען אויף איהרע קאָסטען.
 מ'ת'א'ס'ף-זיוין-זיוף, צוו. זיך פאַר= זאַמלען.
 מ'ת'ב'ו'ד'ר-זיוין-זיוף, צוו. זיך אָפּזונ= דערען, לעבען אין איינזאַסקייט.
 מ'ת'ב'ו'ג'ן-זיוין-זיוף, צוו. זיך באַ= טראַכטען, זיך אַריינטראַכטען.
 מ'ת'ג'ב'רוין-זיוף, צוו. זיך שטאַרקען (איבער'ן יצירהרע א. א. וו.).
 מ'ת'נ'ד'ה, מ'ת'נ'ד'ה-זיוין-זיוף, צוו. באַקענען (אויף זינד), באַרייען;

זאָנען דאָס געבעט פון יודוי.
מ'תנב'ם-זיין-זיך, צוה. דיספוטירען,
 דעבאטירען, זיך שמריימען, זיך
 האמפערען.
מ'תון, המ. א געלאסענער אָדער
 רוהיגער מענש.
מ'תוק'מרב'ש', (ביבליש). זיסער
 פון האַנגי, זעהר זיס, זעהר אַנג-
 גענעהם.
מ'תוק'מנ'פת, זיסער פון פּעך (א)
 פאראַדיע אויף **מ'תוק'מרב'ש'** (ווי).
מ'תוש'לח, אנג. דער נאָמען פון א
 געוויסען מאַן וועלכער האָט גע-
 לעבט פאַר'ן מבול און האָט ער-
 רייכט דאָס עלטער פון 969 יאָהר,
 ווי די ביבעל דערצעהלט.
מ'תס'יב, **מ'תס'ייב-זיין-זיך**, צוה.
 זיך פאַרפליכטען, פאַרשפרעכען.
מ'תס'ים-זיין-זיך, צוה. זיך קליגען.
מ'תס'תן-זיין-זיך, צוה. זיך פאַרבינדען
 דורך היראטה (מיט אימיצען).
מ'תנ'אש ומ'תנ'אש-זיין-זיך, צוה.
 פאַרצווייפלען.
מ'תנ'חס-זיין-זיך, צוה. שמאָלצירען,
 זיך ריהמען (מיט א געוויסען
 פאַרוואַנדטען).
מ'תנ'יאש. זעה **מ'תנ'יאש**.
מ'תנ'יחס, זעה **מ'תנ'יחס**.
מ'תנ'יעץ-זיין-זיך, צוה. זיך באַרא-
 מהען.
מ'תנ'יקות, הוו. זיסקייט, אַנגענעהם-
 קייט.

מ'תקת [מ'ת'קת], הוו. (מ'ת'כות).
 מעטאל.
מ'תיר-זיין, צא. ערלויבען, ערקלע-
 רען אַלס געוועזליך.
מ'תיר-אַסור'ים, המ. (ביבליש). א
 באַפרייער פון געפאַנגענע.
מ'תיר-ד'ם [ד'ם]-זיין, צא. (תלמו-
 דיש). ערקלערען אימיצען בלוט=
 פריי, ערקלערען אימיצענ'ס לעבען
 אויסער דעם שוץ פון דעם (אידי-
 שען) געזעץ.
מ'תיר-נ'דר [נ'דר]-זיין, צא. אויפ-
 לייען א נדר (ווי), ערקלערען
 א נדר אַלס ניש בינדיג. זעה
מ'תיר-נ'דר'ים.
מ'תכ'וון, **מ'תכ'ון** [מ'תכ'ון], זעה
מ'כ'ון.
מ'ת'מיד, המ. (מ. **מ'ת'מיד**). א
 פרויסגער שילער, א פלייסגער
 מענש.
מ'ת'ן, צש. (וואולגאר) שטארבען,
 קראַפירען.
מ'ת'ן-ב'סתר, המ. (ביבליש). א
 געהוימער געשאַנק (צו אָרעמע
 לייט); באַשטעכונג, האַבאַר; א
 קלאַפּ אין די אונטערשטע טהיי-
 לען פון קערפער.
מ'ת'ן-ת'רה, המ. (תלמודיש). דאָס
 געבען פון דער תורה צו דעם
 אידישען פאָלק אויף דעם באַרג
 סיני. קומען נאָך **מ'ת'ן-ת'רה**,
 קומען צו שפּעט.
מ'תנ'גד, המ. (מ. **מ'תנ'גד'ים**). א
 גענגער; אייגער וועלכער איז א
 גענגער פון אָדער געהערט ניש צו

דער סעקטע פון חסידים.
 מתנגד-זיין-זיך, צווי. זיך שטעלען
 אנטקעגען, פראָטעסטירען.
 מת'נה, הווי. (ט. מת'נות). גע=
 שאַנק, פּרעזענט, גאָב.
 מת'נה-לך'ך-ישה, הווי. דרשה-גע=
 שאַנק. זעה לך'ישה.
 מת'נ'צ'ל-זיין-זיך, צווי. זיך ענטשול=
 דיגען, זיך פארענטפערען.
 מת'צ'ת-יד, חמ. (ביבליש). געשאַנק,
 פּרעזענט; באַשטעכונג; האַבאר;
 אַ זעץ מיט דער האַנד.
 מת'צ'ק-זיין-זיך, צווי. זיך באַשעפ=
 טיגען.
 מת'צ'ק'ים, חמ. מ. די וועלכע
 גרייכען צו דעם טויטען צו דער
 באַערדיגונג.

מת'פ'ל, חמ. (מת'פ'לים). אײ-
 גער וועלכער דאווענט.
 מת'פ'ל-זיין, צש. בעטען, דאווענען.
 מת'קן-זיין, צא. פארריכטען, ווי=
 דער אויפריכטען (א וינדיגע זעלע
 דורך געוויסע מיסטישע אָדער קא=
 באַליסטישע מיטלען).
 מת'קן-זיין-זיך, צווי. קריגען קנאה
 (אויף אימיצען).
 מת'ר'ה-זיין, צא. אָנזאָגען, וואַרנען.
 מת'ר'ק-זיין-זיך, צווי. זיך דערוויי-
 טערען.
 מת'ר'עם-זיין, צווי. מורטלען אויף,
 זיך באַקלאַגען אויף, אונצופרידען
 זיין מיט.

ג.

ג. חמ. דער פּערזעחנטער בוכ=
 שטאַב פון דעם אידישען אַלף-
 בית; אין צעהלען גערעכענט אַלס
 50. צום ענד פון אַ וואָרט גע=
 שריבען "ן". זעה ג'ן.
 גא, "גא האַלב-געבראָטען", "גא
 איז איין און פּופציג" (ווערטלאַך
 וואָס מע זאָגט צו איינעם וועלכער
 זאָגט אָפּט "גא" אָדער "גו").
 גאום, (ביבליש). "דאָס וואָרט פון",
 אונטערזייכענט פון (א וואָרט

וואָס מע שטעלט ביי אידען פאַר
 דער אונטערשריפט, אין אַ בריעף
 אָדער אַ דאָקומענט).
 ג'אָף, חמ. ביהלעריי, געשלעכט=
 ליכע אויסגעלאַסענהייט, פּראָסטי-
 טוציאַן, זנות.
 גאָב, די באַדייטונג פון העברעאיש
 שע ווערטער מיט דעם אידישען
 פּאַרוואָרט "גאָב" מוז געווכט
 ווערען אונטער דעם וואָרצעל-
 וואָרט.

ג'בול־קָה, חמ. (תלמוריש). שמו־
 ציגע אויסגעלאסענע רייד.
 נְבִיאָה, חמ. (מ. נְבִיאִים). א'ן עקל־
 האפטער אָדער געמיינער מעגש.
 נְבִיאִיק, חמ. (מ. נְבִיאִיקעס). זעה
 נְבִיאָה.

נְבִיאִיקייט, חוּ. א'ן עקעלהאפטע
 אָדער געמיינע פּערזאָן.

נְבִיאִי, חמ. (מ. נְבִיאִים). אויס־
 ערוועהלטער, דעלעגאט, דעפּו־
 טאט.

נְבִיא, חמ. (מ. נְבִיאִים). איינער
 וועלכער זאָגט פּאַראַויס די צו־
 קונפט, אַ פּראָפּעט. "דאָס אַרץ
 איז אַ האַלבער נבִיא" (שפּוּ).
 "ווען אַלע מעגשען וואָלטען גע־
 ווען נבִיאִים וואָלטען ניט
 געווען קיין ענייִם" (שפּוּ). "אַ
 נאַנצער נאַר איז אַ האַלבער
 נבִיא" (שפּוּ).

נְבִיאָה, חוּ. (מ. נְבִיאִוֹת). זעה
 נְבִיא.

נְבִיאִהִישׁע, חוּ. (מ. נְבִיאִהִישׁעס).
 זעה נְבִיא.

נְבִיאִוֹת, חוּ. זעה נְבִיאָה.
 נְבִיאִים, חמ. מ. "די פּראָפּעטען",
 די ביכער פּון די פּראָפּעטען אין
 דער ביבעל (איינגעהיילט אין
 "נביאים-ראשונים" און "נביאים-
 אחרונים", ווּו.).

נְבִיאִים־אַחֲרֵי־נִים, חמ. מ. (תל־
 מודיש). "די שפּעטערע פּראָפּע־
 טען", מיט דעם נאָמען רופּען זיך
 די פּאָלגענדע ביכער פּון דער
 ביבעל: ישעיה, ירמיה, יחזקאל,

גְּאֻלָּה, חמ. (מ. גְּאֻלָּה־נִים). א'ן
 אָנפּאַרטרויטער, "איינער ביי וועל־
 כען מע לעגט איין געזט; אויפ־
 זעהער, אויפּפּאַסער.

גְּאֻלָּה * , חוּ. (מ. גְּאֻלָּה־נֹת). (ניט
 אידישער) גלויבען, רעליגיאָן.

גְּאֻלָּה־נֹת, חוּ. די שטעלע אָדער
 דאָס אַמט פּון אַ נאָמן; צוטרוי,
 פּאַרטרויען; עהרליכקייט, עהרע.
 אויף מיינע נאָמֹת, אויף
 מיין עהרע! "דעם לינגערס
 נאָמֹת איז ווי דעם מסרֹם
 רחמנות" (שפּוּ).

גְּאֻלָּמִישׁע, חוּ. (מ. גְּאֻלָּמִישׁעס).
 זעה גְּאֻלָּה.

נאַפּקע, חוּ. (מ. נאַפּקעס). הורר,
 פּראָסיטוטסקע. זעה נְפִיקָא.

נאַפּקע־בִּית, חמ. (מ. נאַפּקע־
 בִּיתֵיךָ). הורר־הויז.

נאַפּקעניק, חמ. (מ. נאַפּקעני־
 קעס). הוררעני־עגער, אויסגעלאַ־
 סענער מעגש.

נְבִיאִ־וְנִשְׁתוֹמֵם, א. צושראָקען
 און פּאַרטומעלט, איבערראַשט.

נְבִיאָה, חוּ. (מ. נְבִיאִוֹת). פּאָר־
 אויסזאָגונג, פּראָפּעציייהונג; די
 פּעהינקייט צו פּראָפּעצייען. "ביי
 אַ קינד איז די נבִיאָה אין
 מויל" (שפּוּ).

נְבִיאָה־צַר, אַנמ. דער נאָמען פּון
 אַ געוויסען באַבילאָנישען קעניג
 וועלכער האָט איינגענומען פּאַ־
 לעסטינא און פּאַרטריבען די אַי־
 דען אין בבֿל, ווי די ביבעל דער־
 ציעהלט.

נגה"ש, אב. גם נדול ה'יה שם (ווי). זעה חנ'קה־דרעה־דעל.

נגוילע [נגעלע], הו. (מ. נגוילעך [נגעלעך]). פארקלענערונג פון ג'גון (ווי).

ג'גון, המ. (מ. ג'גונים). מעלאָדיע, געזאנג.

ג'גל, המ. א באַרויבער, א גע= קרויורעטער. "ער איז געבאָך א יון א גבול" (איראָנישער אויס= דרוק):

ג'ג'ר, א. באַשטימט, באַשעערט.

ג'גיד, המ. (מ. ג'גידים). א רייכער מאַן. "א גגיד האָט פיינט כבוד ווי א קאָץ סמעטענע" (שפוּו). "אז מע רייכט זיך אַרום א גגיד רייכט מען זיך אויס א לאָך" (שפוּו). "א גגיד קומט אָפּ און א'ן אָרעמאָן קומט אויף איז נאָך אַלץ גיט גלייך" (שפוּו).

ג'גידה, הוו. (מ. ג'גידות). זעה ג'גיד.

ג'גידות, הוו. רייכקייט. ג'גידיש, א. באַלאַנגענדיג צו א גגיד; רייך, גרויסאַרטיג.

ג'גידטיטע, הוו. (מ. ג'גידת'טעס). זעה ג'גיד.

ג'גידה, הוו. (מ. ג'גידות). זינגען, מוזיק; מעלאָדיע, געזאנג; אַק= צענט, טראָפּ.

ג'גישות [ג'גישות], מ. פייניגונגען, פאַרפּאָלונגען.

ג'גלה, המ. (קאַבאַליסטיש). דאָס

הושע, יואל, עמוס, צובדיה, יונה, מיכה, נחום, חבקוק, צפניה, חגי, זכריה, מלאכי (ווי).

ג'ביאים־זכותובים [וכתובים] : המ.

מ "די פּראָפעטען און די שריפּ= טען", אַלע ביכער פון דער ביבעל אויסער די פינף ביכער פון משה.

ג'ביאים־ראשונים, המ. מ. (תל=

מודיש). "די ערשטע פּראָפעטען", מיט דעם נאָמען רופען זיך די פּאָלגענדע ביכער פון דער ביבעל: יהושע, שופטים, שמואל א', שמואל ב', מלכים א', מלכים ב' (ווי).

ג'ביאיש, א. פּראָפעטיש.

ג'בילה, הוו. (מ. ג'בילות). זעה ג'בילה.

ג'בל, המ. א נידערטרעכטיגער מענש.

ג'בלה, הוו. (מ. ג'בלות). א שענר= ליכע טהאַט, א סקאַנדאַל.

ג'בלה, הוו. (מ. ג'בלות). דער

טויטער קערפער פון א טהיער; א פיה אָדער פלייש פון א פיה וואָס איז גיט געקוילעט געוואָרען לויט דעם אירישען דין אָדער וואָס האָט זיך אַרויסגעווייען נאָך דער אונטערזוכונג צו זיין טרף; מאָ= גערעס אָדער גיט געוונדעס פלייש; א'ן אָפּגעלאָוענע אָדער אונזיכטיגע פרוי.

ג'בלות־טרפות, מ. (תלמודיש). פאַרבאָטענע (לויט דעם אירישען דין) פליישען אָדער שפייזען.

ג'גד, מ. קעגען.

גְּדוּלְיָא, המ. זעה גְּדוּן .

גְּדוּלְיָא, המ. "אין אָפגעלעגטער", א אידישער פאסט=טאָג וועלכער ווערט אָפגעלעגט פון שבת אויף וונטאָג .

גְּדוּלְיָא, המ. (מ. גְּדוּלְיָא). זעה גְּדוּלְיָא .

גְּדוּן [גְּדוּן], הכ. (מ. גְּדוּלְיָא) . געלט אָדער אנדערע זאכען וואָס עלטערען גיעבען זייער זון אָדער זייער טאָכטער אַלס הייראַט=געשאַנק, אויסשטייער . "גדן און ירושה געהען מיט'ן טייוועל אין חברותא" (שפו.) . "א שעהן מיידעל איז א האַלבער גדן" (שפו.) . "גדן קענען עלטערען געבען אָבער ניט קיין מול" (שפו.) . "גדן און קעסט דויערען איבער די פרעסט" (שפו.) . "דער גדן געהט אוועק אויף שדכנות" (ווער) .

גְּדוּר [גְּדוּר], המ. (מי גְּדוּרִים) . א צוואַג, א פארשפרעך, א הייליגער פארשפרעך .

גְּדוּר־זוּין, צש. געניסען, פראָפּיט=רען, ציהען נוצען אָדער פארגע=ניגען .

גְּדוּר־זווערען, צל. "געטייט ווע=רען", צוקאַלעטשעט אָדער פאַר=קריפעלט ווערען .

גְּדוּר־זען, צא. זעה הוּר־זען .

גְּדוּר־זען, המ. (מ. גְּדוּר־זען) . א גע=שלעכטליך אויסגעלאַמענער מענש . "דריי מענשען האָט גאָט פּוּינד: אַין עושר א גנב, אַין אַרעמאַן א בעל=גאווה און אַין אַלמען נו אף" (שפו.) .

אנטפלעקטע, דאָס אָפּענע, דער=יעניגער טהייל פון רעליגיאָן וואָס האָט צו טהאָן בלויז מיט אַנט=פלעקטע אָפּענע ערשיינונגען און אוי דייטליך און פאַרשטענדליך אין געגענואַץ צו "נסתר" (זוה) . וועלכער איז דער פאַרבאָרגענער אָדער מיסטישער טהייל .

גְּדוּמָר, א. אָפּגעשלאָסען, געענדיגט (פון אַין אָפּמאַך) .

גְּדוּמָר, המ. (מ. גְּדוּמָרִים) . א פּלאַג, אַין אָנשיקעניס; א פּערוואָן וועלכע דערעכט און פון וועלכער מע קען ניט לויז ווערען .

גְּדוּמָר־צווערען, המ. (מ. גְּדוּמָר־צווערען), (ביבליש) . "אַין אויס=שלאָג פון קרעק", א פּלאַג, אַין אָנשיקעניס; א פּערוואָן פון וועל=כער מע קען ניט לויז ווערען .

גְּדוּמָר־זען, צא. פּלאַגען, דערעסען, גרוי=זשען, יאַדען .

גְּדוּמָר־זען, הוו. (מ. גְּדוּמָר־זען) . געשאַנק, בייטראַג, שטיצע . "א גמילות=חסד איז ביי גאָט טהויערער ווי א גדבה" (שפו.) . "א קאַלעקע ניט מען גיכער א גדבה ווי א תלמיד=חכם" (שפו.) .

גְּדוּמָר־זען, המ. (מ. גְּדוּמָר־זען) . א פּרוי=גיביגער אָדער וואָלהעטיגער מענש, א געבער .

גְּדוּמָר־זען, הוו. פּרויגיביגקייט, וואָלה=טהעטיגקייט .

גְּדוּמָר־זען, המ. (מ. גְּדוּמָר־זען) . זעה גְּדוּמָר־זען .

גְּדוּמָר־זען, הוו. (מ. גְּדוּמָר־זען) . א פּרוי אין דער צייט פון איהרע מאָנאַטליכע .

נואפען, צש. בוהלען, הוררען.

נוג'ע-זיין, צא. אָנרירערען, באַריה-
רען; אָננעהן, אַרען, קיסערען.

נוג'ע-ב'ב'ר, המ. (מ. נוג'עים-
ב'ב'ר), (תלמודיש). א פאראינא

טערעסירטער אין דער זאך, איי=
נער וועלכען די זאך באַריהרט.

נוג'ע-ב'ב'רד [ב'ב'רד]-זיין, צא.
אָנרירערען די עהרע, באַליידיגען.

נוג'יש, המ. (מ. נג'שים). א'ן אונג=
טערדיקער, א פיניגער.

נוג'ש-זיין, צא. פיניגען, אונטער=
טרייבען, צווינגען.

נוג'ג-זיין-זיין, צוונ זיך פיהרען,
זיך אויפפיהרען, האָבען די גע=
וואָהנהייט.

נוג'ג-ב'ב'ר-זיין, צש. (תלמודיש).
אָפגעבען עהרע, רעספעקטירען.

נו'ם, אנמ. זעה נ'ם.

נו'טה, א. גענייט.

נו'טה-ל'מות, המ. (מ. נו'מים-
ל'מות). איינער וועלכער ליענט

צום שטארבען, א שטערבענדער,
א געפעהרליך קראַנקער.

נו'טה-ל'מות-דיג, א. (תלמודיש).
שטערבענד, געפעהרליך קראַנק.

נו'מ'ריקין [נו'מ'ריקין], המ. (תלמודיש)
דיש). "פארקירצונג", דאָס געזי=

נען אין א וואָרט א פארבאָרגענעם
מיין דאָרדך וואָס מע מיינטשט אויס

אויסליבען בוכשטאב אַלס אָנפאַנג
פון א וואָרט, אזוי ווי: ש ב ת

איז נוטריקין ל'נה ב'ש'בת

תענוג (שלאַפען אום שבת איז
א פארנעניגען).

נו'לד-ווערען, צל. געבאָרען ווערען.

נו'לד-מ'הול, המ. (תלמודיש). איי=
נער וועלכער איז געבאָרען א בא=
שניטענער.

נון, המ. (מ. נ'ניען). דער נאָמען
פון דעם פערצענטען בוכשטאב

(נ) פון דעם אידישען אַלף-בית.
לאַנגע-נון, שלום-נון, דער

בוכשטאב "ן" (צום ענד פון א
וואָרט).

נו'סח [נו'סח], המ. (מ. נו'סח'אות).
טעקסט, לעועארט.

נו'סח [נו'סח]-א'ש'קנו, המ. "דער
דייטשער טעקסט", א געוויסער

טעקסט פון די אידישע געבעטען
געוועהנליך געברויכט צווישען די

מתנגדים.

נו'סח [נו'סח]-ה'א'ר"י, המ. דער
טעקסט פון די אידישע געבעטען

לויט די פאָרשריפטען פון דעם
גרויסען קאבאליסט יצחק לוריא

וועלכער ווערט געברויכט צווישען
א טהייל פון די חסידים.

נו'סח-ס'פ'רד [נו'סח-ס'פ'רד], המ.
"דער שפאניאלישער טעקסט", א

געוויסער טעקסט פון די אידישע
געבעטען, געוועהנליך געברויכט

צווישען די חסידים.

נו'ס'ע, המ. (מ. נו'ס'עים). ריוועג=
דער.

נו'צ'רי, המ. דער וועלכער קומט
פון דער שטאָרט נ'צ'רת, קריסטום;
א קריסט (מ. נ'צ'רים).

וואָס לעבט אָפּגעזונדערט פון דער וועלט, אַין אַסקעט.

נ"ח, אנט. דער נאָמען פון דעם מאָן וועלכען גאָט האָט גערעטעט פון דער פּאַרפּלייצונג, ווי די ביבעל דערצעהלט; הווי. דער נאָמען פון דער צווייטער סדרה (ווי). שרייבן בען נח מיט זייערן גרייזען, זעהר שלעכט אויסלעגען (אין שרייבען). "נח מיטן קאָמענט" מה" (ווער. אויף איינעם וואָס הייסט נח און איז אַ גרויסער נאָרר).

נ"ח, אב. גאָט אַר-יב (ווי).

נ"ח, אנט. דער נאָמען פון אַ גע- וויסען אידישען פּראָפּעט; דאָס ביבלישע בוך וואָס ענטהאַלט די פּראָפּעצייאָנען פון נחום.

נחלת-דוד, אב. (תלמודיש). ניש- דערינער שטאָנד, נידעריגע אָפּ- שטאַמונג.

נחלת-דוד, אב. לאָמיר זיך אומ- קעהרען צו אונזער געגענטשאַנד (פון געשפרעך).

נחלת, הוי. (מ. נחלת, נחלת). אַין ערבשאַפט, הויז אָדער לאַנד וועלכע בלייבען נאָך אימיצענ'ס טויט; אייגענטום, מאַיאָנטעק.

נחמה, הוי. (מ. נחמה). אַ טרייסט, אַ טרייסונג; אַ פרייד, אַ פאַרגענוגען. "איידער מע דער- לעבט די נחמה געהט אויס די נשמה" (שפור).

נחמיה, אנט. דער נאָמען פון אַ געוויסען אידישען פּראָפּעט; דאָס

נאָם-ויין-זיך, צוו. ראַכע געהמען, זיך אָפּרעכענען.

נאָם-זיין-זיך, המ. (מ. נאָם-זיין-זיך). איינער וועלכער טראָגט לאַנג אַ האַס, אַ ראַכויכמיגער מענטש.

נאָם-זיין-זיך, צש. (ביבליש). אויס- געהמען, געזעלען.

נאָם-זיין-זיך, צא. (ביבליש). ויין פּריינדליך צו, אַרויסווייזען פאַרטייליכקייט צו, שוינען, שאַ- געווען.

נאָם, המ. (מ. נאָם). אַ געבער.

נאָם-זיך, הוי. (מ. נאָם-זיך). זעה נאָם.

נאָם, צא. געבען.

נאָם, א. אָפּגעהיט, באַהיט.

נאָם-זיך, צל. געשעדיגט אָדער צוקאַלעטשעט ווערען.

נאָם-זיך, צא. שעדיגען, קאַליע- טשען.

נאָם-זיך, המ. (ביבליש). דאָס געקעכטס פון לינוען (פאַר וועלכען עשו האָט פאַר- קויפט זיין רעכט פון ערשט-געבאָ- רענשאַפט, ווי די ביבעל דער- צעהלט).

נאָם-זיך, המ. "שאַדענס", דער נאָם מען פון דער פיערטער אָפּטהוי- לונג פון תּמּוּד (ווי). וועלכע ענטהאַלט די אידישע געזעצען וועגען שאַדענעראַץ און אַנדערע ציוויל-געזעצען. זעה נאָם.

נאָם, המ. (מ. נאָם). איינער

בוך וואָס ענטהאַלט די פּראָפּע-
ציהונגען פון נחמיה.

נִיְצִיּוֹן-בְּקִמּוֹנִי, המ. (תלמודיש).
די ערשטע שלאָנג (וועלכע האָט
איינגערעדט דעם ערשטען מענ-
שען צו עסען פון די פּאַרפּאַ-
טענע פּרוכט ווי די ביבעל דער-
צעהלט.

נִיְצִיּוֹן, הווי. פרייד, פאַרנעניגען,
שטאַלץ. קלייבען אָדער שעפען
נח, אָנקוועלען, שטאַלצירען.
נִיְצִיּוֹן-רִיחַ, הווי. (תלמודיש). פרייד,
פאַרנעניגען.

נִיְצִיּוֹן-רִיחַ, א. פאַרשאַפּענדיג פאַר-
געניגען, אָנגענעהם.

נִיְצִיּוֹן, הווי. (מ. נְיִצְיוֹת). נייגונג.
ריכטונג, טענרעניץ.

נִיְצִיּוֹן-רִיחַ, הווי. (תלמודיש). דאָס
וואַשען פון די הענד (פאַר'ן עסען).

נִיְצִיּוֹן-רִיחַ, הווי. (תלמודיש).
די מצוה פון שאַקלען לולב.

נִי, אב. נְיִצְיָאִיר (ווי).

נִיְצִיּוֹן, המ. (מ. נִיְצְיוֹן). זעה נִיְצְיוֹן.

נִיְצִיּוֹן, הווי. (מ. נִיְצְיוֹן). זעה נִיְצְיוֹן.

נִיְצִיּוֹן, זעה נִיְצְיוֹן.

נִיְצִיּוֹן, א. (תלמודיש). ליעב, רעכט.
"אז איהם איז רעכט איז מיר
ניחא" (ווער).

נִיְצִיּוֹן, המ. זעה נִיְצְיוֹן.

נִיְצִיּוֹן, א. זעה נִיְצְיוֹן.
נִיְצִיּוֹן, המ. מאַדע, וישע, איינפיה-
רונג, עטיקעטע.

נִיְצִיּוֹן, המ. (מ. נִיְצְיוֹן-נִיְצְיוֹן). זעה
נִיְצְיוֹן.

נִיְצִיּוֹן, המ. זעה נִיְצְיוֹן.

נִיְצִיּוֹן, המ. דער זיבענטער מאָנאַט
פון דעם אידישען יאָהר; פּאַלט
געוועהנליך אין מערץ-אַפּריל און
האַט דרייסיג טאָג. "אין נִיְצִיּוֹן
איז גוט צו שטאַרבען אָבער נאָר
פאַר יענעם" (שפור). "ראש חדש
ניסן איז אַ מהויערער ביסען"
(שפור) — ווייל אין מאָנאַט ניסן
פּאַלט פּסח וועלכער קאָסט אָפּ
זעהר פּיעל).

נִיְצִיּוֹן, זעה נִיְצְיוֹן.

נִיְצִיּוֹן, המ. אַ פונק, אַ שפור. "ער
האַט אַ ניצוץ פון ווין ווידער".
"עס איז אין איהם קיין ניצוץ
אידישקייט נימאָ".

נִיְצִיּוֹן, המ. (מ. נִיְצְיוֹן-נִיְצְיוֹן). זעה
נִיְצְיוֹן.

נִיְצִיּוֹן, א. ניט שלעכט, מ-
טעלמעסיג, ציעמליך; אר. נאָר
ניט געוואָרנט! עס מאַכט ניט
אויס! "ניש'ן קשה ער וועט
שוין ביי מיר אויסגעריסען ווערען".

נִיְצִיּוֹן-רִיחַ, א. ניט שלעכט, מ-
טעלמעסיג.

נִיְצִיּוֹן, אב. נְיִצְיָאִים (נְיִצְיָאִים ווי).

נִיְצִיּוֹן, א. (מ. נְיִצְיָאִים ווי).

נִיְצִיּוֹן, א. (מ. נְיִצְיָאִים ווי).

נִיְצִיּוֹן, א. (מ. נְיִצְיָאִים ווי).

נִיְצִיּוֹן, א. (מ. נְיִצְיָאִים ווי).

נִיְצִיּוֹן, א. (מ. נְיִצְיָאִים ווי).

נִיְצִיּוֹן, א. (מ. נְיִצְיָאִים ווי).

נִיְצִיּוֹן, א. (מ. נְיִצְיָאִים ווי).

נְבִלָה, א. איינגעשלאָסען, אריינגע-
רעכענט

נְבִיָּע, המ. (מ. נְבִיָּעִים). א'ן אונ-
טערטהעניגער אָדער שוואַכמוטה-
גער מענש, איינער וועלכער איז
ביי זיך אַראָפּגעפאלען.

נְבִיָּעֲרִיג, או. אונטערטהעניג,
שוואַכמוטהיג.

נְבִיָּסִים, מ. נטער, אייגענטהום.

נְבִיָּקָה, הוו. די פאליגע קראַנקהייט,
עפילעפסיע.

נְבִיָּהֲנִיק, המ. (מ. נְבִיָּהֲנִיקֵים).
אַ קאַפּרוּגער, פאַרביסענער אָדער
בייזער מענש.

נְבִיר, א. קענטיג, באַמערקבאַר.

נְבִישָׁל, א. נעשטרוויכעלט.

נְבִיָּתִב, המ. (מ. נְבִיָּתִבִים). א'ן,
איינגעשריבענער (בירגער). "אַ
געבאַרענער איז ער אַ קאָוונער
אַ נב תב איז ער אין סלוצק
און אַ געלם אין קיודאָן" (ווער.).

נְבִיאִים (וּבִיאִים), א. זעהר עקעלדיג.

נְבִיָּנִיָּמִר, (תלמודיש). "זוי האָ-
בען געזעהלט די שטומען און
האַבען באַשלאָסען", עס איז פעסט
געבליבען.

נְבִיאָא, או. עס קומט אדוָאָ אויס,
אלוָאָ, פאָנגליך,

נְבִישָׁל, המ. (מ. נְבִישָׁלִים). די
צונגענדיגענע זאך, דער מיין פון
אַ פאַבעל. זעה נְבִישָׁל.

נְבִיתָקָה, (ביבליש). זעה על־יְהוָה
זעל־מִשִׁיחִי.

נְסִיָּם, המ. (מ. נְסִיָּים). א'ן איז
בערנאַטורליכע ערשיינונג אָדער
פאַסירונג, אַ וואונדער; אַ וואונ-
דערליכע רעמונג אָדער הילף.
לעבען מיט נְסִיָּם, לעבען פון
ווינד. ניט האָבען קיין זיכערע
עקזיסטענץ. עס האַלט זיך אויף
נְסִיָּם, עס האַלט זיך קוים.
"נאַט'ס נְסִיָּים — דרוי לאַקשען-
טעפלאַך אין אייגעס" (ווער.—ווען
איינער וואונדערט זיך איבער אַ
קלייניגקייט).

נְסִיָּתִיָּד־נְסִיָּתִיָּד־נְסִיָּתִיָּד, המ.
(תלמודיש). אַ וואונדער אין אַ
וואונדער, אַ דאָפעלטער וואונ-
דער.

נְסִיָּד־נְדִיל־הִיָּה־שֵׁם, (תלמו-
דיש). זעה הַנּוֹכַח־דַּרְעֵה־רַעַל.

נְסִיָּיִן, המ. (מ. נְסִיָּיִנוֹת). פרוף.
פּרוּפּונג (מיט וועלכער נאָט פּרוּפּט
דעם מענשען). ביי־שטעהן אַ
נְסִיָּיִן, זיך ניט לאָזען פאַרפיה-
רען.

נְסִיָּיִן־נְפִילָאוֹת, מ. וואונדער און
זעלטענע ערשיינונגען, גרויסע
וואונדער.

נְסִיָּעָה, הוו. (מ. נְסִיָּעוֹת). אַ
רייע.

נְסִיָּה, המ. זעה נִיָּן־נְסִיָּה.

נְסִיָּל־קִיָּוִיעֵרען, צל. אוועקגענומען
ווערען, שטאַרבען (פון אַ זעהר
הייליגען מאָן).

נְסִיָּתִר, המ. די לעהרע פון דאָס
וואָס איז פאַרבאָרגען, קבלה
(ווי); אַ פאַרבאָרגענער, אַ פּרוּ-

מער מאן וועלכער ווייזט זיך ניט ארויס פאר דער וועלט.

נ"ע, אב. נשק'תו'ע'רן, ויין גישמה איז אין גן עדן (געשריבען גאך דעם נאמען פון א געשטארבען).

נע'נד [נע'נד'], א. (ביבליש). פארוואַנגעלט, אַרומוואַנדערענדיג פון איין פלאַטץ צום אנדערען, אָהן אַ היים.

נע'נד'ניק, חמ. (מ. נע'נד'ני' קעס). איינער וועלכער וואַנדערט אַרום פון איין פלאַטץ צום אנדערען, אַ מענש אָהן אַ היים.

נע'נד'יעווען, צש. אַרומוואַנגלען, ויין געזינד.

נע'ל'ה, חו. דער לעצטער טהויל פון די געבעטען פון יום-כפור וועלכען מע וואַנט גאָהענט צום אָבענד.

נע'י'מות, חו. זאנפטקייט, מיכד= קייט.

נע'לה-מע'ל-פ'ל-פ'ק, א. איבער יעדען צווייטעל, אָהן אַ צווייטעל.

נע'לם, חמ. (מ. נע'ל'מים). אַ פאַרבאַרגענער, איינער וועלכער איז ניט איינגעשריבען אַלס ביר= גער. זעה נכ'תב.

נע'לם-יווערען, צל. פאַרשוואַנדלען ווערען.

נענו'עים, מ. (ליטורגיש). די באַוועגונגען וועלכע מע מאַכט ביים שאַקלען לולב.

נע'ש-יווערען, צל. באַשטראַפט ווע= רען.

נע'צ'ר, א. פאַרשטאַפט, האַרט=לויב בינ.

נע'רה-המא'ר'ש'ה, חו. (ביבליש). אַ פערלאַבטע יונג=פּרוי (וועלכע איז פאַרגוואַלטיגט געוואָרען). אַ קול פון אַ גער-ה-ה-מ-א-ר-ש-ה (ווער).

נע'ר'י'צ'ה, זעה נכ'ת'ר.

נפ'י'ח, חמ. (מ. נפ'י'חים). די אויפ=בלאָזונג, דער אומפאַנג, דער פאַרגעהם, די גרויס. אַ פונט אַייווען האָט אַ גרעסערען ג'ו'ח ווי אַ פונט בלוי'.

נפ'י'טר, חמ. (מ. נפ'י'טרים). אַ גע=שטאַרבענער.

נפ'י'טר-ווערען, צש. שטאַרבען.

נפ'י'קה, חו. (מ. נפ'י'חות). אַ פאַרץ.

נפ'י'לים, חמ. מ. (ביבליש). געוויכע ריעווען וועלכע האָבען געלעבט זאַר דער פאַרפלייצונג, ווי די ביבעל דערצעהלט.

נפ'י'לא, א. (מ. נפ'י'אים; וו. נפ'י'אָה, מ. נפ'י'אות). וואַנדערבאַר.

נפ'יקא, חו. (מ. נפ'יקות). (תלמו=דיש). הורר, פראָסטימוסקע.

נפ'יקא-מ'נה, חו. (מ. נפ'יקא-מ'י'נהים). (תלמודיש). אונטערשייד.

נפ'יש, חו. (מ. נפ'ישו' [נפ'ישות], זעלע, לעבען; אַ באַשעפעניס; אַ פערואַן; אַן עקעלהאַפטע פער=זאַן. דער נפ'ש איז זיכער (ווער. — ד. ה. קיין לעבענסגע=פאַהר איז עס ניט).

נפ'י'לי, אגמ. דער נאָמען פון איי=

נעם פון יעקב'ס צוועלף זיהן ; דער שטאם וואָס קומט אַרויס פון נפתלי .

נצ'בים, הווי. דער נאָמען פון דער איין און דרייסיגסטער סדרה (ווי.).

נצ'בים-יוֹלָה, זעה סד'רה .

נצ'לוֹווערען, צל. גערעטעט ווע= רען .

נצ'ח'ו, חמ. (מ. נצ'ח'נות). זיעג, טריאומף ; עהרגיין, אַמביציע . "עס געהט אין נצ'ח'ו" .

נצ'ח'נות, הווי. עהרגיין, אַמביציע .

נצ'מח'ווערען, צש. אַרויסשפּראַצען .

נצ'ר'ה, חמ. (מ. נצ'ר'בים). א באַ- דערפטיגער, אַ נויטה=באַדערפטיג= גער. "ער איז געבירן אַ גרויסער נצ'ר" .

נצ'ר'ה, הווי. (מ. נצ'בות). אַ פּרוי= ענצימער ; אַ שטאַרקע אָדער מוטטיגע פּרויענצימער ; אַין אויס= געלאַסענע פּרויענצימער, אַ פּראָס= טישוטקע. "אַ מאַנספּערשויך איז ווי אַ גלאַז אַ נקבה איז ווי אַ טאָפּ" (וועלכען מע קען מיט ויאַפּ= שען ניט כּשר מאַכען נאָך דעם ווי ער ווערט טרף. — שפּו.) .

נצ'רים, מ. (תלמודיש). "עפע= נונגען", מענשליכע באַדערפעניס, שטוהלגאַנג. געהן אויף נקבים, געהן אויפ'ן שטוהל .

נצ'בים-גדוֹלָים, מ. (תלמודיש) . שטוהל-גאַנג .

נצ'בים-קמ'צים, מ. (תלמודיש) . דאָס אָפּשדאַגען וואַס ער .

נצ'רים-וּבְרִיָּים, זעה נצ'רים . נצ'קוד, חמ. די גראַמאַטישע רעגלען פון די העברעאישע נקודות .

נצ'ר'ה, הווי. (מ. נצ'רות). "אַ פינטעלע", איינער פון די העב= רעאישע וואָקאַל= קאַנזאָנאַנט= און אויסשפּראַך=צייכענס (קצ'ן. פּתח, צירח, סגול, חיריק, חולם, שוּרוק, קביץ, חטף, שוא, דגוש, ווי.) .

נצ'ר'ן, או. (תלמודיש). "ריין", אָהן אַ פּעניג געלט. "ער איז אַרויס נק'י פון געשעפט" .

נצ'ר'כפּים [כפ'ים], חמ. (ביבליש) . איינער וואָס האָט ריינע הענד, איינער וועלכער געהמט ניט קיין כאַבאַר, אַין עהרליכער מאַן. "פון נק'י-כפּים ווערט מען ניט רייך" (שפּו.) .

נצ'ר'ה, הווי. (מ. נצ'רות). זעה נצ'ר'ה .

נצ'רות, הווי. "רייניגונג", שטוהל= גאַנג .

נצ'ר'ה, הווי. (מ. נצ'מות). ראַכע, ראַכענעהמונג. "אַ נקמה איז אַ האַלבע נחמה" (שפּו.) . נר, חמ. (מ. ג'רות). אַ ליכט .

נצ'ר'ת'מיד, חמ. דאָס שטענדיגע ליכט, דאָס ליכט וואָס ברענט שטענדיג פאַר'ן אַרויך-קודש ,

נצ'ר'ף, חמ. (מ. נצ'ר'פים). אַ פאַר= פּאָלגטער, אַין אונשולדיג פאַר= פּאָלגטער .

נצ'ר'וֹיַאִיר, (ביבליש). "זיין ליכט זאָל שיינען", ווערטער וועלכע

מע שטעלט נאך דעם נאָמען פון א פערזאָן וואָס לעבט נאָך .

נָשָׂא, הוּו. דער נאָמען פון דער פינף און דרייסיגסטער סדרה (וּוּ).

נָשָׂאָר, הַמ. דער רעשט, דער ביי לאַנג .

נָשָׂאָר־חַיִב, א. געבליבען שולדיג, שולדיג .

נָשִׂיא־תְּחִינִים, הוּו. פּאַרטייליכ= קייט .

נָשִׂים, הוּו. מ. זעה אַ'שָׂה .

נָשִׂים, הַמ. "פרויען", דער נאָמען פון דער דריטער אָפּטהיילונג פון תּלמוד וועלכע ענטהאַלט די אַיִ= דישע געוועזען וועגען הייראַטא, שייִדונג א. ד. ג. זעה ש"ס .

נָשִׂמָה, הוּו. (מ. נָשִׂמֹת). וועלע, לעבען. זיין נאָם די נ ש מ ה שולדיג, זיין אונשולדיג. "ניט האָבען קיין גראַשען ביי דער נ ש מ ה". מיר איז שיער די נ ש מ ה אַרויסגעפאַלען, איך האָב ויך זעהר שטאַרק דערשראַקען. "אַ ווייב איז גוט צום לייב אָבער ניט צו דער נ ש מ ה" (שפּוּו.). "אַ אידישע נ ש מ ה קען מען ניט שאַצען" (שפּוּו.). "די נ ש מ ה קען מען ניט אַויסשפּייען" (שפּוּו.). "די נ ש מ ה ליגט טיעף" (שפּוּו.). "מיין נ ש מ ה איז אויך ניט קיין ראַזשעק" אָדער — פון קלאַטשע" (ווער). — ד. ה. איך האָב אויך אַ שטיקעל רעכט) .

נָשִׂמָה־תְּחִינָה, הוּו. (מ. נָשִׂמֹת־תְּחִינֹת). די צוגעלעגטע צווייטע נשמה (וועלכע יאָדער איד

קריגט אויף דעם טאָג פון שבת) .

נָשִׂמָה־ליכט, הוּו. (מ. נָשִׂמָה־ליכט). דאָס ליכט וואָס מע צינדט אָן נאָך אַ טויטען .

נָשִׂמָת, "די זעל פון", דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען פון אַ תּפּלה וואָס מע זאָגט שבת אין דער פּריה .

נָשִׂמֹת־חַיִים, הוּו. (ביבליש). דער אַטהעם פון לעבען .

נָשִׂרָף, הַמ. (מ. נָשִׂרְפִים). איינער וואָס ווין אייגענטהום איז פּאַר= ברענט געוואָרען, אַ'ן אָפּגעברענט מער .

נָשִׁתוּמָם, א. איבערראשט, פּאַר= וואונדערט .

נְתִיב־קִשְׁווערען, צל. (חסידיש). "געבעטען ווערען", שטאַרבען (פון אַ זעהר הייליגען סאַן) .

נְתִיב־לִווערען, צל. דערגרויסט ווערען .

נְתִיב־לִווערען, צל. אַנטפּלעקט ווערען .

נְתִיב־ווערען, צל. זייער ווערען, אַויסגעלאַסען ווערען .

נְתִיבָה, הוּו. (מ. נְתִיבֹת). אַ נאָב, אַ געשאַנק (צו אָרעמע אָדער פּאַר אַ וואָהלהעטיגען צוועק) .

נְתִיל * , הַמ. די נאַכט ווען קריסטום איז געבאָרען געוואָרען, ווייז= נאַכט, ראָזשעסטוואָ (לויט אַ געוויסער מיינונג זאָל דאָס וואָרט שטאַמען פון נְתִילָה (זעה תְּלוּי). דער געהאַנגענער . מעהר וואָהר=

נתע'שר-ווערען, צל. רייך ווערען,
בארייכערט ווערען.
נתפ'על, א. ענטציקט, באגניס=
טערט, איבערראשט.
נתב'רה-ווערען, צל. פארמעהרט
ווערען.

שיינליך איז אז דאָס וואָרט שטאַמט
פון דעם לאַטיינישען: "Natalis",
דער געבורט=טאָג).
נְתִיבֵי הַתּוֹקֵף, הַמּוֹעֵד וְנִתְּקָה
תּוֹקֵף.
ו'תניען, צא. געבען.

ס.

ס'גול, המ. (מ. ס'גוליען). דער
נאָמען פון דעם העברעאישען וואָ=
קאל=צייכען "י" אויסגעשפראַכען
ווי "ע" אין "געלם".
ס'גול'ה, הוו. (מ. ס'גול'ות). א הייל=
מיטעל, א וואונדער=מיטעל; א
טאליסמאן.
ס'ג'ען, המ. סטיל,
ס'דום (ס'דום), אנט. דער נאָמען פון
א שטאָרט וועלכע איז צושטערט
געוואָרען פון גאָט פאר איהרע
זינד, ווי די ביבעל דערצעהלט.
ס'דום-נְעֻמ'וֹתָהּ, אנט. מ. די נעמען
פון צוויי שטערט וועלכע זייגען
צושטערט געוואָרען פון גאָט פאר
זייערע זינד, ווי די ביבעל דער=
צעהרט.
ס'דור, המ. (מ. ס'דורים). דאָס
אידישע געבעט=בון. ניט ארויס=
נעהן פון דער מאַמע'ס ס ד ו ר ,
ויך האַלטען אָן אַלמע באַגריפען.
ס'ד'ר, המ. (מ. ס'ד'רים). אָרדנונג;
די רעליגיעזע צערעמאָניע פון ד

ס, המ. דער פונפצעהנטער בוכשטאב
פון דעם אידישען אַלף=בית; אין
צעהלען גערעכענט אַלס 60. זעה
סמך.
ס'קה, הוו. (מ. ס'בות). אורזאכע;
צופאל; שלעכטער צופאל, אומ=
גליק.
ס'ק'דה, הוו. (מ. ס'ק'בות). אומ=
גענענד, נאכבארשאפט; אומגע=
בונג.
ס'ק'לן, המ. (מ. ס'ק'לנים). א גע=
דולדיגער אָדער טאָלעראַנטער
מענש.
ס'ק'לנות, הוו. געדולד, דולדאם=
קייט, טאָלעראַנץ.
ס'ק'לניטע, הוו. (מ. ס'ק'לניטעם).
זעה ס'ק'לן.
ס'ק'רא, ס'ק'רה, הוו. (מ. ס'ק'רות).
מיינונג, געדאַנק, באַהויפטונג,
טהעאָריע. עס איז א ס ב ר ה ,
מע דענקט. בוירד= ס ב ר א , א'
אונבאַגרינדטע באַהויפטונג.

אידישע דאָטום ווערט געווענהליך גערעכענט נאָך דער סדרה פון דעם קומענדיגן שבת, אזוי ווי: א' בראשית, זונטאג פאר דעם שבת אין וועלכען מע לייענט די סדרה "בראשית"; א רייע, א געשליענער, א פארוויקעלטער אינטערעס. וועלכע סדרה געהט היינט?, וועלכע סדרה וועט מען פארלייענען נעקסטען שבת. "איז זיך די סדרה מיט און געהט גאָר ניט" (ווער).

ס'ר'עו, צש. אָפּריכטען די רעליג'יעזע צערעמאָניע פון די ערשטע צוויי נעכט פון פסח.

סו'בל זיין, צא. פארטראָגען, דולדען. סוג, המ. (מ. סו'גים). זאָרט, אַרט.

סו'גיא, הוו. (מ. סו'גיות). (תלמו) די. א דעבאטע, א'ן אָפּהאַנדלונג (אין תלמוד).

סוד (סוד), המ. (מ. סו'דות). גע' היימיש, סעקרעט. איינרוימען די מייז א סוד, ריידען זעהר שטיל. "דאָס פנים זאָגט אויס דעם סוד" (שפוז). "וואָס דריי ווייסען איז קיין סוד ניט" (שפוז). "זאָג דער ווייב א סוד און שנייד איהר אויס די צונג" (שפוז). "פאר א ווייב איז קיין סוד ניטאָ" (שפוז).

סו'דות'דיג, א. געהיימניספול.

סו'דיען, צא. שושקען. זיך סוד'ען, זיך שושקען.

סו'חר, המ. (מ. סו'חרים וסו'חרים). געשעפטסמאן, קיפמאן, הענדלער; א חיתרער קערל, א שורקע.

צוויי ערשטע נעכט פון פסח; איינע פון די זעקס אָפּטהיילונגען פון תלמוד (ווי). "וואָס איז דעם אינדיק פאר א חילוק צו מע קוי לעט איהם אויף פורים צו דער סעודה, אָדער אויף פסח צום סדר" (שפוז).

ס'ר'עו'לם, המ. די איינפיהרונג פון דער וועלט, די מאָרע.

סדרה (סדרה), הוו. (מ. סדרות) און פופציג אָפּשניטען אין וועלכע די פינף ביכער פון דער תורה זיינען איינגעטיילט (אָנהויבענדיג פון שבת-בראשית ווערט יעדען שבת פאָרגעלייענט אין שוהל איין סדרה. די נעמען פון די סדרות זיינען פאָלגענדע: בראשית, נח, לך-לך, וירא, חיי-שרה, תולדות, ויצא, וישלח, וישב, מקץ, ויגש, ויחי, שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים, תרומה, תצוה, כיתש, ויקהל, פקודי, ויקרא, צו, שמיני, תרויע, מצורע, אחרימות, קדושים, אמור, בהר, בתקתי, במדבר, נשא, בהעלותך, שלח, קרח, חקת, בלק, פינחס, משות, מסעי, דברים, ואתחנן, עקב, ראה, שופטים, כיתשא, כיתבא, נצבים, וילך, האזינו, ואתהברכה. אום אויסצוגלייכען די צאָהל פון די וואָכען פון דעם אידישען יאָהר מיט דער צאָהל פון די סדרות ווערען אין געוויסע שבתים פאָרגעלייענט צוויי סדרות צוזאמען, אזוי ווי: ויקהל-פקודי, אחרימות-קדושים, בהריב-חקתי, מטות-מסעי, נצבים-וילך. דאָס

סוֹף־חֹדֶשׁ, המ. ענד מאַנאַט .
 "זו לייכט ווי די לבנה סוף -
 חודש" (איראָנישער אויסדרוק).
 סוֹף־כָּל־סוֹף [סוף־כָּל־סוף], או.
 (תלמודיש). צום סאַמע ענד,
 ענדליך, נאָך אַלעמען .

סוֹפֵר, המ. (מ. סוֹפְרִים [סְפָרִים]).
 א שרייבער פון ספר־תורות, תּפִּלִּין
 און מוּזוּת .

סוֹפְרוֹת [סְפָרוֹת], הוו. די פּראָ=
 פעסיאָן פון א סופר .

סוֹפְרִישׁ [סְפָרִישׁ], א. באַלאַנגענ=
 דיג צו אָדער האָבענדיג די איי=
 גענשאַפט פון א סופר. סוֹפְרִי=
 שער טינט, א געוויסער זאָרט
 גלאַנציגער טינט וואָס די סופרים
 געברויכען .

סוֹפְרוֹמִיָּה, המ. זעה בֵּן־סוֹפְרֵי
 וּמוֹרֵה .

סוֹפְרֵי־זֵיין, צא. ווידערשפרעכען .

סוֹפְרֵה, הוו. (מ. סוֹפְרוֹת). וואַא=
 רע; א יונגאַטש; א פאַרשייטעס
 פרויענציער. "תורה אין די בעס=
 מע סתורה" (שפּוּ). "אז א
 מויד פאַרויצט אין זי ווי א'ן אָפּ=
 געלענטע סתורה" (שפּוּ).
 "איטליכער סותר לויבט זיין
 סתורה" (שפּוּ) .

סוֹפְרֵיעוּ, צש. זעה שאַכער־יען .

סוֹפְרֵיאַתְרָא, הוו. (קאבאליסטיש).
 "די פרעמדע (אונריינע) זייט",
 דער ביינער גייסט .

סוֹפְרָה, הוו. (מ. סוֹפְרוֹת). זעה
 סוֹפְרָה .

"באשעערט נאָט אַ סותר שיקט
 דער רות אַ מעקלער". (שפּוּ).
 סוֹפְרֵי־תְבוּאָה, המ. (מ. סוֹפְרֵי־
 [סוֹפְרֵי] תְבוּאָה). געטריידע הענ=
 לער .

סוֹפְרֵי־טע, הוו. (מ. סוֹפְרֵי־טעס).
 זעה סוֹפְרֵי .

סוֹפְרֵישׁ [סוֹפְרֵישׁ], באַלאַנגענדיג
 צו אָדער האָבענדיג די אייגענ=
 שאַפטען פון א קויפּמאַן, גע=
 שעפטסמעדיג. "חרטה אין ניט
 סותריש" (שפּוּ) .

סוֹפְרָה, הוו. א פרוי וועלכער דער
 מאַן האָט פאַרדעכטיגט אז זי איז
 איהם אונטריי און וועלכע האָט
 געמוזט לויט דעם אידישען געזעץ
 (פאַרצייטען) טרינקען אַ געטראַנק
 געמאַכט פון געוויסע ביטערע
 קרייטעכצער. אויב דאָס געטראַנק
 האָט אויף איהר ניט געהאַט קיין
 שלעכטע ווירקונג איז עס אָנגענו=
 מען געוואָרען אַלס באַווייז אז זי
 איז אונשולדיג. וידלען ווי אַ
 סוֹפְרָה, שטאַרק וידלען .

סוֹפְרָה, הוו. (מ. סוֹפְרוֹת). זעה
 סוֹפְרָה .

סוֹפְרוֹת, המ. זעה סוֹפְרוֹת .

סוֹפְרֵי־זֵיין־וֶיך, צוו. זיך שטיצען,
 זיך פאַרלאָזען, זיך באַציהען .

סוֹם, המ. (מ. סוֹמִים). א פּערד .
 "אז מע האָט ניט קיין סוֹם מוז
 מען געהן צו פּוֹם" (שפּוּ) .

סוֹף [סוֹף], המ. ענד, שלום, אויס=
 לאַז, רעזולטאַט. "אז דער סוֹף
 איז גוט איז אַלעס גוט." (שפּוּ) .

ס'דור, המ. (מ. ס'דור'ים). זעה ס'דור.

ס'זן, המ. דער ניינטער מאָנאט פון דעם אידישען יאָהר; פאלט גע= וועהנליך אין מאַי־יוני און האָט דרייסיג טעג.

ס'מ'רא, זעה ס'מ'רא.

ס'יג, המ. (מ. ס'יג'ים). זעה ס'יג. ס'יב'סוך, (מ. ס'יב'סוכים). זעה ס'ב'סוך.

ס'ילוק, המ. זעה ס'לוק.

ס'ין, המ. (מ. ס'ינ'ים). זעה ס'ין.

ס'יני, אנמ. דער נאָמען פון דעם בארג אויף וועלכען נאָט האָט געגעבען די תורה צו משה'ן, ווי די ביבעל דערצעהלט. ער איז צום בארג סיני גיט דערגאנגען, ער איז גיט קלוג.

ס'יפור, המ. (מ. ס'יפור'ים). זעה ס'יפור.

ס'ירבא, הוו. (מ. ס'ירב'ות). זעה ס'ירבא.

ס'יע'תא־ד'שמי'א, הוו. (תלמודיש). א חילף פון הימעל, א נאָט־זאך.

ס'ף, המ. (מ. ס'כיען). סומע, בע= טראג; מאסע.

ס'ת'ב'ל, המ. דער נאָנצער בע= טראג, די סומע.

ס'ת'כ'ל, המ. די געזאמט־סומע, די אונטערשאע סומע. אין סך־ הכל, אין אלגעמיינעם, אין

נאָנצען גענומען. מאַכען דעם סך־הכל, מאַכען די אונטער־שמע רעכנונג. מאַכען א סך־הכל (פון עפעס), מאַכען צו גאָרנישט, פארשווענדערן.

ס'ת'כ'ל, או. אַדצוינג צוזאמענגע= נומען, נאָך אלעמען, איבער= הויפט.

ס'ת'ה, תוו. (מ. ס'ת'ות). א בייידעל, א געצעלט; דאָס בייידעל אין וועל= כען אידען עסטן אום סבות. "ווי א מענש וועסטו ויצען אין סכה" (ווער).

ס'ת'ה־שערר, הוו. א שערר מיט וועלכע מע שעררט די סכה (א זאך וועלכע איז גאָר גיט פארא= גען). "מע מענ איהם שיקען נאָך א סכה־שערר" (ווער. — ד. ה. ער איז א גרויסער גארר).

ס'כום [ס'כום], המ. צאָלל, אָפּצאָלל, טאַקסע. "דער וואָס צאָהלט גיט קיין סכום דארף קיין דעה גיט זאָגען" (שפור).

ס'כ'ות, המ. (מ. ס'כ'ותיען). "דער פייערשאַג פון געצעלטען", דער אַכט־טאָגיגער אידישער פעסט (וועלכער הויבט זיך אָן דעם פערצעהנטען טאָג פון מאָנאט תשרי) ווען מע עסט אין א סכה צום אנדענק אן די בייידלעך אין וועלכע אידען האָבען געוואוהנט ווען זיי וויינען אַרום פון עניפּטען און האָבען געוואַנדערט אין דער וויסטע. "סכות עסט מען גוט און מע שלאָפט שלעכט" (שפור).

ס'כין, המ. מעסער.

שלעכמע אם איז פאר'ן קינד סם ס"ם (שפּו.ו.).

ס"ם, המ. (אב. סמ"א מ"קאב'ותא די אונרײנע וויט), (קאבאליס-מיש). דער בײזער גײסט.

סמ"המ'ות, המ. (מ. סמ"המ'ותיע), (תלמודיש). טויטענדער גיפט, גיפט.

סמ"המ'ות'דיג, א. גיפטיג.

סמ"אל, אנמ. דער נאָמען פון דעם הויפט פון די בײזע גײסטער, דער שטן.

סמב"יון, אנמ. דער נאָמען פון א לעגענדארישען טײך וועלכער וואַרפט מיט שטיינער אַ גאַנצע וואַך און רוהט בלױז אין דעם מאָג פון שבת; אַין אומרוהיגער מענש. פון יענער ווייט סמבטיון, ערנעץ ווייט פאַרוקט. "שבת האָט אפילו דער סמבטיון אויך רוה" (שפּו.ו.).

סמ"יבָה, הוו. (מ. סמ"יבות). אַין אַטעסטאַט אָדער אַ באַשמעטיגונג אויף רבנות.

סמ"יבות, הוו. סמיכה; פאַרבינדונג, צוזאַמענהאַנג.

סמ"יבות-חפ"ר'שָה, הוו. דער צוואַ מענהאַנג צווישען איין אָפּשניט פון דער תורה מיט דעם צווייטען; פאַרבינדונג, צוזאַמענהאַנג.

ס"מָה, המ. (מ. ס"מכיען). דער נאָמען פון דעם פּונפּעצהנטען בוכ=שטאַב (ס) פון דעם אירישען אַלף-בית.

סמ"ה (ס"מ"ה, סמ"ה), המ. שטיצע, נרנדר, אורזאכע.

סכָה, המ. צווייגען פון פּיכטענבוים= מער מיט וועלכע מע דעקט צו די סכה; דער דאָך=צודעק פון דער ככה.

סכָ'נָה, הוו. (מ. סכָ'נות). געפאַהר. "אַז עס ברענט בײ'ם שכן ביסטו אויך אין סכנה" (שפּו.ו.).

סכָ'נת-נפ'שות, הוו. (תלמודיש). לעבענסגעפאַהר; א. שרעקליך, אונגעהויער, אונגעהויער גרויס.

סכָ'סוּף, המ. (מ. סכסו'כים). אַ פּליאַנטער, אַ האַמפּעריי, אַ שטרייט, אַ דיספּוט.

סלֹוק, המ. (מ. סלֹוקים). אַפּרע= בענונג, באַצאָהלונג (פון אַ שולד). געבען אַ סלֹוק, שטאַרק זיד= לען. "אַ רײנער חשבון איז אַ האַלבער סלֹוק" (שפּו.ו.).

סלֹוקיען, צא. באַצאָהלען, אַפּצאָה= לען.

סלֹיחָה, הוו. (מ. סלֹיחות). פאַר= געבונג, פאַרצײהונג; איינס פון געוויסע אירישע געבעטען וועלכע מע זאָגט אין פאַסט=מען און בײ אַנדערע עהנליכע געלעגענהייטען; אַ בוך וואָס ענטהאַלט די דאָזיגע געבעטען; (וואולגאַר) אַ דאָנאָס. די ערשטע סלֹיחות, די סליחה=געבעטען וועלכע מע זאָגט נאָך באַגינגען דעם וונטאָג פאַר ראַש-השנה. "אַ קאָסע מיט אַ לוח און אַ סלֹיחה מיט אַ פּײער= צײג" (ווער). פון צוויי זאַכען וועלכע פאַסען ניט איינע צו דער צווייטער).

סס, המ. (מ. ס'מים). גיפט. "אַ

סְנֵה־רִיזִין (סְנֵה־רִיזִין), ה.מ. מ. די מיטגליעדער פון דעם העכסטען געריכט וואָס איז געווען ביי אים דען אין דער צייט פון דעם צווייטן טען טעמפלעל, און וואָס איז באַשטאַנען פון איין און זיבעציג מיטגליעדער.

סְנֵה־גֹר, ה.מ. א. פֿאַרטהיידענער ענגעל, דער פֿאַרטהיידענער ענגעל.

סְעוֹדָה, ה.ו. (מ. סְעוֹדוֹת). א מאַהלצייט; א פּעסמדיכע מאַהלצייט, א באַנקעט. „פורים נאָך דער סעודה איז קיין איד ניט הונגעריג“ (שפּו.).

סְעוֹדֵי־הַמָּסָסִיקָה, ה.ו. (תלמוד-דיש). די לעצטע מאַהלצייט וועלכע מע עסט ביי אידען ערב יום כּפּוּר פֿאַר נאַכט, און נאָך וועלכער מע טאָהר מעהר ניט עסען.

סְעוֹדֵי־הַכֶּבֶד־יָאָה ה.ו. (תלמודיש). די מאַהלצייט וועלכע די שכנים בריינגען דעם אָבל ווען ער קומט צוריק פון דער בעערדיגונג (נאָך דער אידישער איינפֿיהרונג מוז די ערשטע מאַהלצייט וואָס דער אָבל עסט נאָך דער בעערדיגונג פון טויטען ווין ניט ווין אייגענע).

סְעוֹדֵי־תְּמִצְיָה, ה.ו. (מ. סְעוֹדוֹת־מִצְיָה). א מאַהלצייט וועלכע מע עסט ביי אַרעליגערער פּעסמ־ליכקייט.

סְעוֹדֵי־תְּפִירִים, ה.ו. (תלמודיש). די הויפט־מאַהלצייט פון פורים, געוועהנליך געגעסען פֿאַר נאַכט אָדער אין דעם אָבענד נאָך פורים.

סָמָן, ה.מ. (מ. סָמָנִים). צייכען; אנדענק, סימבאָל; שפור. „דאָס איז אַ סָמָן דע־ד“ (ווער. — ד. ה. עס איז אַ שלעכטער סָמָן). ועה דֶצֶר־דֶעֶר־שִׁבְעָת־ב'.

סָמָן־לֹוֹת, ה.מ. א צייכען פון אַרעמקייט. „אַלע כּמנים געהען אונטער נאָר דער סָמָן־לֹוֹת בליבט“ (שפּו.).

סָמָן־מוֹבֶדֶק, ה.מ. (תלמודיש). קלאַרער צייכען, שטאַרקער באַוווּיזן.

סָמָן־בְּנֵי־לֹוֹת, מ. (תלמודיש). צייכענס פון רייפיקייט אָדער דערוואַקסענקייט (פון אַ מיידעל).

סָמָן־בְּנֵי־לֹוֹת, ה.מ. מ. מענדיכע געשלעכט־צייכענס.

סָמָן־בְּנֵי־לֹוֹת, מ. (תלמודיש). די ערשטע צייכענס פון רייפיקייט (פון אַ מיידעל).

סָמָנִים, מ. (תלמודיש). דער גאָר געל און דער שלונד פון דער בהמה (וועלכע מע מוז דורכשנייטן דען ביי דער שחיטה).

סָמִיעַן, צא. ניפטען, פֿאַרניפטען.

סָנֶדֶק, ה.מ. (מ. סָנֶדֶקִים). דער וועלכער האַלט דאָס קינד אויף זיין שוויב ביי דער צערעמאָניע פון באַשניידונג. געבען סָנֶדֶק, באַשהרען אימיצען צו זיין דער סָנֶדֶק.

סָנֶדֶק־אוֹת, ה.ו. די צערעמאָניע פון זיין סָנֶדֶק.

סָנֶה, ה.מ. דער דאָרן וואָס משה האָט געוועהן אַז ער ברענגט און ווערט ניט פֿאַרצהערט, ווי די ביי בעל דערצעהלט.

צָאָה־לֵעַן "אָדער מיטמישע אייגענשאַפטען פֿון דער גאָטטהייט; ק'תָּר — קרוין; ק'בֿ'מָה — קלוגה־הייט; ק'י'נָה — פֿאַרנונפט; ק'סָד — גענאָד; ג'בֿ'רָה — שטאַרקייט; תּפֿאָרָת — שעהנקייט; ג'צַח — אויבנקייט; הוֹד — פרעכטיגקייט; יסֹד — באַפעסטיגונג; מ'ל'כות — קעניגליכקייט.

ק'פֿק, ה.מ. (מ. ספֿ'ק'ת). צווייפעל; א צווייפעלהאפטע זאך.

ק'פֿק וּסְפֿ'ק'סְפֿ'קָא, ה.מ. (מ. ספֿק וּסְפֿ'ק'סְפֿ'ק'ת). (תלמודיש). א צווייפעל אין א צווייפעל, א זעהר צווייפעלהאפטע זאך.

ק'פֿק'ת, הוּו. צווייפעל, אונגעװיסהייט.

ק'פֿק'ע'ן־וֶיך, צוּו. ויך צווייפעל, זיין אין צווייפעל.

ק'פֿר, ה.מ. (מ. ספֿ'ר'ים, ספֿ'ר'י). א בוך; א ספר־תורה. "א ספר אָהן אַ הקדמה איז ווי אַ גוף אָהן אַ אַ נשמה" (שפּוּו.).

ק'פֿר־הַקְרִי'נֹת, ה.מ. (ביבליש). דאָס בוך פֿון עראינגערונגען, כּראָװניק; דאָס הימלישע בוך וואו עס ווערען פֿאַרצייעכעט די מהאַטען און פֿאַצירונגען פֿון איטליכען מענשען.

ק'פֿר־חֹל, ה.מ. (מ. ספֿ'ר־חֹל). אַ וואָכעדיגעס בוך, אַ בוך וואָס איז ניט פֿון אַ רעליגיעזען אינאַהאַלט.

ק'פֿר־חֶקֶי'רָה, ה.מ. (מ. ספֿ'ר־י

ק'עף, ה.מ. (מ. סעף'ים). פֿאַרװאַגראַף.

ק'פֿור, (מ. ספֿ'ר'ים). אַרצעחלונג, געשיכטע.

ספֿ'ר־מַע'שִׁיּוֹת, ה.מ. מ. "ערצעה=לונגען פֿון פֿאַסירונגען", קינג דערשע אַרצעחלונגען, וואונדער=געשיכטען.

ספֿ'רָה, הוּו. "די צעהלונג", דאָס צעהלען ניין און פֿערציג טעג פֿון דעם צווייטען טאָג פֿון פּסח ווען אַן עומר (וּוּו.) פֿון פֿרישע גערשטען פֿלעגט געבראַכט ווערען אַלס אָפּפֿער צו גאָט (פֿאַרצייעטען) ביז דעם טאָג פֿון שבועות (אין די דאָזיגע טעג מוּו יעדער איד ביי'ן אָבענד געבעט זאָגען: "היינט איז דער און דער טאָג נאָכ'ן עומר" און דאָס רופט מען: "צעהלען ס פ י ר ה". — די טעג צווישען פּסח און שבועות, צוליעב געווייטע אומגליקען וועלכע האָבען אַ מאָל פֿאַסירט אין דער צייט, ווע=רען באַטראַכטעט אַלס טרויער=טעג: מע טאָר אין זיי ניט חתונה האָבען, מע טאָר זיך ניט שערען א.ו.וו. די טרויער צייט ווערט אונטערבראַכען אויף איין טאָג — ל'ג'בעומר, וּוּוּו); די טעג אין וועלכע מע צעהלט ספירה (ווי אויבען). "אַ סוחר איז אַזוי ווי דער איד אין ספירה ער צעהלט און צעהלט און טאָר ניט אויסזאָגען וואו ער האַלט" (שפּוּוּו.). "אַז מע צעהלט ס פ י ר ה קומט אויף די כּלי זמר אַ פֿגירה" (שפּוּוּוּו.). ק'פֿי'רָה, הוּו. ספֿ'ר'וֹת), (קאַבאַ=ליסטיש). איינע פֿון די צעהן

קְהִי'רָה). א בוך פון פילאָזאָפיע, א בוך פון אויפקלעהרונג.

קְפֿר-פֿראַלניק, המ. געברויכט אין דעם שפאט-ווערטל: "עם שמעחט אין ספר-פראלניק".

קְפֿר-תִּי'רָה, הוו. (מ. קפֿר־יִי תוֹרוֹת, קְפֿר-תִּי'רָה'ים), (ביב= ליש). די פינף ביכער פון משה געשריבען אויף פארמעט-ראָלען (וועלכע מע געברויכט געוועהנליך ביי'ם לייענען אין שוהל).

קפֿרא', המ. א געוויסער קאמענטאר פון תלמודישע צייטען אויף דאָס בוך ויקרא צונויפגעזעצט פון מיינונגען און געזעץ-ענטשיידונגען פון פארשירענע תנאים.

קפֿראַר'בֿא, המ. א גרויסער שרייבער.

קפֿרד (קפֿרד), המ. זעה נוסחד קפֿרד.

קפֿרדי (קפֿרדי), המ. (מ. קפֿרדים [קפֿר'דים]). א שפאנישער אָדער פאָרטוגעזישער איד, א שפאניאַל.

קפֿר־יִישׁ, א. שפאניש אָדער פאָר= סוגעזיש (רעדענדיג פון אידען).

קפֿרִי', המ. א געוויסער קאמענטאר פון תלמודישע צייטען אויף די ביב= כער במדבר און דברים צונויפגע= זעצט פון מיינונגען און געזעץ= ענטשיידונגען פון פארשירענע תנאים.

קפֿרים-חיוצונים, מ. (תלמודיש). ביכער פון א ניט-רעליגיעזען אינג= האלט, וועלטליכע ביכער.

קְהִי'לָה, הוו. פארשטייניגונג, איינע פון די פיער געריכטליכע מוים= שטרעפן ביי די אמאליגע אידען. זעה אַרְבַּע-מִי'תוֹת-בִּית־דִּין.

קְרִי'קָה, הוו. (מ. קְרִי'חֹת). א גע= שטאנק.

קְרִי'עֵן, צש. (וואולגאר). שטינג קען. צא. פארא'סר'ח'ען, אָנפילען מיט געשטאנק.

קְרִי'קָן, המ. "ראק" (קרבנס), דער אסטראָנאָמישער צייכען אין דעם שטערען-קרייז פאר דעם מאָנאט תמוז. זעה מ'זל.

קְרִים, המ. (מ. קְרִי'קִים). א סאָן וועלכען מע האָט געמאכט גע= שלעכטלאָ, א קאסטרירטער, אַז' עוונדן. "אויסמאָהלען דעם סרים דעם טעם פון ביאה" (ווער).

קְרִי'בֿא, הוו. (מ. קְרִי'בוֹת). א לע= בעל אָדער אַ רים באַצויגען מיט אַ דינגעם הייטעל וואָס מע גע= פינט אויף די לונגען פון א גע= קוילעטער בהמה (דורך אויפבלאָ= זען די לונגען געפינט מען אויס אויב דאָס לעכעל האָט זיך ווירק= ליד פארהיילט אָדער ניט. אין דעם לעצטערען פאל אין דאָס פלויש טרף).

קְרִי'בֿר, המ. (מ. סְרִי'בֿים). מעק= לער, פארמיטלער, פאקטאָר.

קְרִי'עֵן, צש. מעקלערען, פארא= מיטלען.

סִי'ת, אב. קְפֿר-תִּי'רָה.

קְתִיבָה (קְתִיבָה), הוו. (מ. קְתִירוֹת [קְתִירוֹת]). ווידערשפרוך.

קָמַם [קָמַם], או. (תלמודיש). גלאט, גלאט אווי, גלאט אין דער וועלט. סת"ם, אב. קפ"רים הפ'לין מוזיות (ווי). סופר ס"ת"ם, איינער וועלכער שרייבט ספרי-תורות תפלין און מוזות, א סופר.

קַרְיִית־תּוֹרָה [הַיְרֵיחַ], מ. (תלמודיש). די פארבארגעניסען פון דער תורה, די פארבארגענע גע-ראנקען וועלכע שטעקען אין די ווערטער פון דער תורה; טיפע געהוימניסען, אונפארשטענדליכע זאכען.

ע.

ע. ה. דער זעכצענטער בוכשטאב פון דעם אידישען אלף-בית; האָט אין דעם געווענהגליכען געברויך, צווישען דעם גרעסטען טהייל פון אידען, פארלאָרען זיין אמאָליגען נאָ-לויט (אויסער אין דעם וואָרט גַעקָב [גאַנְקָב]), בלויז ביים לוי-עניען אין שוהל ווערט נאָך דער דאָזיגער נאָ-לויט אַרויסגעשפּראָ-כען, זאָנסט איז דער בוכשטאב שטום און ווערט אויסגעשפּראָכען ווי דער וואָקאל מיט וועלכען ער ווערט באַצייכענט (אזוי ווי "א", ווי). אין צעהלען גערעכענט אַלס 70. זעה ע'ו.

א נידעריגער שקלאף, א זעהר פארשקלאפטער מענש. ע'בד'ל'עב'דים, ה. מ. עב'דים-ל'עב'דים, (תלמודיש). א קנעכט ביי קנעכט, א זעהר פארשקלאפטער מענש. עב'דות, הוו. שקלאפערין, קנעכטשאפט, פאריאכטיקייט.

ע'בד, ה. מ. עב'דים. קנעכט, שקלאף.

עב'דיה, אגמ. דער נאָמען פון א געוויסען אידישען פראָמעט; דאָס בוך וואָס ענטהאלט די פּראָפעציי-הונגען פון עבדיה.

ע'בד'כב'ע'גי, ה. מ. עב'דים-קנע'נים, (ביבליש). א שקלאף וועלכער שטאַמט פון די כנענים (געוויסע שטאַמען וועלכע האָבען באַוואוהנט פאַלעסטינאַ איידער די אידען האָבען זיך דאָרט באַזעצט).

עב'דים-די'ינו (לפ'רעה ב'מ'צ'רים). (ליטורגיש). "מיר זיינען געוועזען קנעכט (ביי פּרעה'ן אין מצרים)", ווערטער גענומען פון דעם ענטפער אויף די פיער קשיות אין דער הגדה. "איז דער תירוץ עבדים היינו" (ווער).

עב'דה, הוו. ארבייט (מ. עב'דות); נאָטעסדיענסט; א געוויסער טהייל פון די תפלות וועלכע מע זאָגט אום יום-כפור אין וועלכען עס

עֲבֹרָה, **הַמָּה**, **דִּי פִּאָרְגָאָנְעֵנְע** **צִיט**,
די פִּאָרְגָאָנְעֵנְעִיט.

עֲבֹרָה, **הוּו**. (מ. **עֲבֹרָה**). איבער-
טרעטונג פון א רעליגיאָנס-געזעץ,
זינד; אומזיסטע ארבייט, ארויס-
געוואָרפֿענע מיה. "עס איז אַין
עברה די ארבייט". "אַין עברה
דאָס געלט". "א ליטוואַק טהוט
תשובה נאָך פֿאַר דער עברה"
(שפּו).)

עֲבֹרִי, **הַמָּה**. (מ. **עֲבֹרִים**). א העב-
רער, א איד.

עֲבֹרִי, **הוּו**. העברעאישע שריפט.
"ער איז שטומפֿיג אויף עברי".
"אַהן פֿאַרקאָוועס (ר. ה. נקורות)
קען ער קיין עברי ניט" (ווער.).

עֲבֹרִי-טִיטש, **הוּו**. די אידישע
שפראך אין וועלכער די ביבעל
און אנדערע הייליגע ביכער ווינען
איבערזעצט.

עֲבֹרִי, **הַמָּה**. (מ. **עֲבֹרִים**). א קריין;
א רונדע זאך.

עֲבֹרִי, **הַמָּה**. (מ. **עֲבֹרִים**). א מאן
וועלכען ווין פרוי האָט פֿאַרלאָוען.

עֲבֹרִי, **הוּו**. (מ. **עֲבֹרִי**). א פרוי
וועלכע דער מאן האָט פֿאַרלאָוען.

עֲבֹרִי, **הַמָּה**. "דאָס קאלב", דאָס גאָל-
דענע קאלב צו וועלכען די אידען
האָבען געדריענט ווען זיי ווינען
געווען אין דער וויסטע אין דער
צייט ווען משה איז ארויף אויף
דעם באָרג סיני, ווי די ביבעל
דערצעהלט.

עֲבֹרִי-הַמָּה, **הַמָּה**. דאָס גאָדדענע
קאלב. זעה **עֲבֹרִי**.

ווערט באשריבען ווי די גאָטעס=
דיענסט פֿלעגט צוגעהן יום-טפור
אין בית-המקדש.

עֲבֹרִי-הַמָּה, **הוּו**. (מ. **עֲבֹרִי**)-
דִּתְּ, (תלמודיש). געצענדיענסט;
א פאלשער גלויבען; א געץ, אַין
אפֿגאָט. ער האָט שוין אויסגע-
דיענט אלע עבודת-זרות,
ער האָט זיך שוין באַשעפֿטיגט
מיט אלעליי וואַכען.

עֲבֹרִי-תְּאַרְמָה, **הוּו**. ערד-ארבייט,
אגריקולטור.

עֲבֹרִי-תְּבֹרָה, **הוּו**. דאָס דיענען
צום באַשעפֿער, גאָטעסדיענסט,
דאוונען.

עֲבֹרִי-תְּקִדָּשׁ, **הוּו**. הייליגע
ארבייט.

עֲבֹרִי-תְּסִרְיָה, **הוּו**. (מ. **עֲבֹרִי**)-
דִּתְּ. (סִרְיָה). שווערע ארבייט.

עֲבֹרִי, **הוּו**. א יאָהר וואָס האָט
דרייצעהן מאָנאטען און פֿאלט אונ-
געפֿעהר איין מאָל אין דריי יאָהר
אום אויסצוגלייכען די צייט-רעכע-
נונג נאָך דעם גאַנג פֿון דער לבנה
(לויט ווערבע די אידישע מאָנאטען
ווערען באַשטימט) מיט דער צייט-
רעכענונג נאָך דעם גאַנג פֿון דער
זונן (דער צוגעלענטער מאָנאט
קומט נאָך דעם מאָנאט "אדר" און
רופט זיך **נאָרְר**, וו).)

עֲבֹרִי-יָאָהִי,
רען). זעה **עֲבֹרִי**.

עֲבֹרִי, **הוּו**. (מ. **עֲבֹרִי**). זעה
עֲבֹרִי.

עָגָלָה, הוּוּ. (מ. עֵגְלָוֶהֶת). וּזְאָנֶען, פּוּהַר.

עָגָלָה-עֵרֹוּפָה, הוּוּ. (ביבליש). דָּאָם קָאָלֵב וועלכע מע האָט צו= בראַכען דָּאָם געניק (נאָך דעם גע= זען פון דער תורה, ווען מען גע= פינט א'ן ערמאָרדעטען אויפ'ן פעלד און מע ווייסט ניט ווער עס האָט איהם ערמאָרדעט, מווען די פֿאַרשטעהער פון דער דערביי= אינער שטאָרט, אַרויס פיהרען אַ יונגע קוה, צו דעם נאָהענסטען טייך, איהר איבערברעכען דעם נאָקען און זאָנען: אונזערע הענר האָבען דָּאָם דאָזיגע בלוט ניט פֿאַרגאַסען). ער וועט מווען ברייג= גען אָן עגלה-ערופה, ער איז פֿאַראַנטוואָרטליך פֿאַר דָּאָם אונרעכט. אַ קול פון א'ן עגלה-ערופה, אַ העסליכע שטים.

עֵגְמֵת־נֶפֶשׁ, הוּוּ. (תלמודיש). פֿאַרדרוס, ערגעניס, שמערץ, קי= מער. "צדקה זאל קיין געלט ניט קאָסטען און גמילות-חסדים זאל קיין עגמת-נפש ניט מאַכען וואָלטען געווען פיעל צדיקים" (שפּוּו.).

עַד, ב, בּוּ, בּוּ צוּ.

עֲדֵי-הַיּוֹם, אּוּ. בּוּ אױף הײַנט, בּוּ הײַנטיגען טאָג.

עֲדֵי-הַיּוֹם-הַזֶּה, אּוּ. (ביבליש). בּוּ אױף הײַנטיגען טאָג.

עֲדֵי-עֲדֵי-בְּקָלָי, אּוּ. (תלמודיש). "בּוּ און דער בּוּ אַרײַנגערע-כענט", אַיינשליסליך. בּוּ דעם צוואַנציגסטען ערועד-בבל, בּוּ דעם צוואַנציגסטען און דער

צוואַנציגסטער אויך אַרײַנגערע-כענט.

עֲדֵי-חֶרְמָה, אּוּ. (ביבליש). "בּוּ דער שטאָרט חרמה". רידפ'ען ער-הרה, שטאַרק פֿאַרפֿאַל= גען.

עֲדֵי-כֶּאֱן, אּוּ. (תלמודיש). בּוּ דאָ= גען (און ניט ווייטער).

עֲדֵי-לִבֵּי-הַשָּׁמַיִם, אּוּ. (ביבליש). בּוּז'ן מיטען הימעל, בּוּז'ן סאַמע הימעל.

עֲדֵי-לֶחְשָׁבוֹן, אּוּ. בּוּ צו דער רע= כענונג, אום צו מאַכען אַ גלײַכע סומע.

עֲדֵי-עֵתָהּ, אּוּ. בּוּ אײַצט.

עֲדֵי-מָוֵת, (ביבליש). בּוּ ווי לאַנג? בּוּ וואָנען?

עֲדָה, הוּוּ. (מ. עֲדוּת). געמײַנדע; פֿאַרוואַמלונג, געוועמעל, מאַסע.

עֲדוּת, הַמ. (מ. עֲדוּת). אײַנער וועלכער דערזעהלט וואָס ער האָט געווען אָדער געהערט, אַ צײַגע, אַ צושווער.

עֲדוּת, הוּוּ. די ערזעהלונג פון דָּאָם וואָס מע האָט געווען אָדער געהערט, צײַגניס. "עדות מאַכט פסלות" (שפּוּו.). "אַז דער מענש פֿאַלט זאָגט אפילו די שפין אויף דער וואַנד אויך עדות גענען איהם" (שפּוּו.).

עֲדוּת־עוֹוֶי־הַמַּיִם, צוּו. אָנרופען אַלס עדות.

ע"ה, אב. עֲלֵוִי־הַשָּׁלוֹם (וּוּ).

עוֹבְדֵי-גִלְגָּלִים, הַמ. עוֹבְדֵי-

ג'לו'לים), (תלמודיש). געצענדיע= נער.

עו'בד'פ'ו'ב'ק'ים (ומן'לו'ת), המ. (מ. עו'ב'ד'פ'ו'ב'ק'ים [פ'ו'ב'ק'ים] —, (תלמודיש). איינער וועלכער דיענט צו די שטערען (און פלאנעטען), א געצענדיגער.

עו'ב'ד'ר'ע'ב'ו'ב'ד'ה'ז'ר'ה, המ. (מ. עו'ב'ד'ר'ע'ב'ו'ב'ד'ה'ז'ר'ה), (תלמודיש). א געצענדיגער.

עו'ב'ד'א, הוו. (מ. עו'ב'ד'א). אר= בייט, אויפגאבע, פליכט; טהאט, אויפטהו; פאקט, פאסירונג.

עו'ב'ד'ר, המ. דאס קינד אין דער מו= טער'ס לויב.

עו'ב'ר'ו'יון, צא. באגעהן; פארשפע= טיגען. עובר-ויון אויף, אי= בערטרעטען, ברעכען. "עובר-ויון אין עברה". "עובר-ויון אויף א דין". "עובר-ויון זמן מנחה".

עו'ב'ר'ק'א'ל, המ. (תלמודיש). אין אָפגעלעבטער מענש.

עו'ב'ר'ל'ס'ו'חר, א. (ביבליש). גאנג= באר, גיכטיג, קוראנט.

עו'ב'ר'ל'ה'ה'ש'ן, אגמ. (ביבליש). עוג דער קעניג פון לאנד "בשן", א געוויסער ריען וועלכער ווערט דערמאנט אין ביהעל. "גרויס ווי עוג-מלך-הבשן".

עו'ל'ה, הוו. (מ. עו'ל'ה). זעה עו'ל'ה.

עו'ז'ון, המ. (א. עו'ז'נות). זעה עו'ז'ון.

עו'ז'ר, המ. (מ. עו'ז'רים). העלפער, געהילפע.

עו'ז'ר'יש'ר'א'ל, המ. (ביבליש). איינער וועלכער בריינגט שאנד אויף דאס אידישע פאלק (פארש= דירענדיג דעם אויסטרוק זאגט מען אָפּט אויף אַ הויך=געוואַקסענעם: "ער איז אַ הויכער-ישראל").

עו'ל'נ'ע'ל, המ. א יאָך, א לאסט. עו'ל'ה, הוו. (מ. עו'ל'ה). בראנד= אָפּפער, א פיה=אָפּפער וועלכען מע האָט אין גאנצען פארברענט אויף דעם מובה (פארצייטען ביי אידען).

עו'ל'ה, הוו. (מ. עו'ל'ה). אונ= רעכט; א'ן אוממיטע מיה, א שאַד. "א'ן עו'ל'ה דאָס געלט וואָס עס קאָסט".

עו'ל'ה'ל'ג'ד'ו'ל'ה'ז'יון, צש. דער הוי= בען ווערען, דערהויכט ווערען, ווערען גרויס אָדער באַריהמט.

עו'ל'ה'ל'ת'ו'ל'ה'ז'יון, צש. אַרויפגעהן (נאָך דעם ווי מע ווערט אויפגע= רופען) אויף די בימה צו הערען לייענען די תורה.

עו'ל'ה'ר'ג'ל'ז'יון, צש. (תלמודיש). געהן קיין ירושלים (אין אמאליגע צייטען ביי אידען) אויף אַ פיער= טאָג; וואַנדערן צו אַ הייליגען מאַן אָדער אָרט.

עו'ל'ה'ת'מ'י'קה, א ריינע פאלק= מענע עודה, א'ן אונשוולדיגער אָפּפער.

עו'ל'ם, המ. (מ. עו'ל'מות). וועלט; פובליקום, פאראמלונג; מעננע, מאסע. "אז מע ריכט זיך אויף אַ

א וועלט פון אונאַרדנונג און בא-
אַס. "לעבען אויף'ן עולם-
ה ת ה ו".

עו'לם-ומ'ל'א'ו, המ. (ביבליש). די
וועלט און אלצדינג וואָס אויף
איהר. ווערט א'ן עולם-
ו מ ל ו א ו, זעהר טהייער,
זעהר שעצבאר.

עו'לם-ק'ט'ן, המ. א קליין וועלטעל.
"יעדער מענש איז א גאנצער
עולם-קטן" (שפּוּו.).

עו'למות, מ. אויבונג פאָנדרס פאר
וואָהלטהעטיגע צוועקען. לאָזען
אויף עולםות, לאָזען פאר
א וואָהלטהעטיגען פאָנדר. זעה
עו'לם.

עו'מ'ר, המ. א געוויסע פארצייטיגע
מאָס דערמאָנט אין דער ביבעל.
זעה ספ'י'רה.

ע'ין, המ. (מ. ע'ונות). א זינד.
"יום-כפור אין אונס איז אויך
מכפר עונות" (שפּוּו.).

ע'ין-פ'לי'לי, המ. (ביבליש). א גרויסע
זינד.
עו'י'ג, המ. פאָרעניגען.

עו'נג-רוח'ני, המ. גייסטיגעס פאָר-
געניגען.

עו'נג-ש'בת, המ. דאָס פאָרעניגען
פון שבת.

עו'נות-ראש'ונים, מ. (ביבליש). די
ערשטע זינד, אַמאָליגע זינד.

עו'נש, המ. שטראָף, באַשטראָפונג.

עו'סק-ק'מ'צ'יה, המ. (מ. עו'סקים-
ק'מ'צ'יה). איינער וועלכער איז

גרויסען עולם קומט קיין הונד
ניט" (שפּוּו.). "א'ן עולם איז
ניט קיין גולם" (שפּוּו.). "וואָס
קלענער דער עולם אלץ גרעסער
די שמחה" (שפּוּו.).

עו'לם-גו'לם, המ. די מאַסע (אין א
פאָרעמליכען זינג).

עו'לם-האָמ'ת, המ. די וועלט פון
וואַרהייט, יענע וועלט. "ער איז
שוין אויפ'ן עולם-האמת".

עו'לם-ה'פא, המ. (תלמודיש). די
קומענדיגע וועלט, יענע וועלט,
די פריידען און פאָרגעניגענס
וועלכע וויינען אָנגעברייט פאר די
פרומע אויף יענער וועלט. אר-
בייטען פאָר עולם-הבא,
ארבייטען אָהן אייגעננוציגע אַב-
זיכטען.

עו'לם-ה'יה, המ. (תלמודיש). די
וועלט, די אירדישע וועלט, די
גענומען פון דער וועלט, קער-
פערליכע פאָרגעניגענס.

עו'לם-ה'יה-ניצע, הוו. (מ. עו'לם-
ה'יה-ניצע). איינע וועלכע איז
איבערגעגעבען צו קערפערליכע
פאָרגעניגענס.

עו'לם-ה'יה-ניק, המ. (מ. עו'לם-
ה'יה-ניקעס). איינער וועלכער
איז איבערגעגעבען צו קערפערלי-
כע פאָרגעניגענס.

עו'לם-ה'ע'י'ון, המ. (מ. עו'למות-
ה'ע'י'ונים). אויבערשטע אָדער
העכערע וועלט.

עו'לם-ה'ה'ו, המ. (קאבאליסטיש).
די וועלט פון כאַאָס וואו די זיג-
דיגע וועלען טרייבען זיך אַרום;

באשעפטיגט מיט טהון א מצוה .
 עוֹסֵק-בְּצָרְכֵי-הַצִּבּוּר (בְּאִמּוּנָה) ,
 המ. (מ. עוֹסְקִים-), (תלמו=
 דיש). איינער וועלכער ארבייט
 פאר די אינטערעסען פון כלל (מיט
 איבערגעבענהייט).
 עוֹף (עָף), המ. (מ. עוֹפּוֹת) . פוי=
 געל; געפליגעל, הויזגעפליגעל.
 "א קאץ אָדער אַן אינדיק אבי
 אַן עוף אויף שבת" (שפּו.).
 עוֹפֵעֶלֶע, הוו. (מ. עוֹפֵעֶלֶעף) .
 פויגעלע, קליון קינד .
 עוֹקְרֵזִיוֹן, צא. אויסרויסען, אויס=
 וואַרצלען; צש. אָפּטרעטען, אַנט=
 לויפען .
 עוֹקְרֵמֶן-הַשׁוֹרְשִׁיוֹן, צא. אויס=
 רייסען מיט די וואַרצלען, אויס=
 וואַרצלען, פארטייליגען .
 עוֹשֵׂה-שְׁלוֹם (בְּמִוּיו), (ליטור=
 גיש). "דער וואָס מאַכט פריעדען
 (אין זיינע הויבקיטען)", געוויכע
 ווערטער פון קדיש ביי וועלכע
 מע מאַכט אַ פּאָר טריט הינטער=
 וועלעכטס. "צוריק געהט מען
 נאָר ביי עוֹשֵׂה-שְׁלוֹם"
 (שפּו.).
 עוֹשֵׁר, המ. רייכטהום, רייבקיט;
 אַ רייכער מאַן. "אַן אויפגעקו=
 מענער עוֹשֵׁר הָאָט פּיינד אַן
 אַלטען מאַן" (שפּו.).
 עוֹאֲלֵל, אנט. זעה לַעֲאֲלֵל .
 עוֹבֵן, המ. נאבלאס, ערבשאפט,
 ירושה .
 עוֹוֹת, המ. פרעכהייט, אונפאָר=
 שעמטקייט .

עוֹוֹת-מְחֻצָּף-פְּנִים, המ. אַ זעהר
 פרעכער קערל .
 עוֹוֹת-פְּנִים, המ. (מ. עוֹוֹת-
 פְּנִימִי'ער), (תלמודיש). פרעכער
 מענש. "אַן עוֹוֹת-פְּנִים קומט
 גלייך אין גן-עדן אַרײַן" (שפּו.).
 עוֹוֹת'דיג, א. פּרעך, אונפארשעמט,
 פארשייט .
 עוֹוֹת'ניצע, הוו. (מ. עוֹוֹת'ניצעס).
 אַ פרעכע פרוי .
 עוֹוֹת'ניק, המ. (מ. עוֹוֹת'ניקעס).
 אַ פרעכער קערל .
 עוֹוֹת'קייט, הוו. זעה עוֹוֹת .
 עוֹרָא, אנט. עורא-הסופר (וו.);
 דער נאָמען פון אַ געוויסען ביב=
 לישען בוך .
 עוֹרָא-הַסּוֹפֵר, עורא דער שרייבער,
 וועלכער האָט אין דער לעצטער
 צייט פון גלות-בבל אַרויסגעזיירט
 אַ געוויסע צאָהל פון אירען פון
 בבל און האָט זיי באַזעצט אין
 ארץ-ישראל און איז אויך געווען
 דער ערשטער וועלכער האָט זיך
 גענומען צו דער אַרבייט פון אַי=
 בערשרייבען די תורה און זי פאַר=
 שפּרייטען צווישען פּאָלק .
 עוֹרָה, הוו. (מ. עוֹרֹת) . פּאָרהויף
 (פון בית-המקדש) .
 עוֹרֹת-נְשִׁים, הוו. (תלמודיש) .
 פרויענ-אַפּטהיילונג (אי שוהל) .
 ע"ט, אב. עבֵר־טִימְשׁ (וו.).
 עוֹרָה, הוו. (ט. עוֹרֹת) . קרוין;
 פּאָרהויט (ביי דער באַשניידונג);
 קאַלנער פון גאַלד-אָדער זיכבער

עִיָקֶר, המ. (מ. עִיָקֶרִים). זעה
עִיָקֶר.

עִיָקֶש, המ. (מ. עִיָקֶשִׁים). זעה
עִיָקֶש.

עִיר־הַנְּבִיחַת, הוו. (ביבליש). א
פארשטויסענע אָדער פארוינדיגטע
שטאָרט.

עִיר־מִקְלָט, הוו. (מ. עִיר־מִקְלָט),
(ביבליש). "א שטאָרט פון רע"
טונג", איינע פון די דריי שטערט
וועלכע זיינען באַשטימט געוואָרען
(פארזייטען ביי אידען) אַלס פּלע־
צער וואו דערויגענער וועלכער
האָט געטויט אַ מענשען אומגען
איז געווען באַשיצט פון דער בלוט־
ראכע פון דעם טויטענ'ס פּאַר־
וואַנדטע; אַ רעטונגס־פּלאַץ.

עִירֹב, המ. (מ. עִירֹבִים). זעה
עִירֹב.

עִקְבָּרֹשׁ*, המ. (מ. עִקְבָּרֹשִׁים).
אַ יונגאַטש (פיעלייכט פון עִקְבָּר־
קִישׁע — שלעכטע מוז) דעם
תלמודישען זאָן: "הני עכברי
רשיעי נינהו" ווי געוויסע באַהויפ־
טען. וועניגער וואהרשיינליך איז
די באַהויפטונג אַז דאָס וואָרט איז
צוזאַמענגעשטעלט פון אַקְבָּר־אֶשׁ —
שטענדיג אויבען אָן, ד. ה. איי־
נער וואָס שפּאַרט זיך אויבען אָן).

עִכּוּב, המ. (מ. עִכּוּבִים). אָפ־
האַלט, הינדערניס, שטערונג.

עִכּוּם, אב. עוֹד־כּוּבִים וּמְנִלּוּת.
על-אַחַת־כִּמְה־יִזְכָּמָה [נִבְיָמָה],
או. (ליטורגיש). אום אַווי פיעל

פּערדס צוגענייהט אַלס אַ ציערונג
צו אַ טלית.

עִיגוּל, המ. (מ. עִיגוּלִים). זעה
עִיגוּל.

עִי"ט, אב. עִירְבִי־טוֹב (ווי).
עִינְבוֹן, המ. זעה עִינְבוֹן.

עִיפּוּב, המ. (מ. עִיפּוּבִים). זעה
עִיפּוּב.

עִילוּי, המ. (מ. עִילוּיִים). זעה
עִילוּי.

עִיָן, המ. (מ. עִיָיִם). דער נאָמען
פון דעם זעכצענטען בוכשטאַב
(ע) פון דעם אידישען אַלף־בית.

עִיר־הַרְבֵּעַ, הוו. (תלמודיש). אַ בייז
אויג. אָהן עִיר־הֶרַע!, קיין
בייז אויג וואָל ניט שאַדען!
אומבאַשריען!. "אַ אידישע עִיר־
הֶרַע איז ערגער ווי אַ גוֹ'אַי־
שער כּשׁוֹף" (שפּו).)

עִיר־עֵקֶב [נִקְוָב], המ. (ביבליש).
דער נאָמען פון אַ געוויסען בוך
וואָס ענטהאַלט אַלע אַגדות פון
דעם תלמוד.

עִינוּי, המ. (מ. עִינוּיִים). זעה
עִינוּי.

עִינָם, מ. אויגען.

עִינָן, המ. (מ. עִינָנִים). זעה
עִינָן.

עִיפּוּשׁ, המ. (מ. עִיפּוּשִׁיעַן). זעה
עִיפּוּשׁ.

עִיצָה, הוו. (מ. עִיצוֹת). זעה
עִיצָה.

על־יְהוָה וְעַל־מְשִׁיחוֹ, (ביבליש).
 אויף גאָט און אויף ווין געוואַלד=
 מען רעדען ע-ל-י-הוה ו-ע-ל-
 מ-ש-י-ח, לעסטערען אַלצדינג
 וואָס איז הייליג. "ער רעדט
 ע-ל-י-הוה ו-ע-ל-מ-ש-י-ח און
 אויף גַנְתִּי־קִהֵן אויך" (שפאט=
 אויסדרוק. — דאָס וואָרט גַנְתִּי־קִהֵן
 איז דער אָנהויב פֿון דעם זאָץ
 וועלכע שטעהט אין דעם ביבלי=
 שען טעקסט נאָך די ווערטער
 ע-ל-י-הוה ו-ע-ל-מ-ש-י-ח און
 האָט אייגענשליך מיט ווי קיין
 פֿאַרבינדונג ניט).

על־קַלְפָּנִים, או. אויף אַלע פֿאַ=
 לען, יעדענפֿאַלס, דאָך, אַם ווע=
 ניגסטען.

על־בָּן, או. (ביבליש). דעריבער,
 דערפֿאַר.

על־מִקְנֵת וּמִנְתָּן, (תלמודיש). מיט
 דעם באַדינג.

על־פִּי, פ. (ביבליש). נאָך, לויט,
 דורך, אין. ע-ל-פ-י דין, לויט
 געועץ. ע-ל-פ-י סבה, דורך אַ
 צופאַל. ע-ל-פ-י סוד, אין גע=
 היימיגס.

על־צִדְדֵי־הַיְוֵה־רַמְבַּם, או. אויף דער
 בעסטער אַרט.

עלוי, המ. (מ. עלוים). איינער
 וואָס איז באַנאָכט מיט אונגע=
 וועהנליכע פעהיגקייטען, אַ זשעני.

עלזוייש, א. זעהר פעהיג; שאַרפֿ=
 זינג, גייסטרײַך.

עלול, א. אָנגעברייט, פעהיג, קאַ=
 פֿאוועל.

מעהר, דעסטאָ מעהר, געוויס
 שוין.

על־אִם־תִּדְרֹךְ, (ביבליש). אין מי=
 טען וועג.

על־אִמוֹנִי, (תלמודיש). אויף מיין
 עהרליכקייט! אויף מיין עהרען
 וואָרט!

על־אִפּוֹ (אָפּוֹ) וְעַל־חֲמִיתוֹ (חֲמִיתוֹ).
 או. (ביבליש). "צו ווין (מיין)
 פֿאַרדרום און צו ווין (מיין) צאָרן",
 קענען ווין (מיין) ווילען.

על־הַגִּסִּים, (ליטוויש). "פֿאַר די
 וואונדער", די ערשטע ווערטער
 און דער נאָמען פֿון אַ געוויסען
 געבעט וואָס מע וואָגט אום חנוכה
 און אום פורים.

על־הַעֲצִים וְעַל־הַאֲבִיבִים, (ביב=
 ליש). "אויף בוימער און אויף
 שטיינער", גלאַט אין דער וועלט
 אַרײַן (ווערט אויך פֿאַראַדירט:
 על־הַעֲצִים וְעַל־הַבְּרִיָּצִים).

על־הַתּוֹרָה וְעַל־הַעֲבוֹדָה, (לי=
 טוויש). אויף דער תורה און
 אויף גאָטעסדיענסט. "ער ויצט
 ע-ל-ה-תורה ו-ע-ל-ה-עבודה".

על־חֲטָא [חַטָּא], המ. (ליטוויש).
 "פֿאַר די זינד", די ערשטע ווערטער

און דער נאָמען פֿון אַ תפלה וואָס
 מע וואָגט אום יום-כפֿור אין וועל=
 כע מע בעט ביי גאָט פֿאַרצײ=
 הונג פֿאַר די זינד, זיך שלאָגענדיג
 דערבײַ מיט דער האַנד אין האַר=
 צען. זיך שלאָגען ע-ל-ח-ט-א,
 באַריהען, באַדויערן. "פֿון ע-ל-
 ח-ט-א ווערט מען ניט פעט"
 (שפּו.ו).

עֲלִינּוּ, הַמ. (ליטורגיש). דָּאָם
 ערשטע וואָרט און דער נאָמען
 פֿון אַ געוויסע תּפּלח וואָס מע
 זאָגט צום ענד פֿון דאוונען. קוּ
 מען צו עֲלִינּוּ, קומען נאָך
 אַלעמען. "בעסער אָנצוקומען צו
 עֲלִינּוּ ווי צום בעסטען מעג
 שען" (שפּוּ).

עֲמִידָאָרְיָן (אַרְיָן), הַמ. (מ. עֲמִידָאָרְיָן
 הָאָרְיָן) [עֲמִידָאָרְיָן], אייגענט
 לִיך: עֲמִידָאָרְיָן (תּלמֵד
 דיש). "דָּאָס פּאָלק פֿון לאַנד",
 אָן אונגוויסענדער מעגש. "אז
 גאָט וויל שטראָפען אָן עֲמִידָאָרְיָן
 קודש־וואָרט אין מויל אַרײַן"
 (שפּוּ). "אָן עֲמִידָאָרְיָן טאָר
 גיט הויך דאוונען" (שפּוּ).

עֲמִידָאָרְיָן (עֲמִידָאָרְיָן), הוּו. אונג
 וויסענהייט.

עֲמִידָאָרְיָן (עֲמִידָאָרְיָן), א. אונג
 וויסענהייט.

עֲמִידָאָרְיָן (עֲמִידָאָרְיָן), הַמ. (ביבליש).
 אַ קלוג פּאַרשטענדיג פּאָלק (אַפּטע
 באַצײכענונג פֿון דעם אידישען
 פּאָלק).

עֲמִידָאָרְיָן, הַמ. (ביבליש). אַ
 פּאָלק וואָס איז ניט געווען, אַ
 ווילד פּאָלק.

עֲמִידָאָרְיָן (עֲמִידָאָרְיָן), הַמ. (ביבליש). אַ
 האַרטגעקײגעס פּאָלק (אַפּטע באַ-
 צײכענונג פֿון דעם אידישען
 פּאָלק).

עמוד (עֲמִידָאָרְיָן), הַמ. (מ. עֲמִידָאָרְיָן).
 "אַ וויל", אַ ווייט (פֿון אַ בוך);
 דער סטענדער פּאַר וועלכען דער

עֲמִידָאָרְיָן (עֲמִידָאָרְיָן), (תּלמֵד דיש). "אויף
 מיר און אויף מיין קאַרג", אויף
 מיין פּאַרזאָרטליכקײט.

עֲמִידָאָרְיָן, הוּו. (מ. עֲמִידָאָרְיָן). דָּאָם
 אויפגערופען ווערען צום לײענען
 אין שוהל. געבען אָן עֲמִידָאָרְיָן,
 אויפגעפֿען צום לײענען. געבען
 אַ פעטע עֲמִידָאָרְיָן, אויפגעפֿען צו
 אײנעם פֿון יענע טהײלען פֿון
 לײענען וועלכע ווערען באַטראַכט
 אַלס אַ באַזונדערער כּבֿוד. זעה
 שׂשׂי.

עֲמִידָאָרְיָן (עֲמִידָאָרְיָן), (מ. עֲמִידָאָרְיָן -)
 (תּלמֵד דיש). פּרײדען אויף איהר,
 פּרײדען צו איהר אנדענקען.

עֲמִידָאָרְיָן (עֲמִידָאָרְיָן), (מ. עֲמִידָאָרְיָן -)
 (תּלמֵד דיש). פּרײדען אויף איהר,
 פּרײדען צו זײן אנדענקען. "ער
 איז שוין עֲמִידָאָרְיָן שׂרוּם".
 "אַלע עֲמִידָאָרְיָן שׂרוּם וײנען
 גוט" (שפּוּ).

עֲמִידָאָרְיָן, הוּו. (מ. עֲמִידָאָרְיָן). זעה
 עֲמִידָאָרְיָן.

עֲמִידָאָרְיָן (עֲמִידָאָרְיָן), אר. (ביבליש).
 אויף אײך און אויף אײערע קינד
 דער, פּאַראָדיע אויף "עליכם
 שלום" (וּוּ).

עֲמִידָאָרְיָן (עֲמִידָאָרְיָן), אר. (תּלמֵד דיש).
 אויף אײך וואָל זײן פּרײדען! (אָן
 ענטפּער אויף די באַגריסונג
 "שלום-עליכם", וּוּ).

עֲמִידָאָרְיָן (עֲמִידָאָרְיָן), הוּו. "די באַ-
 שולדיגונג פֿון בלוט", די באַשול-
 דיגונג אז אײדען געברײכען קריסט-
 ליכעס בלוט אויף פּסח,

עֲנִין, המ. (מ. עֲנִינִים). וזך, אינטערעס, געשעפט; אינהאלט, טהעמא.

עֲנִינוּ, המ. (ליטורגיש). "ענטפער אונז", דאָס ערשטע וואָרט און דער נאָמען פון אַ געוויסע תּפּלה וואָס מע זאָגט אין פּאַסט=מעג. מע דאַרף מיט איהם קיין עננו גיט זאָגען, ער איז שוין פּאַרזאָרגט, ער באַדאַרף גיט קיינעם'ס מיטלייד. עֲנִיָק, המ. (מ. עֲנִיָקִים). אַ גע=שעפט; אַ פּאַרקעהר. "מיטן בעסטען הונד איז גיט גוט קיין עסקים צו האָבען" (שפּו.ו.).

עֲסָקָן, המ. (מ. עֲסָקָנִים). אַ טהע=טיגער מענש, אַ טהוער.

עֲסָקֵן, צש. האַנדלען, מאַכען געשעפטען. זיך עסק'ען, זיך באַשעפּטיגען, זיין באַשעפּטיגט, זיין פּאַרטנאָן.

עֲפּוּשׁ, המ. געשטאַנק; עפּידעמיע.

עֲפּוּשֵׁן, צש. שטינקען. פּאַר=עפּוּשֵׁן, אָנפּילען מיט גע=שטאַנק.

עֲפְרָאָה, המ. (ביבליש). שטויב און אש. מאַכען עפּר=ו א פּר, מאַכען צו גאַרנישט, פּאַרניכטען, רואינירען.

עֲפְרָאָה, המ. (תּלמודיש). שטויב פון דער ערד.

עֲפְרָה, המ. (ביבליש). דער בוים פון וויסען (פון וועלכע דער ערשטער מענש האָט געגעסען קע=גען דעם פּאַרבאָט פון גאָט, ווי די ביבעל דערצעהלט). "ער ווייס שוין פון עץ-הדעת" (ווער.

פּאַרבּעטער שטעהט אין שוהל. דאוונען פּאַרן עמוד, פּאַר=בעטען.

עֲמִים, אַנמ. דער נאָמען פון אַ גע=וויסען פּראָפעט; דאָס ביבלישע בוך וואָס ענטהאַלט די פּראָפע=ציהונגען פון עמוס.

עֲמִלָק, אַנמ. דער נאָמען פון אַ געוויסען פּאַלק וואָס האָט גע=וואָלט פּאַרטיליגען די אידען, ווי די ביבעל דערצעהט; אַ פּינד פון אידען (מ. עֲמִלָקִים); אַ שלעכטער מענש.

עֲמִלָּה, הוו. טיעפּקייט, טיעפּזי=ניגקייט.

עֲנִי, המ. (מ. עֲנִיִּים). אַ באַשוי=דענער מענש.

עֲנִיָּו, המ. (מ. עֲנִיָּוִים). פּייניגונג, וועהמאָג.

עֲנִיָּוִים-קָשִׁים, מ. שווערע ליידען, גרויסע שווייגקייטען.

עֲנִיָּוִים, המ. (מ. עֲנִיָּוִים). אַן אַרע=מאַן.

עֲנִיָּוִים-קָשִׁים, המ. (ביבליש). אַ גרויסער אַרעמאַן.

עֲנִיָּוִים-קָשִׁים, המ. אַ גרויסער אַרע=מאַן.

עֲנִיָּוִים, המ. (מ. עֲנִיָּוִים). זעה עֲנִיָּו.

עֲנִיָּוִים, הוו. באַשיידענחייט. "צו=פּיעל עניוות איז אַ האַלבער שטאַלץ" (שפּו.ו.).

עֲנִיָּוִים, א. באַשיידען.

עֲנִיָּוִים, הוו. אַרעמקייט.

עִצְמֵי־הַיָּדָיִם, הַמֵּ. קַעֲרֵן פֹּן דַּעַר
וְאָךְ, עִיקֵר .

עִצְמֵי־מֹת, מ. די ביינגער. ציהען
די ע צ מ ו ת, פייניגען, מאכען
ווארטען. "מיט גומע רייד קען
מען אויך די ע צ מ ו ת ארויס=
נעהמען" (שפון).

עִקָּב, הוּו. דַּעַר נֶאָמַעֵן פֹּן דַּעַר
זַעֲקָם און פֶּעֶר־צִיגֶמַטֶער סַדְרָה
(ווי).

עִקְרָה, הוּו. "די בינדונג" פֹּן
יִצְחָק'ן וועלכען זיין פֶּאָטֶער אַבְרָהָם
הָאָט געוואָלט בריינגען אַ'ן אָפּ=
פֶּער צו גָאָט, ווי די ביבעל דַּעַר=
צעהלט. געהן ווי צו דַּעַר ע ק ד ה,
געהן מיט דַּעַם באַשלוֹם זיך אַליין
אויפצואַפֿפֿערן .

עִקְרֵי־דִים־נֶקֶד־דִים־וְיֶבֶר־דִים, א. (ביב=)
ליש). געשטרייפט געפינטעלט און
געפלעקט, פֹּן אַלֶער־לוי קאַלירען .

עִקְרֵי־תִי־יִצְחָק, הוּו. זַעַה עִקְרָה .
עִקְרָה, הוּו. זַעַה עִקְרָה .

עִקָּר, הַמֵּ. (מ. עִקְרֵים). הוּיפּט=
וְאָךְ; הוּיפּט=לַעֲהֲרַע, דָּאָגמא (פֹּן
גלויבען). "ניט דָּאָס שַׁעֲהֲנַע פִּנִּים
איז דַּעַר ע ק ר נָאָר דָּאָס שַׁעֲהֲנַע
האַרץ" (שפון). "ניט דַּעַר טשוואַק
איז דַּעַר ע ק ר נָאָר דַּעַר הַעֲנַג=
לייכטער. (שפון).

עִקָּר, הַמֵּ. (מ. עִקְרֵים). איינער
וועלכער קען קיין קינדער נישט
האַבען, אַ בעודיעטניק .

עִקְרֵי־שִׁבְחֵי־יְהוָה, די הוּיפּט=וְאָךְ הָאָב
איך פֶּאַרגעסען! גוט וואָס איך
הָאָב זיך דַּערמאָנט!

אויף איינעם וועלכער איז נישט
מעהר אונגולדיג .

עִקְרֵי־חַיִּים, הַמֵּ. (ביבליש). דַּעַר
בוים פֹּן לעבען (פֹּן וועלכען
דַּעַר ערשטער מענש איז באַפּוּי=
לען געוואָרען נישט צו ע־ען כּדי
ער וואָל נישט לעבען אויבויג, ווי
די ביבעל דַּעַר־צַעֲהֵלֵט) .

עִקְרֵי־חַיִּים, הַמֵּ. (מ. עִקְרֵי־חַיִּים).
איינס פֹּן די צוויי שטענגלאַך
אויף וועלכע אַ ספֿר־תּוֹרָה איז
אויפגעוויקעלט .

עִצְבֹּת, הוּו. באַטריבטקייט, און=
מעט, מעלאַנאָליע .

עִצָּה, הוּו. (מ. עִצְוֹת). ראטה .
אַ'ן ע צ ה פֹּן אַ תּלְמִיד־חֵבֵם,
אַ קלוגער ראטה. "דָּאָס לייכטסטע
איז צו געבען יענעם אַ'ן ע צ ה,
דָּאָס שווערסט — זיך אַליין"
(שפון). "מיט ע צ ו ת בין איך
פֶּערוואָרנט" (ווער). "פֶּרעג אַ'ן
ע צ ה יענעם און הָאָב דיין שכל
ביי דיר" (שפון) .

עִצְהוּן, צש. געבען אַ ראטה,
ראטהען. ע צ ה'ן זיך, זיך באַ=
ראטהען .

עִצְהוּ"מ, אב. עֲלִי־צִדִּיק־יִתְרָה מִ'ב
(ווי) .

עִצְוֹדוֹת, הוּו. פֶּאַרשטאַפּונג, האַרט=
לייבדיגקייט .

עִצְאָל, הַמֵּ. אַ פּוּילֶער מענש, אַ
פּוּילענצער .

עִצְלוֹת, הוּו. פּוּילקייט, נאַכלעסיג=
קייט .

עִצָּם, הַמֵּ. קַעֲרֵן, אינהאַלט, עיקר .

ראנט. "ווי מיר ניט קיין קרוב און איד וועל ניט ווין דוין ע ר ב" (שפון).

ע'רְב־וּיין, צש. גוטזאגען, גאראַני-טירען.

ע'רְב־יֹבֵקֶר (יִצְהָרִים), או. (ביב=ליש). אָבענדס און מאָרגענס (און מיטאָג צייט). "א מויד מיט א הויקער מאכט זאָרג ע ר ב - ו ב ו ק ר" (שפון).

ע'רְב־יּוֹם־טוֹב (יְנִיטוֹב), המ. (תל=מוריש). דער טאָג אָדער אייניגע טעג פאַר יום־טוב.

ע'רְב־סִסְחָ (סִסְחָ), המ. (תלמ=דיש). דער טאָג אָדער אייניגע טעג פאַר פסח.

ע'רְב־רַב, המ. (ביבליש). א גע=מישט פאַלק, א פּעבעל.

ע'רְב־שִׁבְתָּ, המ. (תלמודיש). פרוי=טאָג.

ע'רְבָה, הוו. (מ. ע'רְבֹת). איינס פון די ווערבע־ריטלעך וועלכע ווערען צוגעבונדען צו דעם לולב אָדער מיט וועלכע מע שלאַנט הושענות.

ע'רְבוֹת [ע'רְבוֹת], הוו. גאראַנטי, גוטזאָגערִי, זיכערהייט, זאַלאַג.

ע'רְבִית, הוו. זעה מַעְרִיב.

ע'רֹב, המ. (מ. ע'רֹבִים). ערוב תחומין (וו.); ערוב תבשילין (וו.); דאָס עסענוואַרג וואָס מע לענט אויף א געוויסען פלאַטץ אום פרויטאָג אום די צוויי טויז זענד איילען (וויטער פון וועלכע א איד טאָר ניט געהן אום שבת)

ע'קָרְב, המ. (תלמודיש). סקאַרפּיאָן, דער אַסטרֹנאָמישער צייכען אין דעם שטערען־קרייז פאַר דעם מאָ=נאַט חשון.

ע'קָרָה, הוו. (מ. ע'קָרוֹת). זעה ע'קָר.

ע'קָרְת־הַבַּיִת, הוו. (ביבליש). די הויז=פּרוי, די ווירטהין, די אויפ=טהוערין.

ע'קָש, המ. (מ. ע'קָשִים). איינער וועלכער טהוט זאכען קאפּויר, א'ן איינגעשפּאַרטער.

ע'קָשָן, המ. (מ. ע'קָשָנים). א האַרטנעקיגער, א'ן איינגעשפּאַר=טער. "א'ן עקשן איז ערגער ווי א קאַליעקע" (שפון). "א'ן עקשן פאַלט תמיד אין דער בלאָטע אַרײן" (שפון).

ע'קָשָנוֹת, הוו. האַרטנעקיגקייט, איינגעשפּאַרטקייט.

ע'קָשָנוֹת־דִּין, א. איינגעשפּאַרט.

ע'קָשָניטע, הוו. (מ. ע'קָשָניטעס). זעה ע'קָשָן.

ע'קָשָנוֹן־זוֹף, צוו. זיך איינשפּאַ=רען. איינ'עקשן'ען זוֹף, זיך איינשפּאַרען.

ע'קָרְב־, המ. (תלמודיש). "פאַר=אָבענד פון", דער טאָג אָדער מעהרערע טעג פאַר (א פייער=טאָג). "דאָס גאַנצע יאָהר איז זי ליידג געועמען און ע ר ב יום־כּסור האָט זי א זאָק אָנגעהויבען" (שפון).

ע'קָרְב, המ. (מ. ע'קָרְבִים). א גוט=זאָנער, א גאראַנטירער, א זשי=

זאלען זיך רעכענען פון דארטען אן.

ע'רוב, חמ. א'ן אָנשיקענעס פון אלערליי חיות, איינע פון די צעהן פלאַגען וועלכע גאָט האָט אָנגעשיקט אויף די עגיפּטער, ווי די ביבעל דערצעהלט. זעה ע'שָׁר-מ'בות.

ע'רוב-תּבֿשׁוּלִין, חמ. (תלמודיש). א'ן עסענוואַרג וואָס מע קאָכט אַפּ ערבֿ-יומ־טובּ ווען דער ערבֿ-יומ־טובּ פאלט אום פּרײַטאָג אום מע זאָל דערנאָך מעגען אין דעם טאָג פון יום־טובּ קאָכען אויף שבת (קאָכען אום יום־טובּ מעג מען בלױז פאר דעם געברױך פון דעם זעלבֿיגען טאָג; דורך די איינריכטונג אָבער פון ערבֿ-תּבֿשׁוּלִין הייסט עס אז דאָס עסען אויף שבת איז שוין צובערייט פון פריהער און אַלץ וואָס ווערט גע-קאָכט אים יום־טובּ איז בלױז פאר יום־טובּ אַלײן, אָבוואָהל עס ווערט אייגענטליך געגעסען אין דעם פּאָלגענדיגען טאָג).

ע'רוב-החֹמִין, חמ. (תלמודיש). א דראַהט אָדער א שטריק אָנגע-צויגען אויף הילצערנע סלופּעס, מיט וועלכע מע צאהמט אַרום ביי אירען די שטאָדט אום מע זאָל מעגען טראָגען זאכען אום שבת (לױט דעם אידישען דין מעג מען אום שבת אומטראָגען זאכען בלױז אין א'ן איינגעשלאָסענעם רוים אָבער ניט אויף א'ן עפענטליכען פלאַטץ. דער ערוב אָבער ווערט באַטראַכטעט אַלס א געוויסע אַרט אַרומצואַמנג, און דער רוים וועל-

כען ער געהמט אַרום ווערט באַ-טראַכטעט ווי איינגעשלאָסען).

ע'רִיָּה, חוה. (מ. ע'רִיָּוּר). די שאַנד, דער געשרעכט=אָרגאַן.

ע'רוֹף, חמ. דער נאָמען פון א גע-וויסען תלמודישען לעקסיקאָן.

ערי"ח, אב. ע'רִבֿ-ראַש־ח'י"ך, דער טאָג פאר ראַש־חודש.

ע'ריות (ע'ריות), מ. בלומ-פאַר-וואַנדשאַפטען, די בלומ-פאַר-וואַנדטע מיט וועלכע מע טאָר ניט הייראַטמען לױט דעם איד־שען דין.

ע'רִיָּלָה, חוה. (מ. ע'רִיָּלוֹת). זעה ע'רִיָּלָה.

ע'רֶךְ (ע'רֶךְ), חמ. אָפּשאַצונג; פאַר-גלױך; פּראָפּאַרציאָן. א'ן ערך, אונגעפּעהר. נאָכ'ן ערך, פּראָ-פּאַרציאָנעל. אָהן א'ן ערך, אונגעהייער, ניט אָפּצושאַצען. ניט דער ערך גרעסער, פיעל גרעסער.

ע'רֶל, חמ. (מ. ע'רִלִים). א'ן אונג-באַשניטענער, א ניט-איד.

ע'רִלָה, חוה. (מ. ע'רִילֹת). א ניט-אידישע פרוי.

ע'רִלָה, חוה. די פּאַרהױט, די ניט-באַשניטענע פּאַרהױט; די פּרוכט פון א בוים אין די ערשטע דריי יאָהרען נאָך דער פּלאַנצונג וועלכע מע טאָר ניט אַרונטערקלױבען, לױט דעם אידישען דין.

ע'רליטע, ע'רליטע, חוה. (מ. ע'רליטעס, ע'רליטעס). זעה ע'רִלָה.

עֲרָמָה, הוּוּ. באַטרוג.

עֵשׂ, אב. עֲרֵב־שִׁבֶּת (ו.ו.).

עֲשֵׂה [עֲשֵׂה], המ. (מ. עֲשֵׂהִים).

א ג ע ב אָט צו ט ה אָן א גע= וויסע זאך (אין געגענוואָן צו א פאַר באָט נישט צו טהאָן א געוויסע זאך). זעה לאַיִם־עֲשֵׂה.

עֲשׂוּ, אנמ. דער נאָמען פון יעקב'ס ברודער פון וועלכען די ביבעל דערצעהלט אז ער האָט פאַרקויפט זיין רעכט פון ערשט=געבורט פאַר א טאָף לינוען; א נישט=איד. "רויט און שטאַרק ווי ע שו".

עֲשִׂיר, המ. (מ. עֲשִׂירִים). א ריי= כער מאַן.

עֲשִׂירָה, הוּו. (מ. עֲשִׂירֹת). א רייכע פרוי.

עֲשִׂירֹת, הוּו. רייכקייט, רייכטהום. "אידישע עשירות איז ווי א מאַרצאָוער שניי" (שפּו.).

עֲשִׂר־מִכֹּת, מ. (תלמודיש). די צעהן פּאָגען (דס, צפּרדע, כּנים, ערוב, דבר, שחין, כּרד, ארבה, חשך, מכת־כּוּרות, ו.ו.) וועלכע גאָט האָט אָנגעשיקט אויף די עניפּטער אום זיי זאָלען אַרויס=לאָזען די אידען פון זייער לאַגער, ווי די ביבעל דערצעהלט.

עֲשִׂרָה, צ. צעהן.

עֲשִׂרָה־בְּמִבְּתָהּ, המ. דער צעהנטער טאָג אין דעם מאָנאַט מכת, א פּאַסט=טאָג אין טרויער אויף די ערשטע באַלאַגערונג פון ירושלים.

עֲשִׂרִים, צ. צוואַנציג.

עֲשִׂרִים־וְאַרְבָּעָה [עֲשִׂרִים־וְאַרְבָּעָה], צ. די פיער און צוואַנציג (ביכער פון דער ביבעל), נביאים און כתובים (ו.ו.).

עֲשִׂרֶת־בְּגִידֵי־חַן, מ. (ביבליש). די צעהן זיידן פון חן.

עֲשִׂרֶת־הַדְּבָרֹת, מ. (תלמודיש). די צעהן געבאָטען וועלכע גאָט האָט די אידען געגעבען אויף דעם באַרג סיני, ווי די ביבעל דער=צעהלט.

עֲשִׂרֶת־הַשְּׂבָטִים, מ. (ביבליש). די צעהן פאַרלאָרענע אידישע שטאַמען וועגען וועלכע עס געהען אַרום פיעלע לעגענדען צווישען דעם אידישען פּאָלק.

עֲשִׂרֶת־יְמֵי־תְּשׁוּבָה [תְּשׁוּבָה], מ. "די צעהן טעג פון באַרייאונג", די טעג פון ראַשיהשנה ביז יום־כּפּור. עת־חֲדָיָה, הוּו. א צייט פון פרעה=ליכקייט, א הוליאַנקע.

עֲתִידָאָה, הוּו. (ביבליש). א שלעכטע טע צייט.

עֲתִיד, המ. די צוקונפּט.

פ.

פאר- (וועלכע געפינען זיך ניט דאָ) מוז געזוכט ווערען אונטער דעם צייט=וואָרט אָהן דער פאַר= זיכע, צ. ב. ש. : " פ א ר = מסר'ען" — אונטער "מסר'ען". זעהר פיעל צייט=ווערטער און אייגענשאַפּט=ווערטער ווערען גע= בילדעט דירעקט פון העברעיִשע הויפטווערטער און אייגענשאַפּט= ווערטער מיט דער צולעגונג פון דער פּאָרזילבע "פאר-" און די נייטהיגע ענדונגען ("ען", "ט" א. א. ו.), אזוי ווי פּאָלנעדיש: פ א ר ג ל ג ו ל 'ען [פארניגלען] זיך, זיך פארוועלען, זיך פאַר= גלוסטען. "ס'האָט זיך איהם פאַר= גלגול'ט". פ א ר חו'ש'ט, פארטראַכט, פארטראַגען. פ א ר'ט ענה'ן-זיך, זיך פארשמועסען. פ א ר יתום'ט, עלענד. פ א ר= מוח'ט, פארקלערט, פאַר= טראַכט. פ א ר מ י א ו ס 'ען, מאַכען עקעלדיג, פארעקלען. פ א ר מ ר ה - ש ח ו ר ה'ט, בא= טריבט, מעלאַנכאָליש. פ א ר'ט מ ש כ ו נ'ען, פארועצען. פ א ר'ט צ ר ה'ט, פאראומערט, נידער= געשלאָגען (פון נויטה אָדער אַרעם= קייט).

פאראויס-, די באדייטונג פון די העברעאישע ווערטער מיט דער פארוואָרט "פאראויס-" מוז געזוכט ווערען אונטער דעם וואָרצל= וואָרט.

פארביי-, די באדייטונג פון די

פ (פ), ח.מ. דער זיבעצהנטער בוכ= שטאב פון דעם אירישען אַלף- בית; מיט אַ פינטעלע אינעווייניג (פ) אויסגעשפראַכען ווי אין "פלאַטין", אָהן אַ פינטעלע (פ) אויסגעשפראַכען ווי אין "פלאַע"; צום ענד פון אַ וואָרט געשריבען "ף"; אין צעהלען גערעכענט אַלס 80. זעה פּא .

פּא (פּא), ח.מ. (מ. פּא'יען, פּא'יען). דער נאָמען פון דעם זיבעצהנטען בוכשטאב (פּ, פ) פון דעם אידיש= שען אַלף-בית, דערזעלביגער ביכ= שטאב רופט זיך אייך "קרומער= פא". צום ענד פון אַ וואָרט (ף) רופט זיך "לאַנגע" אָדער "שלוס= פא". צוויי פ א 'ען, פּא ר= פּאלען.

פּאָה, הוו. די האָאר=לאַק וועלכע היינט אַרונטער פון דער שליף און וועלכע אַ פרומער איד טאָר קיינמאָל ניט אָפּשערען (מ. פּאָה, פּאָה'יען); דער ווינקעל פון אַ תבואה=פעלד וועלכען מע פלעגט לאָוען ניט אָפּגעשניטען פאַר אַרעמע (פאַרצייטען ביי אים דען). ניט ליעגען אין פ א ה, ניט אינטערעסירען. ניט ליעגען אין דער לינקער פ א ה, ניט אינטערעסירען אין מינדעסטען גראַד.

פאַר-, די באדייטונג פון די צייט= ווערטער מיט דער פּאָרזילבע

וועלכען מע האָט אַ לאַנגע צייט
נישט געזעהן).

פּרײַז, המ. (מ. פּרײַז־גילד). "אויס-
ליוונג", אויסלייז־געלט, דאָס
געלט וואָס מע ניט אַ חסידישען
רבי'ן צו וועמען מע קומט פרעגען
א'ן עצה אָדער קריגען אַ ברכה;
ליוונג, אייננאָמע פאַר פאַר-
קויפטע סחורה.

פּרײַז־הבן [הבן], המ. (מ. פּרײַז־
הבן), (תלמודיש). "די אויס-
ליוונג פון דעם זון", דאָס אויס-
לייז־געלט וואָס מע ניט אַ כהן
פאַר א'ן ערשט־געבאָרענעם זון
וועלכעס באַשטימט פֿון פינף
געלט־שטיקער פון אַ געוויסען באַ-
שטימטען ווערט (ערשט־געבאָ-
רענע וויינען לויט דעם אידישען
דין הייליג צו גאָט און מווען דאָס
דיבער אויסגעלויט ווערען); די
צערעמאָניע פון פּדיון־הבן וועלכע
ווערט געפּייערט ווען דאָס קינד
איז דרייסיג טעג אַלט.

פּרײַז־שבוּיים, המ. (תלמודיש).
די אויסלייזונג אָדער די באַפּריי-
אונג פון געפּאָנגענע (באַטראַכטעט
ביי אידען אַלס אייגע פון די
גרעסטע וואָהלטהאַטען).

פּה־אַחַד, או. (ביבליש). "איין
מויל", איינשטימיג.

פּה־אַל־פּה, או. (ביבליש). "מויל
צו מויל", פּערזענליך.

פּה־נְקִיבֵר, דאָ איז באַגראָבען גע-
וואָרען (אויפּשריפט אויף אַ גראָב־
שטיין).

פּה־זײַן, צא. באַהירען, באַליידיגען.

העברעאישע ווערטער מיט דער
פארוואָרט "פאַרביי" מוז געזוכט
ווערען אונטער דעם וואָרצל-
וואָרט.

פאַרצע*, הוו. (מ. פאַרצעס),
(פאַרעכטליך). געזוכט (וואָהר-
שיינליך פאַרגרייט פון פּר'צוף,
ו.ו.).

פאַרקינ'סיען (פאַרקנאַסען), צא.
פאַרלאָבען (דער אויסדרוק שטאַמט
פון דער פאַרצייטיגער איינפּיהרונג
אַז דערעניגער וועלכער האָט אַפּ-
געלאָזען אַ היראַטה־פאַרטיי נאָך
דער פאַרלאָבונג האָט געמוזט באַ-
צאָהלען דער צווייטער ווייט אַ גע-
ווינען קנס).

פּגִימָה, הוו. (מ. פּגִימֹת). אַ
ריין, אַ קאַרב, אַ משעֶרֶב (פון אַ
מעסער); אַ מעהלער. "ער זוכט
פּגִימֹת אויף אַ זעג" (ווער).
פּגִימָה, הוו. (מ. פּגִימֹת). טוי-
טער קערפּער (פון אַ טהיער);
טויט. איינגעהמען אַ פּגִימָה,
קראַפּירען.

פּגָם [פּגַם], המ. אַ פּעהלער.

פּגִיעַ, המ. (מ. פּגִיעִים). א'ן אַג-
שיקעניס, אַ פּלאַג.

פּגִיע־רַע, המ. (מ. פּגִיע־רַעִים),
(ביבליש). אַ ביווע אַנשיקעניס.

פּגִיר [פּגִיר], המ. (מ. פּגִירִים),
(פאַרעכטליך) טויטער קערפּער; טויט.
"אַז מע קלינגט איז ענטוועדער
אַ תּנא אָדער אַ פּגִיר" (שפּו.).

פּגִירען, צש. שטאַרבען, קראַפּירען.
"אַ בער אין וואָרד האָט גע' =
פּגִיר'ט" (ווער). צו אַ גאַסט

פון ליבהאָבער וועלכע געהן ארום פאַרמאסקורט פון הויז צו הויז; א לעבערליכע זאך, א פיאסקאָ.

פּוּרִים-שפּיעלניק, המ. (מ. פּוּרִים-שפּיעלניקעס). איינער וועלכער געהט אנטהייל אין א פורים פאַרשטעלונג; א שפּאַס מאַכער, א מאַרשאַליק.

פּוּרִים-קָפּוּן, המ. (מ. פּוּרִים-קָפּוּים). דער קליינער פורים, דער פּערצעהנטער טאָג אין דעם מאָנאַט אָדר אין אַן עבור־יאָהר ווען דער אייגענטליכער פורים ווערט געפּויערט אין דעם פּאַל-גענדען מאָנאַט (וואָדר). "פּוּרִים-קָפּוּן" דאַרף מען זיך אַנשיכּוּרען אַבער יום-כּפּוּר-קטן דאַרף מען ניט פּאַסטען" (שפּוה).
פּוּרְעֵנּוּת [פּוּרְעֵנּוּיּוּת], הווה (מ. פּוּרְעֵנּוּיּוּת). שטראָף, פּלאַג, אַנשיקעניס.

פּוּרְעֵנּוּיּוּן, צש. (תלמודיש). "דורכברעכען די צאהם", איבער-טרעמען די גלויבענס-געזעצען.

פּוּרְשֵׁי-בִשְׂמֵי-זִוּוּן, צש. (מ. — בִשְׂמֵי; וו. — בִשְׂמֵה', מ. — בִשְׂמֵן'). איהם דערמאָנען מיט'ן נאָמען.

פּוּרְשֵׁי-מִן-הַצִּבּוּר, המ. (תלמודיש). איינער וועלכער ווגרערט זיך אָפּ פון דער געמיינדע, איה גער וועלכער וויד ניט טהאָן די פליכטען וועלכע די געמיינדע לעגט אַרויף.

פּוּשֵׁי-בְּאַלְהֵי [פּוּשֵׁי-בְּלִקְוֵי]-יִשְׂרָאֵל, איינער וועלכער ברעכט אָן דעם אידישען נאָם, איינער וועלכער האַלט ניט די אידישע גלויבענס-געזעצען.

פּוּשֵׁי [פּוּשֵׁי]-יִשְׂרָאֵל, המ. (תלמודיש). "א פאַררעטהער פון דעם אידישען פּאַלק", איינער וועלכער האַלט ניט די אידישע גלויבענס-געזעצען.

פּוּתְרֵי-זִוּוּן, צא. אויסטייטשען, ער-קלעהרען (א טרוים).

פּוּתְרֵי-קָלוּם, המ. (תלמודיש). דער וואָס טייטשט אויס א טרוים. ניט וויסען פון קיין פּוּתְרֵי-קָלוּם (פאַרגרייט פון: פּוּתְרֵי-קָלוּם, ווו.), ניט וויסען פון וואָס צו וואָגען.

פּוּתְרֵי-לֹם-זִוּוּן, צש. ערקלערען די באַדייטונג פון א טרוים.

פּוּמֵי, המ. (מ. פּוּמֵי). א גע-וויסער וואָרט רעליגיעזער געזאָגט אָדער לויב-געבעט.

פּוּר, המ. א געוויסער גערעהדעל-טער טאָן (אין בראָפּ).

פּוּרְן, המ. (מ. פּוּרְנים). א פּרוי-גיבויגער מעגש.

פּוּרְנוּת, המ. פּרויבויגנקייט.

פּוּרְנִיעַ, הווה (מ. פּוּרְניעעס). זעה פּוּרְן.

פּוּרְךָ, המ. (פּוּרְךָים). אַנגסט, פּורכט, שרעק, גרויל.

פּוּרְךָ-דִּיג, א. שרעקליך, פּורכט-טערליך.

וואָרט "פּו" הייסט אין פּוילישער שפראַך: "טרינק". חברה פּו-ת מ'ד, געזעלשאַפט פון טרינק קערס.

פּו'אַה, זעה פּו'אַה.

פּו'י'ון, זעה פּו'י'ון.

פּו'וט (פּו'וט), חמ. (מ. פּו'וט). א געוויסער זאָרט געבעט=געזאָגט וואָס מע זאָגט אין פּויערטענ.

פּו'ו'ון, זעה פּו'ו'ון.

פּו'וטום, זעה פּו'וטום.

פּו'ו'ן, פּו'ו'ן, חמ. (מ. פּו'ו'ן), פּו'ו'ן, דער פּאַרפּאַסער פון א פּו'וט (ו.ו.).

פּו'ו'אי, זעה פּו'ו'אי.

פּו'ו'יש, זעה פּו'ו'יש.

פּו'ו'ול, זעה פּו'ו'ול.

פּו'ו'קס, אנט. דער נאָמען פון דעם זוהן און נאָכפּאָלגער פון דעם כּהן-גדול אַל'יע'ו'ר; הווי. דער נאָמען פון דער איין און פּערציגט=טער סדרה.

פּו'ו'קס קּו'ו'אָל'יע'ו'ר קּו'ו'אָה'רן כּו'ו'ן, (כּו'ו'יש). פּו'ו'קס דער זוהן פון אליעזר דעם זוהן פון אהרן דעם פּריסטער. "פּו'ו'קס בן אליעזר בן אהרן הכהן און אז ער האָט קיין געלט נישט איז ער פּאַר א פּאַר" (ווער.).

פּו'ו'קס, זעה פּו'ו'קס.

פּו'ו'ק'ו'ן, זעה פּו'ו'ק'ו'ן.

פּו'ו'ק'ו'ן, חמ. (מ. פּו'ו'ק'ו'ן). א שרע=קעדיגער, א טרום.

פּו'ו'ק'ו'ות, הווי. שרעקעדיגקייט.

פּו'ו'ק'ו'טע, הווי. (מ. פּו'ו'ק'ו'טע). זעה פּו'ו'ק'ו'ן.

פּו'ו'ות-מ', או. וועניגער ווי.

פּו'ו'ות-מ'ק'ו'ות, חמ. (תלמודיש). וועניגער ווי די גרייס פון א'ן איילבערט.

פּו'ו'ות'יע'ר'ך, מ. מענשען פון נידע=ריגען שטאנד.

פּו'ו'ות'יע'ר'ך'ב'וד, א פּאַרמיגערונג פון עהרע, ערנדיגערונג, בא=ליידונג.

פּו'ו'ת (פּו'ו'ת), חמ. דאָס וואָס געהט אָפּ פון געוויכט אָדער מאָס.

פּו'ו'טום, חמ. (מ. פּו'ו'טום). דער שפּיץ (פון א'ן אתרוג).

פּו'ו'ז, או. (תלמודיש). פּו'ו'ז, לוי, באפּרייט.

פּו'ו'ז, פּו'ו'ז'נו, או. געוויס! בא=טירליך! וואָס דאַרף מען דאָ נאָך פּרענען.

פּו'ו'ז'ך, הווי. (מ. פּו'ו'ז'ות). טויט.

פּו'ו'ז'נים, הווי. דאָס לויז ווערען (פון אימיצען). "פּו'ו'ז'נים אין געלט ווערט" (שפּו.).

פּו'ו'ז'ע, צא. באפּרייען, פּריימא=כען; אָפּפּאַרטיגען, ענדיגען; פּאַרשוענדיגען, אויסבריינגען; ר=אינרען. א ר'ו'ס'פ'ט'ר'ען, ארויסשיקען, אוועקשיקען.

פּו'ו'ז'מיר, טרינק שטענדיג (דאָס

מע. פלונית-בת-פלונית,
 די און די — די מאַכטער פון דער
 אין דער.
 פֿלוֹנִיטִיע, הוו. (מ. פֿלוֹנִיטִי
 טעם). ווייב.
 פֿלוֹש * , המ. פֿאַרהוי אָדער קאַר־
 דאַר פון אַ שוהל.
 פֿלִיטָה, פֿלִיטָה, הוו. אַנטרינונג,
 פאַרשווינדונג. מאַכען פ ל ט ה,
 אַנטלויפען (מיט פּרעמדע געלט).
 פֿלִפּוּל, המ. (מ. פֿלִפּוּלִים) .
 שאַרפּווינגער אָדער פאַרפּלאַנטער־
 מער זוכה; אַ שטרייט פון ווער־
 מער וועלכער פיהרט צו קיין זאך
 ניט, פּוסטער זוכה; אַ תּלמוד־
 שער פֿאַרטראַג פון אַ זעהר שאַרפּ־
 ווינגען אָדער פאַררעהטען אינ־
 האַלט.
 פֿלפּוֹלִיען [פּוֹלִפּוֹיען] - זיך, צוו.
 שטרייטען, דעכאַטירען, זיך
 ויכוחען; פיהרען פּוסטע דעכאַ־
 טען.
 פֿלִשְׁתִּים, אַנמ. מ. דער נאַמען פון
 אַ געוויסען פּאָלק אָפּט דערמאָנט
 אין דער ביבעל.
 פּמִלִּיאַ-שְׁלִמֵעָה, הוו. (תּלמוד־
 דיש). "די פאַרזאַמלונג פון אוי־
 בען", דאָס הימלישע געריכט.
 פֿנִי, אב. פּה־נְקִיבֵר (ווו).
 פֿנִי, המ. (מ. פּנִיִים). אַ פּרײַע
 ער, אַן אונפאַרהייראַטהעטער.
 פּוֹנִיָה, הוו. (מ. פּוֹנִיִות). אַ פּרײַע,
 אַן אונפאַרהייראַטהעטע.
 פּוֹנִי, מ. די פאַרשטעהערס, די זיה־
 רערס, די גרויסע לײט.

פֿיקוּס־, זעה פֿקוּס־.
 פֿיקּוּס, זעה פֿיקּוּס־.
 פֿירוש, זעה פֿירוש־.
 פֿירִקִי, זעה פֿירִקִי־.
 פֿירִתִים, זעה פֿירִתִים־.
 פֿירִתִּחִין, זעה פֿירִתִּחִין־.
 פֿירִתִּדוּן, זעה פֿירִתִּדוּן־.
 פֿילאַ, המ. (מ. פֿילִאים). אַ וואונ־
 דער, אַ וואונדערליכע זאך.
 פֿילִאי־פֿילִאים, - פֿילִאות, מ.
 וואונדערס איבער וואונדערס, גרוי־
 סע וואונדערס.
 פֿילִגִיש, הוו. (מ. פֿילִגִישִים). קעפּס־
 ווייב, מעטרעסע.
 פֿילִגִיש־בִּגְבִיעָה, (ביבליש). הוו.
 די קעפּס־ווייב פון אַ געוויסען
 מאַן פון דעם שטאַם פון לוי
 וועלכע איז געשענדעט און ער־
 מאָרדעט געוואָרען אויף אַ זעהר
 שוידערליכער אַרט פון געוויסע
 לײטע פון דעם שטאַם בנימין אין
 דער שטאָדט "גבעה" פאַר וועלכע
 גרוואַמע טהאַט די איבעריגע אי־
 דישע שטאַמען האָבען ראַכע גע־
 נומען פון דעם שטאַם בנימין.
 פֿלוֹנִיָתָא, הוו. (מ. פֿלוֹנִיָתוֹת).
 שטרייט, דיספּוט, מיינונגס־פאַר־
 שיעדענהייט.
 פֿלוֹנִי, המ. דער און דער, אַ גע־
 וויסער. פּלוֹנִי-בן-פּלוֹנִי,
 דער און דער — דער זוהן פון
 דעם און דעם.
 פֿלוֹנִיָת, הוו. די און די, אַ געווי־

פְּנִיָּה־עִיר, מ. (ביבליש). די פּאַר= שטעהערס אָדער די אָנגעזעהענע לייט פון דער שטאָרט. פּאַראָדירט אין ווערטל: „פּי אַ נִי (רוסיש: טרינקערס) ה ע י ר“.

פְּנִיָּה, הוו. (מ. פְּנִיּוֹת). פּאַרבאַר= גענע אַבויכט, הינטערנגעדאַנק.

פְּנִים, המ. „דאָס אינעוועניגסטע“, דער טעקסט (אָהן די קאַמענטאַרען).

פְּנִים, המ. און הוו. (מ. פְּנִימֵי־עַר). געזוכט; אויסזעהן; אַנגעזעהענע קייט. האָבען אַ פּנִים פון חוּק, אויסזעהען לעכערליך. עס האָט קיין פּנִים נישט, עס זעהט נישט אויס שעהן. „דער פּנִים איז אַ מסור“ (שפּוּו.). „מיט וואָס פּאַר אַין אויג מע קוקט איינעם אָן אזא פּנִים האָט ער“ (שפּוּו.). „אַז דאָס ברויט פּאַרט מיט'ן פּנִים אַראָפּ איז אַ סימן אַז די כלה איז הונגעריג“ (שפּוּו.). „גאָט וואָל וועלען צוהערען די נאַראַנים וואָלט די וועלט געהאַט אַין אַנג דער פּנִים“ (שפּוּו.). „דער דלות לעגט זיך צוערשט אויפ'ן פּנִים“ (שפּוּו.). „אַז ער דער= זעהט זיין פּנִים דערקענט ער איהם אן קול“ (ווער.). „אַלע הינד און אַלע רבנים האָבען איין פּנִים“ (שפּוּו.). „זוי די טייטע עמען אזא פּנִים האָבען זיי“ (שפּוּו.). „אַ נאַר געהט אין באָד אַרײַן און פּאַרגעסט זיך דאָס פּנִים אָפּצוואַשען“ (שפּוּו.). „אַז מע שפּייט דעם ציגינער אין פּנִים זאָגט ער עס רענענט“ (שפּוּו.). „דער קונצל ליגט איהם

אויפ'ן פּנִים“ (ווער.).

פְּנִים־חַדְשׁוֹת, המ. (תלמודיש). „אַ נייעס געזוכט“, אַ נײַ־אָנגעקוּ= מענער, אַ גאַסט.

פְּנִים־חַדְשׁוֹת, המ. פּאַראָדיע אויף פְּנִים־חַדְשׁוֹת (וױו.). זעה חַדְשׁוֹת.

— פְּנִימֵי־דִיג, זעה צוויי־פְּנִימֵי־דִיג.

פְּנִימֵי־וֹת, הוו. די אינערליכקייט.

פְּנִימֵי־עַל, הוו. (מ. פְּנִימֵי־לַעֲדָה). פּאַרקלײנערונג אָדער פּאַרצערטע= לונג פון פּנִים (וױו.), געזוכטעלע.

פְּנִיָּם, המ. (מ. פְּנִיָּם־קִיסִים, פְּנִיָּקִיעַן). אַ בוך וואו עס ווע= רען פּאַרצײכענט רעכענונגען, גע= מען פון זאַכען, פּאַסירונגען אַ א. וו.; דאָס בוך אין וועלכען די אי= דישע קהלות אַמאָל פּלעגען פּאַר= צײכענען אַלע זײערע אָנגעלעגענע= הייטען ווי אויך אַלע וויכטיגע פּאַסירונגען.

פְּסוּל, המ. אַ פּעהלער, אַ בראַק, אַ פּלעק. „אַ פּסול אין דער משפּחה“.

פְּסוּל, א. נישט=טויגליך, נישט=גילטיג, נישט=געזעצליך. אַ פּסול'ע סוכה, אַ סוכה וועלכע איז נישט געמאַכט געוואָרען לויט'ן דין. אַ פּסול'ער עדות, איינער וואָס זיין עדות ווערט נישט באַגלויבט. אַ פּסול'ע הושענא, אַ הושענא= ריטעל פון וועלכען די בלעטלעך זיינען אַרונטערגעקלאַפט; אַ ווערטחלאָזע וואָך אָדער פּערזאָן.

פֿסול-לעדות-ולשבועה, א. (תל= מודיש). נישט באגלויבט ביים זאָ= גען עדות און נישט ביים שווערען. פֿסול'ק'ת, הווי. אָבשאַל.

פֿסוק, ה.מ. (מ. פֿסוק'ים). א זאָן פון דער ביבעל; די ביבעל (אוי= סער די פינף ביכער פון דער תורה). דער פסוק, דער זאָן פון דער ביבעל וועלכען יעדער איד זאָגט אין מאָרנענדיגען דאוּ= נען און וועלכער הויבט זיך אָן מיט דעמועלפניגען בוכשטאָפּ מיט וועלכען זיין נאָמען הויבט זיך אָן (אַלס אַ מיטעל צו געדענקען דעם נאָמען וועלכען דער מלאך-הדרומה פרעגט ביי דעם געשטאָרבענעם). ווי דער פסוק זאָגט, ווי די ביבעל זאָגט. א פסוק מיט אַ שמעקען, זיכערע אָדער ווירקזאָמע מיטלען (אונטער דעם וואָרט "פסוק" ווערט דאָ געמיינט דער ביבלישער זאָן: לֹא יִתְרַץ בְּלִבְ לְשׁוֹנוֹ — קיין הונד זאָל נישט שאַר= פען זיין זונג. דאָס זאָגען פון דעם דאָזיגען זאָן פלעגט געהאַל= טען ווערען פאַר אַ מיטעל קענען אַ ביזען הונד).

פֿסח ופֿסחון, ה.מ. (מ. פֿסח'ען). דער אַכט-טאָגיקער פייערשאַף וואָס הויבט זיך אָן דעם פּופּעצהנשטען טאָג פון מאָנאט ניסן און ווערט געפייערט צום אַנדערנאָך אן דעם אידישען פֿאַלק'ס באַפֿרייאַונג פון מצרים, און אין וועלכען מע טאָר נישט עסען קיין חמץ; דער קריסט= ליכער אַסטער=עסט. די צווייטע מעג פסח, די צוויי לעצטע

מעג פון פסח (וועלכע, אוי ווי די ערשטע צוויי, זיינען די הויפט-פייערמעג. די מיטעל= סמע פיער מעג זיינען בלויז האַלבע פייערמעג. זעה חול'ה-מו'ערד). "מע האָדעוועט דעם אינדיק ביו פסח נאָר צוליעב דעם קראָפּ" (שפּו). .

פֿסח'דיג, א. באַלאַנגענדיג צו אָדער האָבענדיג די אייגענשאַפט פון פסח, צוגענויט לויט די געוועזען פון פסח. א פסח'דיג געזוכט, א בלאַס געזוכט (געקריגען פון עסען מצה אום פסח).

פֿס'לות, הווי. אונגעהרליכקייט. "דלות מאכט פס'לות" (שפּו). .

פֿס'לות, הווי. פאַרזאָרבענהייט. פֿס'לען, צא. ערקלערען אַלס פסול; פאַראַונרייניגען אָדער היילען דורך דעם וואָס מע מאַכט אונריין. פסל'ען א קינד, היילען אַ קינד פון אַן ענד-הרע דורך דעם וואָס מע רייבט אויס זיין געזוכט מיט השתנה. פסל'ען אַ קאַץ, אָפּהאַקען דעם עק ביי אַ קאַץ (בדי מע זאָל זי קענען האַל= טען אין הויז אָהן געפאַהר פון ביזע גייסטער).

פֿסק (פסק), ה.מ. (מ. פֿסק'ים). ענטשיידונג, אורטהייל; שטראַף, באַשטראַפונג. האַפען אַ פסק, קריגען געוידעלט. געבען אַ פסק, זידלען.

פֿסק-געלט, הווי. ענטשיידונג-געלט, דאָס געלט וואָס מע נישט דעם רב אָדער דעם צווייטע פאַר ענשיידען אַ געלט דיספּוט.

פֿרוד־פֿירוד [פֿירוד] קל־בֿות, המ. צו־
שיידונג פון די הערצער, שטרוי־
טיגקייט.

פֿרו־דֿור, המ. פֿאַרצײמער.

פֿרו־מֿה, הוו. (מ. פֿרו־מֿות). א
קופערנע מינצע פון א גאַנץ קלײ־
נעם ווערטה אָפֿט דערמאַנט אין
תלמוד.

פֿרו־קֿת, הוו. (מ. פֿרו־קֿתיען). דער
פֿאַרהאַנג וועלכער דעקט צו דעם
אָרן־קודש.

פֿרו־ץ, המ. אויסגעלאָסענער מענש.

פֿרו־ש, המ. (מ. פֿרו־שײם). באַדי־
טונג; אויסטייטשונג, ערקלערונג,
קאָמענטאַר. מאַכען אַ פֿרו־ש פֿון
אימיצען, מאַכען אַ פֿאַראַד פֿון
אימיצען.

פֿרו־ש, המ. (מ. פֿרו־שײם). אַן
אָפֿגעזונדערטער, איינער וועלכער
לעבט אָפֿגעזונדערט פֿון זײַן ווייב
און פֿון דער וועלט אום צו לער־
נען און דיענען גאָט, אַ קלײַזניק.
"אַ גרוש איז ניש קיין פֿרו־ש"
(שפּו).
פֿרו־ש־ה־מֿילֿות, המ. די באַדיטונג
פֿון די ווערטער.

פֿרו־שײ, המ. (מ. פֿרו־שײם). אַנ־
הענגער פֿון אַ געוויסער זעהר
פרומער אידישער סעקטע וואָס
האַט געלעבט אין דער צײַט פֿון
דעם צווייטען בית־המקדש.

פֿרו־ח־ה־ג־ש־מֿ'תו, (תלמודיש). זײַן
זעעלע איז (פֿון שרעק) אַרויסגע־
פֿלײַגען. "עס איז פֿרו־ח־ה־
ג־ש־מֿ'תו געוואָרען".

פֿסק־דֿין, המ. ענטשיידונג, געריכט־
אורטהײל.

פֿסקיען, פֿסקיענען צא. ענטשיידען.

פֿעו־לֿה, הוו. (מ. פֿעו־לֿות). זײַר־
קונג, אויפֿטוהן, פֿאַרטשײט;
רעוולטאט, צוועק. טהאַן אַ
פֿעו־לֿה מיט, גוט אונטער־
ריכטען, גוט לערנען מיט. טהאַן
אַ פֿעו־לֿה, מאַכען פֿאַרטשײט.
וואָס איז די פֿעו־לֿה?, וואָס
איז דער צוועק.

פֿעם־אַח־ת־בֿו־בֿל, איין מאָהל אין
פּופּציג יאָהר, זעהר זעלמען.

פֿק־דֿין, המ. אַ זאַך וועלכע מע גיט
אימיצען צו הימען.

פֿק־דֿי, הוו. דער גאַמען פֿון דער
דריי און צוואַנציגסטער סדרה
(ווי).

פֿק־ח־נ־פֿש אָדער נפֿשֿות, המ.
(תלמודיש). די רעטונג פֿון אַ
לעבען; קוויקונג, פֿאַרגעניגען.

פֿק־ח, המ. (מ. פֿק־ח־ים). אַ קלײ־
גער.

פֿק־חֿית, הוו. (מ. פֿק־חֿות). אַ
קלוגע.

פֿק־א, המ. (מ. פֿק־א־ים). אַ וויל־
דער מענש, אַ באַרבאַר.

פֿק־א־אַד־ם, המ. (ביבליש). אַ וויל־
דער מענש.

פֿק־ה־א־דֿ'מֿה, הוו. (ביבליש). די
רויטע קוה (וועלכע גאָט האָט
געהייסען משה'ן פֿאַרברענען און
איהר אַש געברויכען פֿאַר צוועקען
פֿון רעליגיעזער רײַניגונג); אַ גאָס־
איווער נאַרר.

גרעסער אַלץ קלענער איז ער ביי זיך" (שפּו.). "ווי דער פּרײַץ אזוי זיינע הינט און ויין געױנד" (שפּו.).

פּרײַצות, הױ. פּאַרשױטקײט, אױסגעלאַסענקײט.

פּרײַצ'טע, הױ. (מ. פּרײַצ'טעס). ועה פּרײַץ.

פּרײַצ'ים, מ. די אנהענגער פון א געױסער אײדישער פּאַרטיי אין דער צײט פון דעם צװײטען בית־המקדש װעלכע האָבען געװכט זיך צו דערנעהנטערן װי װײט מעגליך צו די גרײכען.

פּרײַצ'יש, א. באלאַנגענדיג צו אַדער האָבענדיג די אײגענשאַפט פון א פּרײַץ; אַרײסטאַקראַטיש, גרױס־אַרטיג.

פּרײַנס, הױ. (מ. פּרײַנסים). פּאַרשטעהער פון א אײדישער געמײנדע. "אַ פּרײַנס מעג זײן גרױס װי אַ האָהן זײצט ער פּאַרט אױבען־אָן" (שפּו.).

פּרײַנס־ח'ד'ש, הױ. דער מאָנאַטליכער פּאַרשטעהער פון דער געמײנדע (אין אַמאָליגע צײטען פלעגען די אײדישע געמײנדען אױסקלײבען אַ געװײסע צאָהל פון פּאַרשטעהערס װערבע פלעגען זיך בײטען אַלע מאָנאַט), פּאַרשטעהער.

פּרײַנס'ס, הױ. (מ. פּרײַנס'סות). ער־נעהרונג, לעבענסמײטעל; געשעפט, באַשעפטיגונג; פּראָפּיט, פּאַרדײענסט. "אַלע מױאָס'ע פּרײַנסות האָבען שעגע מוזות"

פּרַט [פּרַט], הױ. (מ. פּרַט'ים). אַן אײגענעלעייט, אַן אײגענעלענער פּאַקט; אַן אײגענעלע פּערזאָן, אַן אײנזװידואַם; הײנױכט, באַצײהונג; צײט־רעכנונג. "מיט אַלע פּרַט'ים". "דער פּרַט מוז זיך אָפּפּערן פּאַר'ן כּלל". "אין אײן פּרַט בלױז".

פּרַט [פּרַט]־ד'ד'ל, הױ. די גרױסע צײט־רעכנונג. ועה ל'פּ"ג.

פּרַט [פּרַט]־קָקָן, הױ. די קלײנע צײט־רעכנונג. ועה ל'פּ"ק.

פּרַי, הױ. (מ. פּרַי'ות). פּרױכט.

פּרַיִה־ר'ב'יָה, הױ. (תּלמױש). "פּרױכפּערונג און פּאַרמערהונג", דאָס האָבען קײנדער; דאָס רעליג'יעזע געבאָט צו האָבען קײנדער. "טענו כּחשׁין װודה לו כּפּרײה ר'ב'יה". ועה מ'עַנּו כּח'שׁין.

פּרַיִעָה, הױ. אַרונטעררײסונג פון דער פּאַרהױט ביי דער באַשניידונג.

פּרַיִץ, הױ. (מ. פּרַיִצים). "אַ פּאַרשױטער", אַ גרױסער (ניט־אײדישער) לאַנד־באַװיצער (הױפּט) זעבליך נעכרויכט אױף די פּוילישע שלאַכצײעס); הערר, אַרײסטאַקראַט. "אױף אַ שלעכטען פּרײַץ מאַר מען קײן מפּלה ניט בעמען" (שפּו.). "אַז דער פּרײַץ איז גוט איז דער גאַנצער הױף גוט" (שפּו.). "אַלײן פּרײַץ און אַלײן הױנד איז לעבען אָהן געזונד" (שפּו.). "אַ פּרײַץ האָט אין זײן פּערד און הינט און אַ אײד האָט אין זײן װײב און קײנד" (שפּו.). "װאָס דער פּרײַץ איז

פְּשׁוּטֵי-מִדְּבַר-שְׁמַיָּא, או. (תלמודיש).
"די באדייטונג אזוי ווי עס לויטעט",
בוכשטעבליך, גאנץ איינפאך.

פְּשָׁט [פְּשָׁט], המ. (מ. פְּשָׁטִים).
באדייטונג; אויסטייטשונג, ער=
הלערונג, קאמענטאר; די אויס=
טייטשונג פון א טעקסט לויט דער
איינפאכער באדייטונג פון די
ווערטער אין גענענאָאָן צו דרש
(ו.ו.) וועלכער זוכט צו געפינען
א זייטיגע באדייטונג אָדער רמז
וועלכער זוכט צו געפינען דעם
טיעפען מיסטישען זיגן.

פְּשָׁטוֹת, הווי. איינפאכקייט, קלאַר=
קייט. אין פ ש ט ו ת גענומען,
איינפאך גענומען, בוכשטעבליך.

פְּשָׁטֵי-לֵעֲנֵי-וַיָּהּ, צווי. מאכען געקינס=
טעלמע אויסטייטשונגען פון א
טעקסט.

פְּשָׁטָן, המ. (מ. פְּשָׁטָנִים). איי=
נער וועלכער טייטשט אויס א
טעקסט לויט דער איינפאכער בא=
דייטונג פון די ווערטער.

פְּשָׁטֵי-עַל, הווי. (מ. פְּשָׁטֵי-עַל). א
געקינסטעלמע אויסטייטשונג פון
א טעקסט.

פְּשָׁטֵי-עַל-דִּינֵי, שאַרפּזיניג, פול מיט
איינפאלען.

פְּשָׁטָא, או. (תלמודיש). געוויס.
אָהן צווייפעל.

פְּשָׁרָה, הווי. (מ. פְּשָׁרוֹת). אָ=
מאך, פּרִיעֲדִלִּיכער אָפּמאך, קאַמ=
פּראַמיס.

פְּשָׁרוֹת, הווי. דאָס מאכען פון א
קאַפּפּראַמיס.

(שפּווי). "פּרנסה אין אין
מאַנ'ס מול און קינדער זיינען אין
דער ווייב'ס מול" (שפּווי).
"פּרנסה היילט אלע מכות"
(שפּווי).

פְּרָס, אנווי. פּערסיען.

פְּרָעָה, אנמ. דער אַדגעמיינער גאַ=
מען פון די אַלטע עניפּטושע קע=
ניגען; דער גאַמען פון דעם עניפּ=
טישען קעניג וועלכער האָט פאַר=
שקלאַפּט די אידען, ווי די ביבעל
דערציעהלט.

פְּרָצוּף, המ. (מ. פְּרָצוּפִים). גע=
זוכט, פּיואַנגאַמיע.

פְּרָצוּף-דִּפְּרָצִים, המ. (תלמודיש). וצה
פְּרָצוּף.

פְּרָק [פְּרָק], המ. (מ. פְּרָקִים).
אַן אַבשניט אָדער אָבהאַנדלונג
פון תלמוד; פּרקי-אבות (ו.ו.).

פְּרָקֵי-אֲבוֹת, מ. (תלמודיש). "די
לעהרען פון די פּאַטערס", א בוך
פון ועקס אַבשניטען וועלכע ענט=
האַלמען שפּרוכען און לעבענסרע=
געלען פון די תנאים (עס איז
איינגעפיהרט ביי די פּרומע אידען
צו זאָגען אין די זומער מאַגאַטען
יערען שבת גאַכמיטאַג איינעם פון
די דאָזיגע אַבשניטען).

פְּרָשָׁה, הווי. (מ. פְּרָשׁוֹת). אַב=
שניט אָדער קאַפּטעל פון דער
תורה, סדרה; איינס פון די שטיק
לעך פּאַרמעט באַשריבען מיט גע=
וויסע זאַצען פון דער תורה וועלכע
מע לעגט אַרײַן אין די בתים פון
תפּלין.

פְּרָשׁוּט, א. פּראַסט, איינפאך, אָהן
קונצען; באַשירען.

פון ארון־קודש אום אַרויסצונעה= מען די ספריתורה ביים דאוונען (מיט וועלכער מע איז אימיצען מכבד).

פְּתִיחַת־רֵצֵף־מִקְסָם, א.נ. מ. (ביבליש). די צוויי שמעדט אין עניפטען וועלכע די פארשקלאפטע אידען זיינען געצוואונגען געוואָרען צו בויען, ווי די ביבעל דערצעהלט. אויפטהאַן פתם - ו ר ע מ ס ס, פארריכמען פיעל ארבייט.

פְּתִיחַת־רֵצֵף, ה.מ. (מ. פְּתִיחַת־רֵצֵף). אויס= טייטשונג (ערקלערונג פון אַ טרוים אָדער אַ רעטהועל).

פְּתִיחַת־רֵצֵף־חֲלוֹם וְחֲלוֹם, ה.מ. (ביב= ליש). אויסטייטשונג פון אַ טרוים.

פְּשָׁרָן, ה.מ. (מ. פְּשָׁרָנִים). איינער וואָס מאַכט אַ קאַפּפּראָמיס.

פְּתִיחַת־הַמַּ. (מ. פְּתִיחַת־עֵץ). דער נאָמען פון דעם העברעאישען וואָ= קאַל=צייבען "ג" געשריבען אונט= טער דעם קאַנזאַנאַנט (מיטלויט) און אויסגעשפּראַכען ווי "א" אין "קאַמיץ". " פ ת ח ש ין ש א ! " (ווער).

פְּתִיחַת־חֲרֻקָּה, ה.מ. (ביבליש). "א'ן עפענונג פון מויל", אַ געלעגענ= הייט אָדער מעגליכקייט צו ריידען אָדער זיך צו פאַרטהיידדיגען.

פְּתִיחַת־הַמַּ. (מ. פְּתִיחַת־הַמַּ). אַ נאַרר.

פְּתִיחַת־הַמַּ, ה.מ. זעה פְּתִיחַת־הַמַּ־רֵצֵף. פְּתִיחַת־הַמַּ־רֵצֵף, ה.מ. דאָס עפענען

צ.

אַ שייגעץ אָהן אַ פּיפּעל" (שפּו.ו). צאַן־קֶרְבֵּי־שֵׁים, מ. (ביבליש). "די הייליגע שאָף" (געברויכט אָפּט צו באַצייכענען דאָס אידישע פּאַלק באַזונדערס קליינע אידישע קינדער).

צִאת־הַכּוֹכָבִים, ה.מ. (ביבליש). "דער אַרויסגאַנג פון די שטערען", די צייט ווען די שטערען הויבען זיך אָן באַזוויינען (און אַ צייכען אַז דער טאָג איז געענדיגט).

צְבוּעַ, ה.מ. (מ. צְבוּעִים). "אַ גע= פאַרבמער", אַ פאַרמאַקורטער, אַ היפּאָקריט.

צ. ה.מ. דער אַכצענטער בוכשטאַב פון דעם אידישען אַלף־בית; צום ענד פון אַ וואָרט געשריבען "ץ"; אין צעהלען גערעכענט אַלס 90. זעה צ'רי.

צְבוּעַ־זָה־זָה־אֵינָהּ, ה.מ. (ביבליש) "געהט אַרויס און זעהט", דער נאָמען פון אַ פאַרצייטיגער איבער= זעצונג און אויסטייטשונג פון תּוּמַשׁ אין אידיש הויפטוועכליך געמאַכט פאַר פּרויען. צ א י נ ה - ו ר א י נ ה שפּראַך, אַלט מאָדי= שעם אידיש. "אַ אידענע אָהן אַ צ א י נ ה - ו ר א י נ ה איז ווי

אויף מצוות וועלכע מען גרייט אָן פאר יענע וועלט).
 צָרוּק [צָרוּק־הַרְיָן], המ. (תלמו= דיש). "די רעכטפערטיגונג פון (גאָט'ס) אורטהייל", דער נאָמען פון געוויסע תפלות וואָס מען זאָגט נאָך דער בעערדיגונג פון אַ טויטען.
 צָדִי, המ. דער נאָמען פון דעם אַכט צעהנטען בוכשטאב (צ) פון דעם אידישען אַלף־בית. זעה צָדִיק.
 צָדִיק *, המ. (מ. צָדִיקֵינֶן). דער נאָמען פון דעם אַכצעהנטען בוכשטאב (צ) פון דעם אידישען אַלף־בית. שלעכטע= אָדער לאַנגע= דער נאָמען פון דעם זעלבנדיגן לויט ווען געשריבען צום ענד וואָרט (ץ). "אַ ציעג אָדער אַ פּערציגער אַבִי ביידע זיינען מיט אַ צדִיק" (שפּוּו).
 צָדִיק, המ. (מ. צָדִיקִים). אַ גע= רעכטער נאָטספּאַרכטיגער מאַן; אַ הייליגער מאַן צו וועמען מען געהט פּרעגען אַ ראַטח אָדער זיך לאָזען פון איהם בענשען. אַ צדִיק אין פּעלץ, איינער וועל= כער מאַכט פרומע אָנשטעלען. (געוויסע דענקען אַז דער אויפ= דרוק שטאַמט פון דעם וואָס דער בוכשטאָב "ק" אין דעם וואָרט "פּעלץ" רופט זיך "שלעכטע" צדִיק". זעה אויבען). איהם געהט ווי אַ צדִיק אויף דער וועלט, איהם געהט שלעכט.
 צָדִיק־הַמִּים, המ. (ביבליש). אַ זעהר נאָטספּאַרכטיגער מאַן.

צָבֹועִיאַמשען [צָבֹועִיאַמִּשְׁען], צש. זיין פאַרמאַסקירט, מאַכען פרומע אָנשטעלען.
 צָבֹועִיאַצטוואָ [צָבֹועִיאַצמִ'וואָ], הוו. פאַרמאַסקירטקייט, פאַלשקייט, הי= פּאַקריטסוואָ.
 צָבֹועִיאַצקע [צָבֹועִיאַצקע], א. באלאַנגענדיג צו אַ צבֹועִיאַק. צבֹועִיאַצקע שטיק, פאַל= שע פרומע שטיק.
 צָבֹועִיאַק [צָבֹועִיאַק], המ. (מ. צָבֹועִיאַקעם [צָבֹועִיאַקעם]). איי= נער וועלכער מאַכט פרומע אָנ= שטעלען, אַ היפּאָקריט.
 צָבֹור, המ. געמיינדע, כלל.
 צבֹוע"ח, צִיע־רַב־עֲלִי־חַיִּים (ווו).
 צד, המ. (מ. צָדִים). זייט; פאַר= טיי; איינער פון די פאַראַינטערע= סירטע פּערוואַגען אין אַ פּראָצעס, געשעפט, אָפּמאַך, היראַטה=פאַר= ביגרונג א. א. וו. חתום צד, די פאַרוואַנדטע פון דעם ברוי= טיגאַם. האָבען אַ צד אין טיש, האָבען אימיצען וואָס זאָל פאַר= מהירדיגען אָדער זיך איינשטעלען. "הויך דעם נון מוז אַ מיידעל נאָך האָבען אַ גוטען צד" (שפּוּו). "בײַם משפט מוז מען ביידע צדִים אויסהערען" (שפּוּו).
 צד־שֶׁכֶּנֶדֶד, המ. "די זייט וואָס איז קעגען איהם", די אַנדערע פאַרטיי. יעדער צד האָט זיין צד=שכנעדד. (שפּוּו).
 צָד־הַלְדִּדְרָה, הוו. (ביבליש). שפּיז אויפ'ן וועג, פּראָוויאַנט (געוועהנ= לייך געברויכט מען דעם אויסדרוק

צד'קָה, הוּו. (מ. צד'קוֹת). וּוָהֵל= טהעטיגקייט; א וּוָהֵלמַהאַט; א נדבּה; א וּוָהֵלמַטיגער צוועק אָדער אַנשטאַלט. "דער נוטער ווילען איז די בעסטע צדקה" (שפּו). "צדקה צו געבען און ליעב צו האָבען קען מען ניט נייטשהן (שפּו)."

צד'קָה-גְדוּלָה, הוּו. א צענטראַל= פּאַנד פאַר פאַרשיעדענע וּוָהֵל= טהעטיגע צוועקען.

צד'קָה-פּוּשְקָע, הוּו. (מ. צד'קָה-פּוּשְקָע). די פּוּשְקָע אין וועל= כער מע קלייבט געלט פאַר אַרעמע אָדער פאַר וּוָהֵלמַהטיגע צווע= קען.

צד'קָה-חַיִל-מְמִוּת, (ביבליש). וּוָהֵלמַטהעטיגקייט ראַטעוועט פּון טויט (ווערטער וועלכע ווערען אויסגערוּפּען ווען דער טויטער ווערט געפּוּהרט צו דער פּאַרד= גונג אויפּאַדערנדיג די אַרומיגע צו שענקען עפעס פאַר א וּוָהֵל= טהעטיגען צוועק).

צד'קוֹת, הוּו. פּרוּמקייט, גאַטס= פאַרכטיגקייט.

צד'קָנִיּוֹת, הוּו. (מ. צד'קָנִיּוֹת). א פּרוּמע גאַטספאַרכטיגע פּרוי.

צד'קָת, (צד'קָת), הוּו. (מ. צד'קוֹת). א פּרוּמע גאַטספאַרכטיגע פּרוי.

צד'קָתִיע, הוּו. (מ. צד'קָתִיעס). זעה צד'קָת.

צו, הוּו. דער גאַמען פּון דער פינף און צוואַנציגסטער סדרה (וּו). אַזע צוואַנציגסטער סדרה (וּו).

צו, די באַדייטונג פּון די העברע= אישע ווערטער מיט דער פּאַרוילכע

„צו“ (וועלכע געפינגען זיך ניט דאָ) מוז געווכט ווערען אונטער דעם וואַרצעל-וואַרט.

צוּלְהַכְעִים (צוּלְהַכְעִים), און זעה לְהַכְעִים.

צוּלְהַכְעִים-נִיצֵע, הוּו. (מ. צוּ-לְהַכְעִים-נִיצֵעס). זעה לְהַכְעִים-נִיק.

צוּלְהַכְעִים-נִיק, הַמ. (מ. צוּ-לְהַכְעִים-נִיקס). זעה לְהַכְעִים-נִיק.

צוּיָאָה, הוּו. דרעק, מיסט.

צוּיָאָה, צוּיָאָה, הוּו. (מ. צוּיָאוֹת, צוּיָאוֹת). טעסטאמענט (וועלכען איינער לאָזט נאָך זיין טויט).

צוּוִי-פְּנִים-רֵיג, א. האָבענדיג צוויי געזיכטער, צווייזייטיג. זעה פְּנִים.

צוּם-גְדוּלָה, הַמ. "דער פּאַסט-מאָג פּון גדליה", דער דריטער מאָג פּון מַאָנאַט תּשׁוּרִי וועלכער איז אַ פּאַסט-מאָג צום אנדענק אן דעם טויט פּון אַ געוויסען איד= שען פאַרשטעהער מיט'ן גאַמען גדליה וועלכער איז געטויט גע= וואָרען אין דער צייט ווען קיניג נבוכדנאצר האָט געוועלטיגט אַ= בער פּאַלעסטינא, ווי די ביבעל דערצעהלט.

צוּרָה, הוּו. (מ. צוּרֹת). געזיכט, געשטאַלט, אויסזעהן.

צוּרָה, הַמ. באַדערפעניס, באַדערפֿ= טיגקייט (מ. צוּרָהים); שזוהל= גאַנג.

צוּרָר, הַמ. (מ. צוּרָרִים). פּייגל, פאַרפּאַלגער, אונטערדריקער;

נאָר גאָט און ציצית" (ווער).
צ'יצית*, המ. (מ. צ'יציתען). אַן
ארבע־כנפות (ווי).

צ'יצית־כנפּות, המ. (מ. צ'יצית־
כנפּותען). אַן ארבע־כנפות
(ווי).

צ'ירָה, המ. (מ. צ'ירָה'ס). דער
נאָמען פון דעם העברעאישען
וואָקאל־צייכען "ר"; ווערט גע-
שריבען אונטער דעם בוכשטאב און
אויסגעשפראַכען אזוי ווי "וי" אין
"קליין".

צ'לָם, המ. דאָס בילד, די געשטאַלט.
צ'לָם [צ'לָם], המ. (מ. צ'לָמ'ים). אַ
קרייץ. "ער ווייס ניט קיין צלם
פון קיין אלף" (ווער). "אַ ליטוואַק
האָט אַ צלם אין קאַפּ" (שפּו).
צ'לָם־אַלְהוּים [אַלְהוּים], המ. (ביב=

ליש). דאָס בילד פון גאָט (וואָס
דער מענש טראַגט אויף זיין גע-
זיכט). עס איז אַראָפּ פון איהם
דער צלם־אלהים, ער האָט
פאַרלאָרען זיין אידישעס אויס-
זעהן.

צ'לְמיע־וּד, צווי. מאַכען איבער
וויך דעם צייכען פון קרייץ, וויך
שווערען.

צ'מ'חִים, מ. שפּראַצונגען, פּלאַנצען.
צ'נר'ע, המ. (מ. צ'נר'עים). אַ שטאַ-
לער, פרומער אָדער באַשיידענער
מענש.

צ'נר'ע־דיג, א. באַשיידען, זיטליך.
צ'נר'עָה, הווי. (מ. צ'נר'ע'ות). אַ באַ-
שיידענע אָדער פרומע פּרוי; אַ
ריינע זיטליכע פּרוי.

איינער וועלכער פאַרפּאָלט אָדער
האָט פּינד אידען; אַ שלעכטער
מענש.

צ'ור־רֵי־הַיְהוּדִים, המ. (מ. צ'ור־רֵי־
הַיְהוּדִים), (ביבליש). איינער
וועלכער האָט פּינד אידען, אַן
אַנטיסעמיט.

צ'ור־תּאִת [אַת], הווי. (תלמודיש).
די געשטאַלט פון אַ בוכשטאַב.
"ער קען ניט קיין צור־תּ-
אות".

צ'ור־תּמְבַע, הווי. די געשטאַלט
פון אַ געלט־שטיק. ער ווייס ניט
פון קיין צור־תּמְבַע, ער
ווייס נאָר ניט פון געלט־אַנגעלע-
גענהייטען.

צ'יד־קוּת, הווי. זעה צ'דקוּת.

צ'יוֹן, אַנא. דער נאָמען פון אַ גע-
וויסען טהייל פון ירושלים; דאָס
אידישע לאַנד, פּאַלעסטינאַ.

צ'יוּנִי'זִמוּם, המ. אַ באַוועגונג וואָס
איהר צוועק איז צו באַוועצען אים
דען אין פּאַלעסטינאַ און ווי פּאַר-
שאַען פּאַליטישע זעלבסטשטענ-
דיגקייט.

צ'יוּנִים'ט, המ. (מ. צ'יוּנִים'טען).
אַנהעגער פון ציוניזמוס.

צ'יוּנִים'טִיש, א. באַלאַנגענדיג צו
דער פּאַרטיי פון די ציוניסטען.

צ'יור, המ. (מ. צ'יור'ים). בילד,
געמעלד.

צ'יָדָה, הווי. (מ. צ'יצוּת). אַ פּראַנ-
פון וואָלענע אָדער זיידענע פּע-
דעם וואָס ווערט אַיינגעמאַכט אין
איטליען עק פון אַ מליח אָדער
אַן ארבע־כנפות. "ער ווייס ניט

"דער טויט דערלויזט פון אלע צרות" (שפּו.ו). "הוליע קבצן צרות קאסטען קיין געלם ניט" (שפּו.ו). "וואָס ירש'ען אידען צרות און מערידען" (שפּו.ו). "שלאָף וועסטו די צרות פאר געזען" (שפּו.ו). "צרות נעה" מען אַראָפּ דעם קאָפּ" (שפּו.ו). "צרות לעגען זיך צוערשט אויפ'ן פנים" (שפּו.ו).

צ'ר'ה'דיג, א. טרוועריג, שלעכט, יאָמערליך.

צרו'פים, מ. מיסטישע ציואמענע שטעלונגען פון געוויסע הייליגע בוכשטאבען אָדער ווערטער פאר קאבאליסטישע צוועקען.

צ'רות-צרו'רות, מ. גרויסע ליידען.

צ'ר'בי'צ'בור, מ. (תלמודיש). די באדערפעניסען אָדער אינטע-רעסען פון דער געמיינדע אָדער פון דעם כלל.

צ'ר'בי'ר'בים, מ. "די באדארפעניסען פון פועלע", די אינטערעסען פון כלל.

צ'ר'ע'ת, הוו. (מ צ'ר'ע'ת'ען) "אויסשלאג פוי הרעץ", אנשימע נים.

צ'נ'עות, הוו. באשיידענהייט, רייג קויט, זיטליכקייט.

צ'נ'עות'דיג, א. באשיידען, זיט'ליך.

צ'ער, ה.מ. פארדרוס, שמערץ, קו מער; מיטגעפיהל, מיטלייד. "מיט א נארר איז א'ן אויביגער צער" (שפּו.ו).

צ'ער-בע'ל'די'יים, ה.מ. (תלמודיש). מיטלייד מיט לעבענדיגע בעשעפעניסען.

צ'פ'ן, ה.מ. נאָרד, נאָררויט.

צ'פ'ונ'דיג, א. נאָרדליך, קעגען נאָרד.

צ'פ'י'צה, א.נ.מ. דער נאָמען פון א געוויסען אידישען פראָפעט; דאָס בוך וואָס ענטהאלט די פראָפעציי'הונג פון צפניה.

צ'רה, הוו. (מ. צ'רות). אונגליק, קאטאסטראָפע, אָנשיקעניס; נויט, פיין. זיין אויף צרות, זיין אין גרויסער נויט. "אבי יאָהרען דער ים איז אָהן א גרונד און אידישע צרות אָהן א ברעג" (שפּו.ו). "די חאלבע וועלט לעבט זוי שררות די אנדערע לעבט אין צרות" (שפּו.ו).

ק.

קאמאָועס, הוו. זעה פּת'בות.
קב"ה'י'שר, ה.מ. "די ריכטיגע מאָס"
דער נאָמען פון א געוויסען איד=

ק. ה.מ. דער נייגענהנטער בוכשטאב פון דעם אידישען אַלף-בית; אין צעהלען גערעכענט אלס 100.
זעה קוף.

שען מאַראל-בוך פיער געלעזען צווישען פּאָלק.

ק'בוץ, המ. (מ. קבו'צים). פּאַר זאַמלונג; געמיינדע.

ק'בוץ, המ. (מ. ק'בו'ציען). דער נאָמען פון דעם העברעאישען וואָ קאַל-צייכען "י" אויסגעשפּראַכט בען אונגעפּעהר ווי "או". זעה שו"ר ק.

קב'רָה, הוו. (מ. קב'ר'ות). באַ ערדיגונג. "אז מע קומט נאָך ירושה מוז מען אָפּט באַצאָהלען די קבורה" (שפּו.).

קב'לָה, הוו. (מ. קב'ל'ות). קווי טונג; זאַגע, טראַדיציאָן; דער נאָמען פון אַ געוויסער מיסטישע פּילאָזאָפּיע (ביי אידען); אַ פּאַפּיער אָדער אַטעסטאַט אויף שחיטה; דאָס געהען.

קב'לָן, המ. (מ. קב'ל'נים). אַ געהער געוואָרן, הוו. (דעם אידען שען פּאָלקס) אָנגעהמונג פון דער תורה.

קב'לַת-טַנִּים, המ. (תלמודיש). אויפנאַהמע (פון אַ גאַסט); די פּאַרזאַמלונג פון די געסט אין דעם חתן'ס הויז פאַר דער חופּה.

קב'לַת-קַנְיָן, המ. "די אָנגעהמונג פון דעם קוּיף", די באַפּעס טינג פון אַן אָפּמאַך דורך דעם וואָס די באַטרעפּענדע פּעַר זאָגען געהען איטליכער אָן מיט דער האַנד דעם ברעג פון אַ טי כעל; דער ערשטער אָפּמאַך פון אַ שוּך.

קב'לַת-שִׁבְתָּהּ, המ. "די אויפ־נאַהמע פון שבת", די תּפּלות וועלכע מע זאָגט אין שיהל פּרייטאַג = צו = נאַכט באַגריסענדיג דעם שבת.

קב'צָן, המ. (מ. קב'צ'נים). אַ בעטלער, אַ שנאָרער; אַן אָרע מאַן. "א ק ב צ ז אין אַ בעל-צדקה אויף אַ פרעמדענ'ס קעשע גע" (שפּו.). "א ק ב צ ז אין די בעסטע שמירה" (שפּו.). "ביי אַ ק ב צ ז וואַקסען די קינדער געדיבטער" (שפּו.). "זעהר ק ב צ ז מעהר הויליאַק מעהר גניד סוויניאַק" (שפּו.).

קב'צָנוּת, הוו. אָרעמקייט.

קב'צָניטע, הוו. (מ. קב'צ'ניטעס). זעה קב'צ'ן.

קב'צָניען, זש. שנאָרען, בעטלען. קב'ר [ק'ב'ר], המ. (מ. קב'רים, קב'ר'ות). גרוב, טויטענגרוב; גראָב. רייסען ק ב ר י מ, מאַכען געוואָלדען, אַייגלענען וועלמען. אויף אַ באַבע'ס ק ב ר, פּאַרלאָרען, פּאַרפּאַלען. קריכען אויף פרעמדע ק ב ר י מ, געהן אַהין וואו מע באַלאַנגט ניט. "אויף פרעמדע ק ב ר י מ וויינט מען זיך די אויגען ניט אויס" (שפּו.).

קב'ר [ק'ב'ר]-אַבּוֹת, המ. (תלמודיש). דער אָרט וואו עלטערען זייגען באַגראָבען. געהן אויף ק ב ר - א ב ו ת, באַזוכען דעם גראָב פון געשטאַרבּענע עלטערען אָדער פּאַרוואַנדטע און דאָרט זאָגען געוויסע געבעטען.

קָבֵר וְקִבְרֵי יִשְׂרָאֵל, א קבר אויף א אידישען בית-עולם. "זאָלסט צו קבר - א ב ו ת ניט קומען" (פלוב-וואַרט).

קָבֵר וְקִבְרֵי שְׂמִיבֵעַל, הו. (מ. מ.) קִבְרֵי שְׂמִיבֵעַל. א געמױערט שמיבעל אויף דעם גראָב פון א טויטען, וואו די באַזוכער געהן אַרױן צו זאָגען תפלה.

קָבֵר וְתִבְלַע מֵלֶעָד, הו. מ. גראָב=בלעטלעך, גראָע האָאר.

קָבֵר וְתִבְלַע מֵאָן, ה. (מ. קָבֵר וְתִבְלַע לײט). איינער וועלכער איז אַנגעשטעלט צו גראָבען קברים אָדער אַכטונג צו געבען אויפ'ן בית-עולם.

קָבֵר וְתִבְלַע שְׂמִיבֵעַל, הו. (מ. קָבֵר וְתִבְלַע שְׂמִיבֵעַל). א הויז אויפ'ן בית-עולם וואו מע פיהרט אַרױן דעם טויטען איידער ער ווערט בעער=דיגט און וואו דער קברות מאַן וואָהנט געוועהנלויך.

קָבֵר וְתִבְלַע נֵי, ה. (מ. קָבֵר וְתִבְלַע נֵי קעם). ועה קָבֵר וְתִבְלַע מֵאָן.

קָבֵר וְנֵי, ה. (מ. קָבֵר וְנֵי). טױטענג=נירבער.

קָבֵר וְנֵי, א. באַלאַנגענדיג צו א קברן.

קָדוֹשׁ, ה. "הייליגונג", דאָס גע=בעט וואָס מע זאָגט אום שבת און אום יום=טוב איבער ברויט אָדער וויין איינווייהענדיג דעם פּױערטאָג. מאַכען ק ד ו ש, זאָ=גען דאָס געבעט פון קדוש. "ניט טױגען ניט צו ק ד ו ש ניט צו הבדלה" (ווער.).

קָדוֹשׁ, ה. (מ. קָדוֹשִׁים). "א הייליגער", א מאַרטירער; אַין אונשולדיג ערמאָרדעטער. מאַכען פאַר א ק ד ו ש, מערדערן אָדער מערדערליך שלאָגען. שפּױנגען ק ד ו ש צו, האַרטען הייליג, פאַרגעטערען.

קָדוֹשׁ הַחַי וְהַיָּשׁ, ה. (תלמודיש). די איינווייהונג פון דעם מאַנאַט, קדוש=לבנה (ווי.).

קָדוֹשׁ הַשָּׁמַיִם, ה. (תלמוד=דיש). הייליגונג פון גאָט'ס נאָמען, מאַרטירערטהום. אויף ק ד ו ש =ה ש, אויף גאָט'ס באַראָט.

קָדוֹשׁ יְמֵי הַיּוֹם, ה. (מ. קָדוֹשִׁים וְיְמֵי הַיּוֹם). א הייליגער און רױ=נער מאַן.

קָדוֹשׁ יְמֵי הַלַּיְלָה, הו. (מ. קָדוֹשׁ יְמֵי הַלַּיְלָה). דאָס ברויט איבער וועל=כען מע זאָגט דאָס געבעט פון קדוש.

קָדוֹשׁ לְבַנְיָה, ה. "די איינווייהונג פון דער (נייער) לבנה", דאָס גע=בעט אין וועלכען אידען ווייהען איין די געבורט פון דער נייער לבנה שטעהענדיג אונטער דעם פּױען הימעל מיט דעם געױכט קעגען איהר.

קָדוֹשָׁה, הו. (מ. קָדוֹשׁוֹת). הױ=לינקייט; א געױסע תפלה פון שמונה=עשרה אין וועלכער מע הייליגט דעם נאָמען פון גאָט. א הויכע ק ד ו ש, א געױסע פאַרקרעצטע פאַרמע פון דאָוונגען שמונה=עשרה פאַר'ן עמוד, ווען דער חון זאָגט בלויז בױז קדושה.

פערלויף פון טרויער-יאָהר נאָך זיין פאָטער.

קד'מון, המ. (מ. קדמו'נים). א פארצייטיגער, א פילאָזאָף אָדער געלעהרטער פון פארצייטען. פון קדמונים אָן, פון די פריה-סטע צייטען.

קד'ר, המ. (מ. קדורים). א טאָטער; איינער וועלכער שפרעכט אָפּ קראַנקהייטען, א וואַכער.

קד'ש, זעה קד'ש.

קד'שה, הוו. הורר, גאָסענפרוי.

קד'ש-קדשים [קד'שים], המ. (תלמודיש). "דאָס הייליגסטע פון די הייליגע", דאָס אינעווייניגסטע און הייליגסטע צימער פון דעם בית-המקדש וואו עס זיינען גע-שאַפֿען די כרוכים און וואו בלויז דער כהן-גדול און נאָר אום יום-כפור פלעגט מעגען אַרײַנגאַהן.

קדשים [קד'שים], המ. "הייליגע זאכען", די פינפטע אָפּט-היילונג פון תלמוד (וו). וועלכע ענט-האַלט די געזעצען וועגען הייליגע זאכען, קרבנות א. ד. ג.

קדשים [קד'שים] קלים, מ. (תל-מודיש). (אייגענטליך: "הייליג-קייטען פון א גרינגען גראד"). דער נאָמען פון א געוויסען שפיעל וועלכער געהט צו אויף דער פאָל-גענדער אַרט: איינער פון די טהייליגעהעטער אין דעם שפיעל מיט פאַרבונדענע אויגען בויגט זיך אַיין און איינער פון די מיטשפיעלערס גיט איהם א פאָטש אויפ'ן הינטען. דער געפאָטשטער מוז דאָן טרעפּען

קד'שים, הוו. דער נאָמען פון דער דריי און צוואַנציגסטער סדרה (וו).

קד'שין, המ. מ. "הייליגונגען", טרויאונג, הייראַטע-צערעמאָניע. געבען קדושין, אויספיהרען די הייראַטע-צערעמאָניע.

קדושין-פינגערל, הוו. דער רינג וועלכען דער חתן גיט דער כלה צו די קדושין.

קבחת [קד'חת], הוו. פיעבער. גע-בען קדחת, גאַרנישט געבען. קדחת מיט בשר'ע פעדים, גאַרנישט מיט גאַרנישט. "עס וואַרפט איהם ווי אין גיין-יאהר-גער קדחת" (ווער). "אז מע לענט אַרײַן קדחת נעהמט מען אַרויס קרענק" (שפון). "מאַיאָווע קדחת איז גוט יענער זאָל עס האָבען" (שפון). "מיר קדחת אבי איהם צו להכעיס" (שפון).

קבחת [קד'חת]-רבי'עית, הוו. א פיעבער וועלכער ווידערהאַלט זיך אַלע פיער טעג.

קבחת [קד'חת]-שלישית, הוו. א פיעבער וועלכער ווידערהאַלט זיך אַלע דריי טעג.

קד'יש, המ. (מ. קד'שים). א גע-וויסעס געבעט וואָס דער זוהן אָדער אַין אַנדער מעגליכער פאַר-וואַנדטער פון דעם געשטאַרבענעם זאָגט אין פערלויף פון דעם טרויער-יאָהר און אין דעם טאָג פון יאָהר-צייט; א זוהן.

קד'ישניק, המ. (מ. קד'ישניקעם). א זוהן וועלכער זאָגט קדיש אין

ווער עס האָט איהם געפאטשט, אויב ער טרעפט דעם ריכטיגען מוז יענער פארנעהמען זיין פלאטץ א. א. וו.

ק'היל'ה, הוו. (מ. ק'היל'ות). זעה ק'היל'ה.

ק'היל, המ. פארוואסלונג, געמיינדע; א אידישע געמיינדע; די פאָר=שטעהער פון דער געמיינדע. "ווער עס ניט ניט צו קהל האָט ניט מיטצוריידען ביי קהל" (שפוו.). "מיט קהל איז זיך שלעכט צו משפט'ען" (שפוו.). "קהל איז ניט קיין גול" (שפוו.). "קהל קריגט זיך און דעם שמש שמיסט מען" (שפוו.). "קהל'ם קער=בעל האָט אין זיך א מאַנגעט" (שפוו.).

ק'הל-שטיבעל, הוו. (מ. ק'הל-שטיבלעך). דאָס צימער וואו די די פאָרשטעהער פון א אידישער געמיינדע האלטען זייערע בא=ראטהונגען.

ק'הל-ש'מש [ש'מש], המ. (מ. ק'הל-ש'משים [ש'משים]). א באדיענטער פון קהל.

קהל'ה, הוו. (מ. ק'היל'ות). א (א=דישע) געמיינדע.

קהל'ה-קר'ו'שה, הוו. "א הייליגע געמיינדע", א אידישע געמיינדע.

ק'היליסמאן המ. (מ. ק'היליסלויט). איינער פון די פיהרערס פון א אידישער געמיינדע.

ק'הילען-יוך, צוו. זיך מישען אין קהל'שע זאכען.

ק'היל'יש, א. באלאנגענדיג צו דער געמיינדע. א קהל'שער יורש, איינער וועלכער דענקט אז אלע דינג וואָס האָט קיין אייגענטימער ניט געהערט צו איהם. "א קהל'שע קליאמקע" (פארעכט=ליך. געוואָגט אויף איינעם וועל=כער איז א טהוער אין געמיינדע=זאכען פאר אייגענע נוצען).

ק'היל'ת, אנמ. דער נאָמען פון דעם פארפאסער פון א געוויסען ביב=לישען בוך וואָס ענטהאלט לעהר=זאצען, לעכענס=רעגעלען און מאָ=ראל-לעהרען און רופט זיך מיט דעם זעלביגען נאָמען (מע פלעגט גלויבען אז קהלת איז בלויז א'ן אנדער נאָמען פון דעם קעניג שלמה).

ק'ב'ע-יוין, צא. באשטימען.

ק'ודם, או. פריהער, פאר אלצדינג, ערשטענס.

ק'ודם-ה'מע'שה, או. פאר דער זאך, איידער די זאך האָט פאסירט.

ק'ודם-בל [בל], או. פאר אלצדינג, איידער אלצדינג.

ק'ודם-ק'ל'ד'ב'ר, או. פאר יעדער זאך, צום אללערערשטען.

ק'ודם-ל'בל, או. איידער אלצדינג. "קודם-ל-בל איז גוט שהכל" (שפוו.).

ק'וד'ש, א. הייליג.

ק'וד'ש-ק'ד'שים, א. זעהר הייליג, אס הייליגכטען.

ק'וד'טב, המ. "דער אקס", דער קערן, דער עקר.

דיש האָט ויך ענטוויקעלט דער=
פון. אנדערע באהויפטען אז דאָס
וואָרט אין פּויליש, באַדייטענדיג:
"א הונד", און האָט אין מעהר=
צאָהל אָנגענומען אַ העברעאישע
פאַרמע.

ק'נָה, המ. (מ. ק'נִים). קויפער,
קונד.

ק'נָה־זוין, צא. ויך איינקויפּען, ער=
ווערבען, קריגען.

ק'נָה־הַכֵּל, המ. (ליטוויש). אוי=
נער וועלכער קויפט אַלצדינג.

ק'נָה־יטע, המ. (מ. ק'נָה־יטעם). אַ
קויפּערין אַ קונד.

ק'נָה־זְבוֹת־זוין, צש. ויך ערווער=
בען דאָס רעכט.

ק'נָה־שֵׁם [שֵׁם]־זוין, צש. ערווערבען
אַ נאָמען, ויך מאַכען באַריהמט.

ק'נָה־מָרָס, * המ. (מ. ק'נָה־מָרָס).
אַ געשרויבענער אָדער געדרוקטער
בויגען פּאַפּיר; אַ בראַשורקע.

קנָה, המ. (מ. קיפּען). דער נאָמען
פון דעם ניינצעהנטען בוכשטאַב
(ק) פון דעם אידישען אַלף־בית.

ק'ר־ע־זוין, צש. איינרייסען (דאָס
קלייד אין צייבען פון טרויער);
צא. צורייסען. מע דאַרף דאַרויף
קוּרע זיין, עס איז אַ שרעק=
ליכע זינד אָדער פאַרברעכען.

קנָה־גור, המ. דער באַשולדיגער,
דער באַשולדיגענדער ענגעל.

קנָה־רַת, הוּו. ווייהרויך; דער טהויל
פֿין דעם מאָרגענדיגען דאווענען
וואו עס ווערען אויסגעקעכנט
די פאַרשיידענע טרייסעכצער און

קול [קל], המ. (מ. קוֹלוֹת). שטים;
הויכע שטים; געשרוי, ליאַרם;
אַ קלאַנג. "רעדען אויפֿן קול".
"מאַכען קולות". "עס איז
אַרויס אַ קול אין שטאָרט". אוי=
בער-קול, אויבערסטער טע=
נער. אונטער=קול, באַס=שטים.
בוי=קול, הויכע דינע שטים,
פּאַלצעטא. "אַ חוּן אָהן אַ קול
איז ווי אַ שאַף אָהן וואָלל" (שפּוּו).
קול־בְּרִי, המ. אַ וויינעדיגע שטים.

קול [קל]־נְגִינָה, המ. אַ שטים צו
זינגען, אַ שטים.

קול־קוֹרָא, המ. (ביבליש). "אויס=
רופּענדיע שטים", אויפרוף, פּראָ=
קלאַמאַציאָן.

קולָא, הוּו. (מ. קוֹלוֹת), (תלמו=
דיש). "פאַרגרינגערונג", אַ מילדע
אָדער פאַרלייכטענדע אויסטייטשונג
פון אַ דין.

קוֹלוֹת־זְבוֹרָקִים, מ. (ביבליש).
"דונער" קלאַנגען און בליצען,
ליאַרעס און געפילדער.

קוֹל־כַּעַל [קעליכעל], הוּו. (מ.
קוֹל־כַּעַל [קעליכעל]). אַ שטי=
מעלע. זעה קול.

קוֹל־קוֹלוֹת, מ. (תלמודיש). הוי=
כע געשרייען.

קוֹמִמְיוֹת, או. אויפגעשטעלט,
שטאַלץ אויפגעשטעלט.

קוֹנֵדִם, * המ. (מ. קוֹנֵדִים). יונג
נאַטש, שטיפּער (דאָס העברעאישע
וואָרט "קונד" פון נאַכביבלישען
אורשפּרונג הייסט "אַ דראַנג" און
ס'איז מעגליך אז די באַדייטונג
ווערעך דאָס וואָרט האָט אין אי=

ק'מא'לן, המ. (תלמודיש). "אונז
אין באשטימט", דער בעמראג,
די סומע.

ק'ן, אנמ. דער נאָמען פון אָדמ'ס
ערשטען זוהן וועלכער האָט ער=
מאָרדעט זיין אינגערען ברודער
הבל; ברודער=מערדער (מ. ק'ו"ס).
"קין (קיען) אין ניש הבל",
ד. ה. עמען אין ניש קיין פוסמע
זאך (ווערטעל. געבויט אויף דעם
וואָרט=שפיעל צווישען "קין" און
"קיען" און אויף די צוויי=
דייטיגקייט פון דעם וואָרט "הבל",
ווי).

ק'נ'ה, הוו. (מ. ק'נ'ות). א קלאַג,
א קלאַגליעד; איינס פון די קלאַג=
געבעטען וואָס אידען זאָגען אז
תשעה=באב; דאָס בוך וואָס ענט=
האלט די קינות.

ק'ס'ר, המ. (מ. ק'ס'רים). קיזער,
קיניג.

ק'נ'ן, זעה ק'נ'ן.

ק'צ'ה, זעה ק'צ'ה.

ק'יצור, זעה ק'צור.

ק'ר'בות, זעה ק'ר'בות.

ק'ישוי, זעה ק'ישוי.

קל, המ. (מ. ק'לים). אַץ אויסגע=
לאַסענער מענש.

קל'ח'קר, המ. (מ. קל'ח'מ'רים),
(תלמודיש). דאָס דרינגען פון דעם
גרינגען אויף דאָס האַרבערע,
אָדער פון דעם קליינעם אויף דאָס
גרויסע אָדער פאַרקעהרט — איינע
פון די דרייצען הויפט=מעטהאָרען

געוויזענע וואָס פלענען געברויכט
זוערען אין דער צובאַרייטונג פון
ווייהרויך פאַרצייטען אין בית=
המקדש. "אין די קטורת אין
דאָ קל'ב'ה (א געוויסע קרייטעכץ
וואָס האָט געהאט אַ שלעכטען גע=
רוך און אין דאָך געברויכט גע=
וואָרען אין דער מיטונג פון ווייה=
רויך)" (שפוי).

ק'ל'ן, המ. (מ. ק'ל'נים). א קליי=
נער, אַ אינגעל, אַ ניש=מינדיגער.
קל'נות, הוו. אַ קלייניגקייט.

קל'נות ד'מ'חין, הוו. (קאבאליס=
טיש). קליינקעפעלדיגקייט.

קל'צ'ר'אָמ'נ'ה, המ. מ. (תלמודיש).
וועניג גלויבענדע, צווייפלערס.

קל'נ'יות, מ. אַרבעס. געברויכט אין
דעם ווערטעל: "אלערליי מיני
קטניות", ד. ה. אַלערליי זאַכען.
קל'נים, המ. מ. זעה קל'בים
קל'נים.

קל'רונ, המ. באַשולדיגונג, אָג=
קלאַגע (פאַר דעם הימלישען גע=
ריכט).

קל'בוץ, המ. (מ. קל'בו'צים). זעה
קל'בוץ.

קל'דוש, זעה קל'דוש.

קל'דושין, זעה קל'דושין.

קל'ום, המ. פעסטקייט, דויערהאַפ=
טיגקייט, באַשאַטנד.

קל'קה, הוו. דאָס צונעהמען דאָס
קינד פון דעם ג'פאַטער'ס הענד
ביי דער צערעמאָניע פון באַשניי=
דונג.

ק'מח'פ'סח, המ. פסח'דיג מעהל ;
מעהל וואָס מע שענקט אָרעמע
לויט אויף פסח .

קמ'יע, הוו. (מ. קמ'יעות). א שטי=
קעל פאפיער אָדער פארמעט אויף
וועלכען עס זיינען אויפגעשריבען
געוויסע הייליגע מיסטישע ווער=
טער און בוכשטאבען אַלס אַ באַ=
שיצונג קעגען קראַנקהייטען, אונט=
גליקען אָדער ביווע גייסטער .

קמ'יצה, המ. דער צווייטער פינגער
פון דעם קלענסטען .

קמ'יץ, חמ. (מ. קמ'ציען). דער נאָ=
מען פון דעם העברעאישען וואָ=
קאל-צייכען "ד", געשריבען אונט=
אונטער דעם בוכשטאב און אויס=
געשפראַכען ווי "אָ" אין "נאָט".
"אז דער שלימזל וויל מאַכט
ק מ ין בית בע" (שפור). .

קמ'יצן, המ. (מ. קמ'צנים). א
קאַרנער .

קמ'צנות, הוו. קאַרגשאַפט .

קמ'צניטע, הוו. (מ. קמ'צניטעס).
זעה קמ'יצן .

קמ'צנייש, א. קאַרג .

ק"ן, צ. הונדערט און פופציג .

קנ'אָה, הוו. (מ. קנ'אות). נייד ,
ניט=פאַרגונערדי .

קנ'אָה'שנ'אָה, הוו. (מ. קנ'אות'
שנ'אות). נייד און האַס, פיינד=
שאַפט .

קנ'אָה'דיג, א. נידיש, ניט=פאַרגיג
גענדיג .

קנ'אי, הוו. (מ. קנ'אים). אַ פאַנאַ=
מיסער .

פון דער תלמידישער לאַנגיק. די
אַרט פון דעם דרינגען איז פאַל=
גענדע: "אויב אַ קינד וואָס איז
שוואַך קען עס טהאָן קען עס אַ
דערוואַקסענער וועלכער איז שטאַרק
געוויס טהאָן".

קל'ש'ב'ק'לים, המ. (תלמודיש). א
זעהר אויסגעלאַענער מענש .

קלאַמפערשט, קלאַמפערשטען ,
או. זעה קל'מ'רישט .

קלות'ד'עת, הוו. (תלמודיש) .
לייכטזיניגקייט .

קלות'ראש [ראש], הוו. (תלמו=
דיש). לייכטזיניגקייט, פאַרשייט=
קייט .

קל'פּה, זעה קל'פּה .

קל'לָה, הוו. (מ. קל'לות). אַ פּלוד .
שילטען מיט טויטע קללות ,
שטאַרק פּלובען .

קל'להין, צש. שילטען, פּלובען .

קל'לות'ח'קמות [וח'מות], מ.
פּלובען און שילט=ווערטער .

קל'ס'ת'ר'פ'נים, המ. (תלמודיש) .
געוויכט, אויסדרוק פון געוויכט .

קל'פּה, הוו. (מ. קל'פות). אַ ביי=
זער גייסט; אַ צוצעפעניס, אַין
אַנשיקעניס; אַ מענש פון וועלכען
מע קען ניט לויז ווערען .

קל'פי [קל'פין], הוו. (תלמודיש) .
דאָס קעסטעל וואו מע וואַרפט
אַריון די שטים=צעטלעך ביי אַ
וואהל; וואהל, אַפּשטימונג (פאַר
בעאַמטע פון דער געמיינדע) .

קצ'ב'ה, הוו. (מ. קצ'בות). רענעלע מעסיגע געלט=שמיצע וועלכע מע ניט א'ן אָרעמאן, א פענסיע.
 קצ'בות, הוו. די ארבייט אָדער דאָס געשעפט פון א קצב.
 קצ'ב'טע, הוו. (מ. קצ'ב'טעם). די פרוי פון א קצב.
 קצ'ב'ייש, א. באדאנגענדיג צו א קצב אָדער צו דעם געשעפט פון א קצב.
 קצ'ור, המ. פארקירצונג.
 קצור־הַדְ'קָר, המ. די פארקירצונג פון דער זאך, די עסענץ פון דער זאך.
 קצור־יָבוּים, המ. "פארקירצונג פון טעג", קורצע יאָהרען.
 קצ'יו, המ. (מ. קצ'י'ים). רייכער מאן; מאננאט. "א קצין האָט תמיד אַ שענע מאַכטער" (שפּו.).
 קצת־ח'וֹלָה, המ. אַ ליכט־קראַנקער, א קרענקליכער.
 ק"ק, קה'לה־קדוֹשָׁה (וו.).
 קר'אי, המ. (מ. קר'אים). א'ן אַנע הענגער פון א געוויסער סעקשע וועלכער האָט זיך אָפּגעטוהילט פון דעם אידישען פּאָלק אין אַכט טען יאָהרהונדערט און וועלכע גלויבט נאָר אין תּוֹרַת־מִשֶׁה אָבער ניט אין תּלְמוּד, א קאַראַאים.
 קר'בות, הוו. פריינדשאַפט, פריינד=ליבקיט.
 קר'בן, המ. (מ. קר'בנות). א'ן אָפּפער.
 קר'בן־מְגִדָּה, המ. (ביבליש). געט

קנוני'א, הוו. (מ. קנוני'ות). א'ן אָפּמאָך צווישען צוויי אָדער מעה=רערע פּערזאָנען צו באַשווינדלען אימיצען, אַ שווינדלעל.
 קנ'יה, הוו. (מ. קנ'יות). א'ן איינ=קויף.
 קנ'ין, המ. (מ. קנ'נים). איינקויף; קבלת־קנין (וו.).
 קנ'יען, צא. (וואולגאר). קויפען.
 קנָם [קָנָם], (מ. קנ'ס'יען). שטראָף, באַשטראָפונג, שטראָף=געלט.
 קנָם [קָנָם]־מֵאָהֶל, הוו. פארלאָ=בונגס־מאָהלצייט. זעה פ א ר'=
 קנ'ס'יען.
 קנ'ס'יען, קנ'ס'יענען, צא. שטראָ=פען, באַשטראָפען.
 קנ'קה, הוו. (מ. קנ'רות). אַ שו=סעל וואָס מע שטעלט ערב־יום־כּפּוֹר אין זעהל ביי דער טהיר און אין וועלכען די וואָס קומען דאוונען וואַרפען אַרײַן נדבות.
 קנ'דן, הוו. (מ. קנ'ד'נים). אַ קאַפּ=רוינער ביזער מענש.
 קפ'ית־הַדְ'קָר, הוו. (תלמודיש). דאָס אַריבערשפּרינגען אַ גרויסע שטרעקע אין איין מאָמענט (דורך וואונדער=קראַפט).
 קפ'ר'ינ'דיג, א. צאַצקעדיג, אויס=געצייכענט. זעה יין־קפ'ר'יסין.
 קץ [קָץ], המ. דאָס ענד (פון גלות).
 קצ'ב, המ. (מ. קצ'בים). אַ פּלוי=שער. "אַ קצב בעט אויף כשר און אַ בעדער בעט אויף טרף" (שפּו.).

שאנק=אָפּפּער, שפּיוּ=אָפּפּער; דער נאָמען פון אַ געוויסער אויסגאָבע פון סדור מיט העברעאישען טעקסט און אידישער איבערזעצונג הויפט= זעכליך נעמאכט פאר פרויען (מ. קר'בין מ'ק'הים).

קרואים, מ. די איינגעלאדענע, די געסט.

קרוב, המ. (מ. קר'בים). א פאר= וואגטער; דאָס וואָרט ווערט אויך אָפּט געברויכט ווען מע ווענדט זיך צו איינעם וועמענ'ס נאָמע מע ווייס ניט: "וואָס מאַכט איהר רב קרוב?" "אַ גוטער שכן איז בעסער ווי אַ שלעכטער קרוב" (שפּו).
קרוב, א. נאָהנט.

קרוב־למלכות, המ. (מ. קר'בים־למלכות). (תלמודיש). איינער וועלכער שטעהט נאָהנט צום קיניג, איינער וועלכער האָט אַן איינפלוס אין קיניגליכען הויף.

קרוב־למקח, א. נאָהנט (צו דער אָפּשלוסונג) פון אַ האַנדעל. עס איז קרוב למקח, עס האַלט נאָהנט דער ביי, עס געהט אויף אַ גאָנג.

קרובה, הוו. (מ. קר'בות). אַ פארוואגטער.

קרובה'טע, הוו. (מ. קר'בה'טע). זעה קר'בה.

קרובה'שאפט, הוו. פארוואגטער= שאפט.

קרוב־בליוע, (ענטוועדער פון קרוב־בליוי אָדער קרוב־בליוי)

א. צוריסען און צושליסען, זעהר אָפּגעריסען.

קר'ח, אנמ. אַ געוויסער מאָן פון וועלכען די ביבעל דערזעהלט אַז ער האָט זיך געבונטעוועט געגען משה'ן און איז באַשטראַפּט גע= וואָרען דערמיט וואָס די ערד האָט זיך פּלוצלונג אויפגעפּענט און האָט איינגעשלונגען איהם מיט זיינע אנהענגער (דער תלמוד דערזעהלט אויך אַז קרח איז גע= ווען זעהר רייך); הוו. דער נאָמען פון דער אַכט און פּערציגסטער סדרה (ווי). געהן אַלס קרח, איינגעוואקען ווערען. "רייך ווי קרח". "קרח'ס אוצרות".

קר'י, המ. זעה שְׁבִיבְתֵינִי רַע.

קר'י, המ. "לעו", אַ וואָרט וואָס ווויזט אָן ווי מע דאַרף לעזען אַ טעקסט (אַנדערש ווי עס ווערט געשריבען). זעה פּת"ב.

קריאת־התורה, הוו. דאָס לייענען פון דער תורה אין שוהל.

קריאת־שמע וקרי'שמעו, הוו. (תל= מודיש). "דאָס לעזען פון שמע", געוויסע זאָען פון דער תורה וועלכע הויבען זיך אָן מיט די ווערטער: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד (הער צו ישראל נאָט אינזער האַר, איז דער איינציגער גאָט) און וועלכע ווערען געוואָגט אין מאָרגענדיגען און אָבענדיגען דאוונען און אויך פאר'ן שלאָף (אַלס אַ באַשיצונג קעגען ביינע נאַכט=גויסטער). "האָסט מורא מאָ לייען קריאת־שמע" (ווער).

קִרְקִישׁ קַא * , (פון : קִרְקִישׁתא) .
זעה פִּרְכִּשׁתא .

קִישָׁה , א . שווער (צו פארשטעהן) .
קִישׁוֹיִא־בֵּר , המ. די פארהארטונג
פון דעם (מעגליכען) גליעד .

קִשׁוּא (קִשָּׁה) , הוו . (מ. קִשׁוּת
(קִשׁוּת) , (תלמודיש) . א פראגע .
די פיער קִשׁוּת , די פיער
פראגען וועלכע מע וואָגט אין דער
הגדה . "פארוואָס איז קיין קִשׁוּא
ניט און ווארום איז קיין תרוץ
ניט" (שפון) . א קלאָץ=קִשׁוּא ,
א הארבע פראגע .

קִשָּׁר , המ. (מ. קִשָּׁרִים) . א קנופ
(וואָס מע מאכט אין די רצועות) .

קִשָּׁר־שֵׁל־יָד (יָד) , המ. דער קנופ
אין די רצועות פון די תפלין
שליד .

קִשָּׁר־שֵׁל־רֵאשׁ (רֵאשׁ) , המ. דער
קנופ אין די רצועות פון די תפלין
של ראש .

קִשָּׁת , המ. (תלמודיש) . "דער פּי=
לענבויען", דער אסמראָנאַמישער
צייכען אין דעם שמערען=קרייז
פאר דעם מאָנאַט כסלו . זעה
מִיָּל .

קִרְיָעָה , הוו. דער ריס אין די
קליידער וועלכען מע מאכט ביי
אידען אין טרויער נאָך א נאָהג-
מען מויטען . רייסען קִרְיָעָה ,
איינרייסען די קליידער נאָך א
טויטען; ארבייטען זעהר שווער .
"דער מענש האָט צוויי ברירות
אַדער קריעה צו רייסען אָדער
פארשוואַצט צו ווערען" (שפון) .

קִרְיָע־תִּיבִּים־סוּף , הוו. (תלמודיש) .
די צושפאלטונג פון דעם רויטען
מעער ווען די אידען וויינען אַרויס
פון עגיפטען . אָנקומען מיט
קִרְיָע־תִּיבִּים־סוּף , אָנקו=
מען זעהר שווער .

קִרְן , המ. קאפיטאל . אַרויס מיט'ן
קִרְן , אַרויס מיט בלוין דעם
(אַרוינגעלענטען) קאפיטאל . "בוי
איהם איז אַ קִרְן אַ שמעק טא=
באַק" . "דער אַרימאַן איז גערן אַז
ער בלויבט ביים קִרְן" (שפון) .

קִרְוִן־קִמָּת , הוו. (תלמודיש) . א
שמענדיג=בלייבענדר קאפיטאל ,
אַ פאָנד פון וועלכען די צינזען
אַדער איינקופטען געהען פאר א
וואָהלטהעטיגען צוועק .

קִרְקָע , הוו. "ערד", פלאַטץ פאר
בעערדיגונג .

ר

ר' , אב. רַב (וו) .
רִי־נֶעֱקֵב־מִשְׁלָם , (תלמודיש) . רב
יעקב מוז באַצאָהלען , ד. ה. די

ר , המ. דער צוואַנציגסטער בוכשטאַב
פון דעם אידישען אַלף־בית; אין
צעהלען גערעכענט אַלס 200 .
זעה רִישׁ .

ראש [ראש] הַשְּׂנָה, המ. (ביבליש).
 דער אָנהויב פון יאָהר, דער
 ערשטער און דער צווייטער מאָג
 פון מאָנאַט תשרי מיט וועלכע
 עס הויבט זיך אָן דאָס אידישע
 יאָהר און וועלכע ווערען באַ-
 טראַכט אַלס זעהר הייליגע פייער-
 טעג און אַלס טעג אין וועלכע
 דאָס שיהואַל פון איטליכען מענ-
 שן פאַר אַ גאַנצן יאָהר ווערט
 פאַרשריבען אין הימעל.

ראש-יָרֵאשׁוֹן, המ. דער הויפט און
 דער ערשטער, דער אָנפיהרער.
 ראש [ראש] חוֹדֶשׁ, המ. (מ).
 ראש-יְיָדָיִם, (ביבליש). דער
 ערשטער מאָג אָדער די ערשטע
 צוויי טעג פון אַ אידישען מאָנאַט
 וועלכע זייגען האַלבע פייער-
 טעג. בענשען ראש-חודש,
 זאָגען אין דעם שבת פאַר ראש-
 חודש אַ געוויסע תפלה אין וועל-
 כער מע בעט אויף אַ גליקליכען
 מאָנאַט. "ווען עס וועט זיין דרוי
 טעג ראש-חודש" (ווער. —
 ד. ה. קיין מאָל ניט).

ראש [ראש] חוֹדֶשׁ-גַּעלֵם, הו.
 געלט-געשאַנק וואָס עלמערען שיי-
 קען ראש-חודש צו דעם לעהרער
 פון זייערע קינדער.

ראש-יְשִׁיבָה [ראש-ישיבת], המ. (מ).
 ראש-יְשִׁיבּוֹת [ראש-ישיבות],
 (תלמודיש). דער הויפט לעהרער
 אָדער דער פיהרער פון אַ העכע-
 רער תלמודישער שולע.

ראש-יְקָבֶשׁ, המ. אַ שעפּטען-קאַפּ
 (וועדען עס איז איינגעפיהרט
 געווען צו עסען אום ראש-השנה).

(איחר א. א. וו.) מוסט באַצאָהלען.
 אורשפרינגליך מיינט דער זאץ:
 רב יעקב (א געוויכער געלעהר-
 טער) זאָגט: אַז ער (דער שאַדענ-
 טהוער פון וועלכען דאָרט האַנג
 דעלט זיך) מוז באַצאָהלען.

ראש-יָבֵן, אנמ. דער נאָמען פון דעם
 עלטסטען פון יעקב'ס צוועלף זיהן;
 דער שטאַם וועלכער קומט אַרויס
 פון ראובן.

ראש-יָאֵי, א. פאַסיג, פעהיג, טויגליך,
 ווערטת.

ראש-יְלֵחֵי-יָאֵה, או. פעהיג צו
 פֿאַקען שאלות, פעהיג צו זיין אַ
 רב.

ראש-יָהוּ, הוו. (מ. ראשית). דאָס
 זעהן, די פעהיגקייט צו זעהן.
 קורצע ראיה, קורצויכטיגקייט.

ראש-יָחֵר, הוו. (מ. ראשית). באַוויי-
 צייכען.

ראש-יְדֵלְיָר, הוו. (תלמודיש). אַ
 באַוויי צו דער זאך, אַ באַוויי.
 ראש [ראש], המ. קאַפּ; הויפט,
 שפיץ.

ראש-יְהַגְלָה, המ. (מ. ראש-
 הַגְּלָה), (תלמודיש). דער פּאַר-
 שטעהער פון די אידען אין גלות
 (אַזאַ אַמט האָט עקוסטירט אין די
 תלמודישע צייטען).

ראש-יְהַמְדֵּבֵרִים, המ. (מ. ראש-
 הַמְדֵּבֵרִים), (תלמודיש). דער
 הויפט-רעדער, דער אָנפיהרער,
 דער רעדעל-פיהרער.

ראש-יְהַקְהֵל, המ. (מ. ראש-
 הַקְּהֵל). דער פּאַרשטעהער פון
 דער געמיינדע.

ראשון-יורבו, (תלמודיש), דער קאפ און דער גרעסטער טהייל פון קערפער, דער גרעסטער טהייל.

ראשון, ג. (מ. ראשונים). ערשטער; איינער פון די גאָר פארשטיינע ראבינישע אויטאָריטעטען; דער ערשטער וועלכער ווערט אויפגערופען צום ליווענען אין שוהר. געבען ראשון, אויפגעפן דעם ערשטען.

ראשי-פרקים [פרקים], מ. (תלמודיש). די ערשטע באדינגונגען אָדער דער ערשטער אָפּרייד אין א געשעפט אָדער הייראט-אָפּט מאַך.

ראשי-תבות [תבות], מ. (מ. ראשי-תבותיען). איינער אָדער מעהרערע אָנפאַנג = בוכשטאַבען וועלכע שטעהען אָנשטאַט גאַנצע ווערטער.

ראשית, או. ערשטענס.

ראשית-חכם, או. (ביבליש). "דער אָנהויב פון קלוגהייט", צום אַלער-ערשטען, איידער אַלצדינג; מ. דער גאַמען פון א געוויסען אידישען מאָראַל-בוך.

רב [רב], מ. (מ. הערר. רב זרח, הערר זרח. "וואָס וועט זיין מיט פּל-ישראל וועט זיין מיט רב-ישראל" (ווער. — ד. ה. וואָס וועט זיין מיט אַלעמען וועט זיין מיט איהם אויך).

רב [רב], מ. (מ. רבנים). א ראש-בינער. "א פּעטער רב און א מאָגערער גלח טויגען ביידע ניט"

(שפּו). "ניין רבנים קענען קיין מנין ניט מאַכען און צעהן שוסטערס יא" (שפּו).

רב-הכולל, מ. אויבער-ראַבינער, א ראבינער איבער מעהרערע גע-מיינדען.

רב-הרב-ברייתא/ה'ס-גענו, מ. (תלמודיש). די וואונדערליך גרויסע גענו פון וועלכע א געוויסער רב-הרב-ברייתא דערצעהלט אין תלמוד.

רב-נושלים, מ. (תלמודיש). האָר פון דער וועלט, גאַם.

רבושע, אב. רב-נושלים (ווי).

רבותא, הוו. (תלמודיש). גרויס-קייט, אויסצייכנונג, וואונדער. "עס איז קיין רבותא ניט", "וואָס איז די רבותא?"

רבותי, אר. מיינע הערען.

רבותים*, אר. זעה רבתי.

רבי [רבי], מ. (גענישווי: דעם-רבינים; מ. רבנים*). לעהער; א גוטער איד.

רבי [רבי]-געלט, הו. לעהר-געלט. באַצאָהלען גוטע רבי-געלט, באַצאָהלען טהייער פאַר די ערשטע ערפאַהרונג.

רבים, מ. די פיעלע, די מאַיאָרע טעט.

רבים, מ. "די פיעלע", דאָס פובליקום; די מעהרצאָהל (אין גראַמאַטיק). "מיט אַ רבים טאָר מען זיך ניט אָנהויבן".

רְבִיעִי, צ. דער פיערטער, דער פיערטער וועלכער ווערט אויפגע- רופען צום ליינען אין שוהל. געבען רביעי, אויפדופען דעם פיערטען.

רְבִיעִית, הווי. קדחת-רביעית (ווי.); א נעוויסע מאַס וואָס דער בעכער איבער וועלכען מע מאַכט קדוש מוז ענטהאַרטען.

רְבִיעִיּוֹן, הווי. (מ. רְבִיעִיּוֹנִים). די פרוי פון א רב; א זעהר פרומע פרוי אָדער איינע וועלכע איז גוט געלערנט אין רעליגיאָנס-זאַכען. "אז דער מאן איז א רב איז דאָס ווייב א רבי'צין" (שפון). "בעסער א זון א בעדער איידער א טאָכטער א רבי'צין" (שפון).

רְבִית, הווי. פּראָצענט, וואָכער.

רְבִי-שְׁלֵמֶה-בֶּנ־הַגִּי'לָה, דער פּאַרשטעהער אָדער דער גרעסטער פון אַלע אידען אין גלות (עהרענ- טיטול אויף זעהר א גרויסען מאן). **רְבִנּוּ**, המ. אונזער האַרר (טיטול- וואָרט).

רְבִירָתִים-תְּפִלִּין, מ. תפלין גע- מאַכט לויט די פּאַרשריפטען פון א געוויסען אידישען געלעהרטען וועלכער איז פּאַקאַנט אין דער ראַבינישער ליטעראַטור אַלס "רבנותם" (די תּפִּלִּין וועלכע זוערען געוועהנליך געטראָגען זיי נען געמאַכט לויט די פּאַרשריפטען פון דעם גרויסען געלעהרטען רש"י. די גאַר-פרומע אידען אום אויס- צוקומען נאָך ביידע מיינונגען מוהען ביי'ם דאווענען אָן צוערשט

איינ זאָרט תּפִּלִּין און דאָן דעם אַנדערן).

רְבִנּוֹת, הווי. דאָס אַמט פון א רב.

רְבִנּוּי, המ. דער געלעהרטער (טי- טול-וואָרט).

רְבִנּוּיִם, המ. מ. זעה רַב.

רְבִנּוּיִש, א. באַלאַנגענדיג צו אָדער האַבענדיג די אייגענשאַפטען פון א רב אָדער פון רבנות. "מאַכען רבנישע העוויות".

רְבִנּוּן-קָדִיש, המ. א געוויסער קדיש אין וועלכען מע בעט אויך פאַר די געלעהרטע און וועלכען מע זאָגט געוועהנליך נאָך דעם זיי מע האָט אָפּגעלערנט א שטיק פון תּלמוד. זאָגען רבני-קדיש, אויפגעבען יעדע האַפּנונג.

רְבִיעֵל, הווי. (מ. רְבִיעֵלֶךָ). א קליינער אָדער אונבאַדייטענדיגער רב.

רְבִיקָה, אנווי. דער גאַמען פון איי- נער פון די אורמוטערס פון דעם אידישען פּאָלס, די פרוי פון יצחק'ן.

רְבִיָּו, המ. (מ. רְבִיָּוִים). א בייזער צאָרניגער מאַן.

רְבִיָּנִיע, הווי. (מ. רְבִיָּנִיעִים). זעה רְבִיָּו.

רְבִיָּל, המ. א נעניטער, א'ן ער- פּאהרענער.

רְבִילוֹת, הווי. געוואונהייט.

רְבִלִים, המ. (מ. רְבִלִים). איינער פון די דריי אידישע הויפט-פּייער- טעג (פּסח, שבועות און סוכות).

א ביזער גייסט, א טייוועל. "ער האָט איהם געזאָפּט ווי דער רוח האָפּט דעם מלמד" (ווער). "געה צו אַלדי רוחות" (א פּלוב= וואָרט). "קלוג ווי דער רוח". ר'י'ס'ה'ק'ו'ד'ש, המ. (תלמודיש). דער הייליגער גייסט, די געטליכקייט. ר'י'ס'ח'יים, המ. (ביבליש). לע= בענס-אטהעם, לעבען. ר'י'ס'ר'ע'ה, המ. (מ. ר'י'חות'ר'ע'ות). (ביבליש). א ביזער גייסט. ר'י'ס'ש'טות, המ. (תלמודיש). "א גייסט פון וואַהנינג", א ווילדער געדאַנקען, א נאַרישקייט. ר'י'ח'ג'יות, הוו. גייסטגיקייט, גייס= טיגע זאַכען. "ער לעבט פון רוח ניות" (געזאָגט אויף אַן אידעאליסט וואָס האָט ניש קיין זיכערע מאַטעריעלע עקזיסטענץ). ר'ו"כ, אב. רובעל-ק'ק'ף, המ. א זילבערנער רובעל, א רובעל. ר'י'פּא, המ. (מ. ר'פּא'ים). אַרצט, דאַקטאָר; פעלדשער. "ניט פרעגט דעם רופּא פרעגט דעם חולה" (שפּו). ר'י'פּא'ח'ו'לים, המ. דער היילער פון די קראַנקע. ר'י'פּא'י'טע, הוו. (מ. ר'פּא'י'טעס). זעה ר'י'פּא. ר'ו'צ'ים, המ. (מ. ר'ו'צ'ים [ר'צ'ים]). א מעידער; א שלעכטער גרויזא= מער מעניש. ר'ו'צ'י'ס'ה'ער, המ. וואַלד-מעידער. ר'ו'צ'י'טע, הוו. (מ. ר'ו'צ'י'טעס). זעה ר'ו'צ'ים.

ר'י'גל-געלט, הו. געלט וואָס מע שיקט אַ רב אויף יום-טוב. ר'גל'ים, מ. פּיס. ר'צע, הוו. א סעקונדע, א מאָמענט. ר'ד'י'פּה, הוו. (מ. ר'ד'י'פּות). פאַר= פאַנגונג. ר"ה, אב. ראש-ה'ש'נָה (וו). ר'א'ה'ו'א'י'נ'ו'נ'ר'א'ה, המ. (תלמודיש). איינער וועלכער זעהט און ווערט (אַליון) ניש געזעהן פון אנדערע. ר'וב [רב], המ. און הו. מעהרהייט, מעהרצאָהל. ר'וב [רב]-ד'ע'ות, המ. די מעהרסטע מיינונגען, די מעהרהייט. ר'ו'ג'ו, המ. צאָרן, בייזקייט, פאַר= בייזערטקייט. "בעסער דער ערש= מער רוגז איידער דער צוויי= טער" (שפּו). רוג'ו'ה, הוו. זעה ר'ו'ג'ו. רוג'ו'ה'דיג, א. צאָרניג, בייז. ר'ו'ד'ף-זיון, צא. פאַרפּאָלנען. ר'ו'ד'ף-אַ'ס'ר'י'ה'ב'וד, המ. (תלמודיש). איינער וועלכער יאָגט זיך נאָך עהרע. ר'ו'ד'ף-ש'לום, המ. (תלמודיש). איי= גער וועלכער יאָגט זיך נאָך פּרי= דען, א פּרידענמאַכער. ר'ו'ד'פּיען, צא. פאַרפּאָלנען. ר'ינוח. ר'ינוח, המ. (מ. ר'ו'י'ח'ים, ר'ו'י'ח'ים). פאַרדינסט, פּראָפּיט. ר'י'ם, המ. (מ. ר'ו'חות). א גייסט;

רְחֵם-צִיּוֹן, ארי. וְעַתָּה רְחֵם-צִיּוֹן לְצִלָּן.

רְחֵם-צִיּוֹן לְצִלָּן וּלְצִלָּן, ארי. (תלמו= דיש). דער באַרמעהרציגער (נאָט) זאָל אונז באַהיטען!

רְחֵם-נֹת, הוּו. מיטלייד, באַרמעהר= ציגקייט. אַ גאָט'ס ר ח מ נ ו ת, אַ גרויסער מיטלייד. "ר ח מ נ ו ת איו אַמאָל אכזריות" (שפון).

"אויף אַ שלאָנג טאָר מען קיין ר ח מ נ ו ת ניט האָבען" (שפון).

רְחֵם-נֹת-פְּנִים, הוּו. אַ געויכט וואָס ערוועקט מיטלייד, אַ נעבעך.

רְחֵם-נֹת-פְּנִימִיעַל, הוּו. (מ). רְחֵם-נֹת-פְּנִימִיעַל, אַ נעבעך= כער.

רְחֵם-נֹת-דִּיג, א. ערוועקענדיג מיט= לייד, טרויעריג.

רְחֵם-נִים-בְּגוֹדֵי-רְחֵם-נִים, ה.מ. מ. (תלמודיש). באַרמעהרציגע און זיהן פון באַרמעהרציגע (אזוי ווע= רען אידען באַצייכענט).

רְחֵם, אב. רַב חַיִּים שְׂמֵשׁ (וּו). ה.מ. דאָס געלט וואָס מע באַ= צאָהלט דעם רב, דעם חון און דעם שמש; באַלוינהונג.

רִיָּאָה, הוּו. (מ. רִיָּאָה). די לונג (פון אַ געקוילעטע בהמה).

רִיָּבִית, הוּו. זעה רִיָּבִית.

רִיָּח, ה.מ. זעה רִיָּח.

רִיָּח, ה.מ. (מ. רִיָּחֹת). גערוך, דופט.

רִיָּח-נִיחֹחַ, ה.מ. (ביבליש). אַנגע= נעהמער גערוך.

רִיָּח, ה.מ. צייכען, איינדרוק. מאַ= כען אַ רושם, מאַכען אַן אייג= דרוק אָדער אַ פּוּרָר.

רוח, אנוו. דער נאָמען פון אַ נעווז= סער ביבלישער פרוי; דאָס בוך פון דער ביבעל וואו עס ווערט דערזעהלט די געשיכטע פון רוח. ר"ח, אב. ראש-חודש (וּו).

רִיָּבִית-הוּוֹקָה, אנוו. (ביבליש). אַ נעווזע פרוי פון וועלכער די ביל= בעל דערזעהלט אַז זי האָט גע= האָלפען אַנטלויפען די שפּיאַנען וועלכע יהושע האָט געשיקט אין די שטאָרט יריחו.

רִיָּבִית, הוּו. ברויטקייט, באַקוועמ= ליכקייט.

רִיָּבִית-דִּיג, א. ברויטליך, באַ= קוועם,

רִיָּחֹם, ה.מ. אַ באַרמעהרציגער. "נאָט איו אַ רושם".

רִיָּחֹק, א. ווייט.

רִיָּחֵל, אנוו. דער נאָמען פון איינער פון די אורמוטערס פון דעם אי= דישען פאָלק, די פרוי פון יעקב (וועלכע געהאט, ווי עס ווערט גענלויבט, אַ באַזונדערן אַנטהייל אין דעם שלעכטען שיקואַל פון דעם אידישען פאָלק). ר ח ל' ס= קבר, דער גראָב פון רחל אין פאלעסטינא וועלכער ווערט גע= האַלטען זעהר הייליג.

רִיָּחִים, מ. מיטלייד, באַרמעהרציג= קייט.

רִיָּחִין, ה.מ. (מ. רִיָּחִין). אַ באַרמעהרציגער.

דעריי; גרויזאמע טהאט; גרויט צאָרן, וואוּטה.
 רַק, א. נאָר, נאָכאָנאַנד. "רַק ער רעדט".
 רַקוֹדָה, הוּו. (חסידיש). אַ טאַנץ.
 רַשׁוּת, הַמ. ערלויבניס, רעכט פאַרוואַלטונג, קאַנטראָלע.
 רַשׁוּת־הַיְחִיד, הַמ. (תלמודיש). אַ פּלאַטץ וועלכער געהערט צו אַ פּרוּוואַט־מענשען.
 רַשׁוּת־הַיְחָדָיִם, הַמ. (תלמודיש). אַ פּלאַטץ וואָס געהערט צום פּובליקום, אַן עפענטליכער פּלאַטץ.
 רַשְׁכַּבְהֵ"ג, אַב. רַבֵּן שָׁל כָּל בְּנֵי הַגּוֹלָה (ווי).
 רַשִׁי, אַב. רַב שְׁלֹמֹה יִצְחָקִי (דער ווהן פון יצחק), אַנמ. אַ גרויסער אידישער געלעהרטרער וועלכער האָט געלעבט אין 12=שטען יאָהר־הונדערט און וועלכער האָט גע־מאַכט קאַמענטאַרען אויף ביבעל און תלמוד וועלכע זיינען אויבע־ראַל אָנגענומען; דער קאַמענטאַר פון רש"י.
 רַשִׁי־רַבֵּי־בְּרַבֵּי [בְּרַבֵּי], הַמ. אַ געוויסער זאָרט העברעאישע שריפט וועלכע ווערט געוועהנליך געברויכט פאַר קאַמענטאַרען און ראַבינישע ביכער.
 רַשִׁימָה, הוּו. (מ. רַשִׁימֹת). פאַר־צייכונג, ליסטע, צעטעל; באַ־שמעלונג.
 רַשִׁיעַ, הַמ. (מ. רַשִׁיעִים). איינער וועלכער היט נישט אָפּ די אידישע גלויבעניס־געזעצען, אַ גאַטלאָזער מענש; אַ שלעכטער ביזנעס מענש;

רַעשִׁידיג, א. שטורעמדיג, ליאַרעם־דיג.
 רַעשִׁיעֵן, ציש שטורעמען, ליאַרע־מען, טומלען, פילדערען.
 רַפְּאָל, אַנמ. דער נאָמען פון אַ גע־געוויסען (היידענדען) מלאך.
 רַפּוּאָה, הוּו. (מ. רַפּוּאֹת). היי־לונג; הייל־מיטעל, מעדיצין. צו רפואה!; צו געזונדהייט! (א) וואונש וואָס מע זאָגט צו איינעם וועלכער געהאט איין מעדיצין אָדער קומט אַרויס פון אַ שוויַץ־באַד). עס איז נישט אַויף אַ רפואה, עס איז נישט צו קרי־גען. "גאָט שיקט די רפואה פאַר דער מכה" (שפּוּו).
 רַפּוּאָה־בְּרַבֵּי־רַקָּה, הוּו. אַן אויס־פרובירט הייל־מיטעל, אַ זיכער־הילף־מיטעל.
 רַפּוּאָה־שְׁלֵמָה, הוּו. (ליטורגיש). אַ פּאַלשטענדיגע היילונג.
 רַצוֹן, הַמ. ווילען, באַגעהר.
 רַצוּעָה, הוּו. (מ. רַצוּעֹת). אַ לאַנגער שמאַלער לעדערנער רימען צוגעבונדען צו די תּפּלין מיט וועלכען מע באַפעסטיגט ווי אויף דער האַנד אָדער אויפֿן קאַפּ.
 רַצְּוֹן, הַמ. (מ. רַצְּוֹנִים). מער־דער, גרויזאמער מענש.
 רַצְּוֹנִישֶׁע, הוּו. (מ. רַצְּוֹנִישֶׁעם). זעה רַצְּוֹן.
 רַצְּוֹנוֹת, הוּו. מערדעריי, גרויזאם־קייט.
 רַצְּוִיחֹת, הוּו. (מ. רַצְּוִיחֹת). מער־

רְשָׁעֵי-מְרוֹשָׁע * , הַמ. א זעהר שלעכטער מענש .
 רְשָׁעוֹת, הוּו. שלעכטסקייט, ביז= קייט .
 רְשָׁעֵת * , הוּו. (מ. רְשָׁעֵתִיעַן) . זעה מְרָשָׁעֵת .
 רִית, אב. רְאִישֵׁי-תְבוֹת (וּו) .

איבער פון די ארבע-בנים (וּו) . איהם געהט ווי א רשע אויף יענער וועלט, איהם געהט שלעכט. איהם געהט ווי א רשע אויף דער וועלט, איהם געהט גוט. "אז א רשע קוקט אין וואסער אריין פגראען די פיש" (שפיו) . "בעסער א קלוגער רשע איידער א גוטער שומה" (שפיו) .

ש

(דער בוכשטאב ש) (אויסגעשפראכען ווי "ס") קומט באזונדער — נאך דעם בוכשטאב ש) .

צש. מאכען געשעפטען, האנדלען. שְׂאֵלָה, הוּו. (מ. שְׂאֵלוֹת) . פראגע; רעליגיאָנס-פראגע; א קראנקהייט אָדער א פעהלער וואָס מע געפינט אין א געקוילעטער בהמה אָדער ערף און וועגען וועלכע מע מוז געהן פּרעגען א שאלה. "אז מע פּרענט א שאלה איז טרף" (שפיו) .

שְׂאֵלָה-תְּשׁוּבָה, הוּו. (מ. שְׂאֵלוֹת-תְּשׁוּבָה) . פראגע און אנט= וואָרט, אָפהאנדלונג אין וועלכער ביידע זייטען פון א רעליגיעזער פראגע ווערען ארומגערעדט ביז א'ן ענטשיידונג ווערט ארויסגע= בראכט .

שְׂאֵלֵת-נָשִׁים, הוּו. "א פראגע פון פרויען", א פראגע וועגען די ריינקייט פון פרויען (לויט די אש= דישע מענסטרוואַציאָן-געזעצען) .

ש, דער איין און צוואַנציגסטער בוכשטאב פון דעם אידישען אָף-בת. מיט א פינטעלע אויף דער רעכטער זייט (ש) אויסגעשפראכען ווי אין "שלאָגען"; מיט א פינטעלע אויף דער לינקער זייט (ש) אויס= געשפראכען ווי "ס"; אין צעהלען (ש) גערעכענט אלס 300. זעה שׂין . שְׂאוֹל, אַנמ. דער נאָמען פון דעם ערשטען אידישען קעניג .

שְׂאוֹל-הַחַתּוּן, הַמ. (ביבליש) . אונטערערד, טיעפער אָבגרונד . ליעגען אין שאוּל-חַתּוּן, זיין זעהר נידעריג געפאלען .

שְׂאִינְדוֹרְעֵלְשְׂאוֹל, הַמ. (תלמוד= דיש) . איינער וועלכער ווייס ניט ווי צו פּרעגען, איינער פון די ארבע-בנים (וּו) ; א נארר .

שאַכּערען (אייגענליך: סְחָרִיעַן) .

שְׁאֵלַת * תְּשׁוּבָה , הוּוּ. זעה
שְׁאֵלָה-ו(תְּשׁוּבָה).

שְׂאִסְקֵן, זעה שְׁתִּקֵּן.

שְׂרָרְקֵר, הַמ. (ביבליש). א
פֶּאָרְוֶאָנְדֶּרְטֶער.

שְׂאָר [שְׂאָר]-יִרְקוֹת, מ. (ליטור=
ניש). "אלע" איבעריגע קרויטעכ=
צער", אלערלוי זאכען.

שְׂבָב־ (צוגעשטעלט אין אָנהויב פון
א וואָרט), צווישען, צווישען
אלע, פון אלע. עִי-שְׂבָבֵי-עֵינַיִם.
דער אָרעמסטער פון די אָרעמע.

שְׂבִי, אַב. שְׂאָרְקֵר (וּו).

שְׂבִי'עָה, הוּו. (מ. שְׂבִי'עוֹת). א
שוואָר. געבען א ש ב ו ע ה ,
שווערען. שווערען מיט טויטע
ש ב ו עוֹת, פייערליך שווערען.

שְׂבִי'עוֹת, הַמ. (מ. שְׂבִי'עוֹתֵיךְ).

"דער פעסט פון די וואָכען", דער
אירישער פייערמאָג וועלכער פאלט
אין דעם 6=מען און 7=מען מאָג
פון דעם מאָנאט סיון אָדער זיעבען
וואָכען נאָך דעם ערשטען מאָג פון
פסח און ווערט געפייערט אַלס
דער פעסט פון די ערשטע פּרוּכ=
מען און אויך אין אָנדערע אָן מתן
תּוֹרָה. זעה סְפִירָה.

שְׂבִי'עוֹת * "שְׂבִי'עוֹת, מ. פיעל אָדער
הייליגע שבועות. שווערען מיט
ש ב ו ע י - ש ב ו עוֹת, זעהר
הייליג שווערען.

שְׂבוּש, הַמ. (אייגענטליכע באדיי=
טונג: פעהלער, גרייז), א' אונג=
וויכטיגע זאך, א קלייניגקייט.

שְׂבַח [שְׂבַח], הַמ. (מ. שְׂבָחִים).
לויב, לויב=וואָרט. דערזעהלען
אימיצענ'ס ש ב ח י מ, דערזעה=
לען אימיצענ'ס גוטע טהאמען אָדער
אייגענשאפטען.

שְׂבַח, הַמ. (מ. שְׂבָחִים). לויב,
דאַנק. "אָפּגעבען א ש ב ח צום
באַשעפער".

שְׂבָמ [שְׂבָמ], הַמ. דער פינפטער
מאָנאט פון דעם אירישען יאָהר;
פאלט אין יאָנואַר-פּעברואַר און
האָט דרייסיג טעג.

שְׂבָמ, הַמ. (מ. שְׂבָמִים). א שטאַם;
איינער פון די צוועלף אירישע
שטאַמען.

שְׂבִי'עוֹ, צ. "דער זיבעטער", דער
וואָס ווערט אויפגערופען דער זי=
בעטער צום ליינען אין שוהל.
געבען ש ב ו ע י, אויפּרופּען דעם
זיבעטען.

שְׂבִי'עוֹ-שְׂלִפְסִיחַ, הַמ. דער זיבע=
טער מאָג פון פסח.

שְׂבִי'עוֹת, הוּו. דאָס זיבעטע יאָהר
(פּאַרצייטען ביי אידען) אין וועל=
כען מע האָט ניט געמאַרט בע=
אַרבייטען דאָס לאַנד און וועלכעס
איז געווען אַ פעסט=יאָהר.

שְׂבִיע־בְּרִכּוֹת, מ. די זיבען ברכות
וועלכע מע זאָגט אין דעם הויז
פון די ניי-פּאַרהייראַטהעטע אין
דער וואָך פון דער תּוֹנָה ביי
יעדער מאָהלצייט.

שְׂבִיע־בְּרִכּוֹת, הַמ. (מ. שְׂבִיע־
בְּרִכּוֹתֵיךְ). די פּאַרזאַמלונג פון
געסט אין דעם הויז פון די ניי-

אלע שפראכען פון דער וועלט;
פיעל שפראכען.

שְׁבִיבָה, המ. א ברוך, א מילע.

שְׁבִיבֵי-הַלֵּב וְהַלֵּב, הווי. הארץ=
ברעכעניס, גרויסער פאררום,
קומער.

שְׁבִיבֵי-קָלִי [בְּלִי], הווי. (מ. שְׁבִיבֵי-
בְּלִי), (תלמודיש). א צובראָ=
בענער שארבען.

שְׁבִיבֵי-לֵב, זעה שְׁבִיבֵי-הַלֵּב.

שְׁבִיבֵי-לִחוֹת, מ. (תלמודיש).

די ברוכשטיקער פון די ערשטע
לוחות וועלכע גאָט האָט געגעבען
משה'ן אויף דעם בארג סיני (די
ביבעל דערזעהלט אז משה אַרונג=
שטייגענדיג פון בארג און אויס=
געפיגענדיג אז אין זיין אַבוועגענע
הויט האָט דאָס פּאָלק געדיענט
צו אַ גאָלדענעם קאלב, האָט די
דאָזיגע לוחות צובראָכען).

שְׁבִיבִים, מ. געוויסע אָפּגעהאַקטע
טע טענער פון אַ שופר. זעה
תְּקִיעָה.

שְׁבִיבָה, המ. (מ. שְׁבִיבֵי-תִים. איינענט=
ליך שְׁבִיבֵי-תוֹת). א רוהע=טאָג,
דער זיבענטער טאָג פון וואָך;
דער נאָמען פון אַ געוויסער
מסכתא. האלטען שבת ערגעץ
וואו, זיין ערגעץ וואו איבער
שבת. מאכען שבת, פּאַרבע=
רייטען אַלצרינג וואָס איז גיטהיג
אויף שבת. אַריינפאַרען מיט'ן
דייקסעל אין שבת אַרײן, קו=
מען צופּאַהרען פּרייטאָג שפעט
פאַרנאכט. "גוט שבת!" גרום
ווערטער וועלכע מען גיט זיך אום

פאַרהייראַטהעטע פּרייטאָג צו נאכט
נאָך דער חתונה. זעה אויבען.

שְׁבִיבֵי-חֻמּוֹת, מ. די זיבען ווי=
סענשאַפּטען, אלע וויסענשאַפּטען.
ער קען אלע שבע־חכמות,
ער איז זעהר געבילדעט.

שְׁבִיעָה, צ. זיבען; די זיבען טרויער=
טעג נאָך אַ טויטען אין פּאַרלויף
פון וועלכע די טרויערערס זיצען
אויף אָדער נאָהנט צו דער ערד.
זיצען שבעה, האלטען די
טרויער טעג.

שְׁבִיעָה-דְּרָרִים-בְּגוֹלָם, (תלמו=
דיש). זיבען שלעכטע אייגענשאַפּטען
טען זיינען פאַראַן ביי אַן אידיאָט
(ער נעמפּערט ניט צו דער זאַך,
ער שטעקט זיך אַרײן אין אַ פרעמ=
דען געשפרעך, א. א. וו.).

שְׁבִיעָה-יָמִים, מ. (תלמודיש). די
זיבען מערען. אויף אלע שבעה
ימים, צווייט און צוואַרפּען.

שְׁבִיעָה-מְדוּרֵי-גִיהֶנוֹם [בְּהִיָּם], מ.
די זיבען אָפּטהיילונגען אין וועלכע
דער גיהנום איז איינגעטהיילט.
דורכמאַכען אלע שבעה-
מדורי-גיהנום, זעהר
פיעל אויסשטעהן.

שְׁבִיעָה-עֶשְׂרֵי-בְּתוּמוֹ [בְּתוּמוֹ], המ.
דער זיבענצענטער טאָג פון מאָ=
נאט תמוז, אַ פּאַסטע און טרויער=
טאָג אין אנדענק אן נבוכדנאצר'ס
באַלאַגערונג פון ירושלים

שְׁבִיעִים, צ. זיבעציג.

שְׁבִיעִים-לְיָשׁוּן [לְשׁוֹנוֹת], מ. (תל=
מודיש). די זיבעציג שפראכען,

שְׁבֵת־נְתִימוֹ, הַמִּ. דַּעַר שַׁבַּת נֶאֱמָר
תַּשְׁעֵה־בָּאֵב אִין וּוְעִלְכֵעַן מַע לִי־
עֵנַט אִין שׁוּהַל דָּאָם קֶאֱפִיטַעַל פֿון
יִשְׁעִיהוּ וּוְאָם הוּיבַט זִיךְ אָן:
נְחָמוֹ נְחָמוֹ עִמִּי (טַרִיִּסְטַעַט,
טַרִיִּסְטַעַט מִיִּין פֿאַלֶּק).

שְׁבֵת (שְׁבֵת)־צוֹ־נֶאֱבַט, הַמִּ. דַּעַר
אָבַעַנְד נֶאֱמָר שַׁבַּת.

שְׁבֵת־קוֹדֶשׁ, הַמִּ. דַּעַר הִיִּלְיֹנְעַר
שַׁבַּת, שַׁבַּת.

שְׁבֵת־שׁוֹבָה, הַמִּ. זַעַה שְׁבֵת־
הַשׁוֹבָה.

שְׁבֵת־שְׁמַעְךָ, מִ. שְׁמַעְךָ גַּעֲמֶאֱכַט
פֿרִיִּטְאָג פֿאַר נֶאֱבַט וּוְעַן מַע אִיִּלַּט
וּיְךְ צוֹ מֶאֱבַעַן שַׁבַּת. "שַׁבַּת־
שְׁמַעְךָ הַאֲלַטְעַן נִיט" (שַׁפּוֹר).

שְׁבֵת־שׁוֹרָה, הַמִּ. דַּעַר שַׁבַּת אִין
וּוְעִלְכֵעַן מַע לִיִּעַנַט אִין שׁוּהַל
דִּי סַדְרָה וּוְאָם עֵנַט־הַאֲלַט דָּאָם
לִיִּב־גַּעֲוֹאֲנַג וּוְאָם מִשָּׁה הָאָט גַּע־
זוֹנְגַעַן וּוְעַן דִּי אִידַעַן זִיִּנְעַן אַרִי־
בַּעַר דַּעַם יִבְסוֹף.

שְׁבֵת־תְּשׁוּבָה, הַמִּ. דַּעַר שַׁבַּת
פֿון בֶּאֱרִיאֹוֹנַג, דַּעַר שַׁבַּת וּוְעִלְכֵעַן
כַּעַר פֿאַלַט צוּוִישַׁעַן רֶאֱשֵׁה־שַׁנָּה
אוֹן יוֹס־פֿוֹר.

שְׁבֵת־דִּיג, א. בֶּאֱלֶאֱנַגְעַנְדִּיג צו
אָדַעַר הָאָבַעַנְדִּיג דִּי אִיִּיגַעַנְשַׁאָפּ
טַעַן פֿון שַׁבַּת; הִיִּלְיֹג, רוּהִיג;
אוּיִסְגַּעַפּוּצַט, אוּיִפְגַּעַרֶאֱמַט, פֿרַעַה־
לִיךְ.

שְׁבֵת־צִבִּי, אַנַּמ. דַּעַר נֶאָמַעַן פֿון
אַ גַּעֲוִיִּסְעַן קֶאֱבֶאֱלִיסַט וּוְעִלְכֵעַר
הָאָט גַּעֲלַעַבַט אִין דַּעַם זִיבַעַצַּעַה־
טַעַן יֶאֱהַרְהוֹנְדַּעַרַט אוֹן הָאָט זִיךְ
אַרוּיִסְגַּעַעַבַעַן אַלַס דַּעַר מִשִּׁיחַ פֿון

שַׁבַּת. גוֹט שַׁבַּת נֶאֱמָר דִּיר!
אָט הָאָטְמוֹ דִּיר אַ גַּעֲשִׁיכְטַע!
"וּוְאָם הָאָט אַ פֿאַטַש צו גוֹט־
שַׁבַּת" (וּוְעַר). "פֿאַר נִוִיטַה
מַהוּט מַעַן אָן דַּעַם שַׁבַּת אָן
דַּעַרוּוְאָכַעַן" (שַׁפּוֹר). "שַׁבַּת
הָאָט אַפִּילוֹ דַּעַר סַמְבַּטִיִּין אוּיךְ
רוּה" (שַׁפּוֹר). "שַׁבַּת לַעַרְנַט
עַר אוֹן מַכּוֹת קַעַן עַר" (וּוְעַר). —
דַּעַר וּוְיִן בֶּאֱשַׁמַּהַט אִין דַּעַר
צוּוִיִּדִיִּטְגִּיקִיט פֿון דַּעַם וּוְאַרַט
"מַכּוֹת" וּוְאָם אִיז, אוּיִסַּעַר זִיִּין
גַּעֲוִעַה־נְלִיכַעַר בֶּאֱדִיִּטְוֹנַג, דַּעַר
נֶאָמַעַן פֿון אַ גַּעֲוִיִּסַּעַר מַסַּכְתָּא).
שְׁבֵת־בְּרָאִשִּׁית, הַמִּ. (תַּלְמוּדִישׁ).
דַּעַר שַׁבַּת אִין וּוְעִלְכֵעַן מַע לִיִּי=
עֵנַט בְּרֶאֱשִׁית. זַעַה קְדִירָה.

שְׁבֵת־גּוֹי (גּוֹי), הַמִּ. (מ). שְׁבֵת־
גּוֹיִם (גּוֹיִם). אַ נִיט־אִיד וּוְעִלְכֵעַן
כַּעַר מַהוּט פֿאַר אִידַעַן אוֹם שַׁבַּת
יַעַנַע אַרְבִּיִּטְעַן וּוְעִלְכֵעַן וּוְיִ אַרְעַן
אַלִיִּין נִיט מַהָן; אַ אִיד וּוְעִלְכֵעַר
הִיט נִיט אָפּ דִּי גַּעֲוִעַצַּעַן פֿון שַׁבַּת.
שְׁבֵת־הַגְּדוֹל, הַמִּ. דַּעַר גְּרוּיִסַּעַר
שַׁבַּת, דַּעַר שַׁבַּת פֿאַר פֿסַח.

שְׁבֵת־חֻזוֹן (חֻזוֹן), הַמִּ. דַּעַר שַׁבַּת
פֿאַר תַּשְׁעֵה־בָּאֵב אִין וּוְעִלְכֵעַן מַע
לִיִּעַנַט אִין שׁוּהַל דָּאָם קֶאֱפִיטַעַל
וּוְאָם הוּיבַט זִיךְ אָן: חֻזוֹן יִשְׁעִיהוּ
(דִּי פֿרֶאָפַעַצִיִּיהוֹנַג פֿון יִשְׁעִיהוּ).

שְׁבֵת־לִיכַט, הוּ. אִיִּינַס פֿון דִּי
לִיכַט וּוְעִלְכֵעַן מַע צִינְדַט אָן פֿרִיִּי־
מֶאָג צו נֶאֱבַט צו לִיכַט־בַּעַנְשַׁעַן.

שְׁבֵת־מְבָרְכִים, הַמִּ. דַּעַר שַׁבַּת
אִין וּוְעִלְכֵעַן מַע בַּעַנְשַׁט רֶאֱשֵׁ־
חודש.

שְׂדֵרְקָן, המ. (מ. שְׂדֵרְקָנִים). א הייראטה=פארמיטלער; א מעקדער. א לאנד=שדכן, איינער וועל=כער ברענגט צונויף הייראטה-פאר=טייען צווישען פערזאָנען וועלכע וואהנען אין פארשידענע שטעט אָדער געגענדען. "א שדכן מוז זיין א ליגנער" (שפּו.).

שְׂדֵרְקָנֹת, הוו. די פראָפעסיאָן פון א הייראטה=פארמיטלער; די בא=באלויהונג וועלכע מע גיט דעם הייראטה=פארמיטלער, מעקלעריי=געלט.

שְׂדֵרְקָנִיטע, הוו. (מ. שְׂדֵרְקָנִיטעס). זעה שְׂדֵרְקָן.

שְׂדֵרְקָנִיש, א. באלאנגנדיג צו אָדער האָבענדיג די אייגענשאַפט פון א שדכן.

שְׂדֵרְקָנִיען, צא. פֿאַרשלאָגען (אימ)=ציען) אַלס א הייראטה=פארטיע; צי. פֿאַרשלאָגען א פֿארטיע. שדכן'ען-זיך, זיך פריינדלעך (צו א פערזאָן) מיט דער אבויכט זי צו הייראטהען.

שְׂדֵרְדָה, הוו. (מ. שְׂדֵרְדֹת). זעה חוּט־הַשְׂדֵרְדָה.

שְׂחֵינֹו, המ. (ליטורגיש). "פאר וואָס ער האָט אונז געלאָזט דער=לעבען", א וואָרט און דער נאָמען פון א געוויסער ברכה וועלכען מע זאָגט ווען עס קומט א פייערמאָג, ווען מע עַמַּט אַ נייע פרוכט אָדער ווען מע דערלעבט א פּרעהליבע פּאַסירונג. מאַכען שְׂחֵינֹו, זאָגען די ברכה פון שהחינו; פֿאַר=זוכען צום ערשטען מאל. עס איז

דעם אידישען פֿאַלק און האָט גע=האַט פּיעלע אָנהענגער.

שְׂבִי'ת־צְבִי'ניק, המ. (מ. שְׂבִי'ת־צְבִי'ניקעס). איינער פון די אַנ=הענגער פון שבת-צבי אָדער פון דער סעקשע וועלכער ער האָט איבערגעלאָזען נאָך זיין טויט.

שְׂגִי'אָה, הוו. (מ. שְׂגִי'אוֹת). פֿאַר=זעהן, אירטהום, דרוק=זעהלער.

שְׂגִיעוֹן, המ. וואהנויך; וואהנוי=גער געדאַנקען; קאַפּריו (מ. שְׂגִיעוֹנֹת); איינער וועלכער האָט וואהנויגע אָדער ווילדע געדאַג=קען. "אימליכער איד האָט זיין שגעוֹן" (שפּו.).

שְׂדֵרְן [שְׂדֵרְן], (מ. שְׂדֵרִים). א טייזעל. "אַ פֿאַטער און מוטער זיינען שדירם קומען ארויס קינדער ווי די רוחות" (שפּו.). "א שגור מיט אַן איידעם זיינען א פֿאַר שרים" (שפּו.).

שְׂדֵרְךָ, המ. (מ. שְׂדֵרְכִים). א היי=ראטה=פארטיע. ריידען א שדוך, פֿאַרשלאָגען א הייראטה=פארטיע. "א שדוך איז ווי א לייטער און מע שטעלט איהם קרום קריכט מען ארויף גלייך" (שפּו.). "א שדוך זאָל מען טהאָן אין דער היים א גנבה אין דער פרעמד" (שפּו.). "פון קומען שדוכים קומען ארויס גלייכע קינדער" (שפּו.).

שְׂדֵרִי, המ. א געוויסער נאָמען פון גאָט (דאָס וואָרט ווערט געוועהנ=לִיך אויפגעשריבען אויף דער דרוי=סענדיגער זייט פון דער מזוזה).

קאנואנאנט וואָס געהערט צו דער פּאָ-יגער זילבע.

שׂוֹא־נָנְע, המ. א שוא אונטער א קאנואנאנט וואָס געהערט צו דער פּאָלגענדער זילבע.

שׂוֹא־ל־בַּע־זָה־וּיּוּן, צש. פרענען א ראטה.

שׂוֹב, אב. שׂוֹחַמ־זֹבֹדֶק [וב׳דק], איינער וועלכער קען קוילען און בדק'ען (בהמות אָדער עופות) לויט דעם אידישען דין, א שוחט.

שׂוֹנֵג, המ. איינער וועלכער באַ- געהט א זינד אָדער א פארברעך אומנערן.

שׂוֹה־בְּשׂוֹחַ, א. גלייך אויף גלייך. ניט ווין שוה-שוה, ווין צוקרייגט.

שׂוֹה־כְּרֶחֶף, המ. (תלמודיש). עפעס וואָס איז ווערטה געלט, א ווערטה-זאך.

שׂוֹה־פְּרוֹטָה, המ. (תלמודיש). דער ווערטה פון א פרוטה, א קלייניגקייט.

שׂוֹחֵד, המ. באַשמעכונג, כאבאר.

שׂוֹחֵט, המ. (מ. שׂוֹחֵטִים [שׂוֹחֵטִים]). אַ שעכטער, איינער וועלכער איז אָנגעשטעלט צו קוילען בהמות אָדער עופות לויט דעם אידישען דין. אויסבוטען א שוחט אויף אַ שינדער, מאַכען אַ שעכטען בייט. אַרומגעהן ווי אַ שוחט אין די גיין טעג, אַרומגעהן לע- דיג. "מעהר שוחטים ווי היהגער" (ווער).

שׂוֹחֲמוֹת [שׂוֹחֲמוֹת], הוי. די שטעלע אָדער אַמט פון א שוחט.

איבער איהם שהחינו צו מאַכען, ער זעהט אויס זעהר שען.

שׂוֹה־פְּהִי, מ. (תלמודיש). לעדיג געהן, פּוּט־טעפּאָ-עווען (די ווער- טער "שהיהפיה" ווינען די אָנפּאַנג- בוכשטאָבען פון די ווערטער: שׂוֹבַת הַיּוֹם פְּסַח הַיּוֹם, היינט איז שבת היינט איז פסח—די גע- וועהנליכע ענטשולדיגונג פון א פּוילענצער). לעבען פון שהי- פהי, לעבען פון דער לופט, ניט האָבען קיין באַשטימטע באַ- שעפטיגונג.

שׂוֹהֵיּוֹת, מ. פּאַרזאָמאָג, פּאַרוווי- לונג, לאַנגזאַמקייט. מאַכען שהיות, ווין זעהר לאַנגזאַם.

שׂוֹהֵבֵל, המ. (ליטורגיש). אַ וואָרט און דער נאָמען פון אַ ברכה וואָס מע וואָנט איידער מע טרינקט וואַ- סער אָדער אַנדערע געטראַנקען (אויסער וויין). "קודם-לכל איז גוט צו מאַכען אַ שחבל" (שפּוּו.).

שׂוֹהֵבֵל-לְעוֹלָמוֹ, (ליטורגיש). "וועל- כער איז אַוועק אויף ווין וועלט", וועלכער איז געשטאַרבען. "ער איז שוין אַ שחבל-לעומו".

שׂוֹא, המ. (מ. שׂוֹא'ען). דער העב- רעאישער קאנואנאנט-צייכען: " געשריבען אונטער יעדען בוכשטאָב וועלכער ווערט אויסגעשפּראַכען אָהן אַ וואָקאַל (אויסער צום ענד פון אַ וואָרט).

שׂוֹא [שׂוֹא]-וִשְׂקָר, מ. באַטרוג און ליגען, ליגען.

שׂוֹא־נָח, המ. א שוא אונטער א

שוחמי'ש [ש'ח'מי'ש], א. באלאג=
גענדיג צו א שוחט.

ש'ח'מ'יקע, הוו. (מ. ש'ח'מ'יקעם).
די פרוי פון א שוחט.

ש'ח'מ'ה, המ (מ. ש'ח'מ'ים). א נארר.
שוחט בן פיקהאלץ, גרויסער
נארר.

ש'ח'מ'ע'ר, המ. (מ. ש'ח'מ'ע'ר
ע'פ'ר), (ביבליש). "דער וועלכער
רוהט אין שטויב", א געשטאָר=
בענער.

ש'ח'מ'ן, המ. דער מיט אויף וועל=
כען מע ליענט אין שוחל.

ש'ח'מ'ע'ר'ו'ך, המ. "א געגרייטער
מיט", דער נאָמען פון א געוויסען
בוך וואָס ענטהאלט אלע אידישע
רינים און מנהגים אין סיבטעמא=
טישער אָרדנונג.

ש'ח'מ'ר'ו'ין, צש. געוועלטיגען, האָ=
בען א ווירקונג. "קוין ביז אויג
זאָל אויף איהם גיט שולט=
זיין".

ש'ח'מ'ית, אנוו. דער נאָמען פון דער
הירטהין וועלכע ווערט באזונגען
אין שירי-השירים.

ש'ח'מ'ע, א. אורגענד וועלכער (וועל=
כע, וועלכעס). קוין שום זאך
גוט, אבסאלוט קוין זאך גוט.

ש'ח'מ'ש'מ'ים, אר. (ביבליש).
שמוינט איהר הימלען! שרעק=
ליך!

ש'ח'מ'ר, המ. (מ. ש'ח'מ'רים) [ש'ח'מ'רים].
היטער, וועכטער, אויפפאסער;
די דריטע פערזאן אין א צימער
וואו עס געפינען ויך פרעמדע
מאן און פרוי (לויט א תלמודישען

פארזאג איז גיט ערלויבט א מאן
צו זיין אין איין צימער מיט א
פרעמדער פארהייראטעטער פרוי
סיידען א דריטע פערזאן געזינט
ויך דערביי). "דער גנב פאר דער
טהור איז דער בעסטער שומר"
(שפ.ו.).

ש'ח'מ'ר'ו'מ' ציל-זיין, צא. היטען און
באשירמען, אָפּהיטען.

ש'ח'מ'ר'ו'מ'ש'מ'ר'ו'ין, צא. אויפפאסען
און באהיטען, אָפּהיטען.

ש'ח'מ'ר'ח'נ'ם, המ. (תלמודיש). א'ן
אומזיסטער היטער, איינער וועל=
כער געהמט פון א צווייטען א זאך
צו באהאלטען אָהן א באַלוייהנונג
און איז דאָריבער גיט פאָראַנט=
וואָרטליך ווען די זאך ווערט פאר=
לאָרען.

ש'ח'מ'ר'פ'ת'אים, המ. (ביבליש).
דער וועלכער באשיצט די נאררען
(גאָט). "איהם קען אפילו דער
שומר-פתאים גיט העלפען"
(ווער.).

ש'ח'מ'ר'ש'כ'ר, המ. (תלמודיש). א
היטער פאר באַלוייהנונג, איינער
וועלכער געהמט פון א צווייטען א
זאך צו באהאלטען פאר א געווי=
סען לויחן און איז דאָריבער פאר=
אנטוואָרטליך ווען די זאך ווערט
פארלאָרען.

ש'ח'מ'ר'ס'ק'ן'נה, המ. איינער וועלכער
פאסט אויף דאָס געווען זאָל אָפּ=
געהיט ווערען. "וואָס בוזטו עפעס
דער שומר-תקנה געוואָס
רען?".

ש'ח'פ'ט, המ. (מ. ש'ח'פ'טים) [ש'ח'פ'טים].
א ריכטער. "צווישען מאן און ווייב

פארשטייגט צו ווערען. "ער האָט אַ פּיסקעל ווי אַ שוּר-הַנּסֶק" (ווער.).

שו"רָה, הוּו. (מ. שו"רֹת). אַ רייהע, אַ רייהע פון קברים אויף אַ טוּי=טענפעלד; אַ ליניע, אַ ציילע (פון אַ בוך). געבען די צוועלף שוּרֹת, געבען אַ גט.

שו"רָק, הַמ. (מ. שו"רְקיען). דער נאָמען פון דעם העברעאישען וואָקאַל-צייכען "ר" (ווען לאַנג); ווערט געשריבען אונטער דעם בוכשטאַב און אויסגעשפּראַכען ווי "ר" אין "קומען".

שו"רֶשׁ, הַמ. (מ. שו"רֶשׁים). וואָר=צעל, אורשפרונג, אָפּשטאַמונג; דער וואָרצעל-שטאַם פון אַ וואָרט.

שו"רֶשֶׁן, אַנוּו. זעה שו"רֶשֶׁן-הַבְּיָרָה. שו"רֶשֶׁן-הַבְּיָרָה, אַנוּו. (ביבליש). די רעוידעניץ-שטאַדט שושן, דערמאָנט אין דעם בוך אַחַר.

שו"רֶשֶׁן-פּוֹרִים, הַמ. דער טאָג אין וועלכען די אידישע אַיינוואָהנער פון דער שטאַדט שושן האָבען גע-פּייערט דאָס פעסט פון פּוֹרִים, דער טאָג נאָך פּוֹרִים (וועלכער ווערט אויך באַטראַכטעט ווי אַ שטיקעל יום-טובּ).

שו"רֶשֶׁת-יַעֲקֹב [בְּנִקְבֵּי], הַמ. (לוי=טורגיש). "די ליליע פון יעקב", דער נאָמען פון אַ רעליגיעזען פּרייד-געזאַנג וואָס ווערט געוואָנגען מיט אַ געוויסער מעלאָדיע אום פּוֹרִים.

שו"ת, אַב. שְׁאֵלָה-תּוֹשָׁבָה (וּוּו).

איז נאָר נאָט אַ שׁוּפֵט " (שפּוּו). שׁוּפֵטִים, הַמ. "די ריכטער", דער נאָמען פון אַ געוויסען בוך פון דער ביבעל; הוּו. דער נאָמען פון דער אַכט און פּערצינטער סדרה (וּוּו). שׁוּפֵטִים [מ]-וּוּוּ, צ.ש. (ביבליש). צאָפען דאָס בלוט, פּאַרשעמען, באַליידיגען.

שו"פֶּר, הַמ. (מ. שו"פֶּרֹת). דער האָרן פון אַ באָק אין וועלכען מע בלאָזט אום ראַש־השנה און ביי אַנדערע פּייערליכע געלעגענהייט=טען. "אַץ אָקס האָט אַ לאַנגע צונג און קען קיין שׁוּפֶר נישט בלאָזען" (שפּוּו).

שו"פֶּרֶשׁ-שֶׁל-מִשְׁיָח, הַמ. (תלמודיש). דער לעגענדאַרישער האָרן אין וועלכען עס וועט געבלאָזען ווע=רען, ווען דער אידישער דערלוי=זער וועט קומען. "איך זאָל אַווי הערען שׁוּפֶר-שֶׁל-מִשְׁיָח" (אַץ אויסדרוק פון שווערען).

שו"ר, "דער אָקס", דער אַסטראָנאָם=מישער צייכען אין דעם שטערען=קרייז פאַר דעם מאָנאַט אייר. זעה מ'זל.

שו"רֶה־בְּיָרָה, הַמ. (תלמודיש). דער ווילדער אָקס, דער לעגענדאַר=שער אָקס וועלכער צוגלייך מיט דעם לויטן און דעם ייִדֶה-משומר איז אָנגעגרייט אַלס שפּייז פאַר די פּרומע אין דער צייט ווען משיח וועט קומען.

שו"רֶה-נֶסְקָל, הַמ. (תלמודיש). אַץ אָקס וועלכער האָט געטויטעט אַ מענשען און איז פּאַראורטהיילט געוואָרען (פּאַרצייטען ביי אידען)

ש'טאָה, הוו. (ט. ש'ט'ות). נאָנג, שטייגער, מעטהאָרע, טעהאָריע. ש'טות, הוו. (מ. ש'ט'ותים) * , ש'ט'ות'יען). נאָרישקייט, דומהייט.

ש'טות'יעריוו, הוו. נאָרישקייט.

ש'ט'ח, המ. א שטרעקע.

ש'ט'ח, אב. ש'ט'רח'וב (וו).

ש'ט'ר, המ. א וועקסעל, א צעטעל, א דאָקומענט.

ש'ט'רח'וב, המ. (תלמודיש). א וועקסעל.

ש'ט'ר-ק'ב'י'ך, המ. א פאָרקויף=שיין, א פאָרקויף=דאָקומענט.

ש'ט'ר-ע'ם'קא, המ. א וועקסעל וועל=כער איו אויסנעמאכט מיט א התיר-עסקא. (וו); א התיר-עסקא.

ש'ט'ר-ק'ב'ל'ה, המ. א קוויטונג=טעל, א קוויטונג.

ש'י-ע'ו'ל'מות, מ. די דריי הונדערט מיט צעהן וועלטען וועלכע זיינען אָנגעברייט פאָר יעדען צדיק נאָך ויין טויט.

ש'י'בוש, זעה ש'בוש.

ש'י'ב'רות-, זעה ש'ב'רות-.

ש'י'נ'ע'ן, זעה ש'נ'ע'ן.

ש'י'ד'ך, זעה ש'ד'ך.

ש'י'טה, זעה ש'י'טה.

שייגען (פון: ש'ק'ץ), המ. (מ. ש'ק'צים, שייגאָצים). א ניט=אידיש אינגעל; א פרעכער קערל, א יונגאטש; איינער וועלכער היט ניט אָפ די אידישע גלויבענס=

ש'ו'ת'ף, המ. (מ. ש'ו'ת'פים [ש'ו'ת'פים]). מהיילנעהמער, טהיידהאבער (אין א געשעפט אָדער אונטערנעהמונג). ש'ו'ת'פות [ש'ו'ת'פות], הוו. געוועל=שאפט, קאָמפאָניע (אין א גע=שעפט).

ש'ו'ת'פ'ות'דיג, א. געהערענדיג צו צוויי אָדער מעהרערע פּערזאָנען, געמיינשאפטליך.

ש'ו'ת'פ'י'טע, הוו. (מ. ש'ו'ת'פ'י'טעם). זעה ש'ו'ת'ף.

ש'ו'ת'פ'י'יש, א. זעה ש'ו'ת'פ'ות'דיג.

ש'ו'ח'ר, המ. (מ. ש'ו'ח'רים), (אמע=ריקאניש). א שוואַצער, א גענרא.

ש'ו'ח'ר'י'טע, הוו. (מ. ש'ו'ח'ר'י'טעם). זעה ש'ו'ח'ר.

ש'ו'ח'י'ען (גע'ש'ו'ח'י'ען), צא. שלאכ=טען, אויסשלאכטען; קויהלען (בהמות אָדער עופות) לויט דעם אידישען דין. "דער מלאך-המות ש ה ט און בלייבט גערעכט" (שפון).

ש'ו'ח'י'טה, הוו. (מ. ש'ו'ח'י'טות). דאָס קוילען פון בהמות און עופות לויט דעם אידישען דין; די אידישע דינים פון קוילען; אויסשלאכטונג בלומ=באָד.

ש'ו'ח'י'טה'געלט, הוו. דאָס געלט וואָס מע ניט דעם שוחט פאָר דאָס קוילען.

ש'ו'ח'י'ת'ע'ו'פות, הוו. דאָס קוילען פון עופות לויט דעם אידישען דין.

ש'ח'ר'י'ת, המ. (מ. ש'ח'ר'י'תים) *. דאָס פריה=פּאָרגענדיגע דאווגען.

שיפ'לות, זעה שפ'לות.

שיקסע, הוו. (פון: שייגען, ווו.),
(מ. שיקסעס). א ניט=אירישע
מידעל; א פארשייט מידעל. "א
שיקסע ביי א רב קען אויך
פסק'ען שאלות" (שמוי.).

שיר, המ. (מ. שיר'ים). א ליעד,
א געדיכט.

שיר'המעלות, המ. (מ. שיר -
המעלות'ען). (ביבליש). "דאס
ליעד פון די טרעפען", די ערשטע
ווערטער און דער נאָמען פון גע-
וויסע קאפיטלעך תהלים; א צע-
טעל אויף וועלכען עס זייגען
אויפגעשריבען אָדער אויפגעדרוקט
דאָס הונדערט און איין און צוואַנציג=
סטע קאפיטלעך תהלים און געוויסע
האפאליסטישע ווערטער און זאָ-
צען און וועלכעס ווערט אויפגע-
קלעפט אין דעם הויז וואו עס גע-
פינט זיך. א קינפעטאָרין אום זי
און דאָס קינד צו באַשיצען קענען
בייזע גויסטער; ווערטהעלפֿעס פאָ-
פיער אָדער וועקסעל.

שיר'השירים, המ. (ביבליש). "דאָס
ליעד פון אלע ליעדער", דער
נאָמען און די ערשטע ווערטער
פון אַ געוויסען ביבלישען בוך וואָס
ענטהאלט די ליעבעס=געוואַנגען פון
קעניג שלמה.

שיר'ה, הוו. (מ. שיר'ות). געוואַנג,
לויב=געוואַנג (פון די מלאכים);
דאָס לויב=ליעד וואָס משה האָט
געוואַנגען ווען די אידען זייגען
אריבער דעם ים=סוף. זעה אָד-
שיר.

געזעצען. "ווי אַ שייגען
אָהן אַ פייפער" (ווער.).

שייגע צדיג, א. פּרעך, פּאַרשייט.

שײך, א. געהערענדיג, באַלאַנגענ=
דיג; גילטיג, וויכטיג. דאָס איז
ניט שײך צום ענין, דאָס האָט
ניט צו טהאָן מיט דער זאך. ביי
אידס איז ניט שײך אַ פּרעם=
דער אָדער אַן אייגענער, ביי
איהם איז ניט קיין אונטערשיעד
צווישען אַ פּרעמדען אָדער אַן
אייגענעם. שײך ?, וואָס
הייסט ?

שײכות, הוו. פאַרבינדונג, פאַר=
וואַנדשאַפט, באַציהונג.

שײכות, זעה שככות.

שײכור, זעה שײכור.

שײקה, זעה שײקה.

שײלוש, זעה שײלוש.

שײשול, זעה שײשול.

שײן, המ. (מ. שײנען). דער נאָ-
מען פון דעם איין און צוואַנציג=
סטען בוכשטאַב פון דעם אירישען
אַלף=בית ווען געשריבען מיט אַ
פינגטלעך אויף דער רעכטער זייט
(ש).

שײן'ק'נית, אַ שײן מיט אַ פינגטלעך
אויף דער רעכטער זייט (ש). זעה
שײן'שקא'לית.

שײנוי, זעה שײנוי.

שײעור, זעה שײעור.

שײקה, זעה שײקה.

שְׁבַנְמַע, הוּו. (מ. שְׁבַנְמַעִים).
זעה שְׁבַנְ.

שְׁכָרוֹת וְשְׁכָרוֹת], הוּו. טרינקעריי,
פיאנסטוואָ.

שְׁלֶ-, פ. פּוֹן, פּאַר, אויף.

שְׁלֶ-יָד [יָד], הַמ. די תּפּלִין וועלכע
מע טראָגט אויף דער האַנד.

שְׁלֶ-פֶּסֶחַ, א. (שפּיז) צובאַרייט לויט
די געוועזען פּוֹן פּסח.

שְׁלֶ-רֵאשׁ [רֵאשׁ], הַמ. די תּפּלִין
וועלכע מע טראָגט אויפֿן קאָפּ.

שְׁלֶ-אֶ-בְּרֵךְ-בְּרֵךְ-בְּמִבְּעָה, א. ניש ווי
דער שטייגער פּוֹן דער גאַטור,
אונגאַטירליך.

שְׁלֶ-אֶ-עֶ-שְׁבִי, "פאַר וואָס ער האַט
מיר ניש באַשאַפֿען", ווערטער
גענומען פּוֹן אַ ברכה וועלכע מע
זאָגט אין דער פּרייה ביי'ם דאוּ=
גען און און וועלכער מע דאַנקט
גאָט פאַר וואָס מע איז ניש באַ=
שאַפֿען געוואָרען אַ פּרויענצימער.
שפּאַסאַפּט ווערט דער אויסדרוק
אַפּט געברויכט צו באַצייכענען אַ
פּרויענצימער.

שְׁלֶ-יָחָה, הוּו. רוהיגקייט, פּרידען.

שְׁלֶ-יָחִים, מ. זעה שְׁלֶ-יָחִים.

שְׁלֶ-יָחִים, הַמ. פּריעדען; די באַגריסונג
פּוֹן שלום-עליכם. געבען ש ל ו ם,
דערלאַנגען די האַנד צום שלום-
עליכם.

שְׁלֶ-יָחִים [שְׁלֶ-יָחִים], הַמ. (תּלמוּ=
דיש). פּריעדען און הוּו, פּאַמ=
ליען-פּרידען. "צוליבע ש ל ו ם -
בית מע מען זאָגען אַ ליגען"
(שפּו.).

שְׁלֶ-יָחִים-יְשִׁיבָה, מ. פּרידען און רוה.
שְׁלֶ-יָחִים [שְׁלֶ-יָחִים], הַמ. (מ.)
שְׁלֶ-יָחִים-יְשִׁיבָה. די פּאַרוואַלונג
פּוֹן געסט אין דעם הוּו וואו עס
איז געבאָרען געוואָרען אַ אינגעל
אין דעם פּרייטאַג-צו-נאַכט פאַר
דעם טאָג פּוֹן דער באַשניידונג.

שְׁלֶ-יָחִים-עֲלֵיכֶם, הַמ. (תּלמוּדיש).
"פּרידען אויף אייך", ווערטער
מיט וועלכע מע באַגריסט אַ
פּרעמדען אָדער איינעם וועמען
מע האָט אַ לאַנגע צייט ניש גע=
זעהן (דער באַגריסטער ענטפּערט
דאָן: "עליכם-שלום"). געבען
ש ל ו ם - ע ל י כ ם, דערלאַנגען
די האַנד אַלס אַ באַגריסונג. אַ
ברייטער ש ל ו ם - ע ל י כ ם, אַ
פּריינדליכע באַגריסונג. "דער איד
ענטפּערט תּמיד פּאַרקעהרט, זאָגט
מען איהם ש ל ו ם - ע ל י כ ם
ענטפּערטער עליכם-שלום" (שפּו.).
שְׁלֶ-יָחִים-יָאֵל, הַמ. (מ.) שְׁלֶ-יָחִים-יָאֵל.
נאַר, אונפּיייהגער מענש, טויגע=
ניכטס.

שְׁלֶ-יָרוּשׁ, הַמ. דריי-פּעלטיגקייט, דריי=
אייניגקייט.

שְׁלֶ-יָרוּשׁ, זעה שְׁלֶ-יָרוּשׁ.

שְׁלֶ-יָרוּשׁ, זעה שְׁלֶ-יָרוּשׁ.

שְׁלֶ-יָרוּשׁ, זעה שְׁלֶ-יָרוּשׁ.

שְׁלֶ-יָרוּשׁ, הוּו. "שיק דיר", דער
נאָמען פּוֹן דער זיבען און דריי=
סיגסטער סדרה (ו.ו.). זעה לֶ-יָרוּשׁ.
לֶ-יָרוּשׁ.

שְׁלֶ-יָרוּשׁ, הַמ. (מ.) שְׁלֶ-יָרוּשׁ
קִנְיֹתִיעֵן). דאָס געשאַנק פּוֹן

שפיוען אָדער געטראַנקען וועל-
 כעס מע שיקט איינער צום צוויי-
 מען אום פורים. "מיט אַ קאַץ
 שיקט מען ניט קיין שלח-
 מנות" (שפּו.ו.). זעה מ'שליח
 מ'נות.

שְׁלִיחַן, זעה שְׁלִיחַן.

שְׁלִי, א. מיינס.

שְׁלִיחַ, ה.מ. (מ. שְׁלוּחִים). א גע-
 שיקטער, א געזאנדטער, א שטאַ-
 פעט; א פארטרעטער. "א פוילער
 שליח צורייסט נאָר די שיד"
 (שפּו.ו.).

שְׁלִיחַ-מַיּוּחָד, ה.מ. א ספעציעל
 געשיקטער, אַן עקסמרא שטאַפעט.
 שְׁלִיחַ-צַבּוּר, ה.מ. (מ. שְׁלִיחֵי-
 צַבּוּר), (תלמודיש). "דער גע-
 שיקטער פון דער געמיינדע", דער
 וואָס דאווענט פאַר'ן עמוד.

שְׁלִיחוֹת, ה.וו. גאַנג, אויפּטראַג,
 אויפגאַבע, מיסיון.

שְׁלִיחָא, אב. שְׁלִיחָה לְיָמִים
 מוֹרְבִים אֲמֵן, וועלכער זאָל דער-
 לעבען נוטע יאָהרען אמן (ווער-
 מער וועלכע מע שטעלט נאָך
 דעם נאָמען פון א גרויסען מאַן).

שְׁלִיחָה, ה.וו. געוועלטיגונג, מאַכט,
 איינפלוס.

שְׁלִיחַ-מַיּוּל, ה.מ. (מ. שְׁלִיחַ-מַיּוּלִים).
 אומגליק; איינער וועלכער האָט
 קיין גליק ניט צו קיין זאך; טוי-
 געניכטס. צום שלים-מזל,
 צום אונגליק.

שְׁלִיחַ-מַיּוּלִינ, א. אומגליקליך.

שְׁלִיחַ-מַיּוּלִינִיע, ה.וו. (מ. שְׁלִיחַ-
 מַיּוּלִינִיעִים). איינע וועלכע האָט
 קיין גליק ניט צו קיין זאך; א
 טויגעניכטס.

שְׁלִיחַ-מַיּוּלִינִיק, ה.מ. (מ. שְׁלִיחַ-
 מַיּוּלִינִיקִים). איינער וועלכער
 האָט קיין גליק ניט צו קיין זאך;
 א טויגעניכטס.

שְׁלִיחַ-שְׁלִיחַ-מַיּוּל, ה.מ. (מ. שְׁלִיחַ-
 שְׁלִיחַ-מַיּוּלִים). גרויס אונגליק;
 א פערזאָן וועלכע האָט קיין גליק
 ניט צו קיין זאך; גרויסער טויגע-
 ניכטס.

שְׁלִיחַ-מַיּוּלִינִיק, ה.מ. (מ. שְׁלִיחַ-
 זאַלניקעם). זעה שְׁלִיחַ-מַיּוּלִי-
 נִיק.

שְׁלִישׁ, ה.מ. א דריטער.

שְׁלִישׁ, ה.מ. א דריטע פערזאָן וועל-
 כע ווערט אויסגעקליבען צו ענט-
 שידען צווישען די צוויי שיעדעס-
 ריכטער ביי אַן אָפּמאַך ווען זיי
 קענען זיך ניט אייניגען; איינער
 ביי וועמען מע לענט אַיין געלט
 (אין אַן אָפּמאַך).

שְׁלִישוֹת, ה.וו. דאָס אַמט פון א
 שלישי; געלט אָדער ווערט=זאַכען
 איינגעלענט ביי א שלישי.

שְׁלִישֵׁי, צ. דער דריטער, דער
 וואָס ווערט אויפגערופען דער דרי-
 טער ביי'ם לייענען אין שוהל.
 געבען שלישי, אויפגען דעם
 דריטען (באַטראַכטעט אַלס אַ באַ-
 זונדערע עהרע).

שְׁלִי, א. דיינס.

שְׁלָל [שְׁלָל], ה.מ. א גרויסער הוי-
 פען, זעהר פּיגל (געלט).

שְׁלִימָה, אנט. דער נאָמען פון אַ געוויסען אידישען קעניג אַ זון פון דוד, וועלכער האָט זיך אויסגעצייכענט מיט זיין גרויסער קלוגהייט און זיינע פּיזל קענטעניסען. **שְׁלִישׁ**, צ. דרוי.

שְׁלִשְׁסָעוּדוֹת, מ. (תלמודיש). די דרוי מאָהלצייטען וועלכע אַ איד מוז עסען אין דעם טאָג פון שבת. **שְׁלִשְׁסָעוּדוֹת וְשִׁשְׁסָעוּדוֹת**, המ. די דריטע מאָהלצייט פון שבת וועלכע מע עסט געוועהנליך פאַרנאַכט. אַ פּראָסער שלש-סעודות, אַ פּראָסער מענש. זעה אויבען. **שְׁלִשְׁ-רִגְלִים**, מ. (תלמודיש). די דרוי אידישע הויפט-פּויערטען (פּסח, שבועות און סוכות). **שְׁלִישָׁה**, צ. דרוי.

שְׁלִישְׁהַדְבָּרִים, מ. (תלמודיש). דרוי זאכען. "שלשה-דברים צווין ווערטער" (ווער.). **שְׁלִישׁוֹל**, המ. לאַקסירונג, לויז-לייב.

שְׁלִישִׁים, צ. דרויסן, די ערשטע דרויסן טרויער-טעג נאָך אַ טויטען ביי אירען. "זי מעג שוין חתונה האָבען זי איז שוין נאָך שלשים" (ווער. — אויף אַן אלטע מויד). **שְׁלִישְׁלָת**, המ. אַ געוויסער גע-דרעהרעלטער טאָן (אין טראָפּ).

שְׁלִשְׁלַת-הַיּוֹחֲסִין, הוו. "אַ קייט פון יחוס", אַן אלטע אַריסטאָ-קראַטישע אָפּשטאַמונג. **שְׁלִישְׁתֵּי-יָמֵי-הַבְּלִיחַ**, מ. "די דרוי טעג פון באַגעגענונג", די דרוי טעג פאַר מתן-תּוֹרָה און וועלכע

דאָס אידישע פּאָלק איז באַמילען געוואָרען פון משה'ן זיך צוצוגרײבן טען און זיך צו האַלטען ווייס פון דעם באַרג סיני; די דרוי טעג פאַר שבועות.

שְׁשִׁים [שָׁשׁ], המ. (מ. שְׁמוֹת). נאָ-מען; רעפּוטאַציאָן; איינער פון די הייליגע נעמען פון גאָט.

שְׁשִׁים [שָׁשׁ]-רִבְּבָר, המ. אַ באַריהמטע זאך, אַ באַריהמטהייט.

שְׁשִׁים [שָׁשׁ]-הַמְּפֹרָשׁ, המ. (תלמודיש). "דער דייטליכער נאָמען (פון גאָט)", דאָס וואָרט יְהוָה (ווי). אויסגעשפּראַכען ווי עס שטעהט און ניש אין פאַרשטעל-טער פאַרם (עס ווערט געגלויבט אַז מיט דעם שם-המפורש קען מען אויפּהאַלדן גרויסע וואונדער).

שְׁשִׁים [שָׁשׁ]-טוֹב, המ. (ביבליש). אַ גוטער נאָמען, אַ גוטע רעפּוטאַציאָן.

שְׁשִׁים [שָׁשׁ]-רַע, המ. (ביבליש). אַ שלעכטער נאָמען, אַ שלעכטע רעפּוטאַציאָן.

שְׁמֵד [שְׁמֵד], המ. "פאַרטיילונג", אַ גורל אַרויכגעגעבען אויף אירען אַז זיי מווען זיך טויפען; דאָס טויפען זיך.

שְׁמֵד-שְׂמִיק, מ. שמוקעס; שטימע-רייען.

שְׁמֵדֵי-לִיצֵע, הוו. (מ. שְׁמֵדֵי-לִיצֵע) לִיצֵע. זעה שְׁמֵדֵי-לִיצֵע.

שְׁמֵדֵי-לִינִיק, המ. (מ. שְׁמֵדֵי-לִינִיק) לִינִיק. אַ פאַרדאַרבענער אָדער אויסגעלאַסענער יונג.

שְׁמִד'ען, צא. מוֹפֵעַן. גע' = ש מ ד' ט ע ר האלו (אָדער : גע' ש מ ד' ט ע קישקע), א פּרע= סער.

שְׁמִד'אל, אנמ. דער נאָמען פון א געוויסען אידישען פּראָפעט; דער נאָמען פון א געוויסען ביבלישען בוך איינגעטהיילט אין צוויי טהיים= לען, דער ערשטער פון וועלכע הייסט "שמואל א" און דער צווייטער — "שמואל ב".

שְׁמִד'קה, צ. אכט.

שְׁמוֹנֶה-עֶשְׂרֵה [שמונש'רה], הוו. (מ. ש מ ו נ ה - ע ש ר ה י ס [שמונש'רה'ס]), (תלמודיש). "אכצעהן", דאָס געבעט וואָס בא= שטעהט פון אכצעהן ברכות וועל= כעס מע וואָנט צו יעדען דאוונען (דאָס געבעט ווערט צוערשט גע= וואָנט פון דעם עולם שטעהענדיג אויף איין פלאַטץ און שטילער= הייד, דאָן ווערט עס ווידערהאַלט אין דער הויך פון דעם וואָס דא= ווענט פאר'ן עמוד. צום ענד פון דעם דאוונען געבעט מאכט מען א פאָאר טריט הינטער וועלאַכטם און דאָס הייסט : "אויסגעהן שמונה-עשרה").

שְׁמוֹנִים, צ. אכציג.

שְׁמוּעָה, הוו. (מ. שְׁמוּעוֹת). מלאנג, גערייד; נאכריכט. שְׁמוּעָה-שׁוֹבֵת, הוו. (מ. שְׁמוּעוֹת-טוֹבֹת), (ביבליש). גוטע נאכ= ריכט.

שְׁמוּעָה-דְרָפָה, (מ. שְׁמוּעוֹת-

ר'עוה), (ביבליש). שלעכטע נאכריכט. שְׁמוּעִים*, (פון: שְׁמוּעוֹת). חמ. (מ. שְׁמוּעִים'ען). גערייד, גע= שפרעך, פלוידעריי.

שְׁמוּעִסען, צש. ריידען, פלוידערן. שְׁמוּעִסער, חמ. (מ. שְׁמוּעִסערס). א פלוידערער.

שְׁמוּרָה, הוו. זעה מ'צה-שְׁמוּרָה. שְׁמוֹת, חמ. "די געמען", דאָס צווייטע פון די פינף ביכער פון דער תורה; הוו. דער נאָמען פון דער ריזיצעהנטער סדרה (ווי).

שְׁמוּטָה, היי. (מ. שְׁמוּמוֹת). דאָס יאָהר פון שבועית; זיבען יאָהר. איין מאָל אין אַ ש מי ט, זעהר ועלטען.

שְׁמִייען, צש. אַרומלויפֶען פאַרהאַ= וועט. אַרומ'ש מייען, אַרומ= לויפֶען פאַרהאַוועט. פ א ר' = ש מ י י ע ט, פאַרהאַוועט, פאַר= טהאַן. זעה שְׁמִיעָה'ן.

שְׁמִינִי, הוו. דער נאָמען פון דער זעקס און צוואַנציגסטער סדרה (ווי).

שְׁמִינֵי-עֶצְרֵת [שמינעצ'רת], חמ. (מ. שְׁמִינֵי-עֶצְרֵת'ען וְשְׁמִינֵי-עֶצְרֵת'ען] דער אכטער טאָג פון סכות.

שְׁמִינֵי-תִשְׁבֵּי-שְׁמִינִית, חמ. (תלמו= דיש). א'ן אכטעל פון א'ן אכטעל, א גאנץ קלייבער טהייל.

שְׁמִיעָה, הוו. דאָס געהער.

צו טהאָן אַנדערע עהנליכע אַר=
בייטען פאַר דער געמיינדע; איי=
נער וועלכער ריכט אויס דעם
טויטען צו דער בעערדיגונג; דאָס
ליכטעל מיט וועלכען מע צינדט
אָן די ליכט פון חנוכה. "דער
ש מ ש קלאפט אין שוהל אַרײן
און אַלײן געהט ער שלאָפֿען"
(שפור). שאלאָטען ש מ ש, א
באדיענטער פון דער געמיינדע.
"איך בין נײט דײן שאלאָטען
ש מ ש" (ווער).

שְׁמִישׁ וְשִׁשְׁ-קָהָן, המ. דער גע=
הילף פון א שמש, אונטער-שמש.

שְׁמִישׁוֹת וְשִׁשְׁוֹת, הוי. די שטע=
לע פון א שמש.

שְׁמִישׁוּטֵע, הוי. (מ. שְׁמִישׁוּטֵעס).
די פרוי פון א שמש; איינע
וועלכע האלט אין אַרדנונג די
ווייבערשע שוהל.

שְׁטִירֵיִען, צא. צוואַגען, זיך פאַר=
פליכטען צו געבען (עפעס אויף
א וואָהלטהטיגען צוועק ווען מע
ווערט אויפגערומען צום ליינען
אין שוהל. שטאַמט פון די ווער=
טער "מי-שנדר" (דער וועלכער
האָט געשאַנקען) גענומען פון
דעם ועגען געבעט וואָס מע זאָגט
פאַר דעם געבער).

שְׁיָה, הוי. (מ. שְׁיָים). א יאָהר.
"אַזא ש נ ה זאָלסמו האָבען"
(פלוכ-וואָרט).

שְׁנָה [שְׁנָה]-בְּשִׁבְתֵּי-מַעֲנוֹג, (חל=
מדיש). שלאָפען אום שבת אין
א פאַר-געניגען.

שְׁנָה-מַעֲוִיבָּת, הוי. (תלמודיש).
זעה ע'בור-יאָהר.

שְׁמִירָה, הוי. (מ. שְׁמִירָה). הוי=
טונג, אויפפאַסונג, באַוואַכונג.

שְׁמִירָת, המ. (ביבליש). בוימאיל.

שְׁמִיעַ, הוי. (מ. שְׁמִיעַס). א'ן
אַבערטיען בלאַט פון א הייליגען
בוך (א זעלכע בלעטער ווערען
געהאלטען הייליג און צונויפגעזא-
מעלט און פון צייט צו צייט בא=
גראָבען אויפ'ן טויטען פעלד. דאָס
וואָרט "שמע" האָט אורשפרינג-
ליך געהייסען א שטיק פאַפיר
אויף וועלכען דער נאָמען פון
נאָט איז געשריבען. זעה שֵׁם);
א ווערטהאלאָועס פאַפיר.

שְׁמַע-יִשְׂרָאֵל, "הער, ישראל!" די
ערשטע ווערטער פון קריאת-שמע;
א'ן אַפּטער אויסרוף ווען מע
שרעקט זיך פאַר עפעס אַדער ווען
מע רופט נאָך הילף. שרייען
ש מ ע י ש ר א ל, פּראָטעסטירען,
מאַכען א סקאַנדאַל.

שְׁמַעֲיָהוּ, צש. ארומלויפען פאַר=
האוועט (וואָהרשיינליך פון שְׁמַעֲיָהוּ
(אייגעננאָמען) — א געוויסע פּער=
זאָן וועלכע פלעגט אימער אַרומ-
לויפען פאַרהאוועט).

שְׁמִיעוּ, צש. האָבען א נאָמען, זיין
באוואַסט, קלינגען. עס ש מ'ט
מיט איהם די וועלט. ער איז
זעהר באַריהמט.

שמע"צ, אב. שְׁמִינֵי-עֶזְרָת (ווי).

שְׁמִישׁ וְשִׁשְׁוֹת, המ. שְׁמִישׁים
[שְׁמִישׁים]. באדיענטער, דיענער;
איינער וועלכער איז אָנגעשטעלט
פון א'ן אַרדישער געמיינדע צו
האלטען אַרדנונג אין שוהל און

שְׁנוּי, ה.מ. (מ. שְׁנוּיִים). ענדע= רונג, פארענדערונג.

שְׁנוּי־מִקֹּם, ה.מ. (תלמודיש). ענ= דערונג פון פלאטץ, ענדערונג פון וואוהנארט.

שְׁנוּי־שֵׁם [שָׁם], ה.מ. (תלמודיש). ענדערונג פון נאָמען. שְׁנִי, צ. צוויי.

שְׁנִי, צ. דער צווייטער, דער וואָס ווערט אויפגערופען דער צווייטער ביי'ם לוינען אין שוהל. געבען שני, אויפגען דעם צווייטען.

שְׁנִי־בְשָׁלִישׁ, מ. "א צוויי= מער מיט א דריטען", צווייטע קווינס. זיין מיט אימיצען שני-בשלוש, זיין אימיצענס פאָ= מער'ס אָדער מוטער'ס שוועס= מער=קינד, אָדער זיין א שוועס= מער=קינד פון אימיצענס פאָטער אָדער מוטער.

שְׁנִי־בְשָׁנִי, מ. "א צווייטער מיט א צווייטען", שוועסטער= קינדער.

שְׁנִי־לוֹחַת־בְּרִית, מ. די צוויי מאָולען פון בונד (צווישען נאָט און אידען), די לוחות.

שְׁנִי־לְמַלְאָה, ה.מ. דער צווייטער צום קעניג, וויצע=קעניג, הויפט= מיניסטער.

שְׁנַיִם, צ. צוויי.

שְׁנַיִם [שְׁנַיִים]. שְׁנַיִם], מ. ציית= גער.

שְׁנַיִם־מִקְרָאִוא־חֲדָת־גּוֹם, (תל= מודיש). צוויי מאָהל דעם מעקסט און העברעאיש און איין מאָל די

אַראַמעאַישע איבערזעצונג (אזוי איז מען געווענהליך מעביר די סדרת).

שְׁנִית, או. צווייטענס.

שָׁם, (אב. שִׁשָּׁה סְדָרִים — די ועקס אַבטהיילונגען פון תלמוד: זרעים, מועד, נשים, נויקין, קדשים, מחרות), ה.מ. (מ. שְׁסִיעֵן). דער תלמוד (ווי.). קליין ש"ס, קאַרטעס.

שְׁסִי־תַחֲוִיָּה, הווי. (מ. שְׁסִי־תַחֲוִיָּוֹת). א געוויסע זאַמלונג פון געבעטען אין אידיש פאר פרויען.

שְׁסִי־הַגִּידִין, מ. (תלמודיש). די דריי הונדער און פינף און זעכציג אָדערען פון דעם מעגשליכען קער= פער (לויט די פארציטיגע באַגרי= פּען). זעה תַרְבִּיג מַצִּיּוֹת.

שְׁסִיל, הו. (מ. שְׁסִילעָה). א קליינע אויסגאַבע פון תלמוד (ווי.); א טאַש קאַרטעס.

שְׁשָׁה, הווי. (מ. שְׁשָׁהִין). א שטונ= דע. די שעה זאָל ניט זיין!, ניט פאַסירען זאָל עס.

שְׁשֵׁר, ה.מ. אַ מאָס, א גרענעץ; אַ לעקציאָן אָדער פאַרטראַג פון תלמוד (מ. שְׁשֵׁרִים). אָהן אַ שַׁעַר און אַן ערך, אָהן אַ מאָס און אָהן אַן אָבשאַצונג, אונגע= הויער, זעהר פיעל.

שְׁעָמְנוּ, ה.מ. א געמיש פון וואָל און פלאַקס, וואָס טאַר זיך ניט געפינען אין די קליידער וואָס

א איד טראַנט ; א'ן איבעריגע
 אָדער שעדליכע פּערזאָן.
 שעבטען, צא. זעה ש'ח'טיען.
 ש'ער, המ. (מ. ש'ע'רים). טויער ;
 פּאָדערבלאט.
 ש'ער-בלאט, הו. (מ ש'ער-בלע-
 טער). פּאָדערבלאט.
 ש'ערי'ר'ח'מים, מ. (תלמודיש).
 די טויערען פון באַרמהערציגקייט.
 ש'עתי'ה'ר'ח'קן, הו. (תל.
 מודיש). נויטה-צייט, נויט.
 ש'עתי'ה'פ'ו'ש'ר, הו. (תלמודיש).
 פּאסענדע שטונדע, פּאסענדע גע-
 לעגענהייט.
 ש"פ, אב ש'ל'פ'סח (ווי).
 ש'פ'ה'ק'מ'ה'ך, המ. (ליטורגיש).
 "גים אויס דוין צאָרן", די ערשטע
 ווערטער און דער נאָמען פון גע-
 וויסע ביבלישע זאָען וועלכע מע
 זאָגט אין דער ערשטער נאכט פון
 פסח (דערביי ווערט די טהיר צו
 דער נאָט געהאלטען אָפּען). אויס-
 לאָוען דעם גאנצען ש פ ו ך -
 ח מ ת ך , אויסלאָוען דעם גאנ-
 צען צאָרן .
 ש'פ'י'ח'ה, הו. (מ. ש'פ'חות [ש'פ'חות])
 דיענסט, שקלאפין.
 ש'פ'י'כות'ד'ק'ים, (תלמודיש). בלוט-
 פּאַרניסונג ; בלוט-צאפּעניס, בא-
 ליידיגונג.
 ש'פ'ל, המ. (מ. ש'פ'לים). א נידע-
 ריגער געמיינער קערל.
 ש'פ'ל, א. נידעריג, געמיון; געפּא-
 יען, געפּשלען ביי זיך .

ש'פ'לה, הו. (מ. ש'פ'לות). זעה
 ש'פ'ל.
 ש'פ'לות, הו. נידעריגקייט, געפּא-
 לענקייט, פּאַרשקלאפּטקייט, פּאַר-
 יאכטקייט.
 ש'פּע, המ. איבערפלוס, רייכטהום ;
 א נויט-געעהענדעס געשעפט.
 ש'פּץ, אב. ש'ל'י'ח'צ'בור (ווי).
 ש'ק'י'צה, הו. זעה ש'ק'י'צת-
 ה'מ'קה.
 ש'ק'י'צת'ה'מ'קה, הו. (תלמודיש).
 זונג-אונטערנאנג (פון ווערבען
 שבת און יום-טוב הויבען זיך
 אָן).
 ש'ק'ל, המ. (מ. ש'ק'לים). א געוויסע
 אלט-העברעאישע מינצע ; א בא-
 שטימטער געלט-בייטראַג וועלכען
 יעדער ציוניסט מוז איינצאהלען
 איין מאָל א יאָהר אין דעם ציוניס-
 טישען פּאָנד .
 ש'ק'ל'מ'אָג, המ. א באשטימטער טאָג
 אין וועלכען די ציוניסטען מווען
 איינצאהלען דעם שקל .
 ש'ק'ל'א'ו'מ'ר'יא, הו. (מ. ש'ק'ל'א-
 ו'מ'ר'יא'ם), פּאַרהאַנדלונג, דיסקוסיאָן.
 לענונג, פּאַרהאַנדלונג, דיסקוסיאָן.
 עס איז נאָך א ש ק ל א - ו מ ר י א ,
 מע דאַרף עס נאָך נויט באַקלערען.
 ש'ק'ץ [ש'ק'ץ], המ. (מ. ש'ק'צים).
 יונגאטש.
 ש'ק'צים'ר'ח'מ'שים, מ. (תלמודיש).
 עקעהאפּטע באשעפּעניסען און
 ווערעם .

ש'שְׁתִּי־וּמִי־בְרָאִישִׁית, מ. די זעקס
טעג אין וועלכע גאָט האָט באַ=
שאַפֿען די ערד.

ש"ת, אב. שְׁבִת־הַשְּׁוֹבָה (ו.ו.).

שְׁתַּדְּלָן, המ. (מ. שְׁתַּדְּלָנִים).
איינער וועלכער שטעלט זיך אַיין
אַדער מיהט זיך פאַר אימיצען, אַ
האדאָטאי (באַוונדערט געברויכט
צו באַצייכענען אַ אירישען פּאָר=
שטעהער וועלכער נעהמט זיך אָן
פאַר אידען ביי דער רעגירונג).
אַפּשיקען מיט דעם בראָדער
ש ת ד ל ן, קיינמאַל ניט אָפּשיקען.

שְׁתַּדְּלָנוּת, הוו. דאָס איינשטעלען
זיך פאַר אימיצען, האדאָטאיסטוואָ.

שְׁתַּדְּלָנִיע, הוו. (מ. שְׁתַּדְּלָנִי־
טעם). איינע וועלכע מיהט זיך
אַדער שטעלט זיך אַיין פאַר אַי=
מיצען.

שְׁתַּדְּלָנִיע־זיך, צוו. זיך מיהען,
האדאָטיסטווען.

שְׁתִּי־וֹנֶרֶב, המ. "לוינג און ברייט
(אין וועב=פעדים)", אַ קרייץ.

שְׁתִּי־שְׁעֵרוֹת, מ. (תלמודיש). "צוויי,
האַר", די קענ=צייכענס פון דער=
וואַקסענקייט ביי אַ פּרויענציעמער.

שְׁתִּיָּה, שְׁתִּיָּה [שְׁתִּיָּה], הוו. (מ.
שְׁתִּיּוֹת [שְׁתִּיּוֹת]). אַ טרונג
(בראַנפּען); דאָס טרוינקען. (בראַנ=
פען).

שְׁתִּיקָה [שְׁתִּיקָה], הוו. שוויגען,
שווייגעניס.

שְׁתִּיקֶען (פון שְׁתִּיה), צש. טרינג
קען, פיאנעווען.

שְׁקִצִיעֵרִי, הוו. (מ. שְׁקִצִיעֵרִי=
ען). פּרעכייט, פּרעכע אויפ=
פיהרונג.

שְׁקִר, המ. (מ. שְׁקִרִים). אַ ליגען.

שְׁקִר אין לֹ רְגָלִים, (תלמודיש).
דער ליגען האָט קיין פּיס (באַ=
שטאַנד) ניט.

שְׁקִרָן, המ. (מ. שְׁקִרָנִים). אַ
ליגער.

שְׁקִרְנוּת, הוו. ליגען=אָגעריי.

שְׁקִרְנִיע, הוו. (מ. שְׁקִרְנִיעִים).
זעה שְׁקִרָן.

שְׁרִי־בְצִיעַר, המ. (תלמודיש).
איינער וואָס איז אין טרויער אָדער
אין אַין אומגליק.

שְׁרִין, אומ. דער נאָמען פון אַ נע=
וויסען זעהר פּרוכטבאַרען טהאַל
אין פּאַלעסטינאַ, אָפּט דערמאַנט
אין דער ביבעל.

שְׁרִץ, המ. (מ. שְׁרִצִים). אַ קרי=
בענדעס טהיער; אַ ראַץ; אַ פּרעך
אינגעל.

שְׁרִשׁ, המ. (מ. שְׁרִשִׁים). זעה
שְׁרִשׁ.

שְׁשֵׁה, צ. זעקס.

שְׁשִׁי, צ. דער זעקסטער, דער וואָס
ווערט אויפּגערוּפּען דער זעקסטער
בײַם לייגען אין שוהל. נעבען
ש ש י, אויפּרוּפּען דעם זעקסטען
(ווערט באַטראַכטעט אַלס אַ באַ=
זונדערע עהרע).

שְׁשִׁים, צ. זעכציג.

שְׁשִׁים־רְבּוּא, צ. (ביבליש). זעקס
מאַל הונדערט טויענד.

ש

ש, ועה ש.

שְׂאֵרֵי־רֵיָקָם, הַם. די ערשטע ווער=
טער און דער נאָמען פון אַ גע=
בעט וואָס מע זאָגט ווען מע
ווישט די הענד ביי'ם אויפשמעהן
אין דער פריה אָדער פאַרן עסען.
שׂוֹנָא, הַם. (מ. שׂוֹנָאִים וְשׂוֹנָאִים).
אַ פּינדי. "בעסער אַ גוטער שונא
איידער אַ שלעכטער פריינד"
(שפּו.)

שׂוֹנְאֵי־שׂוֹרְאָל, הַם. (מ. שׂוֹנְאֵי־
וְשׂוֹרְאָל). אַ פּינדי פון אידען, אַן
אַטיסעמיט.

שׂוֹנְאֵי־מִוֶּת, הַם. אַ טויטליכער
פּינדי, אַ ביטערער פּינדי.

שׂוֹנְאֵי [שׂוֹנְאֵי]־צִוּוֹן, מ. די פּינדי
פון ציון, די פּינדי פון אירישען
פאָלק. "שונאי־ציון (פאַר=
קורצט פון: שונאי־ציון וואָלען עס
פאַרמאָנען) וואָס ער פאַרמאָנט"
(ווער.)

שׂוֹמֵן, הַם. דער בייזער גייסט, דער
פאַרפּוהרער, דער טייוועל.

שׂוֹמֵן־מִקְמָרְנֵי, הַם. דער בייזער
מלאך וועלכער רעדט אָן שלעכט
מעם אויפ'ן מענשען פאַר גאָט.

שׂוֹמֵן־מִשְׁחִית, הַם. דער בייזער
שלעכטע־טהוענדער גייסט.

שׂוֹחֲתֵי־חַוִּלִּין, הוּו. (תלמודיש).
וואָכעדיגע רייד, ניט וויכטיגעס

געשפּרעך. ניט וויסען די שיחת־
חולין פון אימיצען, זיך ניט
קענען פאַרגלייכען מיט אימיצען
אין די מינרעסטע קענטעניסען.

שׂוֹן, הַם. (מ. שׂוֹנֵנֶן). דער נאָמען
פון דעם איין און צוואַנציגסטען
בוכשטאַב פון דעם אירישען אַלף־
בית יוען געשריבען מיט אַ פינג
טעלע אויף דער לינקער זייט (ש).
שׂוֹן־שְׂמָא לִית, אַ "ש" מיט אַ פינג
טעלע אויף דער לינקער זייט
(ש).

שְׂבִירָיוֹם [ןם], הַם. (תלמודיש).
אַ טאָג־לויטהער, איינער וועלכער
איז געדונגען צו אַרבייטען פון
טאָג.

שְׂבִירָוֹת, הוּו. געהאַלט, לויהן.

שְׂבִיל, הַם. (מ. שְׂבִילֵינֶן). פאַר=
שטאַנד, פאַרנונפט; זינן; קלוג=
הייט; געדאַנקען, איינפאַל,
אידעע. "ווייבער האָבען לאַנגע
האַאר און קורצען שכל"
(שפּו.). "מע באַגריסט נאָך די
קליידער מע באַגלויט נאָך דעם
שכל" (שפּו.). "שכל און
הרטה קומען שטענדיג צו שפעט"
(שפּו.). "די ווייבער'ס שכל
איז זייער צירונג, די מענערס צי=
רונג איז זייער שכל" (שפּו.).

שְׂכָל־הַיָּשָׁר, הַם. דער גלייכער
פאַרשטאַנד.

טעג פון סבות אָפּגעהאַלטען ווען רען זעהר לוסטיגע פעסטליכקייט (די זעלביגע פעסטליכקייטען ווערען נאָך יעצט, אין אַ פּיעל גע-ענדערטער און שוואַכערער פּאַרם, אָפּגעהאַלטען אין די אָבענדען פון חול-המועד סבות).

שְׁמִי'ת־מִצְוָה, הוּוּ. אַ רעליגיעזע זע פעסטליכקייט.

שְׁמִי'ת־תּוֹרָה, הַמּוּ. דאָס פרעהען זיך מיט דער תורה, דער פייער-טאָג אויף מאַרנען פון דעם לעצט-טען טאָג פון סבות אין וועלכען מע ענדיגט ליענען די תורה זעה סך'רה.

שְׁנִי'אָה, שְׁנִי'אֵת, הוּוּ. (מ. שְׁנִי'אוֹת). האָם, פּיינדליכקייט.

שְׁנִי'אֵת־חֵן, הוּוּ. (תלמודיש). אומזיסטער האָם, פּיינדשאַפט אָהן א'ן אורזאך.

שְׁנִי'אֵת־מְנוּת, הוּוּ. טויטליכער האָם, ביטערע פּיינדשאַפט.

שְׁעִיר־הַמִּשְׁתַּלְחִים, הַמּוּ. (תלמודיש). דער זינד-באָק, דער באָק וועלכער פלעגט אַרונטערגעשליידערט ווען רען (אין די צייטען פון בית-המקדש) פון דעם פעלו עזאול אום יום־כּפּוֹר אַלס א'ן אָפּפער פאַר די זינד פון דעם אירישען פּאָלק; א'ן אָפּפער פאַר אַב־אַנֶדֶע רענ'ס זינד; א'ן אונשולדיגער אָפּפער.

שָׂר, הַמּוּ. אַ הער; דער מלאך וועלכען יעדער מענטש האָט אין הימעל אַלס זיין פאַרשטיידיגער אָדער באַשיצער, לויט דעם תלמוד.

שְׂכָל־דִּיג, א. פאַרנינפטיג, קלוג, וויציג, גייסאריך.

שְׂכָל־עֵין־זוּך, צוּו. זיך קליגען, זיך וויצלען.

שְׂקָר [שְׂבָר], הַמּוּ. לויהן, באַלוייה-נונג; לוייהן-געלט; די באַלוייהנונג אויף יענער וועלט.

שְׂבָר־הַלְוָה, הַמּוּ. (תלמודיש). דער לויהן וועלכער איז אָנגעברייט אויף יענער וועלט פאַר דאָס געהן (טהון אַ גוטע זאך).

שְׂבָר־מְרִיבָה, (תלמודיש). דער לויהן פאַר (אימיצענס) מיה.

שְׂבָר־לִימוּד, הַמּוּ. (תלמודיש). לעהר-געלט.

שְׂבָר־מְלָאכָה, הַמּוּ. אַרבייטס-לויהן, אַרבייט-געלט.

שְׂמִי'ת־בְּחֻלְקוֹ, הַמּוּ. (תלמודיש). אייגער וועלכער איז צופריעדען מיט זיין טהייל (שיקואל).

שְׂמִי'תָהּ, הוּוּ. (מ. שְׂמִי'תָהּ) [שְׂמִי'חֻתָּהּ]. פּרייד; פעסטליכקייט, מאַהלצייט אָדער אונטערעאלטונג פאַר געסט. "אויף יענעמ'ס אַ שְׂמִי'תָהּ האָט מען אָפּפּעטיט" (שפּוו).

שְׂמִי'ת־דוֹשִׁישׁוֹן, מ. (ביבליש). פּרייד און לוסטיגקייט.

שְׂמִי'ת־בֵּית־הַשּׁוֹאֵבָה, הוּוּ. (תל-מודיש). די פרעהליכקייט פון בית-השואבה — דאָס הויז פון ברונע "דער גאַמען פון אַ גע-וויסען אייגענשאַפטענעם רוים אין דעם הויף פון בית-המקדש), וואו עס פלעגען אין די מיטעלסטע

ער, א בראנד; אונטערצינדונג.
 מאכען א ש ר ס ה, אונטערציג-
 דען. "נאך א ש ר פ ה ווערט
 מען רייך" (שפוי).
 שר'פיען, צש. ברענען. ס א ר' =
 ש ר ס' ען, פארברענען.
 שר'רה, הם. (מ. שר'רות). א
 זעהר וויכטיגער אָדער פאָרנעה-
 מער הערר, א מאַננאט. "ווי די
 ש ר ר ו ת אַזוי דער משרת"
 (שפוי).
 שר'רה'סטע, הוו. (מ. שר'רה'ס-
 מעס). די פרוי פון א שרה; א
 וויכטיגע אָדער פאָרנעהסטע דאָמע.

שרי-המשקים, הם. (ביבליש).
 מראַנקמייסטער, דער וועלכער
 דערלאַנגט די געטרונקען, א
 סאָרווער.
 שר'ה, אנוו. דער נאָמען פון דער
 ערשטער אור-מוטער פון דעם
 אידישען פאָלק, די פרוי פון
 אברהם.
 שר'ירד-וּפּאָליט, הם. (ביבליש). אַן
 איבערנעבליבענער, אַן אַנטרוגע-
 נער.
 שר'ף, הם. (מ. שר'פים). א גע-
 וויסער וואָרט מלאך.
 שר'פה, הוו. (מ. שר'פית). א טוי-

ת.

שער נאזה און פאר נוי'אישער
 ת א ו ה" (שפוי).
 תאַוּות-הַעוֹלָם-הַזֶּה, מ. די געלום-
 מען פון דער וועלט, וועלטליכע
 פארנעניגענס.
 תאַוּ'מַים, הם. "דער צווילינג", דער
 אַסטראָנאָמישער צייכען אין דעם
 שטערען קרוין פאר דעם מאַנאט
 סיון. זעה מ'זל.
 ת'בָה, הוו. קאסטען, דער קאסטען
 אין וועלכען נח מיט זיין פאמיליע
 האָבען זיך נערעמט פון דער
 פארפלייצונג, ווי די ביבעל דער-
 צעהלט.

ת, הם. דער צוויי און צוואַנציג-
 סטער בוכשטאָב פון דעם אידיש-
 שען אַלף-בית. מיט אַ פינטעלע
 איגעוועניג אויסגעשפראַכען און-
 געפעהר ווי "ט" אָדער "טה",
 אָהן אַ פינטעלע — אויסגעשפראַ-
 כען אונגעפעהר ווי "ס"; דער
 זיבען-געשטירען, דער גרויסער
 בער (אין אַסטראָנאָמיע); אין
 צעהלען גערעכענט אַלס 400.
 זעה תּוּ.
 תאַוּ'ה, תאַוּ'וה, הוו. (מ. תאַוּ'ות).
 באַגעהר, זינדליכער באַגעהר, ליו-
 דענשאַפט; ליידענשאַפטליכקייט.
 גאָט וואָל אָפהימען פאר אידיש-

סטע, דער קירן. אריינגעהן אין א תוך, ויך פארטעפען. אין תוך גענומען, גרינדליך באטראכטעט. תוך [תוך]-קדיד'בור, אוו. (תלמוד= דיש). ווי נאָר אויסגערעדט, אין איין מאָמענט, אויגענבליקליך, גלייך.

תּוֹכַחָה, הוּו. (מ. תּוֹכַחֹת). די שטראַף, דער קאפיטעל אין דער תורה אין וועלכען עס ווערען אויסגערעכענט אלע קללות וועלכע כע נאָט וועט אָנשיקען אויף דאָס אידישע פּאָלק אויב עס וועט נישט געהן אין דעם וועג פון גערעכטטיגקייט (ביי'ם לייעגען פון דעם דאָזיגען קאפיטעל אין שוהל רופט מען געוועהנליך אויף איינעם פון דעם נידעריגען שטאַנד). "ער האָט אויסגעלאָוען אויף איהם די נאַנצע תּוֹכַחָה" (ווער).

תּוֹכָן, הַמ. דער אינהאלט. תּוֹכָן-הַעֲנִינִים, הַמ. אינהאלט פארצייכעניס.

תּוֹמִי, אַב. תּוֹמִי-דְמִי' (ווי). תּוֹסְפוֹת, הַמ. "צולאָגען", דער נאָמען פון איינעם פון די הויפט-קאָמענטארען אויף דעם תלמוד וועלכער צייכענט זיך אויס מיט טיפּקייט און שאַרפּוּיגן.

תּוֹסְפֹת [תּוֹסְפֹת]-כְּתוּבָה, הוּו. (תלמודיש). "א צולאָג צו דער כתובה", א דאָקומענט אין וועלכע כען דער מאַן שרייבט אָפּ דער פרוי געוויסע נישטער אָדער געלט צו וועלכע די כתובה אַליין נישט איהר קיין רעכט נישט.

תּוֹבָאָה, הוּו. (מ. תּוֹבֹאוֹת). גע= מריידע. "אויף שוואַרצער ערד וואַקסט די בעסטע תּוֹבֹאוֹה" (שפּו).
תּוֹבֵעוֹת, הוּו. (מ. תּוֹבֵעוֹת). פאָ= דערונג, אַנשפּרוך, פּרעטענויע.

תּוֹבֵעוֹת-דֶשׁ, אַר. זאָלט אויס= ניצען און זיך באַנייען! טראָג גע= זונטערהייר! (א וואונש צו איי= נעם וועלכער טהוט אָן אַ קלייד צום ערשטען מאָל.

תּוֹבֵת-נֶחֱם, הוּו. זעה תּוֹבָה.

תּוֹהֵם [תּוֹהֵם], הַמ. (מ. תּוֹהֵמִיעֵן [תּוֹהֵמִיעֵן]), אָפּגרונד, גרונד פון ים.

תּוֹהֵלוֹת-רִתְשֵׁב־חֹת, מ. (תלמוד= דיש). לויב= און ריהם-געוואַנגען. תּוֹהֵלִים, הַמ. דאָס בוך פון פּסאַל= מען.

תּוֹהֵלִים-זאָגער, הַמ. איינער וועל= כען מע דינגט צו זאָגען תהלים ווען אימצער איז קראַנק, אָדער נאָך אַ טויטען.

תּוֹ, הַמ. (מ. תּוֹיעֵן, תּוֹיעֵן). דער נאָמען פון דעם צוויי און צוואַנציגסטען בוכשטאַב פון דעם אידישען אַלף-בית. (ת, ת).

תּוֹבָע, הַמ. (מ. תּוֹבָעִים). אַ מאָהנער, אַ קלאָגער.

תּוֹבָע-בְּפֶה [בְּפֶה], א. (תלמודיש). מאָהנערויג מיט'ן מויל, דייטליך פאָרדערנדיג.

תּוֹנֵר, הַמ. דער מערק, טירקיי.

תּוֹךְ [תּוֹךְ], הַמ. דאָס איגעווייניג=

תֹּסֵפֵתָא, הוּוּ. (מ. תֹּסֵפֵת־תֹּרָה).
 "צולאג", א געזען=ענטשטירונג פון
 די תנאים וואָס איז נישט אַרײַנגע=
 נומען געוואָרען אין דער משנה.
 תוֹשֵׁלֶת, הוּוּ. א גוי.

תוֹפְסֵיזײַן, צא. באַגרייפֿען, פֿאַר=
 שטעהן.

תוֹקֵעַ, הֵמ. דער וועלכער בלאָזט
 דעם שופר אין שוהל.

תוֹרָה, הוּוּ. (מ. תוֹרָה). לעהרע;
 הייליגע לעהרע; די פינף ביכער
 פון משה; א ספר־תורה. זאָגען
 תורה, ריידען איבער אַ ביבליע
 שען אָדער תלמודישען טעקסט.
 לערנען תורה, שטודירען די
 הייליגע אידישע ביכער. "וואו
 תורה דאָרט איז תכמה"
 (שפּוּו). "וואו תורה דאָרט
 איז קראַכטאַל" (פֿאַראַדיע אויף
 דאָס פריהערדיגע). "א שפּריכט
 וואָרט איז להבדיל אַ תורה"
 (שפּוּו).

תוֹרָה וְגִדּוּלָה בְּמִקּוֹם אֶחָד, הוּוּ.
 מ. (תלמודיש). געלעהרוואַמקייט
 און גרויסקייט (רייבקייט) אין איין
 פּלאַטץ.

תוֹרָה נְבוֹאִים וְכַתּוּבִים וּכְתוּבִים,
 מ. (תלמודיש). די פינף ביכער
 פון משה די פֿראַפּעטען און די
 שריפטען, די גאַנצע ביבעל.

תוֹרָה־שִׁבְכָתָב וְשִׁבְכָתָב, הוּוּ.
 (תלמודיש). די געשריבענע דעה=
 רע, די פינף ביכער פון משה.

תוֹרָה־שִׁבְע־לִפְנֵיהֶּ, הוּוּ. (תלמודיש).
 די לעהרע (וועלכע איז
 איבערגעגעבען געוואָרען פון איי=

געם צום צווייטען) מיט'ן מויל,
 די תלמודישע ליטעראַטור.

תוֹרַת־מִצְוֹת, הוּוּ. (ביבליש). די
 וואַהרע לעהרע. עס איז תורת־
 אמת, עס איז אַבסאָלוט וואַהר.

תוֹרַת־לֶאֱקָשֶׁען, הוּוּ. פֿאַראַדיע
 אויף "תורת־אמת" (וּוּו).

תוֹרַת־מִשְׁחָה, הוּוּ. די לעהרע פון
 משה, די פינף ביכער פון משה.
 עס איז תורת־משה, עס
 איז אַבסאָלוט וואַהר.

תוֹשֵׁב, הֵמ. (מ. תוֹשֵׁבִים). אַץ
 אַיינוואוהנער, אַ בירגער.

תוֹרַיִעַ, הוּוּ. דער נאָמען פון דער
 זיבען און צוואַנציגסטער סדרה
 (וּוּו).

תוֹרַיִע־מִצְוֹרֵעַ, מ. זעה סְדֵרָה.

תַּחְבּוּלָה, הוּוּ. (מ. תַּחְבּוּלוֹת).
 פּלאַן, ראטה, מיטעל.

תַּחּוּם, הֵמ. (מ. תַּחּוּמִּים). גרענעץ,
 בעצירק, געגענד; די באַשרענקטע
 געגענד אויסער וועלכער עס איז
 נישט ערלויבט אידען צו וואוהנען
 אין רוסלאַנד; תחומ־שבת (וּוּו).

תַּחּוּם־שִׁבְתָּהּ, הֵמ. (מ. תַּחּוּם־
 שִׁבְתָּהּ). (תלמודיש). "דער
 גרענעץ פֿאַר שבת", די צוויי טויע=
 זענד איילען אויף יעדער זייט פון
 דעם וואַהן־אַרט ווייטער פון
 וועלכע אַ איד מאַך נישט געהן אומ
 שבת.

תַּחִּי, זעה תַּחִּיָּה.

תַּחִּיָּה, אר. זי וואָל לעבען (א וואָרט
 וואָס מע שטעלט אין שרייבען נאָך
 דעם נאָמען פון אַ פּרוי).

תְּחִילַת, זעה תְּחִלַת.

תְּחִיָּה, זעה תְּחִיָּה.

תְּחִיַּת־חַיִּים, הוּו. (תלמודיש). די אויפלעבונג פון די טויטע. אויפשטעהן תְּחִיַת־חַיִּים, ווידער לעבעדיג ווערען. ער וועט שוין מעהר קיין תְּחִיַת־חַיִּים ניט אויזשטעהן, ער וועט שוין מעהר קיין קאַפּ ניט הויבען.

תְּחִילַת, או. צום אָנהויב, ערשטענס.

תְּחִיָּה, הוּו. (מ. תְּחִיָּה). א געטע, איינס פון די געבעטען געטע שריבען ספעציעל פאר אירישע פרויען; א ביכער פון תחנונות.

תְּחִיָּנוּן, המ. (ליטורגיש). "געבעט", דער נאָמען פון אַ טהייל פון דעם מאָרגענדיגען און פאַרנאַכטיגען דאַוונען וועלכען מע זאָגט יעדען טאָג אויסער שבת און יום־טוב צובייגענדיג דעם קאַפּ צו דעם לינקען אָרעם. פאלען תְּחִיָּנוּן, זאָגען דאָס געבעטע פון תחנון.

תְּחִיָּנוּת, מ. געבעטען, ריהרענדע געבעטען. בעטען תְּחִיָּנוּת, שמארק בעטען.

תְּחִיַת־חַיִּים, המ. (מ. תְּחִיַת־חַיִּים). הינטען, געזעס; דער נאָמען פון אַ געוויסען פלאטץ וואו די אירען האָבען גערוהט ווען זיי זייגען אַרויס פון מצרים.

תְּחִיַת־חַיִּים, או. (ביבליש). אונטער דעם שווערד. מאַכען תְּחִיַת־חַיִּים, מאַכען צו נישט, צושטערען.

תְּחִיָּה, מ. הווען, פלודערן. תְּחִיָּה־שְׁלֵבִית־רִבִּין. מ. שוהל־קינדער.

תְּחִיָּה, זעה תְּחִיָּה.

תְּחִיָּה, זעה תְּחִיָּה.

תְּחִיָּה, (תלמודיש). "ואל (די פראגע) בלויבען שטעהן", די פראגע בלויבט ניט פאַרענטפערט.

תְּחִיָּה, זעה תְּחִיָּה.

תְּחִיָּה, זעה תְּחִיָּה.

תְּחִיָּה, הוּו. אַסמאַראָנאַמיע.

תְּחִיָּה, המ. (מ. תְּחִיָּה). ענד, ציעל, צוועק, רעוולטאַט וואָס וועט זיין דער תְּחִיָּה? וואָס וועט ווערען? זוכען אַ תְּחִיָּה, זוכען אַ פּראָפּעסיאָן אָדער אַ געשעפט.

תְּחִיַת־שְׁנֵיָאָה, הוּו. (ביבליש). די העכסטע שטופע פון האַס. פיינד האָבען תְּחִיַת־שְׁנֵיָאָה, זעהר שטאַרק פיינד האָבען.

תְּחִיַת־עוֹעֵן, (פון: תְּחִיַת), צא. פאַרשווענדען, אויסבריינגען.

תְּחִיַת־מִלְחָמָה, מ. (תלמודיש). קריעגס־פלענער, קריעגס־מיטלען.

תְּחִיַת־מִלְחָמָה, או. באַלד, גלייך.

תְּחִיַת־מִלְחָמָה, או. באַלד, גלייך.

תְּחִיַת־מִלְחָמָה, מ. טויטענקליידער. "אויף מצות און אויף תְּחִיַת־מִלְחָמָה (שפון)."

תְּכָרִיכִים-שְׂטֵמָה, מ. גרויסע נאכ-
לעסיגע שטעך (אין ניהען).

תְּכָ'שִׁיט, המ. א צירונג, א פויג-ואך
(מ. תְּכָ'שִׁיטִין); (אוראָניש) א
צאצקערדיגער יונגעראן (מ.
תְּכָ'שִׁיטִים).

תָּל [תָּלַל], המ. "הויפֿען", רואינע.
מאכען א ת ל פון, פארשווענדען,
אויסבריינגען, רואינרען, מאכען
צו גארנישט.

תָּל [תָּלַדְעוּ'לָם], המ. (ביבליש).
אויביגע רואינע. מאכען א ת ל -
עולם פון, אין גאנצען רואי-
נירען.

תָּלוּי, המ. "דער געהאנגענער",
דער געקרויציגטער. ארויפשלעפען
אויף ויך דעם ת ל וי, אָנטהאָן
אויף ויך פיעל צירונגען אָדער
פויג-אכען.

תָּלוּי, א. אָפהענגיג. "עס איז
ת ל וי אָן איהם".

תָּלוּי-בְּדָבָר, א. (תלמודיש). אָפּ-
הענגיג פון א געוויסער זאך.

תָּלוּי-בְּיַעֲתֵר-אַחֲרֵיהֶם, א. (תלמוד-
דיש). אָפהענגיג פון דעם ווילען
פון אַנדערע.

תָּלוּי-תְּלִים-שֶׁל-הַלְבֹּת, מ. (תל-
מודיש). הויפענס אויף הויפענס
פון געזעץ-אויסטייטשונגען אָדער
טעקסט-ערקלערונגען.

תָּלוּיָהּ, הוו. (מ. תְּלִיּוֹת). א היל-
צערנעס געשטיגל אויף וועלכען
מע היינגט פארברעכערס, גאלגען,
עשאַפֿאַט. "פאר א גנב מאָר מען
קוין ת ל י ת ניש דערמאָנען"
(שפּוּר).

תְּלִיּוֹן, המ. (מ. תְּלִיּוֹיִם). הענ-
קער, קאט.

תָּל מוֹד, המ. א ווערק געשריבען
טהייל-וויוו אין העברעאיש און
טהייל-וויוו אין אראמעאיש, וואָס
ענטהאלט אלע אידישע ציוויל-
קרימינאל- און גלויבענס-געזעצען,
לעהרען פון מאָראַל, שפּריכ-
ווערטער, זאָגען, פראָקטשיע ווי-
סענשאַפֿטען, און לעבענסברענגעלעך
פון פארשידענע געלעהרטע וועל-
כע האָבען געלעבט אין פארלוויה
פון אונגעפעהר אַכט הונדערט
יאָהר. דער תלמוד איז צוערשט
צוזאמענגעשטעלט געוואָרען אין
דעם 2-טען יאָרהונדערט אין פּאָ-
לעסטינא וואו עס איז דאָמאָלס
געווען דער צענטער פון אידישער
געלעהרוואַמקייט. די דאָזיגע צו-
זאמענשטעלונג רופט ויך "תְּלִי מוֹד"
יְרוּשָׁלַיִם (דער תלמוד פון
ירושלים). שפעטער, אין דעם
זעקסטען יאָרהונדערט, ווען די
אידישע געלעהרוואַמקייט האָט ויך
כמעט אין גאנצען אריבערגעטראָג-
גען קיין בבֿל, האָבען די געלעהר-
טע רַבֿינָא און רַבֿ-אַשִׁי געמאַכט
א נייע צוזאמענשטעלונג וועלכע
איז פיעל ברויטער און פאָלקאמע-
נער ווי די ערשטע. דאָס ווערק
הייסט "תְּלִי מוֹד-בְּבִלִי" (דער
תלמוד פון בבֿל) און איז דאָס
יעניגע וועלכע ווערט הויפטזעכ-
ליך שטודירט. דער תלמוד באַ-
שטעהט פון צוויי הויפט-טהיילען:
איינער איז די "מִשְׁנָה" וועלכע
איז דער גרונד-טעקסט און ענט-
האַלט

האלט די געווען ענטשיידונגען און לעהרען פון די נאָר-ערשטע גע- לעהרטע, די תַּנְאִים; דער צווייטער טערהיל איז די "תַּנְאִי" וועלכע בע ענטהאלט די מיינונגען, ענטש- שיידונגען און לעהרען פון די אַמֶּרְאִים, וועלכע טייטשען מעהרסטענטהיידס אויס, אָדער באַציעהן זיך אויף, די משנה. דער תלמוד ווערט אויך (נאָך ויין אינהאלט) אַיינגעטהיילט אין "תַּנְאִי" (ה. ה. די צווייל-קרי- מינאל- און גלויבענס-געוועזען), און אין "תַּנְאִי" (ד. ה. עטהישע לעהרען, זאגען, שפּריכווערטער, ערצעהלונגען א. א. וו.). דער תלמוד באַשטעהט פון זעקס "סְדָרִים", אָדער "הויפט-אַפּטהיי- לונגען", וועלכע ווערען אַיינגע- טהיילט אין "מְקָבְלֵי תוֹת", אָדער "טראַקטאַטען" (1. סדר זרעים וואָס ענטהאלט די עלף מסכתות: ברכות, פאה, דמאי, כלאים, שביעית, תרומות, מעשרות, מעשר-שני, חלה, ערקה, כבורים. 2. סדר מועד וואָס ענטהאלט די צוועלף מסכתות: שבת, עירובין, פסחים, שקלים, יומא, סוכה, ביצה, ראש-השנה, תענית, מגילה, מועד-קטן, חגיגה. 3. סדר נשים וואָס ענטהאלט די זעבען מסכתות: יבמות, כתובות, נדרים, גיזר, סוטה, גיטין, קידושין. 4. סדר נזיקין וואָס ענטהאלט די צעהן מסכתות: בבא-קמא, בבא-מציעא, בבא-בתרא, סנהדרין, מכות, שבועות, עדיות, עבודה-

ורה, אבות, הוריות. 5. סדר קדשים וואָס ענטהאלט די עלף מסכתות: זבחים, מנחות, חולין, בכורות, ערכין, תמורה, כריתות, מעילה, תמיד, מדות, קנים. 6. סדר טהרות וואָס ענטהאלט די צוועלף מסכתות: כלים, אהלות, נגעים, פרה, טהרות, מקואות, נדה, מכשירין, זבים, טבול-יום, ידים, עוקצים. צום תלמוד ווערען אויך צוגערעכענט די פּאַלגמאָנע פּערצעהן וועניגער = אַנגענומענע מסכתות: אבות-דרבנן, סופרים, שמתות (אבל-רבתי), כלה, כלה-רבתי, דרך-ארורה, דרך-אריק' ווטא, גרים, כותים, עבדים, ספר-תורה, תפלין, ציצית, סוזה). די טראַקטאַטען ווידער טהיילען זיך אין "פְּרָקִים", אָדער "אַבשניטען".

תַּלְמוּד-בְּבִלִי, האָט דער תלמוד צוזאַמענגעשטעלט אין כבל. זעה תַּלְמוּד.

תַּלְמוּד-יְרוּשָׁלַיִם, האָט דער תלמוד צוזאַמענגעשטעלט אין פּאַלעסטינא. זעה תַּלְמוּד.

תַּלְמוּד-תַּנְיָה, האָט (מ. תַּלְמוּד-תַּנְיָה). אַ אידישע שוהלע וואו מע גיט (אַרעמע קינדער פרויען) אונטערריכט אין רעליגיאָן און אַנג- דערע געגענטשאַנדען.

תַּלְמוּד-יִסְטָ', האָט (מ. תַּלְמוּד-יִסְטָ' טען). אַיינער וועלכער קען אָדער שטודירט דעם תלמוד.

תַּלְמוּד־יִשׁ, א. באלאַנגענדיג צו אָדער גענומען פון תלמוד.

תְּלִמְיָדָה, הוּא. פֶּארוואַנדרערונג, פֶּרשנע.
 תְּמִיָּקָה, הוּא. שְׂמִיעַ, גַּעלד=שְׂמִיעַ.
 תְּמִימוּת, הוּא. אַיינפֶּאַכקײט, נִיט=
 אַיבערגעשפּיצטקײט, נאַאיוויטעם.
 תְּמִיעוֹאָט, א. שְׂמוּטפּוֹניג, נאַר=
 רײש, אַרײַאָטײש.
 תְּמִיצִית, ה. עֶססענץ, קווינט=
 עֶססענץ.
 תְּנָא, ה. (מ. תְּנָאִים). אַייגער
 פֿון די ערשטע תלמודישע גע=
 לעהרטע. זעה תְּלִמּוּד.
 תְּנֵא־בְּרֵא [בְּרֵא], ה. (מ. תְּנֵא־
 בְּרֵאִים), (תלמודיש). קערל,
 באַיאַק (אַרײַשפּרײַנגליך; אַייגער
 פֿון די תנאים וואָס זענען נִיט
 דערמאָנט אין דער משנה).
 תְּנֵאִי, ה. (מ. תְּנָאִים). באַדינג,
 אָפּמאַך.
 תְּנֵאִי־נָט, ה. אַ גַט וועלכען אַ
 שְׂטערבליך=קראַנקער גַט זײַן פֿרוי
 דאַמיט זי זאָל נאָך זײַן טױט נִיט
 דאַרפֿען נעהמען הַלִיצה פֿון זײַן
 ברודער מיט דעם באַדינג אַז
 אויב ער וועט בלײַבען לעבען זאָל
 דער גַט גַיט זײַן גילטיג.
 תְּנָאִים, מ. אַ געשריבענער אָפּמאַך
 פֿון פֶּאַרלאַבונג; ה. די מאָהלצײט
 וועלכע מע מאַכט צו דער פֶּאַר=
 לאַבונג. "בעסער די תנאים צו=
 רײסען אַיידער די כתובה" (שפּו.ו).
 תְּנִירְבֶּנָן, (תלמודיש). "אַנווערע
 געדהרטע האָבען געלעהרנט",
 ווערטער מיט וועלכע עס הױבען
 זיך אָן פֿיעל פֶּאַראַגראַפֿען אין
 תלמוד.

תְּלִמְיָד, ה. (מ. תְּלִמְיָדִים). אַ
 שולער, א' אנהענגער.
 תְּלִמְיָד־חֶבֶם, ה. (מ. תְּלִמְיָדִי־
 חֶבֶם), (תלמודיש). אַ געלעהר=
 טער, אַ תלמודיסט.
 תְּלִמְיָדָה, הוּא. (מ. תְּלִמְיָדוֹת). אַ
 שולערין.
 תֵּם, ה. אַ נאַאיווער מענש; א' א'ן
 אַרײַאָט; אַייגער פֿון די אַרבעה־
 בנים (ו.ו.).
 תִּמּוּז, ה. דער צעהנטער מאָנאַט
 פֿון דעם אַרײַשען יאָהר; פֶּאַלט
 אין יוני=יולי און האָט 29 טעג.
 תְּמוּנָה, תְּמוּנָת־, הוּא. (מ.
 תְּמוּנוֹת). בילד, געשטאַלט.
 תְּמוּנַת־אֵת [אֵת], הוּא. די גע=
 שטאַלט פֿון אַ בוכשטאַב. גַיט
 וויסען קײן תמונת-אות, גַיט
 קענען לעזען.
 תְּמוּנַת נְפִישֵׁי עַם פְּלִשְׁתִּים, (ביב=
 ליש). "לאַז אונטערנעהן מײַן
 לעבען צוזאַמען מיט די פֿלשתיים"
 (די ווערבער וועלכע שמשון האָט
 געזאָגט ווען ער האָט מיט זײַנע
 הענט אַיינגעוואָרפֿען די ווילען פֿון
 זײַן געפֿענגעניס, ווי די ביבעל
 דערצעהלט).
 תְּמִיָּחָה, ה. אַייגער וועלכער שטאַמט
 פֿון עמלק, אויף וועלכען עס
 שטעהט: קַחְהָ תְּמִיָּחָה אֵת
 זְכָר עֲמֶלֶק — דו זאָלסט אויס=
 מעקען די שפור פֿון עמלק.
 תְּמִיָּד, א. שְׂטענדיג, אַימער, אַלע
 מאָל.

תְּנוּעָה, הוּוּ. (מ. תְּנוּעוֹת). בא= ווענונג; מינע, גרימאסע; א העב= רעאישער וואַקאל=צייכען.
תְּנוּף, הַמ. (מ. תְּנוּכֵינָן). אב. תְּנוּף נְבִיאִים וְתַיִבִים (ו.ו.), די ביבעל.

תְּנוּצָה, אב. תְּנוּצָה גְשָׁמִיתוֹ צְרוּרָה בְּצְרוּרֵי הַחַיִּים — זיין זעעלע וואָל זיין איינגעבוידען אין דעם בינזעל פון (אויבונגען) לע= בען (אויפשריפט אויף א מצבה).

תְּנוּנוּ, הַמ. (מ. תְּנוּנוּיִם). פּאַר= געניגען, וואוהלמאָג.

תְּנוּנוּיִהוּעוֹלָמִיהָבָא, מ. די פּאַר= געניגענס פון יענער וועלט.

תְּנוּנוּיִהוּעוֹלָמִיהֲנָה, מ. די פּאַר= געניגען פון דער וועלט.

תְּנוּנִית (תְּנוּנִית), הַמ. (מ. תְּנוּנִיתִים). א פּאַסט=טאַג.

תְּנוּנִית־תְּאֵסִיתֵר, הַמ. זעה אָסִיתֵר־תְּנוּנִית.

תְּנוּנִית־צִיבּוּר, הַמ. (תלמודיש). א'ן אַלגעמיינער פּאַסט=טאַג.

תְּנוּנִית־צִדִיקִים, הַמ. א פּאַסט=טאַג פאַר די גאַנץ פּרוּמע. "פּרייטאַג איז אַ תְּנוּנִית־צִדִיקִים".

תְּנוּפּוֹס, א. איינגעשפּאַרט, אין פּעס=טונג.

תְּפִלָּה, זעה תְּפִלָּה.

תְּפִיִּסָה, הוּו. (מ. תְּפִיִּסוֹת). גע= פּענקעניס; אויפפאַמונגס=קראַפט.

תְּפִלָּה, הוּו. (מ. תְּפִלּוֹת). קירך.

תְּפִלָּה, הוּו. (מ. תְּפִלּוֹת). א גע= בעט. טהאַן תּפּרָה, בעטען.

תְּפִלָּה־נְיָקָה, הוּו. "א ריינעס גע= בעט", א געוויסעס געבעט וואָס מע וואָגט ערב־יוֹם־כּפּוּר פּאַרנאַכט.

תְּפִלִּים, מ. זעה תְּפִלּוֹת.

תְּפִלּוֹת, מ. קעסטעלאַך פון פּאַרמעט צוואַמענגענייהט מיט אָדערען (גידין, וו.ו.) אין וועלכע עס ליגען שטיקלעך פּאַרמעט באַשריבען מיט געוויסע זאַצען פון דער תּורה. די תּפּלִין ווערען ביי'ם דאוונען גע= טראָגען אויפ'ן קאַפּ און אויף דעם לינקען אָרעם צוגעפּעסטיגט מיט רציעות (ו.ו.).

תְּפִלּוֹת־שְׁלִיכֵי, מ. (תלמודיש). די תּפּלִין פון האַנד.

תְּפִלּוֹת־שְׁלֵרֵאשׁ [רֵאשׁ], מ. (תל=מודיש). די תּפּלִין פון קאַפּ.

תְּפִלְתֵּיהֶן־רֶךְ, הוּו. דאָס געבעט וואָס מע וואָגט איידער מע געהט אויף אַ רייזע.

תְּפִלְתֵּשׁוּא, הוּו. (תלמודיש). א'ן אומויסט געבעט, א געבעט וועל= כעס קען ניט מעהר העלפען.

תְּפִצָּה, הוּו. דער נאָמען פון דער צוואַנציגסטער סדרה (ו.ו.).

תְּקִיָּה, הוּו. (מ. תְּקִיּוֹת). האָפּע=גונג.

תְּקִימָה, הוּו. (מ. תְּקִימוֹת). אויפ=שטעהונג, אויפלעבונג. ניט האָ= בען קיין תּקוּמָה, ניט קענען מעהר אויפשטעהן.

די תקופה וועלכע הויבט זיך אָן אין מאָנאט תמוז; דער מאָג ווען תקופת־תמוז הויבט זיך אָן (דער לענגסטער מאָג פון יאָהר).
ועה תקיפה.

תקיפת־תשרי, הווי. (תלמודיש).
די תקופה וועלכע הויבט זיך אָן אין מאָנאט תשרי; דער מאָג ווען תקופת־תשרי הויבט זיך אָן.
ועה תקיפה.

תקיפה, הווי. (מ. תקיעות). דאָס בלאָזען אין שופר; א געוויסער אויסגעצויגענער מאָג (די טענער וועלכע ווערען אויסגעבלאָזען פון שופר זיינען פון דרייערליי אַרטען: תקיעה, תרועה און שברים, וווי).
תקיפה־גדולה, הווי. (מ. תקיעות־גדולות). א לאנגע תקיעה, א זעהר לאנגער אויסגעצויגענער מאָג פון שופר וועלכען מע בלאָזט אויס פון שופר צום ענד פון אלע תקיעות.

תקיפת־בף, הווי. האנדשלאג געגעבען אלס באַפעסטיגונג פון א געשעפט אָדער אָפּמאך, אָדער אלס א באַשטעטיגונג פון א צוואַג.
תקיף, ה.מ. (מ. תקיפּים). איינפֿרוסרייכער מאָג; איינענוויליגער שטאַלצער מאָג.

תקיף, א. איינפֿלוסרייך, שטאַלץ, שטאַלץ ביי זיך, פעסט. תקיף אין מעמד, אין א גוטען שטאַנד. "אין אַרעמאָן און א קראַנקער זיינען שטענדיג תקיף" (שפור).
תקיפות, הווי. שטאַלצקייט, איינגעוויליגקייט, פעסטקייט.

תקון, ה.מ. (מ. תקינים). אויסגעסערונג, קאַררעקציע; איינריכטונג, איינפֿיהרונג; רייניגונג, אויסלייטערונג (פון א זינדיגער נשמה); תקון־ליל־שבועות (וווי). טרינקען תקון (חסידיש), טרינגען שנאָפּס אין קלויז צו א יאָהר־צייט.

תקון־חצות [חצת], ה.מ. געוויסע געבעטען וועלכע די פרומע זאָגען אום האַלבע נאַכט פֿאַר די אויפֿריכטונג פון דעם אידישען פֿאַלק.

תקון־ליל־שבועות, ה.מ. געוויסע טהיידען פון דער תורה וועלכע מע זאָגט די ערשטע נאַכט פון שבועות.

תקיפה, הווי. (מ. תקיפות). "א קרוין", איינע פון די פיער צייטען פון יאָהר (ווינטער, פֿריה־לינג, זומער, הערבסט); דער מאָג ווען איין תקופה ענדיגט זיך און א צווייטע הויבט זיך אָן; א פֿעריאָדע, א צייט־פונקט.

תקיפת־טבת, הווי. (תלמודיש). די תקופה וועלכע הויבט זיך אָן אין מאָנאט טבת; דער מאָג ווען תקופת־טבת הויבט זיך אָן (דער קירצסטער מאָג פון יאָהר).
ועה תקיפה.

תקיפת־ניסן, הווי. (תלמודיש) די תקופה וועלכע הויבט זיך אָן אין מאָנאט ניסן; דער מאָג ווען תקופת־ניסן הויבט זיך אָן.
ועה תקיפה.

תקיפת־ממוז, הווי. (תלמודיש).

כהן; דער נאָמען פון דער נייג צעהנטער סדרה (ווי). .

תְּרוּעָה, הווי. (מ. תְּרוּעוֹת). א געוויסער טאָן פון שופר. זעה תְּקִיעָה.

תְּרוּפָה, הווי. (מ. תְּרוּפוֹת). היי לונג, הייל מיטעל.

תְּרוּץ וְתִרְצֵן, המ. (מ. תְּרוּצִים). ענטפער; פארענטפערונג, ענט שולדיגונג.

תְּרוּץ וְתִרְצֵן מִסְפִּיק, המ. באפרי דיגענדער ענטפער.

תְּרַח, אנמ. דער נאָכען פון אברהם'ס פאָטער; אַן אַלטער נאָרר.

תְּרִיג־אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם, מ. (תלמודיש). די זעקס הונדערט און דרייצעהן באַשטאַנדטִיילען פון דעם מענשיכען קערפער (לויט אַמאָליגע באַגריפֿען).

תְּרִיג־מִצִּיּוֹת, מ. (תלמודיש). די זעקס הונדערט און דרייצעהן געזעצן וועלכע א איד מוז אָפהיטען. עס ווערט גענלייבט אז די צאָהר שטימט מיט דער צאָהל פון די טהיילען פון דעם מענשיכען קערפער; די זעקס הונדערט און דרייצעהן געזעצן באַשטעהען פון רמ"ח (248) "עשה"ם שטימענדיג מיט דער צאָהל פון די גלידער, און פון שס"ה (365) "לא־תעשה"ם ענטשפּרעכענדיג דער צאָהל פון אָדערען וועלכע געפינען ויך אין מענשליכען קערפער (לויט די אַמאָליגע באַגריפֿען).

תְּרַעוּמֹת, מ. אנשפרוכען, פרעטעניעס.

תְּקִלָּה, הווי. (מ. תְּקִלוֹת). שטרויב־לונג.

תְּקִיעָה, הווי. (מ. תְּקִיעוֹת). אייגפיהרונג, אייגריכטונג, פאראַרד־נונג, געזעץ; פארבעסערונג, אויס־בעסערונג.

תְּקִיבוֹת, הווי. מאַניערען, עטיקעט, אויפפיהרונג, גוטע אויפפיהרונג.

תְּקִיבֹם, המ. (מ. תְּקִיבֹים). א כאַדעאישע איבערזעצונג פֿין דער ביבעל; כאַלדעאיש; אונפאַר־שטענדליכע שפּראַך.

תְּקִיבֹם־יִיִּקְלוּם, המ. (תלמודיש). די כאַלדעאישע איבערזעצונג פון דער ביבעל פארפאַסט פון א געזעצן וויסען אונקלוס.

תְּקִיבֹם־יִיִּקְתָּן, המ. (תלמודיש). די כאַלדעאישע איבערזעצונג פון דער ביבעל (נביאים און כתובים) פאַר־פאַסט פון א געוויסען יונתן.

תְּקִיבֹם־יִירֹשְׁלָיִם, המ. א געוויסע כאַלדעאישע איבערזעצונג פון דער ביבעל וועלכע איז געמאַכט געוואָרען אין פאַלעסטינא.

תְּקִיבֹם־לְיִשׁוּן, המ. כאַלדעאיש; אונפאַרשטענדליכע שפּראַך.

תְּקִיבֹם־שִׁנִּי, המ. "דער צווייטער תרגום", א געוויסער כאַלדעאישער קאָמענטאַר אויף דעם בוך אסתר וואָס געטהאַלט פיעלע לעגענדען און יואנדער־ערצעהלונגען.

תְּרוּמָה, הווי. אַרונטערנעהמונג, דאָס וואָס מע פלעגט לויט דעם אידישען דין מוזען אַראָפּגעהמען (פאַרצייטען ביי אידען) פון תבואה און אַנדערע פּראָדוקטען פאַר דעם

פון ראש-השנה שטעהנדיג אויס'ן ברעג פון א לויפיגען וואסער .
תְּשׁוּמֵי־שׁוֹמֵר, המ. זעה **תְּשׁוּמֵי־הַמָּטָה** .
תְּשׁוּמֵי־הַמָּטָה, המ. געשלעכט= ליבעס צוזאמענויין .
תְּשׁוּמָה, צ. ניין (9) .
תְּשׁוּעָה־בְּפָאָב, המ. דער ניינטער טאָג פון מאָנאט אב, א פּאַסט אין טרויער=טאָג צום אנדענק אין דעם חרבן בית-המקדש .
תְּשׁוּרֵי, המ. דער ערשטער מאָנאט פון דעם אידישען יאָהר; פּאַלט געוועהנליך אין סעפטעמבער=אָקטאָבער און האָט 30 טעג .
תְּשׁוּרָה, המ. א געוויסע פּאַר=שטעלטע אַרט פון שרייבען לויט וועלכער דער בוכשטאב "ת" מיינט א "ש", דער בוכשטאב "ר"—א "ק", א. א. וו. .
ת"ת, אב. תְּלִימוֹד־תּוֹרָה (ווו) .

תְּרַפְּ"ט־אָלְפִים, צ. זעקס הונדערט און ניין און אכציג טויזענד, א'ן אונגעהויער גרויסער צאָהל .
תְּרִידָסְתֵּרִי, מ. "צוויי זאכען וועלכע ווידערשפרעכען זיך איינ=אנדער", א ווידערשפרוך .
תְּשׁוּבָּה, הוו. געבראָכענע צאָה=לען, דראָב (אין אַריטמעטיק) .
תְּשׁוּבָה, הוו. (מ. תְּשׁוּבוֹת) . ענט=פער; באַקעהרונג, באַרייאונג; א שטראָף וועלכע מע לענט אויף אימיצען אַרויף אָדער ער נעהמט אַליין אויף זיך אַלס א פּאַרנעבונג פּאַר אַ וינד .
תְּשׁוּקָה, הוו. (מ. תְּשׁוּקוֹת) . פּאַר=לאַנג, באַנעהר .
תְּשׁוּלִיך, המ. (ליטורגיש) . "דו זאָלסט אַריינזאָרפּען (אין די טיע=פעניסען פון מעער אַרע אונזערע זינד)", דער נאָמען פון אַ געבעט וואָס מע זאָגט דעם ערשטען טאָג

אידיש ווערטערבוך

II

זעלטענער געברויכטע העברעאישע (און כאלדעאישע)
אויסדרוקען, זאצען און שפריכווערטער.

אָבן מַאָסוּ הַבּוֹנִים הַיְתֵתָה לְרֵאשׁ כְּנָה, (ביבליש). דער שטיין וועלכען די
בויער האָבען פאַראַכטעט — איז געוואָרען דער ווינקעלשטיין.

אָדס כְּהוֹל עַל מְמוֹנוֹ, (תלמודיש). אַ מענש איז פאַרהאַוועט נאָך זיין
געלט.

אָדס לְעַמְל יוֹלֵד, (ביבליש). אַ מענש איז געבאַרען זיך צו פּלאַנען (אויף
דער וועלט).

אָדס מוֹעֵד לְעוֹלָם, (תלמודיש). אַ מענש ווען ער טהוט צום ערשטען מאל
אַ שאַדען איז גראָד אַזוי פאַראַנטוואָרטליך ווי ווען ער וואָלט געווען
אין דער געוואהנהייט צו מאַכען אַזעלכע שאַדענס.

אָרְבֵי אֶת הַמְּלֶאכֶת וּשְׂנָא אֶת הַרְבֵּנוֹת, (תלמודיש). ליעב די אַרבייט און
האַס די פיהרערשאַפט.

אַהֲבָה מְקַלְמֶת אֶת הַשׁוֹרָה, (תלמודיש). ליעבע פאַרדערהט די גלייכע
ליניע פון (פאַרשטאַנד אָדער אויפפיהרונג), ליעבע מאַכט פאַרטייאיש.
אזוי לְאַנְגִּים שְׂפָה שׁוֹמְעוֹת, (תלמודיש). וועה צו די אויערען וואָס דאַרפען
אַזוי וואָס הערען.

אזוי לִי אִם אֹמֵר וְאִי לִי אִם לֹא אֹמֵר, (תלמודיש). וועה מיר אויב איך
וועד זאָגען, וועה מיר אויב איך וועל ניט זאָגען.

אזוי לִי מִיּוֹצְרִי וְאִי לִי מִיּוֹצְרִי, (תלמודיש). וועה איז מיר פון מיין באַשע־
פער און וועה איז מיר פון מיין יצירהרע, ס'איז שלעכט אַזוי און
שלעכט אַזוי.

אזוי לְרִשְׁעֵי וְאִי לְשִׁכְנֵי, (תלמודיש). וועה צו דעם שלעכטען און וועה צו
זיין שכּן.

אזוי מָה הָיָה לְנוֹ, (ביבליש). וועה וואָס פון אונז איז געוואָרען.

אויף אַרְצֵי יִשְׂרָאֵל מְחַקִּים, (תלמודיש). די לופט פון ארץ ישראל מאַכט
קלוג.

אויף אֹמְרִים מְקַצֵּת שִׁבְחוֹ שֶׁל אָדָם כְּכִנּוֹ, (תלמודיש). אַ טהייל פון אַ מענש
שענ'ס לויב מעג מען זאָגען פאַר זיין געזיכט.

אותיות מחכימות, (תלמודיש). בוכשמאבען מאכען קלוג, דער גשעריבען גער טעקסט קלערט אויף.

אָהד המרְבֵּה וְאָהד חֲמַמְעִים, (תלמודיש). אלץ איינס דער וואָס בריוונט וועניג אָדער דער וואָס בריוונט מעהר (אזוי לאנג ווי די אבויכט אין גוט).

אַחַשְׁרוּשׁ מְלֶךְ מַפְּשֵׁ הָיָה, (תלמודיש). אחשורוש אין געווען אַ גאררישער קעניג.

אַחֲרוֹן צַחֲרוֹן חֲכִיב, (תלמוד). דער לעצטער אין דער ליעבסטער (א ווער מעל וואָס מע וואָנט ווען מע דערמאָנט אימיצען צום לעצטען).

אַחֲרֵי מוֹת קְדוֹשִׁים אָמַר, "נאָך דעם טויט פון הייליגע זאָג", ד. ה. נאָך דעם טויט זאָנט מען לויב-ווערטער (די ווערטער זיינען אייגענטליך די נעמען פון דריי סדרות וועלכע געהען איינער נאָך דער אנדערער).

אַיְהוָה נִבְרָה הַבּוֹבֵשׁ אֶת יְצֵרוֹ, (תלמודיש). ווער אין שטארק? — דער וואָס באַצווינגט זיינע (שלעכטע) נייגונגען. "א י ז ה ו ג ב ו ר ה כ ו ב ש גלייכווערטעל" (פאראדיע).

אַיְהוָה חָכַם הַרְוָאָה אֶת הַנּוֹלָד, (תלמודיש). ווער אין קלוג? — דער וואָס זעהט פאָראַויס דאָס קומענדיגע.

אַיְהוָה עָשִׂיר הַשָּׁמַח בְּחֻלְקוֹ, (תלמודיש). ווער אין רייך? — דער וואָס אין צופרידען מיט זיין טהייל.

אִין אָדָם מְשִׁים עֲצָמוֹ רָשָׁע, (תלמודיש). אַ מענש קען זיך אליין ניט מאַכען פאר אַ פארברעכער.

אִין אָדָם רְוָאָה נִגְעֵי עֲצָמוֹ, (תלמודיש): כָּל הַיְגָעִים אָדָם רְוָאָה חוּץ מִנְגְעֵי עֲצָמוֹ. אַ מענש זעהט ניט זיינע אייגענע פעהלערען.

אִין אוֹמֵן בְּלֹא בָלִים, (נאָכתלמודיש). אַ קינסטלער קען ניט זיין אָהן גע- צייג.

אִין אֵינְח מְכַנִּים אֵינְח, (תלמודיש). איין גאסט קען ניט אויפגעהמען אַ צווייטען גאסט.

אִין כּוֹ מְתוּם, (ביבליש). ס'איז אין איהם ניטא קיין גאנג גליעד.

אִין בּוֹדְקִין לְמוֹנּוֹת, (תלמודיש). מע אונטערזוכט ניט ווען עס האַנדעקט זיך אום (געבען אימיצען אויף) לעבענסמיטעל.

אִין פּוֹת אֲשֶׁר אִין שָׁם מֵת, (ביבליש). עס איז ניט געווען אַ הויז וואו עס איז ניט געווען קיין טויטער.

אין בן דוד בא עד שְתַבְּלָה פְּרוּטָה מִן הַכֵּיס, (תלמודיש). דער ווהן פון דוד (ד. ה. משיח וועלכער וועט ווין א'ן אָבשטאם פון דוד'ן) וועט ניט קומען ביו עם וועט אויסגעהן די (לעצטע) פרוטה פון בייטעל .

אין דומה מי שיש לו פת בסלו למו שאין לו פת בסלו, (תלמודיש). עם איז ניט גדייך דער וואָס האָט ברויט אין ווין קאַרב (און עסט ניט) צו דעם וואָס (עסט ניט ווייל ער) האָט ניט קיין ברויט אין ווין קאַרב .

אין הקומץ משביע את הארי, (תלמודיש). א הייפעל קען ניט זאט מאס= בען דעם לייב .

אין השכינה שורה (לא) מתוך עצבות, (תלמודיש). די נעטליכע באנייט= טערונג קומט ניט ווען מען איז באטריבט .

אין חכם כבעל הנסיון, (נאכתלמודיש). קיינער איז ניט אזוי קלוג ווי דער מאן פון ערפארונג .

אין לך אדם שאין לו שעה, (תלמודיש). עם איז ניטא א מענטש וואָס האָט ניט ווין מאָמענט אין לעבען .

אין מביאים ראיה מן השמים, (תלמודיש). פון נארען בריינגט מען קיין באווייז .

אין מנלים אלא לצנועים, (ביבליש). מע אנטפלעקט עם בלויז צו די גאנץ פרומע .

אין מוקדם ומאוחר בתורה, (תלמודיש). עם איז ניטא פריהער און שפע= טער אין דער תורה .

אין מנל לישראל, (תלמודיש). אידען האָבען קיין גליק ניט (אורשפרינגליך מיינט עם: מע קען דעם שיקואל פון דעם אידישען פאָלק ניט פאָר= אויסוועהן פון די שטערען=צייכענס).

אין מסיחין בסעודה, (תלמודיש). מע טאָר ניט רעדען ביי'ם עסען .

אין מערבין שמחה בשמחה, (תלמודיש). מע דארף ניט צוזאמענמישען איין פרעהליכקייט (פייערמאָג) מיט דער צווייטער .

אין עונשים אלא אם כן מזהירים, (תלמודיש). מע באשטראַפט ניט סידען מע האָט פאָראויס געווארענט .

אין עניות במקום עשירות, (תלמודיש). עם איז ניטא קיין אַרעמקייט אין דעם אָרט פון רייכטהום, ד. ה. אין א רייכען פלאטץ שטעלט מען זיך ניט אָפ אויף קליינג אומקאָסטען .

אין קמגור נעשה סגור, (תלמודיש). דער פאשולדיגער קען ניט ווערען א פארטהיידיגער .

אין שלום אָמַר יְהוָה לְרָשָׁעִים, (ביבליש). עס איז ניטאָ קיין פֿירדען, זאָגט גאָט, פֿאַר די פֿאַרברעכער.

אַינזיך דוקא שְׁמִיעָה לְרֵאיוֹהָ, (תלמודיש). הערען איז ניט גלייך צו זעהן. אַיִשׁ כָּל הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינָיו וְעֵשָׂה, (ביבליש). יעדער טהוט וואָס איז גוט ביי איהם אין די אויגען.

אַיִשׁ פֶּחַת גִּבְנוֹ וְאִישׁ פֶּחַת תְּאֲנִתוֹ, (ביבליש). יעדער אונטער זיין ווייגֶט שטאָק און יעדער אונטער זיין פייגענבוים.

אַל הַמְנוּחָה וְאֵל הַנְחִלָּה, (ביבליש). צו דער ערבשאַפט און צו דער רוה. "קובען אל המנוחה ואל הנחלה".

אַל תִּמְאֵן בְּעֵצֶיךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, (תלמודיש). זאָלסט ניט גלויבען אין זיך ביז דעם טאָג פֿון דיין טויט.

אַ תִּנְיָרוּ בְּנֵי, (ביבליש). איהר זאָלט עס ניט דערצעהלען אין גת (א געץ וויכע שטאָדט), דערצעהלט ניט די שאַנד אין דער פרעמד.

אַל תְּדַוּ אֶת חֲבֵרְךָ עַד שְׁתִּגִּיעַ לְמִקְוָמוֹ, (תלמודיש). זאָלסט ניט אורֶט טהיילען דיין פֿריינד ביז דו וועסט ניט זיין אין דינעלביגע אומשטאַנדען ווי ער איז.

אַל תְּהִי בְּרֵכַת הַדְּיוּט קְלָה בְּעֵינֶיךָ, (תלמודיש). די ברכה פֿון אַ פֿראַסטען מענשען זאָל ניט זיין גרינג אין דיינע אויגען.

אַל תְּהִי צָרִיךְ בְּרֵבָה, (ביבליש). זיי ניט צופיעל קיין צדיק.

אַל תִּתְּבַל בְּקִנְיָן אֲלֵא פִּמָּה שְׂוִישׁ בּוֹ, (תלמודיש). דו זאָלסט ניט קוקען אויף דעם קרוג גאָר אויף וואָס איז איהם.

אַל תַּעַז בְּסִיל כְּאַלְתֹּרַי, (ביבליש). זאָלסט ניט ענטפערן דעם נארען לויט זיין גאררשקייט.

אַל תִּפְרוֹשׁ מִן הַצְּבוּר, (תלמודיש). זאָלסט זיך ניט אָפֿשיידען פֿון דעם בלל.

אַל תִּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה, (ביבליש). זאָלסט מוֹךְ ניט פֿאַרלאָזען אויף דער עלטער.

אַל תִּשְׁקֹצוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם, (ביבליש). איהר זאָלט זיך ניט פֿאַראומירוינגען.

אַלֶּה אֶלְהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, (ביבליש). אָט איז דיין גאָט, יִשְׂרָאֵל! (די ווערטער וועלכע אהרן האָט געזאָגט צו די אירען ווען פֿון דעם גאָלד וואָס ער האָט צושאַצלען איז ארויסגעקומען דאָס גאָלדענע קאַלב).

אַלו וְאֵלוֹ דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים, (תלמודיש). אי די אי יענע זייגען די ווערטער מער פֿון דעם לעבענדיגען גאָט, אי דאָס אי יענעס איז ריכטיג.

אם אין אני לי מי לי, (תלמודיש). אויב איך אליין (ארבייט) ניט שאר זיך ווער (וועט ארבייטען) פאר מיך?

אם אין קמח אין תורה, (תלמודיש). ווען עס איז ניטא קיין מעהל (לע- בענסמיטעל) איז ניטא (קען מען ניט לערנען) קיין תורה.

אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו אזכי הקיר, (תלמודיש). אויב אויף די צערערען איז געפאלען א פייער וואס זאל שוין טהאן דער מאך פון דער וואנד?

אם יום מעזקה ימים מעזבך, (תלמודיש). ווען דו וועסט זי (די תורה) פארלאזען אויף איין טאג וועט זי דיך פארלאזען אויף צוויי טעג.

אם כן אין לרבך סוף, (תלמודיש). אויב אזוי וועט דאך די זאך קיין ענד ניט געהמען.

אם כן למה זה אנכי, (ביבליש). אויב אזוי צו וואס האב איך (עס בא- באדארפט)? זעה אים-כן.

אם לא יועיל לא יזיק, (נאכתלמודיש). אויב עס וועט ניט העלפען (יע- דענפאלס) שאדען וועט עס ניט.

אם לא עקשו אימתי, (תלמודיש). אויב ניט איצט ווען דען?

אמור מעט יעשה הרבה, (תלמודיש). זאג וועניג און טהו פיעל.

אמנם חמאתי, (ליטורגיש). יא מאקי איך האב געווינדגט.

אני הרבה ראה יגני, (ביבליש). איך בין דער מאן וואס האט דורכגעמאכט דאס ערענד.

אקמצא ובר קמצא חרב ירושלים, (תלמודיש). איבער קמצא און בר-קמצא (צוויי געוויסע פערזאנען וועלכע האבען זיך צוקריגט) איז צושטערט געווארען ירושלים.

ארי שבבורה, (תלמודיש). דער לייב פון דער געוועלשאפט, דער העכ- סטער פון אלעמען.

אשקא דריספק חרב ביתר, (תלמודיש). איבער א דייקעל פון א וואגען איז צושטערט געווארען די שטאדט ביתר.

את אשר יאהב יוכיח, (ביבליש). וועמען ער ליעבט דעם שטראפט ער.

אתרנגול ואתרנגולתא חרב טור מלכא, (תלמודיש). איבער א האהן אוי א הוהן איז צושטערט געווארען די שטאדט טור-מלכא.

ב.

בָּאוּ מִים עַד נֶפֶשׁ, (ביבליש). דָּאָם וואַסער האָט שוין דערנרייכט בײַזן לעבען (בײַזן האַלז).
בְּדִידֵי הַנּוֹא עוֹבְדָא, (תלמודיש). מיט מיר (אליין) האָט די זאך פּאַסירט.
בְּדִלְיָא כּוֹלֵי עֲלָמָא לֹא פְּלִיגִי, (תלמודיש). ווען עס איז נישט קיינע קיינער נישט.
בוֹר בְּרָה וַחֲפָרָהוּ, (ביבליש). די גרוב וואָס ער אליין האָט געגראָבען און אויסגעהאַקט (אין איהר וועט ער אליין אַרײַנפאַרען).
בְּחֵיל וּבְרַעְדָּה, (ביבליש). מיט מרײַסלען און מיט ציטערניס, מיט גרויסער פאַרעהרונג.
בְּטַל וּמְבוֹטֵל בְּחַרְסֵי הַנֶּשֶׁבֶר, (תלמודיש). אויסקאַסירט און ווערטהלאָז ווי אַ צובראַכען שערבעל.
בַּלַּע הַמֶּתֶן לְנֶצַח, (ביבליש). עס זאָל פאַרניכטעט ווערען דער מײַט אויף אויבונג (ווערטער וועלכע מע וואָנט ווען מע רעדט פון מײַט).
בְּמָה דְּבָרִים אָמֹרִים, (תלמודיש). ווען זײַנען די רײד געוואָנט געוואָרען, ווען איז דאָס אַלץ גערעדט.
בְּמָה בְּחָה גְדוֹל, (ביבליש). מיט וואָס איז דיין קראַפט גרויס?
בֶּן נֹחַ נִתְרַגַּע עַל פְּחֹת מִשְׁנֵה פְּרוּטָה, (תלמודיש). אַ זײַהן (אַן אָפּשטאַם) פון נח וועט זיך לאָזען מײַטען איבער אַ פְּרוּטָה. זעה בְּרִי-נֹחַ.
בֶּן שְׂמוּנָה עֲשָׂרָה לַחֹפֶה, (תלמודיש). אַ זײַהן פון אַכצען (יאָהרען דאַרף געפיהרט ווערען) צו דער חופּה, ד. ה. צו אַכצען יאָהר מוז מען זײַן ראַטהען.
בְּגִפּוֹל אוֹיְבָה אֶל תִּשְׁמַח, (ביבליש). ווען דיין פּײַנד פאַלט זאָלסטו זיך נישט פּרעהען.
בְּעֶקְבָּתָא דְּמִשְׁחָא חוּצְפָא נִקְגָא, (תלמודיש). אין די מײַט (פאַרן קומען) פון משיח וועט זיך די פּרעהייט פאַרמעהרען.
בְּקֵי בְּבַל סַרְדֵי הַתְּוֹרָה, (תלמודיש). באַהאווענט אין אַלע קאַמערען (אַב-טהײלונגען) פון דער תּוֹרָה.
כָּרַב דְּבָרִים לֹא יִחְדַּל פִּשְׁעוּ, (ביבליש). פון פּיעל רעד קען די זינד נישט אויסגעמײַדט ווערען.

כָּרַב עִם הַדְּרַת מַלְאָךְ, (ביבליש). דורך פיעל פאלק ווערט דער קעניג
געעהרט.

כָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ, (ביבליש). געבענשט זאלסטו זיין אין דיין קומען.

כָּרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתְךָ, (ביבליש). געבענשט זאלסטו זיין אין דיין אוועקגעהן.

כָּרוּךְ יְהוָה יוֹם יוֹם, (ביבליש). געבענשט זאל זיין גאט פאר יעדען טאָג.

כָּרוּךְ מְשֵׁנֵה הַקְּרִיּוֹת, (ליטורניש). געלויבט זאל זיין דער וואָס מאַכט די
באַשעפעניסען פּערשיעדען (ווערטער וועלכע מע זאָגט ווען מע זעהט
א ניט=געוועהנליכע בעשעפעניס).

כָּרוּךְ מְחַיֵּי הַמֵּתִים, (ליטורניש). געלויבט איז דער וואָס באַפֿרײַט די גע-
פּאַנגענע (ווערטער וועלכע מע זאָגט ווען אימיצער ווערט באַפֿרײַט
פון געפּענקעניס).

כָּרוּי וְשָׂמָא כָּרוּי עֲדִירָה, (תלמודיש). געוויס און אַ מאַמער — איז געוויס
בידכער.

כְּשֶׁבִיל שְׂאֵנֵי זָכָר הַפְּסֻדִי, (תלמודיש). צוליעב דעם וואָס איך בין אַ
מאַנספּערשוי, דאַרף איך פּעלירען (האַבען וועניגער רעכט)?

כְּשֶׁכָּבַדְתָּ וּבְקוֹמָךָ, (ביבליש). ביי דיין לעגען זיך און ביי דיין אויפשמעהן.

כְּשֶׁעָשָׂה שְׂאֵינָהּ לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה, (תלמודיש). אין אַ צייט וואָס איז
ניט טאָג און ניט נאַכט.

כְּתָר עֲנִיָּא אֲזָלָא עֲנִיּוֹתָא, (תלמודיש). נאָך דעם אָרעמאַן געהט די אָרעם-
קייט.

ג.

גְּבוּהַ מַעַל גְּבוּהַ, (תלמודיש). איבער דעם הויבען נאָך אַ העכערער.

גְּדוֹל הַמַּעֲשֵׂה יוֹתֵר מִן הָעוֹשֶׂה, (תלמודיש). גרעסער איז דער וואָס מאַכט
אַנדערע צו טהאָן (גוטעס) ווי דער וואָס טהוט אַליין.

גְּדִיּוֹם בְּעֵשׂוֹ הַיְשִׁים, (תלמודיש). די ציקעלעך וויגען געוואָרען בעק.

גַּם אֲנִי בְּחִלּוּמִי, (ביבליש: אַף אֲנִי בְּחִלּוּמִי). איך קום אויך מיט מין
טרויס.

גַּם בְּמַעַלְלָיו יִתְנַבֵּר גֵּעַר, (ביבליש). אַ קינד קען שוין דערקענט ווערען
נאָך וויגע טהאַטען.

ד.

דָּבָר הַמִּתְקַבֵּל עַל הַלֵּב, (תלמודיש). א זאך וואָס לענט ויך אויפ'ן הער=
 צען (זיינען).
 דְּבָרָה הַתּוֹרָה בְּלִשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, (תלמודיש). די תורה האָט אָפּט גערעדט
 אין דעם סטיל פון מענשען.
 דְּבָרֵי חֻקִּים בְּנִחַת נִשְׁמָעִים, (תלמודיש). די ווערטער פון די קלוגע
 קלינגען געלאַטען.
 דְּבָרִים בְּגוֹ, (תלמודיש). עס זיינען דערינען דאָ (געוויסע) זאכען, עס
 זיינען פאַראַן אורזאָכען. "עס זיינען דאָ דברים בגו".
 דְּבָרִים הַיּוֹצֵאִים מִן הַלֵּב בְּנִקְסִים אֶל הַלֵּב, (תלמודיש). ווערטער וועלכע
 געהען פון הערצען אַרויס געהען אין הערצען אַרײַן.
 דְּבָרִים הַעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, (תלמודיש). "זאָכען וועלכע שטעהען
 אויף דעם שפיץ פון דער וועלט", וויכטיגע זאכען.
 דִּי לְחִימָא בְּרַמְיָא, (תלמודיש). דעם קלוגען איז גענוג מיט א וואונק.
 דִּינָה לְצָרָה בְּשַׁעֲתָהּ, (תלמודיש). עס איז גענוג [דאָס] אונגליק אין דער
 צײַט ווען עס קומט (און מע דאַרף זיך פאַראוים וועָנען דעם ניט בע=
 טריבען).
 דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא, (תלמודיש). דאָס געזעץ פון דער רעגירונג איז א
 געזעץ (וועלכען מע דאַרף פאַלגען).
 דִּינָה נְאֻהָ אִשָּׁה נְאֻהָ וְכָלִים נְאֻים מְרַחֲבִים דַּעְתוֹ שֶׁל אָדָם, (תלמודיש).
 אַ שַׁעֲנַע וואָהנונג, אַ שַׁעֲנַע פרוי און שַׁעֲנַע מעבעל, מאַכען ברייט
 (אויפגערוימט) דאָס געמיטה פון אַ מענשען.
 דַּע מַאֲזֵן בְּאֵת, (תלמודיש). ווייס פון וואָנען דו ביסט געקומען.
 דַּע מַה שְׂתָּשִׁיב לְאַפְיֻקוֹדוֹס, (תלמודיש). ווייס וואָס דו זאָלסט ענטפערען
 דעם נישט־גלויבענדען.
 דַּעֲלָךְ סִנֵּי לְחֻבְרָךְ לֹא תַעֲבִיד, (תלמודיש). וואָס דו האָסט (אַלײן) פיינד
 זאָלסטו ניט טהאָן צו דיין מיט־מענשען.
 דְּרָךְ אֶרֶץ קְדֻמָּה לְתוֹרָה, (תלמודיש). וועלטליכע פפליכטע זיינען בילכער
 ווי לערנען תורה.

ה.

הא בהא תליא, (תלמודיש). דאָס היינגט אָפּ אָן יענעם, איינס היינגט אָפּ פון אנדערען.

האובל בשוק דומה לבלב, (תלמודיש). דער וואָס עסט אין גאס איז גלייך צו אַ הונד.

האומר דבר בשם אומרו מביא גאילה לעולם, (תלמודיש). דער וואָס דערצעהלט איבער אַ זאך אין דעם גאָמען פון דעם וואָס האָט עס צוערשט דערצעהלט בריינגט די גאולה אויף דער וועלט.

האיש אחד יחמא ועל כל העדה תקצוף, (ביבליש). צו צוליעב איין מענטש שעה וואָס זינדגט וועסטו צארענען אויף דער גאנצער געמיינדע?

הב הב, (ביבליש). גיעב, גיעב! (אין אויסדרוק פון געלד גיעריגקייט).

הבא לתרגוה השכם ותרגו, (תלמודיש). דעם וואָס קומט דרך טיימען האָט זיך פאָראויס און טייט איהם.

הכה נתחכמה לו, (ביבליש). קומט לאַמיר זיך קליגען איבער איהם (דעם אידישען פאָלק. ווערטער וועלכע דער קעניג פון עגיפטען האָט געזאָגט צו זיינע ראטהגעבער).

הבל הבלים הבל הבל, (ביבליש). נאָרישקייט פון נאָרישקייטען, אלץ איז נאָרישקייט.

הבל מפיך הבל, (תלמודיש). היץ טרייבט אַרויס היץ.

הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, (תלמודיש). דער וואָס איז גרעסער פון זיינע מיטגענשען, איז זיין ליידענשאַפט גאָך גרעסער פון איהם.

הגגב מן הגגב פטור, דער וואָס גנב'עט פון אַ גגב ווערט פריי געשפּראַך כען.

הנם שאול בנביאים, (ביבליש). איז קעניג שאול אויך צווישען די פּראָפּעטען?

הדומ קופץ בראש, (תלמודיש). דער פּראָסטאָק שפּרינגט (אימער) אַרויס דער ערשטער.

הוי דן את כל האדם לכה זכות, (תלמודיש). זאָלסט אורטהיילען יעדען מענשען צום גוטען.

הוי ראש לשועלים ואל תהי זגב לאַריות, (תלמודיש). ווי (בעסער) דער קאָפּ פון די פּיסק און זאָלסט ניט זיין דער ווידערעל פון די לייבען.

הַיְהִירוּ בְּבָנֵי עֲנִיִּים שְׂמֵחִים תֵּצֵא תוֹרָה, (תלמודיש). גיט אכטונג אויף די קינדער פון די אָרעמע דען פון זיי קומט אַרויט די געלעהרוואַמקייט.

הַיּוֹרְעִים בְּדַמְעָה בְּרָנָה יִקְצֹרוּ, (ביבליש). די וואָס ועָנן מיט טהרערען וועלען שניידען מיט געזאַנג.

הַחֲכָמִים עֲיָנוּ בְּרֹאשׁוֹ, (ביבליש). דער קלוגער האָט וויינע אויגען אין זיין קאַפּ.

תִּיהְפֹּהַ כּוֹשֵׁי עוֹרוֹ, (ביבליש). קען דען דער (שוואַרצער) אַביסיניער ענדע= רען (די פארב פון) זיין הויט?

הַיּוֹם כּאֵן וּמָחָר בְּקָרָר, (תלמודיש). היינט דאָ און מאָרגען אין גרוב.

הַיּוֹם קָצַר וְהַמָּלְאָכָה מְרוֹבָה, (תלמודיש). דער טאָג איז קורץ און די אַר= בייט איז גרויס.

הַכֹּל כְּמִנְהַג מְדִינָה, (תלמודיש). אַלץ לויט דעם איינפיהר (מאָדע) פון דעם לאַנד.

הַכֹּל לְפִי מַבִּישׁ וְהַמְתַּבְּשׁ, (תלמודיש). אַלץ ווענדט זיך אָן ווער דער באַליידיגער איז און ווער דער באַליידיגטער.

הַכֹּל תְּלוּי בְּמַנְל, (נאָכתלמודיש). אַלץ הענגט אָפּ אָן שיקואַל.

הַחֶקֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל, (ביבליש). געלט (פאר) ענטפערט אַלצדינג.

הַכָּר נָא הַכַּתְנַת בְּנֵהּ אִם לֹא, (ביבליש), דערקען אויב דאָס איז דאָס העמדעל פון דיין זוהן אָדער גיט (די ווערטער וואָס די זיין פון יעקב'ן האָבען געזאָגט צו איהם ווען זיי האָבען איהם געבראַכט יוסף'ס העם= דעל איינגעשמורט אין בלוט).

הֲלָנוּ אִתָּהּ אִם לְצָרֵינוּ, (ביבליש). געהערסטו צו אונז אָדער צו אונזערע פיינד?

הַמּוֹצִיאַ מִחֶבְרוֹ עֲלֵיו הַרְאִיָּה, (תלמודיש). דער וועלכער וויל אַרויסקריגען (געוויינען געריכטליך) פון אַ צווייטען מוז פּרענגען דעם באַווייז.

הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֶבְרִים אֵין לוֹ חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, (תלמודיש). דער וואָס פאַרשעמט אַ צווייטען אין דער עפּענטליכקייט וועט גיט האָבען יענע וועלט.

הַמֵּן הַגֵּרָן אִי מִן הַנֶּקֶב, (ביבליש). צי פון דעם שווער אָדער פון דעם ווייב=קעלטער?, ד. ה. פון וואַנען זאָל איך עס געהמען?

הַמֵּן הַסֵּלַע הַזֶּה נּוֹצִיאַ מַיִם, (ביבליש). צי פון דעם שטיין קענען מיר אַרויסקריגען וואַסער?

המקום ימלא חסרונך, (תלמודיש). גאָט וואָל אויספיהלען דיין שאַדע (ווערטער וועלכע מע וואָגט צו דעם וואָס ויצט אין טרויער נאָך אַ טויטען).

המתחיל במצוה אומרים לו נמור, (תלמודיש). דער וואָס האָט אָנגעהויבן בען די גוטע טהאָט — צו איהם וואָגט מען: ענדיג (וי).

המתפלל על חברו הוא נענה תחלה, (תלמודיש). דער וואָס בעט פאר'ן צווייטען ווערט ווין אייגענעס געבעט געענטפערט צוערשט.

הנאדבים והנעמים בחייהם ובמותם לא נפרדו, (ביבליש). די וועלכע זיינען געווען ליעב און צערטליך אין וויער לעבען און האָבען זיך אויך אין זייער טויט נישט צושיידט.

הפנקס פתוח ותרד פותקת, (תלמודיש). דאָס בוך איז אָפּען און די האַנד שרייבט.

הצד השנה שפּהם, הט. (תלמודיש). "די זייט וועלכע איז ביי זיי ביידען גלייך", דער פונקט פון עהנליכקייט.

הקול קול יעקב ותהרים ידי עשו, (ביבליש). די שמים איז די שמים פון יעקב אָבער די הענד זיינען די הענד פון עשו.

השם יצליח ברבך וברבך (ערבבם), גאָט וואָל באַגליקען דיין (אייער) וועג.

ו.

והתבת לרעה פמוה, (ביבליש). און דו וואָלסט ליעב האָבען דיין מיט מענשען ווי זיך אליין.

ובערת הרע מקרבה, (ביבליש). און דו וואָלסט אויסראמען דאָס שלעכטע פון צווישען דיר.

וְנָר זָאב עִם פֶּבֶשׁ, (ביבליש). און אַ וואָלף וועט וואוהנען (צוזאמען) מיט אַ שעפּס.

והנית בו יומם וליילה, (ביבליש). און דו וואָלסט טראַכטען פון איהם (גאָט'ס וואָרט) בייטאָג און ביינאַכט.

והחזיקו שבע נשים באיש אַחד, (ביבליש). און עס וועלען זיך אַנהאַפּען זיבען פרויען אָן איין מאַן.

והמבין לבין, און דער קלוגער וועט פאַרשטעהן.

והעיר שושן נבוכה, (ביבליש). און די שטאָרט שושן איז געוואָרען צו אַ טומעלט.

והעיר שושן צְהִלָּה וְשִׂמְחָה, (ביבליש). און די שטאָרט שושן איז גע-
וואָרען לוסטיג און פּרעהליך .
ויהי בְּחֵצֵי הַלְיָלָה, (ביבליש). און עס איז געשעהן אין מיטען נאכט .
ויהי בְּמִזְבֵּחַ לֵב הַמֶּלֶךְ בְּיָוִן, (ביבליש). און ווען דאָס הערץ פון דעם קעניג
איז געוועזען פּרעהליך פון וויין .
וַיִּזְנוּ וַיִּשְׂמַח לִכְבֹּב אֲנֹשׁ, (ביבליש). און וויין מאכט פּרעהליך דאָס הערץ פון
דעם מענשען .
וַיִּשָּׂן מִפְּנֵי חֲדָשׁ הַיּוֹצֵיאוֹ, (ביבליש). און דאָס אלטע זאָלט איהר אָפּשאַמען
ווען עס קומט דאָס נייע .
וַיֵּשׁ לַיָּשֵׁב, אֲבֵעַר מֵע קֵעַן עִם פֶּאַרענטפּערן .

ז.

זאת נְחֻמְתִּי בְּעֵינַי, (ביבליש). דאָס איז מיין טרױסט אין מיין גױטה .
זֶה בְּכַח וְזֶה בְּכַח, (ביבליש). דער אַווי און דער אַווי . דער אַהין און דער
אַהער .
זֶה נְהַנֶּה וְזֶה לֹא חָסֵר, (תלמודיש). אי דער האָט גוצען אי דער אַנדערער
פּאַרלירט גאַרנישט .
זָכְרֵנוּ אֶת הַדָּבָר, (ביבליש). מיר געדענקען די פּיִשׁ (וועלכע מיר פּלעגען
עסען אין עניפּטען . ווערטער וואָס די אידען האָבען געוואָגט צו משה'ן
אין דער מדבר) .
זָכֵן זֶה שְׂהֵנָה חֲקָמָה, (תלמודיש). אַ'ן אלטער הייכט דער וואָס איז אלט
אין קלוגהייט .
זָכֵן שְׂיִכַח תְּלִמּוּדוֹ, (תלמודיש). אַ'ן אלטער מאַן וועלכער האָט פּאַרנעסען
וואָס ער האָט (אַמאָל) געלערנט .
זָכְנִי עִם הָאָרֶץ כָּל מַה שְּׂמֻקִּינִים טַפְּשׁוֹת נִיתּוּסַפֶּת עֲלֵיהֶם, (תלמודיש) .
אלטע פּראָטאַקעס וואָס זיי ווערען עלטער אלץ מעהר וואַקסט זייער
גאַרישקייט .
זָכְנִי תְּלִמּוּדֵי חֲכָמִים כָּל מַה שְּׂמֻקִּינִים בְּעִתָּם נִיתּוּסַפֶּת עֲלֵיהֶם, (תלמו-
דיש). אלטע געלעהרטע וואָס זיי ווערען עלטער אלץ מעהר וואַקסט
זייער פּאַרשטאַנד .

ח.

חבל על ראבדיון ולא משתבחיו, (תלמודיש). אַ שאָד אויף די וועלכע

ווערען פארלאָרען און קענען מעהר ניט געפונען ווערען.
חֶבְרַךְ חֶבְרָא אֵית לִיה, (תלמודיש). דיין באקאנטער האָט (ווידער) א באַ-
 קאַנטען:

חֲדָשׁ יְמִינוּ כְּקֶדֶם, (ביבליש). באַניי אונזערע טעג ווי אין אַמאָליגע צייטען.
חֻגְפָּה לְרִשָּׁע נֹפֶל כְּנֹדוֹ, (תלמודיש: **הַמְחַנִּיף לְרִשָּׁע סוּף נֹפֶל כְּנֹדוֹ**). דער
 וואָס שמייעבלט זיך צו דעם פאַרברעכער וועט אַרײַנפאַלען בײַ איהם
 אין די הענד.

חֹזֵק חֹזֵק וְגַתְחֹזֵק, שטאַרק זיך, שטאַרק זיך און לאָמיר זיך שטאַרקען (ווער=
 טער וועלכע מע רופט אויס ווען מע ענדיגט די תורה אָדער וואָס מע
 שטעלט צום ענד פון אַ הייליגען בוך).

חֻקִּים הִזְהִירוּ בְּדַבְרֵיכֶם, (תלמודיש). היט זיך, געלעהרשע, מיט אַייערע רייד.
חֻכְמַת אֲדָם תֵּאִיר פִּנּוּ, (ביבליש). די קלוגהייט פון אַ מענשען פאַרשיינט
 זיין געזיכט.

חֲמוּד נֹשֵׂא סִפְרִים, (נאָכתלמודיש). אַן עוועל באַלאָרען מיט ביכער.
חֲצִי שְׁלִי וְחֲצִי שְׁלֶךְ, (תלמודיש). האַלב מיינס און האַלב דיינס.
חֲתָן דּוֹמָה לְמֶלֶךְ, (תלמודיש). אַ חתן איז גלייך צו אַ קעניג.

ט.

טוֹב שְׂכָרוֹפְּאִים לְגִיהֲנוֹם, (תלמודיש). דער בעסטער פון דאָקטוירים (וועט
 געהן) אין גיהנום.

טוֹב תּוֹרָה עִם חֶרֶף אֶרְצֵן, (תלמודיש). געלעהרוואַמקייט איז גוט צוואַמען
 מיט וועלטליבקייט (מענשליבקייט).

טוֹבָה חֶמְאָ וְנִיגוּד מְנִיגֵד, (תלמודיש). טוביה זינדיגט און זיגוד'ן שלאָגט מען.
טוֹבִים הַשְּׂגִימִים מִן הָאֲחֵד, (ביבליש). צוויי זיינען בעסער פון איינעם.

טוֹרָא בְּטוֹרָא לֹא פִּגְעַ אִינְשׁ בְּאִינְשׁ פִּגְעַ, (נאָכתלמודיש). אַ באַרג מיט אַ
 באַרג באַגעגענט זיך ניט אָבער אַ מענש מיט אַ מענשען באַגעגענט זיך יא.
טְעוֹת לְעוֹלָם חִזּוֹר, אַן אירטהום (אין אַ הויף) קען אימער פאַרריכט ווער=
 רען, עס איז קיינמאַל ניט צו שפעט גוט צו מאַכען אַן אירטהום (אין
 קויפּען אָדער פאַרקויפּען).

י.

יָאָה עֲנִיּוּתָא לְיִשְׂרָאֵל, (תלמודיש). אָרעמקייט פאַסט זיך (איז אַ צירונג)
 פאַר אידען.

יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, (ביבליש). ווען דו וועסט עסען די פראצע פון דיינע הענד וואוהל און גוט אין דיר.

גענעתי ולא מצאתי אל תאמין, (תלמודיש). איך האב זיך געמיינט און ניט געפונען — (אזא זאך) זאלסטו ניט גלויבען.

ידו ככל ידו כל בו, (ביבליש). זיין האנד איז אויף איטליכען און איטליכען בעזעס האנד איז אויף איהם, ער שלאגט זיך מיט יעדען ארומ.

יהנה נחם ויהנה לבח, (ביבליש). גאט האט געגעבען און גאט האט (צוריק) גענומען.

יהי אור, (ביבליש). עס זאל ווערען ליכט.

יהללהך וך ולא פיה, (ביבליש). ריהמען זאל דורך א פראעמדער און ניט דיין (אייגען) מויל.

יודע צדיק נפש ביהמתו, (ביבליש). דער גאטסמאכטיגער פארשטעהט דאס באדערפעניש פון זיין פיה.

יוסף דעת יוסף מכאוב, (ביבליש). דער וואס פארמעהרט קענטמעניש פארמעהרט וועהטאג.

יחי הקהל, (ביבליש). עס לעבע דער קעניג.

יחידנו רבנו, (ביבליש). זאל אונז אונזער רבי לערנען.

יחללו הקמה ואתה תברך, (ביבליש). זאלען זיי פלובען און דו (גאט) זאלסט בענשען.

יש ככלל מאתם מנה, (תלמודיש). אין צוויי הונדערט געפינט זיך הונדערט דערט (געוויס).

יש קונה עולמו בשעה אחת, (תלמודיש). עס איז דא אועלבער וואס קויפט זיך יענע וועלט אין איין שטונדע.

ישועת יהוה ביהרף עין, (ליטורגיש). די הילף פון גאט קומט אין איין אויגענבליק.

כ.

כאלו כפאו שר, (תלמודיש). אזוי ווי א טייוועל וואלט איהם געצוואונגען, קענען זיין ווילען.

כבר את אביה ואת אמה, (ביבליש). זאלסט עהרען דיין פאטער און דיין מוטער.

כברוהו וחדשהו, (תלמודיש). זאלסט איהם (דעם גאסט) אפגעבען עהרע און פארדעכטיגען (צו דערזעלבער צייט).

כחומט השערה, (ביבליש). ווי א האָר (=פּאַרעם).
 כי מציון תצא תורה, (ביבליש). דען פון ציון קומט ארויס די לעהרע.
 כל רבפין ייתי ויבול, (ליטורגיש). דער וואָס איז הונגעריג זאָל קומען און
 עסען.
 כל היוצא מפיו שֶׁקָר, אַלצדינג וואָס געהט ארויס פון זיין מויד איז ליגען.
 כל הכופים באלו עובד עבודה זָרָה, (תלמודיש). דער וואָס קומט אריין
 אין צאָרן איז אזוי ווי ער וואָלט געדיענט צו אַ געץ.
 כל המרבה הרי זה משופך, (ליטורגיש). וואָס מעהר אַלץ בעסער.
 כל הקודם זָרָה, (תלמודיש). דער וואָס קומט פריהער דער געווינט.
 כל הרודף אחר הכבוד הכבוד בורח ממנו, (נאָבתלמודיש). דער וואָס
 יאָגט זיך נאָך עהרע אַנטלויפט די עהרע פון איהם.
 כל התורה כולה על רגל אחת, (תלמודיש). די גאַנצע תורה אויף איין
 פוס.
 כל התחלות קשות, (תלמודיש). אַלע אָנהויבען קומען אָן שווער.
 כל ישראל ערבים זה בזה, (תלמודיש). אַלע אירען זיינגן פאַראַנטוואָרשאַ
 לייך איינער פאַר דעם צווייטען.
 כל יתר כְּנִטוּל דְּמִי, (תלמודיש). אַלץ וואָס איז צו פיעל איז אזוי ווי עס
 וואָלט פעהלען.
 כלוּ כָּל הַקִּיצִין, (תלמודיש). עס זייגען שוין אריבער אַלע טעג אויף וועלכע די
 אירישע אויסלייונג איז צוגעזאַגט געוואָרען, פון אַלע האַפנונגען איז
 נישט געוואָרען.
 כללוּ שֶׁל דָּבָר, (תלמודיש). די רעגעל פון דער זאַך איז, די הויפט זאַך
 איז.
 כלנו חֲכָמִים כָּלְנוּ נְבוֹנִים, (ליטורגיש). מיר זייגען אַלע קלוג מיר זייגען
 אַלע פערניגפטיג.
 כמותו ירבו כְּיִשְׂרָאֵל, (תלמודיש). אזוי ווי ער זאָלען זיין פיעל ביי אים
 דען.
 כסודת שלמה בשעתה, (תלמודיש). ווי די מאָהלצייט פון שלמה אין
 איהר צייט, נרויסארטיג.
 כסף וזָהָב מטהר ממזרים, (תלמודיש). וילבער (און נאָלד) רייניגט זאָ
 גאר (די אַפשאַמונג פון) מסורים.
 כצאן לטבח יוקל, (ביבליש). ווי שאָף ווערט געמיהרט צו דער שלאַכטונג.

כקוף בכני אדם, (תלמודיש). ווי א'ן אבעוואנע קענען א מענשען.
 כקליפת השום, (תלמודיש). ווי די שאַלעכץ פון א קנאָבעל.
 כרחם אב על בנים, (ביבליש). ווי א פאָטער דערבארעמט זיך איבער (זייג
 נע) קינדער.
 כשנגה היוצא מלפני השליט, (ביבליש). ווי א פארזעהן וואָס האַפט זיך
 ארויס פון דעם הערשער.

ל

לא רבים ולא יצר, (תלמודיש). ניש קיין בערען און ניש קיין וואַלד.
 לא הא ולא הא, (תלמודיש). ניש דאָס און ניש יענעס.
 לא הבישן למד, (תלמודיש). דער וואָס שעמט זיך וועט (קיינמאָל) ניש
 לערנען.
 לא היו דברים מעולם, (תלמודיש). די זאכען האָבען קיינמאָל ניש פאָ-
 סירט, די גאנצע געשיכטע איז אַ ליגען.
 לא המדרש הוא העקר אלא המעשה, (תלמודיש). ניש דאָס לערנען איז
 די הויפט זאך נאָר דאָס טהאָן.
 לא הן ולא שבָרן, (תלמודיש). ניש (איך וויל) זיי און ניש זייער לזיהן.
 לא יאמן כי יספר, (ביבליש): לא תאמינו כי יספר. מע קען עס ניש
 גלויבען ווען עס ווערט דערזעהלט, עס איז אונגלויבליך.
 לא יזכר ולא יפקד, עס זאָל ניש דערמאָנט און ניש געדאַכט ווערען.
 לא יעלה ולא יבוא, ניש פאָרקומען און ניש פאָסירען זאָל עס, ניש טרע-
 פען זאָל עס.
 לא כל אדם זוכה, (תלמודיש). ניש יעדער מענש איז ווערטה אָדער דער-
 דערלעכט (עס).
 לא מדובשן ולא מעוקץ, (תלמודיש). ניש פון דיין האָניג און ניש פון
 דיין ביס.
 לא עליה המלאכה לגמור, (תלמודיש). דו ביסט ניש געזוואונגען די אַר-
 בייט צו ענדיגען.
 לא עלתה על דעתך, עס איז מיר (נאָר) אויפ'ן זינען ניש אַרויפגעקומען.
 לא עם הארץ חסיד, (תלמודיש). דער וואָס איז אונזויסענר קען ניש זיין
 פרום.

לא פסיק פומיה מנירְקא, (תלמודיש). זיין מויל האָט ניט אויסגעהערט לערנען.

לא ראַינז אינדי ראַיה, (תלמודיש). איך האָב נישט געזעהן — איז קיין באַזוייו ניט.

לא תאמר אָני העֶשְׂרְהִי אֶת אַבְרָהָם, (ביבליש). זאָלסט ניט זאָגען איך האָב רייך געמאַכט אברהם'ן.

לא תחסום שׁוֹר כְּדִישׁוֹ, (ביבליש). זאָלסט ניט פאַרבינדען דעם אָקס (דאָס מויל) ווען ער דרעשט (א:ם ער זאָל ניט עסען פון דער תבואה).

לֹב יוֹדֵעַ מֵרַת נִפְשׁוֹ, (ביבליש). דאָס הערץ ווייס זיינע אייגענע ליידען.

להרם, אב. לאַ הייז דָבָרִים מְעוֹלָם (וויז).

לָחֵם לַאֲבֹל וּבָגַד לַלְבוּשׁ, (ביבליש). ברויט צום עסען און אַ קלייד אָג צוטהאַן.

ליבא לפומא לא גלי, (תלמודיש). דאָס הערץ אַנטפלעקט עס (צומאָל) ניט צום מויל, עס איז אַ גרויסע געהיימניס.

לית דין וְלית דין, (תלמודיש). עס איז נישטאָ קיין געריכט און קיין ריכטער.

לכל זמן, (ביבליש). אויף אַלץ איז דאָ אַ צייט.

למה יאמרו הגוים, (ביבליש). וואָרום זאָלען זאָגען די פעלקער (די ניט= אידען)?

למען רעת, (ביבליש). דאַמיט מע זאָל וויסען.

למען ישמעו וידעו וייראו, כדי זיי זאָלען הערען און וויסען און זיך שרעקען.

לפני מלכים ותיצב, (ביבליש). ער קען זיך שטעלען פאַר קעניגען.

לפני עור לא תתן מכשול, (ביבליש). אַ בלינדען זאָלסטו ניט לענען קיין שטרויבלונג (אין וועג).

לשון נופל על לשון, (תלמודיש). אַ ייִן אויסדרוק קלינגענדיג צום צווייטן טען, וואָרט=שפיער.

לשון סגי נהור, (תלמודיש). אַ געוויסע אַרט פון באַצייכענען אַ מענשען אָדער אַ געגענשטאַנד גראַדע פאַרקעהרט ווי זיי ווינען אין דער ווירק= ריכטיקייט, אזוי ווי מע רופט אַ בלינדען "סגיןהור" (פיעל=זעהענדיג).

לתפלה לדרון ולמלקמה, (תלמודיש). (זיין באַרייט) מיט געבעט, מיט געשאַנקען און מיט קריעג, (זיין באַרייט) מיט אַלע מיטלען.

מ.

מאי דקאמרי רבנן, (תלמודיש). וואָס די געלעהרשע זאָגען. "ער ווייסט
ניט מאי דקאמרי רבנן".

מאן זבא עזרי, (ביבליש). פון וואָגען וועט קומען מיין הילף?

מאן דיהיב חיי יהיב מזוני, (תלמודיש). דער וואָס ניט לעבען ניט (אויך)
שפיון.

מגלגלין זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב, (תלמודיש). גוטס שיקט
מען (פון הימעל) דורך דעם גוטען און שלעכטס דורך דעם שלעכטען.

מה אנו ומה חינונו, (ליטורגיש). וואָס וויגען מיר און וואָס איז אונזער
לעבען?

מה לעלה סני לחברה לא תעביד, (תלמודיש). וואָס דו האָסט אליין
פיינד זאָלסטו ניט מהאָן צו דיין חבר.

מה טובו של עובר זה, (תלמודיש). וואָס פאר אַ קינד (אין מוטערלייב)
איז עס?, וואָס פאר אַ פּערזאָן איז עס?

מה יום מיומים, (ביבליש). וואָס איז היינטיגער טאָג אנדערס פון אלע
טעג?

מה לכהן בבית הקברות, (תלמודיש). וואָס טהוט דער כהן אויפ'ן טויטען=
פעלד? (לויט דעם אידישען דין מאָר אַ כהן ניט אַרויפטרעטען אויף אַ
טויטען=פעלד), וואָס טהוט ער דאָ?

מה לנו ולצרה הזאת, (תלמודיש). צו וואָס נאָך דארפֿען מיר דאָס דאָזיגע
אָנשיקעניס?

מה לתבן את חבר, (ביבליש). וואָס טהוט דער שטרוי אין דער תבואה?

מה משקרתי, (ביבליש). וואָס וועט ויין מיין באלויהונג?

מה נאמר ומה נדבר, (ביבליש). וואָס זאָלען מיר זאָגען און וואָס זאָלען
מיר רעדען?

מה ענין שמותיה אצל הר סיני, (תלמודיש). וואָס טהוט דאָס געוועזן פון
שמיטה נעבען דעם (אָרט וואו עס רעדט זיך פון דעם) באַרג סיני?,
וואָס האָט איינס מיט דעם אנדערען צו מהאָן?

מה פשעי ומה חמאתי, (ביבליש). וואָס איז מיין פארברעכען און וואָס
איז מיין זינד?

מה פִּרְצֶתָ עֲלֶיךָ פֶּרִץ, (ביבליש). וואָרום האָסט זיך אווי האַסטיג אַרויסגע-
ריסען? וואָס האָסטו זיך אווי געאַיילט?

מה שׁוֹנֵעֶשָׁה הַזְּמַן לֹא יַעֲשֶׂה הַשֶּׁבֶל, (נאַכתלמודיש). וואָס די צייט קען
אויפטהאַן קען דער פאַרשטאַנד ניט אויפטהאַן.

מום שֶׁבֶּה אֶל תֹּאמֵר לְחֶבְרָה, (תלמודיש). דעם פעהלער וואָס דו האָסט
(אַליון) זאָלסטו ניט פאַרוואַרפען א צווייטען.

מועט מְחֻזָּק אֶת הַמְּרוֹבָה, (תלמודיש). א ביסעל וואָס ענטהאַלט פיעל.

מוצֵא שְׂפָתַיךָ תִּשְׁמֹר, (ביבליש). וואָס עס געהט אַרויס פון דייגע ליפען
זאָלסטו אַפּהיטען (צו ערפילען).

מוֹרָה הַלְּבָבָה בְּפִנֵּי רַבּוֹ, (תלמודיש). דער וואָס פסק'עט א דין אין דער
געגענווארט פון ויין רבי'ן.

מוֹזֵן סְעוּדָה אַחַת, (תלמודיש). שפיון פאַר איין מאָהלצייט. "ער האָט ניט
קיין סוון סְעוּדָה אַחַת".

מִחִיל אֶל הוֹל, (ביבליש). פון ערפאָלג צו ערפאָלג.

מי בָּאֵשׁ, (ליטורגיש). ווער (עס זאָל געשטראַפּט ווערען) מיט וואַסער
(ווערטער גענומען פון ונתנהיחוקה=געבעט).

מי בְּמִים וּמִי בָּאֵשׁ, (ליטורגיש). ווער (עס זאָל געשטראַפּט ווערען) מיט
וואַסער און ווער (עס זאָל געשטראַפּט ווערען) מיט פייער (ווערטער
גענומען פון דעם ונתנהיחוקה=געבעט).

מי וְמִי הַהוֹלְכִים, (ביבליש). ווער ווייגען די וואָס ווילען געהן?

מי יֹאמֵר לֹא מַה תַּעֲשֶׂה, (ביבליש). ווער קען זאָגען צו איהם — וואָס
טהוסטו?

מי לָנוּ גְדוֹל, (תלמודיש). ווער (ביי אונז) איז נאָך גרעסער? וואָס דאַרף
מען א גרעסערען?

מי שׁוֹשׁ לֹא מְנַה רוּצְיָה מְאֻתָּים, (תלמודיש). דער וואָס האָט הונדערט ניל-
דען וויל (האַבען) צוויי הונדערט.

מוֹלְתָא דְעֵבְרָא לִיגְלוּ, (תלמודיש). א זאך וועלכע מו (פריהער אָדער
שפעטער) אויפגעדעקט ווערען.

מִים גְּנוּבִים וּמִתְקוֹ, (ביבליש). גע'גנב'טע וואַסער איז זיס.

מִכְשֶׁפָּה לֹא תִחַת, (ביבליש). א צויבערין זאָלסטו ניט לאָוען לעבען.

מלבין פני חברו ברבים, (תלמודיש). דער וואָס פארשעמט ווין חבר פאר אלעמען אין די אויגען.

מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע, (תלמודיש). די רעגירונג אויף דער ערד איז אזוי ווי די רעגירונג אויפ'ן הימעל.

מן הקצה אל הקצה, פון איין ברעג צום צווייטען, פון איין עקסטרעם צום אנדערען.

מסוף העולם ועד סופו, (תלמודיש). פון איין עק וועלט ביז צו דעם צווייטען.

מסחם לפי תומו, (תלמודיש). איינער וועלכער דערצעהלט (א זאך) אין גאטווער איינפאכקייט, אָהן געוויסע אַבזיכטען.

מסוע לדבר עברה, (תלמודיש). איינער וועלכער העלפט (אימיצען) באַ געהן א זינד אָדער פאַרברעכען.

מענות לא יוכל לתקן, (ביבליש). א פעהלער וועלכען מען קען נישט פאַרריכטען.

מעז יצא מתוך, (ביבליש). פון דעם שטארקען איז אַרויס א זיסעס.

מענגני דיומא, (תלמודיש). פון זאכען וואָס האָבען צו טהאָן מיט דעם טאָג (אָדער וואָס פאַסען ויך ביי דער געלעגענהייט). "ער רעדט מעניני דיומא".

מעשה שהיה כה הנה, די געשיכטע וועלכע האָט פאַסירט האָט אזוי פאַסירט.

מפי עוללים ויונקים, (ביבליש). פון דעם טויל פון קליינע קינדער און וויגלינגע.

מפני דרכי שלום, (תלמודיש). פון פריעדען וועגען.

מפני עיבה תקום, (ביבליש). פאַר א גרייז זאָלסטו ויך אויפשטעלען.

מצא אשה מצא טוב, (ביבליש). דער וואָס האָט געפונען א פרוי דער האָט געפונען א גליק.

מצא מין את מינו, (תלמודיש). איינער פון א געוויסען זאָרט געפינט דעם צווייטען פון דעם זעלבען זאָרט, יעדער געהט צו ווין גלייכען.

מציה הקצה בעברה, (תלמודיש). א גוטע טהאַט וועלכע קומט אָן דורך א שלעכטע טהאַט.

מקצה העולם ועד קצהו, פון איין עק וועלט ביז צווייטען.

מרא דעלמא כולא, (ליטורגיש). האָרר פון דער גאַנצער וועלט, גאָט.

מַרְבֵּה בְּשֵׁר מַרְבֵּה רִמָּה, (תלמודיש). דער וואָס פֿאַרמעהרט פֿלייש (אויף זיך) מעהרט ווערעם (אין גרוב).
 מַרְבֵּה דְּבָרִים מַרְבֵּה עֲשׂוֹת, (נאַכתלמודיש). דער וואָס מעהרט רייד מעהרט נאַרשיקייט.
 מַרְבֵּה נְבָכִים מַרְבֵּה רְאָגָה, (תלמודיש). דער וואָס מעהרט נישער מַעְהַרְט זאָרג.
 מַרְבִּיץ תּוֹרָה בְּרָבִים, (תלמודיש). איינער וועלכער פֿאַרשפּרייט דאָס לער־ען פֿון דער תּוֹרָה.
 מְשִׁיב רֶעָה תַּחַת מוֹכָה, (ביבליש). איינער וואָס באַצאָהלט מיט שלֶעכְטִים פֿאַר גוטס, אײַן אונדאַנקבאַרער מענש.
 מְשַׁנְכֵּם אָב מִמַּעֲמִין בְּשִׂמְחָה, (תלמודיש). ווען עס קומט דער מאַנאַט אָב פֿאַרמינדערט מען (האַלט מען זיך צוריק פֿון) פֿרעהליכקייט.
 מְשַׁנְכֵּם אֲדָר מַרְבִּים בְּשִׂמְחָה, (תלמודיש). ווען עס קומט דער מאַנאַט אדר פֿאַרמעהרט מען די פֿרעהליכקייט.
 מְתֵי אֶנְעֶשֶׂה לְבִיתִי, (ביבליש). ווען וועל איך עפֿעס טהאָן פֿאַר מײַן אײִ=גענע פֿאַמיליע?
 מְתֵי וְיָהָה הָאוֹת הַזֶּה, (ביבליש). ווען וועט שוין זיין דער דאָזיגער צײַ=כען? ווען וועט עס שוין פֿאַסירען?
 מְתִישׁ כֶּחַ, (תלמודיש). אָפּשוואַכענדיג די קראַפֿט, ערשעפֿפֿענד.

ג.

נָאָה דוֹרֵשׁ זְאִין נָאָה מְקוֹם, (תלמודיש). ער פֿרעדיגט שען אָכער ער טהוט ניש שען.
 נָבֵא וְלֹא יָרַע מִה נָבֵא, (תלמודיש). ער האָט געזעהן אַ נבואה אָבער ער ווייס אליין ניש וואָס ער האָט געזעהן.
 נִחְבָּא אֶל הַקָּלִים, (ביבליש). באַהאַלמען הינטער די געפֿעק, עניוּת־דיג.
 נִכְנֵם בֵּין יָצָא סוֹד, (תלמודיש). ווען דער וויין געהט אַרײַן געהט דאָס גע־היימניס אַרויס.
 נִעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, (ביבליש). "מיר וועלען טהאָן און מיר וועלען געהאַרבען", די ווערטער וועלכע די אידען האָבען געזאָגט צו משה'ן, ווען ער האָט זיי געגעבען די צעהן געבאָטען, ווי די ביבעל דערצעהלט.
 נֶפֶךְ מִשְׁלֹ, (תלמודיש). אַ ביסעדע פֿון זיין אייגענעם. "ער האָט צוגעלעזט אַ נֶפֶךְ מִשְׁלֹ".

נפשי קשורה בנפשו, (ביבליש). מוין זעעלע איז געקניפט צו זיין זעעלע.
נשים דעמן גלגל, (תלמודיש). דער קארטקטער פון פרויען איז זעהר
לייכטזיניג.

ד.

סדנא דארעא סד הוא, (תלמודיש). די גאנצע שטרעקע פון דער ערד איז
איין שטיק (געברויכט אין דעם זינג פון דעם ווערטעל: די גאנצע
וועלט איז איין שטאדט).
סיג לחקמה שתקח, (תלמודיש). שווייגען איז א'ן ארומצאהמונג ארום (א
הילף צו) קלוגהייט. "סיג לחכמה שתקח, אבער שתקח אליין
איז ניט קיין חכמה" (שפוט).
סתם מקצו עם הארץ, (תלמודיש). דער וואס האלט אין איין פרעגען
איז א'ן אנוויסענדער מענש.

ע.

עבר זמן כטל קרנזו, (תלמודיש). ווען די צייט איז אוועק דארף מען
דעם אפפער (וועלכען מע דארף בריינגען אין דער דאזיגע צייט) ניט
מעהר בריינגען, די פאסיגע געלעגענהייט איז פארבוי.
עברה גוררת עברה, (תלמודיש). א זינד שלעפט מיט (נאך) א זינד.
עד מתי עצל תשקב, (ביבליש). ביו ווי לאנג נאך פוילער וועסטו שלא-
פען?
עד שיבוא אליהו, (תלמודיש). ביו דער פראפעט אליהו וועט ערשייגען.
עולם כמנהגו נוהג, (תלמודיש). די וועלט פיהרט זיך אויף איהר שטוי-
גער.
עולם כמנהגו פטור מן המצוה, (תלמודיש). דער וואס איז פארטהאן מיט
איין נומער טהאט איז פריי פון (דער פפליכט צו) טהאן א'ן אנדערע.
עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפינחס, (תלמודיש). זיי פיהרען זיך
אויף ווי זמרי (א געוויסער זינדיגער מאן דערמאנט אין דער ביבעל)
און בעטען דעם לוייהן פון פינחס (וועלכער האט דעם דאזיגען זמרי
באשראפט פאר זיין גאטלאזיגקייט).
עזוב תעזוב, (ביבליש). זאלסט אויסהעלפען (דיין מיט מענשען).
עין תחת עין, (ביבליש). א'ן אויג פאר א'ן אויג.

- עין לא ראתה, (ביבליש). א'ן אויג האָט דאָס (אוינס) ניט אָנגעזעהן.
- עיר נאָם פֿישראָל, (ביבליש). א שטאָדט און א צענטער ביי אירען, א גרויסע וויכטיגע שטאָדט. "וויקנא און א'ן עיר וואס בישרא ל".
- על תראשונים אָנו מצטערים, (תלמודיש). אויף די ערשטע פאררדיסט אונו נאָך.
- על כל פשעים תככה אַהבה, (ביבליש). ליבע פארדעקט אויף אלע פארברעכען.
- על כל צרה שלא תבוא, (תלמודיש). אויף יעדעס אומגליק—ניט פאסירען זאָר עס.
- על מנת לקבל פָּרס, (תלמודיש). אום צו קריגען א באַלויהנונג.
- על פי שנים ימים יקום דָּבָר. (ביבליש). דורך צוויי ערות זאָל א זאָך באַשטעטיגט ווערען.
- על ראשו על כרעיו ועל קרבו, (ביבליש). מיט ויין קאָפּ מיט זיינע פיס און זיינע אינגעווייד, אלץ מיט אַנאַנדער, אין גאַנצען.
- על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, (תלמודיש). אויף דאָס ערשטע צו=ערשט און אויף דאָס לעצטע צולעצט, נאָך דער רייה, נאָך דער אָר=דענונג.
- עליונים למטה ותחתונים למעלה, (תלמודיש). די אויבערשטע אונטען און די אונטערשטע אויבען.
- עם הדומה לחמור, (תלמודיש). א פאָלק וואָס איז געגליכען צו אַן עוועל, א'ן אונזוויסענדעס אָדער פאָרגרעבטעס פאָלק.
- עם עקש התפתל, (ביבליש). מיט דעם קרומען (שלעכטען) זאָלסטו ויין קרום.
- עני ורובב על החמור, (ביבליש). אָרעם און ריישענדיג אויף א'ן עוועל (רעדענדיג פון משיח'ן).
- עני חשוב כמת, א'ן אָרעמאָן איז אַווי ווי א טויטער.
- עפר אַתָּה וְאֵל עֵפְרָתָה, (ביבליש). שטויב ביסטו און צו שטויב וועסט דו זיך אומקעהרען.
- עתיד ליתן את הדין, (תלמודיש). אָנגעברויט אַפּצוגעבען א רעכענונג (פאר גאָט).

פ.

פמור בלא כלום אי אפֿשר, זיך ארויסמאכען מיט גאָרנישט — דאָס געהט ניט.

פֿלשֿתום עֿלֿיָה שְׁמִשׁוֹן, (ביבליש). די פלשתיים (נאָמען פון אַ געוויסען פיינדליכען פּאָלק) קומען אויף דיר, שמשון!

פֿון וֿרְבֿוֹ, (ביבליש). טאָמער וועט ער זיך פארמהערען (ווערטער וואָס פּרעה האָט געוואָגט צו זיינע ראַטהעבער אויסדריקענדיג זיין מורא אז די אידען אין מצרים זאָלען ניט ווערען צו גרויס אין צאָהל).

פֿנה הוֿדה פֿנה זינה פֿנה הֿרְרָה, (תלמודיש). עס איז אוועק איהר גלאַנץ, אוועק איהר שייַן און אוועק איהר פּראַכט.

פנו קאָם, (תלמודיש). מאַכט אַ פּלאַטץ!

פקים נֶפֶשׁ דוֹחָה שְׁבֵת, (תלמודיש). ראַטעווען אַ לעבען איז וויכטיגער ווי שבת.

פּרוֹטָה לְפִי־טָה, (כיטורניש). אַ פּרוטה אויפצוצעהלען. ער האָט ניט אַ פּרוטה ל פּרוטה, ער האָט ניט אַין איינציגען גראָשען.

פֿרות הַבָּשָׂן, (ביבליש). די קיה פון בשן (אַ לאַנד) (אזוי רופט דער פּראָ=פעט ישעיהו די פרויען פון יענער צייט).

פֿשוֹט וְגִבְלֵתָא בְּשׂוֹקָא וְאַל תִּצְמַרְהָ לְבִרְיוֹת, (תלמודיש). שינד אָפּ אַ גבלה אין גאָס אָבער קום ניט אָן צו לייטען.

פֿתח בְּכַד וְסִימָן בְּחִבִּית, (תלמודיש). ער האָט אָנגעהויבען מיט אַ קרוג און האָט אויסגעלאָזען מיט אַ פּאָס.

פֿתי יִצְמִין לְכָל דְּבָר, (ביבליש). אַ נארר גרויבט יעדער זאָך.

פֿרו וְרִבּוֹ, (ביבליש). פּרוכבאַרט זיך און מעהרט זיך (ווערטער וועלכע גאָט האָט געוואָגט צו די טהירען גאָכרעם ווי ער האָט זיי באַשאַפען, ווי די ביבעל דערצעהלט).

צ.

צד השׁוּה שְׂבָהָם, זעה הַצֵּד נִשְׁוּה שְׂבָהָם.

צנא מלא ספרא, (תלמודיש). אַ קאַרב פול מיט ביכער, אַ גרויסער גע=לעהרטער.

ק.

קול המון קָקוֹל שְׂרִי, (נאָכטלמודיש). די שטים פון פּאָלק איז ווי די שטים פון גאָט.

קול קוֹרָא בַּמִּדְבָּר, (תלמודיש). א שטים וועלכער רופט אין דער וויסטע. קנאַת סוֹפְרִים מְרַבֵּה חֻמְהָ, (תלמודיש). די קנאַה פון געלעהרטע (וועלכע כע ווילען איינער דעם אנדערען אריבערשטייגען) פארמעהרט געלעהרט זאמקייט.

קָרוֹב לְשֹׁכֵר וְרָחוֹק לְהַפְסֵד, (תלמודיש). נאָהנט צו פארדינסט און ווייט פון פארלוסט.

קָרַח מִבְּאֵן וְקָרַח מִכַּפֵּן, (תלמודיש). (קרויגן) אויסגעריסען די האָאר אי פון דער וייט אי פון יענער וייט.

ר.

רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָנוֹת, (תלמודיש). דאָס ניי יאָהר פון די בוימער, חמשה עשר בשבט (ווי). .

רְבוּזָא דְעֵלְמָא פּוֹלָא, הארר פון דער גאנצער וועלט.

רְבִי מְכַבֵּד עֲשִׂירִים, (תלמודיש). רבי (דער נאָמען פון דעם תנא רבי יהודה) פלעגט אָפּגעבען עהרע די רייכע.

רַנַּע מְמִימְרֵיהּ, (תלמודיש). אזוי שנעל ווי עם געהמט ארויסצוואַגען דאָס וואָרט "רנע", אויגענבליקליך, גלייך.

רָחוֹק לְשֹׁכֵר וְקָרוֹב לְהַפְסֵד, (תלמודיש). ווייט צו פארדינסט און נאָהנט צו פארלוסט.

רָחוֹק מִן הַשֶּׁקֶל, ווייט פון פארשטאַנד, ויך גיט לעגענדיג אויפ'ן זיגן.

רַחֵם בְּצִנְאוֹרֵי, (תלמודיש). א מיהל שטיין אויף זיין האלז (א ווייב).

רַחֵל מְכַבֵּה עַל בְּנֵיהּ, (ביבליש). רחל קלאָגענדיג אויף (דעם שיקוּצֵר פון) איהרע קינדער (דאָס אידישע פּאָלק).

רֵישׁ-גְּלוּתָא, ועה ראש הגולה.

רֵץ בְּצִבֵּי וְנִבְוֵר בְּאָרֵי, (תלמודיש). פלינג ווי א הירש און שטאַרק ווי א לייב (צו מוהן דעם ווילען פון גאָט).

רשע למה תכה רשע, (ביבליש). רשע, ווארום שלאנסטו דיין חבר (די ווערטער וואָס משה האָט געוואָגט ווען ער האָט געזעהן ווי איין איד עלאַנט דעם צווייטען).
 רשעים בסייהם קרואים מתים, (תלמודיש). די וינדיגע קענען בוים לע= בען אָנגערופען ווערען טויטע.

יז.

שונא מתנות יחנה, (ביבליש). דער וואָס האָט פיינד געשאנקען דער וואָל לעבען.
 שיחת חולין של פלמירי חכמים, די וואָכעדיגע רייד אָדער די פלוידעריי פון געלעהרטע.
 שישו בני מעי, (תלמודיש). פּרעהט ויך מיינע אינגעווייד!, פּרעה זיך מיין הערץ!
 שכינתא בגלותא, (קאבאליסטיש). די שכינה (גאָטהייט) איז אין גלות.
 שלא על מנת לקבל פרס, (תלמודיש). ניט אום צו קריגען באַלויהונג, אָהן אייגענזיגיקע אַבוזכטען.
 שלוחי מצוה אינם גוזקין, (תלמודיש). די וועלכע ווערען געשיקט צו (טהאָן) אַ גוטע טהאַט ווערען ניט באַשעדיגט.
 שלומי אמוני ישראל, (ביבליש). "די פּרידליכע און געטרייע צווישען דעם אירישען פּאָלק", די גאָטספּאַרבייגע רייט.
 שלח לחמה על פני המים, (ביבליש). לאָן אַוועק דיין ברויט אויפ'ן וואַסער (דען מיט דער צייט וועסטו עס צוריק=קריגען).
 שמו בחור גדולתה, (ביבליש). פּרעה זיך יונגע=מאָן אין דיין יוגענד.
 שן תחת שן, (ביבליש). אַ צאָהן פאַר אַ צאָהן.
 שנה ופירש, (תלמודיש). ער האָט אַ מאָל געלערנט אָבער ער האָט אויפ= געהערט.
 שקול פנגד כלם, (תלמודיש). עס ווענט אַווי פיעל (איז אַווי וויכטיג) ווי ווי אַלע צוואַמען.
 שקץ תשקצנו ומעב תמעבנו בי חרם הוא, (ביבליש). דו זאָלסט עס פאַראַכטען און עס פאַראַמווירדיגען דען עס איז פאַרשאַלטען (וויך באַציהענדיג אויף געצענדיענעם).

שָׁקֵר אֵין לוֹ רַגְלַיִם, (תלמודיש). דער ליגען האָט קיין פּים (קיין באַ-
שטאַנד) ניט.

שָׁקֵר הֵחֵן וְהֵקֵל הַיּוֹפִי, (ביבליש). פּאַלש איז די אַנציהונג און פּוסט
איו די שענקייט.

שֵׁשֶׁה בְּכָרִים אָחֵד, (תלמודיש). זעקס (קינדער) מיט איין מאָל.

שְׁתֵּינ פּוֹלְטֵי דְנוֹרָא, (תלמודיש). זעכציג פייערדיגע שמיץ.

שְׁתִּיקָה כְּהוֹרָאָה דְמֵיָא, (תלמודיש). שוויגען איז גלייך ווי זיך מודה-וויין.

ת.

תּוֹכּוֹ כְּכֶרוֹ, (תלמודיש). ויין אינערליכקייט איז ווי ויין אויסערליכקייט.

תִּינוּק בֶּן יוֹמוֹ, (תלמודיש). אַ וויגלינג פון איין טאָג.

תָּן לִי הַנֶּפֶשׁ וְהַרְבוֹשׁ קַח לָךְ, (ביבליש). גיב מיר נאָר דאָס לעבען (אין
טעקסט: די מענשען) און דאָס פאַרמעגען נעהם פאַר זיך.

תַּעֲלֵא בְעֵדְוֵיהָ סְגִיד לֵיהָ, (תלמודיש). צו אַ פּוקס אין ויין צייט (ווע
ער איז הערשער) זאָלסטו זיך אויך בוקען.

תַּפְסֵת מְרוּבָה לֹא תַפְסֵת תַּפְסֵת מוֹעֵמַת תַּפְסֵת, (תלמודיש). ווען דו
נעהמסט אָן צו פיעל (מיט אַ מאָל) בלייבסטו בוי גאַרניט, ווען דו
נעהמסט אָן אַ ביסעל בלייבסטו דאָך ביי עפעס.

אייניגע אויסגעלאזענע ווערטער און

אויסדרוקען .

בְּדִי-מִשִּׁי, מ. ווידענע קליידער .

בְּדִי-לִי-וְרִחֵי-מָא, או. (קאבאליס= מיט) . מיט צוטערניס און מיט ליעבע, מיט עהרפורכט .

בְּדִי-גִּי-גִּי-גִּי [גִּי-גִּי], או. לויט די ניט-אידישע ציוויל-געזעצען .

בְּדִי-גִּי-גִּי, או. זעה בְּדִי-גִּי-גִּי-גִּי .

בְּדִי-עוֹת-שִׁלִּישׁ, או. (ביבליש) . מיט פיעל טרעהרען

בְּהִי-סַח-הַדְּעַת, או. (תלמודיש) . נאָר ניט טראכטענדיג, אומגע-ריכטער הייד .

בְּהִי-מִיּוֹת, הוּו. טהירישע נייגונגען .

בִּזְעַל-אַרְמִית, הַמ. (תלמודיש) . איינער וואָס האָט געשלעכטריכען פאַרקעהר מיט אַ ניט-אידישער פרוי .

בְּחַר'בוֹ-יִבְקֶשְׁהוּ, או. (ביבליש) . מיט זיין שווערד און מיט זיין בויגען, מיט געוואלט .

בִּי-נִנְיָ, א. (מ. בִּי-נִנְיָ). אַ מִי-טעלמעסיגער מענש .

בִּי-עוֹר-חִ'מִּץ, הַמ. די פאַרברענונג פון חמץ (ערביפסט) .

א.

אַמְתִּילָא, הוּו. (מ. אַמְתִּילוֹת) . אויסרייד, פאַרענטפערונג .

אַסְמִקְתָא, הוּו. (מ. אַסְמִקְתוֹת) . "אַנשפאַר", אויטאָריטעט, באַוויוו . אַסְפִּסְתָּא, הַמ. פעבעד .

אַפֿ-כֿ, אב. אַפֿ-על-פֿיר-בֿן (ווו) .

אַפֿ-על-פֿיר-בֿן [בֿן], או. (תלמו= דיש) . דאָך, יעדאָך, יעדענפאלס .

אַשֿר, אנמ. דער נאָמען פון אייגעם פון יעקב'ס צוועלף זיהן; דער שטאַם וואָס קומט אַרויס פון אִשֿר .

אַתְנַחְתָּא, הַמ. אַ געוויסער אָפֿ-שטעל-צייכען " א " (אין טראָפּ) .

אַתְצִנְזוּ-זִינָה, הַמ. (ביבליש) . דער לזיהן פון אַ פראָסטיטוסקע, דער לזיהן פון פראָסטיטוציאָן .

ב.

בְּאִי-כֿן [כֿ'ן], הַמ. (מ. בְּאִי-כֿן [כֿ'ן]). באַפאַלמעכטיגטער, פאַר-טרעטער .

בְּאִי-מְהוּבְּיָךְ-אַחַח, או. (תלמודיש) . מיט שרעק און מיט פורכט, מיט עהרפוכט .

בְּכַבְדֵי דְדוֹבְעֵצְמוֹ, (תלמודיש). מיט ווין ווירדע און מיט ווין אייגענער פערזאן, ער אליין.
 בְּכוֹרִים, מ. ערשטע פרובמען, ערשטלינגען.
 בְּכִימוֹב, (תלמודיש). אין א גומער שעה, מיט גליק (אורשפרינגליך הייסט עס: אין איינעם פון די טעג ביי וועלכע עס שטעהט אין דער ביבלישער ערצעהלונג פון דער וועלט=פאשאפונג "יָרַא אֱלֹהִים כִּי מָוֹב", און נאָט האָט געווען אז עס איז גוט).
 בְּלִתְרוֹפָּה, זאָלסט ניט צולעגען.
 בְּמַחְיֵלַת-כְּבוֹדוֹ, מיט ווין (אייער) פארצייהונג, מיט רעספעקט צו מעלדען.
 בְּמִלּוֹאִי-מִיבֹן-הַמְלָחָה, אין פולען זינג פון וואָרט.
 בְּנִבְלֵי-שָׁם, המ. (ביבליש). א מאן אָהן א נאָמען, א נידערטרעכטיגער קערל.
 בְּנִעוּלְסֵה־פָּא, המ. (תלמודיש). איינער וועלכער וועט האָבען יענע וועלט.
 בְּנִקְיֵי-מִתְחַפֵּץ, או. (תלמודיש). האלטענדיג א געגענשאַנד אין האַנד (און שווערענדיג ביי איהם).
 בְּנִקְיֵי-מִתְחַפֵּר, או. (תלמודיש). האלטענדיג א הייליגעם בוך אין דער האַנד (און שווערענדיג ביי איהם).
 בְּנִשְׂמִיחָה-אִיחָת, או. (תלמודיש). אין איין אַטהעם.

בְּקִרְבֵּי-רַעֲיָנִים-יְפֹת, או. (תלמודיש). מיט א פריינדליכען געזיכט, פריינדליך.
 בְּעַל-בְּיָשָׁר, המ. מ. בְּעַל-בְּיָשָׁר קָשָׁר [בְּיָשָׁר]. א באלייבטער אָדער פעטטער מענש.
 בְּעִלְיֵה-תְהוֹמִסְפֹּת, מ. די געלעהרטע וועלכע האָבען אנטהייל גענומען אין דער פארפאסונג פון תוספות (ווי).
 בְּפִרְהֵסְיָא, או. עפענטליך.
 בְּרִבְרִיב-דְחֵרְיוֹ-מָא, המ. (תלמודיש). א שילער פון איין מאָג, איינער וועלכער האָט נאָך וועניג געלערנט.
 בְּרִבְרִים, או. עפענטליך.
 בְּרִדְרִד, המ. האָגער, איינע פון די עשר-מכות (ווי).
 בְּרִהֲפֵי-מָה, א. (ביבליש). קלאָר ווי די זונן.
 בְּרִהֲפֵי-שְׂמֵשׁ, א. קלאָר ווי די זונן.
 בְּרִיחֵה-תִיכּוֹן, המ. (ביבליש). דער מיטעלסטער ריגעל (וועדכער פאראייניגט אַלע).
 בְּשִׁלְחָה, הוו. דער נאָמען פון דער זעכצעהנטער סדרה (ווי).
 בְּשִׁלְיָלָה, או. מיט א פאראיינונג, גענאטיוו.
 בְּשִׁם-אוֹמְרוֹ, או. (תלמודיש). אין דעם נאָמען פון דעם וואָס האָט עס געזאָגט.
 בְּתוֹלוֹת, מ. מיידלעך אָדער קעניג-גינגען (אין קאָרטען).

ז.

זיבוי'רית, די ערגסטע.

ז'דה-בגורל נגור'רל, געוואונען אין דער לאַטערי (ווערטער וועלכע מע פלעגט אויפשרייבען אין פאר= צייטיגע אידישע לאַטעריען אויף דעם געוויינ=צעטעל.

זר'קיען, צא. ווארפען, שלידערען. ארויס'ורק'ען, ארויסוואר=פען.

ח.

ח"י"ק"קיסערעבראם', א קליינע סומע. "מ'שטיינס געזאגט וואָס ער האָט ח"י-ק"ק-ס-ע = רעבראָם".

ח"יה. גרינע הייה (אמעריקאניש), אויסדרוק פון שפאס אָדער פאר=אכטונג אויף אַ ניי=אריבעריגעקומע=נעם.

ח'כס-ב'ע'י'ניו, המ. (ביבליש). א קלוגער אין זיינע (אייגענע) אוי=גען.

ח'כס-ל'ה'רע, המ. (ביבליש). א קלוגער צו טהאָן שלעכטס.

ח'רש-ש'טה-י'ק'מן, מ. (תלמודיש). א טויבער, א'ן איריאַט און אַ קינד (די דרוי וועלכע זיינען ניט פאַראַנטוואָרטליך פאַר וואָס זיי טהוען).

חתימת-התלמוד, הוו. די אָפּ=שליכונג (פאַרענדיגונג) פון דעם תלמוד (וו.).

וואָס שענקט זיין הילף צו די קע=ניגען", די ערשטע ווערטער פון דעם געבעט וואָס מע זאָגט פאַר דעם הערשער פון לאַנד.

השק'טה, הוו. (מ. השק'מות). א'ן אויסגעלאָזען וואָרט אָדער שמעלע (אין אַ בוך).

התג'לות, הוו. אַנטפלעקונג, אָפּענ=באַרונג.

ו.

זוכ'ח, זוכ'ח, המ. (מ. זוכ'חים). דיכפוט, שטרייט. זוכ'ח'ען (זיך), צוו. דיספוטירען, שטריי=טען.

זיא'רד'יד-גלימש, המ. אַ געוויי=סער זאָרט אינגעלשער גלימש ביי וועלכען דער גליטשער האַלט דעם קאָפּ צוגעבויגען צו זיין אָרעם ווי צו ויאמר'דוד (וו.).

זיש'ליש'ב, אָבער מע קען פאַר=ענטפערען (א'ן אָפּטער תלמודים=טישער אויסדרוק).

זיש'מן ויש'רון זי'ק'ט, (ביבליש). און ישרון (דאָס אידישע פּאָלק) איז פעט געוואָרען האָט עס אָנגע=הויבען צו בריקען, עס געהט איהם נוט דאָרבער איז ער אויסגעלאַ=סען.

זמפ'ליא'לע'שות, "און ער טהוט וואונדער", ווערטער גענומען פון דעם אשרי'צו-געבעט און גע=ברויכט שפאס'האפט אין דעם אויס=דרוק: סור זכור זמפ'ליא'לע'שות, אַלערליי נישטיגע זאכען.

(אזוי רופט מען דעם שטוהר אויף וועלכען דער סנדק ויצט).
כר'פס, פעטרושקע אָדער אנדערע גרינס וועלכע מע עסט אין די געכט פון סדר.

ל

לאַתְּהִיָּה וְלֹא־גִבְרָא, (תלמודיש).
"ניט געווען און ניט באשאפען",
ניט געשטויגען ניט געפלוניגען.

לאַתְּכֹל־שֶׁכֶּן (כָּל־שֶׁכֶּן), (תלמודיש).
זעה כָּבֵל־שֶׁכֶּן.

לאַתְּבוֹשִׁי וְלֹא־תְכַלְמִי, (ביב= ליש).
זאָלסט ניט פארשעמט ווערען און ניט רויט ווערען, געברויכט בלויז אין דער פאראוי:
"ל א - ת ב ו ש י ו ל א - ת כ ל מ י"
ניט בענש מיך און ניט שילט מיך".

לְחַרְפְּהוּ לְשִׁנְיָנָה, א. (ביבליש).
צו שפאָט און צו שאַנד.

לְמוֹת־רְרִים, א. (ביבליש). פאר= דריסליך, צו-ווידער.

לְרִצּוֹן, א. אַנגענעהם.

מ

מְאוֹר־הַגּוֹלָה, המ. דאָס דיכט פון אַרע אידען אין גלות (טיטול אויף א זעהר גרויסען מאָן).

מֵאֲמָר־הַמוֹסְרֵי, המ. אַין אַיינגע= שלאָסענער זאָן, פארענטהעניס.

מוֹקִיר־רַב־בְּנֵי, המ. (תלמודיש). א פארעהרער פון געלעהרטע.

מִן־תְּרִוּוּן, צא. שענקען.

מ

מִן־בַּחֲדָה־הַנְּאֻחַ, המ. (תלמודיש). א נוי, א טובה.
מְרִדוֹת־הַזֶּמֶן, מ. מאטעריעלע זאָר= גען.

י

יּוֹמָא־מִיָּבָא, המ. (תלמודיש). א פיערטאָג.

יְחִידֵי־סְגוּלָה, מ. (תלמודיש). די וועניגע אויסגעקליבענע, די סא= מע פיינסטע.

יְרוּמֵי־הַיָּדוּ (הַיָּדָה), זאָל דערהויכט ווערען זיין (איהר) גלאַנץ (ווער= טער וועלכע מע שטעלט נאָך דעם גאָמען פון א קעניג).

יְתֵר־הַפְּלִמָּה, המ. (ביבליש). דער געראטעוועטער רעשט, דאָס ביי סעל וואָס איז געבליבען.

ב

בְּאֲחֻד־הַרִיקִים, (ביבליש). ווי אייגעם פון די אויסווארפען.
"וידלען כאהד-הריקים".

בְּלִוְיָבָא, (תלמודיש). אין גאַנ= צען אונשולדיג.

בְּלִוְיָחִיב, (תלמודיש). אין גאַנצען שולדיג.

בְּלוֹת־הַנְּשִׁשׁ, אויסגעהן פון דער נשמה.

בְּלִיגוֹלָה, מ. (ביבליש). וואַנדער= קליידער אָדער געצייג.

בְּסִאוּשָׁל אֱלִיָּהוּ הַנְּבִיא, המ. דער שטוהר פון אליהו-הנביא

פון א קורצען שטעהענדיגען שטריך אונטער דעם בוכשטאב .
קְתוּרָה קָטוּן, המ. דאָלמעטשער, פּאַר= מיטלער.
מְתוּרָב־בְּנֵי־שׁוּ, המ. (תלמודיש) .
 א פארברעכער קענען זיך אליין .
מְתוּרָב־בְּר, מ. (תלמודיש) . ד
 וועלכע זיינען אויסגעשטאָרבען אין דער וויסטע (די ביבעל דערצעהלט אז פון די וועלכע משה האָט אַרויסגעפיהרט פון מצרים זיינען אַרע אויסגעשטאָרבען אויף דער וואַנדערונג דורך דער וויסטע און ערשט דער קומענדער דור איז אַרין אין כנען) .

ג.

נְפִילִים, מ. געוויסע ריעוען וועלכע האָבען געלעבט פאַר'ן מכול, ווי די ביבעל דערצעהלט .
נֶקֶדָה . אַ ביטערע נקבה , אַ שלעכטע אָדער היטערע פרויענצייַ מער .
נְשִׂיא, המ. (מ. נְשִׂאִים) . פירסט, דער הויפט פון אַ שטאַם . די נשיאים , די פסוקים וועלכע מע זאָגט אין די ערשטע צוועלף טעג פון מאָנאַט ניסן און אין וועלכע עס ווערט דערצעהלט פון די געשאַנקען וואָס דער הויפט פון יעדער שטאַם האָט געבראַכט ווען דער משכן איז פאַרטיג געוואָרען (יעדען טאָג זאָגט מען די פסוקים פון איין נשיא) .

ד.

קָנָן , המ. געהילף, וויצע .

מִי־שַׁפְּרַע , המ. "דער וואָס האָט באַשטראָפּט", די ערשטע ווערטער און דער נאָמען פון אַ געוויסען פּלוך וועלכער ווערט אויסגע= שפּראַכען פון דעם אידישען בית= דין אויף דעם וואָס וויל נישט האַל= טען וואָרט אין אַ מינדליכען אָפּ= מאַך .
מִינְכָם־זֵיין , צא. (שפּאַסחאַפּט) צו= נעהמען, צו'גנב'ען .
מִי־לְחַאֲדָבְדִּיחֻתָא, הוו. (תלמו= דיש) . אַ שפּאַס=ווערטעל, אַ ווײַן .
מִינְכָד, המ. (מ. מִינְכָדִים) . גרינג= דער .

מִי־אֲדָה־מִשִּׁיע , המ. אַ העלפענע= דער ענגעל .

מָס, המ. אַ צינו, אַ'ן אָפּצאָלל .

מִסְכָּנָא, הוו. שלום, באַשלוס .

מִעֲרַת־פְּרִיצִים, הוו. (ביבליש) . אַ הייהל פון פאַרברעכער .

מִעֲשֵׂה־מִדְּבָרָה, הוו. (תלמודיש) . די וואונדער וועלכע רינגלען אַרום דעם רייטוואָגען (פון גאָט) ווי עס ווערט באַשריבען אין דעם ביב= לישען בוך יחזקאל (קאַפ. א.) : די פאַרבאָרגענע לעהרע פון דער גאָטהייט .

מִצְרִי, המ. (מ. מִצְרִים) . ענייפ= מער .

מִצְרִים, אנוו. ענייפען .

מִכְרָאוֹת־גְּדוּלוֹת, מ. אַ געוויסע אויסגאַבע פון תנ"ך מיט זעהר פיעל קאָמענטאַרען .

מִתְנָה, המ. אַ געוויסער אַקצענט= צייכען אין נקוד וואָס באַשטעהט

עוֹלַמְלִיכוֹת־שְׁמַיִם, הַמ. (תלמוד= דיש). דער יאָך פון דעם הימלי= שַׁעַן קַעניגרייך, די פליכטען צו גאָט.

עוֹלַת־תּוֹרָה, הַמ. (תלמודיש). דער יאָך פון לערנען תורה.

עוֹלַת־הַיְפֹתָיוּן, צַש. (תלמודיש). אַרויסקומען נוט, געלינגען.

עוֹלָם־הַאֲצִילוֹת, הַמ. (קאבאליס= טיש). די וועלט אַבסטראַקטע אירעען.

עוֹלָם־הַשְׁמוֹת, הַמ. (קאבאליס= טיש). די וועלט פון די זעעלען.

עוֹלָם־הַיְפֹתָהוּ, הַמ. (תלמודיש). אַ פאַרקעהרטע וועלט.

עוֹלָם־הַשְׁפָּל, הַמ. (קאבאליסטיש). די נידעריגע וועלט, די אירדישע וועלט.

עוֹלָם־הַשְׁיָקָר, הַמ. די וועלט פון ליגען, די אירדישע וועלט.

עוֹלָם־הַמַּחְהוֹן, הַמ. (קאבאליס= טיש). די אונטערשטע וועלט, די אירדישע וועלט.

עוֹר־כְּנָדוֹ, הַמ. (ביבליש). אַ היקף פאַר איהם (א ווייב).

עוֹר־הַנְדִּיחַת, הוּו. (ביבליש). אַ פאַרפיהרטע שטאָדט, אַ זינדיגע שטאָדט.

על־אַס־הַיְדִיחַת, (ביבליש). אין מיטען וועג.

על־דִּיעַת־הַקְּהָל, (ליטורניש). מיט דעם וויסען (דער צושטימונג) פון דער געמיינדע.

סוף־אָדָם־לְמוֹת, (תלמודיש). דאָס ענד פון יעדען מענשען איז שטאַרבען.

סוף־בְּהֵמָה־לְשַׁחֲוֹטָהּ, (תלמודיש). דאָס ענד פון אַ פיה איז געקוי= לעט צו ווערען.

סוף־נִצְבֵּל־לְתֵלִיָּהּ וְלְתֵלִיָּהּ, (נאָכ= תלמודיש): דאָס ענד פון אַ גנב איז געהאַנגען צו ווערען.

סוף־מִוֶּחַד־לְפִלְטָהּ וְלְפִלְטָהּ, דאָס ענד פון אַ סוחר איז צו מאַכען באַנקראַט.

סְטָרָא־דְמִסְאֲבוּתָא, הוּו. (קאבא= ליסטיש). די אונגריינע ווייט, דער בייזער גייסט.

סְעוּדָה־שְׂאִינָה־מִסְפָּקָת, הוּו. (תלמודיש). אַ מאַהלצייט וועלכע איז נישט גענוג (צום זעטיגען).

סְפִר־הַחֲתוּם, הַמ. (ביבליש). אַ פאַרויגעלט בוך. "עס איז פאַר איהם אַ ספֿר־הַחֲתוּם".

ע.

עֲבָרִית־בְּעָרִית, העברעאיש אין העברעאיש (אַ מאָדערנע מעטהאָדע צו לעהרנען העברעאיש).

עֲדִית, די בעסטע. עוֹרֶף, הַמ. (ביבליש). איבערבלייב, רעשט.

עוֹלַת־הַיְדִיחַת־אֶרֶץ, הַמ. (תלמודיש). דער יאָך פון וועלטליכע זאַכען, די פליכטען פון פראַקטישען לע= בען.

עוֹלַמְלִיכוֹת, הַמ. (תלמודיש). דער יאָך פון דער רעגירונג, די פליכ= טען צו דער רעגירונג.

עֲלִית־נִשְׁמָה, הוּו. (קאבאליסטיש). דאָס אַרױפֿשטױגען פֿון דער נשמה (צו געױסע צױטען) אױפֿ'ן הױ מעל, אױן אױגענשאַפֿט װעלכע װערט צוגעשרױבען צו געױסע הױלױגע לױט.

עֲמֹד־הָאֵשׁ, הַמ. (ביבליש). דער זױל פֿון פֿױער (װעלכער פֿלעגט בױ-נאַכט געהן פֿאַראױס פֿאַר די אױדען װען זױ האָבען געװאַנדערט דורך דער װױסע, װי די בױפֿעל דערצעהלט).

עֲמֹד־הַעֲזָבָה, הַמ. (ביבליש). דער װאַלקען-זױל (װעלכער פֿלעגט געהן פֿאַראױס פֿאַר די אױדען װען זױ האָבען געװאַנדערט דורך דער װױסע, װי די בױפֿעל דערצעהלט).

עֲמֹד־הַתְּהִיָּה, הַמ. (ביבליש). דער מיטעלסטער זױל, די הױפֿט-שטױצע.

עֲנִי־הַדִּין, הַמ. (תלמודיש). די פֿױנגונג פֿון װאַרטען אױף דאָס אױרט הױל פֿון גערױכט. "עֲנִי־הַדִּין אױז ערגער פֿון דין" (שפּוױ).

עֲצוּם, הַמ. זעה אַדִּיר.

עֲצֻמֹת־הַיְבִשׁוֹת, מ. (ביבליש). די פֿאַרדאַרטע בױנער (װעלכע דער פֿראַפֿעט יחוקאל האָט גע-זעהן און װעדכע גאָט האָט אױהם געהױסען באלעבען, װי די בױפֿעל דערצעהלט).

עֲשָׂרָה־דִבְטָלִיִּים, מ. (תלמודיש). די צעהן פרומע לױט װעלכע זױ צען שטענדיג אױן קלױז און װע-רען אױסגעהאַלטען פֿון דער קהלה.

עֲשָׂרָה־הַרְוֵי־מַלְכוֹת, מ. (תלמודיש). די צעהן ערמאַרדעט פֿון דער רעגירונג, געױסע צעהן באַרױהמטע אױדישע מאַטרידער פֿון װעלכע עס װערט דערצעהלט אױן תלמוד (װױ).

עֲשָׂרָה־רָאשֵׁי־נִים, מ. די צעהן װעלכע זױגען די ערשטע (צו קומען דאַװונען).

עֲתִלְעִשׁוֹת, הוּו. (ביבליש). א צױט צום טהאָן.

עֲתִדֹת, הוּו. די צוקינפֿטיגקױט.

צ

צוֹר־בְּאֵמֶרֶץ־בְּנֵי־נִים, הַמ. (תלמודיש). זעה תְּלִמְדֵי־חֵקִים.

צְמוּקִים, מ. ראָינקעס.

צִעֲרֵי־גְדוּל־בְּנֵים, הַמ. (תלמודיש). די זאַרג פֿון אױפֿברױנגען קינדער.

צִיעַר רִפּוּי עֲשָׂרַת וּבִישָׁת, מ. (תלמודיש). שמערץ, הױלונג (=קאַסטען), לעדיג-געהן און שאַנד, די פֿיערערלױ געלטען פֿון שאַדענע ערזאַץ װעלכע דער װאַס שלאַנגט און פֿאַרװאַנדערט אױמיצען מוז באַצאָהלען.

צִרְתֵּי־כִיבִים תְּצִי חֲצִי חֲצִי נְחֻמָּה, דאָס לױדען פֿון פֿיעלע (אַנדערע) אױז אַ האַלבער טרױסט (פֿאַר װך).

ק

קבֿלִיתִי, אױך האָב ערהאַלטען.

קוֹל־בְּאִשָּׁה־עֲרִיבָה, (תלמודיש). די שטים פֿון אַ פֿרױענצױמער (צױע-שען מענגער) אױז אונאַנשטענדיג.

קול ח'תן וקול ב'לה, מ. (ביבליש).
די (פרעהליבע) שטימען פון התן
און בלה.

קול-ש'שון וקול-ש'קה, מ. (ביב-
ליש). די שמים פון לוסטינקייט
און רי שמים פון פרייד.

ק'נה-ש'בית-ה-יוון, צש. (תלמו-
דיש). זיך ערווערבען דאָס רעכט
פון איינזאָהנערשאַפט זיך באַ-
ועצען.

ק'צו-ש'ל-יוד, המ. (תלמודיש).
דאָס שפיטציקעל פון דעם בוכ-
שטאָב יוד, די קלענסטע קלייניג-
קייט.

ק'רע-פ'רג-יוון, צא. (תלמודיש).
צורייסען ווי אַ פיש, צורייסען אויף
שטיקער.

ק'ק'יון-ד'י'נה, המ. דער שאַטענדי-
גער וואונדער-בזים וואָס איז אויס-
געוואַקסען איבער נאַכט אום צו
באָשיצען דעם פראָפעט יונה'ן פון
דער זונג און איז איבער נאַכט
ווידער פאָרוועלקט געוואָרען, אַ
זאָך וואָס פאָרגעהט שנעל.

ק'ר'ום ל'ח'פור פ'ה, (תלמודיש).
אַ גראָב-אייזען דערמיט צו גראָבען

אַ מיטעל צו דיענען די אייגענע
נוצען).

ר.

ר'אוי-ל'ב'ר'קה, גרויס אָדער גוט
גענוג צו מאַכען דאָרויף אַ ברכה.
ר'ח'ה-מומ'אָה, המ. דער גייסט
פון אונריינקייט, דער ביווער
גייסט.

ש.

ש'טר ח'צי [ח'צי] ז'קר, המ. אַ דאָקו-
מענט וועלכען איינער גיט זיין
טאַכטער אָבשרייבענדיג איהר דאָס
רעכט אויף אַ טהייל פון זיין ירושה
(לויט דעם אידישען דין זיינען די
נאָטירליכע יורשים בלויז די זיהן).
ש'ישו-ש'מ'חו, (ליטורגיש). פּרעהט
זיך און זייט לוסטיג.

ת.

ת'ובב"א, אב. ת'פ'נה ות'פ'נן
ב'ת'רה ב'מינו אָמן, זי זאָג
געבויט און אויפגעשטעלט ווערען
אין גיכען אין אונזערע טעג אָמן
(ווערטער וועלכע מע שטעלט נאָך
דעם וואָרט ירושלים).

ביילאגע

- (1) נעמען פון פערזאנען
- (2) פאמיליען-נעמען
- (3) נעמען פון פערזאנען, חברות, שולען,
בית עולם'ס א. ז. וו.

נעמען פון פערזאָנען *

ווייער אָבשטאַמונג און באַדייטונג .

אורי, אוריה, מנ. (ביבליש). דאָס
ליכט פון גאָט.
אוריאַל, מנ. (ביבליש). דאָס ליכט
פון גאָט.
אויבּל, פנ. (ביבליש). אָהן שמוץ.
איתיאַל, מנ. (ביבליש). גאָט איז
מיט מיר.
איתמר, מנ. (ביבליש). דער אינגל
זעל פון טייטעלבויםען.
אַלרד, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט
האָט איהם ליעב.
אַלחנן, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט
האָט איהם געלויטועליגט.
אַליהו, אַליהו, מנ. (ביבליש). מיין
גאָט איז יהוה. זעה ווב.
אַלימלך, מנ. (ביבליש). גאָט איז
(וויי) קעניג.
אַליענר, מנ. (ביבליש). גאָט איז
(וויי) הילף.
אַליקים, אַליקים, מנ. (ביבליש).
וואָס גאָט האָט איהם אויפגע-
שטעלט.

א.

אַכא, מנ. (תלמודיש). דער פאָטער.
אַביגדור, מנ. (ביבליש). דער פאָ-
טער פון גדור (א אייגעננאָמען).
אַביגול, פנ. (ביבליש). דער פאָ-
טער פון פרייד.
אַבימלך, מנ. (ביבליש). דער פאָ-
טער פון קעניג.
אַביענר, מנ. (ביבליש). דער פאָ-
טער פון הילף.
אַבישלים, מנ. (ביבליש). דער פאָ-
טער פון פרידען.
אַבנר, מנ. (ביבליש). דער פאָטער
פון ליכט.
אַבשלים, זעה אַבישלים.
אַבדחם, אַבדחם, מנ. (ביבליש).
דער פאָטער פון ערהאָבענהייט.
זעה ווב.
אַהרן, מנ. (ביבליש). דער פאָר-
וואהנער. זעה ווב.
אור-שַׁבָּא, מנ. ליכט.

(* מיר ניבען דאָ בלויז יענע העברעאישע נעמען מיט וועלכע מע

רופט זיך נאָך יעצט אויך .

קָרָק, מנ. (ביבליש). דער בליץ.
 כת-ציון, מנ. א טאכטער פון ציון.
 כת-שבע, מנ. (ביבליש). די מאַכט
 מער פון דער שבועה.
 כת־יה, מנ. די טאכטער פון גאָט.

ג.

גבריאֵל, מנ. (ביבליש). דער מאַן
 פון גאָט. זעה זוב.
 גֵד, מנ. (ביבליש). גליק. זעה זוב.
 גְדִלְיָה, גְדִלְיָהוּ, מנ. (ביבליש).
 וואָס גאָט האָט איהם געגרויסט.
 גְמִלְיָאֵל, מנ. (ביבליש). באַשאַנקע-
 גער פון גאָט.
 גְרוֹנִים, מנ.
 גְרִשׁוֹם, מנ. (ביבליש). ער איז דאָרט
 א פרעמדער.
 גְרִשׁוֹן, מנ. (ביבליש). ארויסגעטרי-
 בענער.

ד.

דבֹרָה, מנ. (ביבליש). די ביען.
 דוֹב, מנ. (ביבליש). דער בער (דער
 צונאָמען פון יששכר).
 דוֹד, מנ. (ביבליש). דער באַליעב-
 מער. זעה זוב.
 דִינָה, מנ. (ביבליש).
 דִן, מנ. (ביבליש). דער ריכטער.
 זעה זוב.
 דְגִיאֵל, מנ. (ביבליש). דער ריכטער
 פון גאָט.
 דָתָן, מנ. (ביבליש). דער פּאָנטאָן.

אָלְיָשִׁיב, מנ. (ביבליש). גאָט וועט
 צוריק=בריינגען.
 אָלְיָקָה, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט
 האָט איהם פאַרמעהרט.
 אָלְיָשָׁבַע, מנ. (ביבליש). גאָט איז
 איהר שבועה.
 אָלְיָשָׁע, מנ. (ביבליש). גאָט איז
 (זיין) הילף.
 אָלְעָזָר, זעה אָלְיָעָזָר.
 אָלְקָנָה, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט
 האָט איהם געקויפט.
 אַמְנוֹן, מנ. (ביבליש). דער באַ-
 גלויבטער.
 אַסְנָת, מנ. (ביבליש). אין עניפטיש:
 (הייליג) צו דער געטין "נת".
 אַסְתָּר, מנ. (ביבליש). א שטערען.
 זעה זוב.
 אַפְרָיִם, מנ. (ביבליש). וואַרשיינליך:
 דאָפעל=לאַנד.
 אַרְיָה, מנ. (ביבליש). דער לייב
 (דעם צונאָמען פון יהודה).
 אַשֶׁר, מנ. (ביבליש). דער גליקלי-
 בער. זעה זוב.

ב.

בִּן-צִיּוֹן, מנ. א ווהן פון ציון.
 בְּעִמּוֹן, מנ. (ביבליש). דער ווהן
 פון רעכטער האַנד. זעה זוב.
 בְּצִלְאֵל, מנ. (ביבליש). אין דעם
 שאַטען פון גאָט.
 בְּרֹדָה, מנ. (ביבליש). דער געבענש-
 מער.
 בְּרָקָה, מנ. א בענשוונג.

ה.

הָרָם, הַרְקָה, פּנ. (ביבליש). די מירטהע (דער צונאָמען פון אמתר. הוֹשֵׁעַ, מנ. (ביבליש). די אויסלייִ= זונג. זעה ווב. הַיִלָּל, הַלָּל, מנ. (ביב'יש). לויב.

ו.

וָאָב, מנ. (ביבליש). דער וואָלף. דער צונאָמען פון בנימין.

ז.

זָבְלוֹן, מנ. (ביבליש). א וואָהנונג. זעה ווב. זָבָאִי, מנ. (תלמודיש). א גערעכטער. זְבֻרְיָה, זְבֻרְיָהוּ, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט איהם דערמאָנט. זָרַח, מנ. (ביבליש). דער שוין (פון דער זונן).

ח.

חָנָה, פּנ. (ביבליש). לעבען. זעה ווב. חֲזַקְיָהוּ, חֲזַקְיָהוּ, זעה יְחֻזְקָהוּ. חַיָּאל, מנ. (ביבליש): פארקורצט פון חַיָּאֵל. דער ברודער פון גאָט. חָנָה, פּנ. לעבען. חָנָה, פּנ. (ביבליש). לייטועליגקייט. חֲנֻךְ, מנ. (ביבליש). דער איינגע־ווייהטער. חֲנִיָּא, מנ. (תלמודיש). לייטועלינג־קייט.

חָנָן, מנ. (תלמודיש). דער באַרמ־הערציגער. חֲנֻכָּה, מנ. (ביבליש). געלויטוע־לינגט פון גאָט.

ט.

טוֹבָנָה, מנ. (ביבליש). אנגעגעהם צו גאָט.

י.

יְדִידָה, מנ. (ביבליש). געליבטער פון גאָט. יְהוֹאָשׁ, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט האָט איהם באַשאַנקען. יְהוֹרָה, מנ. (ביבליש). דער געלויב־טער. זעה ווב. יְהוֹרִית, פּנ. (ביבליש). א אירישע פרויא. זעה ווב. יְהוֹחָנָן, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט האָט איהם געלויטועלינגט. יְהוֹנָתָן, מנ. (ביבליש). (ער) וועל־בען גאָט האָט געשאַנקען. זעה ווב. יְהוֹשֻׁעַ, פּנ. (ביבליש). גאָט איז איהר שבועה. יְהוֹשֻׁעַ, מנ. (ביבליש). גאָט איז ויין הילף. זעה ווב. יוֹאֵל, מנ. (ביבליש). יהוה איז ויין גאָט. זעה ווב. יוֹאָשׁ, זעה יְהוֹאָשׁ. יוֹרִית, זעה יְהוֹרִית. יוֹחָנָן, זעה יְהוֹחָנָן. יוֹם־טוֹב, מנ. זעה ווב.

ב.

בְּתֵרִיאל, מנ. די קרוין פון גאָט.

ל.

לֵאָה, פנ. (ביבליש). די פארצאָגמע.

זעה ווב.

לֵוִי, מנ. (ביבליש). די באַהעפטונג.

זעה ווב.

לְמַךְ, מנ. (ביבליש). זעה ווב.

לְפִידוֹת, מנ. (ביבליש). פאָקעלען.

מ.

מֵאִיר, מנ. (תלמודיש). ליכט, באַ=

לייכטער.

מִחְלָה, פנ. (ביבליש). קראַנקהייט.

מִיבְּאֵל, מנ. (ביבליש). ווער איז

ווי גאָט? זעה ווב.

מִיבֵּל, פנ. (ביבליש). פאָרקירצט

פון מִיבְּאֵל (ווי).

מִלְכָּה, מנ. (ביבליש). זעה ווב.

מִלְכָּה, פנ. קעניגין. זעה ווב.

מִלְכֵיבְּאֵל, מנ. (ביבליש). מיין קעניג

איז גאָט.

מְנוּחַ, מנ. (ביבליש). רוה.

מְנוּחָה, פנ. רוה.

מְנוּחָם, מנ. (ביבליש). א טרויסטער.

מְנַשָּׁה, מנ. (ביבליש). וועדבער

מאַכט פאָרגעסען. זעה ווב.

מְדַרְכֵי, מנ. (ביבליש). וואַהרשיינ=

ליך פּערוויש: א קלוינער מענש.

זעה ווב.

יִוְכָד, פנ. (ביבליש). וואָס גאָט

איז איהר רוהם.

יִוְנָה, מנ. (ביבליש). א טויב.

יִוֶּסֶף, (ביבליש). ער (גאָט) זאָל

פאַרמעהרען.

יְחֻזְקָאֵל, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט

שטאַרקט איהם. זעה ווב.

יְחֻזְקֵהוּ, מנ. (ביבליש), וואָס גאָט

שטאַרקט איהם. זעה ווב.

יְחִיאֵל, מנ. (ביבליש). גאָט לעבט.

יַעֲקֹב, מנ. (ביבליש). דער וואָס

האַט אָנגענומען ביי דעם פּוֹם=

זויהל. זעה ווב.

יַעֲקֹב, מנ. (ביבליש). געלעכטער.

זעה ווב.

יְקוֹתֵיאל, מנ. (ביבליש). וואַהר=

שיינליך מיטליד פון גאָט.

יְרוּחָם, מנ. (ביבליש). וועלבער

ווערט בעגנאַדיגט (פון גאָט).

יְרַחֲמֵאל, יְרַחֲמֵיאל, מנ. (ביבליש).

אויף וועלכען גאָט דערבאַרעמט

זיך.

יְרַמְיָה, יְרַמְיָהוּ, מנ. (ביבליש).

וועלכען גאָט האָט דערהויבען.

זעה ווב.

יְשׁוּעַ, זעה יְהוֹשֻׁעַ.

יְשַׁעְיָה, יְשַׁעְיָהוּ, מנ. (ביבליש).

די הילף פון גאָט. זעה ווב.

יְשַׁרְאֵל, מנ. (ביבליש). דער קעמפ=

פער פון גאָט. זעה ווב.

יְשַׁשְׁבָּר, מנ. (ביבליש). דער לויהן.

זעה ווב.

קַרְיָם, פּנ. (ביבליש). אויפשטאַנד .
זעה ווב.

מִשְׁה, מנ. (ביבליש). ארויסגעצויג
גען (פון וואסער). זעה ווב.

מִשׁוּלָם, מנ. (ביבליש). דער
פריינד (פון גאָט).

מִתְתִּיה, מִתְתִּיהוּ, מנ. (ביבליש).
א געשאנק פון גאָט.

נ.

נֶזֶן, מנ. (ביבליש). א פיש.

נַח, מנ. (ביבליש). רוה. זעה ווב.

נְחוּם, מנ. (ביבליש). א טרייסט.
זעה ווב.

נְחֻמָּה, פנ. א טרייסט.

נְחֻמָּה, מנ. (ביבליש). וואָס גאָט
טרייסט איהם. זעה ווב.

נְחֻן, מנ. (תלמודיש). א טרייסטער.

נִסָּן, מנ. (תלמודיש). דער מאָנאַט
פון בלומען. זעה ווב.

נִעְמָה, פנ. (ביבליש). די אנגענעהמע.

נִעְמִי, פנ. (ביבליש). מיין אנגע-
נעהמקייט.

נִפְתָּלִי, מנ. (ביבליש). מיין ראנגלען
ויך. זעה ווב.

נִתָּן, מנ. (ביבליש). וועלכען גע-
געבען (האָט גאָט).

נִתְנָאֵל, מנ. (ביבליש). וועלכען
גאָט האָט געגעבען.

נִתְנִיָּה, מנ. (ביבליש). זעה נִתְנָאֵל.

ס.

סַעְדִּיה, מנ. (ביבליש). די שטיצע
פון גאָט.

סַתְנִיָּה, פנ. וואָהרשייגליך פון
אַסתר.

ע.

עוֹזֵר, זעה עֲזָר.

עֲזָר, מנ. (ביבליש). א הילף.

עֲזָרָא, מנ. (ביבליש). א הילף. זעה
ווב.

עֲזָרְיָאֵל, מנ. (ביבליש). די הילף
פון גאָט.

עֲמֻנוּאֵל, מנ. (ביבליש). מיט אונז
איז גאָט.

עֲמָרָם, מנ. (ביבליש). א הויבעס
פאַלק.

עֲקִיבָא, מנ. (ביבליש). א פּוּם-זויהל.

עֲתִלְיָה, פנ. (ביבליש). די שטראָף
פון גאָט.

פ.

פִּינְחָם, מנ. (ביבליש). דער מויל
פון קופער. זעה ווב.

פִּלְטִיאֵל, מנ. (ביבליש). דערליווט
פון גאָט.

פִּינְחָם, זעה פִּינְחָם.

פִּסְחַ [פִּסְח], מנ. (ביבליש). איבער-
היפונג. זעה ווב.

פִּרְץ, מנ. (ביבליש). ארויסברוך.

רפאל, מנ. (ביבליש). וועלכען גאָט
היילט. זעה ווב.

ש.

שאול, מנ. (ביבליש). דער פאר-
לאנגטער. זעה ווב.

שאַלתיאל, מנ. (ביבליש). איך
האָב איהם אויסגעבעטען פון גאָט.

שבח, מנ. לויב.

שבתאי, שַבְתִּי, מנ. (ביבליש).
געבאָרען אום שבת.

שחור, מנ. דער שוואַרצער.

שלום, מנ. פריערען.

שלמה, מנ. (ביבליש). דער פּריווע-
ליכער. זעה ווב.

שְׁלִיתִיאל, זעה שְׁאֲלִיתִיאל.

שמאי, (תלמודיש). פארקירצט פון
שְׁמַעְיָה.

שמואל, מנ. (ביבליש). אין דעם
גאָמען פון גאָט. זעה ווב.

שמחה, מנ. פרייד.

שמעון, מנ. (ביבליש). די הערונג.
זעה ווב.

שמעיה, שְׁמַעְיָהוּ, מנ. (ביבליש).
וועלכען גאָט הערט.

שמריה, שְׁמַרְיָהוּ, מנ. (ביבליש).
וועלכען גאָט היט אָפּ.

שמשון, מנ. (ביבליש). זונג. זעה
ווב.

שפּרה, מנ. (ביבליש). שפּחן.

צ.

צבי, מנ. א הירש.

צבנה, מנ. (ביבליש). א הירשען.

צדוק, מנ. (ביבליש). דער גערעכ-
טער.

צלה, מנ. (ביבליש). א שאַטען.

צלק, מנ. (ביבליש). א פּערד-
שפּאלט.

צמח, מנ. א שפּראַצונג.

צפניה, מנ. (ביבליש). וועלכען
גאָט באַשיצט. זעה ווב.

צפורה, מנ. (ביבליש). א פּויגעל.

ק.

קתה, מנ. (ביבליש). א פּערוואַלונג.

ר.

ראובן, מנ. (ביבליש). זעהט א זוהן.
זעה ווב.

ראיה, מנ. (ביבליש) אלס מענגער-
גאָמען) וועלכען גאָט זעהט.

רבקה, מנ. (ביבליש). צובינדונג.
זעה ווב.

רות, מנ. (ביבליש). א פּריינדין.

רחמה, מנ. (ביבליש). באַמיטלוי-
דענר.

רחל, מנ. (ביבליש). א שאַף. זעה
ווב.

רעואל, מנ. (ביבליש). דער פּריינד
פון גאָט.

ת.	שָׁרְנָא, מנ. ליכט.
תְּמָר, פנ. (ביבליש). טייטערבוים.	שָׁרָה, פנ. (ביבליש). פירסטין, הא=
תְּנָחוּם, מנ. (ביבליש). א טריוסט.	רינטע. זעה ווב.
תְּרָצָה, פנ. (ביבליש). די לוסט.	שָׁנְיֹאָר, מנ. צוויי ליכט.

העברעאישע פאמיליענעמען .

קַוְדֵר, דער זוהן פון דוד .
 קַוְזֵאב, דער זוהן פון זאב (פער=
 וואַגענאַמען).
 קַוְיְהוּדָה, דער זוהן פון יהודה .
 קַוְיַעֲקֵב, דער זוהן פון יעקב .
 קַוְיַקִיר, זעה ווב .
 קַוְיַצִיּוֹן, זעה פערז .
 קַוְיַמִין, זעה פערז .
 קַרוֹך, זעה פערז .
 קַרְוִילי, פון אייווען (ביבלישער
 פערזאָנענאַמען).
 קַרְוִיל, אב. קַן (דער זוהן פון)
 רַבִי יְהוּדָה לִיב .
 קַרְכּוֹת, בענשוונגען .
 קַרְוִין, אב. קַן (דער זוהן פון) רַבִי
 גַחְמֵן .
 קַרְוִיק, אב. קַן (דער זוהן פון) רַבִי
 קאַפּפּעל .
 קַרְקוֹס, מאלער (ביבלישער פערזאָ=
 נעננאַמען).
 קַרְוִיש, אב. קַן (דער זוהן פון) רַבִי
 שְׂמֵעוֹן .

א.

אַבְנֵגְדֵר, זעה פערז .
 אַבְנֵר, זעה פערז .
 אַבְמֹר, זעה ווב .
 אַבְרוֹן, זעה ווב .
 אַיש־כִּישׁוֹר, דער מאן פון שפיג=
 שטוהל (אין א נעבאָרגמען זיגן:
 דער מאן פון רעכטפערטיגקייט) .
 אַלְהוּ, זעה פערז .
 אַלְיַעֲזֵר, זעה פערז .
 אַלְיַשִׁיב, זעה פערז .
 אַלְקָנָה, זעה פערז .
 אַפְרוֹים, זעה פערז .
 אַפְרָתִי, אייווער וועלכער קומט פון
 שטאַם אפרים .
 אַשְׁכְּנַזִי, א דייטשער .
 אָשֵׁר, זעה פערז .
 אַסְנַת, זעה פערז .
 ב.
 בַּחֹר, זעה ווב .

ג.

גבאי, זעה ווב.

גבריאל, זעה פערן.

גדליה, זעה פערן.

גדעון, דער בוימען-העקער (ביבלי= שער פערזאגעננאמען).

גור-אריה, א יונגער ליב.

גמזו, א צוגאמען פון א באוואוסטע מען תנא וועלכער האט אויף אלץ געזאגט גס-דור-למזכה. (ווי.).

גרשון, זעה פערן.

גרשוני, איינער וועלכער קומט פון גרשון'ס פאמיליע.

ג"ץ, אב. גר צדק. (ווי.).

ד.

דוד, זעה פערן.

דוכס, זעה ווב.

דון, זעה ווב.

דניאל, זעה פערן.

ה.

הלל, זעה פערן.

ז.

זאב, זעה פערן.

זמרא, קליינער (תלמודישער פער- זאגעננאמען).

זכריה, זעה פערן.

ז"ק, אב. זרע קודש. הייליגע אפ- שטאמונג.

זרחי, וועלכער קומט פון שטאם זרח. זעה פערן.

ח.

חדקל, א געוויסער טייך דערמאנט אין דער ביבעל.

חדש, ניי, ניוער.

חזיט, זעה ווב.

חג, זעה ווב.

חלף, זעה ווב.

חלפן, זעה ווב.

חן-טוב, אנגענעהמער רייז.

חפץ, זעה ווב.

חרמון, דער נאמען פון א באוואוסטע מען בארג אין פאלעסטינא.

חרמוני, איינער וועלכער וואהנט אויפ'ן בארג חרמון (ווי.).

חריף, זעה ווב.

ט.

טוביה, זעה פערן.

י.

יעב"ץ, אב. יעקב עמדין בן צבי, א געוויסער גרויסער געלעהרמער.

יגדל, דער ערשטער ווארט און דער נאמען פון א געוויסער תפלה.

יהודה, זעה פערן.

יָהֳלוֹם, אַ געוויסער ערעלשטיין
(וואהרשיינליך: אָניקס).

יוֹאֵל, זעה פּערו.

יוד, זעה ווב.

יוֹם-טוֹב, זעה ווב.

יוֹנָה, זעה פּערו.

יוֹסֵף, זעה פּערו.

יָפֵה, זעהן.

יַעֲקֹב, זעה פּערו.

יַעֲזֶק, זעה פּערו.

יַרְמוּת, דער נאָמען פֿון אַ שטאָרט
אין פּאַלעסטינאַ.

יַשְׁפָּה, אַ שטיין פֿון חשן (ווי).

יִשְׂרָאֵל, זעה פּערו.

יִשְׂרָאֵלִי, אַ איד.

כ.

כַּהֵן, זעה ווב.

כַּהֵן-צֶדֶק, זעה ווב.

כַּלִּי-זָמֶר, זעה ווב.

כַּסָּפָא, זילבער.

כַּזֵּז, א.ב. כַּהֵן צֶדֶק (ווי).

כַּרְפֶּס, זעה ווב.

כַּתָּבָן, זעה ווב.

כַּתְרִיאֵל, זעה פּערו.

ל.

לוי, זעה פּערו.

לְפִידוֹת, זעה פּערו.

מ.

מֵאִיר, זעה פּערו.

מִגִּיד, זעה ווב.

מִהַרְ"ם, א.ב. מוֹרְנוּ הָרֵב רַבִּי

מֵאִיר, אַ באוואוסטער געלעהר-

טער.

מִהַרְשֵׁק, א.ב. מוֹרְנוּ הָרֵב רַבִּי

שְׁלֹמֹה קְלוּגֶער, אַ באוואוסטער

געלעהרטער.

מָנֹל, זעה ווב.

מָנֹל-טוֹב, זעה ווב.

מִזְרַח, זעה ווב.

מַחְלֵי, זעה פּערוֹאַגעננאָמען: מַחְלֵה.

מַקְתָּם, אַ געזאַנג, אַ פּסאַלם.

מַלְכֵי־מֵי־חַיִּים, א.ב. מֵאִיר לֵיב בֶּן יִחִיאֵל

מִיכָל. אַ באוואוסטער געלעהר-

טער.

מַלְיָן, זעה ווב.

מַלְךְ, זעה ווב.

מַלְכֵי-צֶדֶק, אַ גערעכטער קעניג

(ביבלישער פּערוֹאַגעננאָמען).

מַלְכֵי-אֵל, זעה פּערו.

מַלְמַד, זעה ווב.

מַנְשָׁה, זעה פּערו.

מַ"ץ, זעה ווב.

מַרְגְּלִיּוֹת, פּערל.

קַרְדָּכִי, זעה פּערוּ.

מִשָּׁה, זעה פּערוּ.

מִשׁוּלָם, זעה פּערוּ.

מִשְׁכִּיל-לְאִיתָן, א געדיכט פון איתן,
דער אָנהויב פון א געוויסען קא=
פיטעל תהלים.

נ.

נְחוּם, זעה פּערוּ.

נְחֻמָּה, זעה פּערוּ.

נִפְתָּלִי, זעה פּערוּ.

נָסִים, זעה וּב. נָס.

נִתָּן, זעה פּערוּ.

ס.

סָגִיל, אב. סְגוּלָה, דער עלט=
סטער פון די לויים.

סוֹפֵר, זעה וּב.

סָלָה, אויביג. זעה וּב. אָמֵן-סָלָה.

סִינִי, זעה וּב.

סַפִּיר, סאַפּיר (עדעלשטיין).

סַפְּרָא, א שרייבער.

ע.

עֲמֻנָאֵל, זעה פּערוּ.

עֲמָרָם, זעה פּערוּ.

עֲפָרָן, "גלייך צו א הינדען" (ביב=
לישער פּערוּאָגעננאַמען).

פ.

פִּלְטִי, "גערעטעט" (ביבלישער פּערוּ=
וּאָגעננאַמען).

פִּלְטִיאֵל, זעה פּערוּ.

פִּנְיָאֵל, "דאָס געזיכט פון גאָט"
(ביבלישער פּערוּאָגעננאַמען).

פִּנְקָס, זעה וּב.

פִּרְגָם, זעה וּב.

פִּרְזִי, זעה פּערוּ.

פִּרְתִי, דער נאָמען פון א טייך דער=
מאָנט אין דער ביבעל.

צ.

צְדִיק, זעה וּב.

צִיּוֹן, זעה וּב.

צַפּוּרָה, זעה וּב.

צִיּוֹנִי, זעה וּב.

ק.

קָדִישׁ, זעה וּב.

קַצֵּב, זעה וּב.

ר.

רְאוּבֵן, זעה פּערוּ.

רַב, זעה וּב.

רַבִּי, זעה וּב.

רַבִּין, אב. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן נְחֻמִּי,
א באַוואַכטער געלעהרמער.

שליט, דיגר הערשער, דער געוועליגטיגער.	בנ"ק, אב. רבי דוד קמחי, א גע=
שליטא, זעה ווב.	וויסער גרויסער געלעהרשער און בעל דקדוק.
שלמה, זעה פערן.	רמ"אל, זעה פערזאנענעמען: ירמ"אל.
שמואל, זעה פערן.	רמב"ם, זעה ווב.
שמעון, זעה פערן.	רפאל, זעה פערן.
שמ"ש, זעה ווב.	רשב"ם, אב. רבי שלמה בן מאיר, א באוואוסטער געלעהרשער.
ש"ן, אב. שלים נאמן א באגלויבטער טער שליח.	ש.
ש"ר, זעה פערן.	שבת, זעה ווב.
ששון, פרייד.	שחם, "דיאמאנט".
ת.	שו"ב, זעה ווב.
תמר, זעה פערן.	שוחט, זעה ווב.
תכשיט, זעה ווב.	שור, זעה ווב.
תכשיש, א שטיין פון השן (ווי).	שולח, זעה ווב.
תשעה-באב, זעה ווב.	

העברעאישע נעמען

פון וואהלטהעמיגע פאראיינען, חברות,
שוהלען, בית-עולם'ס א. א. וו.

אַהבת-שְׁלוֹם, ליעבע צו פרידען.

— תּוֹרָה, ליעבע צו דער תורה.

אױהבױ, די ליעבהאבער פון —

אױהבױ-אַמױנה, די ליעבהאבער פון
גלובען.

— צַדִּיק, די ליעבהאבער פון גע-
רעכטיגקייט.

— שְׁלוֹם, די ליעבהאבער פון
פרידען.

אױהל-, דאָס געצעלט פון —

אױהל-יעקב, דאָס געצעלט פון יעקב.

— יִצְחָק, דאָס געצעלט פון יצחק.

אױר-חֶדֶשׁ, אַ נױעם ליכט.

אױר-חַיִּים, דער וועג פון לעבען.

אױר-צִיּוֹן, דאָס ליכט פון ציון.

אַהדות-יְשׁוּלָם, אייניגקייט און פרידען.

אַהנות-עוֹלָם, אויבונגעס אייגענטהום.

אַחֵי, די ברודער פון —

אַחֵים-אֲהוּבִים, געליעבטע ברודער.

— רַחֲמָנִים, באַרמטהערציגע ברוי-
דער.

א.

אַבְנֵי-הָעֵדֻת, דער שטיין פון חילף.

אַגודת-, פאַרבאַנד פון —

אַגודת-אַהרן, פאַרבאַנד פון אהרן.

— אַחִים, פאַרבאַנד פון ברודער.

— אֱלֹהִים, געטליכער פאַרבאַנד.

— יִשְׂרָאֵל, פאַרבאַנד פון אידען.

— שְׁלוֹם, פאַרבאַנד פון פרידען.

אַהבת-, די ליעבע פון —, די
ליעבע צו —

אַהבת-אַבְרָהָם, די ליעבע פון אברהם
(צו גאָט).

— אַחִים, ברודער-ליעבע.

— גֵרִים, ליעבע צו פרעמדע.

— חֶסֶד, ליעבע צו וואָהלטהאט.

— יוֹסֵף, די ליעבע פון יוסף.

— יְשׁוּרוּן, די ליעבע פון אידען
(צו גאָט).

— יִשְׂרָאֵל, די ליעבע פון אידען.

— צַדִּיק, ליעבע צו גערעכטיגקייט.

— צִיּוֹן, ליעבע צו ציון.

- אָחינו־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל, אונזערע אירישע ברידער.
- אָמונת־יִשְׂרָאֵל, דער גלויבען פון אירען.
- אָנְשִׁי, די מענער פון —, די מיט־גליעדער פון —.
- אָנְשִׁי־אָמוּנִים, מענער פון טרייהייט.
- אָמֶת, מענער פון ווארהייט.
- אָרִים, מענער פון זיד.
- הַשָּׂרוֹן, מענער פון שרון.
- זָקֵנִים, מענער פון די עלטסטע.
- חֶסֶד, מענער פון וואָהלטהאט.
- יוֹשֵׁר, מענער פון עהרליכקייט.
- פוֹעֲלֵי־צַדִּיק, מענער טהוערס פון גערעכטיגקייט.
- צַפִּיִן, מענער פון נאָרד.
- שָׁלוֹם, מענער פון פרידען.
- ב.
- בְּאֲרֵחַיִם, ברונען פון לעבען.
- בְּרֵךְ־הַקְּבוֹד, אויס'ן אנשטענדיגען וועג.
- בְּנֵי־צִיּוֹן, די אויפבויערס פון ציון.
- בֵּית־, דאָס הויז פון.
- בֵּית־אֲבֹתָם, דאָס הויז פון אברהם.
- אֲהָבָה, דאָס הויז פון ליעבע (צו גאָט).
- אֹר, דאָס הויז פון ליכט.
- אֵל, דאָס הויז פון גאָט.
- בֵּית־אֱלֹהִים, דאָס הויז פון דעם וואָהרען גאָט.
- אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל, דאָס הויז פון יעקב'ס גאָט.
- אֱלֹהִים, דאָס הויז פון גאָט.
- אָמֶת, דאָס הויז פון וואָהר־הייט.
- בֵּית־הַגְּדוֹל, דאָס גרויסע הויז.
- בֵּית־הַכְּנֹסֶת, דאָס הויז פון פּערזאָנל־לונג.
- הַשָּׁלוֹם, דאָס הויז פון פרידען.
- יִשְׂרָאֵל, דאָס הויז פון אירען.
- לְחֵם־יְהוּדָה, גאָמען פון אַגע־וויסען פּלאַטע דערמאָנט אין דער ביבעל.
- צִיּוֹן, דאָס הויז פון ציון.
- שָׁלוֹם, דאָס הויז פון פרידען.
- תְּפִלָּה, דאָס הויז פון געבעט.
- בְּנוֹת־, די טעכטער פון —, די מיטגליעדער פון —.
- בְּנוֹת־יְרוּשָׁלַיִם, די טעכטער פון ירושלים.
- יִשְׂרָאֵל, אירישע טעכטער.
- בְּנֵי־, קינדער פון —, די מיטגליע־דער פון —, די נאכפאלגער פון —.
- בְּנֵי־אֲבֹתָם, די קינדער פון אברהם.
- אֲהָרֹן, די קינדער פון אהרן.
- אֵל, קינדער פון גאָט.

בְּנֵי־בָתִּים, אויפבויאונג פון הייער
 (פאר אָרעמע).
 בְּרִית־, דער בונד פון —
 בְּרִית־אֲבָרָהָם, דער בונד (מיט
 גאַט) פון אברהם.
 — יִשְׂרָאֵל, דער בונד פון אידען
 (מיט גאַט).
 — שְׁלוֹם, דער בונד פון פרידען.
 בַּת־יַעֲקֹב, די טאָכטער פון יעקב.

ג.

גְּבֻעֹת־עוֹלָם, די אויביגע בערג.
 גִּמְלַת־חֶסֶד, דער מהוער פון וואָהל=
 טהאט.
 גִּמְלַת־לִי־חֶסֶד, די טהוערס פון וואָהל=
 טהאט.

ד.

דָּגְלֵי־יִשְׂרָאֵל, די פּאָהן פון אידען.
 דוֹר־שִׁטּוֹב, דער זוכער פון גוטס.
 דְּרָךְ־אֲמוֹנָה, דער וועג פון גלויבען.

ה.

הוֹלְכֵי־כִי־נֶשֶׁר, די וואָס געהען גלייך
 (אויפ'ן גלויבען וועג).
 הִיכַל־חַיִּים, דער טעמפעל פון לעבען
 הֶר־, דער באַרג —

הַר־הַיְיִתִּים, דער באַרג פון די אייל=
 בערט=בויםען (א געווי=
 סער באַרג (דערמאָנט
 אין ביבעל).
 — מוֹרְיָה, דער באַרג מוריה (דער=
 מאַנט אין ביבעל).

בְּנֵי־אֱמֶת, קינדער פון וואַרהייט.
 — אֲמוֹנָה, קינדער פון גלויבען.
 — אַנְשֵׁי, מענער פון —
 — אָרִי, נאָכפּאָלגער פון אר"י.
 — בְּנֵי־מִיִן, קינדער פון בנימין.
 — בְּרִית, קינדער פון בונד (מיט
 גאַט).
 — בָּדָד, קינדער פון רוד.
 — חַיִּים, קינדער פון לעבען.
 — יְהוֹשֵׁעַ, קינדער פון יהואש.
 — יְהוּדָה, קינדער פון יהודה.
 — יְהוֹשֻׁעַ, קינדער פון יהושוע.
 — יוֹסֵף, קינדער פון יוסף.
 — יְחֻזְקָאֵל, קינדער פון יחזקאל.
 — יַעֲקֹב, קינדער פון יעקב.
 — יַצְחָק, קינדער פון יצחק.
 — יָקִיר *, טהויערע קינדער.
 — יְשׁוּרוּן, אידישע קינדער.
 — יִשְׂרָאֵל, אידישע קינדער.
 — לֵוִי, קינדער פון לוי.
 — מְנַשֶּׁה, קינדער פון מנשה.
 — מֹשֶׁה, קינדער פון משה.
 — פִּינְחָס, קינדער פון פינחס.
 — רִיבָה, קינדער פון געואנג.
 — שְׁלוֹם, קינדער פון פרידען.
 — שְׁלֹמֹה, קינדער פון שלמה.

הִרְנָבו, דער בארג נבו (דערמאנט אין דער ביבעל).

— סִינִי, דער בארג סיני. זעה ווב.

ז.

זְכָרוֹן, דער אנדענק פון —

זְכָרוֹן-אֲפָרוֹחַ, דער אנדענק פון אפרים.

— יַעֲקֹב, דער אנדענק פון יעקב.

— הוֹרַת-מִשָּׁה, דער אנדענק פון משה'ס לעהרע.

זָבַע, די קינדער פון —

זָרַע-אֲבִרְהָם, די קינדער פון אברהם.

ח.

חֻזְק־אֲמוּנָה, די באפעסטיגונג פון גלויבען.

חֻזְק־אֲמוּנָה, די פעסטע אין גלויבען.

חִוּי־אֲדָם, דאָס לעבען פון מענשען. זעה ווב.

י.

יְד־חֲרוּצִים, די הענד פון די פלייש סיגע.

יְדִידוֹת-אֲנָשִׁי, די ליגעבע פון די מענער פון —

יְשׁוּעַת-יַעֲקֹב, די הילף פון יעקב.

— יִשְׂרָאֵל, די הילף פון ישראל.

כ.

כּוֹכַב-יַעֲקֹב, דער שמערען פון יעקב. כָּל-יִשְׂרָאֵל-אֲחִים, אלע אידען זיינען ברודער.

כְּנֶסֶת-יִשְׂרָאֵל, די אידישע געמיינדע, די אידישע פאָלק.

כְּרֵם-יִשְׂרָאֵל, דער ווייניגארטען פון אידען.

כְּתָר-הַתּוֹרָה, די קרוין פון דער תורה.

ל.

לָחֵם-מִשָּׁנָה, דאָפעלע ברויט. זעה ווב.

לִינַת-הַלְּלוּהוּ, נאכטלענגער.

— הַצֶּדֶק, נאכטלענגער פון געע רעכטיגקייט.

לִבְת־יִשְׂרָאֵל, דאָס געהן גלייך (אויפ'ן גלייבען וועג).

מ.

מָגֵן, די באשיצונג פון —

מָגֵן-אֲבִרְהָם, די באשיצונג פון אברהם.

— דָּוִד, די באשיצונג אָדער דער שילד פון דוד. זעה ווב.

— יַעֲקֹב, די באשיצונג פון יעקב.

מְחֻזְקִי, די באפעסטיגערס פון —

די אויפהאלטערס פון —

די שטיצערס פון —

מחזיקי-הדת, די שטיצערס פון גלוי-
בען.

— הרב. די שטיצערס אָדער אַנג-
הענגער פון (א געוויסען)
רב.

מַחְזִיקֵי-הַדָּת, דער לאגער פון ראובן.
מַכְפֵּלָה, זעה ווב. מְעַרְתֵּי-הַמְּכַפֵּלָה.
מַלְבִּישׁ-עֲרוּמוֹת, די באקליידער פון
נאקעטע.

מְנַדָּה, זעה ווב.

מַסְלֵת־יְשׁוּרִים, דער וועג פון די
גערעכטע.

מַצְפָּה, "אויסקוק", א נאָמען פון אַן
אָרט דערמאָנט אין דער ביבעל.

מַקְנֵה־יִשְׂרָאֵל, די האָפנונג פון אי-
דען.

מַקְרָא־קֹדֶשׁ, הייליגע פארוואמלונג.
מַשְׁכִּיל־אֶל־דָּל, דער וואָס קוקט זיך
צו צו דעם אָרעמאן.

מַשְׁפָּחַ, די וואָהנונג פון —.

מַשְׁפַּח־יִשְׂרָאֵל, די וואָהנונג פון אי-
דען.

— שְׁלֵמָה, די וואָהנונג פון שלמה.

— תַּפְּסָלָה, דער פלאטץ פון געבעט.

ג.

גִּוְה־צֶדֶק, וואָהנונג פון גערעכטיג-
קייט.

גַּחֲלֵי־יִצְחָק, דער טייך פון יצחק.

גַּחֲלַת־, דאָס ערבשאַפט פון —.

גַּחֲלַת־יִשְׂרָאֵל, דאָס ערבשאַפט פון
אידען.

— צָבִי, א שעהנע ערבשאַפט (דאָס
וואָרט "צבי" איז אויך א
אידישער אייגעננאָמען).

גַּפּוּצוֹת־יְהוּדָה, די פארטריבענע פון
דעם אידישען פאָלק.
גַּרְת־מִיד, זעה ווב.

ד.

סיני, זעה ווב.

ע.

עֲדַת־, די געמיינדע פון —.

עֲדַת־אַמּוֹנָה, די געמיינדע פון
גלויבען.

— יוֹסֵף, די געמיינדע פון יוסף.

— יַעֲקֹב, די געמיינדע פון יעקב.

— יִשְׂרָאֵל, די אידישע געמיינדע.

— יִשׁוּרוּן, די אידישע געמיינדע.

— צִיּוֹן, די געמיינדע פון ציון.

— קוֹדֶשׁ, די הייליגע געמיינדע.

עוֹזֵר־דָּלִים, דער העלפער פון די

אָרעמע.

עֲנֻת־נָשִׁים, זעה ווב.

עֲשָׂת־, די קרוין פון —.

עֲשָׂת־חַיִּים, די קרוין פון לעבען.

— יִשְׂרָאֵל, די קרוין פון אידען.

— צָבִי, די פרעכטיגע קרוין (דאָס
וואָרט "צבי" איז אויך א
אידישער אייגעננאָמען)

עמרת-שלום, די קרוין פון פוירען.
 - תפארת, די פרעכטיגע קרוין.
 עושי-חסד-ואמת, די טהוער פון
 וואהלטהאט און עהרליכקייט.
 עזרת-ישראל, די היקף פון אידען.
 עין-יעקב, דער קוואל פון יעקב.
 זעה ווב.
 עם-אחד, דאס איינציגע פאלק.
 עמנואל, מיט אונז איז גאט.
 עיניםים, דער בוים פון לעבען.

פ.

פועלי-צדק, די טהוערס פון גערעכט
 טיגקייט.
 פניאל, "דאס געויכט פון גאט",
 דער נאמען פון א געוויסען
 ארט דערמאנט אין ביבעל.
 פתחי-תשובה, די טהירען פון בא=
 רייאונג.

צ.

צדק-ואמת, גערעכטיגקייט און
 ווארהייט.
 צמח-צדק, די שפראצונג פון גע=
 רעכטיגקייט.

ק.

קבוצת-אחים, די פארוואלונג פון
 ברודער.
 קדימה, פארווערטס.
 קהל-קדוש, הייליגע געמיינדע.

קהלת-, די געמיינדע פון -.
 קהלת-יעקב, די געמיינדע פון יעקב.
 - ישראל, אידישע געמיינדע.
 קשר-, דער בונד פון -.
 קשר-אהבה, בונד פון ליעבע.
 - ישראל, בונד פון אידען.
 - של-ברזל, בונד פון אייזען.

ר.

ראשון-לציון, דער ערשטער פאר ציון.
 רוך-שלום, דער נאכיאגער פון
 פוירען.
 רוך-פי-צדק, די נאכיאגערס פון גע=
 רעכטיגקייט.
 רופא-חולים, דער היילער פון
 קראנקע.
 רעים-אהובים, געליעבטע קאמערא=
 דען.

ש.

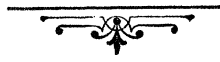
שארית-, דער רעשט פון -.
 שארית-יעקב, דער רעשט פון יעקב.
 - ישראל, דער רעשט פון אידען.
 - בני-ישראל, דער רעשט פון די
 אידישע קינדער.
 שבת-אחים, די צוואמענויצונג פון
 ברודער.
 שנה-לגן, "דאס ווייסע פעלד" (א)
 נאמען פון א ביבלישען
 פלאטץ, אזוי רופט מען אויך די

שְׁעָרֵי צָדֵק, די טויערען פון גע-
רעכטגקייט.
— רְפוּאָה, די טויערען פון היילונג.
— שְׁלוֹם, די טויערען פון פרידען.
— שְׁמִימִים, די טויערען פון הימעל.
— תְּהִלִּים, די טויערען פון תהלים.
— תּוֹרָה, די טויערען פון דער
הייליגער לעהרע.
— תְּפִלָּה, די טויערען פון געבעט.

ת.

תּוֹמְכֵי שֶׁבֶת, די אויפהאלטערס פון
שבת.
תּוֹרַת מֹשֶׁה, די לעהרע פון משה.
תְּלִמּוֹדֵי יְלָדִים, דער אונטערריכט פון
קדיינע קינדער.
תְּפָאֲרֵת, די צירונג פון —, דער
שטאַלץ פון —.
תְּפָאֲרֵת אֲחִים, די צירונג פון ברו-
דער.
— יוֹסֵף, די צירונג פון יוסף.
— יְרוּשָׁלַיִם, די צירונג פון ירושלים.
— יִשְׂרָאֵל, די צירונג פון אירען.
— צִיּוֹן, די צירונג פון ציון.

רוסישע שטאדט "ביעלא-צערקאוו"
און די מיטגליעדער פון דער גע-
מיינדע אָדער פּעראיין זייגען
וואהרשיינליך פון ביעלא-צערקאוו.
שׁוֹמֵר, דער אָפּהיטער פון —.
שׁוֹמֵר אֱמוּנָה, דער אָפּהיטער פון
גלויבען.
— אֱמוּנִים, דער אָפּהיטער פון
טרויהייט (גלויבען).
שׁוֹמֵרֵי הַתּוֹרָה, די היטערס פון גלוי-
בען.
— מְשַׁמְּרֵי תְּהִלָּתְךָ, די וואָס האַל-
טען די הייליגע וואַכע.
— שֶׁבֶת, די אָפּהיטערס פון שבת.
שֵׁם טוֹב, זעה ווב.
שְׁמֵחַת־וַיִּרְאֵל, די פרייד פון אידען.
שְׁעָרֵי, די טויערען פון —.
שְׁעָרֵי אֲמֶת, די טויערען פון וואַר-
הייט.
— קִינָה, די טויערען פון פאַר-
שטאַנד.
— קְבָרָה, די טויערען פון זענען.
— טוֹב, די טויערען פון גוטס.

באמערקטע דרוקפעהלערען.

זייט	עמור	שורה	אָנשטאַט	דארף שטעהן
14	1	26	ח.מ. מ.	מ.
16	1	3	הווי.	ה.מ.
"	2	13	ה.מ. מ.	מ.
17	2	2	א.מ.	ה.מ.
28	1	20	הווי.	ה.מ.
31	1	7	פינפטען	פיערטען
33	1	11	צעהן	צוועלף
42	2	32	או.	א.
43	2	4	קילות	קיל'הים
45	2	28	(תלמודיש)	(ביבליש)
57	2	9	דוכנ'נען	דוכנ'ען
58	2	27	הווי.	ה.מ.
63	1	1	הווי.	ה.מ.
73	2	17	א.מ.	ה.מ.
74	1	37	און ער (יתרו) האָט זיך געפרעהט	„און ער (יתרו) האָט זיך געפרעהט“
79	2	33	ה.מ.	הווי.
85	2	37	ה.מ.	הווי.
86	2	31	הווי.	ה.מ.
87	1	1	א.	ה.מ.
92	1	29	ה.מ.	צ.
93	1	5	ה.מ.	הו.
95	1	1	קפ'צות	קפ'צות *
97	2	12	הו.	ה.מ.

זייט	עמוד	שורה	אָנשטאַמ	דאַרף שטעהן
112	1	26	הוו.	המ.
113	1	25	גאַרענפֿרוכטען	גאַרענפֿרוכטען
116	1	18	פֿאַדערונג	פֿאַדערונגען
121	1	3	צא.	צל.
122	1	32	או.	א.
125	2	28	צש.	צא.
126	1	3	המ.	א.
138	2	18	ז.	המ.
143	2	22	המ.	א.
144	1	14	מִהְנֵה	מִהְנֵה־זיין
145	1	24	או.	א.
150	1	9	בְּרִכּוֹת	בְּרִכּוֹה'ים
151	2	13	מִחֲזוֹר	מִחֲזוֹר
154	2	8	צווייפלען	פערצווייפלען.
156	2	6	הוו.	המ.
157	2	6	הו.	המ.
158	2	28	דאָס ביבלישע	דעם ביבלישען
159	1	13	מִלּוֹי	מִלּוֹים
160	2	7	פארלעצטע זילבען	זילבען פאר דער לעצטער
161	2	2	צוו.	צא.
"	"	19	או.	א.
164	1	24	(תלמודיש)	(ביבליש)
171	1	30	צא.	צש.
174	1	2	זיך תאלטען	מרתיק-זיין, זיך האלטען
183	2	8	הכ.	המ.
186	2	21	או.	א.
187	1	7	או.	א.
188	1	5	געשטאַרבען	געשטאַרבענעם
"	"	20	נעימות	נעימות

דארף שטעהן	אָנשטאַט	שורה	עמוד	זייט
א.	א.ו.	10	2	189
הוו.	הונ.	27	2	190
וועלכע	וועלכער	13	1	193
מעהר סוויניאק	סוויניאק	15	2	229
ישראל	אבות	3	1	230
א.	א.ו.	13	1	239
מ.	ה.מ. מ.	7	2	240
מ.	ה.מ.	8	2	244
א.ו.	א.	3	2	245
[ש'קם]	[ש'ק'ש]	32	1	261
[ש'ק'ים]	[ש'ק'שים]	33	"	"
[ש'ק'ם]	[ש'ק'ש]	13	2	"
[ש'ק'סות] הוו.	[ש'ק'שות] הוי.	15	"	"
א.ו.	א.	33	1	273
(תלמודיש)	(ביבליש)	17		283
(ביבליש)	(תלמודיש)	5		288
(תלמודיש)	(ביבליש)	17		294
(ביבליש)	(תלמודיש)	3		305

פאָלגענדע ביכער זיינען ערשיענען פון פערלאג "יהואש"

נייע שריפטען פון יהואש, שען געבונדען :

\$1.00 ערשטער באנד

\$1.00 צווייטער באנד

\$1.00 ישעיה, איבערזעצט פון יהואש, שען געבונדען

איוב, שיר השירים, רות, קהלת, איבערזעצט

\$1.00 פון יהואש, צוזאמען אין איין באנד

\$1.00 הייזוואסטהא, איבערזעצט פון יהואש, שען געבונדען

צו בעקומען ביי אלע בוכהענדלעך.

Yehoash Publication Society

85 Canal Street

New York

